PASAULIO DETEKTYVO MEISTRAI

AGATA KRISTI

„Žydrojo traukinio" paslaptis
Sitafordo mįslė

TYRAI

AGATA KRISTI

„Žydrojo traukinio" paslaptis

Sitafordo mįslė

Detektyviniai romanai

TYRAI
Kaunas 1997

UDK 820-3
Kr-267

ISBN 9986-797-75-6

Detektyvo mėgėjus sudomins garsios anglų rašytojos, detektyvinių romanų meistrės Agatos Kristi kūriniai "Žydrojo traukinio" paslaptis" ir "Sitafordo mįslė".

"Žydruoju traukiniu" į Rivjerą atsigauti nuo pašlijusių šeimos santykių ir susitikti su meilužiu išvyksta turtuolė Ruta Ketering. Ji galėtų būti laiminga, juk netrukus išsiskirs su neištikimu vyru, be to, tėvas prieš kelionę dukrai padovanojo imperatorienės Jakaterinos brangakmenius, kuriuos ji dievina. Nepaisydama tėvo draudimo, Ruta pasiima juos į kelionę. Jos širdis jaučia nelaimę.

Traukinyje moteris nužudoma, brangenybės dingsta. Aišku, įtariamas jos vyras, netikėtai važiavęs tuo pačiu traukiniu, ir jo meilužė šokėja.

"Žydrojo traukinio" paslaptį atskleidžia garsusis seklys Erkiulis Puaro. Jis tikrina kiekvieną žmogžudystės versiją. Įtariamųjų vis mažėja ir mažėja...

Nuošalų Sitafordo kaimelį gili žiema atkirto nuo viso pasaulio. Žiemą čia nuobodu, tačiau pilkas dienas paįvairina vakarėliai. Gūdų vakarą, siaučiant pūgai, svečiai prie arbatos puodelio surengia spiritizmo seansą ir sužino, kad nužudytas kapitonas Treviljanas. Jo senas draugas, majoras Barnebis, nebodamas prasto oro, išsirengia pas draugą, nepatikėjęs bloga žinia...

Intriguojantis pasakojimas, kvapą gniaužiantys nuotykiai, paslaptinga romanų atmosfera skaitytojams tikrai neleis nuobodžiauti.

AGATA KRISTI

"ŽYDROJO TRAUKINIO" PASLAPTIS

TURINYS

Mesjė Markizas — elegantiškas džentelmenas su kauke ir dirbtiniais žilais plaukais.

Dementrijas Papopolus — garbingas unikalaus antikvariato prekiautojas.

Zija Papopolus — panaši į savo tėvą, ir ne vien išoriškai.

Rufas van Aldinas — sunkaus charakterio ir su ganėtinai svaria pinigine vyras.

Majoras Ričardas Klaitonas — van Aldino sekretorius — protingas, vikrus, išradingas.

Ruta Ketering — Rufo Aldino duktė, labai panaši į savo tėvą.

Derekas Keteringas — Rutos Ketering vyras, būsimasis lordas Lekonberis.

Mirej — egzotiška šokėja, gimusi anaiptol ne skurdui.

Katarina Grej — pilkaakė šventoji, turinti humoro jausmą ir garsėjanti įsigytais turtais.

Vikontesė Rozali Templin — dama puikiomis žydromis akimis, besižvalganti, kur būtų galima nugriebti pinigų.

Lenoks Templin — visai nepanaši į savo motiną.

Mesjė Erkiulis Puaro — "pusiau išėjęs" į pensiją belgas seklys, kukliai prisipažįstantis, kad jis visada teisus.

Ada Meison — Rutos Ketering kambarinė, anglė iki kaulų smegenų.

Grafas Armanas de la Rošas — kilnus niekšas, kuriam moterys fatališkai rodo palankumą.

1 SKYRIUS

PRAŽILĖLIS

Apie vidurnaktį apyliesis, brangiu kailiniu paltu vilkintis vyriškis perkirto Santarvės aikštę. Visas jis atrodė kažkoks apgailėtinas ir silpnas, ir vargu ar kas nors, pažvelgęs į jo žiurkišką veidą, būtų pamanęs, kad jis visuomenėje užima anaiptol ne paskutinę vietą. Tokia išvada atrodytų tiesiog neįtikėtina, nes šis žmogus, nors iš pažiūros nežymus ir menkysta, pasaulio likime vaidino svarbų vaidmenį, mat šioje pasaulio dalyje, žiurkių imperijoje, jis buvo karalius.

Ir dabar jo sugrįžimo į Paryžių laukė vienoje ambasadoje. Tačiau prieš tai šiam žmogui reikėjo atlikti vieną reikalą — reikalą, apie kurį pasiuntinybei nebuvo pranešta. Mėnulio šviesoje jos veidas atrodė išblyškęs, o skruostikauliai išsišovę. Plona, nedidele kuprele nosis rodė jo kilmę. Jo tėvas, siuvėjas, Lenkijos žydas, tikriausiai būtų pritaręs tam tikslui, kuris privertė jo sūnų šiąnakt perkirsti sieną.

Žmogus ėjo į Senos krantinę, perkėblino tiltą ir atsidūrė viename iš įtartiniausių Paryžiaus kvartalų. Įsmukęs į aukštą, apgriuvusį pastatą, jis užlipo į ketvirtą aukštą ir paskambino. Durys iš karto atsilapojo, ir ant slenksčio pasirodė aiškiai jo laukusi moteris. Netarusi nė žodžio, ji padėjo jam nusivilkti paltą ir palydėjo į neskoningai apstatytą svetainę. Ant namo šeimininkės krentanti elektros šviesa negalėjo paslėpti mongoliškų jos veido bruožų ir šiurkščios kosmetikos pėdsakų. Negalėjo kilti jokių abejonių dėl tikrosios Olgos Demirovos specialybės ir jos tautybės.

— Viskas gerai, mažyte?

— Taip, Borisai Ivanovičiau.

Jis, murmėdamas sau po nosimi, linktelėjo:

— Tikiuosi, manęs nesekė.

Bet jo balse ji išgirdo nerimą. Jis priėjo prie lango, truputį praskleidė užuolaidas, atsargiai žvilgtelėjo į gatvę ir staigiai atšoko.

— Kitoje gatvės pusėje du žmonės. Atrodo... — jis nuščiuvo, nerviškai kandžiodamas nagus, — aiškus jį apėmusio nerimo požymis.

Rusė mergina, jį ramindama, palingavo galvą:

— Jie ten buvo dar prieš jums ateinant.

— Vis tiek. Man atrodo, jie stebi šį namą.

— Gali būti, — abejingai atsakė ji.

— Bet tada...

— Ir kas iš to? Net jeigu jie ką nors suuodžia, tai jie seks ne jus.

Vyro veide pasirodė klastinga šypsenėlė.

— O juk iš tikrųjų, — sutiko jis.

Trumpai pagalvojęs, jis tarė:

— Šis prakeiktas amerikietis... tikiuosi, jis sugebės pasirūpinti savimi.

— Ir aš taip manau.

Jis vėl priėjo prie lango.

— Pavojingi klientai, — murmtelėjo jis ir sukikeno. — Be abejo, gerai pažįstami policijai. Ką gi, palinkėsime broliui apašui* geros medžioklės.

Olga Demirova palingavo galvą.

— Jeigu šis amerikietis vertas to, ką apie jį kalba, nemanau, kad du bailūs apašai su juo susidoros. Norėčiau žinoti...

— Ką?

— Iš esmės nieko. Bet šiandien vakare šia gatve dukart praėjo kažkoks visiškai žilas žmogus.

— Na ir kas?

— O štai kas: praeidamas pro šiuos du, jis išmetė pirštinę. Vienas iš jų pakėlė ją ir padavė jam. Žinomas būdas.

— Nori pasakyti, žilasis — jų šeimininkas?

— Gali būti.

Rusas aiškiai sunerimo.

— O tu garantuota, kad paketas sveikas? Jo nepakeitė? Pernelyg daug buvo pokalbių... pernelyg daug pokalbių.

Jis vėl įniko kramtyti nagus.

— Pats įsitikinkite.

Ji pasilenkė prie židinio, vikriai nužėrė anglis, iš po suglamžytų laikraščių ištraukė pailgą, į nešvarų popierių įvyniotą paketą ir padavė svečiui.

— Išradingai, — nudžiugo šis, palankiai linktelėjęs galvą.

---

* *Apašas* — Prancūzijoje: chuliganas, vagis (*Vert. past.*).

Butą apieškojo du kartus. Net lovos čiužinį perpjovė.

— Aš taip ir maniau, — sumurmėjo Borisas Ivanovičius. — Pernelyg daug šnekų. Nereikėjo taip ilgai derėtis.

Jis išvyniojo popierių, išsiėmė dėžutę ir patikrino jos turinį. Tik spėjus jam viską suvynioti, pasigirdo garsus skambutis.

— Amerikietis punktualus, — tarė Olga, žvilgtelėjusi į laikrodį.

Ji išėjo iš kambario ir po valandėlės grįžo lydima aukštaūgio plačiapečio vyro, kurio užsienietiška kilmė nekėlė jokių abejonių. Apmetęs abu skvarbiu žvilgsniu, jis atsisuko į Borisą ir mandagiai pasiteiravo:

— Mesjė Krasninas?

— Taip, aš, — atsakė Borisas. — Turiu atsiprašyti už tokią neįprastą mūsų susitikimo vietą. Nepaprastai svarbu išsaugoti paslaptį. Į šį reikalą aš neturiu būti įsipainiojęs.

— Štai kaip? — mandagiai nustebo amerikietis.

— Jūs man davėte žodį, ar ne taip, kad nepagarsės nė viena mūsų sandėrio smulkmena. Tai viena iš pardavimo... sąlygų.

Amerikietis pritardamas linktelėjo galvą.

— Tai mes jau aptarėme, — šaltakraujiškai tarė jis. — Dabar, tikiuosi, jūs man parodysite prekę?

— Ar pinigus turite? Banknotais?

— Taip, — atsakė amerikietis.

Tačiau jis nė nebandė traukti pinigų. Šiek tiek pasvyravęs, Krasninas parodė mažą ryšulėlį ant stalo.

Amerikietis jį išvyniojo, pakėlė turinį prie nedidelės stalinės lempos ir kruopščiai apžiūrėjo. Patenkintas jis išsiėmė iš kišenės standžiai prikimštą odinę piniginę, ištraukė iš jos pluoštą banknotų ir ištiesė juos rusui, kuris juos kruopščiai perskaičiavo.

— Viskas tvarkoj?

— Dėkoju jums, mesjė. Viskas absoliučiai teisingai.

— Puiku, — tarė amerikietis ir atsainiai įsikišo ryšulį į kišenę. Atsisukęs į Olgą, jis linktelėjo jai. — Viso gero, madmuazele. Viso gero, mesjė Krasninai.

Jis išėjo iš kambario, uždaręs paskui save duris.

Abu pasilikę susižvalgė. Krasninas apsilaižė sausas lūpas.

— Įdomu, ar jam pavyks kada nors sugrįžti į viešbutį? — sumurmėjo jis.

Jie draugiškai pripuolė prie lango, ir pačiu laiku — amerikietis kaip tik pasirodė gatvėje. Jis pasuko kairėn ir neatsigręždamas ėmė greitai tolti. Nuo laiptinės išniro du šešėliai ir be garso nusekė paskui jį. Persekiotojai ir persekiojamasis dingo nakties tamsoje.

— Jam nieko neatsitiks, — tarė Olga Demirova. — Nėra priežasčių būgštauti... arba tikėtis, kaip jums bus geriau.

— Tu taip įsitikinusi jo saugumu? — smalsiai paklausė Krasninas.

— Prasigyvenęs tokį turtą žmogus vargu ar gali būti kvailys, — tarė Olga. — Beje, apie pinigus... Ir ji reikšmingai pažvelgė į Krasniną.

— Ką?

— Mano dalį, Borisai Ivanovičiau.

Labai nenoriai Krasninas jai įteikė dvi kupiūras. Ji dėkingai, tiesa, be jokių emocijų, linktelėjo ir įsikišo pinigus į kojinę.

— Štai ir puiku, — patenkinta sumurmėjo ji.

Krasninas susidomėjęs žvilgtelėjo į ją.

— Tu nesigaili, Olga?

— Gailėtis? Ko?

— Ogi to, ką saugojai. Moterys... Kaip man atrodo, absoliuti dauguma moterų dėl tokių dalykų stačiai netenka proto.

Ji mąsliai linktelėjo.

— Taip, jūs teisus. Dauguma moterų kenčia nuo šios beprotybės. Aš — ne. Bet man norėtųsi žinoti... — ji nutilo.

— Ką? — paklausė Borisas.

— Amerikietis juos sėkmingai išsaugos, aš tuo visiškai tikiu. Bet štai vėliau...

— Kas? Apie ką tu?

— Jis, žinoma, juos padovanos kokiai nors moteriai, — susimąsčiusi tęsė Olga. — Aš norėčiau žinoti, kas jiems atsitiks tada...

Ji nekantriai truktelėjo pečiais, priėjo prie lango ir staiga riktelėjo.

— Žiūrėkite, jis eina gatve — žmogus, apie kurį aš kalbėjau!

Jie dviese pažvelgė pro langą. Apačioje neskubėdamas žingsniavo lieknas elegantiškas vyriškis su katiliuku ir apsiaustu.

Gatvės žibinto šviesoje šmėkštelėjo jo vešlūs balti plaukai.

2 SKYRIUS

MESJĖ MARKIZAS

Žmogus su vešlia žile neskubėdamas tęsė savo kelią. Iš pradžių jis pasuko dešinėn, po to kairėn, kažką niūniuodamas sau po nosimi.

Netikėtai jis staiga sustojo ir sukluso. Pasigirdo kažkoks garsas — lyg tai pliaukštelėjimas, lyg tai šūvis. Nepažįstamojo lūpose virptelėjo keršto šypsena. Po to jis vėl neskubiai nužingsniavo.

Pasukęs už kampo, jis tapo įdomios scenos liudininku. Vidury gatvės stovėjo policininkas ir kažką užsirašinėjo į bloknotą. Aplink jį grūdosi keli žiopliai. Žmogus priėjo prie praeivio ir mandagiai jo paklausė:

— Atrodo, čia kažkas įvyko?

— Ma foi*, mesjė. Du apašai užpuolė pagyvenusį amerikietį.

— Jis nenukentėjo?

— Žinoma, ne, — nusijuokė vyras. — Amerikietis turėjo revolverį ir, nespėjus jiems prie jo prišokti, jis šovė ir juodu nešė kudašių. Policija, kaip paprastai, atvyko pernelyg vėlai.

— Štai kaip! — nustebo nepažįstamasis.

Neparodydamas daugiau jokių emocijų, jis ramiai tęsė naktinę kelionę ir, perėjęs Seną, įžengė į kur kas respektabilesnę miesto dalį. Po dvidešimties minučių jis sustojo tylioje aristokratiškoje gatvėje prie nedidelio namo.

Šiame pastate buvusi parduotuvė niekuo ypatingu neišsiskyrė. Antikvarinių daiktų pardavėją Dementriją Papopolų visi taip gerai pažinojo, kad jam reklamos nereikėjo. Be to, dauguma jo sandėrių vyko ne už prekystalio. Mesjė Papopolus turėjo puikius apartamentus, iš kurių matėsi Eliziejaus laukai, ir atrodė visiškai įtikėtinas dalykas, kad tokį vėlų metą jį galima greičiau surasti savo namuose negu čia, tačiau jo svečias, matyt, buvo įsitikinęs atvirkščiai. Jis metė skubų žvilgsnį į tuščią gatvę ir paskambino.

Durys atsivėrė, ir ant slenksčio išdygo juodbruvys vyriškis su auksiniais auskarais ausyse.

— Labas vakaras, — tarė nepažįstamasis. — Ar šeimininkas namie?

---

* Žinoma (*čia ir toliau versta iš pranc. k.*).

— Taip, bet vargu ar jis panorės ką nors tokiu vėlyvu metu priimti, — sumurmėjo tarnas.

— Manau, jis mane priims. Pasakykite, kad atėjo jo draugas mesjė Markizas.

Tarnas atidarė duris ir pakvietė nepažįstamąjį į holą.

Markizu pasivadinęs vyriškis, kalbėdamas prisidengė ranka veidą. Kai tarnas grįžo ir pranešė, jog mesjė Papopolus džiaugsis, galėdamas priimti lankytoją, nepažįstamojo išorė pasikeitė. Tarnas, matyt, buvo labai nepastabus arba gerai išmuštruotas, nes jo veide nesimatė nė šešėlio nuostabos išvydus nedidelę juodą satino kaukę, slepiančią vyriškio veidą. Jis sukuždėjo: “Mesjė Markizas”.

Žmogus, atsistojęs iš užstalės pasitikti keistojo svečio, buvo stebinančios išvaizdos. Aukšta iškili kakta ir vešli balta barzda, švelnios, truputį didingos manieros mesjė Papopolus suteikė garbaus patriarcho išorę.

— Brangusis drauge, — šventišku balsu prancūziškai tarė mesjė Papopolus.

— Atsiprašau, — atsiliepė nepažįstamasis, — už tokį vėlų vizitą.

— Ką jūs, ką jūs, — prieštaravo mesjė Papopolus. — Dar tikriausiai nevėlu. Jūs, matyt, įdomiai leidote vakarą?

— Ne aš asmeniškai.

— Ne jūs? — paklausė mesjė Papopolus. — Na, žinoma, ne jūs. Jūs turite naujienų?

Jis metė į svečią skvarbų žvilgsnį, kuriame nebuvo nieko veidmainiško.

— Jokių naujienų. Bandymas nepasisekė. Aš, beje, ir nesitikėjau nieko kito.

— Štai kaip, — atsiduso mesjė Papopolus. — Matyt, koks nors neapgalvotas...

Ir jis mostelėjo ranka, tarsi išreikšdamas pasidygėjimą neapgalvotu darbu. Pats mesjė Papopolus ir jo tvarkomi reikalai visada būdavo apgalvoti. Jį gerai pažinojo Europos rūmuose, ir karaliai jį vadino tiesiog Dementrijumi. Jo reputacija buvo puiki. Visa tai, suderinus su jo kilnia išvaizda, jam savo laiku leido išsinarplioti iš kelių abejotinų situacijų.

— Ką gi, — tęsė mesjė Papopolus, linguodamas galvą, — atviras smūgis retai duoda laukiamų rezultatų.

Mesjė Markizas truktelėjo pečiais.

— Užtat taupo laiką, — tarė jis, — ir praktiškai nieko nekainuoja. Šiaip ar taip, aš manau, kad kitas planas turi pavykti.

— Štai kaip, — tarė mesjė Papopolus, smeigdamas jį piktu žvilgsniu.

Žmogus su kauke lėtai linktelėjo.

— Aš labai pasikliaunu... ė... ė... jūsų reputacija, — tarė antikvaras.

Mesjė Markizas atsainiai nusišypsojo.

— Tikiuosi pateisinti jūsų pasitikėjimą, — sumurmėjo jis.

— Jūs turite unikalias galimybes, — su pavydo gaidele tarė antikvaras.

— Aš jas pats susikuriu.

Mesjė Markizas atsistojo ir pasiėmė apsiaustą, kurį įėjęs nerūpestingai nusviedė ant kėdės atlošo.

— Aš jus nuolatos informuosiu įprastais kanalais, mesjė Papopolus. Bet jūsų veiksmai turi būti tokie apgalvoti, kad neprašautumėte pro šalį.

Mesjė Papopolus įsižeidė.

— Aš tokių klaidų niekada nedarau, — apmaudžiai atšovė jis.

Ponas Markizas nusišypsojo ir neatsisveikinęs išėjo iš kambario, uždarydamas paskui save duris.

Valandėlę mesjė Papopolus stovėjo susimąstęs, glostydamas kilnią baltą barzdą. Po to, priėjęs prie antrų durų, patraukė jas į save. Už jų stovėjusi jauna moteris, kuri aiškiai tik ką atitraukė ausį nuo rakto skylutės, vos išsilaikė ant kojų. Mesjė Papopolus nenustebo ir nepasipiktino. Matyt, jam tai atrodė visiškai natūralu.

— Na ką, Zija? — paklausė jis.

— Aš negirdėjau, kaip jis išėjo, — atsiprašinėdama tarė ji.

Jaunoji moteris buvo graži kaip antikinė deivė Junona, o tamsios linksmos akys ir visa jos išorė buvo tokia panaši į mesjė Papopolų, jog jų giminystė nekėlė nė mažiausios abejonės.

— Labai apmaudu, — suirzusi tęsė ji, — jog per rakto skylutę negalima vienu metu žiūrėti ir klausytis.

— Mane tai irgi dažnai liūdindavo, — atviraširdiškai prisipažino mesjė Papopolus.

— Tad štai koks tas mesjė Markizas, — lėtai tarė Zija. — Tėve, ar jis visada nešioja kaukę?

— Taip.

Valandėlę abu tylėjo.

— Aš manau, jog tai rubinai? — pagaliau paklausė Zija.
Tėvas linktelėjo galvą.
— Ką tu apie jį galvoji, mažyte? — pasiteiravo jis, ir jo juodose akyse blykstelėjo linksmos kibirkštėlės.
— Apie mesjė Markizą?
— Taip.
— Manau, — lėtai tęsė ji, — kad sunku rasti grynakraujį anglą, kuris taip gerai kalbėtų prancūziškai.
Papopolus pritardamas žvelgė į Ziją.
— Dar man atrodo, — tarė Zija, — kad jo galva keistos formos.
— Masyvi, — patikslino jos tėvas. — Truputį didoka, bet tokį įspūdį daro perukas.
Jie pažvelgė vienas kitam į akis ir nusišypsojo.

3 SKYRIUS

"UGNIES ŠIRDIS"

Rufas van Aldinas pro besisukančias duris įėjo į "Savojos" viešbutį ir pasuko tiesiai prie staliuko. Jį išvydęs administratorius, užuot pasisveikinęs, pagarbiai nusišypsojo.
— Džiaugiuosi jus vėl matydamas, misteri van Aldinai.
Amerikietis milijonierius nerūpestingai linktelėjo.
— Viskas tvarkoj? — paklausė jis.
— Taip, sere. Majoras Klaitonas viršuje, savo kambaryje.
Van Aldinas vėl linktelėjo.
— Ar paštas yra?
— Jau viską nunešė į viršų, misteri van Aldinai. O, valandėlę.
Jis pasilenkė prie stalo ir ištraukė iš stalčiaus laišką.
— Ką tik atnešė, — paaiškino jis.
Rufas van Aldinas paėmė laišką. Griežti jo veido bruožai staiga sušvelnėjo, kai jis pažino smulkų moterišką braižą, kuriuo ant voko buvo užrašytas adresas. Šypsodamasis, su laišku rankoje jis pasuko į liftą.
Jo kambaryje sėdėjo jaunas vyras, per daugelį metų vikriai įgudęs skirstyti korespondenciją. Jis pašoko.
— Sveikas, Klaitonai!
— Džiaugiuosi, sere, jus vėl matydamas. Ar gerai praleidote

laiką?

— Šiaip sau, — abejingai atsakė milijonierius. — Mūsų laikų Paryžius — tai provincija. Beje... man pavyko gauti tai, dėl ko aš į jį važiavau.

Jis niūriai šyptelėjo.

— Man nė nešovė į galvą tuo suabejoti, — nusijuokė sekretorius.

— Štai būtent, — pritarė amerikeitis.

Jis kalbėjo tokiu ramiu tonu, tarsi nieko esmingo neįvyko. Nusimetęs paltą, jis priėjo prie lango.

— Kas nors skubaus?

— Atrodo ne, sere. Paprastas paštas. Tiesa, aš dar ne viską peržiūrėjau.

Van Aldinas greitai linktelėjo. Savo jausmus — pasitenkinimą ar nusivylimą — jis rodydavo retai. Jo darbo metodai su tarnautojais buvo paprasti: jis jiems duodavo nedidelį bandomąjį laikotarpį ir nedelsdamas atleisdavo tuos, kurie nepateisindavo jo pasitikėjimo. Žmones jis pasirinkdavo taip pat neįprastu būdu. Pavyzdžiui, Klaitoną jis atsitiktinai susitiko maždaug prieš du mėnesius viename Šveicarijos kurorte. Jam patiko šis truputį šlubuojantis vaikinas (sužeidimo praėjusiame kare pasekmės). Klaitonas neslėpė, kad ieško darbo, ir net droviai milijonieriaus pasiteiravo, ar šis nežinąs laisvos vietos. Van Aldinas šypsodamasis prisiminė, kaip smarkiai vaikinas nustebo, kai milijonierius pasiūlė jam tapti jo asmeniniu sekretoriumi.

— Bet... bet juk aš neturiu jokios patirties, kaip tvarkyti reikalus, — užsikirsdamas sumikčiojo jis.

— Tai neturi jokios reikšmės, — atsakė jam van Aldinas. — Šiais reikalais užsiima trys mano sekretoriai. Tiesiog šešis mėnesius aš ketinu praleisti Anglijoje, ir man reikalingas anglas, kuris... na... gerai orientuotųsi anglų gyvenime ir man padėtų ten prisitaikyti.

Iki šiol van Aldinui nė karto neteko gailėtis savo sprendimo. Klaitonas pasirodė besąs apsukrus, energingas ir protingas, be to, dar turintis geras manieras sekretorius.

Klaitonas atkreipė van Aldino dėmesį į kelis ant stalo gulinčius laiškus.

— Galbūt jūs, sere, juos dabar peržiūrėsite? — pasiūlė jis. — Viršutinis laiškas dėl jūsų sutarties su Koltonu...

Rufas van Aldinas prieštaraudamas mostelėjo ranka.

— Vakare neketinu užsiiminėti šiuo nuobodžiu darbu. Visi laiškai gali palaukti ryto. Išskyrus vieną, — pridūrė jis. Jo veide vėl pasirodė keista mįslinga šypsena.

Ričardas Klaitonas supratingai nusišypsojo.

— Misis Ketering laiškas? — sumurmėjo jis. — Ji skambino ir vakar, ir šiandien. Atrodo, sere, ji labai trokšta jus pamatyti.

— Štai kaip!

Šypsena iš milijonieriaus veido dingo. Jis atplėšė voką ir išėmė laišką. Skaitydamas jis vis labiau niuro, jo lūpos rūsčiai susispaudė, antakiai grėsmingai susiraukė. Jo veidas įgavo išraišką, taip gerai žinomą Volstryte. Klaitonas nusisuko ir toliau rūšiavo laiškus. Netikėtai iš milijonieriaus lūpų išsiveržė prislopintas keiksmas, ir jis smogė kumščiu į stalą.

— Ne, aš šito taip nepaliksiu! — sumurmėjo jis. — Vargšė mergaitė. Dar gerai, kad senas tėvas ją pajėgia apginti.

Kelias minutes jis niūriai žingsniavo po kambarį. Klaitonas sėdėjo, pasilenkęs prie stalo. Netikėtai van Aldinas sustojo ir pasiėmė nuo kėdės paltą.

— Sere, jūs vėl išeinate?

— Taip, aš einu pasimatyti su dukra.

— Jeigu paskambins Koltonas...

— Pasiųskite jį po velnių!

— Labai gerai, — šaltai atsakė sekretorius.

Van Aldinas apsivilko paltą, užsidėjo skrybėlę ir pasuko prie durų. Paėmęs už rankenos, jis atsigręžė.

— Klaitonai, jūs geras vaikinas, — tarė jis. — Kai aš nervinuosi, niekada manęs netrukdote.

Klaitonas nusišypsojo, bet nieko neatsakė.

— Ruta — mano vienintelė duktė, — tęsė van Aldinas, — ir niekas pasaulyje nežino, ką ji man reiškia.

Jo veidas sušvelnėjo. Jis įsikišo į kišenę ranką.

— Klaitonai, norite kai ką pamatyti?

Jis priėjo prie sekretoriaus ir ištraukė iš kišenės paketą, nevėkšliškai susuktą į vyniojamąjį popierių. Jį išsukęs, jis ištraukė didelį futliarą, aptemptą raudonu apsitrynusiu aksomu. Futliaro dangtelį puošė monograma ir karūna. Kai jį atidarė, iš sekretoriaus lūpų išsiveržė atodūsis. Purvinai balto futliaro vidų išklojusio aksomo fone kruvinai žėrėjo brangakmeniai.

— O Dieve, sere! — sušuko Klaitonas. — Sere, jie... tikri?

Van Aldinas patenkintas nusišypsojo.

— Nenuostabu, kad jūs tai klausiate. Iš šių rubinų trys — didžiausi pasaulyje. Juos nešiojo rusų imperatorienė Jekaterina, Klaitonai. Jų vidurinysis — tai garsioji "Ugnies širdis". Jis tiesiog sukrečiantis — nė vieno defekto.

— Bet, — sumurmėjo sekretorius, — jie tikriausiai neregėtai kainuoja?

— Keturis arba penkis šimtus tūkstančių dolerių, — šaltai patvirtino van Aldinas. — Aš jau nekalbu apie jų istorinę vertę.

— Ir jūs juos nešiojate... štai taip, kišenėje?

Van Aldinas vėl patenkintas nusijuokė.

— Taip, būtent šitaip. Matot, tai mano nedidelė dovanėlė Rutai.

Sekretorius santūriai nusišypsojo.

— Dabar aš suprantu, kodėl misis Ketering taip atkakliai skambino telefonu, — sumurmėjo jis.

Bet van Aldinas neigiamai papurtė galvą. Jo veidas vėl paniuro.

— Klystate, Klaitonai. Ji nieko apie juos nežino. Tai bus jai siurprizas.

Jis uždarė futliarą ir ėmė lėtai jį vynioti į popierių.

— Sunku prisipažinti, Klaitonai, — tarė jis, — kaip mažai mes darome tiems, ką mylime! Aš galėčiau Rutai nupirkti ištisą dvarą, jeigu tik iš to būtų nauda. Aš jai galiu padovanoti papuošalus, suteikti jai galbūt keletą minučių malonumo, bet...

Jis palingavo galvą.

— Kai moteris nelaiminga savo pačios namuose...

Jis, nebaigęs minties, nutilo. Sekretorius tylėdamas linktelėjo. Jis geriau už bet ką nors kitą žinojo Dereko Keteringo reputaciją. Van Aldinas atsiduso, įsikišo ryšulį į palto kišenę, linktelėjo Klaitonui ir išėjo.

4 SKYRIUS

KERZONO GATVĖJE

Misis Ruta Ketering gyveno Kerzono gatvėje. Atidaręs duris, vyresnysis liokajus pažino Rufą van Aldiną ir sveikindama-

sis sau leido santūriai nusišypsoti. Jis nuvedė svečią į didelę svetainę antrame aukšte.

Prie lango sėdėjusi moteris džiaugsmingai šūktelėjo:

— Dieve mano, tėte, nejaugi tu! Aš visą dieną skambinau majorui Klaitonui, bet jis nežinojo, kada tu grįši.

Rutai Ketering buvo dvidešimt aštuoneri metai. Nebūdama graži arba net patraukli pagal to meto žmonių skonį, ji traukė visų akis neįprasta plaukų spalva. Van Aldinas jaunystėje buvo rudas, o Rutos plaukai buvo beveik grynos kaštoninės spalvos. Prie jų labai tiko tamsios akys ir itin juodos blakstienos — efektas, gaunamas ne be kosmetikos meno pagalbos. Jos figūra buvo liekna, eisena lengva ir grakšti. Veidas iš pirmo žvilgsnio buvo panašus į Rafaelio madonas, tačiau pastabesnis žmogus būtų išskyręs griežtesnes burnos ir smakro linijas, atskleidžiančias tokį patį tvirtumą ir ryžtą kaip ir van Aldino bruožai. Greičiau tai buvo vyriški veido bruožai negu moteriški. Iš pat vaikystės Ruta Aldin mokėjo laikytis savo nuomonės ir visi, kam teko su ja susidurti, greitai įsitikino, kad dukra niekuo nenusileidžia tėvui.

— Kleitonas man pasakė, kad tu skambinai, — tarė van Aldinas. — Aš grįžau tik prieš pusvalandį iš Paryžiaus. Kaip tau su Dereku?

Ruta Ketering piktai plykstelėjo.

— To žodžiais neįmanoma apsakyti! Jis peržengė visas ribas! — sušuko ji. — Jis... jis, rodos, apskritai neketina manęs klausyti.

Jos balsas buvo sutrikęs ir piktas.

— Jam teks mane išklausyti, — niūriai pažadėjo milijonierius.

— Aš jo nematau jau beveik mėnesį, — tęsė Ruta. — Jis visą laiką praleidžia su ta moterimi.

— Su kokia moterimi?

— Su Mirej. Juk tu žinai, ji šoka "Parfenone".

Van Aldinas linktelėjo.

— Praeitą savaitę aš važiavau į Lekonberį. Aš... aš kalbėjau su lordu Lekonberiu. Jis buvo labai malonus, mane užjautė. Jis pažadėjo rimtai šnektelėti su Dereku.

— Nejaugi? — ištarė van Aldinas.

— Ką tuo nori pasakyti, tėte?

— Būtent tai, ką tu pati galvoji, Ruta. Su seniu Lekonberiu viskas aišku. Žinoma, jis užjautė, bandė tave nuraminti. To be-

trūko! Turėti sūnų ir paveldėtoją, vedusį vieno iš turtingiausių Valstijos žmonių dukrą! Jis, žinoma, nenorėtų nemalonumų. Bet jis jau viena koja kape — visi tai žino, ir ką jis besakytų, tai vargu ar Dereką paveiks.

— O tu nieko negali padaryti, tėte? — paklausė, kiek patylėjusi, Ruta.

— Galiu, — atsakė milijonierius. Jis svarstydamas truputį patylėjo ir pridūrė:

— Yra keli būdai, bet, mano nuomone, tiktai vienas iš jų gana efektyvus. Tačiau ar tau pakaks ryžto, Ruta?

Ji pažvelgė į tėvą, šis linktelėjo.

— Taip, būtent tai aš turiu omeny. Ar užteks tau ryžto viešai pareikšti, kad padarei klaidą? Ruta, yra tik viena išeitis iš keblios padėties. Viską nutraukti ir pradėti iš pradžių.

— Skyrybos!

Van Aldinas niūriai nusišypsojo.

— Tu taip ištarei šį žodį, tarsi girdėtum jį pirmą kartą. O tuo tarpu tavo aplinkoje tai atsitinka vos ne kiekvieną dieną.

— Aš žinau, bet...

Ji, prikandusi lūpą, sumikčiojo. Tėvas supratingai linktelėjo.

— Aš žinau, Ruta, tau, kaip ir man, sunku tai ištverti, bet tu turi suprasti, kaip supratau aš, kad kartais gali būti tiktai viena išeitis. Aš galėčiau priversti Dereką grįžti pas tave, bet vargu ar tai ką pakeistų. Tau su juo pasilikti nėra jokios prasmės. Ruta, jis paskutinis niekšas. Aš visada sau priekaištavau, kad tau leidau už jo ištekėti. Bet tu buvai tokia užsispyrusi, o jis, atrodė, rimtai sugalvojo pradėti naują gyvenimą... be to, aš jau išardžiau vieną tavo ryšį...

Jeigu jis, tardamas paskutinius žodžius, būtų pažvelgęs į dukrą, jos veide būtų pastebėjęs nedidelį raudonį.

— Taip, tu tą padarei, — ištarė Ruta.

— Gaila, jog tai reikės padaryti dar kartą. Norėtųsi būti švelnesniam, bet juk tu, Ruta, paskutiniais metais nesaldžiai gyvenai.

— Taip... nelabai, — pritarė misis Ketering.

— Štai kodėl aš manau, kad su tuo reikia baigti! — Van Aldinas įniršęs smogė kumščiu į stalą. — Nejaugi dar jam ką nors jauti? Įveik tuos jausmus! Pažvelk į faktus. Derekas Keteringas tave vedė tiktai dėl pinigų. Tai aišku kaip dieną. Reikia jo atsikratyti, Ruta.

Ruta Ketering, nudelbusi akis į grindis, valandėlę tylėjo, o po to nepakeldama galvos ištarė:

— O jeigu jis nesutiks?

Van Aldinas apstulbęs pažvelgė į ją.

— Jis neturės ką pasakyti.

Ruta sutriko ir prikando lūpą.

— Ne, ne... žinoma, ne. Aš tik turėjau omeny...

Ji užsikirto. Tėvas metė į ją piktą žvilgsnį.

— Kas?

— Norėjau pasakyti... — ji, kruopščiai rinkdama žodžius, nutilo. — Jis vargu ar į tai ramiai žiūrės.

Milijonierius niūriai prikando lūpą.

— Tu manai, kad jis trukdys skyryboms? Tegul! Nors tu, žinoma, klysti. Jis to nedarys. Kiekvienas juristas, į kurį jis kreipsis, pasakys, kad jis neturi jokių šansų laimėti.

— O tu nemanai... — ji susvyravo. — Aš turiu galvoje... jis gali sutrukdyti iš paprasto užsispyrimo... iš nepalankumo man.

Tėvas nustebęs pažvelgė į ją.

— Kliudys? Apie ką tu šneki? — jis palingavo galvą. — Maža tikimybė. Tokiu atveju jam tektų ieškoti preteksto.

Misis Ketering tylėjo. Van Aldinas piktai žvilgtelėjo į ją.

— Nusiramink, Ruta. Tave kas nors kankina? Kas?

— Nieko, visiškai nieko.

Bet jos žodžiai skambėjo neįtikinamai.

— Tave baugina, kad visi sužinos? Taip? Palik tatai man. Aš viską susuksiu taip sklandžiai, kad nebus jokių šnekų.

— Gerai, tėte. Jeigu tu manai, jog tai geriausia išeitis...

— Tau vis dar patinka šis vaikinas, Ruta? Galbūt visa esmė čia?

— Ne.

Šis žodis buvo ištartas su tokiu jausmu, kad van Aldinas jautėsi patenkintas. Jis paplojo dukrai per petį.

— Viskas bus gerai, mano mieloji. Dėl nieko nesijaudink. Ir gana apie tai plepėti. Geriau pažiūrėk, kokią tau atvežiau iš Paryžiaus dovaną.

— Man? Ką nors gražaus?

— Tikiuosi, — nusišypsojo van Aldinas.

Išsitraukęs iš kišenės ryšulį, jis padavė jį dukrai. Ji nekantriai išvyniojo ir paėmė futliarą. Iš jos lūpų ištrūko susijaudinimo šūksnis. Ruta Ketering mėgo brangenybes, jas tiesiog dievino.

— Tėte, kokie... kokie jie nuostabūs!
— Prašmatnūs, tiesa? — tarė patenkintas milijonierius. — Patinka?
— Patinka? Tėte, bet juk jie stačiai nepaprastai žavingi! Kaip tu juos gavai?
Van Aldinas nusišypsojo:
— Tai mano paslaptis. Juos teko pirkti tarpininkaujant privačiam asmeniui: pernelyg gerai jie žinomi. Štai matai centre didelį akmenį? Tu galbūt apie jį girdėjai. Tai retenybė — "Ugnies širdis".
— "Ugnies širdis", — pakartojo Ruta.
Ji išsiėmė akmenis iš futliaro ir prisidėjo juos prie krūtinės. Milijonierius tylėdamas stebėjo. Jis galvojo apie šiuos akmenis nešiojusias moteris, apie sutraiškytas širdis, neviltį, pavydą. "Ugnies širdis", kaip ir kiti garsūs brangakmeniai, paskui save paliko kruviną tragedijų ir prievartos pėdsaką. Bet patyrusiose Rutos Ketering rankose jie, rodos, neteko savo piktų burtų, negalėjo atnešti nelaimės arba sutraiškyti šaltos, santūrios Vakarų moters širdies. Ruta sudėjo brangenybes į futliarą ir pakibo tėvui ant kaklo.
— Didelis, didžiulis, dideliausias ačiū, tėte! Jie tiesiog sukrečiantys! Tu man visada neši pasakiškas dovanas.
— Kitaip negali būti, — tarė van Aldinas, paglostęs jos petį. — Tu juk viskas, ką aš turiu šiame pasaulyje, Ruta.
— Tu pasiliksi vakarienės, tėte?
— Bet juk tu kažkur išsiruošei?
— Tai gali palaukti. Nieko ypatingo.
— Ne, ne, aš nenoriu tau trukdyti. Aš taip pat turiu daugybę reikalų. Iki rytojaus, brangioji. Galbūt, jeigu galėsiu, susitiksime pas Gelbreisą.
Ponia Gelbreis ir Kutbertsonas buvo van Aldino patikėtiniai Londone.
— Labai gerai, tėte, — ji susvyravo. — Tikiuosi, tai... nesutrukdys man keliauti į Rivjerą?
— Kada tu ketini vykti?
— Keturioliktą.
— Gali keliauti visiškai ramiai. Išankstiniai formalumai, kuriuos imuosi sutvarkyti, reikalauja laiko. Beje, Ruta, tavo vietoje aš neimčiau šių rubinų į užsienį. Geriau juos palik banke.

Misis Ketering linktelėjo.

— Man visai nesinori, kad tave dėl “Ugnies širdies” apiplėštų arba net nužudytų, — juokaudamas pridūrė milijonierius.

— Ir vis dėlto tu juos ramiai nešiojaisi savo kišenėje, — šypsodamasi atšovė duktė.

— Taip...

Kažkas jo balse, kažkokia abejonė privertė suklusti.

— Kas atsitiko, tėte?

— Nieko ypatingo, — nusišypsojo jis. — Tiesiog prisiminiau nedidelį nuotykį Paryžiuje.

— Nuotykį?

— Taip, aną naktį, kai pirkau šį daiktą, — ir jis parodė į futliarą.

— O, papasakok man!

— Ruta, kad nėra ko pasakoti. Per daug įžūliai elgėsi kažkokie apašai, aš į juos šoviau, ir jie nešė kudašių. Štai ir viskas.

Ji pažvelgė į jį su šiokiu tokiu pasididžiavimu.

— Tėte, su tavimi juokai menki.

— Čia tai jau teisybė, Ruta.

Jis ją švelniai pabučiavo ir išėjo. Grįžęs į “Savoją”, jis trumpai įsakė Klaitonui:

— Iškvieskite žmogų, vardu Gobis. Jo adresą rasite mano užrašų knygelėje. Jis čia turi atvykti rytoj rytą pusę dešimtos.

— Klausau, sere.

— Taip pat norėčiau pamatyti misterį Keteringą. Pasistenkite jį surasti. Galimas daiktas, jis savo klube... Žūtbūt kaip nors jį suraskite ir padarykite taip, kad rytoj rytą jis būtų čia. Geriau truputį vėliau, tarkime, dvyliktą valandą. Jis ne iš tų, kurie anksti keliasi.

Sekretorius linktelėjo galvą, kad viską suprato. Van Aldinas atsidavė kamerdinerio globai. Vonia jau buvo paruošta. Su malonumu pasinėręs į karštą vandenį, milijonierius prisiminė pokalbį su dukra. Jis buvo juo visiškai patenkintas. Tėvas seniai buvo įsitikinęs, kad skyrybos — vienintelė išeitis. Ruta šiam pasiūlymui pritarė net labiau, negu jis tikėjosi. Ir vis dėlto, nepaisant jos tylaus sutikimo, jam liko abejonių. Jis jautė, kad keistas jos elgesys buvo nelabai natūralus. Jis paniuro.

— Galbūt tai tik mano vaizduotės vaisius, — sumurmėjo jis, — bet kertu lažybų, ji kažką nuo manęs nuslėpė.

5 SKYRIUS

NAUDINGAS DŽENTELMENAS

Rufas van Aldinas ką tik baigė įprastus lengvus pusryčius, (jis gėrė kavą su skrebučiais, tai viskas, ką jis sau leido), kai į kambarį įėjo Klaitonas.

— Sere, atvyko misteris Gobis. Jis laukia apačioje.

Milijonierius pažvelgė į laikrodį. Buvo lygiai pusė dešimtos.

— Puiku, — trumpai tarė jis. — Tegul pasikelia čia.

Po valandėlės misteris Gobis įėjo į kambarį. Tai buvo pagyvenęs, nedidelio ūgio vyras suglamžytu kostiumu. Jo akys žiūrėjo į ką tik nori, bet tiktai ne į žmogų, su kuriuo jis šį momentą kalbėjo.

— Labas rytas, Gobi, — tarė milijonierius. — Paimkite kėdę.

— Dėkoju jums, misteri van Aldinai.

Misteris Gobis atsisėdo, sudėjo rankas ant kelių ir susikaupęs įsispoksojo į galinį apšildymo radiatorių.

— Aš jums turiu darbą.

— Taip, misteri van Aldinai?

— Mano duktė, kaip jūs galbūt žinote, ištekėjusi už misterio Dereko Keteringo.

Misteris Gobis pervedė žvilgsnį nuo radiatoriaus prie kairiojo rašomojo stalo stalčiaus ir leido sau prieštaraudamas nusišypsoti. Misteris Gobis žinojo nepaprastai daug, bet nemėgo šio fakto pripažinti.

— Man patariant, ji ketina paduoti pareiškimą skyryboms. Tai, žinoma, yra advokatų reikalas. Tačiau dėl kai kurių asmeninių priežasčių man norėtųsi gauti kuo išsamiausią informaciją.

Misteris Gobis pažvelgė į palangę ir sumurmėjo:

— Apie misterį Keteringą?

— Taip, apie jį.

— Labai gerai, sere.

Misteris Gobis atsistojo.

— Kada jūs galėsite tai atlikti? — paklausė van Aldinas.

— Ar tai labai skubu, sere?

— Taip.

Misteris Gobis supratingai nusišypsojo židinio grotelėms.

— Tarkime, šiandien antrai valandai, sere?

— Puiku, — sutiko milijonierius. — Iki susitikimo, Gobi.

— Iki pasimatymo, misteri van Aldinai.

— Labai reikalingas žmogus, — tarė milijonierius įėjusiam sekretoriui, kai už misterio Gobio užsivėrė durys. — Jis didelis savo srities specialistas.

— O kuo jis užsiima?

— Informacijos rinkimu. Duokite jam dvidešimt keturias valandas, ir jis jums pateiks smulkiausius duomenis apie arkivyskupo Kenterberiečio asmeninį gyvenimą.

— Naudingas ponas, — nusišypsojo Klaitonas.

— Jis man kelis kartus suteikė paslaugas, — tarė van Aldinas. — Na, o dabar, Klaitonai, užsiimsim reikalais.

Per kelias valandas buvo aptarta daug rimtų klausimų. Pusę pirmos suskambėjo telefonas, ir misteriui van Aldinui pranešė, kad pasirodė misteris Keteringas. Klaitonas klausiamai pažvelgė į van Aldiną ir gavo iš jo teigiamą linktelėjimą.

— Paprašykite misterį Keteringą pasikelti, — tarė jis į ragelį.

Sekretorius surinko popierius ir išėjo. Tarpdury jis susidūrė su Dereku Keteringu, kuris, jį praleisdamas, pasitraukė į šalį. Po to Keteringas įėjo į kambarį ir uždarė duris.

— Labas rytas, sere. Girdėjau, kad jūs labai norėjote mane pamatyti.

Tingus, su nedidelėmis ironiškomis intonacijomis balsas pažadino van Aldinui prisiminimus. Šis balsas buvo patrauklus — jis visada buvo patrauklus. Van Aldinas kritiškai apžvelgė žentą. Derekui Keteringui ėjo trisdešimt penkti metai. Jis buvo liesokas vyriškis, siauro, juodbruvo veido, kurio bruožuose iki šiol išliko kažkas neįmanomai berniukiško.

— Užeikite, — trumpai tarė van Aldinas. — Sėskitės.

Keteringas lengvai nusileido į krėslą ir su kantraus smalsumo išraiška įrėmė akis į uošvį.

— Seniai neturėjau galimybės jūsų matyti, sere, — maloniai tarė jis. — Beveik dveji metai, jei neklystu. Jūs jau matėte Rutą?

— Aš ją mačiau vakar vakare, — atsakė van Aldinas.

— Puikiai atrodo, tiesa? — pasiteiravo Derekas.

— Nemanau, kad paskutiniu metu turėjote galimybę tuo asmeniškai įsitikinti, — sausai tarė van Aldinas.

Derekas Keteringas nustebęs pakėlė antakius.

— O, žinote, mes kartais su ja susitinkame viename nak-

tiniame klube, — lengvabūdišku tonu tarė jis.

— Pereikime tiesiai prie reikalo, — nutraukė jį van Aldinas. — Aš patariau Rutai paduoti pareiškimą skyryboms.

Atrodė, kad Derekas Keteringas suakmenėjo.

— Kaip staigiai! — sumurmėjo jis. — Neprieštarausite, jeigu užsirūkysiu?

Jis užsidegė cigaretę ir, išleidęs ratilą dūmų, atsainiai pridūrė:

— Ir ką pasakė Ruta?

— Ji nusprendė mano patarimu pasinaudoti, — atsakė van Aldinas.

— Štai kaip?

— Tai viskas, ką jūs man galite pasakyti? — griežtai pasiteiravo milijonierius.

Keteringas nukrėtė pelenus į židinį.

— Matote, — ramiai tarė jis, — manau, kad jūsų duktė padarys didelę klaidą.

— Jūsų požiūriu, be abejo, tai klaida, — niūriai tarė van Aldinas.

— Tiktai, dėl Dievo, be įžeidžiančių pastabų. Šiuo momentu aš iš tikrųjų galvoju ne apie save. Aš galvoju apie Rutą. Jūs, suprantama, žinote, kad mano gerbiamas gimdytojas ilgai nepratemps — taip sako visi daktarai. Ruta galėtų metus kitus palaukti, kol aš tapsiu lordu Lekonberiu, o ji — Lekonberio pilies šeimininke, dėl ko ji, tiesą sakant, už manęs ir ištekėjo.

— Jeigu jūs tuojau pat nebaigsite savo įžūlių kalbų... — suriaumojo van Aldinas.

Derekas Keteringas ramiai nusišypsojo.

— Jūs visiškai teisus. Tai truputį nešiuolaikiška. Mūsų laikais titulams neteikiama jokios reikšmės. Ir vis dėlto Lekonberis — labai miela vieta, o mes galų gale esame viena iš seniausių Anglijos giminių. Ruta labai gailėsis, jeigu po skyrybų su ja aš vėl vesiu, ir Lekonberyje vietoj jos viešpataus kita moteris.

— Aš su jumis, vaikine, kalbuosi rimtai, — tarė van Aldinas.

— Aš irgi. Aš iki ausų paskendęs skolose, ir jeigu Ruta su manim išsiskirs, liksiu be paskutinių kelnių. Jeigu jau ji mane kentė dešimt metų, kodėl jai nepakentėti dar truputį? Prisiekiu, senis neištrauks nė pusantrų metų, ir kartoju — man bus nuoširdžiai gaila, jeigu Ruta negaus to, dėl ko ji už manęs ištekėjo.

— Jūs tvirtinate, kad mano duktė už jūsų ištekėjo tiktai dėl padėties visuomenėje ir vildamasi gauti titulą?

Derekas Keteringas nelinksmai nusijuokė:

— Juk jūs nemanote, kad mūsų santuoka buvo iš meilės?

— Kiek prisimenu, — lėtai tarė van Aldinas, — prieš dešimt metų Paryžiuje jūs sakėte visai ką kita.

— Kas? Aš? Galbūt. Ruta tada, kaip jūs prisimenate, buvo labai graži, panaši į angelą arba šventąją, arba į kažką, ką paprastai stato bažnyčių nišose, o aš ketinau pradėti naują gyvenimą, gyvenimą valyvo anglų džentelmeno, vedusio žavingą, jį mylinčią moterį.

Jis vėl šį kartą jau beveik piktai nusijuokė.

— Bet jūs, atrodo, tuo netikite? — paklausė jis.

— Aš neturiu nė mažiausios abejonės, kad jūs vedėte Rutą vien tiktai dėl pinigų, — šaltai tarė van Aldinas.

— Ir kad ji už manęs ištekėjo iš meilės? — ironiškai pasiteiravo Derekas.

— Žinoma.

Derekas Keteringas įsistebeilijo į jį, po to linktelėjo.

— Manau, jūs tuo nuoširdžiai tikite, — tarė jis. — Anksčiau aš taip pat tikėjau. Galiu jus, brangusis uošvi, užtikrinti, kad man labai greitai atsivėrė akys.

— Nesuprantu, kur jūs lenkiate. Beje, tai neturi jokios reikšmės. Svarbiausia, kad jūs su Ruta elgiatės siaubingai blogai.

— O taip, — nerūpestingai sutiko Keteringas, — bet juk ji gana ištverminga. Ji — jūsų duktė. Iš išorės minkštesnė už vašką, bet viduje tvirtesnė už granitą. Jūs visada garsėjote savo tvirtumu, bet Ruta jus ir čia pranoko. Šiaip ar taip, vieną žmogų jūs mylite labiau negu save. Ruta gi niekada nieko, išskyrus save, nemylėjo ir nemylės.

— Gana, — nutraukė jį van Aldinas. — Aš jus pasikviečiau, kad atvirai papasakočiau apie savo ketinimus. Mano duktė turi susirasti laimę, ir atsiminkite, kad dabar jūs turėsite reikalų asmeniškai su manimi.

Derekas Keteringas atsistojo ir prisišliejo prie židinio. Jis nusviedė cigaretę ir ramiu balsu prakalbo:

— Įdomu, ką jūs turite omeny, sakydamas šiuos žodžius?

— O tai, — atsiliepė van Aldinas, — kad jums geriau netrukdyti skyryboms.

— O! Tai grasinimas?
— Supraskite, kaip norite.
Keteringas prisitraukė prie stalo kėdę ir atsisėdo priešais milijonierių.
— Tarkime, — meilikaujančiai tarė jis, — kad aš kovosiu dėl savo teisių vien iš gryno užsispyrimo?
Van Aldinas truktelėjo pečiais.
— Jūs, naivusis žmogau, savo naudai neturite jokių faktų. Paklauskite savo advokatų, jie patvirtins. Jūsų elgesys žinomas visam Londonui.
— Matyt, Ruta pakėlė triukšmą dėl Mirej. Iš jos pusės tai labai kvaila. Aš juk nesikišu į jos santykius su draugais.
— Ką jūs turite galvoje? — piktai paklausė van Aldinas.
Derekas Keteringas nusijuokė:
— Sere, matau, kad jūs ne viską žinote. Visai natūralu, kad jūs nusiteikęs prieš mane.
Jis atsistojo, pasiėmė skrybėlę, lazdelę ir pasuko prie durų.
— Nemėgstu patarinėti, — smogė jis paskutinį smūgį, — bet šiuo atveju patarčiau tėvui ir dukrai būti vienam su kitu atviresniems.
Derekas greitai išėjo iš kambario ir suspėjo užverti duris anksčiau, negu milijonierius pašoko iš vietos.
— Ką jis turėjo omeny? — sumurmėjo van Aldinas, vėl nusileidęs į krėslą.
Jis pasitraukė prie savęs telefoną ir surinko dukros numerį.
— Alio! Alio! Tai Meifejiras 81907? Misis Ketering namuose? Išėjo? Aišku, išvyko pietauti. Kada ji bus? Nežinote? Na, gerai. Ne, pasakyti nieko nereikia.
Jis piktai numetė ragelį.
Antrą valandą dienos jis nerimastingai žingsniais matavo kambarį, laukdamas Gobio. Šis atsirado dešimt minučių trečios.
— Na, ką? — piktai paklausė milijonierius.
Tačiau mažasis misteris Gobis neskubėjo. Atsisėdęs už stalo, jis išsitraukė labai nutrintą užrašų knygelę ir pradėjo monotonišku balsu skaityti. Milijonierius įdėmiai klausėsi vis labiau švytėdamas. Pagaliau Gobis baigė ir ėmė spoksoti į šiukšlių dėžę.
— Taip, — tarė van Aldinas. — Atrodo, viskas gana aišku. Viskas bus kaip sviestu patepta. Kiek aš suprantu, faktai dėl viešbučio akivaizdūs.

— Visiškai teisingai, — atsiliepė misteris Gobis ir nusišypsojo krėslui.

— Be to, jis seklumoje — jam trūks plyš reikalingi pinigai. Iš tėvo, kaip jūs sakėte, jau ištraukė viską, ką tik galėjo tikėtis. Kai tik paaiškės apie skyrybas, jis negalės gauti nė cento. O jeigu dar supirkus jo skolų raštelius, tai galėtume paspausti dar ir iš šios pusės. Jis, Gobi, mūsų rankose. Geležiniuose gniaužtuose!

Ir van Aldinas tvojo kumščiu į stalą. Jo rūsčiame veide nušvito iškilminga šypsena.

— Informacija, — konstatavo plonu balsu Gobis, — buvo naudinga.

— Man tiktai lieka nueiti į Kerzono gatvę, — pridūrė milijonierius. — Gobi, aš jumis labai patenkintas. Jūs dirbate puikiai!

Mažojo vyriškio veide pasirodė blanki patenkinta šypsena.

— Dėkoju jums, misteri van Aldinai. Stengiausi padaryti viską, ką galėjau.

Bet van Aldinas į Kerzono gatvę važiavo ne iš karto. Iš pradžių jis pasuko į Sitį, čia susitiko su keliais svarbiais žmonėmis, dar labiau pakėlusiais jo nuotaiką, po to metro atvyko į Dauno gatvę. Eidamas Kerzono gatve, jis išvydo, kad iš 160-uoju numeriu pažymėto namo išėjo vyras ir pasuko jam priešpriešiais. Akimirksnį milijonieriui pasirodė, jog tai pats Derekas Keteringas — žmogus buvo tokio pat ūgio ir kūno sudėties. Tačiau, jiems prisiartinus vienam prie kito, van Aldinas suprato, kad suklydo. Šio žmogaus jis nepažinojo. Tiksliau, ne visai nepažinojo, jo veidas pažadino milijonieriui kažkokius prisiminimus, neabejotinai susietus su praeity įvykusiu nemalonumu. Jis veltui suko galvą, bandydamas atsiminti, kur galėjo jį sutikti. Taip nieko ir neprisiminęs, jis susierzino ir linguodamas galvą žingsniavo toliau.

Ruta Ketering jo nekantriai laukė. Kai tėvas įėjo, ji puolė prie jo ir švelniai pabučiavo.

— Kaip reikalai, tėte?

— Labai geri, — atsakė van Aldinas, — bet man tau, Ruta, reikia pasakyti keletą žodžių.

Jis iš karto pajuto, kaip jos nuoširdumą nupūtė vėjas, ji sutriko.

— Ir apie ką tu nori su manimi pasikalbėti, tėte? — atsargiai paklausė ji, atsisėdusi į didelę kėdę.

— Šiandien rytą mačiau tavo vyrą.

— Matei Dereką?

— Taip. Jis man daug ko prišnekėjo, daugiausia šiurkščių ir įžūlių žodžių. Bet jau išeidamas, jis kai ką pasakė, ko aš taip ir nesupratau. Jis man patarė įsitikinti, ar jau tikrai aš ir tu esame visiškai atviri vienas kitam. Ką jis turėjo galvoje, Ruta?

— Aš... aš nežinau, tėte. Iš kur man žinoti?

— Tikriausiai žinai, — atšovė van Aldinas. — Jis dar pasakė, kad į tavo santykius su draugais nesikiša. Ką jis turėjo galvoje tai sakydamas?

— Nežinau, — pakartojo Ruta Ketering.

Van Aldinas atsisėdo. Jo veidas paniuro.

— Paklausyk, Ruta. Aš daugiau negaliu užsimerkti. Aš anaiptol nesu įsitikinęs, kad tavo vyras nepanorės visokiais būdais sutrukdyti skyryboms. Suprantama, to padaryti jam nepavyks. Žinau, kaip jį priversti užsičiaupti visam laikui, bet man norėtųsi žinoti, ar verta tokių priemonių imtis. Taigi aš turiu būtinai žinoti, ką jis turėjo omeny, kalbėdamas apie tavo draugus.

Misis Ketering truktelėjo pečiais.

— Aš turiu daug draugų, — netvirtai tarė ji. — Ir visiškai nesuprantu, apie ką kalbama.

— Ne, žinai, — tarė van Aldinas tokiu tonu, kuriuo jis sau leido kalbėtis tiktai su konkurentais. — Aš tau užduosiu konkretų klausimą. Kas šis vyras?

— Koks vyras?

— Šis. Juk būtent jį turėjo galvoje Derekas. Kažkoks vyras, kuris yra tavo draugas. Tau, mano mieloji, nereikia jaudintis. Aš nemanau, kad čia yra kas nors kompromituojančio, bet mes kreipdamiesi į teismą, turime viską apgalvoti. Tu juk supranti, kad ten gali prikibti, prie ko tik nori, todėl aš turiu žinoti, kas šis vyras ir kokie tavo santykiai su juo.

Ruta tylėjo, nervingai gniaužydama pirštus.

— Nagi nusiramink, mano brangioji, — van Aldinas vėl atlyžo. — Nebijok savo seno tėtuko. Aš juk nebuvau tau pernelyg griežtas, net tada, Paryžiuje... Velniai griebtų!

Jis nutilo kaip perkūno trenktas.

— Tad štai kas jis, — sumurmėjo jis pats sau. — Taip ir maniau, kad kažkur jį esu anksčiau matęs.

— Apie ką tu kalbi, tėte? Nesuprantu.

Milijonierius priėjo prie dukros ir tvirtai suspaudė jos ranką.

— Paklausyk, Ruta, tu vėl susitikinėji su tuo tipu?

— Su kokiu tipu?

— Su tuo pačiu, dėl kurio savo laiku buvo tiek nemalonumų. Puikiai žinai, apie ką aš kalbu.

— Tu šneki... — netvirtai ištarė Ruta. — Tu šneki apie grafą de la Rošą?

— Grafas de la Rošas! — prunkštelėjo van Aldinas. — Aš dar tau sakiau, jog jis joks ne grafas, o paprastas sukčius! Savo laiku patekai ant jo meškerės, bet, ačiū Dievui, man pavyko tave iš jo nagų išplėšti.

— Taip, tu tą padarei! — karčiai sušuko Ruta. — Ir aš ištekėjau už Dereko Keteringo.

— Tu pati to norėjai, — piktai atšovė milijonierius.

— O dabar, — lėtai tęsė van Aldinas, — vėl su juo susitikinėji. Šiandien jis buvo šiame name. Aš jį susitikau gatvėje, tiesa, iš karto nepažinau.

Rutai Ketering grįžo jos įprasta savitvarda.

— Aš turiu tau, tėte, pasakyti, kad esi labai neteisus dėl Armano... aš turiu galvoje grafą de la Rošą. Žinau, kad jis jaunystėje turėjo keletą nemalonių incidentų — jis pats man tai pasakojo, jis mane visada nuoširdžiai mylėjo. Jis vos neišprotėjo iš skausmo, kai tu mus tada Paryžiuje išskyrei, o dabar...

Tėvas ją pasipiktinęs pertarė:

— Ir tu šita nesąmone patikėjai? Tu, mano duktė! O Dieve!

Apimtas nevilties, jis pliaukštelėjo delnais.

— O, moterys! Kokios jūs galite būti velniškai žioplos!

6 SKYRIUS

MIREJ

Derekas Keteringas taip veržliai išėjo iš van Aldino numerio, kad susidūrė su koridoriumi ėjusia ledi. Jis atsiprašė, ledi maloniai nusišypsojo ir nuėjo toliau, palikusi jo sieloje malonų prisiminimą apie ramybe alsavusią figūrą ir gana patrauklias pilkas akis.

Nepaisant dirbtinio nerūpestingumo, pokalbis su uošviu

sujaudino Dereką gerokai labiau, negu jis būtų norėjęs prisipažinti. Jis papusryčiavo vienas ir po to truputį paniuręs pasuko į prabangų butą, kuriame gyveno Mirej vardu žinoma ypata. Prie durų jį sutiko besišypsanti gražutė prancūzaitė.

— Užeikite, mesjė. Madam ilsisi.

Jį nuvedė į jam gerai pažįstamą didelį, rytietiškai apstatytą kambarį. Mirej gulėjo ant sofos, apsupta nesuskaitomos daugybės pagalvių su gintarinės spalvos atspalviais, kurios maloniai tiko prie tamsios jos veido odos. Šokėja buvo puikios figūros, o jos veidas, kurio ankstesnio gaivumo dabar jau nepavyko atgaivinti net storam kosmetikos sluoksniui, vis dėlto slėpė keistus kerus; koralinės lūpos švelniai šypsojosi Derekui Keteringui.

Jis ją pabučiavo ir puolė į krėslą.

— Ką tu veikei? Tik ką atsikėlei?

— Ne, Derekai. Aš dirbau.

Ji parodė į rojalį, ant kurio buvo netvarkingai išmėtytos natos.

— Čia buvo Ambrozas. Jis man grojo naują operą.

Keteringas linktelėjo, beveik nepaisydamas jos žodžių. Jo visai nedomino Klodas Ambrozas ir jo nauja muzika "Perui Giuntui". Tad Mirej gavo vienintelę galimybę savitai kurti pagrindinės herojės paveikslą.

— Tai bus stulbinantis šokis, — šnabždėjo ji. — Aš jame įkūnysiu laukinę aistrą. Aš šoksiu, pasipuošusi brangenybėmis. Ak, beje, mon ami*, kokį puikų juodą perlą vakar mačiau Bondo gatvėje.

Ji, išraiškingai nutilo, žvelgdama į jį.

— Brangioji mano mažytėle, — atsakė Keteringas, — dabar beprasmiška su manimi kalbėti apie juodąjį perlą. Šį momentą, manau, man reikia galvoti visiškai apie ką kitą.

Greitai sureagavusi į jo toną, ji atsisėdo, jos didelės juodos akys išsiplėtė.

— Ką tu kalbi, Derekai? Kas atsitiko?

— Mano gerbiamas uošvis, — tarė Keteringas, — ketina manimi atsikratyti.

— Taip?

— Kitaip sakant, jis nori, kad Ruta su manimi išsiskirtų.

— Kvailystės! Kam jai su tavimi išsiskirti?

Derekas šyptelėjo.

---

* Mano drauge, mano siela.

— Svarbiausia, tai dėl tavęs, cherie*.

Mirej truktelėjo pečiais.

— Kaip kvaila, — dalykiškai tarė ji.

— Taip, iš tikrųjų labai kvaila, — pritarė Derekas.

— Ką ketini daryti? — reikliai paklausė Mirej.

— Mano brangioji, o ką aš galiu padaryti? Susitinka du žmonės: vienas, turintis neapsakomai daug pinigų, o antras — nepaprastai daug skolų. Visiškai aišku, kas bus nugalėtojas.

— Stulbinantys žmonės tie amerikiečiai, — tarė Mirej. — Kažkodėl nepanašu, kad žmona taip jau tave mylėjo.

— Taigi, — užbaigė Derekas, — ką gi mums daryti?

Ji klausiamai pažvelgė į jį. Jis priėjo prie jos ir paėmė už rankos.

— Tu juk pasiliksi su manimi?

— Ką tu turi galvoje? Po to, kai...

— Štai būtent. Po to, kai mane kaip vilkai užpuls kreditoriai. Mirej, aš tave siaubingai myliu. Tu manęs nemesi nelaimėje?

Ji staigiu judesiu išlaisvino ranką.

— Tu juk žinai, Derekai, aš tave dievinu.

Jos balse jis pajuto nenuoširdžią gaidelę.

— Ak, štai, vadinasi, kaip! Žiurkės bėga iš skęstančio laivo!

— Ak, Derekai!

— Sakyk atvirai, — griežtai pareikalavo jis. — Tu mane mesi, taip?

Ji truktelėjo pečiais:

— Aš tave dievinu, mon ami, aš iš tikrųjų tave dievinu. Tu labai mielas un beau garcon**, bet n'est pas pratique***.

— Tu gali priklausyti tiktai turtuoliui, taip? Čia esmė?

— Gali kalbėti, kas tau patinka, — Mirej atsilošė ant pagalvių, — bet aš, Derekai, tave vis tiek dievinu.

Jis nusisuko į ją nugara ir ėmė žiūrėti pro langą. Šokėja atsirėmė alkūne ir smalsiai jį stebėjo.

— Ką tu galvoji, mon ami?

Jis atsigręžė, pažvelgė į ją ir keistai nusišypsojo, dėl to ji staiga pasijuto truputį nemaloniai.

— Įsivaizduok, aš galvoju apie moterį, mano brangioji.

---

* Švelniai mylima.

** Gražuolis.

*** Tai neprotinga.

— Apie moterį?

Mirej staiga sumanė pavyduliauti.

— Tu galvoji apie kitą moterį? Taip?

— O, gali nesijaudinti. Tai tiesiog įsivaizduojamas portretas. “Pilkaakės ledi portretas”.

— Kada tu ją sutikai? — piktai paklausė Mirej.

Derekas Keteringas truputį pašaipiai ir ironiškai nusijuokė.

— Aš su ja susidūriau “Savojos” viešbučio koridoriuje.

— Na, ir kas? Ką ji sakė?

— Kiek prisimenu, aš atsiprašiau, o ji nusišypsojo ir tarė “Neverta jaudintis”, arba kažką panašaus.

— O vėliau? — nenustygo šokėja.

Keteringas truktelėjo pečiais.

— Po to — nieko. Incidentas buvo išsemtas.

— Aš nieko nesuprantu, ką tu kalbi? — piktai atkirto šokėja.

— “Pilkaakės ledi portretas”, — susimąstęs sumurmėjo Derekas Keteringas. — Tikriausiai aš jos niekada daugiau nebepamatysiu.

— Kodėl?

— Ji man gali atnešti nelaimę. Moterys atneša nelaimę.

Mirej nuslydo nuo sofos, priėjo prie Dereko ir jam ant peties uždėjo ilgą liauną ranką.

— Tu kvailiukas, Derekai, — sukuždėjo ji. — Dieve mano, koks tu kvailiukas. Tu bien garson*, ir aš tave dievinu, bet aš nesukurta skurdui — ne, aš tiesiog nesukurta vargui. Dabar paklausyk manęs. Viskas labai paprasta. Tu turi su savo žmona susitaikyti.

— Bijau, kad tai praktiškai neįmanoma, — sausai atšovė Derekas.

— Ką tu šneki? Nesuprantu.

— Van Aldinas, mano brangioji, ne toks žmogus, kad jį būtų galima priversti atsisakyti sumanyto tikslo.

— Aš apie jį girdėjau. Jis labai turtingas, taip? Vos ne turtingiausias Amerikos žmogus. Prieš keletą dienų jis Paryžiuje pirko gražiausią pasaulio rubiną — “Ugnies širdis”. Atrodo, taip jis vadinasi.

Keteringas tylėjo. Šokėja svajingai tęsė:

— Tai nuostabus akmuo, kuris turi priklausyti į mane

* Mielas berniukas.

panašiai moteriai. Aš, Derekai, dievinu brangenybes. Jos man tiek daug reiškia. Ak! Nešioti į “Ugnies širdį” panašų rubiną!

Ji atsiduso ir vėl tapo nepaprastai praktiška.

— Tu šito nesuprasi, Derekai. Tu viso labo tik vyras. Van Aldinas tikriausiai padovanos šį rubiną savo dukrai. Ji juk jo vienintelis vaikas?

— Taip.

— Vadinasi, po jo mirties ji paveldės visą jo turtą. Ji bus turtinga moteris.

— Ji jau turtinga, — tvirtai tarė Derekas. — Jis jai vestuvėms paskyrė porą milijonų.

— Porą milijonų! Bet juk tai siaubingai daug! O jeigu ji netikėtai numirs? Viskas atiteks tau?

— Būtent taip ir bus, — lėtai ištarė Derekas. — Kiek žinau, ji testamento neparašiusi.

— Mon Dieu. Jeigu ji mirtų, tai būtų išeitis!

Šiek tiek atsitokėjęs, Derekas Keteringas nuoširdžiai nusijuokė.

— Man patinka tavo paprastas praktiškas protas, Mirej, bet manau, kad tavo noras neišsipildys. Mano žmonos puiki sveikata.

— Eh bien! — ištarė Mirej, — bet juk pasitaiko nelaimingų atvejų.

Jis rūsčiai pažvelgė į ją, bet nutylėjo.

— Žinoma, mon ami, — tęsė ji, — tu teisus, mums dera galvoti daug realiau. Klausyk, Derekai, visam laikui išmesk iš galvos mintis apie skyrybas. Tavo žmona pati turėtų jų atsisakyti.

— O jeigu ji nepanorės?

Šokėjos akys susiaurėjo.

— Man atrodo, ji panorės, mano drauge. Ji iš tų, kurie nelabai trokšta viešo skandalo. Jai nelabai patiktų, jeigu jos draugai perskaitytų laikraščiuose kai kuriuos jos nuotykius.

— Ką turi galvoje? — šiurkščiai paklausė Keteringas.

Mirej, atlošusi galvą, nusijuokė.

— Parbleu!* Aš turiu omeny jos ryšį su ponu, save vadinančiu grafu de la Rošu. Aš apie jį viską žinau. Aš, jeigu tu prisimeni, paryžietė. Jis buvo tavo žmonos meilužis dar prieš vestuves, taip?

Keteringas įniršęs čiupo ją už pečių.

---

* Na, gerai.

— Tai įžūlus melas! — suriko jis. — Ir neužmiršk, prašau tavęs, kad tu vis dėlto kalbi apie mano žmoną.

Mirej suprato, jog nuėjo pernelyg toli.

— Keisti jūs, anglai, žmonės, — pasiskundė ji. — Bet apskritai tai tu tikriausiai teisus. Amerikiečiai — šalta tauta, ar ne tiesa? Aš tikiuosi, mon ami, tu neprieštarausi, kad ji mylėjo jį iki jūsų vestuvių, bet įsikišo jos tėvas ir jiems teko išsiskirti. Kiek jai, vargšelei, tada teko išlieti ašarų. Bet ji apsiprato. O dabar, Derekai, tau dera žinoti, lygiai kaip tai žinau aš, kad istorija kartojasi. Jie matosi vos ne kasdien, o keturioliktą ji važiuoja į Paryžių susitikti su juo ir tenai.

— Iš kur visa tai žinai? — reikliai paklausė Keteringas.

— Aš? Mano brangusis Derekai, juk aš turiu Paryžiuje daugybę draugų, kurie grafą puikiai pažįsta. Viskas jau paruošta. Ji sako, kad važiuoja į Rivjerą, o iš tikrųjų Paryžiuje ją sutiks grafas ir... kas žino! Taip, taip, taip, gali manimi patikėti, jie jau dėl visko susitarė.

Derekas Keteringas suakmenėjo.

— Tad jeigu neprikrėsi kvailysčių, — toliau murkė šokėja, — ji tavo rankose. Tu jai galėtum pridaryti nemalonumų.

— Dėl Dievo, nutilk! — suriko Keteringas. — Užčiaupk savo šlykščią gerklę!

Mirej, leipdama juokais, parpuolė ant sofos. Keteringas čiupo paltą, skrybėlę ir išbėgo iš kambario, įnirtingai trenkęs durimis. O šokėja pasiliko gulėti ant sofos ir, patenkinta savimi, tyliai juokėsi.

7 SKYRIUS

LAIŠKAI

Misis Samuel Harfild siunčia linkėjimus mis Katarinai Grej ir atkreipia jos dėmesį į tai, jog esant šioms aplinkybėms mis Grej suvokia...

Priėjusi šią vietą, misis Harfild padėjo plunksną ir susimąstė. Jai, kaip ir daugumai žmonių, buvo gana sunku sklandžiai reikšti popieriuje savo mintis.

Kiek padvejojusi, misis Harfild paėmė kitą pašto popieriaus lapelį ir vėl pradėjo rašyti.

Brangioji mis Grej! Visiškai įvertindama tą ištikimybę, kurią Jūs parodėte mano pusseserei Džeinei (kurios nesena mirtis iki sielos gelmių sukrėtė mus visus), aš vis dėlto jaučiu, kad...

Misis Harfild vėl sustojo, ir greitai į šiukšlių dėžę nulėkė antrasis laiško variantas. Tiktai pagaliau ją patenkino penktasis variantas. Laiškas buvo atitinkamu būdu užklijuotas ir adresuotas mis Katarinai Grej į Litl Kremptoną, Sent Meri Midą, Kentą. Kitą rytą jis jau gulėjo adresato namuose ant paštui skirto padėklo, greta kur kas išvaizdesnio laiško dideliame žydrame voke.

Mis Katarina Grej pirmiausia atplėšė misis Harfild laišką ir perskaitė jo galutinį variantą.

Brangioji mis Grej! Aš ir mano vyras norime Jums išreikšti mūsų giliausią dėkingumą už tas paslaugas, kurias Jūs suteikėte mano vargšei pusseserei Džeinei. Jos mirtis mums buvo smūgis, nors mes puikiausiai suvokėme, kad jos protas užgeso gerokai anksčiau už jos fizinę mirtį. Aš supratau, kad jos paskutiniai nurodymai dėl testamento buvo ganėtinai keistoki ir jų teisėtumo nepripažins joks teismas. Neabejoju, kad tokia blaiviai mąstanti jauna mergina kaip Jūs, jau suvokėte šį faktą. Mano vyras sako, jog bet kurį reikalą geriausia sutvarkyti privačiu būdu. Mes su dideliu pasitenkinimu Jums surasime gerą vietą ir taip pat tikimės, kad Jūs neatsisakysite iš mūsų priimti nedidelę dovanėlę. Pasilieku, brangioji mis Grej, su Jums visiška pagarba,

Meri Ana Harfild

Katarina Grej nusišypsojo ir perskaitė laišką antrą kartą. Matyt, jis suteikė jai didelį pasitenkinimą. Pagaliau ji padėjo laišką ir paėmė žydrąjį voką. Jame buvusį laišką ji perskaitė tiktai kartą jau be šypsenos. Valandėlę ji apie kažką mąstydama nejudėjo, ir vargu ar pašalinis stebėtojas būtų galėjęs atspėti, kokius jausmus slėpė jos ramus, susimąstęs žvilgsnis.

Katarina Grej pragyveno 33 metus. Ji savo vaikystę praleido pasiturinčioje šeimoje, bet vėliau jos tėvas nuskurdo ir

Katarinai teko pačiai užsidirbti pragyvenimui. Sulaukusi dvidešimt trejų metų, ji tapo senosios misis Harfild kompanione.

Anot žmonių, senoji misis Harfild buvo sunkaus charakterio. Jos kompanionės paprastai greitai keitė viena kitą. Jos atvažiuodavo pas ją kupinos vilčių, o išvažiuodavo paprastai su ašaromis. Bet nuo to laiko, kai Litl Kremptono slenkstį peržengė Katarina Grej, šiame name įsivyravo taika ir ramybė. Tokių reiškinių paaiškinti neįmanoma. Gyvačių kerėtojais, kaip sakoma, gimstama, o ne tampama. Katarina turėjo įgimtą dovaną sutramdyti piktus šunis, įžūlius berniūkščius ir įnoringas senas ledi, ir visa tai ji atlikdavo nesunkiai.

Dvidešimt trejų metų Katarina buvo rami, žavingų akių mergina. Trisdešimt trejų metų ji buvo rami moteris tokiomis pat pilkomis akimis, kurios nepakitusios žvelgė į pasaulį laimingai ir nerūpestingai. Šios išraiškos, rodos, niekas negalėjo pakirsti. Taigi ji per visus šiuos metus neprarado jai įgimto humoro jausmo.

Ji susimąsčiusi pusryčiaudama sėdėjo už stalo, kai pasigirdo skambutis, lydimas energingo durų žiedo beldimo. Netrukus tarpdury pasirodė maža tarnaitė ir uždususi pranešė:

— Daktaras Harisonas.

Į kambarį ne įėjo, o įsiveržė didžiulis vidutinio amžiaus vyras, kurio išvaizda rodė jį esant kaimo gydytoją.

— Labas rytas, mis Grej.

— Labas rytas, daktare Harisonai.

— Užsukau pas jus taip anksti, — iškart pradėjo daktaras, — nes sužinojau, jog gavote laišką nuo vienos iš šių pusseserių Harfild. Ji save vadina misis Samuel — turiu pasakyti, jog tai nemaloni asmenybė.

Katarina tylėdama paėmė nuo stalo misis Harfild laišką ir jį ištiesė daktarui. Ji aiškiai patenkinta stebėjo, kaip pasikeitė jo veidas skaitant. Tankūs daktaro antakiai piktai pasikėlė, jis kelis kartus nepatenkintas prunkštelėjo ir kažką nesuprantamo suburbėjo. Pagaliau jis nusviedė laišką ant stalo.

— Nepaprastai šlykštu, — susijaudino jis. — Bet, mano brangioji, nedera imti giliai į širdį. Visa tai gryni niekai. Misis Harfild buvo tokio pat sveiko proto, kaip mes su jumis, ir niekas nedrįstų tvirtinti priešingai. Jie neturi už ko užsikabinti, ir jie tai puikiai žino, o visos šnekos apie teismą — gryniausias blefas, mėginimas mus apvynioti aplink pirštą. Ir prašau jūsų

— nepasiduokite jokiems pažadams dėl dovanų. Jūs niekam nieko neskolinga, ir neverta kamuotis dėl sąžinės priekaištų.

— Bijau, kad sąžinės priekaištai manęs visai nekankina. Visi šie žmonės — tolimi misis Harfild vyro giminės, ir kol ji buvo gyva, jie niekada jos neprisiminė.

— Jūs blaiviai mąstanti moteris, — tarė daktaras. — Aš puikiai žinau, koks sunkus buvo jūsų gyvenimas šį dešimtmetį. Jūs turite pilną teisę į senosios ledi santaupas, nors ir kokios jos būtų.

Katarina mąsliai nusišypsojo.

— Kokios jos būtų, — pakartojo ji. — O kokios jos, jūsų nuomone?

— Na, manau, gana didelės, kad galėtumėte turėti penkiasdešimt svarų metinių pajamų.

— Aš irgi taip maniau, — Katarina linktelėjo galvą. — O dabar perskaitykite šitą.

Ji ištiesė jam laišką žydrame voke. Daktaras jį perskaitė ir apstulbęs sušuko:

— Neįtikėtina! Neįtikėtina!

— Ji viena iš pirmųjų "Mortauldzo" kompanijos dalininkių. Prieš keturiasdešimt metų ji turėjo maždaug apie aštuonis — dešimt tūkstančių per metus. Ji niekada, aš tuo įsitikinusi, neiššvaistydavo daugiau nei keturis šimtus svarų per metus, visada buvo labai taupi, ir man atrodė, kad ją gyvenimas privertė skaičiuoti kiekvieną penį.

— O jos turtas visą šį laiką augo. Mano brangioji, atrodo, jūs tapote labai turtinga.

Katarina Grej linktelėjo galvą.

— Taip, — pritarė ji, — turtinga.

Ji šiuos žodžius ištarė abejingai, tyliu balsu, tarsi žvelgdama į situaciją iš šalies.

— Ką gi, — tarė daktaras, ketindamas eiti, — priimkite mano sveikinimus. O kai dėl šios moters ir jos šlykštaus laiško, — jis pirštu pabeldė į misis Samuel Harfild laišką, — tai jums neverta dėl jo sukti galvos.

— Mano nuomone, jis visai nešlykštus, — paprieštaravo mis Grej. — Esant šioms aplinkybėms, manau, visiškai natūralu taip elgtis.

— Žinote, mis Grej, kartais jūs man sukeliate keisčiausią įspūdį.

— Kodėl?

— Nes jums atrodo visiškai natūralu tai, kas kitiems atrodo nenatūralu.

Katarina Grej nusijuokė.

Pietų metu daktaras Harisonas pasidalijo sukrečiančia naujiena su žmona. Ją ši žinia labai sujaudino.

— Tiktai pamanyk, senoji misis Harfild, — ir staiga toks turtas! Aš džiaugiuosi, kad užrašė jį Katarinai Grej. Ši mergina — šventa.

Daktaras išsiviepė.

— Man atrodo, kad šventieji — sunkūs žmonės. Katarina Grej — pernelyg žmogiška būti šventa.

— Ji šventa humoro jausmu, — mirktelėjo misis Harison vyrui. — Ir labai malonios išvaizdos šventoji, nors nemanau, kad tau tai nors kartą atėjo į galvą.

— Katarina Grej? — daktaras buvo nuoširdžiai nustebęs. — Nors, žinoma, jos labai mielos akys.

— O vyrai, vyrai! — sušuko jo žmona. — Akli kaip kurmiai. Juk Katarina — tikra gražuolė! Jai tiktai pasipuošti...

— Pasipuošti? O kuo blogos suknelės, kurias ji vilki dabar? Ji visada puikiai atrodo!

Misis Harison piktai atsiduso, ir daktaras paskubėjo į darbą.

— Poli, tu užeitum jos aplankyti, — pasiūlė jis.

— Aš kaip tik ir ketinau tai padaryti, — atsakė misis Harison.

Ji aplankė Katariną Grej trečią valandą.

— Brangioji mano, aš taip džiaugiuosi, — šiltai tarė ji, spausdama Katarinai ranką. — Ir visi mūsų kaime taip pat dėl jūsų džiaugsis.

— Labai miela jūsų atžvilgiu, — atsakė Katarina. — Tikėjausi, kad jūs ateisite, ir norėjau jūsų paklausti apie Džonį.

— O, Džonis! Na, žinoma...

Džonis buvo jaunesnysis misis Harison sūnus. Dar po valandėlės ji ėmėsi ilgos istorijos, kurioje svarbiausias dalykas buvo Džonio tonzilės. Katarina užjausdama klausėsi. Dešimtį metų mis Grej dalia buvo klausytis svetimų istorijų. "Mano brangioji, nesuprantu, ar aš jums kada nors pasakojau apie jūrų balių Portstmute, kai lordas Čarlzas buvo taip susižavėjęs mano suknele?" Ir mandagiai, ramiai Katarina atsakė: "Atrodo, taip, misis Harfild, bet aš jau pamiršau, kas ten įvyko. Ar

nepapasakotumėte man dar kartą?" Ir senoji ledi jau kelintą kartą pradėjo begalinę istoriją, kuri pasakojant apaugdavo daugybe smulkmenų, o Katarina puse ausies klausėsi mechaniškai įterpdama tinkamas replikas, kai misis Harfild darydavo pauzę...

Taip buvo ir šį kartą. Su įprastu keistu susidvejinimo jausmu, prie kurio ji taip įprato, Katarina klausėsi misis Harison. Tiktai po pusvalandžio plepioji misis Harison nutilo.

— Ką čia vis aš apie save ir apie save, — sušuko ji. — O juk aš čia atėjau, kad pakalbėčiau apie jus ir jūsų planą.

— Aš kol kas neturiu jokių konkrečių planų.

— Ak, brangioji mano, bet juk jūs neketinate čia pasilikti?

Misis Harison balse girdėjosi toks natūralus siaubas, kad Katarina nusišypsojo.

— Ne. Aš tikriausiai išvyksiu pakeliauti. Juk jūs žinote, kad aš beveik niekur nebuvau.

— Žinau. Kaip tikriausiai tai yra siaubinga — tiek metų būti uždarytai tarp šių sienų!

— Aš taip nemanau, — paprieštaravo Katarina. — Aš jaučiausi visiškai laisva.

Nustebusi misis Harison išsižiojo. Katarina truputį paraudo.

— Jums tikriausiai atrodo, kad aš kalbu kvailystes? Suprantama, fizine žodžio prasme aš neturėjau laisvės.

— Ne, žinoma, ne, — atsiduso misis Harison, prisiminusi, kaip retai nusišypsodavo Katarinai tokia laimė kaip išeiginė diena.

— Bet, tarp kitko, fizinė nelaisvė teikia didelės erdvės apmąstymams. Jums niekas netrukdo galvoti. Aš visada turėjau malonų dvasinės laisvės pojūtį.

— Aš tokių dalykų nesuprantu, — palingavo galvą misis Harison.

— O! Jūs tą puikiai suprastumėte, atsidūrusi mano vietoje! Beje, man vis vien norisi permainų. Man norisi... man norisi nuotykių. Ne su manimi, žinoma, aš anaiptol ne tai turėjau galvoj. Aš tiesiog noriu būti, nors ir pašalinis stebėtojas įvykių sūkuryje, sukrečiančių įvykių. Juk jūs žinote, Sent Meri Mide nieko neįvyksta.

— Visiškai nieko, — karštai patvirtino misis Harison.

— Pradžiai aš išvažiuosiu į Londoną, — garsiai svarstė Katarina. — Man vis tiek ten reikia susitikti su juristu. O po to aš tikriausiai išvyksiu į užsienį.

— Teisingai.
— Visų pirma, žinoma...
— Taip?
— Man reikia nusipirkti drabužių.
— Štai! Būtent tai aš šiandien pasakiau Arturui! — sušuko daktaro žmona. — Žinote, Katarina, jūs galite būti tikra gražuolė.

Mis Grej nuoširdžiai nusijuokė:

— Man atrodo, net pati gražiausia suknelė manęs negalėtų paversti gražuole! Bet man suteiktų malonumą keli iš tikrųjų geri rūbai. Aš tikriausiai siaubingai daug apie save kalbu?

Misis Harison veriamai pažvelgė į ją.

— Tai, matyt, jums neįprasta, — sausai tarė ji.

Išvažiuodama Katarina užėjo atsisveikinti su senąja mis Vainer, kuri buvo pora metų vyresnė už misis Harfild ir siaubingai didžiavosi tuo, kad jai pavyko pergyventi savo draugę.

— Jūs nesitikėjote, kad aš gyvensiu ilgiau už Džeinę Harfild, tiesa? — iškilmingai ji paklausė Katarinos. — Mes su ja kartu ėjome į mokyklą. Ir štai aš čia, o ji jau ten. Kas būtų galėjęs pagalvoti?

— Jūs visada valgėte sriubą su juoda duona, — sumurmėjo Katarina.

— Jūsų puiki atmintis, brangioji. Taip, jeigu Džeinė Harfild kiekvieną vakarą už stalo būtų suvalgiusi po gabalėlį juodos duonos ir išgėrusi truputį trauktinės, ji būtų galėjusi šiandien būti čia.

Senoji ledi nutilo, išdidžiai linguodama galvą. Po to kažką prisiminusi paklausė:

— Tai jūs, kaip girdėjau, gavote daugybę pinigų? Gerai, labai gerai. Saugokite juos. Ir jūs važiuojate į Londoną pasilinksminti? Ar jūs neketinate ištekėti? Beje, vargu, žinoma. Jūs ne iš tų moterų, kurios patiktų vyrams. Ir be to, jūs jau nejauna. Kiek jums dabar?

— Trisdešimt trys, — atsakė Katarina.

— Ką gi, — abejodama tarė mis Vainer, — ne taip jau daug. Nors, žinoma, ankstesnio žavesio jūs nebeturite.

— Manau, taip, — atsakė Katarina, veikiau patenkinta, negu nusiminusi dėl mis Vainer žodžių.

— Apskritai, jūs labai miela mergina, — suminkštėjo mis Vai-

ner. — Aš įsitikinusi, kad kiekvienam blaiviai mąstančiam vyrui jūs patiktumėte labiau, negu trumpu sijonu lakstanti vėjavaikė. Sudie, mano brangioji. Tikiuosi, jūs pasilinksminsite, nors mums toli gražu ne visada pavyksta įgyvendinti tai, ko mes trokštame.

Visiškai pažvalinta atsisveikinimo žodžių, Katarina išėjo.

Į stotį ją palydėjo beveik visi kaimo gyventojai, įskaitant mažąją tarnaitę Elisą, kuri atnešė didžiulę puokštę apvytusių gėlių ir pasikūkčiodama verkė.

— Kitos tokios kaip ji, nėra, — šniurkščiodama raudojo Elisa, išvažiavus traukiniui. — Kai Čarlis mane apgavo dėl tos mergos iš sūrių gamyklos, nebuvo geresnio žmogaus už mis Grej. Ji visada žinojo, kada reikia eilinį kartą nuvalyti dulkes arba nušveisti varinius indus. Aš pasiruošusi dėl jos iš kailio nertis. Tikra ledi, štai kaip aš ją vadinu.

Taip Katarina Grej paliko Sent Meri Midą.

8 SKYRIUS

LEDI TEMPLIN RAŠO LAIŠKĄ

— Gerai, — tarė ledi Templin. — Labai gerai.

Ji padėjo į šalį “Deili Meil” ir pažvelgė į žydrą Viduržemio jūros plynę. Auksinė mimozos šakelė virš jos galvos efektingai užbaigė auksinių plaukų, žydrų akių ir labai prabangia lengva suknele vilkinčios ledi portretą. Tiesa, plaukai, taip pat rožinė veido spalva kėlė kai kurių abejonių, bet akių žydruma, žinoma, buvo gamtos dovana, ir keturiasdešimt ketverių metų ledi Templin vis dar galėjo pretenduoti į gražuolės titulą.

Šią akimirką žavingoji ledi Templin, kaip bebūtų keista, galvojo ne apie save. Tiksliau pasakius, ji galvojo ne apie savo išorę. Jos mintis užėmė kur kas svarbesni reikalai.

Ledi Templin Rivjeroje buvo gana žinoma asmenybė ir jos priėmimai “Margerit” viloje garsėjo pelnyta šlove. Ji buvo veikli moteris ir per savo gyvenimą pakeitė keturis vyrus. Pirmasis iš jų buvo klaida, dėl to apie jį retai užsimindavo. Tačiau jis greitai išmintingai numirė, o jo našlė ištekėjo už sagų gamybos fabrikanto. Praslinkus trejiems metams po vestuvių, šis irgi iškeliavo į aną pasaulį — sklido gandai, kad linksmai įkaušęs su

keliais draugais sugėrovais. Jo vietą užėmė vikontas Templinas, davęs savo Rozali tą aukštą padėtį, į kurią ji visada veržėsi. O pats vikontas po tam tikro laiko iškeliavo paskui savo pirmtakus, palikęs žmonai titulą ir daugybę skolų. Ketvirtoji ledi Templin santuoka įvyko ieškant pramogos — misteris Čarlzas Evansas, dvidešimt septynerių metų, nepaprastai malonios išvaizdos, žavingų manierų vyras, garsėjęs didele meile sportui ir viskam, kas šiame pasaulyje gražu, kišenėje neturėjo nė skatiko.

Ledi Templin būtų buvusi visiškai patenkinta savo gyvenimu, jeigu ne tie nedideli nemalonumai, neišvengiamai susiję su pinigais. Sagų fabrikantas paliko našlei nemažą turtą, tačiau, kaip turėjo įprotį sakyti pati ledi Templin, "pinigai išeidavo tai šen, tai ten..." (čia "tai šen" buvo turima galvoje pokarinė depresija, o "tai ten" — paskutiniojo vyrelio — lordo Templino išlaidumas). Ledi Templin dar buvo turtinga, bet tokio temperamento moteriai aiškiai stigo pinigų.

Kaip tik dėl to sausio rytą, paskaičiusi nedidelę žinutę, ji plačiai atvėrė žydras akis ir neapibrėžtai nutęsė "na-a-a". Vienintelė šio šūktelėjimo liudininkė buvo jos dukra, mis Lenoks Templin, sėdėjusi greta ant "Margerit" vilos terasos. Lenoks buvo nuolatinis savo motinos irzlumo šaltinis. Mergina atrodė savo amžiui gerokai vyresnė, visiškai neturėjo takto jausmo, užtat buvo apdovanota specifine, sardoniška humoro forma, švelniai tariant, malonia tik jai pačiai.

— Brangioji! — sušuko ledi Templin. — Įsivaizduok!..

— Ką?

Užuot atsakiusi, ledi Templin paėmė "Deili Meil", ištiesė jį dukrai ir truputį virpančiais pirštais parodė jos susidomėjimą sukėlusią žinutę.

Lenoks be ypatingo susijaudinimo perskaitė žinutę ir grąžino laikraštį.

— Na, ir kas? — paklausė ji. — Taip būna gana dažnai. Šykščios senės reguliariai miršta kaimuose, palikdamos savo vargšėms kompanionėms milijoninius turtus.

— Taip, brangioji, aš žinau. Net galiu pasakyti, kad turtas, žinoma, ne toks didelis, kaip čia parašyta. Laikraščiai dažnai meluoja, bet net jeigu sumažinti skaičių dvigubai...

— Bet kuriuo atveju, — tarė Lenoks, — turtas paliktas ne mums.

— Žinoma, brangioji. Bet matai, ši mergina, Katarina Grej, tarp mūsų kalbant, yra mano pusseserė. Mano tikra pusseserė! Tik pamanyk!

— Cha cha! — nusijuokė Lenoks.

— Norėčiau žinoti...

— Ką mes iš to turėsime, — greitai užbaigė už ją Lenoks kreiva šypsena, kurios jos motina visada nesuprasdavo.

— O, brangioji, — ledi Templin balse skambėjo priekaištas, beje, labai silpnas, nes Rozalin Templin jau priprato prie dukros šiurkštumo ir prie to, ką ji vadino "labai nepatogiu įpročiu vadinti daiktus tikrais vardais".

— Norėčiau žinoti... — vėl pakartojo ledi Templin, suraukusi dirbtinai išpieštus antakius. — O, labas rytas, brangusis Čiabi. Tu eini žaisti tenisą? Kaip tai miela!

"Čiabiu" pramintas Čarlzas Evansas meiliai nusišypsojo žmonai ir atsainiai tarė:

— Kaip tau tinka ši persikų spalva!

Jis praėjo pro moteris ir nusileido laipteliais.

— Brangus daiktas, — tarė ledi Templin, su meile žvelgdama įkandin. — Atsiprašau, ką aš sakiau? Ak taip! — ji grįžo prie ankstesnės temos. — Norėčiau žinoti...

— Dėl Dievo, sakyk pagaliau! Tu jau trečią kartą kartoji tą patį.

— Gerai, brangioji. Manau, kad neblogai būtų parašyti šitai Katarinai ir ją pakviesti pas mus truputį pasisvečiuoti. Jai būtų maloniau pradėti susipažinti su aukštuomene padedant jai artimiems žmonėms. Naudinga ir jai, ir mums.

— Už kokią sumą tu ją ketini apmauti? — be užuolankų paklausė Lenoks.

Ledi Templin priekaištingai pažvelgė į dukrą ir suburbleno:

— Mums, žinoma, reikia susitvarkyti finansinius reikalus. Pinigai mums išėjo tai vieniems reikalams, tai kitiems, — karui, tavo vargšui tėvui...

— O dabar dar ir Čiabiui, — įsiterpė Lenoks. — Jis tau itin brangiai kainuoja.

— Ji, kiek prisimenu, buvo miela mergina, — toliau kalbėjo ledi Templin, tęsdama savo mintį, — rami, kukli, vyrams abejinga gražuolė.

— Vadinasi, dėl Čiabio šiuo atveju neteks jaudintis? — pa-

klausė Lenoks.

Ledi Templin prieštaraudama mostelėjo ranka.

— Čiabis niekada... — pradėjo ji.

— Suprantama, niekada, — nutraukė ją duktė. — Jis, žinoma, suvokia, kam skolingas už pinigus ir egzistavimą.

— Brangioji, — pasipiktino ledi Templin. — Tu tiesiog nepakeliama.

— Prašau atleisti.

Ledi Templin atsistojo, paėmė laikraštį, rankinuką ir keletą laiškų.

— Aš tiesiog dabar parašysiu brangiajai Katarinai, — tarė ji, — ir jai priminsiu senas Edžvorso dienas.

Ji ryžtingai įėjo į namą.

Kitaip nei misis Samuel Harfild, ledi Templin epistolinis žanras nesudarė jokių sunkumų. Be ypatingų pastangų ji užpildė keturis lapus ir, perskaičiusi tai, ką parašė, nesurado nė vienos reikalingos taisyti vietos.

Katarina šį laišką gavo tik atvykusi į Londoną. Ar ji ką nors perskaitė tarp eilučių, — liko jos paslaptis. Įsidėjusi laišką į rankinuką, ji nuėjo į pasimatymą su misis Harfild patikėtiniais.

Tai buvo viena iš solidžiausių senų firmų Linkolnsin Filde. Keletą minučių palaukus, Katariną nuvedė pas vyresnįjį firmos kompanioną, pagyvenusį, geromis protingomis akimis žmogų, kuris su ja elgėsi tėviškai.

Per kelias minutes jie apsvarstė visus klausimus, susijusius su misis Harfild testamentu. Po to Katarina ištiesė juristui misis Samuel laišką.

— Manau, kad jums turiu parodyti šį laišką, — tarė ji, — nors, mano nuomone, jis atrodo keistas.

Jis su lengva ironija perskaitė laišką.

— Gana primityvus ir šiurkštus mėginimas, mis Grej. Manau, kad man nereikia jums sakyti, jog visi šie žmonės jokiu būdu negali pretenduoti į velionės turtą, o jeigu jie pabandys nuneigti jos testamentą, čia jų nepalaikys nė joks teismas.

— Taip, aš irgi tą patį manau.

— Žmogiškoji prigimtis ne visada protinga. Būdamas Samuel Harfild vietoje, aš greičiau apeliuočiau į jūsų kilnumą.

— Kaip tik aš apie tai ketinau su jumis pasikalbėti. Norėčiau šiems žmonėms tam tikrą sumą paskirti.

— Bet jūs anaiptol neprivalote...
— Aš žinau.
— Jie tiesiog nesupras jūsų ketinimo ir suvoks jūsų veiksmus kaip bandymą išsipirkti, nors, žinoma, pinigų neatsisakys.
— Aš suprantu, bet nieko negaliu padaryti.
— Aš jums patarčiau, mis Grej, šią mintį išmesti iš galvos.
Katarina palingavo galvą:
— Jūs visiškai teisus, bet aš vis tiek norėčiau padaryti savaip.
— Jie, žinoma, pinigus priims, bet po to ims jus įžeidinėti.
— Tegul sau daro, ką nori, — atkirto Katarina. — Kiekvienas linksminasi, kaip moka. Vis dėlto jie buvo vieninteliai misis Harfild giminės, ir, nors jie, kol ji buvo gyva, ją niekino ir ignoravo, man atrodo neteisinga, kad jie nieko nepeš.

Apgynusi savo požiūrį, kurį juristas su aiškiu nenoru vis dėlto priėmė, Katarina su maloniu pojūčiu, kad gali laisvai švaistyti pinigus ir kurti įvairiausius ateities planus, išėjo pasivaikščioti po Londoną. Ir pirmiausia užėjo pas garsią siuvėją.

Jai priešpriešiais išėjo pasakų hercogienės išvaizdos liekna pagyvenusi prancūzė, ir Katarina su aiškiu naivete* tarė jai:
— Jeigu galima, norėčiau visiškai pasikliauti jūsų skoniu. Aš skurde praleidau visą savo gyvenimą ir apie šiuolaikinę madą nieko nenutuokiu, bet neseniai gavau palikimą ir dabar norėčiau truputį apsirengti.

Prancūzė buvo sužavėta. Jos meninį skonį šį rytą įžeidė vizitas Argentinos “mėsos karalienės”, troškusios tokių rūbų, kurie visiškai netiko jos pilnoms formoms. Siuvėja skvarbiomis, protingomis akimis ėmė apžiūrinėti Katariną.
— Taip, taip, tai tiesiog žavinga. Madmuazelės labai gera figūra, jai visų labiausiai tiks paprastos linijos. Madmuazelė tres anglaise**. Daugiausia tai une belle anglaise***, pats nuostabiausias fasonas.

Hercogienės manieros staiga buvo užmirštos. Prancūzė ėmė garsiai komentuoti:
— Klotilda, Virginija, greitai, mano mažytės, greitai neškite nedidelį tailleur gris clair**** ir robe de soiree “sapir d'au-

* Naivumas, atviraširdiškumas.
** Tikra anglė.
*** Puikioji anglė.
**** Priglundantis pilkas kostiumėlis.

tomne"*. Marsela, o tu, mano vaikeli, greitai nešk geltoną krepdešininį kostiumą.

Tai buvo žavingas rytas. Pavargę ir piktos Marsela, Klotilda ir Virginija lėtai sukosi aplink Katariną, raitydamosios įprasta manekenių maniera. Hercogienė stovėjo greta Katarinos ir nedideliame bloknotėlyje žymėjosi pastabas.

— Puikus pasirinkimas, madmuazele. Įsitikinusi, kad madmuazelės nuostabus skonis. Taip, be abejo. Madmuazelė nesuras nieko geresnio, jeigu ji ketina šią žiemą vykti į Rivjerą.

Pasirodė Virginija, lėtai sukdamasi su šia suknele.

— Geriausia iš visų, ką čia mačiau, — tarė Katarina, kruopščiai patikrinusi kiekvieną raukšlelę. — Kaip jūs ją vadinate?

— "Soupir d'automne". Taip, madmuazelei pati tinkamiausia suknelė.

Vėliau prisiminusi šiuos žodžius, Katarina pajuto kažkokį liūdesį. Bet kodėl?

"Soupir d'automne" — madmuazelei pati tinkamiausia suknelė. Ruduo, taip, jai jau prasidėjo ruduo. Ji niekada nepajuto nei pavasario, nei vasaros ir niekada jų nepajus. Gyvenime ji kažko neteko ir šito jau negrąžinsi. Keli vergovės metai Sent Mari Mide — ir visas gyvenimas praėjo pro šalį.

"Aš idiotė, — pagalvojo Katarina, — tiesiog idiotė. Ko aš trokštu? Prieš mėnesį buvau viskuo patenkinta, o dabar?"

Ji išsiėmė iš rankinuko laišką, rytą gautą iš ledi Templin. Katarina buvo nekvaila. Ji puikiai suprato šio laiško prasmę ir netikėto ledi Templin švelnumo priežastį seniai užmirštai pusseserei. Ledi Templin aiškiai troško giminaitės draugystės tikėdamasi naudos, o ne malonumų. Na, o kodėl ir ne? Tai bus naudinga abiems.

"Važiuosiu", — nusprendė Katarina.

Vaikščiodama Pikadilyje, ji užėjo į Kuko agentūrą. Keletą minučių jai teko palaukti. Kalbantis su klerku žmogus irgi ruošėsi į Rivjerą. "Atrodo, — pagalvojo Katarina, — visi trokšta šią žiemą ten ilsėtis." Na, ką gi, pirmą kartą savo gyvenime ji padarys tai, ką daro visi.

Prieš Katariną stovintis vyriškis staigiai pasisuko ir ji užėmė jo vietą. Vyro veidas jai pasirodė pažįstamas. Kur jį matė anksčiau? Staiga Katarina prisiminė: tai buvo šį rytą "Savo-

---

* Vakarinė suknelė "Rudeninis šlamesys".

joje". Ji susidūrė su juo koridoriuje. Keistas sutapimas: tą pačią dieną Katariną jį mato jau antrą kartą. Katarina, raginama keisto jausmo, apsidairė. Vyras stovėjo tarpduryje ir įdėmiai žvelgė į ją. Per Katarinos kūną nuėjo žvarbus pagaugas, ją apėmė sunki besiartinančios nelaimės nuojauta...

Tačiau ji su jai būdingu šaltu protu suėmė save į rankas ir pradėjo įdėmiai klausyti, ką jai aiškino klerkas.

9 SKYRIUS

ATIDĖTAS PASIŪLYMAS

Derekas Keteringas susierzindavo retai. Pagrindinis jo būdo bruožas buvo tam tikras nerūpestingumas, kuris jam ne kartą padėjo sunkiomis aplinkybėmis. Net dabar, išbėgęs iš Mirej buto, jis jaudinosi neilgai. Jam būtinai reikėjo išsaugoti ramybę. Padėtis, į kurią jis pateko, gerokai sudėtingesnė, negu kada nors anksčiau. Atsirado nenumatytos aplinkybės, ir Derekas staiga suprato, kad nežino, kaip iš jų išsisukti.

Jis vaikštinėjo, įsigilinęs į apmąstymus. Jis perkratė galvoje įvairiausius atvejus. Tokių atsirado keletas, vienas iš jų ypatingai geras. Ir jeigu jis jo atsisakė, tai tiktai laikinai. Beviltiška padėtis reikalauja beviltiškų poelgių. Derekas Keteringas buvo toli gražu ne toks naivus kaip atrodė ir, gerai pažindamas uošvį, puikiai suprato, kad kova su juo Derekui gali baigtis apgailėtinai. Derekas karštai keikė pinigus ir tą valdžią, kurią jie jam įgavo. Jis ėjo Sent Džeimso gatve ir pasuko į Pikadilio ratą. Praeidamas pro Tomo Kuko agentūrą, jis nejučia sulėtino žingsnį. Kažką pagaliau nusprendęs, jis krestelėjo galvą ir taip staigiai apsisuko, kad vos nepartrenkė ėjusių paskui jį praeivių, ir patraukė atgal. Šį kartą jis nepraėjo pro agentūrą, o į ją užėjo. Fojė beveik nieko nebuvo, ir jam iš karto pavyko į save atkreipti klerko dėmesį.

— Norėčiau kitą savaitę nuvažiuoti į Nicą. Ką jūs man galėtumėte pasiūlyti?

— Kokią dieną, sere?

— Keturioliktą. Kokiu traukiniu geriausia važiuoti?

— Na, žinoma "Žydruoju traukiniu". Pats patogiausias

reisas, jūs išvengsite varginančių muitinės formalumų Kalė.

Derekas linktelėjo. Jis tai žinojo geriau, negu bet kuris kitas.

— Tačiau keturiolikta diena, — tęsė klerkas, — jau gana greitai. Bijau, kad "Žydrajame traukinyje" visos vietos jau užimtos.

— Pažiūrėkite, galbūt kas nors liko. O jeigu ne...

Klerkas kelioms minutėms dingo už durų, bet greitai grįžo.

— Viskas tvarkoj, sere. Liko dar trys vietos. Aš rezervuosiu vieną jums. Kieno vardu užrašyti?

— Pavetas, — atsakė Derekas ir davė savo adresą Džermino gatvėje.

Klerkas užrašė, maloniai atsisveikino su Dereku ir susidomėjo kitu klientu.

— Aš ruošiuosi į Nicą. Keturioliktą dieną. Man sakė, kad ten galima nuvažiuoti "Žydruoju traukiniu"...

Derekas staigiai atsisuko.

Sutapimas... keistas sutapimas. Jis prisiminė beveik juokais šiandien Mirej pasakytus savo žodžius "Pilkaakės ledi portretas. Tikriausiai aš jo daugiau niekada nebepamatysiu". Bet jis ją pamatė, maža to, ji ketino važiuoti į Rivjerą tą pačią dieną ir tuo pačiu traukiniu, kaip ir jis.

Dereko kūnu perėjo lengvas drebulys. Kartais jis būdavo prietaringas. Jis pats sakė Mirej, kad ši moteris jam gali atnešti nelaimę. O ką, jeigu... tai taps realybe? Tarpdury jis atsisuko ir įdėmiai pasižiūrėjo į jauną moterį, kalbančią su klerku. Šį kartą atmintis jo neapgavo. Ji iš tikrųjų ledi — ledi tikrąja šio žodžio prasme. Ne pernelyg jauna, ne ypatingai graži. Bet kažkas buvo joje, jos pilkose akyse, kurios tikriausiai suspėjo daug pamatyti. Derekas išėjo iš agentūros įsitikinęs, kad dėl nežinomos priežasties jis šios moters bijo. Jį apėmė neviltis.

Grįžęs namo į Džermino gatvę, jis išsikvietė tarną.

— Pavetai, paimkite šį čekį. Rytoj rytą jūs gausite pagal jį pinigus ir nueisite į Kuko agentūrą Pikadilyje. Ten jūsų vardu bus palikti bilietai, juos paimsite ir atnešite man.

— Klausau, sere.

Pavetas išėjo.

Derekas prisiartino prie stalo ir paėmė kelis laiškus. Visi jie vienodo, tokio pažįstamo turinio. Sąskaitos — smulkios sąskaitos, stambios sąskaitos. Visi reikalavo apmokėti. Reikalavimo tonas kol kas buvo mandagus, bet Derekas žinojo, kad jis

smarkiai pasikeis, jeigu... jeigu tam tikros naujienos taps visuomenės nuosavybe.

Apimtas blogos nuotaikos, jis sudribo į didelį odinį krėslą. Derekas jautėsi įbruktas į velnišką aklavietę (taip, velnišką!), iš kurios praktiškai išėjimo nėra.

Pasirodė Pavetas. Atsargiai kostelėjęs, jis tarė:

— Jus nori pamatyti vienas džentelmenas, sere. Majoras Klaitonas.

— Klaitonas? Nejaugi?

Derekas išsitiesė krėsle ir, pajutęs pavojų, susiraukė. Vos girdimai jis sau po nosimi sumurmėjo:

— Klaitonas... įdomu, kokiu reikalu jis atvyko?

— Man... e-e... jį atvesti pas jus, sere?

Keteringas linktelėjo. Įėjęs į kambarį, Klaitonas išvydo šeimininką linksmą ir svetingą, kaip visada.

— Kaip miela, kad teikėtės mane aplankyti, — pasisveikino su juo Derekas.

Klaitonas aiškiai nervinosi. Derekas Keteringas tai iš karto pastebėjo. Matyt, užduotis, su kuria jis atėjo, jam buvo nemaloni. Į Dereko gražbyliavimą jis atsakė beveik automatiškai. Atmetęs pasiūlymą išgerti, jis dar labiau sutriko. Pagaliau Derekas, atrodo, tai pastebėjo.

— Taigi, — žvaliai tarė jis, — ko gi iš manęs nori mano gerbiamasis uošvis? Juk jūs atėjote jo įsakymu, ar ne?

Klaitonas išsaugojo visišką rimtumą.

— Taip, — atsargiai patvirtino jis. — Man... man norėtųsi, kad misteris van Aldinas pasirinktų ką nors kitą, bet...

Derekas, apsimestinai išsigandęs, pakėlė antakius:

— Nejaugi taip viskas blogai? Beje, galiu jums, Klaitonai, patvirtinti, kad aš ne iš minkštakūnių.

— Taip, taip, žinoma, — tarė Klaitonas, — bet...

Jis nutilo.

Derekas įdėmiai pažvelgė į jį.

— Prašau jūsų, klokite pagaliau reikalą, — švelniai tarė jis. — Aš suprantu, kad mano uošvio užduotys ne visada malonios.

Klaitonas nusikosėjo ir prabilo oficialiu tonu, tokiu būdu bandydamas paslėpti sutrikimą.

— Misteris van Aldinas mane įpareigojo jums pranešti komercinį pasiūlymą.

— Pasiūlymą? — nuo Dereko akimirksniu nulėkė apsimestinis abejingumas. Jis iš Klaitono aiškiai laukė kitokių žodžių. Pasiūlęs uošvio sekretoriui cigaretę ir užsirūkęs pats, jis nusileido į krėslą, sardoniškai sumurmėjęs:

— Pasiūlymas... Tai skamba vis dėlto įdomiai.

— Man tęsti?

— Taip, prašau. Nepaisykite mano nustebimo, bet man atrodo, kad mano brangusis uošvis truputį atsitraukė nuo pozicijų, jo užimtų mūsų rytinio pokalbio metu. Atsitraukimas man kažkaip nelabai asocijuojasi su šio pasaulio galingaisiais, su finansų napoleonais ir t. t. Vadinasi, bent jau man taip atrodo, kad mano uošvis aptiko savo padėtį silpnesnę, negu anksčiau manė.

Klaitonas mandagiai, visiškai bejausme išraiška klausėsi sklandžios, pašaipios kalbos. Kai Derekas nutilo, jis ramiai tarė:

— Aš išsakysiu reikalo esmę keliais žodžiais.

— Prašau.

Klaitonas tęsė trūkčiojančiu balsu ir abejingai, stengdamasis nežiūrėti į pašnekovą.

— Reikalas toks! Misis Ketering, kaip jūs žinote, ketina paduoti prašymą skyryboms. Jeigu jūs tam neprieštaraujate, tai tą dieną, kai teismo sprendimas įgaus galią, jūs gausite šimtą tūkstančių...

Užsirūkęs cigaretę, Derekas apmirė.

— Šimtą tūkstančių! — sutrikęs tarė jis. — Dolerių?

— Svarų.

Bent jau dvi minutes įsivyravo visiška tyla. Suraukęs antakius, Keteringas svarstė. Šimtas tūkstančių svarų. Tai būtų reiškę Mirej meilę ir malonaus, be rūpesčių ir vargų gyvenimo tęsinį. Visa tai rodė, kad van Aldinas kažko sunerimęs. Jis nebūtų ėmęs švaistyti pavėjui pinigus. Derekas atsistojo ir priėjo prie židinio.

— O kas bus, jei šio dosnaus pasiūlymo atsisakysiu? — kandžiai pasiteiravo jis.

Klaitonas prieštaraudamas mostelėjo ranka.

— Galiu jums garantuoti, misteri Keteringai, — jausmingai ištarė jis, — aš labai nenoriai ėmiausi šios užduoties.

— Na, ką jūs, viskas tvarkoj. Nesijaudinkite. Aš jūsų niekuo nekaltinu. Aš tik paklausiau.

Klaitonas atsistojo ir dar labiau nenorom negu anksčiau ištarė:

— Misteris van Aldinas man liepė jums perduoti, kad jeigu jūs atsisakysite, jis jus sutraiškys. Štai ir viskas.

Keteringas rūsčiai pakėlė antakius, vis dėlto stengdamasis atrodyti nerūpestingai.

— Na, jau! Beje, manau, kad jis taip gali padaryti. Kur man varžytis su amerikiečių milijonieriumi. Šimtas tūkstančių! Bet jeigu rimtai paperki žmogų, tai ir tą atlikti reikia rimtai. O kas, jeigu aš sutiksiu už du šimtus tūkstančių, kas tada?

— Aš pasakysiu misteriui van Aldinui, — šaltai atsiliepė Klaitonas. — Tai jūsų galutinis atsakymas?

— Ne, — nusijuokė Derekas. — Nors ir juokinga, bet ne. Pasakykite mano uošviui, kad jis nešdintųsi velniop su visais kyšiais. Jums aišku?

— Aiškiau būti negali, — tarė Klaitonas. Jis aiškiai norėjo dar kažką pasakyti. Paraudęs jis pridūrė: — Aš... aš džiaugiuosi, misteri Keteringai, kad jūs atsakėte taip.

Derekas patylėjo. Klaitonui išėjus, jis kelias minutes stovėjo, paniręs į savo mintis. Jo lūpose pasirodė mįslinga šypsena.

— Nieko nepadarysi, — tyliai tarė jis.

10 SKYRIUS

"ŽYDRAJAME TRAUKINYJE"

— Tėte?!

Išvydusi tėvą, misis Ketering krūptelėjo. Ji šį rytą buvo labai susijaudinusi. Apsirengusi audinių kailiniais ir užsidėjusi mažą kinietišką raudoną skrybėlaitę, ji giliai susimąsčiusi vaikštinėjo perpildyta “Viktorijos” stoties platforma. Netikėtas tėvo pasirodymas ją pribloškė.

— Ak, Ruta, kaip tu krūptelėjai!

— Tėte, aš nelaukiau, kad tu ateitum. Tu juk su manimi atsisveikinai vakar vakare ir pasakei, kad rytą būsi užsiėmęs.

— Teisingai, — patvirtino van Aldinas, — bet tu man reiški gerokai daugiau negu visi šie prakeikti reikalai. Atėjau žvilgtelėti į tave, kadangi negreitai susitiksime.

— Labai miela, kad taip padarei, tėte. Kaip norėčiau, kad tu važiuotum su manimi.

— O ką tu pasakytum, jeigu aš iš tikrųjų važiuočiau?

Tai buvo tiesiog pokštas, bet Rutos skruostai plykstelėjo, ir van Aldinui net pasirodė, kad dukros akyse šmėkštelėjo baimė. Ji nervingai nusijuokė.

— Valandėlę pamaniau, kad tu rimtai kalbi.

— Būtum apsidžiaugusi?

— Žinoma, — perdėtai žvaliai tarė ji.

— Ką gi, — pratarė van Aldinas. — Tai gerai.

— Tatai juk neilgam, tėte, — tęsė Ruta. — Tu juk po mėnesio pas mane atvažiuosi?

— Ak, Ruta, — šaltai tarė van Aldinas, — kartais man taip norisi nueiti pas kokį nors korifėjų iš Harlio gatvės, kad jis man prirašytų klimato pakeitimą ir saulės vonias.

— Na, ko tu toks paniuręs! — sušuko Ruta. — Po mėnesio oras ten bus tikrai geresnis negu dabar. Ir tu juk negali važiuoti, nes turi daugybę neatidėliotinų reikalų!

— Taip, žinoma, — atsiduso van Aldinas. — Tau laikas lipti į vagoną, Ruta. Kur tavo vieta?

Ruta Ketering išsiblaškiusi pažvelgė į traukinį. Pulmaninio miegamojo vagono tarpdury stovėjo jos kambarinė — aukšta, liesa, visai juodai apsirengusi moteris. Ji priėjo prie Rutos. — Aš padėjau lagaminus po jūsų sėdyne, madam, tuo atveju, jeigu jo prireiktų. Man paimti pledą ar jis jums reikalingas?

— Ne, ne, paimkite jį ir eikite į vagoną, Meison.

— Klausau, madam.

Kambarinė nuėjo.

Van Aldinas kartu su Ruta įlipo į vagoną. Ji susirado vietą, tėvas padėjo ant staliuko prieš ją kelis laikraščius ir žurnalus, tuo pat metu metęs smalsų žvilgsnį į priešais sėdinčią moterį. Jos patrauklios pilkos akys ir ji apsirengusi tvarkingą kelioninį kostiumą. Van Aldinas negalėjo atsisakyti malonumo pasikeisti keliomis frazėmis su Ruta. Įprastas atsisveikinimo pokalbis.

Jis pažiūrėjo į laikrodį, tiktai pasigirdus švilpukui.

— Na, man metas. Iki pasimatymo, mano brangioji. Dėl to reikalo nesijaudink, aš visko imuosi pats.

— O tėte!

Jis staigiai apsisuko. Rutos šūktelėjimas buvo taip nepa-

našus į jos įprastą kalbėjimo manierą, kad van Aldinas krūptelėjo. Beveik nevilties riksmas. Ruta padarė impulsyvų judesį tėvui priešais, bet paskutinį momentą susitvardė.

— Iki susitikimo po mėnesio, — švelniai tarė ji.

Po dviejų minučių traukinys išvažiavo iš perono.

Ruta sėdėjo labai tiesiai, kandžiodama apatinę lūpą ir stengdamasi sulaikyti jai neįprastas ašaras. Ji staiga pasijuto siaubingai vieniša. Sieloje ji kovojo su laukiniu noru iššokti iš važiuojančio traukinio ir grįžti, kol nevėlu. Pirmą kartą gyvenime ši visada rami ir santūri moteris pasijuto bejėgė, tarsi vėjo nešamas lapas. Ką pasakytų tėvas, jeigu jis žinotų?..

Beprotybė! Taip, žinoma, tai beprotybė. Pirmąkart gyvenime ji pasidavė jausmui, pasidavė taip, kad pasirengė atlikti neišmintingą, kvailą ir beprotišką poelgį. Ji buvo didesne dalimi savo tėvo dukra, kad suvoktų savo neprotingumą, ir gana blaivi, kad apsvarstytų savo veiksmus. Tačiau iš tėvo ji paveldėjo ne tiktai sugebėjimą analizuoti savo poelgius, bet ir geležinį ryžtą, kurio niekas negalėjo įveikti. Ji buvo užsispyrusi nuo pat vaikystės, o gyvenimo sąlygos šį užsispyrimą užgrūdino. Dabar ji to gailėjosi, bet burtai mesti: ji turi eiti iki galo.

Ruta pakėlė akis ir susitiko su priešais sėdinčios moters žvilgsniu. Ją kažkodėl apėmė nuojauta, kad ši moteris kažkokiu būdu skaito jos mintis. Jos pilkose akyse Ruta išvydo dėmesį ir net užuojautą.

Bet šis pojūtis labai greit išsisklaidė. Kitą akimirksnį abiejų moterų abejingi veidai išreiškė geras manieras. Ruta Ketering paėmė žurnalą, o Katarina Grej nusisuko į langą ir žvalgėsi į begalines gatves ir vienodus Londono priemiesčių namus.

Ruta niekaip negalėjo susikaupti ties šokinėjančiomis prieš jos akis eilutėmis. Jos širdį draskė tūkstančiai negerų nuojautų. Kokia ji kvaila! Kaip ir visi šalti ir santūrūs žmonės, ji, kartą praradusi savikontrolę, ją prarado visiškai ir nesugrąžinamai. Pernelyg vėlu... Nejaugi pernelyg vėlu? O, jeigu ji galėtų su kuo nors pakalbėti, pasitarti. Anksčiau jai toks noras niekada nekildavo. Ji net pamanyti negalėdavo, kad galėtų įsiklausyti į kieno nors nuomonę, bet dabar... Kas jai darosi? Panika? Taip, tą galima pavadinti tiktai vienu žodžiu — panika. Ji, Ruta Ketering, apimta visiškos panikos.

Ji vėl paslapčiom dirstelėjo į priešais sėdinčią moterį. Jei-

gu ji būtų pažįstama su tokia miela, šaltakraujiška, ramia ir simpatiška būtybe, kaip ši moteris, ji viską pasipasakotų, bet juk negalima atverti sielos visiškai nepažįstamam žmogui. Apie tai pagalvojusi, Ruta net nusišypsojo. Ji vėl paėmė žurnalą. Ne, iš tiesų jai reikia nusiraminti. Galų gale ji viską apgalvojo ir sutiko gera valia. Argi ji visus šiuos metus buvo laiminga? "Negi aš neturiu teisės į nuosavą laimę? — nekantriai pamanė Ruta. — Ir be to, niekas nieko nesužinos."

Netikėtai greitai traukinys privažiavo Duvrą. Ruta nebijojo jūros bangavimo, bet negalėjo pakęsti šalčio, todėl kelionės per Pa de Kalė metu ji su džiaugsmu pasislėpė savo kajutėje, iš anksto užsakytoje telegrafu. Kalė ji su kambarine sėdo į "Žydrąjį traukinį". Įsikūrusi kupė, Ruta nuėjo į vagoną-restoraną. Iš prigimties Ruta buvo truputį prietaringa, nors ir nenorėjo to prisipažinti. Ji priklausė tai žmonių kategorijai, kuriems patinka atsitiktiniai sutapimai. Vargu ar ji nustebo, kai, atsisėdusi už staliuko, išvydo priešais tą pačią moterį, kuri buvo jos vagone keliaujant per Angliją. Abi moterys tuo pat metu nusišypsojo.

— Koks sutapimas? — sušuko misis Ketering.

— Ko tik gyvenime nebūna, — atsiliepė Katarina.

Greta jų išdygo vikrus oficiantas, kuris su nepaprastu mitrumu, tokiu būdingu Compagnie Internationale des Wagons-Lits* tarnautojams, padėjo priešais klientes dvi lėkštes sriubos.

Iki to laiko, kai buvo paduotas omletas, atsitiktinės pakeleivės jau plepėjo viena su kita kaip geros pažįstamos.

— Kaip puiku tokiu laiku šildytis saulėje! — atsiduso Ruta.

— Aš tikiu, jog tai neužmirštamas pojūtis.

— Ar jūs anksčiau buvote Rivjeroje?

— Ne, važiuoju pirmą kartą.

— Štai kaip!

— O jūs, manau, ten ilsitės kasmet?

— Taip, beveik kasmet. Sausis ir vasaris Londone tiesiog nepakeliami.

— O aš visą gyvenimą praleidau kaime. Ten šiuo metų laiku ne geriau. Baisus purvas.

— O kas jums trukdė važiuoti į Rivjerą?

— Pinigai, — atsakė Katarina. — Aš dešimtį metų buvau senos ledi kompanionė, ir mano nuosavų pinigų vos užteko

* Tarptautinė miegamųjų vagonų kompanija.

tam, kad nusipirkčiau gerus batus. Bet neseniai man liko turtas, nors mūsų mastais jis nedidelis.

— Kodėl jūs taip sakote?

— Pati nežinau, — nusišypsojusi ištarė Katarina. — Man kažkodėl susidarė įspūdis, kad jūs viena iš pačių turtingiausių pasaulio moterų. Galbūt aš neteisi...

— Ne, teisi, — Ruta netikėtai paniuro, — ir žinote, aš labai norėčiau, kad jūs papasakotumėte, koks jums apie mane susidarė įspūdis.

— Bet aš...

Ruta be ceremonijų ją nutraukė:

— O, prašau, nereikia drovėtis. Aš tą noriu žinoti. Kai mes išvažiavome iš "Viktorijos", aš pažvelgiau į jus, ir man pasirodė, kad jūs... kaip čia pasakius... Žinote viską, ką aš galvoju.

— Prisiekiu jums, aš nemoku skaityti svetimų miničų, — nusišypsojo Katarina.

— Ne, žinoma, bet prašau pasakyti, ką jūs tada apie mane pagalvojote.

Rutos atkaklumas buvo toks ryžtingas ir nuoširdus, kad ji pasiekė savo.

— Gerai, aš jums papasakosiu, jeigu jau jūs to norite, bet nepalaikykite manęs įžūlia. Pamaniau, kad jūs dėl kažkokios priežasties labai susikrimtusi, ir man buvo jūsų gaila.

— Jūs teisi. Jūs absoliučiai teisi. Aš siaubingai sutrikusi. Aš... aš jums norėčiau tai papasakoti, jeigu galima.

"O, Viešpatie! — pamanė Katarina. — Visur vienas ir tas pats! Žmonės man visada išliedavo savo sielą Sent Meri Mide, ir tas pats kartojasi čia, o aš neturiu nė mažiausio noro ko nors išklausyti".

Vis dėlto ji mandagiai ištarė:

— Prašau, papasakokite.

Pietūs jau ėjo į pabaigą. Ruta greitai baigė gerti kavą ir, visiškai nepaisydama, kad Katarina dar nesuspėjo išgerti savo puoduko, atsistojo ir tarė:

— Einam į mano kupė.

Jos atėjo į didelį kupė, susidedantį iš dviejų vienučių, sujungtų tarp savęs durimis. Katarina išvydo liesą kambarinę, jos matytą dar "Viktorijos" stotyje. Ji sėdėjo išsitiesusi, jai ant kelių gulėjo raudono safjano futliaras, ant dangtelio bu-

vo įspausti “R. V. K.” inicialai. Misis Ketering uždarė tarp dviejų kupė duris ir atsisėdo. Katarina atsisėdo greta.

— Mane ištiko neganda ir aš nežinau, ką daryti, — pradėjo Ruta. — Aš myliu vieną žmogų, labai jį myliu. Mes pamilome vienas kitą prieš daugelį metų, kai dar buvome jauni, bet mus tada žiauriai ir neteisingai išskyrė. Dabar mūsų santykiai atsinaujino.

— Taip?

— Aš... aš dabar važiuoju su juo susitikti. O jūs galbūt pamanėte, jog tai kvaila, bet jūs nežinote visų aplinkybių. Mano vyras tiesiog nepakenčiamas. Jis mane tiek metų gėdijo!

— Taip? — vėl pakartojo Katarina.

— Bet štai dėl ko man neramu: aš šiandien apgavau tėvą. Jūs jį matėte, jis mane palydėjo šiandien į “Viktoriją”. Jis nori, kad aš su vyru išsiskirčiau ir, žinoma, nesuvokia, jog aš ketinu susitikti su kitu žmogumi. Jeigu jis sužinotų mano ketinimą, jis tai laikytų didžiausia kvailyste.

— O jums pačiai taip neatrodo?

— Aš... bijau, jog tai būtent taip.

Ruta Ketering pažvelgė į savo rankas. Jos drebėjo.

— Bet aš jau neturiu jėgų atsitraukti.

— Kodėl?

— Na... mes jau dėl visko susitarėme, ir jeigu aš neatvažiuosiu, aš palaušiu jo širdį.

— O jums neatrodo, — paprieštaravo Katarina, — kad žmogaus širdis nepaprastai ištverminga.

— Jis nuspręs, kad aš bailė ir neturiu valios.

— Žinote, man atrodo labai neprotinga tai, ką jūs ketinate padaryti, ir, manau, jūs tai pati puikiai suprantate.

Ruta Ketering užsidengė rankomis veidą.

— Nežinau... nežinau. Nuo to momento, kai įsėdau į traukinį, mane apėmė kažkokia nuojauta siaubingos nelaimės, kuri neišvengiamai turi įvykti.

Ji mėšlungiškai stvėrė už rankos Katariną.

— Jūs tikriausiai manote, kad aš išsikrausčiau iš proto, bet aš jaučiu — įvyks kažkas siaubingo.

— Nusiraminkite, — tarė Katarina. — Suimkite save į rankas. Galų gale jūs galite nusiųsti tėvui iš Paryžiaus telegramą, ir jis iš karto pas jus atvažiuos.

Rutos veidas nušvito.

— Taip, aš taip ir padarysiu. Brangusis tėtė! Keista, bet iki šiandien aš net ir neįtariau, kaip smarkiai jį myliu, — ji nusišluostė nosine akis. — Aš elgiausi labai kvailai. Ačiū, kad leidote su jumis pasikalbėti. Pati nežinau, kodėl staiga puoliau panikuoti.

Ji atsistojo.

— Dabar aš nusiraminau. Matyt, man paprasčiausiai reikėjo išsikalbėti. Negaliu suprasti, kaip aš šiai kelionei ryžausi.

Katarina taip pat atsistojo.

— Džiaugiuosi, kad jūs geriau jaučiatės, — tarė ji, stengdamasi, kad jos balsas skambėtų kuo ramiau. Ji puikiai suprato, jog po atvirumo valandėlės neišvengiamai laukia susvetimėjimas, dėl to taktiškai pridūrė:

— Aš eisiu į savo kupė.

Katarina atidarė duris į koridorių vienu metu su kambarine, išeinančia iš gretimo kupė. Ši žvilgtelėjo pro Katarinos petį ir kažko neapsakytai nustebo. Taip smarkiai ją sudominęs žmogus, matyt, pasislėpė savo kupė. Koridorius buvo tuščias. Katarina grįžo į buvusią savo vietą gretimame vagone. Iš paskutinio kupė akimirksniui žvilgtelėjo moteris, bet durys tučtuojau užsitrenkė. Tačiau Katarina įsiminė šį neįprastą veidą. Tokio veido negalima užmiršti — ovalinis, tamsus, padengtas storu kosmetikos sluoksniu. Katarinai atrodė, kad matė jį anksčiau.

Ji grįžo į savo kupė be tolimesnių nuotykių ir valandėlę sėdėjo nejudėdama, prisimindama neseną pokalbį. Ji norėjo žinoti, kas ši audinių paltu moteris ir kuo visa ši istorija gali baigtis.

“Gerai, jeigu man pavyko ją atkalbėti nuo beprotiško poelgio, — galvojo Katarina. — Bet kas žino? Atrodo, ši moteris per visą savo gyvenimą nė karto nepadarė kvailystės, buvo protinga ir egoistiška ir galbūt dėl įvairovės jai reikėjo nors kartelį iškrėsti ką nors panašaus. Na, užteks, tikiuosi, aš jos daugiau nepamatysiu. Ji, šiaip ar taip, nepanorės manęs susitikti. Štai kokios būna šlykščiausios pasekmės, kai žmonės tau atveria savo sielą. Jiems po to nemalonu susitikti.”

Katarina tikėjosi, kad per vakarienę jos sėdės už skirtingų staliukų. Nelinksmai ji pagalvojo, jog kitu atveju jos abi atsidurtų labai keblioje padėtyje. Netikėtai ji pasijuto bai-

siai pavargusi ir atsilošė į pagalvę. Lėtas važiavimas Paryžiaus priemiesčiais su begaliniais stabčiojimais ir trukdymais labai vargino. Kai traukinys atvyko į Lioną, Katarina su džiaugsmu išlipo ir pasivaikščiojo po peroną. Po tvankaus vagono aštrus šaltas vėjas maloniai atgaivino. Ji šypsodamasi pamatė, kad audinių kailiniais vilkinti jos draugė, norėdama išvengti nepatogaus susitikimo, savaip išsprendė vakarienės problemą. Iš jos kupė lango iškišo galvą kambarinė ir paėmė nuo perono pintinę su vakariene.

Kai traukinys vėl pajudėjo ir garsiu skambučiu pakvietė vakarienės, nurimusi Katarina nuėjo į vagoną-restoraną. Šį kartą jos bendrakeleivis buvo visiškai kitoks: nedidelio ūgio vyras, vešliais ūsais ir plika, kiaušinio formos galva. Iš jo manierų atrodė, kad jis tikras užsienietis. Katarina atsinešė knygą ir pastebėjo, kad jos kaimynas į ją žvelgė atvirai gėrėdamasis.

— Aš matau, madmuazele, jūs turite Roman Policier*. Jūs mėgstate tokias knygas?

— Jos mane išblaško, — prisipažino Katarina.

Mažasis žmogutis, ją visiškai supratęs, linktelėjo.

— Man sakė, kad jos turi didelę paklausą. Bet kodėl, kaip jūs manote, madmuazele? Aš jūsų to klausiu, — aš, žmogiškosios prigimties žinovas. Kodėl taip vyksta?

Užsimezgęs pokalbis Katariną vis labiau ir labiau domino.

— Galbūt jie skaitytojui sukuria ypatingo gyvenimo iliuziją? — padarė prielaidą ji.

Jis rimta išraiška linktelėjo galvą.

— Taip, čia kažkas yra.

— Žinoma, visiems aišku, kad nieko panašaus gyvenime negali įvykti... — tęsė Katarina, bet mažasis žmogutis ją staiga nutraukė.

— Visai ne, madmuazele! Aš ne kartą buvau tokių įvykių liudininkas!

Ji susidomėjusi pažvelgė į vyriškį.

— Kas žino, — tęsė jis, — galbūt ir jūs kada nors atsidursite kokių nors įvykių centre. Tai atsitiktinumo reikalas.

— Vargu, — paprieštaravo Katarina. — Man niekada nieko panašaus neatsitiks.

Jis pasilenkė prie jos:

---

* Policijos romanas.

— O jūs to norėtumėte?

Klausimas ją apstulbino.

— Galimas daiktas, tai tiktai mano vaizduotė, — murmėjo mažasis žmogus, kruopščiai trindamas servetėle šakutę, — bet man atrodo, kad jūs nuotykių tiesiog trokštate. Per savo gyvenimą, madmuazele, man neretai teko įsitikinti tuo, kad žmogus visada savo pasiekia. Ir kas žino, — jis juokingai suraukė veidą, — jūs galbūt sulauksite daugiau, negu tikitės.

— Čia kas, pranašystė? — nusišypsojusi paklausė Katarina, kildama nuo stalo.

Mažasis žmogus palingavo galvą.

— Ne, aš niekada nepranašauju, — oriai tarė jis. — Ir nors aš paprastai būnu teisus, niekada tuo nesigiriu. Ramios nakties, madmuazele, linkiu malonių sapnų.

Katarina nuėjo į savo vagoną, su šypsena galvodama apie keistąjį pašnekovą. Jos naujosios pažįstamos kupė durys buvo atdaros ir, eidama pro šalį, Katarina išvydo guolį klojantį palydovą. Audinių kailiniais ledi stovėjo nugara į duris ir žvelgė pro langą. Katarina suspėjo pamatyti, kad gretimame, sujungtame vidaus durimis kupė ant kambarinės sėdynės gulėjo suvynioti kilimėliai ir keli lagaminai. Pačios kambarinės kupė nebuvo.

Katarinos patalas jau buvo paklotas. Kadangi ji jautėsi pavargusi, greitai nusirengė, atsigulė ir apie pusę dešimtos užgesino šviesą.

Vidury nakties ji staiga pabudo. Kiek praėjo laiko — ji nežinojo. Pažvelgusi į laikrodį, ji pastebėjo, kad jis stovi. Katariną apėmė keistas nerimo jausmas, ir kas valandėlę šis jausmas vis stiprėjo. Galų gale ji atsikėlė, užsimetė chalatą ir išėjo į koridorių. Atrodo, kad visas traukinys buvo paniręs į miegą. Katarina pasėdėjo prie atviro lango, godžiai įkvėpdama gaivų nakties orą ir veltui stengdamasi nuslopinti baimę. Pagaliau ji nusprendė nueiti ir paklausti palydovo, kuri dabar valanda. Tačiau nesuradusi jo vietoje, ji, kiek padvejojusi, nuėjo į kitą vagoną. Ilgame tamsiame koridoriuje ji prie ledi su audinių kailiniais kupė išvydo stovintį vyrą. Beje, galimas daiktas, ji suklydo, ir tai buvo kitas kupė. Vyras kelias sekundes stovėjo nugara į ją, matyt, abejodamas savo ketinimais, paskui lėtai atsisuko, bet, dar neišvydusi jo veido, Katarina kažkokiu keistu, lemtingu būdu suprato, kas jis. Tas pats žmogus, kurį ji jau du

kartus matė — vieną kartą “Savojos” viešbučio koridoriuje, o kitą — Kuko agentūroje. Vyras atidarė kupė duris ir, nepastebėjęs Katarinos, įėjo vidun ir vėl jas užvėrė.

Katarinai šmėkštelėjo mintis, o ar ne apie šį žmogų pasakojo ledi audinių kailiniais, žmogų, su kuriuo ji važiavo susitikti.

Bet ji sau pasakė, kad per daug romantiškai nusiteikusi. Iš visa ko spėjant, tai kitas kupė.

Ji grįžo į savo vagoną. Po penkių minučių traukinys sulėtino greitį. Pasigirdo gailus stabdžių žviegimas, ir greitai traukinys sustojo Lione.

11 SKYRIUS

ŽMOGŽUDYSTĖ

Kitą rytą ryškiai švietė saulė. Katarina papusryčiavo vagone-restorane, nesutikusi nė vieno iš savo vakarykščių pažįstamų. Grįžusi į kupė, ji ten rado palydovą — juodbruvį vyrą, nukarusiais ūsais ir melancholiška veido išraiška. Jis tvarkė kupė.

— Madam pasisekė, — tarė jis. — Šiandien saulėta diena. Keleiviai visada nusimena, kai Rivjeroje apsiniaukęs oras.

— Aš tikriausiai taip pat būčiau nusiminusi, — tarė Katarina.

Palydovas ketino eiti.

— Madam, traukinys vėluoja, — tarė jis. — Aš jus įspėsiu, kai artėsime prie Nicos.

Katarina linktelėjo. Ji sėdėjo prie lango, sužavėta atsivėrusios panoramos: palmės, tamsiai mėlyna jūra, ryškiai geltonos mimozos — visa tai taip nauja moteriai, keturiolika metų mačiusiai tiktai nykius Anglijos žiemos peizažus.

Atvykusi į Kanus, Katarina išėjo į platformą truputį prasimankštinti. Jai knietėjo sužinoti, ką daro ledi audinių kailiniais, ir ji pažvelgė į jos kupė langus. Jie buvo užtraukti — vieninteliai užtraukti visame traukinyje langai. Tai Katariną nustebino. Grįžusi į vagoną ir perėjusi per koridorių, ji pamatė, kad jos pašnekovės kupė dar uždaryta. Ledi audinių kailiniais aiškiai nemėgo anksti keltis.

Po valandėlės į Katarinos kupė įėjo palydovas ir pasakė, kad traukinys artinasi prie Nicos. Katarina su juo atsiskai-

tė, bet jis kažkodėl delsė ir niekaip neišėjo. Šio žmogaus elgesys buvo keistas. Katarina iš pradžių pamanė, kad jam buvo per mažai užmokėta, pažvelgusi į jį atidžiau, suprato, jog reikalas rimtesnis. Palydovo veidas buvo išblyškęs kaip lavono, jis visas drebėjo ir žvelgė į Katariną taip, tarsi būtų bijojęs dėl savo gyvybės. Jis keistai pažvelgė į ją ir kimiu balsu tarė:

— Madam, dėl Dievo atleiskit man, ar jus Nicoje sutiks?

— Galbūt, — atsakė Katarina. — O kas atsitiko?

Tačiau palydovas, vos linktelėjęs galvą, kažką sumurmėjo, to Katarina nesuprato, ir greitai išėjo. Jis pasirodė tiktai tam, kad Katarinai padėtų išnešti daiktus, kai traukinys atvažiavo į galinę stotį.

Katarina, truputį sutrikusi, jau keletą minučių stovėjo perone, kai prie jos priėjo gražus, paprasto veido vyras ir nedrąsiai paklausė:

— Mis Grej, tiesa?

Katarina linktelėjo. Vyras angeliškai nusišypsojo ir sumurmėjo:

— Aš — Čiabis, ledi Templin vyras. Ji tikriausiai jums užsiminė apie mane savo laiške, nors gali būti, kad ir ne. Ar jūs turite bagažo kvitą? Praeitais metais aš savąjį pamečiau, ir jūs nepatikėsite, kiek man tai kainavo nervų. Prancūzai tokie formalistai!

Kvitas buvo vietoje, ir greitai jie jau ketino vykti, kai staiga Katarina išgirdo kažkieno meilikaujantį balsą:

— Vieną minutėlę, madam.

Katarina atsisuko ir išvydo žmogų, kurio žemą ūgį kompensavo puikus munduras auksiniais galionais.

— Kai kurie formalumai, — paaiškino šis žmogus. — Būkite gera, madam, einame su manimi. Policijos taisyklės... — jis mostelėjo ranka. — Žinoma, absurdas, bet ką padarysi.

Misteris Čiabis Evansas, blogai mokėjęs prancūzų kalbą, nieko nesuprato.

— Prancūzai tokie, — sumurmėjo jis. Misteris Evansas priklausė tiems ištvermingiems, patriotiškai nusiteikusiems britams, kurie, praleisdami beveik visą savo gyvenimą užsienyje, niekada nesiliauja piktintis aborigenų charakteriais ir papročiais. — Ko tik jie nesugalvoja, kad sugadintų nuotaiką. Tai kažkas nauja, bet jums vis dėlto, manau, reikia su juo eiti.

Katarina nusekė paskui žmogų su munduru. Jos nustebimui, jis nusivedė ją į atsarginį kelią, ant kurio buvo nuvarytas vienas "Žydrojo traukinio" vagonas. Jie užlipo į vagoną, perėjo koridorių ir įėjo į kupė. Kupė sėdėjo pasipūtusios išvaizdos vyras policijos uniforma, o greta jo — nežymus žmogelis, iš visa ko, policijos raštininkas. Pasipūtęs vyras atsistojo, mandagiai pasisveikino su Katarina ir tarė:

— Atsiprašau, madam, reikia atlikti kai kuriuos formalumus. Madam, manau, kalbate prancūziškai.

— Gana gerai, mesjė, — atsakė šia kalba Katarina.

— Puiku. Prašau sėsti. Aš — policijos komisaras Kosas, — savo laipsnį mesjė Kosas ištarė labai oriai, ir Katarina pasistengė savo veide pavaizduoti atitinkamą išraišką.

— Jums tikriausiai norisi pažvelgti į mano pasą? — paklausė ji. — Štai jis.

Komisaras įdėmiai į ją pasižiūrėjo ir greitai sumurmėjo:

— Dėkoju jums, madam, — jis paėmė jos pasą ir nusikosėjo. — Apskritai tai man iš jūsų reikia kai kurios informacijos.

— Informacijos?

Komisaras linktelėjo galvą.

— Taip, apie ledi, kuri su jumis važiavo vienu traukiniu. Vakar jūs su ja pietavote.

— Bijau, kad man nebus ką jums pasakoti. Mes iš tikrųjų kartu pietavome, bet mes visiškai nepažįstamos. Aš jos niekada anksčiau nemačiau.

— Ir vis dėlto, — piktai tarė komisaras, — po pietų jūs užėjote į jos kupė ir ten kurį laiką buvote.

— Taip, — prisipažino Katarina.

Komisaras, matyt, tikėjosi, kad ji prie šio prisipažinimo pridurs dar ką nors ir padrąsindamas žvilgtelėjo į ją.

— Taigi, madam?

— Ką, mesjė? — atsiliepė Katarina.

— Galbūt jūs papasakosite man, ką jūs su ja kalbėjote?

— Galbūt, — tarė Katrina, — bet šiuo metu aš tam nematau jokios priežasties.

Ji ėmė nervintis. Šis prancūzų valdininkas jau tapo pernelyg įkyrus.

— Nematote priežasties? — sušuko komisaras. — O, madam, galiu jus užtikrinti, kad priežastis yra.

— Galbūt jūs man vis dėlto pasakysite, kas atsitiko?

Komisaras, trindamas smakrą, patylėjo.

— Madam, — pagaliau tarė jis, — pagrindas labai paprastas. Ledi, apie kurią kalbame, šiandien rytą savo kupė rasta negyva.

— Negyva? — apstulbo Katarina. — Nejaugi širdies priepuolis?

— N-ne, — mąsliai nutęsė komisaras. — Ne... ji buvo nužudyta.

— Nužudyta! — sušuko Katarina.

— Dabar, madam, tikiuosi, jūs suprasite, kodėl mums taip svarbi apie šią moterį smulkiausia informacija?

— Bet juk kambarinė tikriausiai...

— Kambarinė dingo.

— O! — tiek ir galėjo ištarti, bandydama susikaupti, Katarina.

— Kadangi palydovas matė, kaip jūs kartu su nužudytąja įėjote į jos kupė, jis pranešė apie tai policijai, ir mes jus pasikvietėme, vildamiesi gauti nors kokių žinių.

— Man labai gaila, — atsakė Katarina, — bet aš net nežinau jos vardo.

— Jos pavardė Ketering. Tai mes žinome iš jos paso ir lipdukų ant lagaminų. Jeigu mes...

Į kupė duris pasibeldė. Mesjė Kosas truputį pravėrė duris.

— Kas atsitiko? — valdingai paklausė jis. — Aš juk prašiau man netrukdyti.

Pro atsiradusį plyšį įlindo vakarykščio Katarinos kaimyno kiaušinio formos galva. Jo veide pasirodė švytinti šypsena.

— Mane vadina Erkiuliu Puaro, — prisistatė jis.

— Kaip?! — apstulbęs sušuko komisatas. — Nejaugi tas pats Erkiulis Puaro?

— Taip, tas pats, — patvirtino mesjė Puaro. — Prisimenu, aš kažkada buvau su jumis, mesjė Kosai, susitikęs Paryžiuje, Siurte, jeigu jūs, žinoma, tai prisimenate.

— Kaipgi, kaipgi, mesjė, — nuoširdžiai sumurmėjo komisaras. — Prašau užeiti. Jūs jau girdėjote...

— Taip, ir užėjau pažiūrėti, ar negalėsiu jums kuo nors būti naudingas.

— O, mes labai džiaugsimės, — greitai atsakė komisaras. — Leiskite, mesjė Puaro, jums pristatyti, — jis žvilgtelėjo į pasą, kurį vis dar laikė rankoje, — madam... e-e... madmuazel Grej.

Puaro nusišypsojo Katarinai.

— Keista, ar ne, — paklausė jis, — kad taip greitai išsipildė mano žodžiai?

— Deja, madmuazelė mums gali labai nedaug papasakoti, — įsikišo komisaras.

— Aš jau sakiau, — tarė Katarina, — kad šios vargšės ledi aš visai nepažinojau.

Puaro linktelėjo galvą.

— Bet juk ji su jumis kalbėjo, — švelniai tarė jis, — ir jūs turėjote susidaryti apie ją tam tikrą nuomonę, argi ne taip?

— Taip, — susimąsčiusi patvirtino Katarina. — Nuomonę apie ją aš susidariau.

— Ir ši nuomonė...

— Taip, madmuazele, — komisaras staigiai pasilenkė prie jos. — Papasakokite mums, kaip sugebate, savo įspūdžius...

Katarina tylėjo, kruopščiai apgalvodama atsakymą. Ji jautė, kad galbūt išduoda svetimą paslaptį, bet baisus žodis "žmogžudystė", vis dar skambėjęs jos ausyse, paskatino būti atvirai. Nuo jos pasakojimo gali pernelyg daug priklausyti, dėl to ji kaip galėdama smulkiau nuo pradžios iki galo pakartojo visą pokalbį su nužudytąja moterimi.

— Tai įdomu, — komisaras pažvelgė į Puaro. — Ar ne tiesa, labai įdomu? Bet ar tai turi ką nors bendro su žmogžudyste?.. — tačiau jis nebaigė frazės.

— Vargu ar tai buvo savižudybė, — ištarė kiek abejodama Katarina.

— Žinoma, ne, — atsakė komisaras, — tai negalėjo būti savižudybė. Ją pasmaugė juodu raišteliu.

— O! — pasibaisėjo Katarina.

— Nemalonu, žinoma. Mūsų geležinkelių banditai, reikia pripažinti, gerokai įžūlesni negu jūsų šalyje.

— Siaubinga.

— Taip, jūs teisi, iš tikrųjų siaubinga, bet jūs, madmuazele, ryžtingas žmogus, — pagyrė Katariną komisaras Kosas. — Štai kodėl išdrįsau jūsų prašyti dar vienos, gana nemalonios paslaugos, bet, galiu jums garantuoti, nepaprastai reikalingos.

Katarina nerimastingai pažvelgė į jį.

— Norėčiau, madmuazele, jūsų paprašyti, — atsiprašinėdamas tarė komisaras, — su manimi užeiti į gretimą kupė.

— Jūs norite, kad aš... — tyliai tarė Katarina.

— Kažkas turi ją atpažinti, — pridūrė komisaras. — Kadangi kambarinė dingo, — jis reikšmingai sukosėjo, — jūs, iš visa ko spėjant, vienintelis žmogus traukinyje, spėjęs į ją gerai įsižiūrėti.

— Gerai, — ramiai sutiko Katarina, — jeigu tai būtina...

Ji atsistojo. Puaro jai pritardamas linktelėjo.

— Madmuazelė puikiai viską supranta, — tarė jis. — Ar aš galiu jus palydėti, mesjė Kosai?

— Labai džiaugsiuosi, brangusis mesjė Puaro.

Jie išėjo į koridorių, ir komisaras Kosas atidarė nužudytosios kupė duris. Lango užuolaidos buvo truputį praskleistos. Kairėje, ant sėdynės, taip natūraliai gulėjo moteris, jog atrodė, kad ji tiesiog miega. Jos veidas buvo nusuktas į sieną, tad iš po antklodės matėsi tiktai tamsiai rudi plaukai. Labai atsargiai mesjė Kosas paėmė negyvą moterį už peties ir atsuko kūną. Katarina krūptelėjo ir taip smarkiai suspaudė pirštus, kad nagai įsirėžė į odą. Nužudytosios veidas buvo neatpažįstamai sužalotas baisios jėgos smūgio. Puaro garsiai riktelėjo.

— Kada tai padaryta? — pareikalavo atsakymo jis. — Iki žmogžudystės ar po jos?

— Gydytojas tvirtina, kad po, — atsakė mesjė Kosas.

— Keista, — nustebo Puaro, suraukęs antakius. Jis atsigręžė į Katariną. — Madmuazele, sukaupkite visą savo drąsą. Pažvelkite į ją. Ar jūs įsitikinusi, jog tai ta pati moteris, su kuria jūs vakar kalbėjotės traukinyje?

Katarina turėjo tvirtus nervus. Ji prisivertė įdėmiai pažvelgti į priešais ją gulintį kūną. Po to pasilenkusi ji paėmė nužudytąją už rankos...

— Aš visiškai tuo įsitikinusi, — pagaliau tarė ji. — Veidas, žinoma, atpažinimui pernelyg subjaurotas, bet figūra, galvos laikysena, plaukai — tikrai jos, be to, kalbėdamasi su ja, aš pastebėjau šitą, — ir ji parodė ant nužudytosios riešo mažytį apgamėlį.

— Bon*, — pritarė Puaro. — Jūs puiki liudininkė, madmuazele. Taigi abejonių dėl nužudytosios asmenybės nėra. Vis dėlto keista, — jis suglumęs žiūrėjo į nužudytąją.

Mesjė Kosas truktelėjo pečiais.

— Žudikas, be abejo, buvo įniršęs, — padarė prielaidą jis.

* Gerai.

— Tai būtų aišku, — garsiai mąstė Puaro, — jeigu ją būtų parvertę stovinčią, bet žudikas prisėlino iš užpakalio ir ją užklupo netikėtai. Negilus atodūsis — štai ir visas triukšmas. Ir po to triuškinantis smūgis į veidą. Kam? Nejaugi žudikas tikėjosi, kad jos negalės atpažinti? O gal jis jos taip neapkentė, jog negalėjo atsisakyti malonumo sudarkyti veidą?

Katarina krūptelėjo, ir jis tuoj pat atsisuko į ją.

— Atleiskite man, madmuazele, — tarė Puaro. — Jums visa tai neįprasta ir siaubinga. Aš gi, deja, seniai įpratau prie tokių dalykų. Prašau jūsų, vieną minutėlę.

Katarina ir mesjė Kosas stovėjo prie durų, stebėdami kaip Puaro apžiūrinėja kupė. Jis palietė tvarkingai galvūgalyje sudėtus nužudytosios drabužius, apžiūrėjo audinių kailinius, kabančius ant pakabos, ir susidomėjo ant lentynos nusviesta raudona skrybėlaite. Po to jis perėjo į gretimą kupė, kuriame Katarina matė kambarinę.

Kupė buvo nevalyta. Ant sėdynės gulėjo trys ar keturi kilimėliai, skrybėlių dėžutė ir du lagaminai. Staiga Puaro atsisuko į Katariną.

— Jūs vakar jau čia buvote, — tarė jis. — Ar matote, kas čia pasikeitė? Niekas nedingo?

Katarina įdėmiai apžiūrėjo abu kupė.

— Taip, — pagaliau tarė ji, — nėra gražaus tyminio futliaro, ant kurio dangtelio buvo "R. V. K." raidės. Tai buvo nedidukas neseseras arba didelė dėžutė brangenybėms. Aš ją mačiau kambarinės rankose.

— A! — tiek tepasakė Puaro.

— Paklausykite, — staiga tarė Katarina. — Aš... aš, žinoma, nieko tokiuose reikaluose nesuprantu, bet, mano nuomone, visiškai aišku, kad jeigu nėra nei kambarinės, nei dėžutės...

— Jūs norite pasakyti, kad vagilė buvo kambarinė? Ne, madmuazele, kai kas liudija, jog ne taip.

— Kas būtent?

— Kambarinę paliko Paryžiuje.

Komisaras atsisuko į Puaro.

— Norėčiau, kad jūs pats paklausytumėte palydovo parodymų, — sumurmėjo jis. — Tai gana įdomi istorija.

— Madmuazelei, be abejo, taip pat bus įdomu ją išgirsti, — tarė Puaro. — Jūs neprieštaraujate, mesjė komisare?

— Ne, — atsakė komisaras, nors buvo matyti, kad jam tai nepatinka. — Žinoma, ne, mesjė Puaro, jeigu jūs to norite. Jūs jau baigėte apžiūrą?

— Beveik. Vieną valandėlę.

Puaro apvertė kilimėlius, vieną nusinešė prie lango ir kažką nuo jo dviem pirštais nuėmė.

— Kas ten tokio? — piktai paklausė mesjė Kosas.

— Keturi rudi plaukai, — Puaro pasilenkė prie nužudytosios moters. — Taip, jie priklauso madam.

— Na, ir ką? Jūs tai laikote svarbiu įkalčiu?

Puaro metė kilimėlį atgal ant sėdynės.

— Šioje tyrimo stadijoje mes negalime pasakyti, kas svarbu, o kas ne, bet privalome įdėmiai išstudijuoti kiekvieną, net patį nereikšmingiausią faktą.

Jie vėl perėjo į pirmąjį kupė, ir po kelių minučių ten atsirado apklausai iškviestas vagono palydovas.

— Jūs — Pjeras Mišelis? — paklausė jo komisaras.

— Taip, mesjė komisare.

— Papasakokite šitam ponui, — komisaras parodė į Puaro, — kas įvyko Paryžiuje.

— Gerai, mesjė komisare. Traukiniui išvažiavus iš Liono stoties, netrukus aš užėjau į madam kupė, manydamas, kad ji vakarieniauja vagone-restorane, bet pasirodo, kad ji pasiėmė maisto pintinėlę į kupė. Ji man pasakė, kad paliko kambarinę Paryžiuje ir dėl to man reikia pakloti vieną guolį. Ji nuėjo į gretimą kupė ir, kol aš klojau patalą, sėdėjo ten. Po to ji man pasakė, kad jos anksti rytą nežadinčiau, kadangi ji mėgsta pamiegoti. Paskui aš su ja atsisveikinau ir išėjau.

— Jūs užėjote į gretimą kupė?

— Ne, mesjė.

— O jūs atsitiktinai tarp bagažo nematėte raudono safjano futliaro?

— Ne, mesjė, nematčiau.

— Kaip jūs manote, ar galėjo gretimame kupė slėptis žmogus?

Palydovas susimąstė.

— Durys buvo praviros. Jeigu už jų būtų stovėjęs žmogus, nebūčiau matęs, bet jį, be abejo, turėjo matyti ten įėjusi madam.

— Taip, — sutiko Puaro. — Ką jūs dar galite pridurti prie savo pasakojimo?

— Tai viskas, mesjė. Daugiau nieko negaliu prisiminti.

— O šiandien rytą? — pasufleravo Puaro.

— Kaip manęs madam prašė, aš jos ir nežadinau. Tiktai traukiniui priartėjus prie Kanų, vis dėlto išdrįsau pabelsti į duris. Nesulaukęs atsakymo, įėjau į kupė. Man pasirodė, kad madam miega. Aš žadindamas paliečiau jos petį, ir po to...

— Ir po to išvydote, kas įvyko, — užbaigė Puaro. — Tres bien*. Tai viskas, ką norėjau žinoti.

— Tikiuosi, mesjė komisare, manęs negalima apkaltinti aplaidumu, — graudžiai tarė palydovas. — Kad taip atsitiktų "Žydrajame traukinyje"! Siaubinga!

— Nusiraminkite, — tarė komisaras. — Mes pasistengsime, jeigu to nepareikalaus teismas, bylos negarsinti. Nemanau, kad jus būtų galima apkaltinti aplaidumu.

— Ar mesjė komisaras apie tai praneš Kompanijai?

— Žinoma, žinoma, — jau suirzęs atsakė Kosas. — Aš tą padarysiu dar šiandien.

Palydovas išėjo.

— Teismo gydytojas nustatė, — tarė mesjė Kosas, — jog ši moteris, iš visa ko sprendžiant, jau buvo negyva dar iki traukinio atvažiavimo į Lioną. Tad kas tada jos žudikas? Iš madmuazelės pasakojimo aišku, kad nužudytoji pakeliui ketino susitikti su kažkokiu vyru. Tai, kad ji atsikratė kambarinės, man atrodo labai svarus faktas. Ar tik ji nesusitiko to žmogaus Paryžiuje ir ar ji jo nepaslėpė gretimame kupė? Jeigu taip, jie galėjo pakeliui susiginčyti, ir jis iš įniršio ją nužudė. Tai viena versija. Kita, labiau panaši į tiesą, mano nuomone, yra ta, jog madam tapo auka geležinkelio plėšiko, kuris, nepastebėtas palydovo, pasiglemžė raudoną tymo futliarą, kuriame, be abejo, buvo brangenybės. Iš visa ko spėjant, jis išlipo Lione iš traukinio, ir mes jau telegrafavome tenai, kad gautume išsamią informaciją apie visus keleivius, kurie išlipo šioje stotyje iš traukinio.

— Jis galėjo važiuoti ir iki Nicos, — padarė prielaidą Puaro.

— Galėjo, — pritarė komisaras, — bet tokiu atveju tai nepaprastai įžūlus žingsnis.

Kiek patylėjęs, Puaro tarė:

— Jūs manote, kad antruoju atveju žmogžudys buvo paprastas geležinkelio plėšikas?

---

* Labai gerai.

Komisaras gūžtelėjo pečiais:
— Gali visaip būti. Mums teks apklausti kambarinę. Gal šis futliaras liko pas ją? Jeigu taip, teks ieškoti žmogaus, apie kurį nužudytoji pasakojo madmuazelei. Tada ši žmogžudystė iš pavydo. Kai dėl manęs, tai aš iš tikrųjų laikausi versijos apie paprastą plėšiką. Šitie banditai dabar siaubingai suįžūlėję.
Puaro pažvelgė į Katariną.
— O jūs, madmuazele, — paklausė jis, — ar šiąnakt nieko nematėte ir negirdėjote?
— Nieko, — atsakė Katarina.
Puaro atsisuko į komisarą.
— Manau, mums daugiau nėra reikalo sulaikyti madmuazelės? — tarė jis.
— Palikite mums savo adresą, — tarė komisaras Katarinai.
Ji jiems pasakė "Margerit" vilos adresą. Puaro jai mandagiai nusilenkė.
— Ar leisite, madmuazele, jus aplankyti, — paklausė jis, — ar jūs turite tiek draugų, kad visą laiką būsite užsiėmusi?
— Priešingai, — atkirto Katarina. — Aš turėsiu aibę laisvo laiko, ir labai džiaugsiuosi jus matydama.
— Puiku, — tarė Puaro ir draugiškai jai linktelėjo. — Tai bus Roman Policier a nous*. Mes kartu tirsime nusikaltimą.

12 SKYRIUS

"MARGERIT" VILOJE

— Vadinasi, jūs atsidūrėte pačiame įvykių sūkuryje, — pavydžiai sušuko ledi Templin. — Mano brangioji, tai tiesiog sukrečiantis dalykas! — ji plačiai atvėrė žydras porcelianines akis ir truputį atsiduso.
— Tikra žmogžudystė! — kraugeriškai tarė misteris Evansas.
— Suprantama, Čiabis nieko nežinojo, — tęsė ledi Templin. — Jis negalėjo nė įsivaizduoti, kam jūsų prireikė policijai. Ak, brangioji, kokia galimybė! Tikiuosi, jūs iš jos išpešite naudos.
Ekonomiškas žydrų akių žvilgsnis paskutinei frazei suteikė tam tikrą dviprasmiškumą.

* Mūsų detektyvinis romanas.

Katarina pasijuto truputėlį nejaukiai. Jie ką tik papietavo, ir Katarinai pagaliau atsirado proga apžiūrėti sėdėjusią už stalo trijulę — praktiškų planų kupiną ledi Templin, iš naivaus susižavėjimo švytintį misterį Evansą ir Lenoks, su keista niūria šypsena įdegusiame veide.

— Sukrečianti sėkmė, — nuoširdžiai sumurmėjo Čiabis. — Kaip man norėtųsi atsidurti jūsų vietoje ir viską pamatyti savo akimis!

Katarina nutylėjo. Policija neliepė jai pasirašyti, kad ši neatskleis paslapties, ir jai vis tiek nebūtų pavykę nieko nuslėpti nuo kibios šeimininkės, bet dabar ji krimtosi, kad viską papasakojo.

— Taip, — tarė ledi Templin, atsipeikėjusi iš susimąstymo, — aš manau, reikia kažką daryti. Parašyti nedidelę liudininko ataskaitą, ką nors moterišku stiliumi, kaip antai: “Mano pokalbis su būsimąja žmogžudystės auka” arba ką nors panašaus.

— Paistalas! — tarė Lenoks.

— Jūs neįsivaizduojate, — tęsė ledi Templin minkštu, įtikinančiu balsu, — kiek laikraščiai užmokėtų už tokią menką, bet sensacingą naujieną! Suprantama, jeigu visa tai paneigs žmogus, turintis visuomenėje tam tikrą padėtį. Jūs vargu ar tai panorėsite atlikti pati, brangioji Katarina, pateikite man plikus faktus ir aš su malonumu tą atliksiu už jus. Mesjė de Hevilendas — mano artimas pažįstamas. Tai nuostabus žmogus, visai nepanašus į eilinį reporterį. Katarina, kaip jums patinka mano idėja?

— Bevelyčiau viso šito nežinoti, — griežtai atkirto Katarina.

Sumišusi dėl tokio ryžtingo atsisakymo, ledi Templin atsiduso ir klausinėjo toliau:

— Tai jūs, sakote, kad ji buvo išskirtinės išvaizdos? Įdomu, kas tai galėtų būti? Beje, ar negirdėjote jos vardo?

— Jis buvo užsimintas, — prisipažino Katarina, — bet negaliu jo atsiminti. Jūs suprantate, kad aš buvau labai susijaudinusi.

— Galima įsivaizduoti, — įsiterpė misteris Evansas. — Tai tikriausiai jus siaubingai sukrėtė.

Labai abejotina, kad Katarina būtų pasakiusi vardą, net jeigu jį būtų prisiminusi. Negailestinga kryžminė apklausa, kuriai ją pasmerkė ledi Templin, pradėjo erzinti. Ne pagal savo amžių pastabi Lenoks tą pamatė ir pasiūlė Katarinai užlipti į viršų ir pažvelgti į savo kambarį. Ten ji, lyg tarp kitko, tarė:

— Prašau jūsų, nekreipkite į mamą dėmesio. Jeigu galėtų, ji pasipelnytų net iš savo pačios mirties.

Po to Lenoks nulipo žemyn, kur jos motina ir patėvis gyvai aptarinėjo naują viešnią.

— Impozantiška, — kalbėjo ledi Templin, — visiškai impozantiška. Ir jos rūbai pritinkantys. O ši pilka suknelė to paties fasono kaip ir Gledis Kuper "Egipto palmėse".

— Tu matei jos akis? A? — įsiterpė misteris Evansas.

— Apie jos akis neverta galvoti, Čiabi, — rūgščiai tarė ledi Templin. — Mes dabar svarstome kur kas svarbesnius dalykus.

— O, žinoma, — sumurmėjo misteris Evansas, užsisklendęs savyje.

— Man ji atrodo nelabai... sukalbama, — tęsė ledi Templin, sunkiai suradusi reikiamą žodį.

— Ji tikra ledi, lygiai tokia, kurias aprašo knygose, — pašaipiai įsiterpė Lenoks.

— Tiesą sakant, ribota, — suburbleno ledi Templin, — bet tai, manau, esant tokioms aplinkybėms neišvengiama.

— Tu tikriausiai padarysi viską, kas nuo tavęs priklauso, kad ją išauklėtum, — vėl nusišaipė Lenoks, — bet vargu ar tau pasiseks. Tu juk matei, kaip ji priėmė tavo pasiūlymą. Net nekrustelėjo.

— Šiaip ar taip, — ryžtingai tarė ledi Templin, — ji man neatrodo visiškai beviltiška. Žmonės, užvaldę didelį turtą, visada iš pradžių pučiasi.

— O, tau bus vieni niekai iš jos gauti viską, ko tu nori, — nuramino ją Lenoks. — Čia kaip tik ir yra klausimo esmė. Argi ji čia atsidūrė ne dėl šio tikslo?

— Ji — mano pusseserė, — išdidžiai tarė ledi Templin.

— Pusseserė? — vėl įsiterpė į pokalbį misteris Evansas. — Vadinasi, aš ją galiu vadinti tiesiog Katarina, taip?

— Vadink ją kaip nori, Čiabi, — nekantriai atšovė ledi Templin.

— Gerai. Vadinasi, aš ją taip ir vadinsiu. Kaip tu manai, ji žaidžia tenisą? — viltingai pridūrė jis.

— Žinoma, ne! Juk ji buvo kompanionė, aš tau sakiau. Kompanionės nežaidžia teniso... ar golfo. Kroketą jos galbūt dar ir žaidžia, bet aš visada maniau, kad jų pagrindinis užsiėmimas — megzti kojines ir prausti šunis.

— O Dieve! — sušuko misteris Evansas. — Nejaugi?
Lenoks vėl užlipo į Katarinos kambarį.

— Ar aš jums galiu kuo nors padėti? — nerūpestingai paklausė ji.

Užuot atsakiusi į mandagų Katarinos atsisakymą, Lenoks atsisėdo ant lovos krašto ir susimąsčiusi pažvelgė į viešnią.

— Ko jūs čia atvažiavote? — pasiteiravo ji. — Aš turiu galvoje, ko jūs atvažiavote pas mus? Juk mes ne jūsų rato žmonės.

— Man norėtųsi būti visuomenėje...

— Nebūkite idiotė! — piktai atkirto Lenoks niūriai šypsodamasi. — Jūs puikiai suprantate, ką noriu pasakyti. Aš jus įsivaizdavau visai ne tokią. Be to, jūsų geros suknelės, — ji atsiduso. — O man jokios suknelės netinka, aš pernelyg gremėzdiška. Gaila, aš taip mėgstu gerus drabužius.

— Aš taip pat mėgstu, bet iki šiol tam neturėjau tokios galimybės. Kaip jums atrodo, ar ši suknelė man tinka?

Jos truputį pasiginčijo apie paskutinę madą, po to Lenoks staiga išpoškino:

— O jūs man patinkate. Aš atėjau čia, kad jus apsaugočiau nuo savo motinos, bet matau, kad dėl to neverta vargti. Jūs nepaprastai sąžininga ir tvarkinga, nors ir turite keistumų. Ir jau, žinoma, jūs ne kvailė! O velnias! Kas ten dar?

Iš holo girdėjosi graudus ledi Templin balsas:

— Lenoks, ką tik skambino Derekas. Jis atvyks šiandien vakarieniauti. Tu neprieštarauji? Aš noriu pasakyti, ar mes turime ką nors vakarienei? Ne putpelių, kaip praeitą kartą.

Lenoks trumpam išėjo, o po to vėl grįžo į Katarinos kambarį. Jos veidas pralinksmėjo ir tapo atviresnis.

— Džiaugiuosi, kad atvažiuos seniokas Derekas, — tarė ji. — Jis jums patiks.

— O kas tas Derekas?

— Lordo Lekonberio sūnus, vedęs turtingą amerikietę. Visos moterys dėl jo kraustosi iš proto.

— Kodėl?

— O, įprasta priežastis. Jis labai gražus ir gana ištvirkęs. Yra dėl ko netekti galvos.

— O jūs?

— Kartais ir aš netenku galvos, — abejingai prisipažino Lenoks, — o kartais man kažkodėl norisi ištekėti už gražaus vika-

ro padėjėjo, gyventi kaime ir auginti šiltlysvinius agurkus. Aš, žinoma, ištekėčiau, — pridūrė trumpai patylėjusi ji, — už airių vikaro padėjėjo, kad dar galėčiau medžioti.

Lenoks grįžo prie ankstesnės temos.

— Žinote, Derekas yra kažkoks keistas. Visi jo protėviai buvo truputį nenormalūs — aistringi, prisiekę lošėjai. Gerais senais laikais jie pralošdavo žmones, dvarus, galėjo iškrėsti bet kokią beprotybę — ir vis iš meilės azartiniams lošimams! Iš Dereko taip pat būtų galėjęs išeiti puikus didžiojo kelio plėšikas — jis toks linksmas ir kupinas gyvenimo džiaugsmo!

Lenoks Templin pasuko prie durų.

— Kai panorėsite, nulipkite į svetainę, — pridūrė ji išeidama.

Pasilikusi viena, Katarina susimąstė. Jai buvo nemalonu, aplinka erzino. Sukrėtimas traukinyje ir jos naujųjų draugų kamantinėjimai ją išvargino. Ji ilgai ir rimtai mąstė apie nužudytą moterį. Katarinai buvo gaila Rutos, bet vienu metu ji sąžiningai prisipažino, kad jai nejaučia didelės simpatijos. Ji įžvelgė pagrindinį Rutos bruožą, viską nustelbiantį egozimą, ir dėl to pajuto jai nepalankumą.

Katariną pralinksmino, bet kartu truputį įžeidė tas šaltumas, kuriuo su ja išsiskyrė ledi, vilkėjusi audinių kailiais. Buvo visiškai aišku, kad jos palydovė ėmėsi kažkokio konkretaus sprendimo, bet kas tai per sprendimas? Beje, mirtis nutraukė to sprendimo prasmę. Keista, kad viskas taip susiklostė ir kad šios lemtingos kelionės pabaigoje įvyko žiauri žmogžudystė. Ir ypač Katarina įsiminė faktą, apie kurį ji, aiškus dalykas, turėjo pranešti policijai, bet kuris trumpam jai buvo išgaravęs iš atminties. Ar turėjo šis faktas kokią nors reikšmę? Ji matė, kaip į nužudytosios kupė įėjo vyras, bet juk ji galėjo ir lengvai suklysti. Tai galėjo būti gretima kupė, ir jau, šiaip ar taip, šis žmogus nebuvo geležinkelio vagis. Ji ryškiai prisiminė jo veidą tokį, kokį dukart jį matė — "Savojos" viešbutyje ir Kuko agentūroje. Ne, be abejo, ji suklydo ir teisingai padarė, kad nieko nesakė policijai.

Nulipusi terasa, Katarina ėmė grožėtis Viduržemio jūros žydryne. Praleisdama pro ausis ledi Templin čiauškėjimą, ji galvojo apie tai, kad čia atvažiavusi pasielgė teisingai. Vis dėlto čia geriau negu Sent Meri Mide.

Vakare Katarina apsirengė švelniai rožinę "Soupir d'au-

tomne" fasono suknelę, nusišypsojo savo atvaizdui veidrodyje ir, pirmąkart gyvenime drovėdamasi, nulipo žemyn.

Dauguma ledi Templin svečių jau buvo susirinkę, ir triukšmas — neatsiejama "Margerit" vilos vakaronių dalis — buvo stačiai nepakeliamas. Čiabis puolė prie Katarinos, įbruko jai kokteilio taurę ir paėmė už parankės.

— O, štai ir jūs, Derekai! — garsiu balsu ledi Templin pasveikino paskutinį svečią. — Na, dabar pagaliau mes galime ką nors užkąsti. Aš mirštu iš alkio!

Katarina pažvelgė į naujai atvykusį ir suakmenėjo. Tai jis Derekas! Ir čia ji suprato, kad nė kiek nenustebo. Ji žinojo, kad kada nors vėl susitiks su žmogumi, su kuriuo likimas suvedė jau tris kartus. Ji pastebėjo, kad jis irgi ją pažino. Pasilenkęs prie ledi Templin, jis jai kažką pasakė, o po to visi nuėjo į valgyklą. Kai atsisėdo už stalo, Katarina išvydo, jog Derekas užėmė vietą greta jos. Jis iš karto atsisuko į ją gyvai šypsodamasis.

— Žinojau, kad jus greitai sutiksiu, — tarė jis, — bet nė įsivaizduoti negalėjau, jog tai įvyks būtent čia. Mes tiesiog privalėjome susitikti. Dievas trejybę myli, o mes su jumis susidūrėme jau du kartus — "Savojos" viešbutyje ir Kuko agentūroje. Tiktai nesakykite, kad manęs nepastebėjote. Aš tuo nepatikėsiu.

— Žinoma, aš jus mačiau, bet tiktai tai ne trečias mūsų susitikimas, o ketvirtas. Aš jus mačiau "Žydrajame traukinyje".

— "Žydrajame traukinyje"! — pakartojo jis keista intonacija. Jis ilgam nutilo, tarsi virškindamas tai, ką išgirdo, o po to nerūpestingai paklausė:

— Kas ten per bruzdesys buvo šį rytą? Atrodo, kažkas mirė.

— Taip, — lėtai patvirtino Katariną, — mirė.

— Traukiniuose mirti neverta, — kategoriškai tarė Derekas. — Tai visada sukelia įvairių teisinių ir tarptautinių keblumų ir duoda galimybę geležinkelininkams pateisinti vėlavimąsi.

— Misteri Keteringai! — kreipėsi į Dereką priešais sėdinti įsipenėjusi amerikietė, demonstratyviai nutęsdama balses. — Misteri Keteringai, nejaugi jūs mane užmiršote? O aš maniau, jūs toks malonus žmogus!

Derekas, jai kažką atsakydamas, pasilenkė į priekį, o Katarina sėdėjo apstulbusi, neturėdama jėgų pasijudinti.

Keteringas! Taip, ši pavardė! Ji tiksliai prisiminė. Kokia keista, net komiška situacija! Štai čia, greta jos, sėdi žmogus,

kuris vakar jos akyse, — dabar ji buvo tuo įsitikinusi — įėjo į savo žmonos kupė, paliko ją gyvą ir sveiką, nes — čia irgi nebuvo jokių abejonių — apie jos mirtį jis nieko nežinojo. Ir štai jis sėdi už stalo ir neįsivaizduoja, ką jam iškrėtė lemtis.

Prie Dereko priėjo liokajus, kažką jam sukuždėjo į ausį ir įteikė raštelį. Derekas jį išlankstė ir perskaitė. Jo veide pasirodė nustebusi išraiška. Jis tarė namo šeimininkei:

— Labai keista. Bijau, Rozalin, man teks eiti. Kviečia jūsų policijos prefektas. Nesuprantu, kam aš jam reikalingas.

— Paaiškėjo kokios nors senos nuodėmės, — tarė Lenoks.

— Galbūt ir taip, — pritarė Derekas. — Beje, visų greičiausiai kokie nors niekai, bet į prefektūrą man vis dėlto reikia nueiti. Kaip šis senas asilas drįsta mane atitraukti nuo vakarienės! Tikriausiai jau kas nors labai rimta, antraip aš... — jis juokdamasis atsistojo ir išėjo iš kambario.

13 SKYRIUS

VAN ALDINAS GAUNA TELEGRAMĄ

Vasario 15-ąją Londoną gaubė tirštas geltonas rūkas. Rufas van Aldinas sėdėjo savo numeryje "Savojos" viešbutyje ir įtemptai dirbo. Klaitonas džiūgavo. Paskutiniu metu jam buvo sunku įtikinti šefą susikaupti prie darbų. Kai jis išdrįso reikalauti, van Aldinas jam piktai atkirto. Bet dabar milijonierius, atrodė, įsikinkė į darbą su dviguba energija, ir sekretorius be paliovos, bet neįkyriai jį skatino šiam pagirtinam ryžtui.

Nors ir įsigilinus į komercijos klausimus, van Aldinui nedavė ramybės viena mintis. Atsitiktinė Klaitono beveik automatiškai pasakyta pastaba tebeskambėjo milijonieriaus galvoje, kol pagaliau išstūmė visas kitas mintis.

Jis įdėmiai klausėsi, ką jam sakė Klaitonas, bet jo sąmonės nepasiekė nė vienas žodis. Jis automatiškai linktelėjo, ir sekretorius perėjo prie kitų popierių. Pagaliau, nutraukęs sekretorių, van Aldinas paklausė:

— Pakartokite man tai dar kartą, Klaitonai.

Klaitonas akimirksniu sutriko.

— Jūs turite omeny šį... — ir jis parodė kompanijos ataskaitą.

— Ne, ne. Jūs užsiminėte, kad vakar Paryžiuje matėte Rutos kambarinę. Aš negaliu to suprasti. Galbūt suklydote?

— Aš negaliu suklysti, sere. Aš juk su ja kalbėjausi.

— Tokiu atveju papasakokite man tai dar kartą.

Klaitonas pakluso.

— Aš užbaigiau reikalus su "Barteimerzo" firma, — pradėjo jis, — ir grįžau į "Ricos" viešbutį susidėti daiktų, kad galėčiau išvažiuoti 9-os valandos traukiniu iš Šiaurinės stoties. Hole išvydau moterį, kuri, pasirodo, buvo misis Ketering kambarinė. Pamaniau, kad misis Ketering taip pat čia yra, todėl priėjau prie kambarinės ir jos paklausiau.

— Ta-aip, — nekantriai jį nutraukė van Aldinas. — Žinoma. Natūralu. Ir ji jums atsakė, kad Ruta išvažiavo į Rivjerą, palikusi ją "Ricos" viešbutyje laukti tolimesnių nurodymų.

— Būtent taip, sere.

— Tai labai keista. Labai keista, bet galbūt kambarinė jai prikalbėjo įžūlybių arba ką nors panašaus.

— Jeigu taip būtų buvę, — tarė Klaitonas, — misis Ketering būtų jai davusi pinigų ir išsiuntusi ją į Angliją, o ne į "Ricos" viešbutį.

— Taip, — sumurmėjo milijonierius, — tiesa.

Jis norėjo dar kažką pridurti, bet nutylėjo. Jam Klaitonas patiko, jis gerbė jį ir juo pasitikėjo, bet aptarti asmeninius savo dukros reikalus su sekretoriumi jam nesinorėjo. Be to, jį jau seniai pykdė aiškus dukros nenuoširdumas, ir šis atsitiktinai sužinotas faktas jo nerimo nesumažino.

Kam Rutai Paryžiuje prireikė atsikratyti kambarinės? Jis truputį pagalvojo apie keistą atsitiktinumo žaismą: pirmasis žmogus, kurį kambarinė sutiko Paryžiuje, pasirodo, buvo jos ponios tėvo sekretorius. Taip, bet — pasitaiko. Taip paslaptis pasidaro akivaizdi.

Jis krūptelėjo. Vadinasi, Ruta turėjo kažkokią paslaptį? Jis čia pat pasigailėjo, kad sau uždavė šį klausimą, nes į jį atsakyti galima be jokio vargo. Rutos paslaptis, be jokių abejonių, buvo Armanas de la Rošas.

Van Aldinui buvo skaudu suvokti, kad jo duktė tapo šio vyro auka, tačiau jis galėjo guostis tuo, kad ji atsidūrė padorioje draugijoje — savo laiku grafas daugybe gerų manierų buvo sužavėjęs

ir protingų moterų. Vyrai jį matė kiaurai, moterys — ne.

Milijonierius bandė pateisinti Rutos elgesį savo sekretoriaus akyse.

— Ruta tokia nepastovi! Niekada nežinai, ką ji gali iškrėsti, — tarė jis ir abejingu tonu pridūrė:

— Kambarinė nieko nekalbėjo apie... e-e... jos netikėto sprendimo priežastį?

Klaitonas savo ruožtu kuo natūraliau atsakė:

— Sere, ji pasakė, kad misis Ketering netikėtai susitiko pažįstamą.

— Štai kaip?

Išlavinta ausimi sekretorius sugavo įtampą, slypinčią už ironiškai ramaus klausimo tono.

— Aišku. Vyrą ar moterį?

— Aš taip supratau, kad vyrą, sere.

Van Aldinas linktelėjo. Jo blogiausi būgštavimai pasitvirtino. Jis atsistojo ir ėmė žingsniuoti po kambarį, kaip tai darė visada smarkiai susijaudinęs. Nepajėgdamas daugiau slėpti savo jausmų, jis pratrūko:

— Vienintelis dalykas, ko vyrai nepajėgia padaryti, — tai įtikinti moterį. Moterys kažkodėl neturi sveikos nuovokos. O visos šios kalbos apie moterišką intuiciją... Hm, puikiai žinoma, kad moterys — idealus taikinys kiekvienam sukčiui. Jos nepajėgia įžiūrėti po išvaizdžia fizionomija pasislėpusio iškalbingo niekšo. Jeigu tiktai galėčiau...

Jo monologą sutrukdė pasirodęs viešbučio tarnautojas, kuris jam padavė telegramą. Van Aldinas ją perskaitė ir mirtinai išblyško. Jis stvėrėsi krėslo nugarėlės, stengdamasis išsilaikyti ant kojų, ir, neturėdamas jėgų kalbėti, davė tarnautojui ženklą išeiti.

— Kas atsitiko, sere? — Klaitonas nerimastingai atsistojo.

— Ruta! — kimiai sudejavo van Aldinas.

— Misis Ketering? Kas jai?

— Negyva!

— O Dieve! Geležinkelio katastrofa?

— Ne, — papurtė galvą van Aldinas. — Parašyta, kad ją dar ir apiplėšė. Jie tiesiai nerašo, Klaitonai, bet, matyt, mano vargšė mergaitė buvo nužudyta.

— O Dieve, sere!

Van Aldinas pabaksnojo pirštu į telegramą.

— Ją išsiuntė iš Nicos policijos valdybos. Turiu ten skubėti artimiausiu traukiniu.

Kaip visada operatyvus Klaitonas žvilgtelėjo į laikrodį.

— Traukinys išvažiuoja penktą valandą iš "Viktorijos" stoties, — tarė jis.

— Gerai. Jūs važiuosite su manimi, Klaitonai. Pasakykite mano liokajui ir sudėkite daiktus. Pasirūpinkite viskuo. Aš kol kas nuvažiuosiu į Kerzono gatvę.

Garsiai suskambo telefonas, ir sekretorius pakėlė ragelį.

— Klausau. Kas tai? — jis atsisuko į van Aldiną. — Misteris Gobis, sere.

— Gobis? Aš jo dabar negaliu priimti. Beje... palaukite, mes dar turime daugybę laiko. Pasakykite jam, tegul pasikelia į viršų.

Van Aldinas neprarado savitvardos. Jam pavyko suimti save į rankas ir įprastu tonu, tarsi nieko neįvyko, pasisveikinti su misteriu Gobiu.

— Gobi, turiu mažai laiko. Jūs norite man ką nors pranešti svarbaus?

Misteris Gobis krenkštelėjo.

— Dėl misterio Keteringo, sere. Jūs prašėte, kad jums pranešinėčiau kiekvieną jo žingsnį.

— Taip, ir...

— Sere, misteris Keteringas vakar vakare išvažiavo iš Londono į Rivjerą.

— Ką?!

Kažkas šiame šūktelėjime taip sukrėtė misterį Gobį, kad tas garbusis džentelmenas pakeitė savo įprotį nežiūrėti į pašnekovą ir akies krašteliu dirstelėjo į milijonierių.

— Kokiu traukiniu jis išvažiavo? — griežtai paklausė van Aldinas.

— "Žydruoju traukiniu", sere.

Misteris Gobis kostelėjo ir pridūrė, kreipdamasis į ant židinio pastatytą laikrodį:

— Tuo pačiu traukiniu išvažiavo ir madmuazelė Mirej, "Parfenono" šokėja.

14 SKYRIUS

ADOS MEISON PASAKOJIMAS

— Aš neturiu žodžių, mesjė, išreikšti mūsų nuoširdžią užuojautą, mūsų atjautą dėl jus ištikusios siaubingos nelaimės.

Šiais žodžiais teismo tardytojas mesjė Karežas kreipėsi į van Aldiną. Komisaras Kosas liūdnai sušnirpštė. Van Aldinas nekantriu mostu atmetė visokius užuojautų ir pagailų išliejimus. Veiksmas vyko Nicos policijos valdybos teismo tardytojo kabinete. Be mesjė Karežo, komisaro ir van Aldino, čia buvo dar vienas žmogus, kuris įsiterpė į pokalbį.

— Mesjė van Aldinas, — tarė jis, — matyt, dalykiškas žmogus ir trokšta skubių veiksmų.

— Ak! — sušuko komisaras. — Aš jūsų nepristačiau. Mesjė van Aldinai, tai mesjė Erkiulis Puaro, apie kurį jūs tikriausiai girdėjote. Tiesa, neseniai jis pasitraukė nuo darbų, bet iki šiolei laikomas vienu iš didžiausių mūsų laikų sekliu.

— Džiaugiuosi su jumis susipažindamas, mesjė Puaro, — sumurmėjo van Aldinas, mechaniškai griebdamasis pasisveikinimo formulės, kurios buvo atsisakęs prieš keletą metų. — Vadinasi, jūs pasišalinote nuo tyrimo?

— Visiškai teisingai, mesjė. Dabar aš mėgaujuosi ramybe, — atsakė mažasis seklys retoriškai mostelėjęs.

— Mesjė Puaro taip pat keliavo "Žydruoju traukiniu", — paaiškino komisaras, — ir buvo toks malonus, kad mums sutiko padėti.

Milijonierius įdėmiai pažvelgė į Puaro ir netikėtai tarė:

— Aš labai turtingas žmogus, mesjė Puaro. Paprastai manoma, kad turtingas žmogus tikisi savo galia nupirkti visus ir viską. Patikėkite man, taip nėra. Bet aš tam tikru požiūriu garsus žmogus, o garsus žmogus visada gali prašyti kito garsaus žmogaus paslaugos.

Puaro ženklan to, kad viską suprato, greitai sulinkčiojo.

— Gerai pasakyta, mesjė van Aldinai. Aš visas jūsų paslaugoms.

— Dėkoju jums. Noriu tiktai pasakyti, kad jeigu jums pavyktų ką nors sužinoti, skambinkite man bet kuriuo laiku, aš jums neliksiu skolingas. O dabar, ponai, prie darbo.

— Siūlyčiau, — įsiterpė į pokalbį mesjė Karežas, — apklausti kambarinę Adą Meison. Jūs, kaip suprantu, ją atsivežėte su savimi?

— Taip, — atsakė van Aldinas. — Mes užsukome jos į Paryžių. Ji labai susijaudino, sužinojusi apie ponios mirtį, bet savo istoriją papasakojo gana sklandžiai.

— Ką gi, tada ją išklausysime, — pridūrė mesjė Karežas.

Mesjė Karežas paskambino, ir po kelių minučių į kambarį įėjo Ada Meison.

Ji buvo visa juodai apsirengusi, net pilkos kelioninės pirštinės pakeistos juodomis. Veidas paraudęs, matyt, nuo ašarų. Išsigandusi ji apžvelgė kabinetą ir, atrodo, truputį aprimo, išvydusi čia savo ponios tėvą. Tardytojas didžiavosi savo sugebėjimu bendrauti su žmonėmis ir, kaip galėjo, stengėsi kambarinę pažvalinti. Jam nemažai padėjo Puaro, kurio švelnios geraširdės manieros anglę apramino. Puaro šį kartą atliko vertėjo pareigas.

— Jūsų pavardė Ada Meison, ar ne taip?

— Ada Beatris — taip mane krikštijo, sere, — truputį įtemptai atsakė Meison.

— Gerai. Mes puikiai suprantam, Meison, kaip visi šitie dalykai turi jus slėgti.

— O taip, sere. Aš tarnavau pas daugelį damų, ir manimi, tikiuosi, jos visada būdavo patenkintos. Niekada nepamaniau, kad taip gali atsitikti.

— Taip, taip, aišku, — atsiliepė mesjė Karežas.

— Aš, žinoma, skaičiau apie panašius atsitikimus sekmadieniniuose laikraščiuose. Ir be to, visada maniau, kad šitie užsieniniai traukiniai... — ji prikando liežuvį, netikėtai prisiminusi, jog ją klausinėjantys ponai — prancūzai.

— O dabar mums papasakokite, kaip viskas vyko, — paprašė mesjė Karežas. — Kiek žinau, kai jūs išvažiavote iš Londono, apie tai, kad jūs pasiliksite Paryžiuje, nebuvo kalbama.

— Jūs teisus, sere. Aš turėjau lydėti ponią iki pačios Nicos.

— Jums kada nors anksčiau teko lydėti savo ponią į užsienį?

— Ne, sere. Aš juk tik prieš du mėnesius pas ją įsidarbinau.

— Kelionėje ji buvo tokia kaip visada?

— N-ne, ji buvo truputį sunerimusi ir susijaudinusi, dažnai būdavo irzli, apskritai jai buvo sunku įtikti.

Mesjė Karežas linktelėjo galvą.

— Meison, dabar papasakokite, kada buvo pirmąkart užsiminta, kad jūs liksite Paryžiuje?

— Liono stotyje Paryžiuje, sere. Ponia ketino išlipti ir pasivaikščioti perone. Ji jau išėjo į koridorių, kai netikėtai riktelėjo ir grįžo į kupė su kažkokiu džentelmenu. Ji iš karto uždarė mano kupė duris, ir aš daugiau nieko nemačiau ir negirdėjau, vėliau ji įėjo pas mane ir pasakė, kad pasikeitė jos planai. Ji man davė pinigų, liepė išlipti iš traukinio ir vykti į "Ricos" viešbutį. Ji pasakė, kad ją ten pažįsta, ir mane gerai įkurdins. Man ten reikėjo laukti žinių iš jos. Ji pasakė, kad atsiųs telegramą. Iki traukinio išvykimo buvo likę labai nedaug laiko, dėl to man teko greitai apsirengti ir išlipti. Viskas vyko labai paskubomis.

— Kur buvo džentelmenas, kol misis Ketering su jumis kalbėjosi?

— Jis stovėjo jos kupė ir žiūrėjo pro langą.

— Jūs galite papasakoti, kaip jis atrodė?

— Na, matote, sere, aš jo beveik nemačiau. Jis stovėjo į mane nugara. Aukštas tamsiaplaukis žmogus, kuris, kaip ir dauguma vyrų, vilkėjo tamsiai mėlynu apsiaustu ir dėvėjo pilką skrybėlę. Štai ir viskas, ką galiu apie jį pasakyti.

— Kas nors iš traukinio palydovų?

— Manau, kad ne, sere. Man atrodo, kad jis specialiai atėjo į stotį susitikti su misis Ketering, nors, žinoma, jis galėjo būti ir traukinio keleivis. Aš tiesiog apie tai negalvojau.

Nauja hipotezė net truputį Meison sujaudino.

— T-taip, — nutęsė mesjė Karežas, pakeitęs pokalbio temą. — Jūsų ponia paprašė palydovo, kad jos anksti rytą nežadintų. Kaip jūs manote, čia nėra nieko keisto?

— O ne, sere. Ponia niekada nepusryčiaudavo, blogai naktimis miegodavo ir apskritai rytais mėgdavo ilgiau pamiegoti.

Mesjė Karežas ėmėsi naujos temos.

— Tarp daiktų buvo nedidelis raudonas tymo futliaras, taip? Dėžutė, kurioje jūsų ponia laikė savo brangenybes?

— Taip, sere.

— Ir šį futliarą jūs pasiėmėte su savimi į "Ricos" viešbutį?

— Kaip aš galėjau paimti dėžutę su brangenybėmis į "Ricos" viešbutį? O ne, ką jūs, sere, — Meison balse skambėjo natūralus siaubas.

— Vadinasi, jūs palikote ją vagone?

— Taip, sere.

— Gal jūs atsitiktinai žinote, ar jūsų ponia buvo pasiėmusi daug brangenybių?

— Ganėtinai daug, sere, ir turiu prisipažinti, tai mane kartais smarkiai baugino. Taip dažnai girdime visokių baisių istorijų apie apiplėšimus užsienyje. Brangenybės, tiesa, buvo apdraustos, bet vis dėlto tai didžiulė rizika. Ponia pati man sakė, kad vien tiktai rubinai kainavo kelis šimtus tūkstančių frankų.

— Rubinai? Kokie rubinai? — netikėtai suriko van Aldinas.

Meison atsisuko į jį.

— Mano nuomone, sere, jūs neseniai juos padovanojote dukrai.

— O Dieve, — sudejavo van Aldinas. — Nesakykite man, kad ji pasiėmė šiuos rubinus su savimi. Aš juk prašiau juos padėti į banką!

Meison atsargiai kostelėjo — kambarinėms būdinga maniera. Šį kartą jos kostelėjimas reiškė labai daug ir iš dalies tai, jog misis Ketering, jos nuomone, galėjo viską daryti, ko tik užsigeisdavo.

— Ruta tikriausiai išsikraustė iš proto, — sumurmėjo van Aldinas. — Kas jai pasidarė?

Mesjė Karežas savo ruožtu irgi kostelėjo, ir tuo į save atkreipė van Aldino dėmesį.

— Manau, kol kas viskas, — tarė mesjė Karežas Meison. — Einame į gretimą kambarį, madmuazele, jums perskaitys protokolą, ir jūs pasirašysite.

Kai Meison, lydima policijos valdininko išėjo, van Aldinas nedelsdamas paklausė tardytojo:

— Ką visa tai reiškia?

Mesjė Karežas atitraukė stalo stalčių, išėmė iš jo laišką ir jį ištiesė van Aldinui.

— Jį radome madam rankinuke.

— *Mano brangioji!* — buvo rašoma laiške. — *Aš tau paklūstu. Aš pasirengęs elgtis protingai ir atsargiai, kas beveik neįmanoma įsimylėjėliui. Gali būti rami: niekas nieko nesužinos, nors, galimas daiktas, Paryžius — ne pati protingiausia vieta susitikimams, tačiau Orsko salos pernelyg toli. Aš taip tau dėkingas už užuo-*

jautą ir tavo susidomėjimą mano knyga apie garsiuosius briliantus, kurią dabar rašau. Tu man suteiki neįprastą galimybę pačiam pamatyti ir palaikyti rankose šiuos istorinius rubinus. "Ugnies širdžiai" aš skiriu specialų skyrių.

Mano neprilygstamoji! Greitai mes užmiršime visus šiuos ilgus išsiskyrimo ir nevilties metus.

Amžinai tavo Armandas

15 SKYRIUS

GRAFAS DE LA ROŠAS

Van Aldinas perskaitė laišką visiškoje tyloje. Jo veidas paraudo iš pykčio, venos išsiplėtė, o didelės rankos nevalingai susigniaužė. Jis, nesakydamas nė žodžio, laišką grąžino. Mesjė Karežas įbedė akis į stalo paviršių, komisaras Kosas įdėmiai apžiūrinėjo lubas, o Erkiulis Puaro rūpestingai pūtė nuo švarko rankovės dulkelę. Niekas iš jų nedrįso pakelti į van Aldiną akių.

Pagaliau mesjė Karežas, prisiminęs savo pareigas ir prievolę, sudrumstė slogią tylą.

— Galbūt, mesjė, — sumurmėjo jis, — jūs žinote, kas... e-e... parašė šį laišką?

— Taip, žinau, — ryžtingai atsakė van Aldinas.

— O kas? — paklausė tardytojas.

— Niekšas, kuris vadina save grafu de la Rošu.

Vėl įsivyravo pauzė. Po to Puaro palinko į priekį, pataisė įžambiai gulinčią ant tardytojo stalo liniuotę ir tarė milijonieriui:

— Mesjė van Aldinai, mes viską suprantam, labai gerai suprantam, kaip jums dabar skaudu kalbėti apie šį įvykį, bet patikėkit, mesjė, jums reikia būti visiškai atviram. Kad galėtų laimėti teisingumas, mes turime viską žinoti. Apgalvokit tai — ir jūs patys suprasite, kad aš teisus.

Van Aldinas porą minučių tylėjo, o po to aiškiai nenorom linktelėjo sutikdamas.

— Jūs visiškai teisus, mesjė Puaro. Nors ir kaip būtų kankinančiai skaudu, aš neturiu teisės nieko nuslėpti.

Komisaras lengviau atsiduso, o tardytojas atsilošė krėsle ir ant savo ilgos, plonos nosies užsimovė pensnė.

— Būkite geras, mesjė van Aldinai, — tarė jis, — papasakokite mums viską, ką žinote apie šį žmogų.

— Tai prasidėjo prieš vienuolika ar dvylika metų Paryžiuje. Mano duktė tada buvo jaunutė mergina, pilna jaunystės romantiškų kliedesių, kurie būdingi tokiam amžiui. Slapta nuo manęs ji užmezgė pažintį su šituo grafu de la Rošu. Aš manau, jūs apie jį girdėjote?

Komisaras ir Puaro pritardami linktelėjo.

— Jis save vadina grafu de la Rošu, — tęsė van Aldinas, — bet abejoju, ar jis apskritai turi teisę į šį titulą.

— Taip, jo pavardės jūs nerastumėte Gotiškajame almanache, — patvirtino komisaras.

— Šis niekšas yra gana patrauklios išvaizdos, kuri labai veikia moteris. Ruta neteko dėl jo galvos, bet aš įsikišau ir padariau šiam reikalui galą. Supratau, kad grafas — paprasčiausias pašlemėkas.

— Jūs visiškai teisus, — pritarė komisaras. — Grafą de la Rošą gerai pažįstame. Jeigu galėtume, mes jau seniai jį būtume įgrūdę už grotų. Bet tai, ma foi*, ne taip paprasta. Jis neregėtai gudrus, jo intrigos visada susijusios su aukštuomenės moterimis. Jeigu jam pavyksta vienokiu ar kitokiu būdu išvilioti iš jų pinigų, jos, suprantama, jo nepaduoda į teismą. Atrodyti apkvailintam viso pasaulio akyse — mažai kas ryžtųsi. Jis moterims turi nepaprastą galią.

— Tikra tiesa, — patvirtino milijonierius. — Kaip jau sakiau, buvau priverstas labai aštriai įsikišti. Aš papasakojau Rutai viską, ką sugebėjau sužinoti apie grafą, ir ji norom nenorom turėjo manimi patikėti. Maždaug metams praslinkus po šių įvykių, ji susitiko su dabartiniu savo vyru ir už jo ištekėjo. Maniau, kad su grafu baigta visiems laikams, bet štai tiktai prieš savaitę aš, savo nuostabai, sužinojau, kad mano duktė atnaujino pažintį su šiuo žmogumi ir dažnai su juo susitikinėja Londone ir Paryžiuje. Aš ją bandžiau įtikinti, kad ji elgiasi labai neprotingai, ypač šiuo metu, kai, turiu prisipažinti, ponai, ji, man mygant, ketina skirtis su savo vyru.

— Įdomu, — tyliai sumurmėjo Puaro, mąsliai nužvelgdamas lubas.

Van Aldinas dėbtelėjo į jį ir tęsė:

* Atvirai kalbant.

— Aš jai pasakiau, kad esant tokiai padėčiai su grafu susitikinėti beprotiška, ir maniau, kad ji man pritarė.

Tardytojas delikačiai sukosėjo.

— Bet iš šio laiško... — pradėjo jis ir nuščiuvo.

Van Aldinas sukando dantis.

— Žinau. Užuominomis nėra ko kalbėti. Nors ir labai liūdna, reikia žiūrėti teisybei į akis ir pripažinti, kad Ruta ketino susitikti Paryžiuje su grafu de la Rošu. Po mano pokalbio ji tikriausiai parašė grafui laišką, siūlydama pakeisti susitikimo vietą.

— Orsko salos, — susimąstęs tarė komisaras. — Tai kaip tik netoli Jorsko salų. Taip, iš tikrųjų atoki vieta.

Van Aldinas linktelėjo.

— O Dieve! — karčiai sušuko jis. — Kaip Rūta galėjo iškrėsti tokią kvailystę? Kaip galėjo patikėti tais plepalais apie knygą, kurią jis neva rašo? O juk jis tikriausiai medžiojo rubinus iš pat pradžių.

— Yra keli garsūs rubinai, — įsiterpė Puaro, — kurie priklauso rūsų caro šeimai. Jie unikalūs ir vertinami pasakiškais pinigais. Sklido gandai, kad jie neseniai pateko į vieno amerikiečio rankas. Ar mes turime teisę tvirtinti, mesjė, kad šis amerikietis — jūs?

— Taip, — sutiko van Aldinas. — Aš įsigijau juos prieš dešimt dienų Paryžiuje.

— Atleiskite, mesjė, o kada jūs pradėjote derybas dėl šio pirkinio?

— Lygiai prieš du mėnesius. O ką?

— Apie tokius dalykus greitai sužinoma, — tarė Puaro, — o tokioms brangenybėms visada atsiras mėgėjų.

Van Aldino veidas iš skausmo persikreipė.

— Staiga prisiminiau, — tarė jis, — jog dovanodamas šiuos akmenis savo dukrai pajuokavau. Aš jos prašiau neimti brangenybių į Rivjerą, nes nenorėjau, kad dėl jų apiplėštų arba užmuštų. Dieve mano! Argi aš tikėjausi, kad juokai išsipildys!

Kambaryje įsivyravo užjaučianti tyla, kurią sudrumstė veiklus Puaro balsas.

— Imkim ir sudėliokim visus faktus, kuriuos turime šį momentą. Pagal mūsų dabartinę hipotezę, veiksmas vyksta taip: grafas de la Rošas sužinojo, kad jūs pirkote šias brangenybes.

Nekalta dingstimi jis įtikina madam Ketering jas pasiimti į kelionę. Tokiu atveju Meison Paryžiuje tikrai matė grafą.

Kiti pritardami linktelėjo.

— Madam, jį išvydusi, nustebo, bet greitai įvertino situaciją. Ji palieka Meison Paryžiuje ir į kupė užsisako pintinėlę su vakariene. Kaip sakė palydovas, jis paklojo madam kupė guolį, bet į kitą kupė neužėjo ir negalėjo matyti, ar ten kas nors yra. Tad grafui buvo kur pasislėpti. Niekas, išskyrus madam, nežinojo, kad jis yra traukinyje. Jis toks atsargus, kad tarnaitė nematė jo veido, suspėjusi tiktai įžiūrėti, jog tai buvo aukštas tamsiaplaukis vyras. Viskas labai miglota. Jis su madam kupė vieni, vagono keleiviai nugrimzdę į miegą. Ji laiko grafą savo mylimuoju, todėl vargu priešinasi ar rėkia.

Puaro atsisuko į van Aldiną.

— Mesjė, mirtis tikriausiai užklupo akimirksniu. Mes tai greitai nustatysim. Grafas ima dėžutę su brangenybėmis. Tučtuojau traukinys privažiuoja Lioną ir...

Mesjė Karežas pritardamas linktelėjo.

— Visiškai teisingai. Jam lengva nepastebėtam išlipti iš traukinio ir sėsti į kitą traukinį į Paryžių arba dar kur nors. Matyt, jis buvo įsitikinęs, kad nusikaltimas bus traktuojamas kaip įprastas traukinio apiplėšimas. Taip ir būtų buvę, jeigu madam rankinuke nebūtume suradę jo laiško.

— Jis apsikvailino, neapžiūrėjęs šio rankinuko, — tarė komisaras.

— Be abejo. Jis manė, kad madam laišką sunaikino. Atleiskite, mesjė, bet jos vietoje buvo didžiausia kvailystė saugoti laišką pas save.

— Ir vis dėlto, — sumurmėjo Puaro, — šią kvailystę grafas privalėjo numatyti.

— Jūs turite omeny...

— Mes visi priėjome prie vieningos nuomonės, kad grafas de la Rošas pažįsta moteris au fond*. Kaip atsitiko, kad toks moterų prigimties žinovas, kaip jis, nenumatė, jog madam saugos šį laišką?

— Taip... taip, — abejodamas ištarė tardytojas. — Čia kažkas yra, bet tokiu momentu, patys suprantate, žmogus ne visada yra šaltakraujiškas. Nusikaltėliai irgi turi nervus. Jei-

* Nuodugniai.

gu jie niekada neprarastų galvos, — jausmingai pridūrė jis, — kaip mes juos gaudytume?

Puaro nusišypsojo vienas sau.

— Atvejis man labai aiškus, — tęsė mesjė Karežas, — bet jį įrodyti bus sudėtinga. Grafas moka išsisukinėti, ir jeigu kambarinė jo neatpažins...

— O tai visiškai gali būti, — įsiterpė Puaro.

— Taip... — tardytojas pasitrynė smakrą. — Bus sudėtinga.

— Jeigu grafas iš tikrųjų įvykdė šį nusikaltimą... — pradėjo Puaro.

Mesjė Kosas jį nutraukė.

— Jeigu? Jūs sakote — jeigu?

— Taip, mesjė komisare, aš sakau — jeigu.

Komisaras įtartinai pažvelgė į jį.

— Jūs teisus, — pagaliau tarė jis. — Mes pernelyg skubame. Grafas gali turėti alibi, ir tada mes liksime kvailių vietoje.

— O, a par ehemple* kaip tik turi reikšmės, — Puaro patikslino. — Jeigu jis įvykdė šią žmogžudystę, tai, suprantama, jis turės alibi. Toks patyręs žmogus, koks yra grafas, tuo neužmirš pasirūpinti. Ne, aš pasakiau "jeigu" visai dėl kitos priežasties.

— Tai dėl kokios?

Puaro išraiškingai pakratė pirštą.

— Psichologija.

— Kas? — perklausė komisaras.

— Jūs nepaisote psichologijos. Grafas de la Rošas — sukčius? Taip. Ketina pavogti madam brangenybes. Vėl taip. Bet ar jis ryšis žudyti? Aš sakau — ne! Toks žmogus, kaip grafas, visada bailys. Jis niekada nerizikuos. Jis loš atsargiai, begėdiškai, žais, anot anglų, "niekšišką žaidimą", bet žmogžudystei nesiryš. Ne, tūkstantį kartų ne.

Puaro nepatenkintas papurtė galvą.

Tačiau tardytojas neketino nusileisti.

— Visada ateina diena, kai tokie atsargūs ponai netenka galvos ir nueina pernelyg toli, — filosofiškai tarė jis. — Be abejo, tai įvyko ir šį kartą. Nenoriu su jumis ginčytis, mesjė Puaro, bet...

— Tai viso labo tik mano asmeninė nuomonė, — paskubėjo jį nuraminti Puaro. — Bylą tiriate jūs ir galite elgtis taip, kaip manote esant reikalinga.

---

* Tai šiuo atveju.

— Aš jau priėjau prie išvados, kad reikia sulaikyti grafą de la Rošą, — tarė mesjė Karežas. — Jūs man pritariate, mesjė komisare?

— Visiškai.

— O jūs, mesjė van Aldinai?

— Taip, — atsakė milijonierius. — Taip. Šis žmogus — nepataisomas niekšas, čia negali būti jokių abejonių!

— Bijau, jį bus sunku surasti, — tarė tardytojas, — bet mes padarysime viską, kas nuo mūsų priklauso. Mes visur išsiuntinėsime telegrafu paiešką.

— Leiskite man jums padėti, — įsiterpė Puaro. — Nereikia jokios paieškos.

— Ką?

Visi įsmeigė akis į jį. Mažasis belgas akinančiai nusišypsojo.

— Aš kai ką žinau. Grafas — protingas žmogus ir nemano slėptis nuo policijos. Šiuo metu jis yra Antibe, jo nuomojamoje viloje "Marina".

16 SKYRIUS

PUARO APTARIA BYLĄ

Visi pagarbiai pažvelgė į Puaro. Mažasis seklys, be abejo, išaugo jų akyse. Komisaras dirbtinai nusijuokė.

— Mums visiems reikia iš jūsų mokytis! — sušuko jis. — Tik pamanykit, mesjė Puaro žino daugiau negu policija.

Puaro išsiblaškęs pažvelgė į lubas ir droviai nuraudo.

— Ką jūs, ką jūs, — sumurmėjo jis. — Tai tiesiog mano hobis — žinoti viską. Natūralu, aš galiu sau tai leisti. Aš bylomis neužsivertęs.

— Na, žinoma, — išdidžiai tarė komisaras, linksėdamas galvą. — O aš...

Jis pabandė gestais pavaizduoti tą didžiulę krūvą bylų, kurios užgulusios jo pečius.

Puaro staiga atsisuko į van Aldiną.

— Mesjė, jūs pritariate komisaro požiūriui? Jums taip pat atrodo kur kas įtikinamiau, jog žmogžudys — grafas de la Rošas?

— Na, panašu į tai... taip, žinoma.

Santūrus jo atsakymas privertė tardytoją smalsiai pažvelgti į milijonierių. Van Aldinas sugavo šį žvilgsnį ir paskubėjo pakeisti pokalbio temą.

— Kas girdėti apie mano žentą? Kiek aš žinau, jis dabar yra Nicoje. Jis žino, kas atsitiko?

— Taip, mesjė, — kiek patylėjęs, komisaras atsargiai pridūrė: — Jūs, mesjė Aldinai, be abejo, žinote, kad mesjė Keteringas taip pat važiavo tą naktį "Žydruoju traukiniu"?

Milijonierius pritardamas linktelėjo.

— Apie tai sužinojau dar Londone, — lakoniškai atsakė jis.

— Jis tvirtina, — tęsė komisaras, — kad nė neįtarė, jog jo žmona yra traukinyje.

— Aš tuo tikiu, — niūriai nusišaipė van Aldinas. — Jam būtų buvęs nemalonus siurprizas, jeigu jis būtų susidūręs su ja.

Visi klausiamai pažvelgė į jį.

— Nemanau nieko nuo jūsų slėpti, ponai. Niekas net neįsivaizduoja, su kuo teko taikstytis mano vargšei mergaitei. Derekas Keteringas važiavo ne vienas. Su juo buvo moteris.

— Taip?

— Šokėja Mirej.

Mesjė Karežas ir komisaras pažvelgė vienas į kitą ir kartu linktelėjo, tarsi patvirtindami savo ankstesnes prielaidas. Po to mesjė Karežas atsilošė krėsle ir įsistebeilijo į lubas.

— Taip, — sumurmėjo jis. — Įdomu, — jis kostelėjo. — Mus pasiekė kai kurie gandai...

— Ši moteris, — tarė mesjė Kosas, — labai garsi.

— Ir be to, — švelniai sukuždėjo Puaro, — ji labai brangiai kainuojanti ypata.

Van Aldinas smarkiai paraudo, pasilenkė į priekį ir iš visų jėgų smogė kumščiu į stalą.

— Žinokite! — sušuko jis. — Mano žentas — užkietėjęs niekšas!

Jis įsispitrijo į juos, apžvelgdamas akimis vieną veidą po kito.

— O, aš žinau, — tęsė jis, — jo maloni išvaizda ir geros manieros. Mane tai irgi kažkada suklaidino. Jis tikriausiai apsimetė esąs labai nusiminęs, kai jam pranešėte apie Rutos mirtį, jeigu tik tai jam buvo naujiena.

— Tai jam buvo netikėta. Jis buvo sukrėstas.

— Prakeiktas jaunas veidmainis, — sumurmėjo van Aldinas. — Apsimetė, kad labai nuliūdęs.

— N-ne, — atsargiai paprieštaravo komisaras. — Taip nepasakyčiau. Ar ne tiesa, mesjė Karežai?

Tardytojas sudėjo pirštų galiukus ir primerkė akis.

— Sukrėstas, sutrikęs, apimtas siaubo — taip, — šaltai tarė jis, — bet tvirtinti, kad jis buvo giliai nuliūdęs, negaliu.

Erkiulis Puaro vėl prabilo:

— Leiskite, mesjė van Aldinai, jums užduoti klausimą. Ką paveldės mesjė Keteringas po savo žmonos mirties?

— Maždaug du milijonus, — atsakė van Aldinas.

— Dolerių?

— Ne, svarų. Aš nustačiau šią sumą dukrai be jokių sąlygų vestuvių dieną! Vaikų ji neturi, testamento nepaliko, tad visi jos pinigai teks vyrui.

— Su kuriuo ji kaip tik ketino išsiskirti, — sumurmėjo Puaro, — taip, precisement*.

Komisaras atsisuko ir sužiuro į jį.

— Jūs manote... — pradėjo jis.

— Nieko aš nemanau, — atkirto Puaro. — Aš renku faktus, ir tiek.

Van Aldinas netikėtai susidomėjęs pažvelgė į jį.

Mažasis seklys atsistojo.

— Vargu ar aš jums galiu būti kuo nors šią valandėlę naudingas, mesjė tardytojau, — mandagiai tarė jis mesjė Karežui. — Jeigu jums nesunku, praneškite man, kaip jums sekėsi tirti bylą.

— Žinoma, mesjė Puaro, žinoma.

Van Aldinas taip pat pakilo.

— Aš jums irgi daugiau nereikalingas?

— Ne, mesjė. Šiuo metu mes turime visą reikalingą informaciją.

— Tokiu atveju aš truputį pasivaikščiosiu su mesjė Puaro. Žinoma, jeigu jūs neprieštarausite.

— Man bus didelė garbė, — atsakė linktelėjęs mažasis belgas.

Gatvėje van Aldinas užsidegė cigarą ir pasiūlė Puaro užrūkyti, bet šis atsisakė ir išsiėmė vieną iš savo mažyčių cigarečių.

Būdamas tvirto būdo žmogus, van Aldinas greitai nurimo. Jam grįžo įprasta savitvarda. Valandėlę patylėjęs, milijonierius tarė:

* Puiku.

— Kaip supratau, mesjė Puaro, jūs metėte savo profesiją?

— Visiškai teisingai, mesjė. Aš mėgaujuosi ramybe ir laisve.

— Bet tiriant šią bylą jūs vis dėlto padedate policijai?

— Mesjė, įsivaizduokite, kad gatve eina gydytojas ir staiga įvyksta nelaimingas atsitikimas. Argi gali gydytojas pasakyti: "Aš dabar ne darbe, man visai nesvarbu, kad čia šalia žmogus plūsta krauju?" Jeigu būčiau buvęs Nicoje ir policija būtų paprašiusi manęs padėti, būčiau atsisakęs, bet atsitiktinumo dėka atsidūriau pačiame įvykių sūkuryje.

— Taip, jūs buvote liudininkas, — susimąstęs tarė van Aldinas. — Jūs apžiūrėjote kupė?

Puaro linktelėjo.

— Tikriausiai jūs ten ką nors radote, ir tai jus sudomino?

— Galbūt, — išsisuko nuo atsakymo Puaro.

— Tikiuosi, suprantate, kur aš lenkiu? — tęsė van Aldinas. — Man pačiam atrodo, kad grafo kaltė akivaizdi, bet aš ne kvailys. Aš jus stebėjau ir padariau išvadą, kad dėl kažkokios priežasties jūs nepritariate šiai versijai.

Puaro truktelėjo pečiais:

— Aš irgi galiu suklysti.

— Tad štai aš noriu jūsų paprašyti vienos paslaugos. Ar jūs nesutiktumėte imtis šios bylos tyrimo?

— Jums asmeniškai?

— Būtent tai aš ir turėjau omeny.

Puaro trumpam nutilo, o po to paklausė:

— Jūs suprantate, ko prašote?

— Manau, kad taip, — atsakė van Aldinas.

— Labai gerai, — tarė Puaro, — aš sutinku, bet šiuo atveju jūs turite būti su manimi visiškai atviras.

— Na, žinoma. Savaime suprantama.

Puaro elgesys bematant pasikeitė. Jis netikėtai tapo veiklus ir truputį akiplėšiškas.

— Pradėsim nuo klausimo apie skyrybas, — tarė jis. — Tai jūs patarėte dukrai taip pasielgti?

— Taip.

— Kada?

— Maždaug prieš dešimt dienų. Gavau iš jos laišką, kuriame ji skundėsi vyro elgesiu, ir susitikęs ją įtikinau, kad susidariusiomis aplinkybėmis vienintelė išeitis — skyrybos.

— Kodėl jai nepatiko misterio Keteringo elgesys?

— Jį dažnai matė labai garsios moters draugijoje, tos, apie kurią šiandien kalbėjome, — Mirej draugijoje.

— Ak taip! Šokėja. Ir madam Ketering dėl to kentėjo? Ji buvo labai susižavėjusi savo vyru?

— Nepasakyčiau, — truputį sutrikęs paprieštaravo van Aldinas.

— Vadinasi, kentėjo ne tiek jos jausmai, kiek įžeistas išdidumas? Juk jūs tai turite galvoje?

— Ko gero, galima išsireikšti ir taip.

— Ši santuoka buvo nelaiminga iš pat pradžių?

— Derekas Keteringas perdėm ištvirkęs, — tarė van Aldinas. — Jis negalėtų padaryti laimingos nė vienos pasaulio moters.

— Nususėlė avis, taip paprastai sakoma Anglijoje, ar ne?

Van Aldinas pritardamas linktelėjo galvą.

— Tres bien*. Jūs patariate madam paduoti skyryboms. Ji sutinka. Jūs konsultuojatės su advokatais. Kada mesjė Keteringas tai sužinojo?

— Aš pats jį išsikviečiau ir viską pasakiau.

— Ir kaip jis elgėsi tai išgirdęs? — tyliai paklausė Puaro.

Van Aldino veidas paniuro.

— Jis man šiurkščiai prišnekėjo krūvą įžūlybių.

— Atsiprašau, mesjė, o ar jis tada neužsiminė apie grafą de la Rošą?

— Jo pavardės neminėjo, — nenoriai sumurmėjo milijonierius, — bet leido suprasti, kad jis kai ką žino.

— Kokie tuo metu buvo mesjė Keteringo finansiniai reikalai?

— Kodėl jūs manote, kad turėčiau tai žinoti? — trumpai padvejojęs paklausė van Aldinas.

— Aš visiškai įsitikinęs, kad jūs pasistengėte gauti kuo daugiau informacijos.

— Taip. Jūs teisus, aš taip ir padariau. Sužinojau, kad jis atsidūręs keblioje padėtyje.

— O dabar jis paveldi du milijonus svarų! Lavie** — gana keistas reiškinys, ar ne?

Van Aldinas piktai pažvelgė į jį.

---

* Labai gerai.

** Gyvenimas.

— Ką jūs turite omeny?

— Aš tiesiog svarstau, filosofuoju, — atsakė Puaro. — Tačiau grįžkime prie mūsų pokalbio. Mesjė Keteringas, be jokios abejonės, neketino pasiduoti be mūšio?

Van Aldinas porą minučių tylėjo, po to atsakė:

— Tiksliai nežinau, ką jis ketino daryti.

— Jūsų santykiai nutrūko?

Po trumpos pauzės van Aldinas atkirto:

— Ne.

Puaro staigiai sustojo, truputį kilstelėjo skrybėlę ir ištiesė milijonieriui ranką.

— Sudie, mesjė. Aš nieko jums negaliu padėti.

— Bet kodėl? — šiurkščiai paklausė van Aldinas.

— Jeigu jūs nesakote visos tiesos, niekuo negaliu padėti.

— Nesuprantu, ką jūs norite tuo pasakyti?

— O ne, jūs puikiai viską suprantate. Galite būti ramus, mesjė van Aldinai, ką jūs man besakytumėte, iš mano lūpų tai neišeis.

— Gerai, — sutiko milijonierius. — Prisipažįstu, kad buvau jums neatviras. Aš iš tikrųjų ir toliau bendravau su savo žentu.

— Kaip?

— Nusiunčiau pas jį savo sekretorių, majorą Klaitoną, kad šis mano vardu jam pasiūlytų šimtą tūkstančių svarų su sąlyga, kad jis nedarys skyryboms kliūčių.

— Gana didelė suma, — linktelėjo galvą Puaro. — Ir ką jums į tai atsakė žentas, mesjė?

— Jis liepė man perduoti, kad nešdinčiausi po velnių, — niūriai tarė milijonierius.

— A! — atsiliepė Puaro.

Jis neparodė jokių emocijų. Šį momentą jis tik mechaniškai registravo faktus.

— Mesjė Keteringas policijoje teigė, kad nematęs savo žmonos ir "Žydrajame traukinyje" su ja nesikalbėjęs. Jūs tikite tuo?

— Taip, — atsakė van Aldinas. — Man atrodo, jis būtų padaręs viską, kas įmanoma, kad tik su ja nesusitiktų.

— Kodėl?

— Mat jis buvo ne vienas. Su juo buvo moteris.

— Mirej?
— Taip.
— Beje, kaip jūs tai sužinojote?
— Kad jie abu išvažiavo šiuo traukiniu, man pranešė žmogus, kurį pasamdžiau sekti savo žentą.
— Aišku, — linktelėjo Puaro. — Tokiu atveju jūs visiškai teisus, jis nebūtų ėmęsis aiškintis santykių su madam Ketering.
Mažasis seklys nuščiuvo. Van Aldinas jo apmąstymų nenutraukė.

17 SKYRIUS

PONAS ARISTOKRATAS

— Džordžai, jums teko lankytis Rivjeroje? — paklausė kitą rytą Puaro savo liokajaus, tikro anglo medine veido išraiška.
— Taip, sere. Aš čia buvau prieš porą metų, kai tarnavau pas lordą Eduardą Fremptoną.
— O šiandien, — sumurmėjo mažasis belgas, — jūs čia su Erkiuliu Puaro. Tiktai pamanyk, kaip aukštai gali pakilti žmogus.
Liokajus šią pastabą praleido pro ausis ir patylėjęs paklausė:
— Sere, ar jūs apsivilksite rudą kostiumą? Šiandien truputį vėsoka.
— Ten ant liemenės yra riebalų dėmelė, — tarė Puaro. — Aš ant jos užsimečiau kąsnelį filet de sole*, kai antradienį pietavau "Ricos" viešbutyje.
— Dėmės jau nebėra, — priekaištingai tarė Džordžas. — Aš ją išvaliau.
— Tres bien. Aš labai jumis patenkintas, Džordžai.
— Dėkoju jums, sere.
Po trumpos pauzės Puaro susimąstęs sumurmėjo:
— Pabandykite įsivaizduoti, brangusis mano Džordžai, kad jūs esate kilęs iš tos pačios socialinės aplinkos, kaip ir jūsų buvęs šeimininkas, lordas Eduardas Fremptonas. Būdamas be skatiko, jūs vedėte labai turtingą moterį, kuri staiga nusprendė su jumis išsiskirti, tam turėdama visiškai įstatymišką pagrindą. Ką jūs tokiu atveju darytumėte?

* Plekšnės filė.

— Sere, aš pabandyčiau, — atsakė Džordžas, — ją priversti pakeisti savo sprendimą.

— Kokiu būdu? Taikiai ar prievarta?

Džordžą ištiko šokas.

— Prašau man atleisti, sere, bet tikras aristokratas niekada nesielgs kaip gatvės pardavėjas. Jis nepadarys nieko žeminančio ir nepadoraus.

— Jūs taip manote, Džordžai? Norėčiau ir aš tuo būti įsitikinęs. Na gerai, galbūt jūs ir teisus.

Į duris pasibeldė, ir Džordžas jas atidarė. Po trumpų derybų jis grįžo pas Puaro.

— Jums raštelis, sere.

Puaro paėmė raštelį ir jį perskaitė. Jis buvo nuo policijos komisaro Koso.

"Mes šiandien ketiname apklausti grafą de la Rošą. Tardytojas Jus prašo dalyvauti šioje apklausoje".

— Greitai kostiumą, Džordžai! Aš skubu.

Po ketvirčio valandos Puaro puošniu rudu kostiumu įėjo į teismo tardytojo kabinetą. Mesjė Kosas jau buvo ten ir kartu su mesjė Karežu sveikino Puaro su mandagiu empressement*.

— Reikia prisipažinti, kad mūsų padėtis gana kebli, — sumurmėjo mesjė Kosas. — Pasirodo, grafas atvyko į Nicą diena anksčiau prieš žmogžudystę.

— Jeigu tai tiesa, jums nepavydžiu, — atsiliepė Puaro.

Mesjė Karežas kostelėjo.

— Mano nuomone, be kruopštaus patikrinimo šiuo alibi patikėti nedera, — tarė jis ir paskambino.

Greitai į kambarį įėjo dabitiškai apsirengęs, aukštas, tamsiaplaukis, truputį pasipūtusia veido išraiška vyriškis. Grafas atrodė toks aristokratas, jog atrodė tiesiog neįtikėtinas faktas, kad jo tėvas kažkada prekiavo Nante duona. Žvelgiant į grafą, buvo galima prisiekti, kad jo gausūs protėviai Didžiosios Prancūzijos revoliucijos metu žuvo ant giljotinos.

— Aš atėjau, ponai, — išdidžiai tarė grafas. — Galima sužinoti, kam aš jums reikalingas?

— Prašau sėsti, mesjė grafe, — mandagiai tarė teismo tardytojas. — Mes tiriame madam Ketering mirties aplinkybes.

— Madam Ketering mirties? Nesuprantu.

---

* Uolumu, skubotumu.

— Kiek aš žinau, jūs buvote... hm... su ja pažįstamas, mesjė grafe.

— Aš, be abejo, buvau su ja pažįstamas, bet ką tai turi bendro su byla?

Įsikišęs į akį monoklį, jis šaltai apžvelgė susirinkusiuosius, truputį sulaikydamas žvilgsnį ant Puaro, kuris žiūrėjo į jį nuoširdžiai susižavėjęs, tuo nemažai imponuodamas garbėtrošką grafą. Mesjė Karežas atsilošė krėsle ir atsikosėjo.

— Mesjė grafe, tikriausiai jūs dar nežinote, — tardytojas padarė pauzę, — kad nužudyta madam Ketering?

— Nužudyta? Mon Dieu, koks siaubas.

Grafas taip aiškiai apgailestavo ir taip akivaizdžiai apstulbino, kad dėl jo nuoširdumo kilo abejonės.

— Madam Ketering buvo pasmaugta tarp Paryžiaus ir Liono, — tęsė mesjė Karežas, — be to, buvo pavogtos visos jos brangenybės.

— Koks siaubas! — karštai sušuko grafas. — Policijai seniai laikas užsiimti šiais traukinių plėšikais! Nuo jų nėra jokio išsigelbėjimo.

— Madam rankinuke, — tęsė tardytojas, — radome jai rašytą jūsų laišką. Pasirodo, ji ketino su jumis susitikti?

Grafas truktelėjo pečiais ir skėstelėjo rankomis.

— Aš neturiu prasmės to slėpti, — atvirai prisipažino jis. — Mes su jumis aukštuomenės žmonės. Aš pasirengęs, žinoma, tarp mūsų, šį faktą pripažinti.

— Jūs susitikote su ja Paryžiuje ir tęsėte kelionę? — paklausė mesjė Karežas.

— Iš pradžių mes taip ir galvojome daryti, bet po to, madam pageidaujant, susitikimo vietą pakeitėme. Aš turėjau su ja susitikti Orsko salose.

— Vadinasi, vasario keturioliktosios vakarą jūs su ja nesusitikote Liono stotyje?

— Žinoma, ne. Tos dienos rytą aš jau buvau Nicoje.

— Suprantama, suprantama, — pritarė mesjė Karežas. — Papasakokite, kaip jūs praleidote keturioliktosios dienos vakarą ir naktį.

Grafas trumpam susimąstė.

— Pavakarieniavau Monte Karle, "Paryžiaus" kavinėje. Po to nuvykau į sporto klubą, kur išlošiau penkis tūkstančius fran-

kų, — jis gūžtelėjo pečiais. — Namo grįžau maždaug pirmą valandą nakties.

— Atleiskite, mesjė, o kuo jūs namo grįžote?

— Savo automobiliu.

— Ar su jumis kas nors buvo?

— Ne, nieko.

— Ar kas nors gali patvirtinti jūsų žodžius?

— Vargu. Tą vakarą vakarieniavau vienas.

— Kai jūs grįžote namo, duris jums atidarė tarnas?

— Ne, aš turiu savo raktą.

— Taip, — sumurmėjo tardytojas.

Jis vėl paskambino. Durys atsidarė, pasirodė policininkas.

— Įveskite kambarinę Meison, — pareikalavo mesjė Karežas.

— Klausau, mesjė tardytojau.

Jis grįžo lydimas Ados Meison.

— Būkite tokia gera, madmuazele, pažvelkite įdėmiau į šį mesjė. Ar jūs galite tvirtinti, jog jis įėjo į jūsų ponios kupė Paryžiuje?

Kambarinė ilgai ir įdėmiai žiūrėjo į grafą, kuris, kaip pasirodė Puaro, nuo jos tiriančio žvilgsnio jautėsi gana nepatogiai.

— Aš to negaliu visiškai patvirtinti, sere, — pagaliau pradėjo Meison. — Galbūt tai jis, o gal ir ne. Aš juk jį mačiau tiktai iš nugaros, ir man ką nors tvirtinti sunku. Vis dėlto greičiausiai tai jis.

— Bet jūs neįsitikinusi?

— N-ne, — nenoriai patvirtino Meison. — Ne, neįsitikinusi.

— O anksčiau jūs matėte šį mesjė? Pavyzdžiui, Kerzono gatvėje?

Meison papurtė galvą.

— Aš beveik nieko nemačiau Kerzono gatvėje, — paaiškino ji. — Ten retai kas užsukdavo.

— Labai gerai, madmuazele, gana, — staigiai ištarė tardytojas. Jis buvo aiškiai nusivylęs.

— Atsiprašau, — įsiterpė Puaro, — norėčiau užduoti madmuazelei vieną klausimą. Leisite?

— Žinoma, mesjė Puaro, prašau jūsų.

Puaro tarė kambarinei:

— Madmuazele, papasakokite man, kas atsitiko su bilietais?

— Bilietais, sere?

— Taip. Geležinkelio bilietais nuo Londono iki Nicos. Kas juos turėjo: jūs ar jūsų ponia?

— Pulmaninį bilietą turėjo ponia, o kitus — aš.

— Ir kas su jais atsitiko?

— Kai sėdome į prancūzišką traukinį, sere, aš juos atidaviau palydovui. Jis pasakė, kad taip reikia. Aš pasielgiau teisingai, sere?

— Visiškai teisingai. Man tiesiog reikėjo kai ką patikslinti.

Komisaras ir mesjė Karežas smalsiai pažvelgė į jį. Meison stovėjo, nežinodama, ką daryti, kol pagaliau tardytojas jai linktelėjo ir ji išėjo. Puaro parašė ant popieriaus skiautės kelis žodžius ir ją padavė mesjė Karežui. Šis perskaitė, kas parašyta, ir jo veidas nušvito.

— Taigi, ponai, — pasipūtęs tarė grafas, — aš jums dar reikalingas?

— Ne, žinoma, — paskubėjo draugiškai atsakyti mesjė Karežas. — Dėl jūsų viskas galutinai aišku. Bet, patys suprantate, turint omeny madam laišką, buvome priversti jus sutrukdyti.

Grafas atsistojo, pasiėmė savo gražią lazdelę ir, atsainiai linktelėjęs galvą, apleido kabinetą.

— Tai tokie reikalai, — tarė mesjė Karežas. — Jūs visiškai teisus, mesjė Puaro, jam reikia duoti suprasti, kad jis neįtariamas. Du mūsų žmonės jį seks dieną ir naktį, ir tuo pat metu kruopščiai imsimės jo alibi. Jis man atrodo truputį... e-e... skystokas.

— Galbūt, — susimąstęs pritarė Puaro.

— Rytdienai aš pakviečiau taip pat ir mesjė Keteringą, — tęsė tardytojas. — Tiesa, nemanau, kad jis būtų įsimaišęs į šią bylą, tačiau yra kai kurios įtartinos aplinkybės... — jis nutilo ir pasikasė nosį.

— Kokios? — paklausė Puaro.

— Ši asmenybė, su kuria jis, turimais duomenimis, keliavo — madmuazel Mirej. Ji apsigyveno viename viešbutyje, jis — kitame. Tai sukelia... e-e... gana keistą įspūdį.

— Panašu, — įsiterpė mesjė Karežas, — kad jie elgiasi labai atsargiai.

— Taigi, — pergalingai pabrėžė mesjė Karežas. — O dėl ko jiems atsargumo laikytis?

— Perdėtas atsargumas visada įtartinas, juk taip? — paklausė Puaro.

— Precisement*.

— Manau, — sumurmėjo Puaro, — mes turėsime ką paklausti mesjė Keteringą.

Tardytojas davė reikiamus nurodymus, ir po kelių minučių į kabinetą įėjo pats Derekas Keteringas. Jis, kaip visada, buvo kupinas gyvenimo džiaugsmo.

— Labas rytas, mesjė, — mandagiai jį pasveikino tardytojas.

— Labas rytas, — trumpai atšovė Derekas. — Man perdavė, kad jūs prašėte manęs užeiti. Gal paaiškėjo kas nors naujo?

— Mesjė, prašau jūsų, sėskitės.

Derekas padėjo ant stalo skrybėlę ir lazdelę, tada atsisėdo.

— Na? — nekantriai paklausė jis.

— Mes kol kas neturime jokių naujienų, — atsargiai pradėjo mesjė Karežas.

— Labai įdomu, — sausai tarė Derekas. — Vadinasi, jūs mane pasikvietėte tiktai tam, kad man pasakytumėte šiuos žodžius?

— Manėme, kad jums rūpi, kaip vyksta tyrimas, — rūsčiai tarė tardytojas.

— Bet, kiek aš galiu suprasti, kol kas jis visai nevyksta.

— Mes norėjome taip pat užduoti ir jums keletą klausimų.

— Ką gi, prašau.

— Jūs visiškai įsitikinęs, kad nematėte traukinyje savo žmonos ir su ja nesikalbėjote?

— Aš jau atsakiau į šį klausimą. Taip, įsitikinęs.

— Taip sakydamas jūs, be abejo, turite savų priežasčių?

Derekas įtartinai pažvelgė į jį.

— Aš — net — neįtariau — kad — ji — važiuoja — su — manimi — viename — traukinyje, — išskiemenavo jis, kreipdamasis į tardytoją, kaip į protiškai atsilikusį žmogų.

— Tą jūs jau sakėte, — sumurmėjo mesjė Karežas.

Derekas paniuro.

— Norėčiau žinoti, kur jūs sukate? Žinote, ką aš galvoju, mesjė Karežai?

— Aš manau, kad prancūzų policija pernelyg apsileidusi, jums seniai laikas viską žinoti apie šiuos geležinkelių banditus. Kelia pasipiktinimą, kad tokie dalykai vyksta train de luxe**, o policija bejėgė su tuo kovoti.

* Štai būtent.

** Prabangus traukinys.

— Nesijaudinkite, mesjė, mes su tuo kovojam.

— Kiek žinau, madam Ketering nepaliko testamento, — netikėtai įsiterpė į pokalbį Puaro, visą laiką įdėmiai žiūrėjęs į lubas.

— Nemanau, kad ji nors kartą gyvenime būtų bandžiusi rašyti testamentą, — tarė Keteringas. — O ką?

— Jai mirus, jūs paveldite gana stambią sumą, — tęsė Puaro. — Gana stambią.

Nors jo žvilgsnis tebebuvo įremtas į lubas, jis išvydo, kaip Dereko Keteringo veidas pritvinko kraujo.

— Ką jūs turite galvoje? Ir kas jūs toks?

Puaro ramiai ištiesė kojas, atplėšė žvilgsnį nuo lubų ir akis į akį pažvelgė į vyriškį.

— Mane vadina Erkiuliu Puaro, — ramiai tarė jis, — ir aš, ko gero, didžiausias pasaulio seklys. Jūs visiškai įsitikinęs, kad nematėte savo žmonos "Žydrajame traukinyje" ir su ja nesikalbėjote?

— Kokios čia pinklės? Jūs ketinate mane apkaltinti tuo, kad aš... ją nužudžiau?

Jis netikėtai nusijuokė.

— Man nederėjo taip nervintis. Tai juk aiški kvailystė. Jeigu būčiau ją žudęs, man nebūtų buvę jokios priežasties vogti jos brangenybių. Argi ne taip?

— Taip, tai teisybė, — sumurmėjo susikrimtęs Puaro, — aš apie tai nepagalvojau.

— Aišku, kad tai žmogžudystė, turint tikslą apiplėšti, — tarė Derekas Keteringas. — Vargšė Ruta, tai vis dėl jos prakeiktų rubinų! Tikriausiai pasklido gandai, kad ji pasiėmė juos su savimi. Aš įsitikinęs, kad ji ne pirmoji šių akmenų auka.

Puaro staigiai išsitiesė krėsle. Jo akys plykstelėjo žalsvais žiburėliais, ir, jis visas tapo neįprastai panašus į storą blizgantį katiną.

— Dar vienas klausimas, mesjė Keteringai, — tarė jis. — Ar jūs atsimenate, kada paskutinį kartą matėte savo žmoną?

— Leiskite prisiminti, — Keteringas susimąstė. — Atrodo, jog tai buvo... taip, apytikriai prieš tris savaites. Bijau, tiksliau jums negaliu pasakyti.

— Nesvarbu, — netikėtai sausai ištarė Puaro. — Tai viskas, ką aš norėjau žinoti.

— Gerai. Kas nors dar nori paklausti? — nekantravo Derekas.

Jis pažvelgė į Karežą. Šis savo ruožtu metė bejėgį žvilgsnį į Puaro, kuris iš lėto papurtė galvą.

— Ne, mesjė Keteringai, — mandagiai atsakė mesjė Karežas. — Nedrįstame jūsų ilgiau sulaikyti. Viso gero.

— Iki pasimatymo, — prakošė pro dantis Keteringas ir, trenkęs durimis, išėjo.

Kai tiktai vyriškis išėjo iš kambario, Puaro palinko į priekį ir griežtai prakalbo:

— Pasakykite man, — pareikalavo jis, — kada jūs pranešėte mesjė Keteringui apie šiuos rubinus?

— Aš jam nieko apie juos nesakiau, — atšovė mesjė Karežas. — Mes patys apie juos sužinojome iš mesjė van Aldino tiktai vakar dieną.

— Taip, bet apie juos užsiminta grafo laiške.

Mesjė Karežas labai susijaudino.

— Nejaugi jūs manote, kad aš apie tai pranešiau laiške mesjė Keteringui? — įsižeidęs sušuko jis. — Esant tokiai situacijai, tai būtų aukščiausio laipsnio kvailystė.

Puaro tvojo kumščiu į stalą.

— Tada kaip jis apie juos sužinojo? — griežtai paklausė jis. — Madam Ketering negalėjo jam pasakyti, kadangi jis su ja nesimatė jau tris savaites. Mažai įtikėtina, kad mesjė van Aldinas arba jo sekretorius būtų jam esant apie rubinus užsiminę. Ir pokalbiai su juo buvo visiškai kitomis temomis. Laikraščiuose apie šias brangenybes irgi neužsiminta nė žodžio.

Puaro atsistojo, pasiėmė skrybėlę ir lazdelę.

— Ir vis dėlto, — sumurmėjo jis, — mūsų draugas apie juos žino viską. Įdomu, labai įdomu!

18 SKYRIUS

DEREKAS PIETAUJA

Iš tardytojo kabineto Derekas Keteringas pasuko tiesiai į "Negresko" kavinę, kurioje užsisakė ir greitai išgėrė du kokteilius. Po to jis niūriai įsispoksojo į saulės spinduliuose blizgančią mėlyną jūrą. Jis abejingai žiūrėjo į praeivius. Jie atrodė jam bevei-

dė, neskoningai apsirengusi ir kankinančiai neįdomi minia. "Vargu ar mūsų dienomis galima išvysti žmogų, vertą dėmesio", — pamanė jis. Ir čia pat staiga pakeitė savo nuomonę, išvydęs, kad netoli jo staliuko atsisėdo moteris, puikiai pasiūtu oranžiniu kostiumėliu ir nedidele, slepiančia veidą skrybėlaite. Derekas užsisakė trečią kokteilį ir vėl pasisuko į jūrą. Netikėtai jis krūptelėjo, pajutęs keistai pažįstamą kvepalų aromatą. Jis pakėlė galvą ir išvydo netoli savęs oranžiniu kostiumu moterį. Derekas ją pažino: tai buvo Mirej. Ji šypsojosi jam savo akiplėšiška ir tuo pat metu gundančia šypsena, taip gerai jam pažįstama.

— Derekai, — sukuždėjo Mirej. — Tu juk džiaugiesi mane matydamas?

Ji atsisėdo už jo staliuko.

— Kodėl manęs nesveikini, kvailuti? — nusijuokė ji.

— Koks netikėtumas! — ištarė Derekas. — Kada išvažiavai iš Londono?

Ji gūžtelėjo pečiais.

— Prieš keletą dienų.

— O "Parfenonas"?

— Aš, kaip tu mėgsti sakyti, su juo "užraukiau".

— Nejaugi?

— Tu kažkodėl nelabai meilus, Derekai.

— O ko tu iš manęs tikėjaisi?

Mirej užsidegė cigaretę, valandėlę tylėdama rūkė ir pagaliau prašneko:

— Galbūt tau atrodo neapdairu, kad mes taip greitai susitinkame?

Derekas pažvelgė į ją, truktelėjo pečiais ir šaltai paklausė:

— Tu čia pietauji? Mais qui. Aš pietauju su tavim.

— Labai apgailestauju, — tarė Derekas, — bet aš skubu. Laukia svarbus susitikimas.

— Mon Dieu! Garbės žodis, visi vyrai kaip vaikai! — sušuko šokėja. — Ak, Derekai, nuo tos dienos, kai tu iššokai iš mano kambario Londone, elgiesi kaip kaprizingas kūdikis! Kiekgi galima pūstis? Ak! Mais c'est inoui*.

— Mano brangioji, — tarė Derekas, — aš visiškai nesuprantu, ką tu kalbi. Mes su tavimi baigėme Londone tuo, kad žiurkės bėga iš skęstančio laivo, tad daugiau nėra apie ką šnekėti.

* Tai negirdėta.

Nepaisant lengvumo, su kuriuo buvo ištarti šie žodžiai, jo veidu perbėgo skausmo šešėlis.

Mirej palinko prie jo.

— Tu manęs neapgausi, — sukuždėjo ji. — Aš viską žinau. Aš žinau, kad tai padarei dėl manęs.

Derekas staigiai pažvelgė į ją, įžvelgęs šokėjos žodžiuose kažkokią paslėptą prasmę. Ji jam linktelėjo.

— Ak, nebijok, Derekai! Aš atsargi, o tu tiesiog puikus! Na, nusišypsok, juk aš tau pakišau šią idėją. Prisimeni, tada Londone aš kalbėjau apie nelaimingus atvejus? Ar tau pavojus negresia? Policija tavęs neįtaria?

— Kokio velnio...

— Š-ša!

Ji prispaudė prie lūpų pirštą, papuoštą dideliu smaragdu.

— Tu teisus. Man apie tai nederėjo kalbėti viešoje vietoje. Daugiau apie tai net neužsiminsime. Mūsų nemalonumai baigėsi, Derekai. Mūsų gyvenimas bus pasakiškas. Žavinga!

Derekas netikėtai nusijuokė. Jo juokas buvo piktas ir nemalonus.

— Žiurkės grįžta į laivą, ar taip tave reikia suprasti? Žinoma, du milijonai viską pakeitė. Man tai derėjo žinoti iš pat pradžių. — Jis nusijuokė. — Tu man nori padėti iššvaistyti tuos du milijonus? Taip, Mirej? Tu tai moki daryti geriau už bet kokią moterį! — Jis vėl nusijuokė.

— Tyliau! — sušuko šokėja. — Kas tau, Derekai? Pažiūrėk, į mus jau gręžiojasi.

— Kas man? Aš tau pasakysiu, kas man. Aš su tavimi baigiau, Mirej. Girdi? Baigiau!

Jis laukė pykčio protrūkio, bet klydo. Mirej jam pažvelgė tiesiai į akis ir švelniai nusišypsojo.

— Koks kūdikis! Tu pyksti, tu įsižeidęs! Ir vis todėl, kad aš praktiška. Ar aš tau visą laiką nesakiau, jog tave dievinu?

Ji palinko prie jo:

— Bet aš, Derekas, gerai tave pažįstu. Pažvelk į mane: tai aš, tavo Mirej! Tu negali be manęs gyventi, ir tai puikiai žinai. Aš tave mylėjau anksčiau, aš šimtą kartų labiau tave mylėsiu dabar. Aš paversiu tavo gyvenimą rojumi, tikru rojumi. Nėra pasaulyje geresnės moters už Mirej.

Jos akys degino jį kiaurai. Ji pamatė, kaip jis išblyško ir

suvirpėjo nuo jos žvilgsnio, ir patenkinta nusišypsojo. Ji žinojo, kokią jėgą ir valdžią ji turi vyrams.

— Na štai, su tuo baigta, — švelniai tarė ji ir nusijuokė. — O dabar, Derekai, tu vis dėlto pakviesi mane papietauti.

— Ne.

Jis staigiai atsistojo ir atsiduso.

— Atleisk, bet aš jau tau sakiau, — skubu į pasimatymą.

— Tu pietauji su kuo nors kitu? Niekai! Aš tuo netikiu.

— Aš pietauju štai su ta ledi.

Jis nuskubėjo prie durų, kur ką tik pasirodė ledi baltu kostiumu. Truputį uždusęs, jis tarė jai:

— Mis Grej, ar... ar jūs malonėsite papietauti su manimi? Jeigu jūs atsimenate, mes su jumis susitikome pas ledi Templin.

Katarina pakėlė į jį savo mąslias pilkas akis, kurios buvo tokios viliojančios.

— Dėkoju jums, — patylėjusi atsakė ji. — Aš labai džiaugiuosi.

19 SKYRIUS

NETIKĖTAS LANKYTOJAS

Baigęs pusryčius: suvalgęs omletą, antrekotą ir išgėręs taurelę romo, grafas de la Rošas servetėle nusišluostė vešlius juodus ūsus ir pakilo iš užstalės. Jis perėjo svetainę, su pasitenkinimu apžiūrėdamas nerūpestingai kambaryje išdėliotus objects d'art*: Liudviko XV tabokinę, atlasinę Marijos Antuanetės kurpaitę ir kitus istorinius niekučius, kurie buvo grafo mise en scene** dalis. Jie, kaip jis paprastai aiškino savo žaviosioms lankytojoms, buvo jo šeimos relikvijos. Grafas išėjo į terasą ir abejingai pažvelgė į jūrą. Jis buvo ne tos nuotaikos, kad gėrėtųsi peizažo grožybėmis. Puikiai apgalvotas planas netikėtai žlugo, ir viską reikėjo pradėti iš pradžių. Paniręs į pintą kėdę, grafas užsirūkė ir giliai susimąstė.

Kai grafo tarnas Ipolitas įnešė į terasą padėklą su kava ir gėrimais, grafas apsistojo ties brendžio taurele. Tarnas ketino

* Meno kūriniai.

** Aplinka.

išeiti, bet grafas lengvu rankos judesiu jį sulaikė. Ipolitas sustojo, visa savo išvaizda rodydamas pagarbų dėmesį. Jo veidas vargu ar buvo patrauklus, bet jo manieros šį faktą užglaistė. Jis visas buvo įsitempęs.

— Galimas daiktas, — pradėjo grafas, — kad artimiausiomis dienomis į vilą užsuks jums pažįstami žmonės. Jie bandys su jumis ir Mari užmegzti pažintį. Visai įtikėtina, jie klausinės apie mane. Jūs mane suprantate?

— Taip, mesjė grafe.

— Galbūt, kas nors iš jų jau čia buvo?

— Ne, mesjė grafe.

— Na, gerai, — sausai tarė grafas. — Šiaip ar taip, aš įsitikinęs, kad jie čia greitai pasirodys. Jie jus klausinės.

Ipolitas žvelgė į savo šeimininką, pagarbiai laukdamas.

Šis, nežiūrėdamas į tarną, tęsė:

— Jūs žinote, kad aš čia atvažiavau antradienio rytą. Jeigu jus apie tai klausinės policija arba kas nors kitas, neužmirškite — aš čia atvažiavau antradienį, vasario keturioliktąją, o ne trečiadienį, penkioliktą dieną. Jūs supratote?

— Taip, mesjė grafe.

— Jeigu į reikalą įsipainiojusi dama, reikia būti itin atsargiam. Aš tikiu, Ipolitai, kad galiu pasikliauti jūsų budrumu.

— Aš būsiu nebylus kaip žuvis, mesjė.

— O Mari?

— Ir Mari taip pat. Aš už ją atsakau.

— Ką gi, puiku, — sumurmėjo grafas.

Ipolitui išėjus, susimąstęs grafas ėmė sriubčioti kavą. Kartais jis, truputėlį linguodamas galvą, paniurdavo. Jo apmąstymų įkarštyje tarnas vėl pasirodė terasoje.

— Jūsų laukia dama, mesjė.

— Dama?

Grafas buvo nustebęs, bet ne dėl to, kad damos vizitas "Marinos" viloje buvo netikėtas, o dėl to, jog šią valandėlę jis nieko nelaukė ir negalėjo suvokti, kas tai galėtų būti.

— Ši dama, manau, mesjė nepažįstama, — atėjo jam į pagalbą tarnas.

Grafas pasijuto dar labiau suintriguotas.

— Pakvieskite, Ipolitai, ją čia, — pareikalavo jis.

Netrukus terasoje pasirodė puiki, tamsiai oranžiniais dra-

bužiais vizija, aplinkui skleisdama stiprų brangių kvepalų aromatą.

— Mesjė grafas de la Rošas?

— Jūsų paslaugoms, madmuazele, — atsakė nusilenkdamas grafas.

— Mane vadina Mirej. Jūs tikriausiai apie mane girdėjote.

— Žinoma, madmuazele! Kas gi nesigėrėjo madmuazelės Mirej šokiais. Jūs scenoje tiesiog nuostabi!

Šokėja į šį komplimentą atsakė trumpa sukaustyta šypsena.

— Aš pas jus inkognito... — tarė ji.

— Prašau jūsų, sėskite! — sušuko grafas, pritraukdamas jai kėdę.

Galantiškai aptarnaudamas savo viešnią, jis tuo pat metu ją stebėjo. Grafas apie moteris žinojo praktiškai viską. Tiesa, jis nepažino Mirej būdo moterų, kurias galima priskirti grobuonių klasei. Grafas ir šokėja, tikrąja šių žodžių prasme, buvo to paties lizdo paukščiai. Jis suvokė, kad jam beprasmiška stengtis užkariauti Mirej. Ji buvo paryžietė, be to, gana nekvaila. Vis dėlto grafas tučtuojau suprato, kad yra nepaprastai įtūžusios moters draugijoje. O įtūžusi moteris, grafas tai puikiai žinojo, visada kalba daugiau, negu jai diktuoja atsargumas, ir neretai gali būti reikalingų duomenų šaltinis žmogui, visada išsaugančiam ramybę.

— Nepaprastai miela, madmuazele, kad teikėtės savo apsilankymu pagerbti mano kuklų būstą.

— Mes Páryžiuje turime bendrų pažįstamų, — tarė Mirej. — Apie jus sužinojau iš jų, bet šiandien pas jus atėjau dėl kitos priežasties. Jau čia, Nicoje, apie jus girdėjau iš kitų šaltinių. Tikiuosi, jūs mane suprantate?

— Taip, — švelniai atsiliepė grafas.

— Pasakysiu tiesiai, — tęsė šokėja, — nors, patikėkite, aš jums jaučiu didelę simpatiją. Nicoje sklinda gandai, kad jūs — tos anglų ledi, madam Ketering, žudikas.

— Aš? Madam Ketering žudikas? Dieve, kokią nesąmonė!

Jis kalbėjo greičiau abejingu, negu pasipiktinusiu balsu, žinodamas, jog tai ją pastūmės dar didesniam atvirumui.

— Tačiau tai tiesa, — tvirtino Mirej. — Yra taip, kaip jums sakau.

— Ko tiktai žmonės nepriplepa? — šaltai atkirto grafas.

— Aš nusižeminčiau, jeigu rimtai priimčiau tokius klaikius kaltinimus.

— Jūs nesuprantate, — Mirej, blizgėdama tamsiomis akimis, palinko į priekį. — Ne tuščiai vietos gyventojai plepa. Tai policijos žinios.

— Policijos?

Grafas vėl sunerimo.

Mirej energingai maktelėjo galvą:

— Taip, taip. Patikėkite manimi. Aš visur turiu draugų. Pats prefektas... — ji nebaigė frazės, išraiškingai truktelėjusi pečiais.

— Kas gali ką nors nuslėpti nuo tokios puikios moters? — mandagiai sumurmėjo grafas.

— Policija mano, kad misis Ketering jūs nužudėte. Bet jie klysta!

— Suprantama, jie klysta, — nesunkiai sutiko grafas.

— Jūs taip sakote, nežinodamas visos tiesos. O aš ją žinau.

Grafas susidomėjęs pažvelgė į ją.

— Jūs žinote, kas nužudė madam Ketering? Jūs tą norite pasakyti, madmuazele?

Mirej įnirtingai sulinkčiojo galvą.

— Taip, taip, taip.

— Ir kas gi? — piktai paklausė grafas.

— Jos vyras, — ji pasilenkė dar arčiau prie grafo ir prakalbo tyliu, iš susijaudinimo ir pykčio drebančiu balsu. — Jos vyras, štai kas ją nužudė!

Grafas atsilošė krėsle. Jo veidas buvo neįžvelgiamas.

— Leiskite paklausti, madmuazele, o iš kur jūs tai žinote?

— Iš kur aš tai žinau? — Mirej, pašokusi ant kojų, nusijuokė. — Jis iš anksto gyrėsi, kad ją užmuš. Jam grėsė bankrotas, skurdas, negarbė. Jį galėjo išgelbėti tiktai žmonos mirtis. Jis pats man tai sakė. Jis išvažiavo tuo pačiu traukiniu, kaip ir jo žmona, bet ji apie tai nežinojo. Aš jūsų klausiu, kam jam to prireikė? Jis visiškai galėjo prisėlinti prie jos naktį ir... Ak! — ji užsimerkė. — Aš matau, kaip visa tai įvyko...

Grafas kostelėjo.

— Galbūt, galbūt, — sumurmėjo jis. — Bet vis dėlto, madmuazele, šiuo atveju jis nebūtų vogęs brangenybių? Juk taip?

— Brangenybės... — atsiduso Mirej. — Brangenybės... Ak! Tie rubinai...

Jos veidas vėl pasidarė abejingas, akys apsidrumstė. Grafas žvelgė į ją susidomėjęs, jau kelintą kartą stebėdamasis magiška įtaka, kurią gražiajai lyčiai sukelia brangakmeniai. Jis ryžtingai ją grąžino prie ankstesnės temos.

— Tai ko jūs iš manęs norite, madmuazele?

Mirej vėl atgavo žadą.

— Viskas labai paprasta. Jūs nueisite į policiją. Jūs pasakysite, kad šį nusikaltimą atliko mesjė Keteringas.

— O jeigu manimi nepatikės? Jeigu pareikalaus įrodymų? — paklausė jis įdėmiai žvelgdamas į ją.

Mirej tyliai nusijuokė.

— Atsiųskite juos pas mane, mesjė grafe, — švelniai sukuždėjo ji. — Atsiųskite juos pas mane, ir aš jiems duosiu visus reikiamus įrodymus.

Po to nusprendusi, kad jos misija baigta, ji išdidžiai išėjo.

Grafas stovėjo ir žvelgė jai įkandin, išraiškingai išlenkęs antakius.

"Ši moteris — furija, — pamanė jis. — Kas ją taip galėjo supykdyti? Tačiau ji su manimi buvo išdavikiškai atvira. Nejaugi ji pati tiki, kad mesjė Keteringas nužudė savo žmoną? Ji aiškiai nori, kad aš tuo patikėčiau. Ji net nori, kad tuo patikėtų policija."

Grafas nusišypsojo. Į policiją eiti jis neketino. Jo sukta šypsena rodė, jog jis rado kitą variantą, kaip išpešti sau naudos.

Vėliau, tiesa, jo veidas paniuro. Anot Mirej, policija žmogžudyste įtarė jį. Žinoma, tai galėjo būti ir netiesa. Įniršusios moterys gali nežinia ką priplepėti. Antra vertus, šokėja savo ryšių dėka lengvai galėjo gauti slaptą informaciją. Šiuo atveju — grafo veidas niūriai persikreipė, — šiuo atveju jam teks imtis atsargumo priemonių.

Jis įėjo į namą ir dar kartą paklausė Ipolito, ar viloje nesilankė nepažįstami žmonės. Tarnas vėl kategoriškai atmetė jo spėliojimus. Grafas užlipo į miegamąjį ir priėjo seno biuro, stovinčio prie sienos. Jis nuleido dangtelį ir vieno stalčiuko gilumoje atsargiai paspaudė nematomą spyruoklę. Iš atsivėrusio slapto skyriaus išėmė į vyniojamąjį popierių susuktą nedidelį ryšulėlį. Valandėlę grafas susimąstęs pakilnojo jį, tarsi sverdamas, rankoje. Po to pakėlė kitą ranką prie galvos ir iš savo vešlių garbanų susiraukęs išpešė plauką. Atsargiai jį pritvirtinęs

prie stalčiaus sienelės, grafas įkišo stalčių į vietą. Vis dar laikydamas rankose paketą, jis nusileido žemyn į garažą, kuriame stovėjo ryškiai raudonas automobilis. Po dešimties minučių jis jau riedėjo plentu Monte Karlo kryptimi.

Keletą valandų jis praleido kazino, paskui išėjo pasivaikščioti po miestą. Grįžęs vėl atsisėdo į automobilį ir nuvažiavo Mentono link. Dar dieną grafas pastebėjo, kaip paskui jį neatsilikdamas seka pilkas automobilis. Tas pats vaizdas buvo ir dabar. Grafas nusišypsojo ir, kai kelias ėmė kopti aukštyn, staigiai nuspaudė akceleratorių. Nedidelis raudonas, specialiu grafo užsakymu pagamintas automobilis išvystydavo kur kas didesnį greitį, negu iš jo buvo galima tikėtis; jis išsiveržė į priekį.

Greitai grafas atsisuko ir patenkintas nusišypsojo — pilkasis automobilis atsiliko. Apsuptas dulkių debesies, grafo automobilis lėkė plentu. Kelias ėmė eiti žemyn, atsirado pavojingų vietų, bet grafas daugelyje posūkių nemažindamas greičio lėkė pirmyn. Pagaliau jo automobilis sumažino greitį ir sustojo prie nuošaliai riogsančio pašto pastato: grafas greitai išlipo, išsiėmė iš bagažinės rudą paketą ir užbėgo laipteliais. Po dviejų minučių jis vėl važiavo Mentono kryptimi. O kai ten pat atvyko pilkasis automobilis, grafas jau ramiai viešbučio terasoje gėrė arbatą.

Vakare jis pasuko atgal į Monte Karlą, ten pavakarieniavo ir vienuoliktą valandą vakaro grįžo į savo vilą. Jį pasitiko sutrikęs Ipolitas.

— Ak! Pagaliau, mesjė, sugrįžote! Mesjė grafe, ar man šiandien skambinote?

Grafas neigiamai pakratė galvą.

— Bet juk jūs trečią valandą dienos įsakėte atvažiuoti pas jus į Nicą, į “Negresko” kavinę.

— Nejaugi? — nustebo grafas. — Ir jūs atvažiavote?

— Žinoma, mesjė, bet “Negresko” niekas nieko apie jus negirdėjo. Juk ten jūsų nebuvo.

— Na, žinoma, — sutiko grafas. — O Mari tuo laiku popiet buvo apsipirkti?

— Taip, būtent taip, mesjė grafe.

— Na, gerai. Visa tai neturi reikšmės. Įvyko klaida.

Nusišypsojęs grafas užlipo į savo kambarį.

Įėjęs į miegamąjį, jis uždarė duris ir įdėmiai apsidairė...

Iš pirmo žvilgsnio kambaryje niekas nebuvo pasikeitę. Grafas išsitraukė keletą stalčių, stalčiukų ir patenkintas linktelėjo. Daiktai gulėjo beveik tose pat vietose, kur juos paliko, beveik, bet ne visai. Matyt, jam nesant, kambaryje buvo atlikta kruopšti krata.

Grafas priėjo prie biuro ir, išsitraukęs stalčių, paspaudė spyruoklę. Sienelė atsitraukė, bet plauko ten jau nebebuvo.

"Ji tiesiog nuostabi, ta mūsų prancūzų policija, — pamanė grafas, — tiesiog nepakartojama. Niekas nuo jos akių negali praslysti".

20 SKYRIUS

KATARINA ĮSIGYJA DRAUGĄ

Kitą rytą Katarina Grej ir Lenoks Templin sėdėjo "Margerit" vilos terasoje. Nepaisant metų skirtumo, tarp jų užsimezgė ryšys, panašus į draugystę. Jeigu nebūtų buvę Lenoks, Katarinos gyvenimas šioje viloje būtų buvęs tiesiog nepakeliamas. Rutos Ketering žmogžudystė tapo pati populiariausia Rivjeros tema. Ledi Templin, nepaisydama ryžtingo Katarinos atsisakymo, iš visos šios tragedijos veržėsi daryti pinigus. Lenoks užėmė nepriklausomą poziciją, energingai mėgaudamasi motinos manevrais ir kartu užjausdama Katariną. O Čiabis nesiliovė naiviai žavėjęsis Katarina ir ją visiems pristatydavo taip:

— Tai mis Grej. Jūs girdėjote apie žmogžudystę "Žydrajame traukinyje"? Tad štai ji — pagrindinė liudininkė! Ji, likus kelioms valandoms iki Rutos Ketering nužudymo, ilgai su ja kalbėjosi. Jai pasisekė, ar ne?

Galų gale užuominoms Katarina davė ryžtingą atkirtį, ir ją visi paliko ramybėje. Pasilikusi su ja dviese, Lenoks, lėtai nutęsdama žodžius, tarė:

— Niekaip negalite priprasti prie veiklių mano motinėlės manierų? Katarina, jums dar teks prie daug ko įprasti.

— Aš jau gailiuosi, kad netekau kantrybės. Man paprastai taip nebūna.

— Jums seniai laikas jos netekti. Čiabis paprasčiausias asilas, ypatingos žalos jis nepadaro. Mama, žinoma, labai įkyri, bet kol ji nepasieks savo, jokie jūsų pykčio protrūkiai jos ne-

paveiks. Ji tiktai nustebusi išvers savo liūdnai žydras akis ir toliau elgsis taip pat.

Katarina nieko neatsakė į šią draugišką pastabą, o Lenoks tuo laiku tęsė:

— Aš labai panaši į Čiabį. Taip pat, kaip ir jis, mėgaujuosi pokalbiais apie šią žmogžudystę. Be to, į šią bylą įsivėlęs Derekas, o tai viską iš esmės keičia.

Katarina linktelėjo galvą.

— Vadinasi, jūs vakar su juo pietavote, — tęsė susimąsčiusi Lenoks. — Katarina, ar jis jums patinka?

Katarina trumpam susimąstė.

— Nežinau, — lėtai tarė ji.

— Juk jis labai simpatiškas.

— Taip, labai.

— Jums kas nors jame nepatinka?

Katarina į klausimą neatsakė arba bent jau neatsakė į jį tiesiai.

— Jis man pasakojo apie žmonos mirtį, — tarė ji, — ir prisipažino, kad, išgirdęs tą žinią, jis lengviau atsikvėpė.

— Ir tai, žinoma, jus šokiravo, — tarė Lenoks ir netikėtai visai kitu tonu pridūrė: — Jūs jam patinkate, Katarina.

— Jis mane pavaišino labai skaniais pietumis, — nusišypsojo Katarina.

Lenoks neketino juokauti.

— Aš tai pajutau tą vakarą, kai jūs čia susitikote, — mąsliai tarė ji. — Kaip jis į jus žiūrėjo! O juk jūs ne iš tų merginų, kurios jam patinka, bet kaip tik priešingai. Matyt, tai laikui bėgant praeina, lygiai kaip ir meilė religijai.

Svetainės lange pasirodė kambarinės Meri galva.

— Madmuazelę Grej kviečia prie telefono. Su ja nori pakalbėti mesjė Erkiulis Puaro.

— Perkūnas trenktų! — sušuko Lenoks. — Eikite, Katarina, ir linksminkitės su savo sekliu.

Erkiulio Puaro balsas buvo aiškus.

— Madmuazelė Grej? Bon*. Madmuazele, aš jums turiu prašymą mesjė van Aldino, madam Ketering tėvo. Jis labai su jumis norėtų pasikalbėti "Margerit" viloje arba viešbutyje savo kambaryje, kaip jums patogiau.

Truputį pasvarsčiusi, Katarina nusprendė, jog van Aldinui

* Gerai.

nėra ko važiuoti į “Margerit” vilą. Jam apsilankius, ledi Templin apimtų pernelyg didelis džiūgavimas. Ji niekada nepraleistų šanso iš kiekvienos pažinties išplėšti naudos, todėl Katarina pasakė Puaro, kad geriau ji pati nuvažiuosianti į Nicą.

— Puiku, madmuazele. Aš užvažiuosiu jūsų, tarkime, po trijų ketvirčių valandos.

Puaro pasirodė tiksliai nustatytu laiku. Katarina jau jo laukė ir jie iš karto išvažiavo.

— Na, madmuazele, kaip gyvenate?

Ji žvilgtelėjo į jo blizgančias akis ir sutvirtino savo pirmąjį įspūdį, kad mesjė Erkiulis Puaro yra labai patrauklus.

— Tai mūsų asmeniškas Roman Policier, ar ne? — tęsė Puaro. — Aš jums pažadėjau, kad mes jį tirsime kartu. O aš visada tęsiu savo pažadus.

— Jūs labai geras, — sumurmėjo Katarina.

— Ak, madmuazele, jūs juokiatės iš manęs. Bet prisipažinkite, juk norite žinoti, kaip vyksta tyrimas, tiesa?

Katarina pritarė, ir Puaro jai apmetė išsamų grafo de la Rošo portretą.

— Jūs manote, jog tai jis nužudė ją? — susimąsčiusi paklausė Katarina.

— Yra tokia versija, — santūriai atsakė Puaro.

— O jūs pats tuo tikite?

— Nepasakyčiau. O jūs, madmuazele, ką manote?

Katarina abejodama palingavo galvą:

— Ką aš galiu pasakyti? Aš nieko neišmanau, bet man atrodo, kad...

— Taip? — padrąsino ją Puaro.

— Matote, šis grafas, jeigu jis toks, kaip jūs apibūdinote, mano nuomone, vargu ar gali ryžtis žudyti.

— O! Labai gerai! — sušuko Puaro. — Mudviejų nuomonės sutampa. Būtent taip ir aš sakiau, — jis įdėmiai pažvelgė į ją. — O sakykite, ar jums teko susitikti su misteriu Dereku Keteringu?

— Aš jį mačiau pas ledi Templin, o vakar mes kartu pietavome.

— Mauvais sujet*, — tarė Puaro, linguodamas galvą. — Ho les femmes...** Joms tai patinka, teisybė?

---

* Sugedęs subjektas.

** Moterys.

Jis mirktelėjo Katarinai, ir ji nusijuokė.

— Jis gana žinomas žmogus, — tęsė Puaro. — Ir be jokios abejonės, jūs turėjote jį matyti "Žydrajame traukinyje".

— Taip, aš jį mačiau.

— Vagone-restorane?

— Ne. Ten aš jo apskritai nemačiau. O pastebėjau tiktai naktį, kai jis užėjo į savo žmonos kupė.

Puaro linktelėjo.

— Keista, — sumurmėjo jis. — Man atrodo, jūs sakėte, kad pabudote, kai traukinys sustojo Lione, ir žvilgtelėjote pro langą. Ar jūs atsitiktinai nematėte, kaip iš traukinio išlipo aukštas, tamsiaplaukis vyras, panašus į grafą de la Rošą?

Katarina pakratė galvą.

— Ne, nieko nemačiau. Tiesa, buvo aukštas, jaunyvas vyras su paltu ir kepe, bet jis, prisimenu, niekur neišėjo, o tiesiog vaikštinėjo platforma. Buvo dar storas barzdotas prancūzas su paltu tiesiai ant pižamos, ieškojęs, kur būtų galima atsigerti kavos. Visi kiti, manau, buvo geležinkelininkai.

Puaro palingavo galvą. .

— Matote, — prisipažino jis, — atrodo, kad grafas de la Rošas turi alibi, o tai toks šlykštus dalykas, kadangi visada sukelia rimčiausią įtarimą. Na, štai mes ir atvažiavome.

Jie pasikėlė tiesiai į van Aldino numerį. Čia juos pasitiko Klaitonas. Puaro jį supažindino su Katarina. Buvo apsikeista komplimentais, po to Klaitonas tarė:

— Mis Grej, pranešiau misteriui van Aldinui, kad jūs atvykote.

Jis nuėjo į gretimą kambarį. Ten pasigirdo prislopinti balsai, ir greitai pasirodė van Aldinas, kuris, priėjęs prie Katarinos, ištiesė jai ranką, vienu metu į ją metęs veriantį ir truputį liūdnoką žvilgsnį.

— Džiaugiuosi su jumis susitikęs, mis Grej, — tarė paprastai jis. — Seniai norėjau išgirsti iš jūsų viską, ką jūs galite papasakoti apie Rutą.

Katarina buvo labai sujaudinta ramaus milijonieriaus elgesio. Ji jautė, kad jo siela labai liūdi, nors išorėje tai buvo beveik nepastebima.

Van Aldinas jai pastūmė kėdę.

— Prašau jūsų, sėskite ir papasakokite viską, ką žinote.

Puaro ir Klaitonas taktiškai pasišalino į gretimą kambarį, o Katarina pasiliko su van Aldinu. Jai nebuvo sunku išpildyti jo prašymą. Paprastai ir natūraliai ji pakartojo nuo pradžios iki galo žodis žodin visą savo pokalbį su Ruta Ketering. Jis klausėsi atsilošęs į krėslo nugarėlę ir prisidengęs ranka akis. Kai ji nutilo, jis ramiai tarė:

— Dėkoju jums, mano brangioji.

Abu trumpai patylėjo. Katarina jautė, kad užuojautos žodžių dabar nedera sakyti. Pagaliau milijonierius prakalbo jau kitu tonu:

— Aš jums labai dėkoju, mis Grej. Man atrodo, jūs labai padėjote mano vargšei Rutai paskutinėmis jos gyvenimo valandomis. Dabar aš jūsų noriu paklausti štai ko. Jūs, be abejo, žinote, — jums tai turėjo papasakoti mesjė Puaro, — apie sukčių, su kuriuo susipainiojo mano vargšė mergaitė. Tai tas pats žmogus, apie kurį ji pasakojo jums, tas pats žmogus, su kuriuo ji ketino susitikti. Kaip jūs manote, ar, pasikalbėjusi su jumis, ji kam nors ryžosi? Galbūt ji nusprendė nebesusitikti su juo, kaip jums atrodo?

— Atvirai kalbant, negaliu kažko konkrečiau tvirtinti, bet ji, be abejo, kažkam ryžosi ir, atrodė, net pralinksmėjo.

— Ar ji jums nesakė, kur ketina susitikti su šiuo niekšu — Paryžiuje ar Orsko salose?

Katarina papurtė galvą.

— Ne, apie susitikimo vietą ji neužsiminė nė žodžio.

— Gaila, — susimąstęs tarė van Aldinas. — Tai labai svarbu. Na, ką gi, laikas parodys.

Jis atsistojo ir atidarė duris į gretimą kambarį. Įėjo Puaro ir Klaitonas.

Katarina mandagiai atsisakė milijonieriaus pasiūlymo kartu papietauti ir, Klaitono lydima, nulipo žemyn. Sekretorius ją palydėjo iki automobilio. Kai jis grįžo į numerį, Puaro ir van Aldinas buvo įnikę į pokalbį.

— Jeigu sužinotume, — mąsliai kalbėjo milijonierius, — ką nusprendė Ruta. Sprendimų galėjo būti daugybė. Ji galėjo ryžtis išlipti iš traukinio Paryžiuje ir telegrafuoti man arba nuvažiuoti į Prancūzijos pietus ir ten susitikti su grafu. Mes nieko apie tai nežinom, nieko. Vienintelis dalykas, ką tikrai žinome, — tai tarnaitės pasakojimas, kad Ruta buvo nustebusi ir

net truputį išsigandusi pasirodžius grafui jos kupė Paryžiuje. Vadinasi, šis pasirodymas nebuvo jų sugalvoto plano dalis. Jūs man pritariate, Klaitonai?

Sekretorius krūptelėjo.

— Atsiprašau, misteri van Aldinai, negirdėjau, ką pasakėte.

— Tai ką, jūs stovėdamas miegate, taip? — priekaištingai paklausė van Aldinas. — Į jus nepanašu. Galbūt jus taip paveikė ši mergina?

Klaitonas smarkiai paraudo.

— Miela mergina, — susimąstęs tarė van Aldinas. — Labai miela? Jūs matėte jos akis?

— Koks vyras, — paklausė sekretorius, — galėtų būti tokioms akims abejingas?

21 SKYRIUS

TENISO AIKŠTELĖJE

Nepastebimai pralėkė keletas dienų. Vieną rytą Lenoks susitiko iš pasivaikščiojimo grįžtančią Katariną reikšmingai šypsodamasi.

— Jums vėl skambino jūsų vyriškis, Katarina!

— Ką jūs vadinate mano vyriškiu?

— Jūsų naująjį gerbėją — Rufo van Aldino sekretorių. Atrodo, jūs sužavėjote jį. Jūs tiesiog traiškote vyrų širdis, Katarina. Iš pradžių Derekas Keteringas, o dabar jaunasis Klaitonas. Komiška, aš juk jį puikiai prisimenu, nors man dar nebuvo nė aštuonerių, kai jis gulėjo ligoninėje, kurią mama čia organizavo karo metu.

— Jis buvo smarkiai sužeistas?

— Kiek prisimenu, jam per koją perėjo kulka, gana nemaloni žaizda. Daktarai jį truputį palopė ir vienu balsu tvirtino, kad po kelerių metų ant kojos neliks nė pėdsako, bet, išėjęs iš ligoninės, jis smarkiai šlubavo.

Tuo metu prie jų priėjo ledi Templin.

— Tu pasakoji Katarinai apie majorą Klaitoną? — pasiteiravo ji. — Labai mielas vaikinas. Aš jį ne iškart pažinau — per šiuos metus perėjo tiek žmonių — bet dabar jį prisimenu.

— Jis buvo pernelyg negarsi asmenybė, kad jį iki šiol prisimintum, — įgėlė Lenoks. — Bet dabar jis milijonieriaus sekretorius, o tai visai kitas reikalas.

— Ak, brangioji! — priekaištingai tarė ledi Templin.

— Ko majoras Klaitonas skambino? — paklausė Katarina Lenoks.

— Jis klausė, ar jūs neketinate šiandien važiuoti į teniso aikštelę. Jeigu taip — jis norėtų jūsų atvykti paimti. Mes su mama su dideliu empressment* jūsų vardu sutikome. Kolei jūs koketuosite su milijonieriaus sekretoriumi, man atsiras galimybė pasikalbėti su pačiu milijonieriumi. Atrodo, jam maždaug apie šešiasdešimt, tad jis džiaugsis susipažinęs su jauna moterimi, kokia esu aš.

— Labai norėčiau susitikti su misteriu van Aldinu, — rimtai tarė ledi Templin. — Apie jį tiek kalbama! Tie keisti žmonės iš laukinių Vakarų, — ji padarė pauzę, — tokie žavingi!

— Majoras Klaitonas kelis sykius pakartojo, jog tai pasiūlė misteris van Aldinas, — tarė Lenoks. — Jis taip nekantriai prašė, jog aš net įtariau kažką negero. Jūs su Klaitonu būtumėte labai miela pora, Katarina. Palaimink jus, Dieve, vaikai mano!

Katarina nusijuokė ir užlipo į viršų persirengti.

Greitai atvažiavo Klaitonas ir, kol Katarina rengėsi, didvyriškai kentėjo ledi Templin džiūgavimą.

Pakeliui į Kanus jis Katarinai tarė:

— Ledi Templin nuostabiai mažai pasikeitė.

— Jūs turite omeny jos išvaizdą ar būdą?

— Ir vieną, ir kitą. Jai tikriausiai jau daugiau kaip keturiasdešimt, bet ji vis dar atrodo puikiai.

— Taip, jūs teisus, — pritarė Katarina.

— Aš labai džiaugiuosi, kad jūs galėjote važiuoti, — tęsė Klaitonas. — Mesjė Puaro irgi ten bus. Koks jis nuostabus žmogus! Jūs jį gerai pažįstate, mis Grej?

Katarina neigiamai pakratė galvą.

— Aš su juo susipažinau traukinyje pakeliui į Rivjerą. Skaičiau detektyvinį romaną ir jam pasakiau kažką panašaus į tai, jog gyvenime tokių dalykų nebūna. Žinoma, tada nežinojau, kas jis toks.

— Jis nepaprastai nuostabus žmogus, — lėtai tarė Klaito-

* Įkarštis.

nas. — Jis išnarpliojo daug neįtikėtinai sudėtingų bylų. Jis turi savitą talentą užgriebti pačią dalyko esmę, be to, paprastai iki pat bylos galo niekas nežino, ką jam pavyko išsiaiškinti. Atsimenu, svečiavausi vienuose turtinguose namuose Jorkšyre, ir namų šeimininkei ledi Klenreven dingo brangenybės. Iš pradžių atrodė, kad tai paprasta vagystė, bet greitai vietinė policija pateko į visišką aklavietę. Aš reikalavau, kad pasikviestų į pagalbą Erkiulį Puaro, bet jie aklai pasikliovė Skotlend Jardu.

— Ir kaip byla pasibaigė? — paklausė Katarina.

— Brangenybių taip ir nepavyko surasti, — niūriai atsakė Klaitonas.

— Jūs iš tikrųjų tikite, kad Puaro gali išaiškinti šią žmogžudystę?

— Na, žinoma! Grafas de la Rošas — didelis gudruolis. Jam dažnai pavykdavo išsisukti nuo bausmės, bet galų gale, man atrodo, Erkiulio Puaro asmenyje jis surado rimtą priešininką.

— Grafas de la Rošas, — mąsliai tarė Katarina. — Tai jūs manote, kad žmogžudys — jis?

— Žinoma, — Klaitonas nustebęs pažvelgė į ją. — O argi jūs tuo abejojate?

— Ne, ne, — skubiai atsakė Katarina. — Tiesiog noriu pasakyti, jog tai galėjo būti paprastas apiplėšimas.

— Žinoma, — pritarė majoras, — bet man visgi atrodo, kad grafas de la Rošas puikiai šiam reikalui tinka.

— Tačiau jis turi alibi.

— O, šitie alibi! — Klaitonas skardžiai, berniukiškai nusijuokė. — Juk jūs mėgstate detektyvinius romanus, Katarina, ir turite žinoti, kad didžiausią įtarimą sukelia tie, kurie turi puikų alibi.

— Jūs manote, jog ir gyvenime taip būna? — šypsodamasi paklausė Katarina.

— O kodėl gi ne? Pramanymas paprastai remiasi faktais.

— Bet truputį juos pervertina.

— Galbūt! Šiaip ar taip, jeigu būčiau nusikaltėlis, nenorėčiau, kad mano kelyje stovėtų Erkiulis Puaro.

— Aš irgi, — tarė Katarina ir nusijuokė.

Prie teniso aikštelės juos pasitiko Erkiulis Puaro. Kadangi buvo šiltas oras, jis vilkėjo baltu drobiniu kostiumu su balta kamelija antsiuve.

— Bon jour*, madmuazele, — pasveikino jis Katariną. — Atrodau kaip tikras anglas, tiesa?

— Jūs puikiai atrodote, — taktiškai atsiliepė Katarina.

— Jūs iš manęs juokiatės, — geraširdiškai tarė Puaro. — Bet tai neturi reikšmės. Tėtukas Puaro visada juokiasi paskutinis.

— Kur misteris van Aldinas? — paklausė Klaitonas.

— Jis mus pasitiks vietoje. Atvirai šnekant, mano drauge, jis nepernelyg manimi patenkintas. O, šitie amerikiečiai, jie absoliučiai nepripažįsta ramybės ir poilsio. Misteris van Aldinas, matyt, norėtų, kad aš po visus Nicos užkampius vaikyčiausi nusikaltėlius.

— Mano nuomone, tai ne toks jau blogas planas, — tarė Klaitonas.

— Jūs klystate, — atkirto Puaro. — Tokiais atvejais reikia ne greitumo, o vikrumo. Teniso aikštelėje galima susitikti daugybę įdomių žmonių, o tai labai svarbu. O štai ir misteris Keteringas!

Derekas greitais žigsniais priėjo prie susirinkusiųjų. Jis atrodė piktas, tarsi kažkas jį būtų sujaudinęs. Jis gana šaltai pasisveikino su Klaitonu. Atrodė, kad tiktai Puaro nepastebėjo įtemptos situacijos ir linksmai plepėjo, dosniai berdamas visiems komplimentus.

— Nuostabu, mesjė Keteringai, kaip gerai jūs kalbate prancūziškai, — tarė jis. — Taip gerai, kad panorėjęs galite būti palaikytas prancūzu. Anglams sunku prancūziškai gerai kalbėti.

— O, kad aš taip galėčiau kalbėti prancūziškai, — atsiduso Katarina, — bet, deja, prancūziškai kalbu pernelyg anglišku akcentu.

Jie nuėjo į aikštelę. Klaitonas, išvydęs kitame korto gale šefą, nuskubėjo pas jį.

— Labai malonus vyras, — tarė Puaro, akinančiai šypsodamasis sekretoriaus įkandin. — O kaip jums atrodo, madmuazele?

— Man jis irgi patinka.

— O jums, mesjė Keteringai?

Derekas jau žiojosi piktai atsakyti, bet, kažką pastebėjęs blizgančiose mažojo belgo akyse, susilaikė ir, atsargiai rinkdamas žodžius, tarė:

— Klaitonas — labai geras vyrukas.

---

* Laba diena.

Akimirksniui Katarinai pasirodė, kad Puaro nusivylęs.

— Majoras Klaitonas — didelis jūsų gerbėjas, mesjė Puaro, — užbaigė ji ir trumpai papasakojo, apie ką kalbėjosi su juo automobilyje. Tačiau ją labai pradžiugino ta perdėtai kukli seklio išvaizda, kuri nieko negalėjo suklaidinti.

— Beje, madmuazele, — netikėtai tarė Puaro, — norėčiau su jumis apsvarstyti vieną bylos detalę. Kai jūs traukinyje kalbėjote su vargše velione ledi, jūs tikriausiai matėte portsigarą.

Katarina buvo nepaprastai nustebusi.

— Negali būti, — tarė ji.

Puaro išsiėmė iš kišenės žydrą odinį portsigarą su auksine “K” raide ant dangtelio.

— Tai ne mano, — tarė Katarina.

— Ak, tūkstantį kartų atsiprašau. Žinoma, juk tai madam portsigaras. “K”, be jokios abejonės, reiškia “Ketering”. Mes tuo abejojame, nes jos rankinuke buvo rastas dar vienas portsigaras, ir atrodė keista, kad ji turi juos du. — Jis netikėtai atsisuko į Dereką. — Jūs kartais nežinote, ar tai jūsų žmonos portsigaras?

Atrodė, jog Derekas neteko žado. Pagaliau jis sumurmėjo:

— Aš... aš tiksliai nežinau. Galbūt.

— O jis kartais ne jūsų?

— Žinoma, ne, antraip jis vargu ar būtų atsidūręs pas mano žmoną.

Puaro atrodė dar naivesnis ir patiklesnis, negu anksčiau.

— Aš pamaniau, kad jūs galėjote jį pamesti, įėjęs į savo žmonos kupė, — atviraširdiškai paaiškino jis.

— Aš jau dešimt kartų sakiau policijai, kad jos kupė niekada nebuvau.

— Atleiskite, — atsiprašinėdamas tarė Puaro, — bet štai madmuazelė tvirtina, jog matė, kaip jūs tenai užėjote.

Jis sutrikęs nutilo.

Katarina pažvelgė į smarkiai išblyškusį Dereką. Galbūt jai pasirodė, bet jis iš karto negarsiai nusijuokė, ir jo juokas nuskambėjo visiškai natūraliai.

— Jūs suklydote, mis Grej, — paprastai tarė jis. — Kaip supratau iš mesjė komisaro žodžių, mano kupė buvo greta mano žmonos, nors aš net apie tai neįtariau. Jūs tikriausiai matėte, kaip įėjau į savo paties kupė.

Jis greitai atsistojo, išvydęs ateinant van Aldiną ir Klaitoną.

— Aš turiu jus palikti, — tarė jis. — Dabar nenorėčiau susitikti su uošviu.

Van Aldinas mandagiai pasisveikino, tačiau jautėsi, kad jis blogos nuotaikos.

— Jūs, atrodo, labai mėgstate tenisą, mesjė Puaro, — sumurmėjo jis.

— Taip, man tai suteikia malonumo, — žvaliai atsiliepė Puaro.

— Štai tokie jūs visi, prancūzai, — tęsė milijonierius. — Pas mus, Valstijose, reikalai klostosi visai ne taip. Iš pradžių biznis, o po to jau poilsis.

Puaro nė kiek neįsižeidė ir plačiai nusišypsojo paniurusiam klientui.

— Prašyčiau nepykti. Kiekvienas turi savo darbo metodus. Kai dėl manęs, tai aš mėgstu derinti malonumą su nauda.

Jis metė žvilgsnį į vyrus. Pastebėjęs, kad jie pasinėrę į pokalbį, Puaro patenkintas linktelėjo galvą, pasilenkė prie milijonieriaus ir, pritildęs balsą, tarė:

— Aš čia atvykau ne tik pasilinksminti, mesjė van Aldinai. Pažvelkite štai į tą aukštą, pagyvenusį, gelsvu veidu ir vešlia barzda vyrą, kuris sėdi priešais mus.

— Taip, na ir kas?

— Kaip kas? — tarė Puaro. — Tai mesjė Papopolus.

— Graikas? Taip?

— Taip, graikas. Visame pasaulyje garsus antikvaras. Paryžiuje jis turi nedidelę parduotuvėlę, bet policija įtaria, kad jis užsiima ne vien tik prekyba.

— O kuo gi dar?

— Vogtų daiktų, dažniausiai brangenybių, perpirkimu. Jis puikiai nutuokia apie brangakmenius. Su juo prekybinius sandėrius sudaro garsiausios Europos šeimos ir įžūliausi nusikalstamo pasaulio vertelgos.

Van Aldinas, netikėtai apimtas smalsumo, pažvelgė į Puaro.

— Na, ir kas? — kimiai paklausė jis.

— Aš klausiu savęs, — garsiai šnabždėdamas tęsė Puaro. — Aš, Erkiulis Puaro, — jis dramatiškai smogė sau į krūtinę, — klausiu, kokiu tikslu mesjė Papopolus netikėtai atvyko į Nicą?

Van Aldinas buvo sukrėstas. Jis jau buvo pradėjęs Puaro abe-

joti ir ėmė jį laikyti paprasčiausiu pozuotoju. O dabar mažasis seklys jo akyse akimirksniu išaugo. Milijonierius atvirai pažvelgė į jį.

— Turiu jūsų atsiprašyti, mesjė Puaro.

Puaro didingai mostelėjo ranka.

— Žiū! — sušuko jis. — Visa tai nesvarbu. Bet paklausykit, mesjė van Aldinai, aš jums turiu naujienų.

Milijonierius susidomėjęs pažvelgė į jį.

Puaro linktelėjo galvą:

— Ta-aip, naujienos, kurios jus sudomins. Kaip jūs žinote, mesjė van Aldinai, policija be perstojo seka grafą de la Rošą po jo pokalbio su tardytoju. Be to, kitą dieną "Marinos" viloje, kai nebuvo jo šeimininko, buvo atlikta kruopšti krata.

— Ar jums pavyko ten ką nors rasti? Ketinu prisiekti, jog ne.

Puaro nusilenkė.

— Negalima neigti, mesjė van Aldinai, jūsų įžvalgumo. Jūs teisus, jie nesurado nieko, kas galėtų sukompromituoti grafą! Jie nė nesitikėjo ko nors rasti. Grafas de la Rošas, kaip sakoma, gimęs su marškinėliais. Jis protingas ir turintis didelę patirtį žmogus.

— Nagi, tęskite, — nekantriai paragino van Aldinas.

— Žinoma, gali būti, kad grafui paprasčiausiai nebuvo ko slėpti, bet nedera numoti ranka į menkiausią smulkmeną. Ir vis dėlto, jeigu jis kažką slepia, tai kur? Ne pastate — policija jį kruopščiai apžiūrėjo. Ne su savimi — grafas puikiai supranta, kad jis kiekvieną momentą gali būti areštuotas ir iškratytas asmeniškai. Belieka tiktai viena vieta — automobilis. Tą dieną jis važiavo į Monte Karlą, o iš ten pasuko į Mentoną. Jo mašinoje sumontuotas labai galingas variklis, dėl to jam pavyko atsiplėšti nuo jį sekusių policijos agentų ir maždaug ketvirčiu valandos jie pametė jį iš akių.

— Jūs manote, kad per šį laiką jis suspėjo ką nors paslėpti šalikelėje? — paklausė smarkiai susidomėjęs van Aldinas.

— Ne, ką jūs, visai ne šalikelėje. Ca n'est pes pratigue*. Matote, savo laiku mesjė Karežui daviau nedidelį pasiūlymą, kurį jis maloniai parėmė: į visus apskrities pašto skyrius nusiųsti po policijos darbuotoją, kurie žinojo grafą. Suprantate, geriausias būdas paslėpti daiktą — tai išsiųsti jį paštu.

* Tai nepraktiška.

— Na? — nekantriai tarė van Aldinas, labai susidomėjęs ir nekantraudamas.

— Ir dabar — voila*, — Puaro teatrališku gestu išsitraukė iš kišenės į vyniojamą popierių susuktą paketėlį. — Per tas penkiolika minučių mūsų aristokratas išsiuntė paštu šį daiktą.

— Adresas? — griežtai pareikalavo milijonierius.

Puaro papurtė galvą.

— Nelaimei, jis mums nieko neatskleis. Paketas adresuotas į nedidelę Paryžiaus kanceliarijos prekių parduotuvę, kurioje įvairi korespondencija gali būti saugoma iki to laiko, kol jos savininkas pareikalaus siuntos už nedidelius komisinius.

— Gerai, bet kas ten, viduje? — nekantravo van Aldinas.

Puaro išvyniojo popierių ir paėmė nedidelę kartoninę dėžutę. Po to jis apsidairė.

— Kaip tik patogus momentas, visi susidomėję tenisu, — tarė jis. — O dabar žiūrėkite, mesjė!

Beregint jis atidarė dėžutę ir tučtuojau ją uždarė. Milijonieriaus veidas mirtinai išblyško.

— O Dieve! Rubinai!

Jis apstulbęs suakmenėjo. Puaro įkišo dėžutę į kišenę ir toliau ramiai sėdėjo, švytėdamas akinančia šypsena. Pagaliau van Aldinas, atrodo, atgavo žadą. Atsisukęs į Puaro, jis taip stipriai suspaudė jo ranką, kad mažasis belgas iš skausmo susiraukė.

— Nepaprasta! — tarė milijonierius. — Tiesiog sukrečiantis dalykas! Jūs, mesjė Puaro, talentas. Garbės žodis, jūs tikras talentas.

— Na, ką jūs, — kuklinosi Puaro. — Tvarka, tikslus metodas ir nuolatinis pasirengimas įvairiems netikėtumams — štai ir viskas, ko tam reikia.

— Grafas de la Rošas, žinoma, areštuotas? — nekantriai paklausė van Aldinas.

— Ne.

Milijonierius vėl nepaprastai apstulbo.

— Bet kodėl? Ko jums dar nepakanka?

— Grafo alibi labai rimtas.

— Bet juk tai niekai.

— Taigi, žinoma, — pritarė Puaro, — tačiau mums dar teks tai įrodyti.

---

* Štai.

— O jis tuo laiku išslys iš jūsų rankų.
Puaro energingai papurtė galvą.
— Ne, jis šito nė už ką nedarys. Grafas pernelyg brangina savo padėtį aukštuomenėje, kad ją aukotų. Jis visaip bandys atstatyti gerą vardą.
Van Aldinas paaiškinimu buvo nelabai patenkintas.
— Bet aš nesuprantu...
Puaro, pertraukdamas jo mintį, pakėlė ranką.
— Valandėlę, mesjė. Man kilo mintis. Žmonės dažnai juokiasi iš mažučių Erkiulio Puaro idėjų, bet nors ir kaip smarkiai jie juoktųsi...
— Na, — tarė van Aldinas. — Tęskite. Kas per idėja?
Patylėjęs Puaro tarė:
— Rytoj rytą vienuoliktą valandą aš ateisiu pas jus į viešbutį. Prašau jūsų, iki tol niekam nepasakokite, ką šiandien sužinojote.

22 SKYRIUS

MESJĖ PAPOPOLUS PUSRYČIAUJA

Mesjė Papopolus pusryčiavo. Priešais sėdėjo jo duktė Zija.
Į duris pasibeldė, ir įėjo viešbučio tarnautojas, nešdamas padėklą, ant kurio gulėjo vizitinė kortelė. Mesjė Papopolus ją paėmė, įdėmiai perskaitė ir pakėlė antakius.
— Ak! — tarė jis, paduodamas kortelę dukrai, ir susimąstęs patrynė kairę ausį. — Erkiulis Puaro. Labai įdomu!
Tėvas su dukra pažvelgė vienas į kitą.
— Aš jį vakar mačiau teniso aikštelėje, — tęsė mesjė Papopolus. — Zija, man tai nepatinka.
— Kažkada jis tau padarė didelę paslaugą, — priminė jam dukra.
— Tai teisybė, — pripažino mesjė Papopolus. — Taip pat tiesa ir tai, kad jis dabar, kaip aš girdėjau, nebedirba.
Pokalbis vyko gimtąja tėvo ir dukros kalba. Po to mesjė Papopolus atsisuko į viešbučio tarnautoją ir prakalbo prancūziškai:
— Faites monter ce monsieur*.

* Tegul mesjė įeina.

Po kelių minučių į kambarį, nerūpestingai mojuodamas lazdele, įėjo puošniai apsirengęs Erkiulis Puaro.

— Mano brangusis mesjė Papopolus!

— Mano brangusis mesjė Puaro!

— Ir taip pat madmuazele Zija! — Puaro žemai nusilenkė.

— Tikiuosi, mesjė Puaro mums atleis, jeigu tęsime savo pusryčius, — tarė mesjė Papopolus, įsipildamas antrą puoduką kavos. — Jūs pas mus užėjote — hm... — truputį ankstokai.

— Labai nepatogu, — tarė Puaro, — bet man jus būtinai reikėjo pamatyti.

— Vadinasi, — sumurmėjo mesjė Papopolus, — jūs vėl narpliojate kokią nors bylą?

— Taip, ir labai rimtą, kas kaltas dėl madam Ketering mirties.

— Atsiprašau, — mesjė Papopolus nekaltai įsistebeilijo į lubas, — tai ta ledi, kuri mirė “Žydrajame traukinyje”? Skaičiau apie jos mirtį laikraščiuose, bet ten nė žodžio nebuvo apie nusikaltimą.

— Dėl tyrimo eigos, — paaiškino Puaro, — šį faktą reikėjo nutylėti.

Įsivyravo tyla.

— O kuo jums galiu būti naudingas, mesjė Puaro? — mandagiai pasiteiravo antikvaras.

— Voilá, — tarė Puaro. — Pereinu tiesiai prie reikalo.

Jis išsiėmė iš kišenės dėžutę, kurią vakar rodė van Aldinui, ją atidarė, ištraukė rubinus ir perdavė juos per stalą antikvarui.

Nors ir kaip įdėmiai stebėjo Puaro, jam nepavyko įžvelgti senio veide jokių emocijų. Antikvaras paėmė brangenybes, susidomėjęs jas apžiūrėjo ir klausiamai pažvelgė į seklį.

— Jos nuostabios, taip? — paklausė Puaro.

— Visiškai žavingos, — atsiliepė mesjė Papopolus.

— Kiek, jūsų nuomone, jos gali kainuoti?

Graiko veidą iškreipė grimasa.

— Jums iš tikrųjų reikia žinoti mano nuomonę, mesjė Puaro? — paklausė jis užuot atsakęs.

— Jūs įžvalgus, mesjė Papopolus. Ne, visai nebūtina. Aš ir pats galiu pasakyti, kad jos, pavyzdžiui, nevertos nė kelių tūkstančių.

Papopolus nusijuokė. Puaro jam pritarė.

— Kaip klastotė, — tarė Papopolus, įteikdamas Puaro

brangenybes, — jos, aš jau sakiau, visiškai nuostabios. Ar aš galiu, mesjė Puaro, paklausti, kaip jos atsidūrė pas jus?

— Dėl Dievo. Argi aš galiu neatsakyti tokiam senam draugui? Šios brangenybes pas mus pateko iš grafo de la Rošo.

Antikvaro antakiai iškalbingai pakilo.

— Štai kaip, — sumurmėjo jis.

Puaro pasilenkė prie jo ir apsimetė tikrai atviraširdžiu naivuoliu.

— Mesjė Papopolus, — prakalbo jis, — noriu atskleisti kortas. Šių brangenybių originalai buvo pavogti iš madam Ketering "Žydrajame traukinyje". Dabar prašau įsidėmėti štai ką: man šios brangenybės nereikalingos. Jas surasti — policijos reikalas. Aš dirbu ne policijai, o mesjė van Aldinui. Noriu surasti madam Ketering žudiką, ir pavogtos brangenybės mane domina tiktai tiek, kiek jos susijusios su šiuo žudiku. Jūs mane suprantate?

Paskutiniai žodžiai buvo ištarti pabrėžtinai reikšmingai. Mesjė Papopolus visiškai ramiai tarė:

— Tęskite.

— Man atrodo, visiškai įtikėtina, jog brangenybės pakeis savo savininką Nicoje, jeigu tiktai taip jau neįvyko.

— A! — abejingai tarė mesjė Papopolus.

Jis susimąstęs tebegėrė kavą. Šiandien mesjė Papopolus atrodė dar kilnesnis ir didingesnis negu paprastai.

— Ir štai aš sakau, — įkvėptai tęsė Puaro, — koks laimingas atvejis! Mano senas draugas mesjė Papopolus — Nicoje. Jis, žinoma, man padės.

— O kaip, jūsų nuomone, aš galiu padėti? — šaltai pasidomėjo mesjė Papopolus.

— Aš sau pasakiau: mesjė Papopolus čia ne veltui atsirado.

— Štai ir suklydote, — atšovė antikvaras. — Ne su reikalu, o gydytojui reikalaujant — taisau sveikatą.

Jis skardžiai nusikosėjo.

— Kaip liūdna girdėti, — apsimestinai susigraudino Puaro. — Bet aš dar nebaigiau. Kai rusų kunigaikščiui, austrų erhercogienei arba italų grafui reikia deramu būdu apsirūpinti šeimyninėmis brangenybėmis, kur jie pirmiausia eina? Pas mesjė Papopolus! Argi ne taip? Pas žmogų, visam pasauliui žinomą savo išmintingumu ir mokėjimu saugoti svetimas paslaptis.

Antikvaras nusilenkė.

— Jūs man pataikaujate.

— Apdairumas — didelis dalykas, — garsiai mąstė Puaro. — Aš irgi galiu būti atsargus.

Vyrų žvilgsniai susidūrė, ir Puaro, kruopščiai apgalvodamas žodžius, lėtai tęsė:

— Aš sau pasakiau: jeigu brangenybės buvo Nicoje perparduotos, mesjė Papopolus garantuotai tai girdėjo. Jis žino viską, kas vyksta brangenybių pasaulyje.

— Štai kaip! — tarė mesjė Papopolus ir paėmė croissant*.

— Policija, kaip jūs suprantate, nieko nežino. Tai nepaprastai privatus reikalas.

— Girdėjau gandus, — atsargiai prisipažino mesjė Papopolus.

— Kokius? — susidomėjo Puaro.

— O kodėl jums turėčiau pasakoti?

— Yra priežastis, — tvirtai tarė Puaro. — Jūs tikriausiai prisimenate, mesjė Papopolus, kai prieš septyniolika metų jums buvo paliktas saugoti daiktas, priklausęs tokiam... e-e... labai garsiam asmeniui. Netikėtai šis daiktas nesuprantamu būdu dingo, ir jūs atsidūrėte, anot anglų, ant bedugnės krašto.

Puaro nukreipė žvilgsnį nuo antikvaro į merginą. Ji atitraukė į šalį lėkštę, padėjo ant stalo rankas ir įdėmiai klausėsi pokalbio. Nenuleisdamas nuo jos akių, Puaro tęsė:

— Aš atsitiktinai tuo metu buvau Paryžiuje, ir jūs paprašėte mano pagalbos. Visiškai manimi pasikliovėte. Jūs man pasakėte, jog man atsilyginsite šimteriopai, jeigu aš jums surasiu šį daiktą. Eh bien! Aš jį suradau.

Mesjė Papopolus giliai atsiduso.

— Tai buvo itin nemalonus mano gyvenimo epizodas, — sumurmėjo jis.

— Septyniolika metų — didelis laiko tarpas, — susimąstęs pabrėžė Puaro. — Bet tikėjausi, kad jūsų tautybės žmonės nepamiršta tokių paslaugų.

— Graikai? — ironiškai nusišypsojo Papopolus.

— Ne, aš turiu galvoje ne graikus, — tarė Puaro.

Įsivyravo tyla. Po to senis išdidžiai išsitiesė ir ramiai tarė:

— Jūs teisus, mesjė Puaro. Aš — žydas, o mes prisimename gerus darbus.

---

* Raguolis.

— Vadinasi, jūs man padėsite?

— Kai dėl pačių brangenybių, mesjė, tai aš niekuo negaliu padėti.

Antikvaras kalbėjo, kruopščiai apgalvodamas žodžius, kaip ką tik darė Puaro.

— Aš nieko apie jas negirdėjau. Bet gali būti, kad vis dėlto jums galėsiu suteikti nedidelę paslaugą, jeigu jūs, žinoma, domitės arklių lenktynėmis.

— Tam tikromis aplinkybėmis, žinoma, — atsakė Puaro, žvelgdamas pašnekovui tiesiai į akis.

— Čia yra arklys, kuris galėtų jus sudominti. Pats suprantate, negaliu tvirtai garantuoti, nes savo informaciją gavau ne iš pirmų lūpų.

Jis nutilo, įrėmęs į Puaro žvilgsnį ir tarsi norėdamas įsitikinti, jog šis jį supranta.

— Puiku, puiku, — sulinkčiojo mažasis seklys.

— Šio arklio vardas, — tęsė mesjė Papopolus, atsilošęs krėsle ir susidėjęs rankas, — Markizas. Apskritai aš neįsitikinęs, bet man atrodo, jog tai anglų arklys. Taip, Zija?

— Aš irgi taip manau, — patvirtino mergina.

Puaro vikriai atsistojo.

— Dėkoju jums, mesjė. Puikus dalykas, anot anglų, viską išgirsti iš pirmų lūpų. Sudie, mesjė, tūkstantį kartų ačiū.

Jis atsisuko į merginą.

— Iki pasimatymo, madmuazele Zija. Tiesiog nesitikiu, kad nuo mūsų paskutinio susitikimo jau praėjo septyniolika metų. Atrodo, tarsi vakar aš jus mačiau Paryžiuje. Tartum praslinko tik pora metų.

— Ak, trisdešimt trys metai — tai jau ne šešiolika, — atsiduso Zija.

— Bet ne mūsų atveju, — galantiškai paprieštaravo Puaro. — Tikiuosi, jūs su tėvu kaip nors atvyksite pas mane pavakarieniauti?

— Labai džiaugsimės, — atsakė Zija.

— Štai ir puiku. O dabar je me sauve*.

Puaro, tyliai po nosimi niūniuodamas ir nerūpestingai mosikuodamas lazdele, išėjo į gatvę. Pakeliui jis užėjo į pirmą pasitaikiusį pašto skyrių ir išsiuntė šifruotą telegramą. Joje

* Leiskite pasišalinti.

buvo pranešama apie dingusį kaklaraiščio smeigtuką ir ji buvo adresuota inspektoriui Džepui, į Skotlend Jardą, Londoną.

Iššifravęs telegramą, būtų galėjęs perskaityti tokius žodžius:

"Atsiųskite visus duomenis apie "Markizo" slapyvardžiu pasivadinusį žmogų".

23 SKYRIUS

NAUJA VERSIJA

Lygiai vienuoliktą valandą Puaro atsirado van Aldino numeryje ir rado milijonierių vieną.

— Jūs punktualus, mesjė Puaro, — nusišypsojo van Aldinas, išėjęs pasitikti seklio.

— Aš visada punktualus, — atsakė Puaro. — Tikslumas — mano credo. Tikslumas, tvarka, metodas ir...

Jis nuščiuvo.

— Beje, aš, atrodo, jau jums sakiau. Leiskite man dabar tiesiogiai pereiti prie reikalo.

— Vėl nauja mintis, taip?

— Jūs teisus, — Puaro nusišypsojo. — Man kilo nedidelė idėja. Visų pirma, mesjė, norėčiau dar kartą pasikalbėti su kambarine Ada Meison. Ji čia?

— Taip.

— Ak štai kaip!

Van Aldinas nustebęs pažvelgė į jį. Po to jis pasikvietė viešbučio tarnautoją ir paprašė surasti Meison.

Kai tarnaitė įėjo į kambarį, Puaro, kaip jam įprasta, mandagiai su ja pasisveikino. Tai visada padarydavo šio luomo žmonėms poveikį.

— Laba diena, madmuazele, — džiaugsmingai tarė jai. — Jeigu tiktai mesjė neprieštaraus, prašau sėstis.

— Taip, taip, sėskitės, mano vaikuti, — ištarė van Aldinas.

— Dėkoju jums, sere, — manieringai ištarė Meison ir atsargiai atsisėdo ant kėdės kraštelio. Ji buvo dar labiau niūresnė ir įsitempusi, negu įprastai.

— Norėčiau jūsų šio to paklausti, — pradėjo Puaro. — Rei-

kia iki galo išaiškinti tą istoriją apie žmogų jūsų ponios kupė. Jūs matėte grafą de la Rošą ir sakėte, jog tai galėjo būti jis, bet visiškai tuo nebuvote įsitikinusi.

— Aš jau sakiau, sere, kad nemačiau šio džentelmeno veido, todėl nesu tikra.

Puaro nušvito ir linktelėjo galvą.

— Žinoma, žinoma. Suprantu, kad tai sudėtinga. Dabar sakykite, madmuazele, juk jūs tarnavote pas madam Ketering tiktai du mėnesius, taip?.. Per šį laiką ar jums dažnai tekdavo matyti mesjė Keteringą?

Meison valandėlę svarstė ir pagaliau tarė:

— Sere, aš jį mačiau tiktai du kartus.

— Iš arti ar iš toli?

— Kartą, sere, jis atėjo į Kerzono gatvę. Aš buvau viršuje ir pro turėklus žiūrėjau, kai jis hole kalbėjosi su mano ponia. Man buvo įdomu, — na, patys suprantate, — žinojau, kad...

Ji išmintingai nutilo.

— O antrą kartą?

— Aš vaikštinėjau parke, sere. Kartu su Eni, misis Ketering tarnaite, ir Eni man parodė misterį Keteringą, kuris vaikštinėjo už parankės su kažkokia svetimšale.

Puaro vėl linktelėjo.

— Tad štai, Meison, sakykite man, tas žmogus, kurį jūs matėte traukinyje ir kuris susitiko su jūsų ponia Paryžiuje, ar galėjo būti jos vyras?

— Ponios vyras, sere? Aš taip nemanau.

— Bet jūs neįsitikinusi? — mygo Puaro.

— Aš niekada apie tai negalvojau, sere, — Meison aiškiai sujaudino toks spėliojimas.

— Jūs žinote, kad mesjė Keteringas irgi buvo traukinyje. Jis iš tiesų galėjo eiti tuo metu koridoriumi...

— Bet juk džentelmenas, kuris kalbėjo su ponia, aiškiai atėjo iš gatvės, sere. Jis buvo su paltu ir skrybėle.

— Jūs teisi, madmuazele, bet prisiminkite štai ką. Traukinys ką tik sustojo Liono stotyje. Dauguma keleivių išlipo į peroną pakvėpuoti tyru oru. Jūsų ponia taip pat ketino pasivaikščioti ir apsivilko paltą, ar ne taip?

— Taip, sere, — pritarė Meison.

— Dabar įsivaizduokite, kad mesjė Keteringas daro tą pa-

tį. Traukinyje tvanku, lauke — vėsu. Jis apsivelka paltą, užsideda skrybėlę ir išeina į peroną prasimankštinti. Pažvelgęs į apšviestus vagono langus, jis netikėtai pamato žmoną. Iki šio laiko jis nė neįtarė, kad ji važiuoja tuo pačiu traukiniu. Aišku, jis iš karto įlipa į vagoną ir eina į jos kupė. Jį išvydusi, jūsų ponia nustebusi rikteli ir iš karto uždaro duris į jūsų kupė, nes, galimas daiktas, jų pokalbis gali būti labai asmeniškas.

Jis atsilošė į krėslo nugarėlę ir ilgam nutilo, stebėdamas, kokį poveikį kambarinei padarė jo prielaida. Jis neskubino, puikiai žinodamas, jog tokioms kaip Meison reikia laiko susikaupti ir atsisakyti įkyrių idėjų. Pagaliau po trijų minučių ji prakalbo.

— Taip, žinoma, sere, galėjo būti taip, kaip jūs sakėte. Aš tiesiog niekada apie tai negalvojau. Misteris Keteringas taip pat aukštas ir tamsiaplaukis, ir jo figūra irgi maždaug tokia pati. Matyt, mane sutrikdė paltas ir skrybėlė, ir aš pamaniau, jog tas vyras atėjo iš gatvės. Taip, tai galėjo būti misteris Keteringas. Bet vis dėlto aš ne visai tikra.

— Labai jums ačiū, madmuazele. Nedrįstu jūsų ilgiau trukdyti. Ak taip, dar vienas, paskutinis klausimas, — jis išsitraukė iš kišenės portsigarą, kurį vakar rodė Katarinai ir Derekui. — Gal žinote, ar šis portsigaras jūsų ponios?

— Ne, sere, ne jos... bent jau...

Ji buvo aiškiai apstulbusi ir ilgai kažką galvojo.

— Na? — drąsindamas paklausė Puaro.

— Aš manau, sere... Aš neįsitikinusi, žinoma, bet man atrodo, kad šį portsigarą ponia pirko neseniai kaip dovaną savo vyrui.

— Ak štai kaip, — abejingai tarė Puaro.

— Bet ar ji suspėjo padovanoti jį misteriui Keteringui ar ne, šito nežinau.

— Puiku, — tarė Puaro. — Labai gerai. Na ką gi, manau, kad tai viskas, madmuazele. Sudie.

Ada Meison išėjo, be triukšmo uždariusi duris.

Puaro šypsodamasis žvelgė į van Aldiną. Milijonierius vis dar negalėjo atsitokėti iš nuostabos.

— Tai jūs manote, jog tai buvo Derekas? — abejodamas paklausė jis. — Bet juk visi faktai nurodo kitą žmogų. Galų gale brangenybės buvo rastos pas grafą.

— Anaiptol ne.

— Kaip ne? Juk jūs pats man sakėte...

— Ką aš jums sakiau?
— Apie šias brangenybes, jūs man jas net parodėte.
— Ne.
Van Aldinas sužiuro į Puaro.
— Jūs norite pasakyti, kad jų neparodėte?
— Ne, neparodžiau.
— Vakar? Teniso aikštelėje?
— Ne.
— Mesjė Puaro, vienas iš mūsų aiškiai kuoktelėjo.
— Ir jūs, ir aš sveiko proto, — tarė Puaro. — Jūs manęs klausiate, aš atsakau. Jūs manęs klausiate, ar aš jums rodžiau pagrobtus jūsų dukros rubinus? Aš atsakiau: ne. Tai, ką jums vakar rodžiau, mesjė van Aldinai, viso labo tiktai nepaprastai meniškas padirbinys, kurį gali atpažinti tiktai ekspertas.

24 SKYRIUS

PUARO DUODA PATARIMĄ

Kad suvoktų tai, ką išgirdo, milijonieriui prireikė kelių minučių. Visiškai suglumęs, nemirkčiodamas jis spoksojo į Puaro. Mažasis belgas ramiai linktelėjo.
— Būtent taip, — tarė jis. — Tai keičia reikalą, ar ne?
— Padirbinys!
Van Aldinas net sugniužo.
— Tai jūs viską žinojote iš pradžių, mesjė Puaro? Jūs į tai lenkėte visą laiką? Jūs netikėjote, jog žudikas — grafas de la Rošas?
— Žinoma, aš abejojau, — ramiai atsakė Puaro, — ir aš jums sakiau. Bet žmogžudystė turint tikslą apiplėšti, — Puaro energingai pakratė galvą, — ne, tai visiškai ne grafo stilius. Tai prieštarauja jo asmenybei.
— Bet juk jūs tikite tuo, kad jis ketino rubinus pavogti!
— Na, žinoma. Čia nėra jokių abejonių. Aš jums papasakosiu, kaip įsivaizduoju jo veiksmus. Grafas sužinojo apie rubinus ir sukūrė savo planą. Jis išgalvojo romantišką istoriją apie jo rašomą knygą, kad paskatintų jūsų dukrą pasiimti brangenybes ir gavo tikslią jų kopiją. Visiškai aišku, kad jis keti-

no pakeisti tikrus rubinus padirbtaisiais. Jūsų duktė nebuvo brangenybių ekspertė. Suprantama, kol ji būtų išsiaiškinusi, būtų praėję daug laiko. Nemanau, kad ji būtų drįsusi grafą persekioti. Būtų pernelyg daug kas iškilę paviršiun. Grafas tikriausiai saugojo jos laiškus ir būtų privertęs ją nutilti. Grafo požiūriu, tai buvo nepavojingas planas. Planas, kuris jam tikriausiai praversdavo ne kartą.

— Tai akivaizdu, — tarė van Aldinas.

— Ir tai atitinka grafo de la Rošo psichologiją, — baigė Puaro.

— Taip, bet tokiu atveju... — Van Aldinas smalsiai pažvelgė į Puaro. — Kas gi įvyko iš tikrųjų, mesjė Puaro?

Mažasis seklys truktelėjo pečiais.

— Labai paprastas dalykas. Grafą aplenkė tiesiog kažkas kitas.

Įsivyravo ilga tyla.

Van Aldinas susimąstė. Pagaliau jis prakalbo be užuolankų:

— Kada jūs pradėjote įtarti mano žentą, mesjė Puaro?

— Iš pradžių. Jis turėjo ir rimtų motyvų, ir puikių galimybių. Pirmosiomis tyrimo dienomis visi buvo tvirtai įsitikinę, jog tas žmogus traukinyje buvo grafas de la Rošas. Aš ir pats taip maniau, bet kartą jūs užsiminėte, jog sykį palaikėte grafą savo žentu. Iš to padariau išvadą, kad jie panašūs ūgiu, figūra ir plaukų spalva. Toliau svarsčiau taip: kambarinė pas jūsų dukterį tarnavo tiktai du mėnesius. Vargu ar ji galėjo gerai pažinti misterį Keteringą — juk jis Kerzono gatvėje negyveno. Ir be to, vyras traukinyje kruopščiai slėpė nuo Meison savo veidą.

— Jūs manote, kad jis... ją nužudė? — kimiai paklausė van Aldinas.

Puaro greitai pakėlė ranką:

— Ne, ne, šito netvirtinu. Bet tai įmanoma, labai net įmanoma. Jis buvo įbruktas į kampą, jam grėsė skurdas. Tai jam buvo vienintelė išeitis.

— Bet kam jam reikėjo brangenybes imti?

— Kad nusikaltimui suteiktų paprastą apiplėšimo regimybę, antraip jis būtų įtartas.

— Bet jeigu tai tiesa, ką jis padarė su rubinais?

— Tai dar reikia išsiaiškinti. Nicoje dabar yra žmogus — aš

jį parodžiau jums teniso aikštelėje, — kuris, matyt, mums sugebės padėti.

Jis atsistojo. Van Aldinas taip pat pakilo, padėjo mažajam sekliui ant peties ranką ir staiga labai susijaudinęs tarė:

— Suraskite man Rutos žudiką, — tarė jis. — Štai viskas, ko jūsų prašau.

Puaro atstatė krūtinę.

— Prieš jus stovi Erkiulis Puaro! — reikšmingai tarė jis. — Niekuo nesirūpinkite.

Jis nuėmė nuo savo skrybėlės dulkelę, padrąsinančiai nusišypsojo milijonieriui ir išėjo iš kambario. Tačiau lipdamas laiptais žemyn, jis jautėsi ne taip tvirtai.

— Viskas labai gerai, — murmėjo jis, — bet yra daugybė neaiškumų. Taip, yra aibė klaustukų.

Išėjęs iš viešbučio, Puaro staiga sustojo. Prie šaligatvio stovėjo automobilis. Jam sėdėjo Katarina Grej ir kažką rimtai kalbėjosi su greta stovinčiu Dereku Keteringu. Netrukus automobilis pajudėjo, o Derekas liko stovėti, žvelgdamas jam įkandin. Jo veidas buvo keistas! Pagaliau jis giliai atsiduso ir staigiai apsisuko, vos neužšokęs ant Erkiulio Puaro. Abiejų vyrų žvilgsniai susitiko, ir Derekas krūptelėjo. Atsipeikėjęs iš netikėtumo, jis pernelyg apsimestinai prabilo:

— Ji žavinga, taip? — žaismingai paklausė jis.

— Taip, — susimąstęs atsiliepė Puaro. — Šis apibūdinimas visiškai tinka madmuazelei Grej. Madmuazelė Grej — tipiška anglė.

Derekas nutylėjo.

— Ir tuo pat metu ji sympatique*, ar ne?

— Taip, — pritarė Derekas. — Nedaug atsiras panašių į ją.

Jis kalbėjo tyliai, beveik sau. Puaro reikšmingai linktelėjo. Po to jis prakalbo ramiu, liūdnu balsu, gerokai nustebindamas Dereką Keteringą.

— Nepalaikykite įžūlumu, mesjė, bet jums noriu priminti vieną anglų patarlę: “Pradėti naują meilę reikia užbaigus senąją”.

Keteringas piktai atsisuko į jį.

— Ką jūs, velniai rautų, turite omeny?

— Nepykite ant manęs, — taikiai tarė Puaro. — Aš to tikėjausi. Na, ką gi, aš jums pasakysiu, ką turėjau galvoje. Aš turiu

* Simpatiška.

galvoje, kad netoli jūsų stovi dar vienas automobilis, kuriame sėdi moteris. Pakanka jums pasukti galvą — ir ją pamatysite.

Derekas atsigręžė. Jo veidą iškreipė pyktis.

— Mirej... Velniai ją griebtų! — sumurmėjo jis. — Aš greitai...

Puaro bandė jį sustabdyti, bet Derekas neklausė.

— Ar tai protinga, ką jūs ketinate daryti? — paklausė Puaro.

Jo žalios akys buvo ramios. Bet Derekas nieko nesuvokė. Įpykęs jis visiškai nepaisė atsargumo.

— Aš su ja visiškai nutraukiau santykius, ir ji tai puikiai žino! — sušuko jis.

— Jūs su ja baigėte, bet ar ji baigė su jumis?

Derekas netikėtai nusijuokė.

— Negi ji panorės geranoriškai atsisakyti dviejų milijonų svarų? — sumurmėjo jis. — Nė už ką pasaulyje!

Puaro pakėlė antakius.

— Jūs cinikas, mesjė Keteringai, — tarė jis.

— Taip? — plati Dereko šypsena buvo anaiptol ne linksma. — Aš išgyvenau pasaulyje gana daug, mesjė Puaro, ir žinau, jog visos moterys vienodos. — Netikėtai jo veidas sušvelnėjo, ir jis pridūrė: — Visos — išskyrus vieną...

Jo akys drąsiai sutiko Puaro žvilgsnį. Akimirksnį jose šmėkštelėjo įtampa ir tuoj pat išnyko.

— Išskyrus vieną, — tvirtai pakartojo jis ir linktelėjo galvą į tą pusę, kur nuvažiavo Katarinos automobilis.

— Štai kaip, — tarė Puaro.

Ši abejinga replika, kaip seklys ir tikėjosi, sukėlė jo pašnekovo audringą reakciją.

— Aš žinau, ką jūs pasakysite, — greitai pakalbo Derekas. — Kad aš gyvenau ne tą gyvenimą, kad aš jos nevertas. Kad neturiu teisės apie ją net svajoti. Jog apie tai tiesiog nepadoru kalbėti, praslinkus vos kelioms dienoms po mano žmonos mirties. Maža to, ji buvo nužudyta.

Jis, pritrūkęs kvapo, nutilo, ir Puaro tuo pasinaudojo, gailiai sakydamas:

— Atsiprašau, juk aš nieko panašaus nesakau.

— Bet jūs pasakysite.

— Nejaugi? — atkiro Puaro.

— Jūs pasakysite, jog neturiu nė mažiausios vilties Katariną vesti.

— Ne, — atkirto Puaro. — Ne, šito aš nesakysiu. Žino-

ma, jūsų bloga reputacija, bet moterų tai nebaido. Jeigu jūsų vietoje būtų puikaus būdo ir aukštos moralės žmogus, eh bien, tada jo sėkme abejočiau. Matot, moralinės savybės neromantiškos. Jas paprastai vertina tiktai našlės.

Derekas Keteringas pažvelgė tiesiai jam į akis, po to neatsisveikinęs apsisuko ir nuėjo prie jo laukiančio automobilio.

Puaro susidomėjęs žvelgė jam įkandin. Jis matė, kaip iš automobilio pasirodė žavinga būtybė ir kažką pasakė.

Nesustodamas Derekas Keteringas pakėlė skrybėlę ir praėjo pro šalį.

— Ca et la*, — tarė sau Erkiulis Puaro. — Dabar, manau, man laikas grįžti chez moi**.

Kai jis įėjo į savo kambarį, šaltakraujis Džordžas lygino kelnes.

— Šiandien maloni diena, Džordžai. Tiesa, truputį varginanti, bet rezultatyvi, — tarė Puaro.

Suskambo telefonas, Puaro pakėlė ragelį.

— Alio... alio! Taip, taip, Erkiulis Puaro klauso.

— Čia Klaitonas. Mesjė Puaro, ar jūs truputėlį nepalauksite prie telefono? Su jumis norėtų pasikalbėti misteris van Aldinas.

Netrukus Puaro išgirdo milijonieriaus balsą.

— Jūs klausote, mesjė Puaro? Štai ką jums norėčiau pasakyti. Ką tik buvo Meison. Ji kruopščiai viską apgalvojo ir sako, kad tas vyras traukinyje Liono stotyje buvo Derekas Keteringas. Ji tuo beveik įsitikinusi ir teigia, jog tame žmoguje pajutusi kažką labai pažįstamo. Tiesa, tą momentą ji kažkaip apie tai nepagalvojusi, bet dabar beveik įsitikinusi.

— Taip, — tarė Puaro. — Dėkoju jums, mesjė van Aldinai. Tai mums padės.

Jis padėjo ragelį ir valandėlę stovėjo nejudėdamas, keistai šypsodamasis, kol pastebėjo, kad Džordžas atkakliai stengiasi jį šnekinti.

— A? — paklausė Puaro. — Ką jūs kalbate?

— Sere, jūs dabar pietausite, ar eisite pasivaikščioti?

— Nedarysiu nei to, nei kito. Eisiu prigulti ir išgersiu tisane***. Tai, kas buvo laukta — įvyko, o tokiais atvejais aš visada jaučiu didelį nuovargį.

---

* Na, jau.

** Namo.

*** Nuoviras.

25 SKYRIUS

IŠŠŪKIS

Eidamas pro automobilį, Derekas matė, kaip iš kabinos iškišo galvą Mirej.

— Derekai... aš noriu su tavimi pasikalbėti...

Derekas kilstelėjo skrybėlę ir nesustodamas praėjo pro šalį.

Kai jis grįžo į viešbutį, portjė jam pasakė:

— Jūsų laukia džentelmenas, mesjė.

— Jis neprisistatė, mesjė, bet sakė, kad norėtų su jumis susitikti svarbiu reikalu.

— Kur jis?

— Mažojoje salėje, mesjė. Jis nenorėjo pasilikti fojė, kadangi, anot jo, ten pernelyg daug žmonių.

Derekas linktelėjo galvą ir pasuko į mažąją salę, kur nieko nebuvo, tik jo laukęs žmogus, kuris atsistojęs jam grakščiai nusilenkė. Derekui teko matyti grafą de la Rošą tiktai kartą, bet jis šį poną pažino nesunkiai ir piktai susiraukė. Tai jau buvo neregėtas įžūlumas.

— Jeigu neklystu, grafas de la Rošas, — tarė jis. — Bijau, kad jūs čia eidamas veltui švaistėte laiką.

— Tikiuosi, ne, — maloniu balsu paprieštaravo grafas, blykstelėjęs baltais dantimis.

Grafo žavesys paprastai kitiems vyrams nesukeldavo jokio įspūdžio. Visi, be išimties, vyrai jį niekino ir jo neapkentė. Derekas vargiai įveikė savyje norą čiupti grafą ir savo rankomis jį išmesti iš salės. Tiktai suprasdamas, jog menkiausias skandalas dabar būtų jam pakenkęs, jis susitvardė. Jis vėl nustebo, kaip galėjo Ruta pamilti šį tipą, o juk iš tikrųjų jį mylėjo! Tikras profanas, blogiau už profaną. Derekas pasišlykštėjęs pažvelgė į kruopščiai išpuoselėtus grafo nagus.

— Aš atėjau, — pradėjo grafas, — jums žinomu reikalu. Manau, jums verta mane išklausyti.

Derekas vėl pajuto didelę pagundą išmesti grafą velniop, bet susitvardė, nors ir suprato užuominą; Derekui derėjo išklausyti grafą, todėl jis atsisėdo ir neskubėdamas ėmė barbenti pirštais į stalą.

— Na? — piktai paklausė jis. — Kas per reikalas?

Tačiau grafas neturėjo įpročio tiesiai pradėti.

— Leiskite man, mesjė, išreikšti jums giliausią užuojautą dėl jus neseniai ištikusios sunkios nelaimės.

— Jeigu jūs tučtuojau nesiliausite įžūliai kalbėjęs, — ramiai tarė Derekas, — išlėksite su visais velniais pro tą langą.

Jis mostelėjo į langą už grafo nugaros. Svečias nejučia pasitraukė į šalį.

— Jeigu norite, galiu pas jus atsiųsti savo draugus, — išdidžiai tarė grafas.

Derekas nusijuokė.

— Dvikova, taip? Brangusis mano grafe, aš tiek nenusižeminsiu, užtat su didžiausiu malonumu išmesiu jus lauk.

Grafas šito anaiptol nenorėjo ir liovėsi vaidinti įsižeidusį. Jis tik pakėlė antakius ir sumurmėjo:

— Anglai — barbarai.

— Nejaugi? — tarė Derekas. — Ir tai viskas, ką jūs ketinote man pasakyti?

— Na, gerai, — tarė grafas, — eisiu tiesiai prie reikalo. Tai patenkins mus abu, ar ne?

Jis vėl maloniai nusišypsojo.

— Tęskite, — trumpai tarė Derekas.

Grafas pažvelgė į lubas, sunėrė pirštų galiukus ir švelniai sumurmėjo:

— Jums neseniai teko krūva pinigų, mesjė.

— Velniai rautų, o kodėl jums jie parūpo?

Grafas išdidžiai išsitiesė.

— Mesjė, suterštas mano vardas! Mane įtaria... mane kaltina... šiuo purvinu nusikaltimu.

— Ne aš jus kaltinu, — šaltai tarė Derekas. — Kaip suinteresuotas atstovas, aš negaliu išreikšti savo nuomonės.

— Aš nekaltas! — sušuko grafas. — Dievui prisiekiu, — grafas pakėlė rankas į dangų, — aš nekaltas...

— Kiek prisimenu, šį reikalą tiria tardytojas mesjė Karežas, — mandagiai įgėlė Derekas.

Grafas nekreipė į šią repliką dėmesio.

— Esmė ne tiktai ta, jog mane nepelnytai kaltina nusikaltimu, kurio nepadariau, bet ir ta, kad man rimtai reikia pinigų.

Jis tyliai, bet reikšmingai kostelėjo.

Derekas pakilo iš vietos.

— Aš šito tikėjausi, — švelniai, vos susilaikydamas tarė jis. — Šlykštus galvijas! Šantažuotojas! Aš jums neduosiu nė penio! Mano žmona negyva, ir joks skandalas negali sudrumsti jos ramybės. Žinau, kad ji rašė jums kvailus laiškus. Jeigu dabar sutikčiau juos iš jūsų įsigyti už stambią sumą, jūs vis tiek, aš tuo absoliučiai įsitikinęs, pasiliksite kai kuriuos ateičiai. Ir štai ką jums pasakysiu, mesjė de la Rošai: šantažas — šlykštus dalykas tiek Anglijoje, tiek ir Prancūzijoje. Štai jums mano atsakymas. Viso geriausio!

Grafas, norėdamas sulaikyti Dereką, ištiesė ranką.

— Luktelkite! Jūs klystate, mesjė. Jūs neteisingai mane supratote. Aš garbingas žmogus (Derekas nusijuokė). Moterų laiškus saugau kaip šventenybę, — grafas kilniadvasiškai krestelėjo plaukus. — Aš turėjau galvoje visai ką kita. Kaip jau sakiau, man dabar iš tikrųjų riesta su pinigais, ir mano sąžinė gali paraginti mane pranešti į policiją kai kuriuos duomenis.

Derekas lėtai atsisuko.

— Ką jūs turite omeny?

Grafo veidas vėl nušvito malonia šypsena.

— Nėra reikalo smulkiai aiškinti, — sumurmėjo jis. — Ne veltui sakoma: ieškokite to, kuriam nusikaltimas atnešė didelę naudą. Kaip jau minėjau, jūs neseniai gavote daugybę pinigų...

Derekas nusijuokė.

— Jeigu tai viskas... — paniekinančiai pradėjo jis.

Grafas palingavo galvą.

— Anaiptol ne viskas, mano brangusis sere. Būčiau pas jus neatėjęs, jeigu neturėčiau gerokai tikslesnės ir patikimesnės informacijos. Mesjė, nemalonu būti areštuotam už žmogžudystę.

Derekas priėjo prie pat grafo. Jis buvo taip įpykęs, kad grafas nejučia žengė kelis žingsnius atgal.

— Jūs man grasinate? — rūsčiai paklausė vyras.

— Aš daugiau nieko nesakysiu, — paskubėjo jį nuraminti grafas.

— Su kokiu tik blefu aš buvau susidūręs, bet...

Grafas pakėlė išpuoselėtą ranką.

— Jūs neteisus. Tai ne blefas. O kad jus tuo įtikinčiau, štai ką pasakysiu. Mano duomenys paimti iš damos, kuri turi nepaneigiamų įrodymų, kad žmogžudystę įvykdėte jūs.

— Iš jos? Kas ji?

— Madmuazelė Mirej.

Derekas buvo sukrėstas.

— Mirej, — sumurmėjo jis.

Grafas nusprendė pasinaudoti patogiu, kaip jam pasirodė, momentu.

— Smulkmenėlė — šimtas tūkstančių frankų, — tarė jis. — Daugiau aš neprašau.

— Ką? — išsiblaškęs paklausė Derekas.

— Aš sakau, mesjė, jog šimtas tūkstančių frankų mano sąžinę visiškai nuramintų.

Derekas jau atsitokėjo ir įdėmiai pažvelgė į grafą.

— Jums dabar reikalingas mano atsakymas?

— Jeigu galima, mesjė.

— Dėl Dievo, nešdinkitės pas šimtą devyniasdešimt devynis velnius! Jūs mane supratote?

Palikęs apstulbusį grafą, Derekas išėjo iš salės.

Išbėgęs į gatvę, jis susirado taksi ir nuvažiavo į viešbutį, kuriame gyveno Mirej. Ten jis sužinojo, kad ji ką tik grįžo iš pasivaikščiojimo. Derekas įteikė portjė savo vizitinę kortelę.

— Perduokite ją madmuazelei ir sužinokite, gal ji malonės mane priimti?

Netrukus chasseur* palydėjo Dereką į jos kambarį.

Kai jis įžengė į šokėjos apartamentus, egzotiškų kvepalų banga smogė Derekui į nosį. Kambarys buvo persisunkęs orchidėjų ir mimozų aromatu. Mirej nertu peniuaru stovėjo prie lango.

Ji, ištiesusi rankas, puolė prie jo:

— Derekai, tu atėjai pas mane! Žinojau, kad ateisi.

— Kodėl užsiundei ant manęs grafą de la Rošą?

Mirej nustebusi pažvelgė į jį. Derekas suprato, kad ji iš tiesų nustebusi.

— Aš? Atsiunčiau pas tave grafą? Kam?

— Matyt, šantažuoti, — niūriai atsakė Derekas.

Šokėja vėl nustebo. Po to staiga nusišypsojo ir linktelėjo:

— Na, žinoma. Šito derėjo laukti. Tiktai taip jis ir galėjo pasielgti, ce ture la**. Aš turėjau suvokti. Ne, Derekai, aš nė nemaniau jo siųsti pas tave.

---

* Viešbučio tarnautojas.

** Tai toks žmogus.

Derekas įdėmiai pažvelgė į ją, tarsi ketindamas įžvelgti jos mintis.

— Aš tau viską papasakosiu, — tęsė Mirej. — Nors man ir gėda, bet papasakosiu viską. Tą dieną, kaip tu prisimeni, aš įpykusi kone kuoktelėjau, — ji mostelėjo iškalbingą gestą. — Juk tu žinai mano temperamentą. Norėjau tau atkeršyti, todėl nuėjau pas grafą de la Rošą ir paprašiau jį eiti į policiją ir ten viską papasakoti. Bet tu, Derekai, nebijok. Aš nepraradau sveiko proto. Svarbiausią įrodymą žinau aš viena. Be manęs policijai nieko nepavyks padaryti, supranti. O dabar... dabar...

Ji prisispaudė prie Dereko, švelniai žvelgdama į jį.

Jis šiurkščiai ją atstūmė. Ji vos išsilaikė ant kojų, jos krūtinė kilnojosi, akys susiaurėjo iki mažų plyšelių.

— Būk atsargus, Derekai. Būk atsargus. Tu juk grįžai pas mane, taip?

— Aš niekada negrįšiu pas tave, — tvirtai atsakė Derekas.

— A!

Šokėja buvo labai panaši į įsiutusią katę. Jos akys blizgėjo.

— Tai čia vis ta moteris kalta. Ta, su kuria tą dieną pietavai? Taip? Aš teisi?

— Aš ketinu prašyti šios ledi rankos.

— Ši manieringa anglė! Nejaugi manai, kad aš tam pritarsiu? Ne! — grakštus lankstus šokėjos kūnas virpėjo. — Klausyk, Derekai, prisimeni mūsų pokalbį Londone? Tu tada sakei, kad tik žmonos mirtis gali išgelbėti tave nuo skurdo. Gailėjaisi, kad jos tokia sveikata. Būtent tada tau šovė į galvą mintis apie nelaimingą atsitikimą. Ir ne tiktai apie nelaimingą atsitikimą!

— Kiek suprantu, — paniekinamai atkirto Derekas, — šį pokalbį tu pakartojai grafui de la Rošui?

Mirej nusijuokė:

— O, aš ne tokia kvaila! Aš puikiai suprantu, kad policijai toli gražu nepakanka neaiškios versijos. Klausyk, aš tau duodu paskutinį šansą. Atsisakyk anglės, grįžk pas mane, ir tada, brangusis, aš niekam niekada nieko nesakysiu...

— Sakysi? Ką?

Ji tyliai nusijuokė.

— Manei, kad tavęs niekas nematė.

— Apie ką tu kalbi?

— Ką tik pasakiau, jog tu manai, kad tavęs niekas nematė.

Bet aš, aš mačiau tave, Derekai. Tą naktį mačiau, kaip tu išėjai iš savo žmonos kupė — likus kelioms minutėms iki traukinio sustojimo Lione. Ir aš žinau ne tik tai. Aš žinau, jog tuo metu, kai tu išėjai iš žmonos kupė, ji buvo nebegyva!

Derekas tylėdamas pažvelgė į Mirej. Po to kaip apsvaigęs lėtai apsisuko ir svyruodamas išėjo iš kambario.

26 SKYRIUS

ĮSPĖJIMAS

— Tikiuosi, — tarė Puaro, — kad mes su jumis geri draugai ir vienas nuo kito neturime jokių paslapčių.

Katarina pasuko galvą ir pažvelgė į jį. Jo balse jai pasigirdo rimta gaidelė, kurios ji anksčiau negirdėjo.

Ji sėdėjo Monte Karlo parke. Katarina čia atvažiavo su savo draugėmis ir susitiko su Puaro ir Klaitonu. Sekretoriumi žaibiškai užsiėmė ledi Templin, užvertusi jį prisiminimais, kurių dauguma, kaip įtarė Katarina, buvo jos sukurti vietoje. Paėmusi vyriškį už parankės, ledi Templin jį nusitempė į parko gilumą.

— Žinoma, mes draugai, — patvirtino Katarina.

— Iš pat pradžių mes pajutome vienas kitam simpatiją, — susimąstęs tęsė Puaro.

— Taip, nuo to momento, kai jūs man pasakėte, jog Roman Policier gali vykti ir realiame gyvenime.

— Ir aš buvau teisus, ar taip? — Puaro pakėlė į viršų rodomąjį pirštą. — Dabar mes vieno iš jų centre. Man tai natūralu, tai mano metier*, bet jūs — kitas reikalas. Taip, — pridūrė jis mįslingai, — jūs — kitas reikalas.

Ji pažvelgė į Puaro. Jai staiga pasirodė, kad jis perspėja ją, rodydamas pavojų, kurio ji nepastebi.

— Kodėl jūs sakote, kad atsidūriau šios bylos centre. Iš tikrųjų aš kalbėjausi su misis Ketering prieš pat jos mirtį, bet dabar... dabar viskas praeity, ir aš neturiu su šia byla nieko bendro.

— Ak, madmuazele, madmuazele, bet argi kas gali tvirtai pasakyti, su kuo jis susijęs, o su kuo ne?

---

* Profesija.

Katarina drąsiai pažvelgė į jį.

— Ką jūsų žodžiai reiškia? — griežtai paklausė ji. — Jūs norite kažką man pasakyti, kalbate užuominomis, bet aš nieko nesuprantu. Nesuprantu jokių užuominų. Norėčiau, kad jūs man viską pasakytumėte tiesiai.

Puaro liūdnai pažvelgė į ją.

— Ah, mais c'est Anglais pa*, — sumurmėjo jis. — Jums viskas tiktai juoda arba balta, tiksliai ir aiškiai. Bet gyvenimas gerokai sudėtingesnis, madmuazele. Jame būna įvykių, metančių šešėlį ant žmonių, kurie juose dalyvauja dar gerokai prieš įvykio pradžią.

Jis iš kišenės išsitraukė didelę šilkinę nosinę ir, šluostydamas kaktą, sumurmėjo:

— Ak, aš, atrodo, kalbu labai poetiškai. Imkim, madmuazele, ir pereikim prie faktų. Sakykit man, ką jūs manote apie majorą Klaitoną?

— Man jis labai patinka, — šiltai atsiliepė Katarina. — Jis toks patrauklus.

Puaro atsiduso.

— Kas jums? — paklausė Katarina.

— Jūs atsakėte taip nuoširdžiai, — paaiškino Puaro. — Jeigu jūs būtumėte atsakiusi abejingai — panašiai "O, jis labai mielas, eh bien", žinote, aš būčiau buvęs labiau patenkintas.

Katarina tylėjo, jausdamasi truputį nejaukiai. Puaro mįslingai tęsė:

— Ir vis dėlto, kas žino? Ak, les femmes**, jos turi tiek būdų nuslėpti savo jausmus, ir vieną iš jų — nuoširdumą.

Jis vėl atsiduso.

— Nesuprantu... — vėl pradėjo Katarina...

— Jūs nesuprantate, — nutraukė ją Puaro, — kodėl aš toks įkyrus, madmuazele? Aš — pagyvenęs žmogus ir, kartais, tiesa, nedažnai, susipažįstu su žmonėmis, kurie pasitaiko mano kelyje. O mes su jumis draugai, madmuazele, jūs pati ką tik prisipažinote. Ir būtent dėl to man labai norisi matyti jus laimingą.

Katarina sėdėjo nejudėdama ir susimąsčiusi skėčiu sau po kojomis braižė ornamentus.

— Aš jūsų paklausiau apie majorą Klaitoną, madmuazele;

* Ak, juk taip angliškai.

** Moterys.

dabar norėčiau sužinoti apie kitą žmogų. Ar jums patinka misteris Derekas Keteringas?

— Aš jį menkai pažįstu, — tarė Katarina.

— Tai ne atsakymas.

— Kitokio aš neturiu.

Puaro apstulbęs dėl jos tono, pažvelgė į ją ir rimtai linktelėjo.

— Ko gero, jūs teisi, madmuazele. Bet paklausykit manęs. Aš daug mačiau gyvenime ir žinau, kad pasaulyje yra dvi tiesos. Gerą vyrą gali pražudyti meilė blogai moteriai — štai pirmoji tiesa. Bet yra ir antroji: blogą vyrą taip pat sėkmingai gali pražudyti meilė gerai moteriai.

Katarina staigiai pakėlė galvą.

— Kai jūs sakote "pražudyti"...

— Aš turiu galvoje "pražudyti" jo požiūriu. Žmogus turi būti nuoširdus nusikalsdamas, kaip ir visur kitur.

— Jūs bandote mane įspėti, — tyliai tarė Katarina, — bet nuo ko?

— Aš negaliu įlisti į jūsų sielą, madmuazele. Beje, jeigu net ir galėčiau, jūs man to neleistumėte. Taigi aš jums pasakysiu tiktai štai ką: yra vyrų, kurie turi pavojingą gebėjimą vilioti moteris.

— Grafas de la Rošas, — nusišypsojusi tarė Katarina.

— Yra kitų, pavojingesnių už grafą. Jie turi patrauklių savybių, yra drąsūs, ryžtingi, protingi. Jūs susižavėjusi, madmuazele, aš tai matau, bet tikiuosi, kad toli nenuėjote. Žmogus, apie kurį aš kalbu, jausmai, kuriuos jis jaučia, — visa tai tikra, ir vis dėlto...

— Taip?

Puaro atsistojo ir valandėlę tylėdamas žiūrėjo į ją. Pagaliau jis lėtai ir aiškiai prakalbo:

— Jūs galite, madmuazele, pamilti vagį, bet ne žudiką!

Ištaręs šiuos žodžius, Puaro greitai apsisuko ir nuėjo.

Katarina riktelėjo, bet jis neatsisuko. Jis pasakė viską, ką ketino pasakyti, ir dabar nuėjo, palikęs ją vienatvėje apmąstyti jo paskutinę nedviprasmišką frazę.

Iš kazino išėjo Derekas Keteringas. Išvydęs Katariną, jis priėjo prie jos.

— Aš lošiau, — tarė jis šypsodamasis, — ir lošiau nesėkmingai. Prašvilpiau viską, ką turėjau su savimi.

Katarina sunerimusi pažvelgė į jį. Jai iš karto krito į akis pasikeitęs jo elgesys: jam sunkiai sekėsi paslėpti susijaudinimą.

— Jūs tikriausiai mėgstate lošti? Jūsų širdis — lošėjo.

— Amžino lošėjo? Taip, jūs teisi. O argi tai nėra patrauklu? Viskuo rizikuoti vieną gražią dieną — kas gali tam prilygti?

Katarina, anksčiau atrodžiusi rami ir santūri, pajuto, kaip ji smarkiai jaudinasi.

— Aš noriu su jumis pasikalbėti, — tęsė tuo metu Derekas. — Kas žino, ar aš turėsiu dar tokią progą? Žmonės kalba, kad nužudžiau savo žmoną. Ne, ne, nepertraukite. Tai, žinoma nesąmonės. — Jis valandėlei nutilo, o po to lėtai tęsė: — Nuo policijos man teko kai ką nuslėpti, kad išlaikyčiau... na... tam tikrą padorumą. Nuo jūsų aš nenoriu nieko slėpti. Aš norėjau vesti pinigus. Kai sutikau Rutą van Aldin, man labai jų reikėjo. Jos veidas ir figūra buvo kaip madonos, ir aš tikėjausi, kad galėsiu būti laimingas. Bet karčiai nusivyliau. Mano žmona niekada manęs nemylėjo; dar iki mūsų vestuvių ji pamilo kitą žmogų. O, aš nesiskundžiau! Mūsų santuoka buvo abiem šalims naudingas sandėris. Jai buvo reikalingas Lekonberio titulas, o man — pinigai. Visa bėda ta, kad Ruta — amerikietė. Visiškai manęs nemylėdama, jis vis dėlto reikalavo, kad priklausyčiau tiktai jai, kad tūpčiočiau aplink ją meilikaudamas. Kartkartėmis ji man tiesiai drėbdavo, kad mane nusipirko su žarnokais, kad aš esu jos nuosavybė. Na, ir štai rezultatai — aš su ja elgiuosi nepadoriai. Mano uošvis jums papasakos, ir bus visiškai teisus. Prieš Rutos mirtį man pačiam grėsė mirtinas pavojus, — jis netikėtai nusijuokė. — Kiekvienam, kas išdrįsta stoti prieš Rufą van Aldiną, neišvengiamai gresia mirtinas pavojus.

— O po to? — tyliai paklausė Katarina.

— O po to... — Derekas truktelėjo pečiais. — Po to Ruta buvo nužudyta — kaip tik pačiu laiku.

Jis vėl nusijuokė, ir jo juokas sukėlė Katarinai skausmą. Ji krūptelėjo.

— Taip, — tarė Derekas. — Tai kvailas tonas, bet užtat pasakiau teisybę. Dabar noriu jums pasakyti štai ką. Kai jus pirmąkart išvydau, iškart supratau, kad jūs — ta moteris, kurios laukiau visą savo gyvenimą. Aš jūsų bijojau. Aš maniau, kad jūs atnešite man nelaimę.

— Nelaimę? — piktai paklausė Katarina.

Jis pažvelgė jai į akis.

— Kodėl jūs tokiu tonu klausiate? Apie ką jūs galvojate?

— Apgalvoju tai, ką man neseniai pasakėte.

Derekas nusišaipė.

— Jums apie mane dar daug ko pripasakos, mano brangioji, ir didžia dalimi tai bus tiesa. Daug mano gyvenime buvo blogo, ir dar tokio, apie kurį jūs niekada iš manęs neišgirsite nė vieno žodžio. Aš visą gyvenimą lošiau ir kartais neteisingai ir keistai elgiausi. Aš daugiau niekada jums neprisipažinsiu savo kalčių, su praeitimi baigta. Aš prašau jūsų patikėti tiktai vienu dalyku. Prisiekiu jums, kad aš nekaltas dėl savo žmonos mirties.

Jis ištarė šiuos žodžius gana nuoširdžiai, bet vis dėlto ji aiškiai pajuto nenatūralią pozą. Derekas sutiko sunerimusį Katarinos žvilgsnį ir tęsė:

— Žinau, ką jūs norite pasakyti. Aš jums sumelavau. Aš iš tiesų buvau užėjęs į žmonos kupė.

— Ak! — sušuko Katarina.

— Sunku paaiškinti, kodėl užėjau į kupė, bet pabandysiu. Aš tai padariau negalvodamas, impulsyviai. Matot, aš sekiau žmoną ir bandžiau “Žydrajame traukinyje” jos nepamesti iš akių. Mirej man sakė, kad Ruta Paryžiuje ketina susitikti su grafu de la Rošu, ir aš panorau tai patikrinti, bet Paryžiuje ji neišlipo, ir aš pasijutau truputį kaltas. Staiga pamaniau, kad būtų gerai visam laikui išsiaiškinti mūsų santykius. Aš pabarbenęs atidariau duris ir įėjau.

Jis nutilo.

— Ir... — tyliai ištarė Katarina.

— Ruta gulėjo veidu į sieną, mačiau tiktai jos pakaušį. Žinoma, galėjau pabandyti ją pažadinti, bet staiga mane apleido ryžtas. Ką iš tikrųjų mes galėjome vienas kitam pasakyti po visko, kas jau buvo pasakyta šimtus kartų? O ji taip gražiai miegojo. Aš, stengdamasis netriukšmauti, išėjau iš kupė.

— O kodėl jūs sumelavote policijai? — paklausė Katarina.

— Aš dar ne visiškai išsikrausčiau iš proto. Iš pat pradžių buvo aišku, kad prieš mane atsisuks įtikinamiausi žmogžudystės motyvai. Jeigu būčiau prisipažinęs, kad buvau jos kupė visiškai prieš pat jos mirtį, tai man būtų buvę tolygu savižudybei.

— Suprantu.

Bet ar ji suprato? Katarina nežinojo. Ji juto beveik magišką Dereko patrauklumą, bet kažkas joje priešinosi, kažkas ją sulaikė.

— Katarina...

— Taip?

— Jūs žinote, kad aš jus myliu... O jūs... ar jūs mane mylite?

— Aš... nežinau.

Kas per silpnumas? Ji turi žinoti! Jeigu... jeigu tiktai...

Katarina, tarsi ieškodama pagalbos, beviltiškai apsidairė. Netikėtai jos skruostus nudažė ryškus raudonis: ji išvydo, kad prie jų skuba truputį šlubuodamas gražus vyras — majoras Klaitonas.

Ji lengviau atsikvėpė ir šiltai su juo pasisveikino.

Derekas atsistojo ir paniuro.

— Ledi Templin vis dar lošia? — paklausė jis. — Na, ką gi, eisiu jos palinksminti.

Palikęs juos dviese, Derekas apsisuko ir nuėjo. Katarina vėl atsisėdo. Jos širdis ėmė plakti greitai ir nelygiai, bet pamažu besikalbant su ramiu, gana droviu vyriškiu ji atgavo įprastą savitvardą.

Tuo pačiu metu ji apstulbusi pajuto, jog Klaitonas daro tą patį, ką prieš valandėlę darė Derekas, — prisipažįsta ją mylįs, nors visiškai kita maniera.

Jis kalbėjo labai droviai, dažnai užsikirsdamas. Jo žodžiuose gražbyliavimo nebuvo nė ženklo.

— Nuo tos dienos, kai jus išvydau pirmą kartą... aš... man nederėjo tai pasakyti anksčiau... bet misteris van Aldinas bet kurią dieną gali išvažiuoti ir man nebus kitos progos. Žinau, kad jūs negalite manęs taip greitai pamilti... tai tiesiog neįmanoma. Žinoma, pernelyg daug aš tikiuosi. Aš turiu asmeninių santaupų, tiesa, nelabai didelių... Ne, prašau jūsų, nieko dabar neatsakykite. Žinau jūsų atsakymą. Bet tuo atveju, jeigu būsiu priverstas netikėtai išvažiuoti, norėčiau, kad jūs žinotumėte, jog aš jus myliu.

Katarina buvo sukrėsta ir giliai sujaudinta.

— Ir dar kai ką norėjau pasakyti. Jeigu... jeigu jums kada nors bus reikalinga pagalba... parama, tai aš... viską, ką galėsiu...

Jis čiupo ją už rankos, tvirtai suspaudė, po to nusilenkė ir greitai, neatsigręždamas nuėjo kazino link.

Katarina sėdėjo nekrutėdama ir žvelgė jam įkandin. Derekas Keteringas... Ričardas Klaitonas... du tokie skirtingi žmonės, visiškai skirtingi. Klaitonas buvo kažkoks labai mielas, mielas ir vertas pasitikėjimo. O Derekas...

Ir Katarinai staiga kilo keistas jausmas. Ji pajuto, kad ji jau ne viena sėdi ant suoliuko parke prie kazino, jog kažkas yra greta jos ir šis kažkas — nužudyta moteris, Ruta Ketering. Atrodė, Ruta nori jai kažką pasakyti, kažką neįprastai svarbaus. Vizija buvo tokia aiški ir gyva! Katarina buvo visiškai įsitikinusi, jog Rutos Ketering dvasia jai norėjo pranešti kažką gyvybiškai svarbaus. Bet štai regėjimas dingo, Katarina, visa drebėdama, pakilo nuo suoliuko. Ką, ką taip karštai jai norėjo pasakyti Ruta Ketering?

27 SKYRIUS

SUSITIKIMAS SU MIREJ

Išsiskyręs su Katarina, Klaitonas nuėjo ieškoti Erkiulio Puaro ir jį rado vienoje iš kazino patalpų, kurioje jis bandė lošti iš nedidelės sumos. Tą momentą, kai prie jo prisiartino Klaitonas, iškrito 33 numeris.

— Nepasisekė, — tarė sekretorius, stebėdamas, kaip krupjė paima Puaro užstatytą sumą. — Jūs dar bandysite?

Puaro papurtė galvą.

— Ne dabar.

— Ar jūs mėgstate lošti? — smalsiai paklausė Klaitonas.

— Mėgstu, bet ne ruletę.

Klaitonas į jį greitai žvilgtelėjo sunerimęs. Jis pagarbiai paklausė:

— Ar jūs dabar neužsiėmęs, mesjė Puaro? Norėčiau su jumis pasikalbėti.

— Aš jūsų paslaugoms. Galbūt einam į lauką? Ten bus daug maloniau.

Jie išėjo iš kazino; Klaitonas giliai atsiduso.

— Man patinka Rivjera. Pirmą kartą čia lankiausi prieš dvylika metų, kai gulėjau ledi Templin ligoninėje. Palyginti su Flandrija, iš kurios atvažiavau, čia buvo rojus.

— Tikra teisybė, — patvirtino Puaro.

— Koks tolimas dabar atrodo karas, — susimąstęs tarė Klaitonas.

Jie valandėlę ėjo tylėdami.

— Jūs dėl ko nors susirūpinęs? — paklausė Puaro.

Klaitonas, šiek tiek nustebęs, pažvelgė į jį.

— Jūs teisus, — prisipažino jis. — Kaip jūs tai supratote?

— Aiškiai matyti, — sausai atsakė Puaro.

— Nemaniau, kad taip visiškai nemoku slėpti savo jausmų.

— Tokia mano specifinė profesija — skaityti mintis iš veido išraiškos, — oriai paaiškino mažasis seklys.

— Aš jums pasakysiu, kas mane jaudina, mesjė Puaro. Jūs girdėjote apie tą šokėją Mirej?

— Apie mesjė Dereko Keteringo chere amie*?

— Taip, apie ją. Jūs, žinoma, suprantate, kad misteris van Aldinas, žinodamas jos ryšius su Dereku, ryžtingai prieš ją nusistatęs. Ji parašė jam ir pasiūlė susitikti. Jis man padiktavo griežtą atsakymą, ir man teko jį perduoti. Šiandien rytą ji atėjo į mūsų viešbutį ir atsiuntė savo vizitinę kortelę, tuo pat metu pridūrusi, kad jai nedelsiant reikia matyti misterį van Aldiną.

— Jūs mane sudominote, — tarė Puaro.

— Misteris van Aldinas įniršo. Aš išdrįsau jam neprieštarauti. Man pasirodė, jog ši moteris mums gali pateikti vertingos informacijos. Žinome, kad ji važiavo "Žydruoju traukiniu" ir galėjo matyti arba girdėti ką nors mums naudinga. Jūs man pritariate, mesjė Puaro?

— Pritariu, — sausai atsakė Puaro. — Nes van Aldinas, reikia pasakyti, elgėsi itin kvailai.

— Džiaugiuosi, kad mūsų požiūriai sutampa, — prisipažino milijonieriaus sekretorius. — Aš taip tikėjau savo teisumu, kad nulipau žemyn ir su šia dama pasikalbėjau.

— Eh bien**?

— Keblu tai, kad ji užsispyrė pasimatyti būtent su misteriu van Aldinu. Bandžiau, kaip galėjau, jo atsakymą sušvelninti ir pasakiau, jog misteris van Aldinas pernelyg užsiėmęs, bet, jeigu ji panorėtų, tai galėtų pasikalbėti su manimi. Tačiau ji užsispyrė ir galų gale taip nieko ir nepasakiusi išėjo. Man susidarė įspūdis, kad ši moteris kažką žino.

— Tai rimta, — ramiai tarė Puaro. — Jūs žinote, kur ji apsigyvenusi?

— Taip, — Klaitonas pasakė viešbutį.

---

* Drauguže.

** Na, ir?

— Gerai. Mes ten nedelsiant vykstame.

Sekretorius staiga susvyravo.

— O misteris van Aldinas? — paklausė abejodamas jis.

— Mesjė van Aldinas — labai užsispyręs žmogus, — tarė Puaro. — Aš nesiginčiju su užsispyrėliais, o veikiu nepaisydamas jų. Mes nedelsdami važiuojame pas damą. Aš jai pasakysiu, kad ją išklausyti jus įpareigojo mesjė van Aldinas. Tikiuosi, neprieštarausite?

Atrodė, jog Klaitonas vis dar negalėjo ryžtis, bet Puaro apsimetė, kad jo dvejonių nepastebi.

Viešbutyje jiems pasakė, kad madmuazelė Mirej savo kambaryje, ir Puaro nusiuntė į viršų savo ir Klaitono vizitines korteles, ant jų iš anksto užrašęs "Misteris van Aldinas".

Iš viršaus perdavė, kad madmuazelė Mirej pasirengusi svečius priimti.

Įėjęs į šokėjos kambarius, Puaro nedelsiant paėmė į savo rankas iniciatyvą.

— Madmuazele, — žemai nusilenkęs sumurmėjo jis, — mes čia dėl van Aldino interesų.

— Ak! O kodėl jis pats neatėjo?

— Jis serga, — nė nemirktelėjęs sumelavo Puaro. — Drėgnas Rivjeros klimatas ne jo jėgoms, dėl to jis mane ir majorą Klaitoną, savo sekretorių, įpareigojo veikti jo vardu. Beje, jeigu jūs norite, galite palaukti porą savaičių...

Puaro smūgis buvo tikslus. Tokio temperamento moterims kaip Mirėj, žodis "palaukti" bematant sukelia nesutramdomos energijos antplūdį.

— Eh bien, ponai, aš jums tuojau viską papasakosiu. Ilgai kentėjau, suėmusi save į rankas. O dėl ko? Kad mane įžeidinėtų? Taip, įžeidinėtų! Ak! Nejaugi jis mano, kad su Mirej galima taip elgtis? Numesti mane kaip sunešiotą pirštinę! Manęs vyrai niekada anksčiau nemesdavo. Aš visada juos mesdavau. Aš!

Ji blaškėsi po kambarį, jos lieknas kūnas virpėjo iš pykčio. Užsikabinusi už nedidelio stalelio, ji su tokia jėga jį pastūmė, kad jis nulėkė prie kitos sienos.

— Štai ką aš padarysiu jam! — sušuko ji. — Ir štai!

Ji čiupo stiklinę vazą ir sviedė ją į židinį. Vaza sudužo į šimtus šukių.

Klaitonas į visa tai žiūrėjo abejingai ir kaip tikras britas

nepritarė. Jis jautėsi aiškiai ne savo kailyje. Puaro savo ruožtu spindinčiomis iš džiugesio akimis stebėjo sceną, aiškiai mėgaudamasis spektakliu.

— Žavinga! — sušuko jis. — Garbės žodis, madmuazelės karštas temperamentas!

— Aš aktorė, — paaiškino Mirej — o visi artistai yra temperamentingi. — Aš Dereką įspėjau, bet jis nenorėjo manęs klausyti. — Ji staigiai atsisuko į Puaro. — Sakykite, ar tiesa, kad jis rengiasi vesti tą anglę?

Puaro kostelėjo.

— On ma dit*, — sumurmėjo jis, — kad misteris Keteringas ją tiesiog dievina.

Mirej prišoko prie mažojo belgo.

— Jis nužudė savo žmoną! — sustaugė ji. — Aš jums sakau! Jis man iš anksto pasakė, jog taip padarys. Jis buvo įvarytas į aklavietę. Ir reikia pasakyti, kad jis pasirinko paprasčiausią išeitį.

— Jūs tvirtinate, kad misteris Keteringas nužudė savo žmoną?

— Taip, taip, taip! Jūs ką, negirdite?

— Policijai, — sumurmėjo Puaro, — prireiks šito... e-e... tvirtinimo įrodymų.

— Aš juos turiu. Pati mačiau, kaip jis tą naktį išėjo iš savo žmonos kupė.

— Kada? — griežtai paklausė Puaro.

— Kelios minutės prieš sustojant traukiniui Lione.

— Jūs galite tai patvirtinti prisiekdama, madmuazele?

Tai buvo jau kitas Puaro, energingas ir ryžtingas žmogus.

— Taip.

Įsivyravo trumpa tyla. Mirej krūtinė smarkiai kilnojosi, jos įžūlokas ir šiek tiek išsigandęs žvilgsnis klaidžiojo svečių veidais.

— Tai labai rimta, madmuazele, — tarė seklys. — Jūs suprantate, kaip tai rimta?

— Na, žinoma, suprantu.

— Puiku, — tarė Puaro. — Tada jūs turite suprasti ir tai, kad negalima gaišti laiko. Aš paprašyčiau jus nedelsiant kartu vykti pas tardytoją.

Mirej neteko žado, bet, kaip numatė Puaro, kelias atgal jai buvo užkirstas.

— Labai gerai, — sumurmėjo ji. — Aš tiktai apsivilksiu paltą.

* Man sakė.

Pasilikę vieni, Puaro su Klaitonu susižvalgė.

— Būtina... kaip jūs sakote... kalti geležį, kol karšta, — tarė Puaro. — Ji labai temperamentinga, bet po valandos galbūt jau panorės atsisakyti visų savo žodžių. Mes tam turime užkirsti kelią.

Greitai pasirodė Mirej, apsivilkusi rausvai rudos spalvos paltu, panašiu į leopardo kailį. Mirej ir pati labai priminė įerzintą ir pavojingą leopardą. Jos akys kaip ir anksčiau blizgėjo iš pykčio ir ryžto.

Puaro ją palydėjo pas tardytoją, ten jie surado ir mesjė Kosą. Mažasis belgas trumpai paaiškino reikalo esmę, ir Mirej pakartojo savo pasakojimą beveik tais pačiais žodžiais kaip ir pirmą kartą, bet jau gerokai šaltakraujiškiau.

— Tai nepaprastai įdomu, madmuazele, — lėtai tarė mesjė Karežas. Jis atsilošė krėsle, pasitaisė pensnė ir įdėmiai pažvelgė į šokėją: — Jūs norite mus įtikinti, kad mesjė Keteringas iš anksto jums prisipažino, jog ketina nužudyti savo žmoną.

— Taip, taip. Jos pernelyg puiki sveikata, — kalbėjo jis. — Štai jeigu ji mirtų įvykus nelaimingam atsitikimui, — tvirtino jis, — viskas susitvarkytų.

— O jūs suprantate, madmuazele, — griežtai tarė mesjė Karežas, — kad jūs tampate tiesiogine nusikaltimo bendrininke?

— Aš? Visiškai ne, mesjė. Aš jo žodžių nepriėmiau už gryną pinigą. Aš juk, mesjė, pažįstu vyrus. Ko tik jie neprišneka! Kas tada būtų, jeigu viskas, ką jie plepa au pied de le lettre*, įvyktų iš tikrųjų!

Tardytojas pakėlė antakius.

— Vadinasi, mes galime manyti, kad jūs palaikėte Dereko Keteringo grasinimus tuščiais plepalais. Leiskite tada paklausti, madmuazele, kas tokiu atveju jus privertė nutraukti savo gastroles Londone ir išvažiuoti į Rivjerą?

Mirej į jį pakėlė drėgnas juodas akis.

— Aš norėjau būti su žmogumi, kurį myliu, — paprastai atsakė ji. — Argi tai blogai?

— Vadinasi, jūs lydėjote mesjė Keteringą į Nicą jam sutikus, — švelniai įsiterpė Puaro.

Atrodė, jog Mirej dvejoja, kaip atsakyti į klausimą. Ilgai svarsčiusi, ji išsisukinėdama tarė:

---

* Pažodžiui.

— Tokiais atvejais aš sprendžiu pati, mesjė.

Tai, kad ji iš esmės apėjo klausimą, nepraslydo pro svečių ausis.

— Kada jūs sužinojote, kad mesjė Keteringas nužudė savo žmoną?

— Kaip jau sakiau, tą naktį jis išėjo iš jos kupė. Dar traukiniui neprivažiavus Liono. Jo buvo toks žvilgsnis, kad... ak! Tada aš dar nesupratau — bet šis žvilgsnis buvo tiesiog siaubingas, jis nieko nematė. Aš jo niekada neužmiršiu.

Ji beveik šaukė, tada aistringai pliaukštelėjo rankomis.

— Galima įsivaizduoti, — tarė mesjė Karežas.

— Vėliau, kai sužinojau, jog traukiniui išvažiuojant iš Liono madam Ketering jau buvo negyva, aš... aš tada viską supratau!

— Ir vis dėlto jūs nėjote į policiją, madmuazele, — maloniai tarė komisaras.

Mirej didingai pažvelgė į jį, aiškiai mėgaudamasi vaidmeniu, kurį dabar vaidino.

— Kad išduočiau savo mylimąjį? — tarė ji. — Taip nepadarytų nė viena moteris.

— Bet juk dabar... — užsiminė mesjė Kosas.

— Tai visai kitas reikalas. Jis mane išdavė! Aš negaliu tokio įžeidimo ištverti tylėdama!

— Taip, taip, žinoma, — ramindamas sumurmėjo tardytojas. — O dabar, madmuazele, perskaitykite savo parodymus, patikrinkite, ar viskas teisingai surašyta, ir pasirašykite.

Mirej negaišo laiko protokolo skaitymui.

— Taip, taip, — greitai tarė ji. — Viskas teisingai, — ji pasirašė ir atsistojo. — Aš daugiau jums nereikalinga, ponai?

— Kol kas ne, madmuazele.

— O Dereką areštuos?

— Nedelsiant.

Susisiautusi paltą, Mirej piktai nusijuokė.

— Jam derėjo tai apgalvoti mane metant! — sušuko ji.

— Valandėlę! — Puaro delikačiai kostelėjo. — Nedidelė smulkmena.

— Taip.

— Iš kur jūs žinote, jog traukiniui išvažiavus iš Liono stoties, madam Ketering jau buvo negyva?

Mirej nustebusi apstulbo.

— Bet juk ji iš tikrųjų buvo negyva?
— Nejaugi?
— Na... žinoma. Aš...
Ji nuščiuvo. Jos akyse Puaro įžvelgė įtampą.
— Man taip sakė, — pagaliau tarė ji. — Visi taip kalba.
— Taip? — įsiterpė Puaro. — Aš kažkaip neprisimenu, kad apie šį faktą būtų užsiminta kur nors už tardytojo kabineto, kuriame esame, sienų.
Mirej iš tiesų nusigando.
— Sklandė kažkokie gandai, — netvirtai tarė ji. — Man kažkas pasakojo, tiktai aš negaliu prisiminti, kas būtent.
— O brangenybės? Atleiskite, madmuazele, galbūt jūs ką nors žinote apie jas?
— Brangenybės? Kokios brangenybės?
— Jekaterinos Antrosios rubinai. Jūs tiek daug visko girdite, galbūt ir apie juos ką nors girdėjote?
— Aš nieko nežinau apie jokias brangenybes, — piktai atšovė Mirej ir išėjo trenkusi durimis.
Mesjė Karežas grįžo į savo kėdę, tardytojas atsiduso.
— Kokia furija! — tarė jis. Bet diable ment chic*. Norėtųsi žinoti, ar ji tiesą sakė. Aš asmeniškai manau, kad taip.
— Jos istorijoje, žinoma, yra tam tikra dalis tiesos, — pritarė Puaro. — Ji patvirtino parodymus mis Grej, kuri tą naktį, kaip tik atvykstant traukiniui į Lioną, matė, kaip mesjė Keteringas iš koridoriaus įėjo į savo žmonos kupė.
— Dėl jo viskas aišku, — atsidusęs tarė komisaras. — O gaila, — pridūrė jis vėl atsidusęs.
— Ką jūs turite omeny? — paklausė Puaro.
— Daugelį metų svajojau patupdyti už grotų grafą de la Rošą. Šį kartą, ma foi**, jau maniau, kad jis mano rankose. Kai dėl antrojo, reikalas čia, žinoma, ne toks paprastas.
Mesjė Karežas pasikasė nosį.
— Jeigu paaiškės, kad mes vėl suklydome, — atsargiai tarė jis, — gresia dideli nemalonumai. Mesjė Keteringas — aristokratas. Jeigu mes jį areštuosim — žinutė pateks į laikraščius. O jeigu po to paaiškės, kad jis nekaltas... — Karežas, apimtas blogos nuojautos, nervingai truktelėjo pečiais.

* Velniškai prašmatni.
** Tiesą kalbant.

— Dabar apie brangenybes, — įsiterpė komisaras. — Ką gi jis vis dėlto su jomis padarė?

— Žinoma, paėmė, kad suklaidintų tyrimą, — atsakė mesjė Karežas. — O štai ką jis vėliau darė? Juk jos jam — nereikalingas balastas...

Puaro nusišypsojo:

— Dėl brangenybių aš turiu savo nuomonę. Ponai, ar jūs girdėjote apie žmogų, kurį paprastai vadina Markizu?

Susijaudinęs komisaras palinko į priekį.

— Markizas? — sušuko jis. — Markizas? Jūs manote, kad į šią bylą jis įsinarpliojęs?

— Aš norėčiau išgirsti, kas apie jį žinoma.

— Ne tiek daug, kaip mums norėtųsi, — niūriai tarė komisaras. — Jis, žinote, laikosi šešėlyje. Visą nešvarų darbą už jį dirba kiti. Jis pats, kuo mes tvirtai įsitikinę, ne išeivis iš nusikalstamų sluoksnių, o visiškai kilnios kilmės žmogus.

— Prancūzas.

— Taip. Bent jau mes taip manome. Beje, tuo neįsitikinę. Jis dirbo Prancūzijoje, Anglijoje, Amerikoje. Pernai rudenį įvykdyti keli apiplėšimai Šveicarijoje taip pat su juo susiję. Jis — stambus paukštis, laisvai kalba prancūziškai ir angliškai; jo kilmė neaiški.

Puaro linktelėjo ir atsistojo, ketindamas eiti.

— Daugiau mums nieko nepasakysite, mesjė Puaro? — viltingai paklausė komisaras.

— Kol kas ne. Galimas daiktas, viešbutyje išgirsiu kokių naujienų.

Mesjė Karežas buvo aiškiai sunerimęs.

— Jeigu į bylą įsipainiojęs Markizas... — pradėjo jis ir sumikčiojo.

— Griūva visos mūsų versijos, — užbaigė mesjė Kosas.

— Bet ne mano, — tarė Puaro. — Sudie, ponai. Jeigu paaiškės kas nors naujo, jums nedelsdamas pranešiu.

Niūriai susiraukęs, Puaro pasuko į viešbutį. Jam padavė telegramą. Ilgą telegramą. Jis ją du kartus perskaitė, o po to lėtai sulankstė ir įsikišo į kišenę. Numeryje jo laukė Džordžas.

— Aš pavargau, Džordžai, labai pavargau. Užsakykite truputį šokolado.

Po kelių minučių ant stalo stovėjo puodelis su šokoladu. Kai Džordžas rengėsi eiti, Puaro jį sustabdė.

— Man atrodo, Džordžai, jūs gerai pažįstate anglų aristokratiją, — sumurmėjo belgas.

Džordžas atlaidžiai nusišypsojo.

— Manau, kad taip, sere.

— Ir tikriausiai laikotės nuomonės, kad nusikaltėliai — aukščiausių visuomenės sluoksnių atstovai.

— Ne visada, sere. Buvo labai nemaloni istorija su jauniausiu hercogo Devairo sūnumi. Dėl nesuprantamų priežasčių jis paliko Itoną, ir su juo buvo susiję keli incidentai. Buvo kalbama apie kleptomaniją, bet policija, aišku, tuo netikėjo. Labai protingas jaunas džentelmenas, sere, bet patikėkite manimi, kiaurai ištvirkęs. Ji šviesybei teko galų gale jį išsiųsti į Australiją, ir ten jis buvo, kaip girdėjau, nuteistas. Tiesa, svetimu vardu. Labai keista, sere, bet toks gyvenimas. Vaikinui, vargu ar man apie tai reikia kalbėti, lėšų nestigo.

Puaro linktelėjo.

— Aistra stipriems pojūčiams, — sumurmėjo jis, — ir menkas protas. Taip, įdomu...

Jis išsiėmė iš kišenės telegramą ir dar kartą ją perskaitė.

— Tai pat buvo ledi Meri Foks duktė, — tęsė kamerdineris. — Baisu pagalvoti, kaip ji apgaudinėdavo pardavėjus. Turiu pasakyti, kiek rūpesčių tai sukelia geriausioms Anglijos šeimoms, sere! Aš dar galėčiau užsiminti ir apie kitus panašius atvejus.

— Jūsų puiki atmintis, Džordžai, — sumurmėjo Puaro. — Aš dažnai apie tai galvoju, kodėl jūs, visą gyvenimą pragyvenęs greta tituluotų asmenybių, nusprendėte man tarnauti. Galbūt taip pat mėgstate aštrius pojūčius?

— Ne visai taip, sere. Aš kartą perskaičiau “Aukštuomenės naujienose”, kad jus priėmė Bekingemo rūmuose. Aš tada kaip tik ieškojau naujos vietos. Jo didenybė, kaip rašoma laikraštyje, buvo labai jums palankus ir labai vertino jūsų gabumus.

— Ak, — tarė Puaro, — kaip malonu prisikapstyti iki dalykų esmės!

Jis susimąstė, o po to paklausė:

— Jūs paskambinote madmuazelei Papopolus?

— Taip, sere. Ji ir jos tėvas džiaugsis, galėdami su jumis šiandien vakare pavakarieniauti.

— Taip, — susimąstęs nutęsė Puaro. Jis išgėrė šokoladą, padėjo puodelį tiksliai į vidurį padėklo ir ramiai prakalbo greičiau pats sau negu tarnui.

— Voverė, mano brangusis Džordžai, renka riešutus. Ji kaupia savo atsargas žiemai, kad jos galėtų vėliau praversti. Tad štai, Džordžai, kad pasisektų, mums reikia imti pavyzdį iš gyvūnijos atstovų. Aš taip visada dariau. Aš persikūnijau į katę, kai sekiau pelės olą. Aš persikūnijau į šunį, kai ėjau kažkieno pėdsaku. Džordžai, aš dažnai persikūniju ir į voverę, kai renku informaciją. Dabar ketinu pasinaudoti savo atsargomis ir susirasti vieną labai įdomų riešutą, kurį įsidėjau į taupyklę beveik prieš septyniolika metų. Džordžai, jūs klausotės manęs?

— Nesu tikras, sere, — tarė Džordžas, — kad riešutai išsilaikytų tokį ilgą laiką... Juos, tiesa, galima užkonservuoti.

Puaro pažvelgė į jį ir nusišypsojo.

28 SKYRIUS

PUARO PERSIKŪNIJA Į VOVERĘ

Iki vakarienės liko trys ketvirčiai valandos, bet Puaro sėdo į automobilį ir išvažiavo tiesiai į "Margerit" vilą, kurioje pasiteiravo mis Grej. Ji rengėsi, ir jam teko tris ar keturias minutes palaukti salone; jį pasitiko Lenoks Templin.

— Katarina dar ne visai pasirengusi, — tarė ji. — Galbūt man jai perduoti, ką jūs norite pasakyti, ar jūs jos lauksite?

Puaro susimąstęs pažvelgė į Lenoks. Jis ilgai svyravo, tarsi atsakymas būtų turėjęs didelę reikšmę. Pagaliau jis surado, ką atsakyti į tokį, atrodytų, paprastą klausimą.

— Ne, — tarė jis. — Ne, manau, man nėra reikalo laukti madmuazelės Grej. Ko gero, net geriau, kad man atsirado kita proga. Kartais tai taip sudėtinga...

Lenoks, truputį suraukusi antakius, mandagiai tylėjo.

— Aš turiu šiokių tokių naujienų, — tęsė Puaro. — Prašyčiau pasakyti savo draugei, kad mesjė Keteringas šiandien vakare areštuotas jį apkaltinus žmonos nužudymu.

— Ir jūs norite, kad aš tai pasakyčiau Katarinai? — paklausė Lenoks. Puaro pamatė, jog mergina tarsi liovėsi kvėpavusi ir pastebimai išblyško.

— Jeigu galima, madmuazele.

— Bet kam? — paklausė Lenoks. — Jūs manote, kad Katarina nusimins? Jums atrodo, kad ji jam neabejinga?

— Nežinau, madmuazele. Matote, aš atvirai prisipažįstu. Paprastai aš žinau viską, bet šiuo atveju... taip, aš nežinau. Ko gero, jūs žinote už mane daugiau.

— Taip, žinau, — tarė Lenoks. — Bet vis tiek jums nieko nesakysiu.

Ji valandėlę patylėjo, vis dar piktai suraukusi antakius, o po to griežtai paklausė:

— O jūs pats tikite tais kaltinimais?

Puaro truktelėjo pečiais:

— Taip mano policija.

— Aha, išsisukate nuo atsakymo? — įgėlė Lenoks. — Vadinasi, turite ką nuslėpti.

Paniurusiu veidu ji vėl nutilo. Puaro švelniai paklausė:

— Juk jūs seniai pažįstama su Dereku Keteringu?

— Vos ne nuo vaikystės, — piktai atsakė Lenoks.

Puaro tylėdamas kelis kartus linktelėjo.

Įprastu staigiu judesiu Lenoks pasitraukė savo kėdę prie stalo ir, pasirėmusi galvą rankomis, įsispoksojo tiesiai į Puaro.

— Kokius faktus prieš jį policija turi? — pareikalavo ji. — Tuos, kad jis po jos mirties gavo krūvą pinigų. Taip?

— Du milijonus.

— O jeigu jos būtų nenužudę, jis būtų nuskurdęs?

— Taip.

— Bet juk to maža, — tęsė Lenoks. — Žinau, kad jis važiavo tuo pačiu traukiniu, bet... šito negana.

— Madam Ketering kupė buvo rastas jai nepriklausantis portsigaras su "K" raide ant dangtelio. Be to, du žmonės matė, kaip jis įėjo į žmonos kupė ir iš jos išėjo likus kelioms minutėms iki Liono stoties.

— Ir kas šie žmonės?

— Dvi moterys. Viena iš jų — jūsų draugė mis Grej. Kita — madmuazelė Mirej, šokėja.

— O ką pats Derekas sako? — piktai paklausė Lenoks.

— Jis neigia, kad apskritai buvo užėjęs į jos kupė.

— Idiotas! — ryžtingai tarė Lenoks ir paniuro. — Jūs sakote, prieš pat Lioną. Ar žinoma, kada... kada ji mirė?

— Gydytojams sunku nustatyti tikslų jos mirties laiką, — paaiškino Puaro, — Jie linkę teigti, kad madam Ketering buvo mirusi dar traukiniui neišvažiavus iš Liono. Mes, savo ruožtu, žinome tiksliai, kad traukinio išvažiavimo metu madam Ketering jau buvo mirusi.

— Iš kur jūs žinote?

Puaro keistai nusišypsojo.

— Kai kas užėjo į jos kupė ir rado ją negyvą.

— Ir jis nepakėlė ant kojų viso traukinio?

— Ne.

— Bet kodėl?

— Matyt, tam turėjo priežasčių.

Lenoks piktai pažvelgė į seklį:

— Ir jūs žinote, kokios tos priežastys...

— Ko gero, taip.

Lenoks valandėlę sėdėjo tylėdama, nugrimzdusi į apmąstymus. Puaro tylėdamas ją stebėjo. Pagaliau ji pakėlė galvą. Jos skruostus užliejo švelnus raudonis, akys blizgėjo.

— Taigi jūs manote, kad žmogžudys su ja važiavo tame pačiame traukinyje, bet juk tai ne faktas. Jis galėjo įeiti į vagoną, kai traukinys sustojo Lione, nueiti tiesiai į kupė, nužudyti, paimti rubinus ir niekieno nepastebėtas išlipti iš traukinio. Šiuo atveju, kai pas ją buvo užėjęs Derekas, ji dar buvo gyva, ir kai į jos kupė užėjo tas, kitas, jau mirusi.

Puaro atsilošė kėdėje, įdėmiai pažvelgė į merginą, kelis kartus linktelėjo galvą ir giliai atsiduso.

— Madmuazele, — tarė jis, — tai, ką jūs dabar išdėstėte, nepaprastai panašu į tiesą. Aš klaidžiojau tamsoje, o jūs man atvėrėte akis. Jūs paaiškinote tą faktą, kuris iki šiol mane stebino.

Belgas atsistojo.

— O Derekas? — paklausė Lenoks.

— Kas jį žino? — Puaro truktelėjo pečiais. — Galiu jums pasakyti tiktai tiek, madmuazele, aš nepatenkintas. Taip, aš, Erkiulis Puaro, iki šio laiko nepatenkintas. Galimas daiktas, šiandien vakare aš dar kai ką išaiškinsiu. Šiaip ar taip, pabandysiu tai padaryti.

— Jūs su kuo nors susitiksite?

— Taip, su dviem pažįstamais.

— Ir jūs manote, kad jie kažką žino?

— Jie gali kažką žinoti. Tokiu atveju negalima praleisti nė vienos galimybės. Sudie, madmuazele.

Lenoks jį palydėjo iki durų.

— Aš... padėjau jums? — paklausė ji.

Kai jis pažvelgė į merginą nuo slenksčio, Puaro veidas sušvelnėjo.

— Taip, madmuazele, jūs man padėjote. Kai jums bus sunku sieloje, prisiminkite tai.

Važiuodamas automobiliu, jis niūriai mąstė, bet jo akyse degė žalia ugnis — triumfo pranašas.

Mažasis belgas pavėlavo į susitikimą tiktai keletą minučių, atvažiavęs šiek tiek vėliau už Papopolus ir jo dukrą. Jis mandagiai atsiprašė. Pakantus ir didingas graikas atrodė liūdnas tyro gyvenimo patriarchas, Zija buvo žavinga ir linksma. Vakarienė praėjo puikiai. Puaro buvo geros nuotaikos, pasakojo anekdotus, juokavo, žarstė komplimentus Zijai Papopolus, prisiminė įvairias savo gyvenimo istorijas. Meniu buvo parinktas puikiai, o vynas — nuostabus.

Vakarienės pabaigoje mesjė Papopolus mandagiai pasiteiravo:

— O kaip mano patarimas? Ką jums pavyko apie tą arklį sužinoti?

— Aš užmezgiau ryšį šiuo reikalu su... e-e... savo bukmekeriu, — atsakė Puaro.

Vyrų akys susitiko.

— Gana garsus arklys, ar ne?

— Ne, — atšovė Puaro. — Tokius mūsų draugai anglai paprastai vadina ašvieniais.

— A! — susimąstęs tarė mesjė Papopolus.

— Na, o dabar, mano draugai, siūlau nueiti į kazino ir truputį palošti ruletę, — linksmai sušuko Puaro.

Kazino draugai išsiskyrė. Puaro liko su Zija, o jos tėvas pasitraukė į šalį.

Mažajam sekliui, palyginti su madmuazele Papopolus, kuriai per keletą kartų pavyko išlošti kelis tūkstančius frankų, nesisekė.

— Viskas, — sausai tarė ji Puaro. — Laikas sustoti.

Belgo akys sublizgėjo.

— Nuostabu! — sušuko jis. — Jūs verta savo tėvo duktė, madmuazele Zija. Jūs žinote, kada reikia sustoti. Mokėti laiku sustoti — didelis dalykas!

Jis apsidairė.

— Kažkodėl arti nematau jūsų tėvo, — nerūpestingai tarė Puaro. — Jis tikriausiai išėjo į parką. Aš jums atnešiu apsiaustą, madmuazele, ir mes eisime pas jį.

Tačiau užuot ėjęs į rūbinę, Puaro nuskubėjo ieškoti graiko ir su juo susidūrė didžiajame hole. Mesjė Papopolus stovėjo prie kolonos ir kalbėjosi su, matyt, ką tik atvykusia moterimi. Tai buvo Mirej.

Puaro tyliai perėjo holą ir atsistojo kitoje tos pačios kolonos pusėje. Jos nepastebėję, graikas su šokėja toliau gyvai kalbėjosi, — tiksliau, kalbėjo Mirej, o mesje Papopolus apsiribojo vienskiemenėmis replikomis ir išraiškingais gestais.

— Sakau jums, man reikia laiko, — prašė šokėja. — Duokite man laiko, ir aš jums gausiu pinigų.

— Laukti? — gūžtelėjo pečiais graikas. — O kam man tai?

— Visai neilgai, — meldė jį Mirej. — Ak, jūs turite suprasti. Savaitę, dešimt dienų, — štai ir viskas, ko prašau. Jūs galite patikėti, aš gausiu pinigų.

Papopolus žengė žingsnį į šalį ir susidūrė su Puaro, kuris jam nekaltai šypsojosi.

— Vous voila*, mesjė Papopolus. Aš jūsų ieškojau. Jūs neprieštarausite, jeigu mes su madmuazele Zija truputį pavaikščiosime po parką? O, labas vakaras, madmuazele! — Puaro žemai nusilenkė Mirej. — Tūkstantį kartų atsiprašau už tai, kad neišsyk jus pastebėjau.

Šokėja į jo atsiprašymus reagavo gana šaltai. Ji buvo susierzinusi, kad taip šiurkščiai nutraukė jos tete-a-tete** su mesjė Papopolus. Mažasis belgas iš karto viską suprato. Papopolus greitai pridūrė: “Žinoma, žinoma”, — ir Puaro nuėjo.

Čiupęs pakeliui apsiaustą, jis grįžo pas Ziją, ir jie kartu pasuko į parką.

— Tinkama vieta savižudybei, — staiga ištarė mergina.

Puaro gūžtelėjo pečiais.

---

* Štai ir jūs.

** Pokalbis vienu du.

— Kažkodėl taip manoma. Kokie kvaili žmonės, madmuazele, ar ne? Valgyti, gerti, alsuoti tyru oru — juk taip malonu! Ir kvaila sau atimti visa tai vien tik dėl to, kad nėra pinigų arba skauda širdį. Lamour*, kiek nelaimių ji atneša žmonėms, juk taip?

Zija nusijuokė.

— Nereikia juoktis iš meilės, madmuazele! — sušuko Puaro, energingai jai grasindamas smiliumi. — Jūs pati esate jauna ir kerinti.

— Tai toli gražu ne taip, — atšovė Zija — Jūs užmiršote, kad man jau trisdešimt trys metai, mesjė Puaro. Aš atvira su jumis, nes aš, kaip ir mano tėvas, gerai prisimenu tą paslaugą, kurią jūs jam padarėte prieš septyniolika metų Paryžiuje.

— Kai žiūriu į jus, man atrodo, kad praėjo gerokai mažiau laiko, — galantiškai atsiliepė Puaro. — Tada jūs buvote tokia pat, kaip dabar, galbūt tik truputį blyškesnė, truputį lieknesnė ir truputį rimtesnė. Jums tada buvo šešiolika, ir jūs ką tik buvote grįžusi iš pensiono. Jau ne petit pensionnaire**, bet dar ir ne visai moteris. Jūs buvote nuostabi ir žavinga, madmuazele Zija. Ir taip atrodė ne tiktai man, galite patikėti.

— Šešiolikmetis žmogus naivus ir truputį kvailas, — atsiduso Zija.

— Galimas daiktas, — pritarė Puaro. — Taip, visiškai galimas daiktas. Šešiolikos metų jaunuoliai iš tikrųjų patiklūs, madmuazele, ir jie tiki tuo, ką jiems sako.

Jeigu Puaro ir pastebėjo žaibišką žvilgsnį, kuriuo jį apdovanojo mergina, jis šito neparodė ir susimąstęs tęsė:

— Taip, tai buvo įdomi byla. Jūsų tėvas, madmuazele, taip ir nesuprato jos tikrosios esmės.

— Taip?

— Kai jis manęs prašė paaiškinti detales, aš pasakiau: "Mesjė Papopolus, aš jums sugrąžinau jūsų dingusį daiktą. Prašau neužduokite man jokių klausimų". Žinote, madmuazele, kodėl taip atsakiau?

— Nesuprantu, — šaltai atsiliepė Zija.

— Juk mano širdyje pasiliko truputį vietos mažajai pensionato auklėtinei, tokiai išblyškusiai, tokiai lieknai, tokiai rimtai.

---

* Meilė.

** Mažoji pensionato auklėtinė.

— Aš nesuprantu, apie ką jūs! — piktai sušuko Zoja.

— Nejaugi, madmuazele? Jūs užmiršote savo Antoniją Piredžo?

Mergina nieko neatsakė ir tiktai atsiduso.

— Jis parsisamdė pas jus į parduotuvę pardavėju, ar ne tiesa, bet šios kuklios pareigos jam aiškiai netiko. Vaikinas, jeigu jis gražus ir šmaikštaus liežuvio, gali sudominti šeimininko dukrą. Bet kadangi juk negalima visą laiką kalbėti apie meilę, kartais juodu kalbėdavosi vienas su kitu ir apie kitokius dalykus, pavyzdžiui, apie vieną, labai įdomų, kuris tomis dienomis buvo saugomas pas mesjė Papopolus. Jūs buvote teisi, madmuazele, jauniems būdingas naivumas ir patiklumas. Juk buvo taip naivu juo patikėti ir parodyti, kur tas daikčiukas saugomas. O po to ištiko katastrofa! Brangenybė dingsta! Deja, vargšė mažoji pensionato auklėtinė. Kokia siaubinga jos padėtis. Ir čia, laimei, pasirodo nuostabus žmogus — Erkiulis Puaro, ir reikalai stebuklingu būdu susitvarko patys savaime. Neįkainojama relikvija sugrąžinta, ir niekas neužduoda nereikalingų klausimų.

Zija greitai atsisuko į jį:

— Tai jūs viską žinojote? Kas jums tai pasakė? Antonijas?

Puaro papurtė galvą.

— Niekas man nieko nesakė, — ramiai atšovė jis. — Aš pats suvokiau. Ir kaip matau, madmuazele, teisingai. Matot, jeigu nemokėčiau suvokti, nebūčiau geras seklys.

Valandėlę mergina ėjo su juo tylėdama. Po to sunkiai ištarė:

— Ir ką jūs dabar ketinate daryti? Viską papasakosite mano tėvui?

— Ne, — staiga atkirto Puaro. — Žinoma, ne.

Ji smalsiai pažvelgė į Puaro.

— Jums ko nors iš manęs reikia?

— Man reikalinga jūsų pagalba, madmuazele.

— Ir jūs manote, kad aš jums galiu ją suteikti?

— Nemanau, madmuazele, bet to tikiuosi.

— O jeigu aš jums nepadėsiu, tada... tada jūs viską papasakosite mano tėvui?

— Tik jau ne, ne! Negalvokite apie tai, madmuazele. Aš visai ne šantažuotojas!

— Bet jeigu aš jums atsisakysiu padėti... — lėtai tarė mergina.

— Atsisakysite, ir tiek.

— Tada kodėl... — ji sumikčiojo.

— Aš jums paaiškinsiu. Aš žinau, madmuazele, kad moterys kilnios. Jeigu jos gali suteikti paslaugą tam, kas kažkada suteikė paslaugą joms, jos tą būtinai padarys. Prieš septyniolika metų turėjau garbės suteikti jums didelę paslaugą, madmuazele. Aš laikiau liežuvį už dantų, nors galbūt reikėjo pasakyti.

Vėl įsivyravo tyla, po to Zija tarė:

— Neseniai mano tėvas jums davė vieną patarimą.

— Tai buvo labai miela jo atžvilgiu.

— Nemanau, — lėtai ištarė Zija, — kad galėčiau ką nors prie šio patarimo pridurti.

Jeigu Puaro ir buvo nusivylęs, jis to neparodė. Jo veidas buvo visiškai abejingas.

— Eh bien, — linksmai tarė jis. — Pakalbėkim tada apie ką nors kitą.

Jis toliau linksmai plepėjo. Tiesa, mergina jo klausėsi išsiblaškiusi, atsakinėjo abejingai ir nei šį, nei tą. Kai jie vėl priėjo prie kazino, ji, matyt, apsisprendė.

— Mesjė Puaro!

— Taip, madmuazele?

— Aš... aš norėčiau jums padėti.

— Jūs labai miela, madmuazele, labai miela.

Vėl stojo tyla. Puaro merginos neskubino. Jis žinojo, kad ji prakalbės pati.

— Galų gale, kodėl man jums ir nepapasakojus? — pagaliau sušuko Zija. — Mano tėvas atsargus, atsargus visur, ką kalba ir daro. Bet žinau, kad jums tai neįdomu. Jūs sakėte, kad jus domina žmogžudystė, o ne brangenybės. Aš jumis tikiu. Jūs tiksliai atspėjote — mes iš tikrųjų atvažiavome į Nicą dėl rubinų, kurie mums buvo atgabenti pagal iš anksto apgalvotą planą. Jie jau pas mus. Praeitą kartą tėvas jums užsiminė, kas buvo mūsų klientas.

— Markizas? — tyliai sumurmėjo Puaro.

— Taip, Markizas.

— Jūs kada nors jį matėte, madmuazele Zija?

— Tiktai vieną kartą, — atsakė mergina, — o ir tai nelabai gerai. Aš jį mačiau per rakto skylutę.

— Taip, tai visada nepatogu, — užjautė Puaro. — Ir vis dėlto jį matėte. Ar dabar jį pažintumėt?

Zija pakratė galvą.
— Jis buvo su kauke, — paaiškino ji.
— Jaunas ar senas?
— Baltaplaukis. Tai galėjo būti ir perukas. Jis, tiesa, labai jam tiko. Apskritai aš nemanau, kad jis senas. Jo eisena kaip jauno žmogaus ir labai jaunatviškas balsas.
— Balsas! — susimąstęs pakartojo Puaro. — Pažintumėte jo balsą, madmuazele Zija?
— Galbūt, — atsakė mergina.
— Juk jis jus kažkuo sudomino, ar taip? Būtent dėl to jūs žiūrėjote per rakto skylutę?
Zija linktelėjo galvą.
— Taip, man buvo įdomu. Apie jį tiek kalba... Ji ne įprastas vagis, o greičiau istorinio arba riterių romano herojus.
— Taip, — susimąstęs pritarė Puaro. — Taip, gali būti.
— Bet aš ne tai jums norėjau pasakyti. Aš kai ką žinau, kas gali būti... na... jums naudinga.
— Taip? — padrąsindamas ištarė Puaro.
— Aš jums sakiau, kad rubinai pateko į mano tėvo rankas čia, Nicoje. Aš nemačiau žmogaus, kuris juos jam perdavė į rankas, bet...
— Ką?
— Vieną dalyką žinau tiksliai. Tai buvo moteris.

29 SKYRIUS

LAIŠKAS IŠ NAMŲ

Brangioji Katarina! Gyvendama tarp įžymybių, jūs tikriausiai mus užmiršote. Bet aš jus visada laikiau blaiviai mąstančia ir nelabai pasipūtusia mergina, dėl to dabar jums rašau. Pas mus viskas po senovei. Neseniai atsitiko didelis nemalonumas su naujuoju vikaro padėjėju. Jis yra pernelyg pasipūtęs, tikras katalikas. Mes visi tą vikarui sakėme, bet jūs žinote, kas jis per žmogus — krikščioniškai mielaširdingas ir netvirtos dvasios. Man pastaruoju metu nuolatinės bėdos su tarnaitėmis. Iš Eni jokios naudos. Tie trumpi sijonai ir siaubingos kojinės! Ji dar, be to, tapo įžūli. Mane seniai kankina reumatizmas, ir daktaras Harisas man

patarė važiuoti į Londoną pasikonsultuoti su kažkokiu ten specialistu. "Tuščias laiko ir pinigų švaistymas!" — tariau jam, bet vis dėlto nuvažiavau. Tiesa, iki to laiko, kol tam ryžausi, aš dar įsigudrinau pasičiupti ir slogą. Londono gydytojas mane apžiūrėjo, sudrėkino kaktą ir ilgai kažką murmėjo, kalbėjo užuolankomis, kol jo paklausiau: "Aš žmogus tiesus, daktare, ir noriu, kad jūs su manimi būtumėt atviras. Tai vėžys?" Ir tada jam teko pripažinti, kad tai vėžys. Jis man, tiesa, pažadėjo dar gyventi ne mažiau kaip metus ir pasakė, kad ypatingų skausmų nejausiu. Bet aš įsitikinusi, kad ištversiu skausmą kaip tikra krikščionė. Kartais man labai ilgu, ypatingai dabar, kai visos mano draugės Anapilyje. Aš jums rašau dėl to, mano mieloji, kad labai norėčiau jus pamatyti Sent Meri Mide. Jeigu jūs neturėtumėte savo pinigų ir nesisuktumėte aukštuomenėje, aš jums pasiūlyčiau dvigubai didesnę algą už tą, kurią jums mokėjo Džeinė. Aš norėčiau, jog jūs atvažiuotumėte manęs prižiūrėti. Bet... bet nuodėminga trokšti to, kas neįgyvendinama. Tiesa, ir jums gali nepasisekti. Girdėjau įvairių pasakojimų apie apsimetusius bajorais vyrus, vedusius patiklias merginas ir pasisavinusius jų pinigus, o paskui jas palikusius skursti bažnyčios prieangyje, sukčius. Aš žinau, jūs pernelyg išmintinga, kad jums galėtų atsitikti panašūs dalykai, bet gyvenime būna visko. Tad dėl visa ko atminkite, mano brangioji, kad mano namai visada gali tapti jūsų gimtaisiais namais. Jūsų ištikima sena draugė

Amelija Vainer

Aš mačiau laikraštyje fotografiją, kur jūs nufotografuota sykiu su savo pussesere vikontese Templin; aš ją iškirpau ir pasidėjau į savo iškarpų kolekciją. Sekmadieniais už jus meldžiuosi, kad jūs išvengtumėte pasipūtimo ir garbėtroškos.

Katarina du kartus perskaitė šį naivų laišką, padėjo jį ant stalo ir susimąsčiusi pro savo miegamojo langą sužiuro į melsvus Viduržemio jūros vandenis. Ji staiga neregėtai panoro atsidurti Sent Meri Mide. Tokiame nuobodžiame, tokiame monotoniškame — ir vis dėlto gimtajame. Katarina buvo jau pasirengusi apsiverkti išsiilgusi ankstesnio gyvenimo, bet kaip tik įėjo Lenoks.

— Labas, Katarina! — pradėjo ji. — Paklausykite... Kas atsitiko?

— Nieko, — atsakė Katarina, slėpdama rankinuke mis Vainer laišką.

— Jūsų buvo toks keistas veidas... Aš norėjau pasakyti, tikiuosi, jūs neprieštarausite, kad paskambinau jūsų draugui sekliui mesjė Puaro ir jūsų vardu pakviečiau jį su jumis papietauti Nicoje. Jis vargu ar būtų sutikęs, jeigu jį būčiau pakvietusi aš.

— Vadinasi, jūs norite jį matyti? — paklausė Katarina.

— Taip. Aš su juo neseniai susidraugavau, — prisipažino Lenoks. — Aš niekada anksčiau nebuvau sutikusi žmogaus su tokiomis žaliomis, kaip katės, akimis.

— Gerai, — abejingai atsiliepė Katarina. Per kelias dienas ji labai pavargo. Dereko Keteringo areštas tapo pagrindiniu dienos įvykiu, ir kiekvienu atveju visi pokalbiai užsibaigdavo apie žmogžudystę "Žydrajame traukinyje".

— Aš jau užsakiau automobilį, — tęsė Lenoks, — kažką pamelavau mamai, bet deja, jau neprisimenu, ką būtent. Beje, tai neturi reikšmės, mama pati niekada nieko neatsimena. Jeigu ji būtų sužinojusi, kur mes vyksime, ji būtinai būtų prie mūsų priskretusi ir iškankinusi mesjė Puaro.

Greitai abi merginos atvažiavo į "Negresko", kur jų jau laukė Puaro.

Jis buvo galantiškas, žarstė komplimentus, kad jos negalėjo tverti iš juoko. Tačiau greitai juokas nuščiuvo, ir pokalbis išblėso. Katarina nugrimzdo į apmąstymus. Puaro irgi kažką vienas sau galvojo. Tylą tiktai retsykiais nutraukdavo padrikos Lenoks replikos. Kai jie pradėjo gerti kavą, ji ūmai atakavo Puaro.

— Kaip sekasi? Jūs suprantate, ką aš turiu galvoje?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

— Normaliai, — atsakė jis.

— O jūs ko nors imatės?

Jis priekaištingai pažvelgė į Lenoks.

— Jūs jauna, madmuazele, bet pasaulyje yra trys dalykai, iš kurių negalima reikalauti skubėti, — le bon Dieu*, gamta ir senukai.

— Nesąmonės! — atkirto Lenoks. — Koks gi jūs senukas?

— Ak, kaip miela jūsų atžvilgiu!

— Čia majoras Klaitonas, — tarė Lenoks.

Katarina greitai atsisuko.

---

* Gerasis Dievas.

— Jis lydi misterį van Aldiną, — tęsė Lenoks. — Aš noriu su majoru šį bei tą pakalbėti. Palaukite valandėlę.

Likęs su Katarina dviese, Puaro pasilenkė prie jos ir sumurmėjo:

— Jūs susikrimtusi, madmuazele. Jūsų mintys kažkur toli nuo čia, ar ne tiesa?

— Nelabai toli, Anglijoje, — ir sau pačiai netikėtai ji išsiėmė rytą gautą laišką ir ištiesė Puaro. — Tai pirmoji žinutė iš ankstesnio gyvenimo. Šiaip ar taip, ji mane labai sujaudino...

Jis perskaitė laišką ir jai grąžino.

— Vadinasi, jūs grįžtate į Sent Meri Midą? — lėtai ištarė Puaro.

— Ne, visai ne, — astakė Katarina. — Iš ko jūs nusprendėte?

— Atleiskite. Vadinasi, suklydau. Atsiprašau, aš minutėlę.

Jis nuėjo ten, kur Lenoks Templin kalbėjosi su van Aldinu ir Klaitonu. Amerikietis atrodė pasenęs ir sublogęs. Jis Puaro pasveikino trumpu linktelėjimu.

Kai jis nusisuko, norėdamas atsakyti į Lenoks pastabą, Puaro nusivedė Klaitoną į šalį.

— Mesjė van Aldinas labai nesveikas, — tarė jis.

— Ir tai jus stebina? — paklausė Klaitonas. — Kalbos apie Dereko Keteringo areštą privarė jį iki to, kad jis net gailisi, jog jūsų prašė imtis šios bylos.

— Jam geriau grįžti į Angliją, — tarė Puaro.

— Mes ketiname išvažiuoti poryt.

— Malonu girdėti.

Puaro staiga žvilgtelėjo į Katariną.

— Man labai norėtųsi, — sumurmėjo jis, — kad jūs tai pasakytumėt mis Grej. — Ką pasakyti?

— Kad jūs... aš noriu pasakyti, kad mesjė van Aldinas grįžtų į Angliją.

Klaitonas truputį sutrikęs apmirė, po to apsisuko ir greitai nuėjo pas Katariną.

Puaro patenkintas linktelėjo galvą ir priėjo prie Lenoks ir amerikiečio. Po kelių minučių jie kalbino Katariną ir Klaitoną. Užsimezgė pokalbis, po to milijonierius ir jo sekretorius nuėjo. Puaro taip pat pakilo.

— Tūkstantį sykių ačiū už svetingumą, merginos! — sušuko

jis. — Tai buvo puikūs pietūs. Ma foi* man taip jų reikėjo! — jis smogė sau kumščiu į krūtinę. — Dabar aš liūtas, gigantas! Ak, madmuazele Katarina, jūs dar nematėte tikrojo Erkiulio Puaro. Jūs matėte tylų, ramų senuką, bet yra ir kitas Puaro. Dabar aš einu gąsdinti, grasinti, bauginti žmonių, kurie manęs klausysis.

Jis savimi patenkintas prikando lūpą, o Katarinos burnos kampeliai įtartinai trūkčiojo. — Ir aš taip padarysiu, — rimtai tęsė Puaro. — O taip, aš pasieksiu tikslą.

Jis jau suspėjo kelis žingsnius žengti, kai pasigirdo Katarinos balsas:

— Mesjė Puaro, aš... aš noriu jums kai ką pasakyti. Jūs buvote teisus, aš iš tikrųjų greitai grįžtu į Angliją.

Puaro rūsčiai pažvelgė į ją, ir nuo jo veriančio žvilgsnio ji paraudo.

— Suprantu, — tarė jis rimtai.

— Nesu įsitikinusi, kad jūs suprantate.

— Patikėkite, madmuazele, aš žinau daugiau, negu jums atrodo, — ramiai tarė jis.

Puaro jai keistai nusišypsojo ir nuėjo. Sėdęs į automobilį, jis nuvažiavo į Antibą, kur buvo "Marinos" vila.

Tuo laiku Ipolitas, grafo de la Rošo kamerdineris, bukos veido išraiškos žmogus, valė sidabrinius šeimininko indus. Pats grafas visai dienai išvažiavo į Monte Karlą. Atsitiktinai pažvelgęs pro langą, Ipolitas išvydo, kaip pro paradines duris įėjo neįprastos išvaizdos žmogus, jog net toks patyręs tarnas kaip Ipolitas suklydo, nustatydamas jo apsilankymo tikslą. Jis pakvietė trumpam pasitarti virtuvėje triūsiančią žmoną Mari.

— Galbūt jis iš policijos? — sunerimo Mari.

— Pažiūrėk pati, — tarė Ipolitas.

Mari pasižiūrėjo.

— Ne, nepanašu. Tikrai ne iš policijos. Aš labai džiaugiuosi.

— Apskritai tai jie mums nelabai įkyrėjo. Iš tikrųjų, jeigu ne mesjė grafo įspėjimas, niekada nebūčiau suvokęs, kad tas vyrukas smuklėje buvo jų agentas.

Hole pasigirdo skambutis, ir Ipolitas iškilmingai ir oriai nuėjo atidaryti durų.

— Labai apgailestauju, bet mesjė grafo nėra namie.

Mažasis žmogus didžiuliais ūsais ramiai šypsojosi.

---

* Kai dėl manęs.

— Aš žinau, — tarė jis, — Jūs Ipolitas Flavelas, ar taip?

— Taip, mesjė, tai mano pavardė.

— Jūsų žmoną vadina Mari Flavel?

— Taip, mesjė, bet...

— Aš norėčiau pasikalbėti su jumis abiem, — tarė nepažįstamasis ir greitai prašoko pro apstulbusį Ipolitą į holą.

— Jūsų žmona, be abejo, virtuvėje. Aš einu tenai.

Anksčiau, negu Ipolitas suspėjo atsitokėti, nekviestas svečias jau susirado duris ir nuėjo koridoriumi į virtuvę, kurioje išsižiojusi Mari įsistebeilijo į jį.

— Voilá, — tarė nepažįstamasis ir atsisėdo ant medinės taburetės. — Aš Erkiulis Puaro.

— Taip, mesjė?

— Jūs nežinote mano pavardės?

— Aš jos niekada negirdėjau, — atsakė Ipolitas.

— Leiskite pastebėti, meldžiamasis, kad jūs blogai išsiauklėjęs. Tai vieno iš garsiausių pasaulio žmonių pavardė.

Jis atsiduso ir sunėrė ant krūtinės rankas.

Ipolitas ir Mari nieko nesuvokdami spoksojo į jį. Jie nežinojo, ką daryti su šiuo nepaprastai keistu lankytoju.

— Mesjė trokšta... — mechaniškai sumurmėjo Ipolitas.

— Aš trokštu žinoti, kodėl jūs sumelavote policijai?

— Mesjė! — sušuko Ipolitas. — Aš sumelavau policijai? Niekada gyvenime.

Mesjė Puaro palingavo galvą:

— Jūs ir dabar meluojate. Jūs tai darėte ne vieną kartą. Valandėlę, — jis išsiėmė iš kišenės mažą užrašų knygutę ir ją pervertė. — Taip, bent septynis kartus. Aš juos suskaičiuosiu, — ir monotonišku balsu jis vieną paskui kitą perskaitė įrašus.

Ipolitas neteko žado.

— Bet aš su jumis norėjau pasikalbėti ne apie senas nuodėmes, — tęsė Puaro. — Aš pasakiau apie jas tiktai dėl to, kad jūs, mano brangusis, nelaikytumėt savęs itin protingu. Dabar pereinu prie to, kas mane šiuo metu domina, — prie jūsų tvirtinimo, kad grafas de la Rošas atvyko į šią vilą sausio 14-osios rytą.

— Bet tai ne melas, mesjė. Tai šventa teisybė. Mesjė grafas atvažiavo antradienį, keturioliktą dieną. Juk taip, Mari?

Mari karštai pritarė.

— Visiškai teisingai, mesjė. Aš tai tiksliai atsimenu.

— Ak, štai kaip! O ką jūs tą dieną ruošėte šeimininkui dejeneur*?

— Aš... — Mari nutilo, bandydama susikaupti.

— Įdomu, — tarė Puaro, — kaip žmogus prisimena vieną dalyką ir užmiršta kitą.

Netikėtai jis pasilenkė į priekį ir iš visų jėgų smogė kumščiu į stalą. Jo akys piktai sublizgėjo.

— Taip, taip, viskas būtent taip, kaip sakau! Jūs meluojate ir manote, jog niekas to nežino. Bet jūs klystate. Tai žino bent jau du. Taip, du. Pirmasis — tai le Bon Dieu, — ir jis ranka parodė į dangų. Po to, primerkęs akis, ramiai sumurmėjo: — O antrasis — Erkiulis Puaro.

— Garantuoju jums, mesjė, jūs klystate. Mesjė grafas išvažiavo iš Paryžiaus pirmadienio vakarą.

— Tai tiesa, — pritarė Puaro. — Greituoju traukiniu. Aš nežinau, kur jis buvo išlipęs. Greičiausiai jūs taip pat to nežinote. Tiktai faktas, kad jis čia atvažiavo trečiadienio rytą, o ne antradienį.

— Mesjė klysta, — užsispyrusi tvirtino Mari.

Puaro atsistojo.

— Na ką gi, tada tegul ima veikti įstatymas, — sumurmėjo jis. — Tiesa, gaila.

— Ką jūs turite omeny, mesjė? — sunerimusi paklausė Mari.

— Jūs būsite areštuoti kaip prisidėję nužudant anglų ledi misis Ketering.

— Bendrininkai!

Tarnas išbalo kaip kreida, jo keliai sudrebėjo. Mari išmetė kočėlą ir prapliupo raudoti.

— Bet tai neįmanoma... neįmanoma... Aš maniau...

— Jeigu jūs dar meluojate, man daugiau su jumis nėra apie ką kalbėti. Noriu tiktai pridurti, kad jūs elgiatės labai kvailai.

Jis apsisuko, norėdamas išeiti, bet nusigandęs tarnas jį sulaikė.

— Mesjė, palaukite. Valandėlę, mesjė. Aš... aš nesitikėjau, jog viskas taip rimta. Aš maniau, jog tai paprastas reikalas, kuriame įsimaišiusi moteris. Anksčiau mesjė grafas kartais turėdavo nemalonumų su policija, bet žmogžudystė — tai visai kas kita.

---

* Pusryčiai.

— Ne, mano kantrybė baigėsi! — sušuko Puaro. Jis atsisuko į Ipolitą ir piktai pamojavo prieš jo akis kumščiu. — Tai ką, turiu gaišti visą dieną, kad įtikinčiau du silpnapročius idiotus? Man reikalinga tiktai teisybė. Jeigu jos iš jūsų neišgirsiu — saugokitės! Paskutinį kartą klausiu, kada mesjė grafas atvyko į "Marinos" vilą — antradienio rytą ar trečiadienį?

— Trečiadienį, — iškvėpė Ipolitas, ir jo žmona pritardama linktelėjo.

Puaro valandėlę į juos įdėmiai žiūrėjo, po to rimtai tarė:

— Jūs išmintingi, mano vaikai. Jūs galėjote turėti didelių nemalonumų.

Jis šypsodamasis išėjo iš "Marinos" vilos.

— Viena versija pasitvirtino, — sumurmėjo jis, sėsdamasis į automobilį. — Dabar pabandysiu laimę kitoje vietoje.

Šeštą valandą vizitinė Puaro kortelė pateko į madmuazelės Mirej numerį. Valandėlę ji susimąsčiusi žiūrėjo į ją, po to patvirtindama linktelėjo galvą.

Puaro įėjus, ji neramiai žingsniavo po kambarį.

— Na? — sušuko ji. — Na? Ko dar jums iš manęs reikia? Argi jums nepakanka, ką jūs jau man padarėte? Argi jūs neprivertėte manęs išduoti vargšo Dereko? Ko jums dar reikia?

— Viena maža smulkmenėlė, madmuazele. Kai traukinys išvažiavo iš Liono ir jūs įėjote į misis Ketering kupė...

— Ką?

Puaro tvirtai ir tuo pat metu priekaištingai pažvelgė į ją ir pradėjo vėl.

— Aš sakau, kai jūs įėjote į madam Ketering kupė...

— Aš neįėjau.

— Ir pamatėt, kad ji...

— Aš neįėjau!

— Ak, sacre*!

Puaro staiga įsiuto ir taip užstaugė ant šokėjos, jog toji susigūžė.

— Ir jūs man meluosite?! Man? Kuris žino, ką jūs darėte lygiai taip pat gerai, tarsi pats ten būčiau buvęs! Jūs įėjote į kupė ir išvydote, kad ji negyva. Aš jums sakau, jog tai žinau. Man meluoti beprasmiška ir pavojinga. Būkite atsargi, madmuazel Mirej.

* Velniai rautų!

Prieš Mirej akis viskas ėmė plaukti.

— Aš... aš ne... — padrikai pradėjo ji ir staiga nutilo.

— Aš norėčiau žinoti tiktai vieną dalyką, — tarė Puaro truputį aprimęs. — Norėčiau žinoti, ar jūs radote tai, ko ieškojote, ar...

— Ar ką?

— Ar kas nors kitas suspėjo jus aplenkti?

— Aš neatsakinėsiu į jūsų klausimus! — sustaugė Mirej.

Ji pastūmė Puaro, puolė ant grindų ir ėmė isteriškai raitytis.

Įbėgo išsigandusi tarnaitė.

Erkiulis Puaro truktelėjo pečiais ir ramiai išėjo iš numerio.

Jis buvo visiškai patenkintas savimi.

30 SKYRIUS

MIS VAINER IŠSAKO NUOMONĘ

Katarina dirstelėjo iš mis Vainer miegamojo. Lijo nesmarkus, bet, atrodo, ilgas lietus. Pro langą matėsi lopinėlis drėgno sodo, kurį kirto takelis, vedantis prie vartelių. Abipus takelio buvo sukastos puikios, mažos klombos, kuriose žydėjo vėlyvos rožės, gvazdikai ir žydrieji jacintai.

Mis Vainer beveik gulomis ilsėjosi ant didelės Viktorijos laikų lovos ir, pastūmusi į šalį padėklą su pusryčių likučiais, peržiūrinėjo korespondenciją, kartu įterpdama laiškų autorių adresu kandžias pastabas.

Katarina taip pat laikė rankoje laišką, kurį jau skaitė antrą kartą. Ant voko buvo Paryžiaus "Ricos" viešbučio antspaudas.

Brangioji madmuazele Katarina, — prasidėjo laiškas. — *Leiskite man išreikšti viltį, kad jūs sveika, o kelionė į Angliją ir naujo klimato poveikis praėjo be nemalonių pasekmių. Kai dėl manęs, aš tęsiu savo tyrimą su ne mažesnėmis pastangomis negu anksčiau. Nemanykite, jog man tai poilsis. Artimiausiu metu aš taip pat išvykstu į Angliją ir turėsiu malonumą susitikti su jumis. Jūs juk neprieštarausite? Atvažiavęs į Londoną, jums parašysiu. Tikiuosi, kad jūs nepamiršote, jog šią bylą tiriame su jumis kartu. Na, žinoma, juk jūs viską puikiai prisimenate.*

Pasilieku su giliausia pagarba ir nuoširdžiausiais linkėjimais
Erkiulis Puaro

Katarina suraukė antakius. Šiame laiške ją kažkas glumino ir sudomino.

— Vėl bažnyčios choro berniukų piknikas, — pasigirdo iš lovos. — Tomį Sandersą ir Albertą Daiksą reikia būtinai išbraukti iš sąrašų, aš nepasirašysiu nė už penį, jeigu jie nebus išbraukti. Apie ką šie apdriskę berniūkščiai galvoja, būdami bažnyčioje? Tomis užgiedojo: "Viešpatie, laimink..." ir daugiau burnos nepravėrė, o tas Albertas Daiksas visą laiką žiaumojo kramtomąją gumą.

— Siaubingi vaikai, — pritarė Katarina.

Ji atplėšė antrą laišką ir staiga smarkiai paraudo. Dabar mis Vainer balsas ją pasiekė kažkur iš tolybių.

Kai ji pagaliau grįžo į realybę, mis Vainer ilgas monologas jau artėjo prie pergalingos pabaigos.

— Ir aš jai atsakiau: "Anaiptol. Gyvenime visko būna, ir misis Grej — ledi Templin pusseserė". Ką jūs pasakysite?

— Jūs mane užtarėte? Kaip tai miela iš jūsų.

— Manykite, kaip norite, bet titulas man neturi jokios reikšmės. Ar ji vikaro žmona, ar ne, bet ji elgiasi lyg laukinė įnoringa katė ir dar užsimena, kad jūs nusipirkot padėtį visuomenėje.

— Na, ji ne taip jau toli nuo tiesos.

— Tereikia tiktai pažvelgti į jus, kad visi suprastų, jog tai niekai. Argi jūs čia iš Rivjeros atvažiavote išdidi, pasipūtusi ledi? Ne, jūs kaip ir anksčiau išmintinga, dėvite normalias kojines ir paprastus batus. Aš tiktai vakar tai pasakiau Elenai. "Elena, — sakiau aš, — pažiūrėkite į mis Grej. Ji bendrauja su žymiausiais mūsų šalies žmonėmis, o ar jūs matėte, kad ji dėvėtų sijoną aukščiau kelių ir šilkines kojines, kurioms kilpos išsineria vien į jas žiūrint, ir tokius komiškus batus?"

Katarina truputį šyptelėjo. Su senos ledi įsitikinimais kovoti beprasmiška. Mis Vainer entuziastingai tęsė:

— Labai džiaugiuosi, galėdama įsitikinti, kad jūs neužrietėte nosies. Vakar peržiūrėjau savo iškarpas ir suradau keletą apie ledi Templin ir jos karinę ligoninę. Noriu jas padovanoti jums. Pažiūrėkite, kur čia jos padėtos, balandėle, jūsų regėjimas geresnis už mano. Jos biuro stalčiuje, dėžutėje.

Katarina pažvelgė į laiškus, kuriuos vis dar laikė, ir norėjo kažką pasakyti, bet apsigalvojo ir, priėjusi prie biuro, išsiėmė pilną iškarpų dėžutę ir ėmė jas peržiūrinėti. Nuo tos dienos, kai ji grįžo į Sent Meri Midą, jis vis labiau prisirišo prie mis Vainer, žavėjosi senos moters ryžtu ir stoicizmu. Ji suprato, kad savo pagyvenusiai draugei gali padėti labai nedaug, bet tuo pat metu iš patirties žinojo, kiek daug reiškia seniems žmonėms, rodos, paprasčiausi dėmesio ženklai.

— Štai suradau vieną! — sušuko ji. — "Vikontesė Templin, pavertusi savo vilą karininkų ligonine, neseniai tapo sensacingo apiplėšimo auka. Buvo pavogtos jos brangenybės, iš jų keli garsūs smaragdai — Templinų giminės šeimyninis palikimas".

— Tikriausiai padirbti, — pakomentavo mis Vainer. — Tokių brangenybių iki kaklo turi visos aukštuomenės moterys.

— Štai dar viena. Jos fotografija "Žavioji vikontesė Templin su savo dukra Lenoks".

— Nagi, duokite pažiūrėti, — paprašė mis Vainer. — Aha, mergaitės veido nematyti, ir galiu jums pasakyti — kodėl. Gyvenime viskas taip nenuoseklu, ir gražioms motinoms paprastai kažkodėł gimsta negražios dukros. Reikia deramai įvertinti fotografą: jis suprato, kad atsukus kūdikį nugarą į fotoaparatą, bus geriausia, ką galima jam padaryti.

Katarina nusijuokė:

"Viena žavingiausių šio sezono Rivjeros moterų yra vikontesė Templin, Kep Martino vilos savininkė. Šiomis dienomis pas ją vieši jos pusseserė Grej, kuri neseniai gana romantišku būdu paveldėjo didžiulį palikimą."

— Štai, štai, šitą aš kaip tik ir norėjau surasti. Gaila, kad ten nėra jūsų fotografijos. Manau, ji buvo kokiame nors laikraštyje, bet aš ją praleidau. Tai, beje, galbūt net geriau. Jūs žinote, kaip tai daroma — pavaizduos jus susisukusią nuošaly arba užriesta į viršų koja, kad pati savęs nepažinsite.

Katarina neatsakė. Ji abejingai dėliojo iškarpas, jos veide sustingo sutrikusi, nerami išraiška. Ji išėmė iš voko antrą šiandien rytą jos gautą laišką ir dar kartą jį perskaitė. Po to tarė mis Vainer:

— Mis Vainer, man norėtųsi... Aš turiu draugą, su juo susipažinau Rivjeroje... Tad šit, jis tiesiog svajoja mane čia aplankyti.

— Vyras, — konstatavo mis Vainer.

— Taip.

— Ir kas gi jis?

— Misterio van Aldino, amerikiečio milijonieriaus, sekretorius.

— Kokia jo pavardė?

— Klaitonas. Majoras Klaitonas.

— Hm... milijonieriaus sekretorius. Ir nori jus aplankyti. Dabar paklausykit manęs, Katarina, aš dėl jūsų pačios naudos noriu jums kai ką pasakyti. Jūs protinga ir blaiviai mąstanti moteris, bet net pati protingiausia ir blaiviausiai galvojanti moteris gali suklysti. Kertu lažybų, jog šis žmogus medžioja jūsų turtą.

Mis Vainer gestu sustabdė Katarinos prieštaravimą.

— Aš kažko panašaus tikėjausi. Kas tas milijonieriaus sekretorius? Devyni iš dešimties — tas vyriškis, lengvo gyvenimo mėgėjas. Malonių manierų, lengvabūdis ir tingus vyras. Tokio žmogaus svajonių viršūnė — vesti turtingą moterį. Aš nenoriu pasakyti, kad jūs negalite patikti vyrui. Bet jūs jau nejauna, nepernelyg graži, ir štai ką norėčiau jums patarti — nekrėskite kvailysčių. O jeigu jūs vis dėlto ryšitės tai padaryti, pasistenkite padaryti taip, kad iš jūsų neatimtų pinigų. Na štai, dabar aš baigiau. Jūs kažką norėjote pasakyti?

— Nieko, — atsakė Katarina. — Tai jūs prieštaraujate jo vizitui?

— Aš už nieką neatsakau, — tarė mis Vainer. — Aš atlikau savo pareigą, ir dabar viskas, kas įvyks, — paliekama jūsų sąžinei. Jūs norite, kad jis ateitų papietauti ar pavakarieniauti? Manau, Elena gali išvirti neblogus pietus.

— Geriau papietauti, — tarė Katarina. — Dėkoju jums, mis Vainer, jūs labai man maloni. Jis manęs prašė, kad jam paskambinčiau. Aš jam pasakysiu, kad mes džiaugsimės, jeigu jis pas mus papietaus. Jis atvažiuos iš miesto automobiliu.

— Elena pagamina skanius bifšteksus su keptais pomidorais, — tarė mis Vainer. — Noriu pasakyti, kad jie pavyksta jai truputį geriau negu kiti valgiai. Manau, kad pyrago nebus, kadangi jos konditerijos gaminiai niekada nepasiseka. Sandėliuke jūs rasite gerą stiltono* gabalą, ir ten pat aš saugau butelį seno, dar tėvo, vyno — atrodo, mozelveino.

* Riebaus sūrio rūšis.

— O ne, mis Vainer, kam to reikia.

— Niekai, mano vaikeli. Aš dar nemačiau vyro, kuris būtų atsisakęs prieš pietus vyno. Jeigu jūs nenorite mozelveino, aš turiu truputį atsargoje ikikarinio viskio. Darykite, ką sakau, ir nesiginčykite. Raktas nuo sandėliuko tualetinio staliuko trečiame stalčiuje iš viršaus, įkištas į antrą porą kojinių iš kairės.

Katarina klusniai apžiūrėjo nurodytą vietą.

— Nesuklyskite, antroji pora, — tarė mis Vainer. — Pirmojoje — briliantiniai karoliai ir filigraninė sagė.

— O kodėl jų nepadedate į brangenybių dėžutes?

Mis Vainer nepatenkinta prunkštelėjo:

— Ką jūs! Aš gerai prisimenu, kaip mano vargšas tėvas padarė apačioje, hole, seifą. Koks jis buvo išdidus! Jis mano motinai sakė: "Na štai, Mere, dabar kiekvieną vakarą dėsi savo brangenybes į seifą, o aš jį užrakinsiu". Mano motina buvo labai taktiška moteris ir žinojo, jog vyrai mėgsta, kad viskas būtų daroma, kaip jie liepia, todėl kiekvieną vakarą ji dėžutę su brangenybėmis slėpdavo į seifą.

Kartą naktį į namus įsigavo vagys ir pirmiausia, ką jie padarė, — išlaužė seifą. O kaltas buvo mano tėvelis, kuris visame kaime taip gyrėsi savo seifu, jog buvo galima pamanyti, kad ten saugomos karaliaus Saliamono brangenybės. Įsilaužėliai pagrobė visas taures, sidabrinius puodukus, auksinį indą ir dėžutę su brangenybėmis.

Ji liūdnai atsiduso.

— Tėvas smarkiai išgyveno. Ten buvo puikūs Venecijos papuošalai — didingos kamėjos, blyškiai rožiniai koralai, du briliantiniai žiedai su gana stambiais akmenimis. O mano motina, būdama sveikai mąstanti moteris, jam pasakė, kad brangenybes saugojo susuktas į korsetus, tad joms nieko neatsitiko.

— O dėžutėje nieko nebuvo?

— Na, brangioji, — tarė mis Vainer, — tada ji būtų buvusi pernelyg lengva. Mano motina buvo labai protinga moteris ir joje saugojo sagas. Nors ir labai keista, tėvelį visa tai įsiutino. Jis pasakė, kad apgavystės negali pakęsti. Na, bet gana, užteks plepėti, eikite ir skambinkite savo draugučiui. Ir nepamirškite pasakyti Elenai, kad ji, patarnaudama prie stalo, neužmirštų užsimauti naujų kojinių, nes tos senosios — skylėtos.

— Beje, mis Vainer, ją vadina Elena ar Helena? Man atrodė...

Mis Vainer prisidengė akis.

— Aš dar pajėgiu ištarti “h” raidę ne blogiau už kitus, brangioji, bet Helena — tai ne tarnaitės vardas. Tiesiog nežinau, ką mano žemesniųjų sluoksnių atstovai, krikštydami savo vaikus.

Atvažiavo Klaitonas. Lietus liovėsi. Katarina jo laukė prie vartelių, silpni saulės spinduliai apšvietė jos tamsius plaukus. Jis mitriai, berniūkštiškai iššoko iš automobilio ir pribėgo prie jos.

— Aš taip tikėjausi jus pamatyti. Man tai tiesiog būtina. Aš manau, jog senelė, su kuria jūs gyvenate, nelabai pyko, sužinojusi, kad aš atvažiuosiu.

— Einam į vidų. Aš su ja supažindinsiu. Tai nepaprastai originali asmenybė: ji yra labai geros širdies.

Mis Vainer kartu su krėslu buvo iškilmingai įnešta į valgyklą. Jos krūtinę puošė tos pačios kamėjos, kurias Apvaizda išsaugojo šeimai. Ji pasveikino Klaitoną taip oriai mandagiai. Toks pasveikinimas kitus vyrus priblokšdavo. Tačiau Klaitonas paleido į darbą visą savo žavesį, ir jau po dešimties minučių mis Vainer pastebimai atšilo. Pietūs praėjo linksmai, ir Elena (arba Helena) visiškai padoriai patarnavo prie stalo, mūvėdama naujas kojines. Po pietų Katarina ir Klaitonas išėjo truputį pasivaikščioti, o grįžę išgėrė tete-a-tete* arbatos, mis Vainer šiuo metu jau nuėjo ilsėtis.

Kai Klaitonas pagaliau išvažiavo, Katarina truputį pasėdėjo hole, o po to užlipo viršun. Iš miegamojo pasigirdo mis Vainer balsas:

— Na ką, jūsų draugas nuriedėjo?

— Taip. Didelis jums ačiū, kad leidote jį pasikviesti.

— Man dėkoti nereikia. Juk jūs nemanote, kad aš sena atgrisėlė, kuri niekada dėl kitų nepajudins nė piršto?

— Aš manau, jog jūs tiesiog nuostabi! — nuoširdžiai sušuko Katarina.

— Hm! — tarė mis Vainer, aiškiai patenkinta jos žodžiais.

Kai Katarina išėjo iš savo draugės miegamojo, ši vėl jai šūktelėjo:

— Katarina!

— Taip, mis Vainer!

— Aš buvau neteisi dėl jūsų jaunikaičio. Jeigu vyras ap-

---

* Dviese.

simeta įsimylėjęs, jis gali būti elegantiškas, galantiškas ir kažkuria prasme net žavus, bet tokiais atvejais jis niekada nebus drovus. O jūsų jaunikaitis elgėsi su jumis nepaprastai droviai. Aš atsiimu atgal visus šįryt pasakytus žodžius. Jis jus nuoširdžiai myli.

31 SKYRIUS

MISTERIS ARONSAS PIETAUJA

— Ta-aip, — nutęsė misteris Džozefas Aronsas.

Jis siurbtelėjo didelį gurkšnį alaus iš bokalo, atsidusęs pastatė jį ant stalo ir plačiai nusišypsojo savo svečiui Erkiuliui Puaro.

— Duokite man, — pareikalavo misteris Aronsas, — gabalėlį geros filė mėsos ir puodelį padoraus gėrimo, ir jūs pamatysite, ką Džozefas Aronsas sugeba. Duokite man, — pakartojo jis, — filė.

Puaro užjausdamas nusišypsojo.

— Žinoma, aš neatsisakysiu nei bifštekso, nei kepto paštetо, — tęsė misteris Aronsas. — Ką? Obuolių pyragas? Taip, dėkoju jums, mis. Obuolių pyragas ir ąsotis pieno — tai nuostabu.

Pietūs tęsėsi. Pagaliau misteris Aronsas, sunkiai atsidusęs, padėjo peilį ir šakutę į lėkštę.

— Tai jūs apie kažką norėjote su manimi pasišnekėti, mesjė Puaro? Būsiu laimingas nors kuo galėdamas jums padėti.

— Jūsų atžvilgiu labai miela. Kai atvažiavau į Londoną, iš karto sau pasakiau: jeigu šiame mieste yra žmogus, gerai pažįstantis artistų pasaulį, tai jis yra mano senas draugas, misteris Džozefas Aronsas.

— Turiu pasakyti, kad jūs nesuklydote, — oriai sušvokštė misteris Aronsas. — Praeityje, dabartyje ir ateityje Džozefas Aronsas — kaip tik tas žmogus, kuris jums reikalingas.

— Presicement*. Tad štai, jūsų noriu paklausti, mesjė Aronsai, ką jūs žinote apie jauną merginą, pavarde Kid?

— Kid? Kiti Kid?

— Kiti Kid.

---

* Nėra abejonių.

— Labai miela ypata ir gera aktorė. Travesti*, šokiai ir dainos. Ji?

— Taip.

— Labai vikri asmenybė. Davė geras pajamas ir buvo graibstyte graibstoma. Daugiausia vaidino travesti, bet jos ir kiti vaidmenys buvo puikūs.

— Taip, aš girdėjau. Bet paskutiniu laiku, — tarė Puaro, — ji lyg ir nepasirodo scenoje?

— Jūs teisus, ji vaidinti metė. Išvažiavo į Prancūziją ir ten susidėjo su kažkokiu aristokratu. Tad, reikia manyti, su scena baigta amžinai.

— Kada tai atsitiko?

— Leiskite prisiminti. Prieš trejus metus. Mums tai buvo didžiulė nelaimė, galite manimi patikėti.

— Ji protinga?

— Ne tas žodis. Ji nepaprastai protinga.

— Jūs žinote, kaip vadina tą žmogų, su kuriuo ji susibičiuliavo Prancūzijoje?

— Pavardės nežinau, tiktai atsimenu, jog tai kažkoks labai tituluotas bajoras. Lyg grafas... lyg markizas. Ko gero, markizas.

— Ir nuo to laiko apie ją negirdėjote?

— Nieko. Po karo su ja net nesusitikau. Tikriausiai važinėja po užsienio kurortus ir įsivaizduoja esanti markizė. O, Kiti sugebės neleisti jos nuskriausti.

— Suprantu, — susimąstęs sumurmėjo Puaro.

— Apgailestauju, kad nieko daugiau negaliu pasakyti, mesjė Puaro. Labai norėčiau jums padėti. Kažkada jūs man padarėte didelę paslaugą.

— A, čia mes su jumis atsiteisę. Jūs man taip pat suteikėte didelę paslaugą.

— Paslauga už paslaugą? Cha cha cha, — nusijuokė misteris Aronsas.

— Jūsų tikriausiai labai įdomus darbas?

— Šiaip sau, — išsisukinėdamas atsakė misteris Aronsas. — Gyvenimas eina tarpsniais, sėkmės ir nesėkmės keičiasi. Ant likimo aš, žinoma, nemurmu, bet tenka akylai žiūrėti. Niekada nežinai, ko gali tikėtis iš publikos.

* Travesti — aktorės amplua, mergina atlieka berniūkščio ar vaikino vaidmenį.

— Kiek žinau, paskutiniu metu labai populiarūs šokiai? — tarė Puaro.

— Labiausiai — rusų baletas. Aš jame nematau nieko ypatinga, bet publikai patinka. Man visa tai per sudėtinga.

— Kartą Rivjeroje susitikau vieną šokėją — Mirej.

— Mirej? Girdėjau apie ją. Aistringa moteris. Ji visada pasirodo ten, kur pinigai, nors, reikia pripažinti, ji, be abejo, talentinga. Aš ją pats mačiau ir žinau, ką sakau. Asmeniškai aš su ja niekada neturėjau jokių reikalų, bet, sako, tai ne tik aistringa, bet ir neįprastai ūmaus būdo moteris.

— Taip, —.mąsliai pritarė Puaro. — Ko gero, jūs teisus.

— Temperamentas! — sušuko misteris Aronsas. — Temperamentas! Štai kaip jos tai vadina! Mano draugė iki vestuvių taip pat buvo šokėja, bet ji, ačiū Dievui, niekada neturėjo temperamento. Namuose, mesjė Puaro, temperamentas nereikalingas.

— Aš jums pritariu, mano drauge. Temperamentui šeimoje ne vieta.

— Žmona turi būti rami, nuovoki ir mokėti gerai virti valgį, — pamokomai tarė misteris Aronsas.

— Mirej juk ne taip seniai vaidina?

— Maždaug pustrečių metų. Ją surado kažkoks prancūzų hercogas. Girdėjau, kad dabar ji užsiverbavo naują kavalierių — neseniai buvusį Graikijos ministrą pirmininką. Sako, jis labai turtingas.

— Man tai naujiena.

— Ji nepaprastai energinga moteris ir nepakenčia varžovių. Girdėjau, kad jaunasis Keteringas nužudė savo žmoną kaip tik dėl jos. Ar tai teisybė, ar ne, nežinau. Šiaip ar taip, jis dabar kalėjime, ir jai teko pačiai savimi rūpintis. Ji — didelė vikruolė! Sako, nešioja ant kaklo balandžio kiaušinio dydžio rubiną. Tiesa, niekada nemačiau karvelių kiaušinių, bet sakau taip, nes šį palyginimą visada vartoja tokiais atvejais.

— Karvelio kiaušinio didumo rubinas! — sušuko Puaro, ir jo akys blykstelėjo šalta ugnimi lyg katės. — Kaip įdomu!

— Man pasakojo vienas pažįstamas, — tęsė misteris Aronsas, — aš asmeniškai įsitikinęs, jog tai tiesiog nudažytas stiklas. Moterys visos vienodos, mėgsta pasakoti apie savo brangenybes visokias nebūtas istorijas. Mirej pagyrūniškai tvirtino, jog "Ugnies širdį" — taip ji vadina šį rubiną — lydi prakeikimas.

— Bet, jeigu neklystu, šio pavadinimo rubinas yra ne atskiras papuošalas, o pagrindinė vėrinio dalis.

— Na štai, o ką aš jums sakiau! Ant jos kaklo šis akmuo tiesiog kabo ant platininės grandinėlės. Kertu lažybų, jog tai nudažytas stiklas.

— Ne, ne, — papurtė galvą Puaro. — Aš kažkodėl įsitikinęs priešingai.

32 SKYRIUS

KATARINA IR PUARO KEIČIASI ĮSPŪDŽIAIS

— Jūs pasikeitėte, madmuazele, — tarė Puaro.

Jie sėdėjo vienas prieš kitą “Savojos” viešbučio restorane.

— Taip, jūs pasikeitėte, — pakartojo jis.

— Kuria prasme?

— Madmuazele, šiuos niuansus labai sudėtinga išreikšti.

— Galbūt aš tapau vyresnė?

— Taip, jūs tapote vyresnė. Bet, taip sakydamas, visai neturiu galvoje jūsų amžiaus arba raukšlių atsiradimo. Kai jus išvydau pirmąkart, madmuazele, jūs stebėjote gyvenimą kaip pašalinė stebėtoja, kaip nesimėgaujanti spektakliu, partnerio žiūrovė. Jūsų buvo ramus, susimąstęs žvilgsnis.

— O dabar?

— Dabar jūs jau ne žiūrovė, o vedantis sudėtingą žaidimą atsargus karys. Nors mano žodžiai galbūt skamba kvailai.

— Mano senoji draugė, mis Vainer, — įdomi moteris, — nusišypsojo Katarina. — Beje, mesjė Puaro, jums reikėtų su ja susipažinti. Aš tikiu, kad jūs, kaip niekas kitas sugebėsite įvertinti jos valingumą ir dvasios švelnumą.

Jie patylėjo. Oficiantas atnešė patiekalus. Puaro pagaliau pratarė:

— Ar jums pasakojau apie savo draugą Hastingsą? Jis mane vadina žmogumi-austre. Bet, madmuazele, jūs uždaresnė už mane.

— Niekai, — nerūpestingai atkirto Katarina.

— Erkiulis Puaro niekada nekalba niekų. Jūs iš tikrųjų užsidariusi kaip moliuskas.

Vėl įsivyravo tyla. Po to Puaro paklausė:

— Grįžusi namo, madmuazele, jūs susitikote su kuo nors iš Rivjeros draugų?

— Tiktai su majoru Klaitonu.

— Štai kaip!

Netikėtai Puaro akyse blykstelėjusi žalia ugnis Katariną suglumino.

— Vadinasi, misteris van Aldinas vis dar Londone?

— Taip.

— Man reikia pamėginti jį rytoj arba poryt išvysti.

— Jūs jam turite naujienų?

— Kodėl jūs taip manote?

— Aš... tiesiog man taip pasirodė.

Puaro įdėmiai pažvelgė į ją:

— Madmuazele, iš jūsų akių aš matau, kad jūs daug ko norite manęs paklausti. O kodėl ir ne? Juk “Žydrojo traukinio” byla — mūsų abiejų “Roman Policier”.

— Taip, aš jūsų norėčiau kai ko paklausti.

— Eh bien?

— Ką jūs darėte Paryžiuje, mesjė Puaro?

Puaro vos šyptelėjo:

— Apsilankiau rusų ambasadoje.

— Taip?

— Aš būsiu atviras ir, nepavirtęs žmogumi-moliusku, paklosiu prieš jus ant stalo visas savo kortas. Jūs tikriausiai įsitikinusi, kad aš nepatenkintas Dereko Keteringo bylos eiga, juk taip?

— Būtent tai aš ir norėjau išgirsti. Argi jūs nebaigėte šios bylos dar Nicoje?

— Jūs nebaigėte kalbėti, madmuazele, bet aš jus supratau. Taip... mano tyrimas... Dereką Keteringą pasodino į kalėjimą. Jeigu ne aš, mesjė Karežas iki šiol kruopščiai bandė priskirti jo nusikaltimą grafui de la Rošui. Taip, madmuazele, aš nesigailiu to, ką padariau. Tiesos ieškojimas mane atvedė tiesiai prie misterio Keteringo. Bet ar byla tuo užsibaigė? Policija sako “taip”, o aš to negaliu patvirtinti. Aš, Erkiulis Puaro, nepatenkintas.

Jis staiga paklausė Katarinos:

— Sakykite, madmuazele, gal jūs gavote žinutę iš madmuazelės Lenoks?

— Tiktai vieną nedidelį ir padriką laišką. Man atrodo, ji buvo nepatenkinta tuo, kad aš grįžau į Angliją.

Puaro linktelėjo.

— Aš su ja kalbėjausi mesjė Keteringo arešto dieną. Labai įdomus pokalbis visais atžvilgiais.

Jis vėl patylėjo.

— Madmuazele, — tarė pagaliau jis, — leiskite man paliesti itin skrupulingą klausimą. Aš įsitikinęs, kad yra moteris, kuri myli mesjė Keteringą, — pataisykite mane, jeigu klystu, ir vardan jos... taip, aš linkęs suabejoti, ar policija pasielgė teisingai, areštavusi mesjė Keteringą. Jūs nežinote, kas ši moteris?

Po neilgos pauzės Katarina atsakė:

— Man atrodo, žinau, kas ji.

Puaro pasilenkė prie jos.

— Aš, madmuazele, nepatenkintas. Ne, nepatenkintas. Faktai, beveik visi faktai prieš mesjė Keteringą. Bet į vieną faktą buvo neatsižvelgta.

— O būtent?

— Į sudarkytą aukos veidą. Aš, madmuazele, šimtą kartų klausiau savęs: ar gali toks žmogus, kaip Derekas Keteringas, nužudęs taip pasielgti? Ar gali Derekas Keteringas, turėdamas tokį charakterį, šitaip padaryti? Ir aš, madmuazele, negalėjau vienareikšmiškai atsakyti nė į vieną iš šitų klausimų. Nuolat aš grįždavau prie klausimo “kodėl?” Vienintelis dalykas, kuris man padėjo užtikti teisingus pėdsakus...

Jis atsidarė piniginę ir iš ten kažką ištraukė.

— Atsimenate, madmuazele? Jūs matėte, kaip aš pakėliau šiuos plaukelius madam Ketering kupė nuo kilimėlio?

Katarina palinko į priekį ir įdėmiai pasižiūrėjo į plaukelius.

Puaro palingavo galvą:

— Jie jums nieko nesako, madmuazele. Ir vis dėlto aš tikiuosi, kad jūs pajėgsite suvokti.

— Aš daug apie tai galvojau, — lėtai tarė Katarina, — ir priėjau prie gana keistų išvadų. Štai kodėl aš klausinėju jūsų, ką jūs veikėte Paryžiuje, mesjė Puaro.

— Kai jums parašiau...

— Iš “Ricos” viešbučio?

Puaro lūpomis perbėgo keista šypsena.

— Taip, jūs visiškai teisi, iš “Ricos” viešbučio. Aš mėgstu prabangą, ypač kai už mane moka milijonierius.

— Rusų ambasada, — paniuro Katarina. — Ne, aš nesuprantu, kuo ji čia dėta.

— Aš nė nesitikėjau, kad šis apsilankymas atneš tiesioginę naudą. Man buvo reikalinga informacija. Aš ten susitikau su vienu žmogumi ir jam grasinau. Taip, madmuazele, aš, Erkiulis Puaro, jam grasinau.

— Policija?

— Ne, — sausai atšovė Puaro, — daug baisesniu ginklu — spauda.

Jis pažvelgė į Katariną, ir ši, linguodama galvą, jam šypsojosi:

— Ar jūs vėl nevirsite austre, mesjė Puaro?

— Ne, ne, aš nenoriu nieko nuo jūsų slėpti. Aš įtariau šį žmogų, jog jis organizavo brangenybių perdavimą mesjė van Aldinui. Aš jį apkaltinau ir priverčiau papasakoti visą istoriją. Aš sužinojau brangenybių perdavimo vietą, taip pat, kas buvo tas žmogus, tuo metu vaikštinėjęs gatve netoli namo, kuriame įvyko sandėris — žilas žmogus, jauna, lengva eisena, kurį aš mintyse pakrikštijau "mesjė Markizu".

— O dabar jūs grįžote į Londoną ir norite susitikti su misteriu van Aldinu?

— Ne tiktai šiuo tikslu. Turiu ir kitų reikalų. Vos tik atvykęs į Londoną, suspėjau susitikti su teatro agentu ir garsiu gydytoju iš Harlio gatvės. Iš abiejų jau gavau tam tikros informacijos. Sugretinkite šiuos faktus, madmuazele, ir galbūt jūs prieisite prie tų pačių išvadų kaip ir aš.

— Aš?..

— Taip, jūs. Pridursiu, madmuazele, kad iš pat pradžių mane domino dar vienas klausimas: ar žudė ir rubinus pagrobė tas pats žmogus? Aš ilgai abejojau.

— O dabar?

— Dabar žinau.

Įsivyravo tyla. Katarina pakėlė galvą, jos akys blizgėjo.

— Aš ne tokia protinga, kaip jūs, mesjė Puaro. Daug ko, ką jūs pasakojote, aš tiesiog nesupratau. Savų išvadų priėjau kitu būdu.

— Taip visada būna, — ramiai pritarė Puaro. — Veidrodis atspindi tikrą paveikslą, bet kiekvienas jį mato savaip.

— Mano išvados galbūt absurdiškos, tikriausiai jos skiriasi nuo jūsų, bet...

— Taip?

— Sakykite, ar jums padės štai šita iškarpa?

Ir ji jam ištiesė iškarpą iš laikraščio. Jis perskaitė, pakėlė akis ir rimtai linktelėjo.

— Taip, madmuazele. Kaip jums sakiau, kiekvienas savaip žiūri į veidrodį, bet jo atspindima tiesa — viena.

Katarina atsistojo.

— Man laikas, — tarė ji. — Aš vos spėju į traukinį. Mesjė Puaro...

— Taip, madmuazele?

— Taip daugiau tęstis negali. Aš... aš šito tiesiog nepakelsiu...

Puaro ramindamas paplekšnojo jos ranką.

— Laikykitės, madmuazele. Nepraraskite vilties. Pabaiga jau arti.

33 SKYRIUS

DAR VIENA VERSIJA

— Jus prašo priimti mesjė Puaro, sere.

— Velniai jį rautų! — sušuko van Aldinas.

Klaitonas užjausdamas tylėjo.

Van Aldinas pradėjo piktai vaikščioti po kambarį.

— Manau, jau matėte šias šlykščias publikacijas šios dienos laikraščiuose?

— Aš vos jas perbėgau akimis, sere.

— Byla dar vis vilkinama.

— Bijau, jog taip, sere...

Milijonierius, atsirėmęs į stalą, atsisėdo.

— Jeigu būčiau galėjęs atspėti, — sumurmėjo jis. — Ir kam prašiau šio neūžaugos belgo aiškintis visą teisybę? Tiesa, man reikėjo surasti Rutos žudiką...

— Jūs norite, kad jūsų žentas liktų nenubaustas?

Van Aldinas atsiduso:

— Ne, žinoma, bet norėčiau atlikti teisingumą savo paties rankomis.

— Vargu, sere, ar tai būtų protingas poelgis.

— Ak, vis tiek... Jūs įsitikinęs, kad aš jau taip reikalingas Puaro?

— Taip, misteri van Aldinai. Jis labai prašė, kad nori susitikti su jumis.

— Na, ką gi, teks jį priimti. Pasakykite, kad jis gali užeiti, jeigu panorės, šiandien rytą.

Žvalus ir kupinas gyvenimo džiaugsmo Puaro įėjo į van Aldino kambarį. Jis, rodos, nepastebėjo milijonieriaus šaltumo ir ilgai plepėjo visokius menkniekius. Jis paaiškino, kad atvažiavo į Londoną susitikti su savo gydytoju ir pasakė garsaus chirurgo pavardę.

— Ne, ne, tai atminimas pas la querre*, o apie tas dienas, kai tarnavau policijoje — įžūlaus apašo kulka.

— Aš visada jus laikiau laimingu žmogumi, mesjė van Aldinai. Jūs visiškai neatitinkate vaizdinio, kad milijonieriai — tai žmonės, kenčiantys nuolatinius skausmus, sutrikus skrandžiui.

— Labai esu sujaudintas, — atšovė van Aldinas. — Aš gyvenu labai paprastą gyvenimą, juk jūs žinote. Paprastas valgis, jokių nesaikingumų.

— Jūs, atrodo, matėtės su mis Grej, ar ne taip? — tarsi tarp kitko paklausė Puaro, atsisukęs į sekretorių.

— Taip, — atsakė Klaitonas ir paraudo.

— Kaip? — nustebęs sušuko van Aldinas. — Kodėl jūs man nesakėte, Klaitonai?

— Nemaniau, jog tai jums bus įdomu, sere.

— Na, kaipgi, juk jūs žinote, kad man labai patinka ši mergina, — atšovė van Aldinas.

— Labai gaila, kad ji vėl užsidarė Sent Meri Mide, — įsiterpė Puaro.

— Ji labai kilniai pasielgė, — karštai įsiterpė Klaitonas. — Ne kiekvienas sutiktų prižiūrėti seną ir vaidingą moterį, kurios dienos šiame pasaulyje jau faktiškai suskaičiuotos.

— Aš neturiu ką pasakyti, — tarė Puaro, blykstelėjęs akimis. — Bet vis tiek gaila. O dabar, ponai, pereikime prie reikalo.

Vyrai nustebę pažvelgė į Puaro.

— Prašau jūsų, nesistebėkite ir neapstulbkite išgirdę, ką dabar pasakysiu. Tarkim, mesjė van Aldinai, kad mesjė Derekas Keteringas galų gale nieko nenužudė...

---

* Ne apie karą.

— Ką?

Nepaprastai apstulbę vyrai įsistebeilijo į jį.

— Aš sakau, tarkime, kad mesjė Keteringas nekaltas dėl savo žmonos mirties.

— Ką jūs, iš proto išsikraustėte, mesjė Puaro? — sušuko van Aldinas.

— Ne, aš neišprotėjau, — atšovė mažasis belgas. — Galimas daiktas, aš keistuolis. Šiaip ar taip, kai kurie taip mane ir vadina, bet visur, kas susiję su mano profesija, aš visada, kaip įprasta kalbėti, išsaugau blaivią galvą. Sakykit, mesjė van Aldinai, jūs apsidžiaugtumėte ar nuliūstumėte, jeigu mano hipotezė pasitvirtintų?

Van Aldinas įbredė į jį kvailą žvilgsnį.

— Suprantama, džiaugčiausi, — tarė jis. — Bet paaiškinkite, tai tiesiog spėjimas, ar jis patvirtintas kokiais nors faktais?

Puaro pažvelgė į lubas.

— Paaiškėjo, — ramiai tarė jis, — kad žmogžudystę galėjo įvykdyti ir grafas de la Rošas. Aš nustačiau, kad jo alibi buvo sufabrikuotas.

— Kokiu būdu?

Puaro kukliai gūžtelėjo pečiais:

— Aš dirbu savo metodais. Truputį vikrumo, truputį proto — ir reikalas atliktas.

— Bet rubinai... — tarė van Aldinas. — Rubinai, kurie buvo rasti pas grafą, pasirodė netikri.

— Beje, jeigu grafas ir padarė šį nusikaltimą, tai tiktai dėl rubinų. Bet jūs išleidžiate iš akių vieną atvejį, mesjė van Aldinai. Rubinai galėjo būti pavogti ir dar nepasirodžius grafui.

— Tai visiškai nauja versija! — sušuko Klaitonas.

— Ir jūs iš tikrųjų tikite šiais paistalais, mesjė Puaro? — pasipiktino milijonierius.

— Kol kas tai dar neįrodyta versija, — ramiai tarė mažasis seklys. — Kol kas tiktai teorija, mesjė van Aldinai, tačiau ją, užtikrinu jus, verta tirti. Jūs turite su manimi važiuoti į Prancūzijos pietus ir pradėti ten, tiesiog vietoje, naują tyrimą.

— Jūs rimtai manote, jog tai būtina... noriu pasakyti, ar taip jau reikia, kad aš ten važiuočiau?

— Aš maniau, kad jūs pats šito panorėsite, — tarė Puaro. Jo balse milijonierius išgirdo švelnų priekaištą.

— Taip, taip, žinoma, aš važiuosiu, — pritarė jis. — Kada jūs ketinate išvažiuoti, mesjė Puaro?

— Mes šiuo metu turime labai daug reikalų, sere, — sumurmėjo Klaitonas.

Bet ryžtingas milijonierius į sekretoriaus žodžius numojo ranka.

— Manau, kad šis reikalas dar svarbesnis, — tarė jis. — Aš galiu leistis į kelionę nors rytoj rytą, mesjė Puaro. Kokiu traukiniu mes važiuojam?

— "Žydruoju", aišku, — tarė nusišypsojęs Puaro.

34 SKYRIUS

VĖL "ŽYDRASIS TRAUKINYS"

"Milijonierių traukinys", kaip kartais vadina "Žydrąjį traukinį", lėkė dideliu greičiu, švelniai supdamasis per posūkius. Van Aldinas, Klaitonas ir Puaro tylėdami sėdėjo kupė. Milijonierius ir jo sekretorius užėmė du gretimus, panašiai kaip anąkart įsikūrė Ruta Ketering su savo tarnaite. Puaro kupė buvo truputį toliau, paėjus koridoriumi.

Van Aldinui ši kelionė buvo slogi, nes žadino liūdnus prisiminimus. Puaro ir Klaitonas retsykiais persimesdavo trumpomis frazėmis, stengdamiesi netrukdyti jo apmąstymams.

Tačiau kai traukinys sumažino greitį, artėdamas prie Paryžiaus Liono stoties, Puaro staiga atkuto. Van Aldinas suprato, kad Puaro vienas iš šios kelionės tikslų buvo atkurti nusikaltimo aplinkybes. Mažasis seklys vaidino už visus Paryžiaus scenos dalyvius. Jis persikūnydavo tai į kambarinę, kurią skubiai uždarė kupė, tai į misis Ketering, kuri nustebo ir sunerimo, pažinusi savo vyrą, tai į patį Dereką Keteringą, netikėtai sužinojusį, kad jo žmona važiuoja tuo pačiu traukiniu kaip ir jis. Mažasis belgas vaidino kelias scenas, bandydamas suprasti, kokiu būdu žmogui geriausia pasislėpti gretimame kupė.

Netikėtai jį pervėrė kažkokia mintis, ir jis čiupo van Aldiną už rankos.

— Mon Dieu, čia kaip tik tai, ką aš išleidau iš akių! Mums teks nutraukti mūsų kelionę Paryžiuje. Greičiau išlipam!

Stvėręs lagaminus, jis nubėgo prie durų. Sutrikę van Aldinas ir Klaitonas paklusniai nuėjo paskui jį. Van Aldinas vėl suabejojo protiniais Puaro sugebėjimais. Prie platformos pertvaros visi trys buvo sulaikyti, paaiškėjo, kad bilietus turėjo palydovas, o jie visai pamiršo.

Energingai mojuodamas rankomis, Puaro bandė aiškintis, tačiau abejingo stoties administratoriaus nesušvelnino.

— Gana, — pagaliau piktai tarė van Aldinas. — Kiek suprantu, jūs, mesjė Puaro, labai skubate. Dėl Dievo, užmokėkim už kelionę iki Kalė ir be jokių kliūčių keliaukime, kur jūs norite.

Mažojo belgo šnekumas staiga išblėso, jis, tarsi pavirtęs akmeniu, apmirė. Ką tik energingai judėjusi jo ranka sustingo it paralyžiuota.

— Ir koks aš idiotas, — ramiai tarė jis. — Ma foi*, aš visai netekau galvos. Grįžkime ir ramiai tęskime savo kelionę. Galbūt mums pasiseks, o ir traukinys dar neišėjo.

Jie suspėjo kaip tik laiku. Kai Klaitonas paskutinis įšoko su lagaminu rankoje į vagoną, traukinys jau vis greičiau įsibėgėjo. Palydovas į juos įtartinai pažvelgė, bet jiems padėjo įnešti bagažą į kupė. Van Aldinas tylėjo, bet iš visa ko matėsi, kad jis Puaro elgesiu nepaprastai pasipiktinęs. Likęs dviese su Klaitonu, jis tarė:

— Tai patrakėliška idėja. Jis tiesiog prarado gebėjimą protauti. Be abejo, jis susižavėjęs savo planu, bet jeigu žmogus neteko galvos ir blaškosi it išgąsdintas triušis, bėgioja pirmyn ir atgal, jam nieko neišeis. Garantuoju.

Po valandėlės juos aplankė Puaro, ilgai atsiprašinėjo ir atrodė toks susikrimtęs, kad van Aldinas susitvardė ir niūriai, be kandžių pastabų jo atsiprašymus priėmė.

Po vakarienės restorane Puaro, visų nuostabai, pasiūlė nueiti į van Aldino kupė.

Milijonierius susidomėjęs pažvelgė į jį.

— Jūs kažką nuo mūsų slepiate, mesjė Puaro?

— Aš? — nekaltai nusišypsojo mažas belgas. — O kam?

Van Aldinas neprieštaravo, nors buvo nepatenkintas. Palydovui pasakė, kad patalo kloti nereikia, ir jis nustebęs neištarė nė žodžio, juo labiau kad milijonierius jį dosniai apdovanojo arbatpinigiais. Trys vyrai sėdėjo tylėdami. Tiesa, Puaro er-

* Žinoma.

zėjo savo vietoje ir buvo aiškiai sunerimęs. Pagaliau jis pasisuko į sekretorių:

— Misteri Klaitonai, ar durys į jūsų kupė uždarytos? Turiu galvoje duris į koridorių.

— Taip, aš jas pats uždariau.

— Jūs tuo įsitikinęs? — paklausė Puaro.

— Eisiu ir įsitikinsiu, jeigu norite, — nusišypsojo Klaitonas.

— Ne, ne, nesivarginkite. Aš viską atliksiu pats.

Puaro užėjo į gretimą kupė ir netrukus grįžo, linguodamas galvą.

— Taip, taip, jūs visiškai teisus, durys uždarytos. Atleiskite nepasėdai seniui.

Jis uždarė duris į gretimą kupė ir atsisėdo į savo vietą.

Laikas bėgo. Trys vyrai knapsėdami snaudė, pabusdami nuo kiekvieno smarkesnio truktelėjimo. Matyt, niekada anksčiau žmonės, nusipirkę prabangiame traukinyje miegamąsias vietas, savanoriškai neatsisakė patogumų. Nubudęs Puaro nuolat žvilgčiodavo į laikrodį ir po to, matyt, nusiraminęs vėl pasinerdavo į snaudulį. Vieną kartą jis atsistojo ir, linguodamas galvą, grįžo.

— Kas nors atsitiko? — sukuždėjo Klaitonas. — Jūs kažko bijotės, mesjė Puaro?

— Tai nervai, — prisipažino Puaro. — Aš kaip katė ant karštų anglių. Kiekvienas garsas mane priverčia krūptelėti.

Klaitonas nusižiovavo.

— Iš visų nepatogiausių kelionių... — sumurmėjo jis beveik snausdamas. — Beje, tikiuosi, jūs žinote, ką darote, mesjė Puaro.

Jis įsitaisė patogiau ir vėl užsnūdo. Klaitonas ir van Aldinas saldžiai miegojo, kai Puaro, kelintą kartą pažvelgęs į laikrodį, pasisuko ir papurtė miegantį milijonierių už pečių.

— A? kas atsitiko?

— Po penkių — dešimties minučių atvyksime į Lioną, mesjė van Aldinai.

— O Dieve — milijonierius išblyško. — Atrodo, būtent šiuo laiku buvo nužudyta vargšė Ruta.

Jis išsitiesė, jo lūpos virpėjo; milijonierius vėl išgyveno jo gyvenimą aptemdžiusią tragediją.

Garsiai sužviegė stabdžiai — ir traukinys sustojo Lione. Van Aldinas nuleido langą ir pažvelgė į lauką.

— Jeigu Derekas nekaltas... jeigu jūsų naujoji versija tikra, vadinasi, šis vyras čia išlipo iš traukinio? — per petį burbtelėjo jis.

Jo nuostabai, Puaro papurtė galvą.

— Ne, — susimąstęs tarė jis. — Joks vyras čia iš traukinio neišlipo. Manau... taip, aš įsitikinęs, jog tai buvo moteris.

Klaitonas nustebęs riktelėjo.

— Moteris? — piktai paklausė milijonierius.

— Taip, moteris, — linktelėjo galvą Puaro. — Vargu ar jūs prisimenate, mesjė van Aldinai, — bet mis Grej savo parodymuose minėjo vyriškį su paltu ir kepe, kuris išlipo į platformą pamankštinti kojų? Aš asmeniškai manau, jog tai buvo moteris.

— Bet kas tai per moteris?

Amerikietis milijonierius buvo sutrikęs ir suglumęs, bet mažasis belgas rimtai ir tvirtai užtikrino:

— Jos pavardė, kuria ji žinoma daugelį metų — Kiti Ked, bet jūs, mesjė van Aldinai, ją pažįstate kita pavarde — Ados Meison pavarde.

Klaitonas pašoko.

— Ką? — sušuko jis.

Puaro atsigręžė į jį.

— Ak taip, vos nepamiršau, — jis kažką išsiėmė iš kišenės ir ištiesė sekretoriui.

— Leiskite pasiūlyti cigaretę iš jūsų portsigaro. Jūs pasielgėte labai neatsargiai jį išmesdamas, išėjęs iš madam Ketering kupė, traukiniui artėjant prie Paryžiaus.

Klaitonas akimirksnį stovėjo nejudėdamas, įrėmęs į Puaro apstulbusį žvilgsnį. Po to jis ketino pulti pirmyn, bet mažasis belgas grasindamas pakėlė ranką.

— Nejudėkite, — meilikaujamai tarė jis. — Už šių durų jūsų laukia policija, kad po kelių minučių iš čia išvestų. Kai mes išvažiavome iš Paryžiaus, atidariau duris į koridorių, ir nepastebimai į jūsų kupė įėjo policininkai. Aš manau, jūs žinote, su kokiu nekantrumu prancūzų policija laukia susitikimo su jumis, majore Klaitonai, arba, kalbant tiksliau, mesjė Markize.

35 SKYRIUS

PAAIŠKINIMAI

— Paaiškinti?

Puaro nusišypsojo. Jis sėdėjo prieš milijonierių "Negresko" viešbučio kambaryje. Jautėsi, kad van Aldinas lengviau atsikvė-

pė, nors jis dar buvo labai suglumęs. Atsilošęs į kėdės nugarėlę, Puaro užsidegė nedidelę cigaretę ir susimąstęs pažvelgė į lubas.

— Gerai, aš jums viską paaiškinsiu. Vienas faktas mane privertė nustebti ir žinote, koks? Sudarkytas aukos veidas. Visi žino, kad, aiškinant nusikaltimą, kyla būtinybė atpažinti auką. Pirmasis klausimas, kuris man kilo: ar iš tikrųjų buvo nužudyta misis Ketering? Šios minties teko atsisakyti, kadangi mis Grej parodymai nekėlė abejonių — taip, nužudytoji moteris buvo Ruta Ketering.

— Kada jūs ėmėte įtarti kambarinę?

— Ne iš karto, bet mane sudomino nedidelis faktas. Apie nužudytosios kupė rastą portsigarą ji pasakė, jog misis Ketering jį nupirko paskutinėmis dienomis padovanoti vyrui. Jeigu turėsime omeny jų santykius, tai atrodė gana abejotinai. Nuo to momento ėmiau abejoti Ados Meison parodymais. Derėjo taip pat atsižvelgti į tą faktą, kad ji tarnavo pas jūsų dukterį tiktai du mėnesius. Antra vertus, atrodė akivaizdu, kad ji negali turėti su žmogžudyste jokio ryšio, kadangi pasiliko Paryžiuje, o misis Ketering matė gyvą jau traukiniui išvažiavus iš Liono stoties. Bet...

Puaro palinko į priekį, pakėlė smilių ir išraiškingai pamojavo priešais milijonieriaus akis.

— Bet aš geras seklys! Aš įtariu visus. Aš netikiu niekuo, ką man sako. Aš savęs paklausiau: iš kur mes žinom, kad Ada Meison liko Paryžiuje? Iš pradžių tai atrodė visiškai akivaizdu. Jūsų sekretorius majoras Klaitonas tai paliudijo, jo liudijimas atrodė nešališkas. Be to, pati misis Ketering pasakė palydovui, kad palieka kambarinę mieste. Bet šį faktą aš laikinai atmečiau, kadangi man šovė į galvą viena mintis — pasakyčiau, fantastinė ir neįtikėtina mintis. Jeigu mano spėjimas staiga pasitvirtintų, palydovo parodymai neturėtų jokios reikšmės.

Aš sutelkiau visą dėmesį į pagrindinį savo versijos faktą — į majoro Klaitono tvirtinimą, kad jis sutiko kambarinę "Ricos" viešbutyje jau po to, kai "Žydrasis traukinys" išvažiavo iš Paryžiaus. Šis tvirtinimas atrodė visiškai įtikinamas, bet, kruopščiai patikrinęs visus faktus, pastebėjau dvi įdomias aplinkybes. Visų pirma keistas sutapimas, kad jis, taip pat kaip ir kambarinė, pradėjo pas jus tarnauti tiktai prieš du mėnesius. Antras dalykas, jo pavardė prasidėjo raide "K". Tarkime, pa-

prasčiausiai tarkim, kad jūsų dukters kupė rastas jo portsigaras. Taigi, jeigu Ada Meison buvo jo bendrininkė ir pažino portsigarą, kai jai parodė, argi nenatūralu buvo jos vietoje elgtis būtent taip? Netikėtai užklupta, ji greitai sugalvoja daugmaž į tiesą panašią istoriją, kuri metė šešėlį ant misterio Keteringo. Bien entendu*, tai nelabai originali mintis. Iš pradžių atpirkimo ožiu turėjo būti grafas de la Rošas, tačiau Ada Meison tvirtai žinojo, kad jis gali greitai įrodyti savo alibi. Po to, jeigu jūs prisimenate, atsitiko labai svarbus įvykis. Prie Ados Meison padariau prielaidą, jog vyras, kurį ji matė Paryžiuje, buvo ne grafas, o Derekas Keteringas. Iškart ji negalėjo pasakyti nieko konkretaus, tačiau vėliau, kai jau grįžau į viešbutį, jūs man paskambinote ir pasakėte, kad pas jus atėjo Ada Meison. Ji, pasak jos žodžių, viską apgalvojo ir priėjo prie išvados, kad tas žmogus traukinyje buvo Derekas Keteringas. Aš kažko panašaus ir tikėjausi. Šitam netikėtam įsitikinimui galėjo būti tiktai vienas paaiškinimas — man išėjus iš jūsų viešbučio, ji su kažkuo pasitarė ir gavo nurodymus, ką toliau daryti. Kas jai tas instrukcijas galėjo duoti? Tiktai majoras Klaitonas. Ir buvo dar vienas faktas, kuris galėjo nieko nereikšti arba reikšti labai daug. Pokalbyje Klaitonas kartą užsiminė apie brangenybių vagystę Jorkšyre, namuose, kur jis kažkada viešėjo. Tai galėjo būti paprastas sutapimas arba — eilinė įkalčių grandinės grandis.

— Visa tai labai gerai, mesjė Puaro, bet niekaip negaliu suprasti vieno dalyko. Atleiskite už bukumą, bet pasakykite dėl Dievo, kas gi buvo tas žmogus Paryžiuje? Grafas de la Rošas ar Derekas Keteringas?

— Į jūsų klausimą nesunku atsakyti. Nebuvo jokio vyro. Ak, mille tonnerress**! — kaip vikriai viskas buvo sugalvota! Iš ko sužinojome apie tą nežinomąjį? Iš Ados Meison. O ja mes tikime, nes taip liudijo Klaitonas, neva ją matęs Paryžiuje.

— Bet juk Ruta pati pasakė palydovui, kad išsiuntė kambarinę, — paprieštaravo van Aldinas.

— Teisingai. Aš kaip tik prie šito einu. Iš pirmo žvilgsnio mes turime pačios misis Ketering liudijimą, bet tikrovėje jo neturime, nes mirusieji negali liudyti. Tai ne jos liudiji-

* Suprantama.
** Velniai griebtų.

mas, o palydovo liudijimas — ir tai visiškai keičia reikalą.

— Tai jūs manote, jog šis žmogus melavo?

— Ne. Anaiptol ne. Jis nuoširdžiai tikėjo tuo, ką sakė. Bet moteris, pasakiusi jam, kad palikusi kambarinę Paryžiuje, buvo ne misis Ketering.

Amerikietis apstulbęs įsistebeilijo į Puaro.

— Matot, mesjė van Aldinai, jūsų duktė buvo negyva dar traukiniui neatvažiavus į Liono stotį. O su palydovu kalbėjosi ir pintinėlę su vakariene užsakė Ada Meison, persirengusi šeimininkės suknele.

— Neįtikėtina!

— Ne, mesjė van Aldinai, nieko neįtikėtino. Les femmes* mūsų dienomis tokios panašios viena į kitą, kad jas greičiau atskirsi iš suknelės negu iš veido. Ada Meison buvo to paties ūgio, kaip ir jūsų duktė. Apsirengusi jos audinių kailiniais ir užsidėjusi mažą raudoną skrybėlaitę, prisegusi prie jos keletą rudų garbanų, ji visiškai galėjo būti palaikyta už savo šeimininkę. Jeigu prisimenate, palydovas iki tol nebuvo nė karto su misis Ketering kalbėjęsis. Su kambarine jis, tiesa, persimetė keliais žodžiais, kai ši jam atidavė bilietus, bet vargu ar jis spėjo ją prisiminti. Jeigu palydovas būtų pastabesnis, jis tikrai būtų pamatęs, kad kambarinė ir jos šeimininkė viena į kitą panašios. Tačiau maža tikimybė. Ir, be to, prisiminkite, kad Ada Meison, arba Kiti Kid, buvo aktorė, sugebanti pakeisti ir savo išvaizdą, ir balsą. Ne, nebuvo jokios galimybės, kad palydovas galėtų pažinti kambarinę su šeimininkės drabužiais. Užtat iškilo pavojus, kad kitą rytą jis, žiūrėdama į mirusią moterį, nepažins tos, su kuria kalbėjosi vakar vakare. Štai kodėl sudarkė lavono veidą. Bet didžiausias pavojus buvo tas, jog, išvažiavus iš Paryžiaus, į misis Ketering kupė galėjo įeiti Katarina Grej. Dėl to Ada Meison užsisakė pintinėlę su vakariene ir sėdėjo užsidariusi savo kupė.

— Bet kas gi tada nužudė Rutą? Ir kada?

— Visų pirma supraskite, kad nusikaltimas buvo sugalvotas ir įvykdytas dviejų, veikiančių išvien žmonių — Klaitono ir Ados Meison. Klaitonas tą dieną jūsų reikalais buvo Paryžiuje. Jis įsėdo į "Žydrąjį traukinį" netoli Paryžiaus. Misis Ketering, ma-

* Moterys.

tyt, buvo nustebusi jį išvydusi, bet vargu ar jai kilo įtarimas. Jam tikriausiai nereikėjo didelių pastangų sudominti ją vaizdais už lango. Vos Ruta nuo Klaitono nusisuko, jis užmetė jai ant kaklo virvelę — ir po kelių sekundžių viskas buvo baigta. Durys į kupė uždarytos, Klaitonas ir Meison ėmėsi darbo. Jie nurengė nužudytąją, įvyniojo kūną į kilimą ir padėjo jį ant sėdynės gretimame kupė tarp lagaminų ir krepšių. Klaitonas išlipo iš traukinio Paryžiuje, išsinešdamas su savimi futliarą su rubinais. Jis visiškai saugus, kadangi policija turi nustatyti, kad žmogžudystė įvykdyta keliomis valandomis vėliau, o jo liudijimas ir misis Ketering tariamas pasakojimas jo bendrininkei garantuoja tvirtą alibi.

Liono stotyje Ada Meison gavo pintinėlę su vakariene, po to greitai persirengė misis Ketering suknele, pasikabino prie skrybėlės netikras rudas garbanas ir apskritai stengėsi būti kuo daugiau panaši į savo šeimininkę. Palydovui, atėjusiam kloti patalo, ji pasakė, kad kambarinę paliko Paryžiuje. Kol jis klojo patalą, ji stovėjo prie lango nugara į atdaras duris; einantys pro šalį keleiviai ją matė tiktai iš nugaros. Tai buvo papildoma Ados Meison saugumo garantija, kadangi pro kupė praėjo misis Grej, kuri vėliau buvo pasirengusi prisiekti, kad misis Ketering tuo laiku dar buvusi gyva.

Prieš pat Lioną, Ada Meison padėjo savo šeimininkės kūną ant lentynos, galvūgalyje kruopščiai sulankstė jos sukneles, apsivilko vyrišką kostiumą ir ketino palikti traukinį. Kai Derekas Keteringas įėjo į žmonos kupė, Ada Meison slėpėsi gretimame, laukdama patogaus momento, kad galėtų nepastebėta išeiti. Kai tiktai traukinys sustojo Lione ir palydovas išlipo į platformą, ji išėjo paskui jį ir valandėlę vaikštinėjo netoli vagono. Po to, įsitikinusi, kad niekas nekreipė į ją dėmesio, ji nepastebimai perėjo į kitą platformą ir jau pirmuoju traukiniu grįžo į Paryžių, “Ricos” viešbutį, kuriame jos vardu Klaitono bendrininkė iš anksto buvo užsakiusi kambarį. Ada Meison ramiai laukė jūsų atvykstant. Brangenybių ji neturėjo ir niekada neturės. O Klaitono juk niekuo negalima įtarti, ir jis atvežė rubinus į Nicą nė kiek nebijodamas, kad juos gali surasti. Vėliau, pagal iš anksto numatytą planą, Ada Meison juos perdavė mesjė Papopolus. Apskritai, tai labai kruopščiai sugalvotas ir įvykdytas nusikaltimas,

to ir buvo galima tikėtis iš tokio specialisto kaip Markizas.

— Ir jūs iš tikrųjų įsitikinęs, kad Ričardas Klaitonas — garsus nusikaltėlis su ilgamečiu stažu?

Puaro pritardamas linktelėjo:

— Mesjė, viena iš vertingiausių Markizo savybių buvo jo kerinčios, simpatiškos manieros. Jūs buvote jo žavesio auka, mesjė van Aldinai, sutikęs jį priimti sekretoriumi po tokios trumpos pažinties.

— Pasiryžęs prisiekti, kad jis pats nesiprašė į šias pareigas! — sušuko milijonierius.

— Tai buvo atlikta taip subtiliai ir gudriai, kad apgavo net jus, tokį daug patyrusį ir įžvalgų žmogų.

— Bet juk aš susipažinau su jo tarnybos lapu, kuris, reikia pasakyti, tiesiog nuostabus.

— Taip, žinoma. Tai sudėtinė žaidimo dalis. Ričardo Klaitono biografija buvo ir turėjo būti visiškai nepriekaištinga. Jis buvo kilęs iš garbingos šeimos, turėjo ryšius visuomenėje, gerai pasireiškė karo metais ir apskritai visur buvo be jokių įtarimų. Tačiau kai aš susidomėjau paslaptingojo Markizo asmenybe, radau tarp jų ir labai daug panašumų. Klaitonas kalbėjo prancūziškai kaip tikras prancūzas. Majoras Klaitonas buvo Amerikoje, Anglijoje ir Prancūzijoje tuo pat metu, kai ten siautėjo Markizas. Pastaruoju metu Markizo vardą siejo su brangenybių vagystėmis Šveicarijoje, o jūs būtent ten susipažinote su Klaitonu. Ir tai įvyko kaip tik tomis dienomis, kai pasklido pirmieji gandai, kad jūs ketinate pirkti šiuos garsiuosius rubinus.

— Bet kam gi žudyti? — sutrikęs paklausė amerikietis. — Toks protingas vagis būtų tiesiog pagrobęs brangenybes, o ne kišęs galvą į kilpą.

Puaro palingavo galvą:

— Ši žmogžudystė Markizo sąžinei ne pirmoji. Jis — žmogžudys iš prigimties. Be to, jis visada manė, kad neverta palikti įkalčių ir liudininkų. Mirusieji tyli.

Markizą kamuoja nepaprasta aistra garsioms ir istorinėms brangenybėms. Išgirdęs, kad jūs ketinate įsigyti rubinus, jis parengia planą: įsidarbina jūsų sekretoriumi, tuo pat metu patikėjęs savo padėjėjai gauti jūsų dukros kambarinės vietą. Kaip jis manė, jūsų dukrai buvo skirti šie rubinai. Šis gerai apgalvo-

tas planas nesutrukdė jam užsiundyti Paryžiuje ant jūsų porą apašų kaip tik tą naktį, kai pirkote brangenybes. Užmačia nepavyko, ir tai, kaip manau, vargu ar jį nustebino. O pagrindinis planas, jo nuomone, buvo visiškai patikimas ir saugus. Ant Ričardo Klaitono neturėjo kristi nė šešėlis įtarimo. Bet, kaip visi didieji žmonės, o Markizas savotiškai buvo didelis žmogus, jis turėjo savo silpnumų. Jis ne juokais įsimylėjo mis Grej ir, įtardamas, kad ji teikia pirmenybę Derekui Keteringui, negalėjo atsispirti pagundai suversti jam šią žmogžudystę. O dabar, mesjė van Aldinai, jums noriu papasakoti dar kai ką įdomaus. Mis Grej jokiu būdu negalima pavadinti mistiškai nusiteikusia asmenybe, tačiau ji tvirtai įsitikinusi, kad kartą po ilgo pokalbio su Klaitonu parke prie Monte Karlo kazino, ji išvydo jūsų velionės dukros vėlę, kuri, kaip pasirodė mis Grej, bandė jai kažką pasakyti. Katarina staiga suprato, jog Ruta Ketering norėjo pasakyti žudiko pavardę — Ričardas Klaitonas! Ši mintis mis Grej atrodė tokia fantastiška, kad ji apie šį atsitikimą niekam nepasakojo. Tačiau ji taip buvo įsitikinusi savo įtarimų teisingumu, kad ėmė veikti savo rizika ir savo atsakomybe, kaip tada atrodė, neapgalvotai. Ji visaip skatino Klaitono merginimąsi ir apsimetė, kad visiškai įsitikinusi Dereko Keteringo kalte.

— Antgamtiška, — ištarė Van Aldinas.

— Taip, tai tiesa. Tokių reiškinių niekas negali paaiškinti. Beje, viena nedidelė detalė ilgą laiką mane varė į aklavietę. Jūsų sekretorius aiškiai šlubavo — tai kare įgytos žaizdos pasekmė. O Markizas visiškai nešlubavo. Tai buvo pagrindinis kliuvinys. Bet mis Lenoks kartą užsiminė, jog majorą Klaitoną jos motinos organizuotoje ligoninėje gydę chirurgai buvo labai nustebinti jo šlubavimo. Jų įsitikinimu, jis turėjo visiškai dingti praslinkus keliems mėnesiams po operacijos. Šis šlubavimas — sąmoninga maskuotė. Londone aplankiau vieną iš tų chirurgų ir įsitikinau, kad mano įtarimai buvo teisingi. Užvakar užsiminiau šio chirurgo vardą Klaitonui. Natūraliausiai jis būtų padaręs prisipažindamas, kad jį šis chirurgas gydė karo metu, bet Klaitonas šito nepadarė ir kartu sustiprino mano versiją. Man taip pat padėjo mis Grej, parodžiusi laikraščio iškarpą, kurioje rašoma apie pavogtas brangenybes mis Templin ligoninėje kaip tik tuo metu, kai ten gydėsi Klaitonas. Tai, kad aš su ja

einu ta pačia kryptimi, mis Grej suprato, kai jai iš Paryžiaus "Ricos" viešbučio parašiau laišką.

Ten apklausinėjęs sužinojau, jog Ada Meison atvažiavo į šį viešbutį kitą rytą po žmogžudystės, o ne iš vakaro.

Įsivyravo ilga tyla. Po to milijonierius atsistojo ir ištiesė ranką.

— Manau, mesjė Puaro, jūs suprantate, ką man visa tai reiškia, — kimiai ištarė jis. — Rytoj rytą jums išsiųsiu čekį, bet joks čekis negalės apmokėti tai, ką jūs man padarėte. Jūs — didelis žmogus, mesjė Puaro. Iš tiesų jūs — didelis žmogus.

Puaro, atstatęs krūtinę, taip pat atsistojo.

— Aš viso labo tik Erkiulis Puaro, — kukliai tarė jis. — Ir vis dėlto aš labai džiaugiuosi, kad jums sugebėjau padėti. O dabar einu taisyti savo kelionių kostiumui padarytos žalos. Deja! Aš nepasiėmiau su savimi ištikimojo Džordžo!

Viešbučio hole mažasis belgas susidūrė su savo draugu, mesjė Papopolus ir jo dukra.

— Aš maniau, kad jūs jau išvykote iš Nicos, mesjė Puaro, — tarė graikas, draugiškai spausdamas jam ištiestą ranką.

— Mane privertė sugrįžti reikalai, mesjė Papopolus.

— Reikalai?

— Taip, reikalai. Beje, apie reikalus. Jūs, tikiuosi, jau pataisėte savo sveikatą, mesjė Papopolus?

— Beveik. Rytoj mes grįžtame į Paryžių.

— Džiaugiuosi tai girdėdamas. Leiskite išreikšti viltį, kad jūs galutinai nenuskurdinote buvusio Graikijos ministro pirmininko.

— Aš?

— Girdėjau, kad jūs jam pardavėte nuostabų rubiną, kurį griežtai centre nous* dabar nešioja garsi šokėja madmuazelė Mirej?

— Taip, — sumurmėjo mesjė Papopolus.

— Rubinas, panašus į garsiąją "Ugnies širdį".

— Taip, jie kažkuo panašūs, — nenoriai pritarė graikas.

— Jūsų lengva ranka brangenybėms, mesjė Papopolus. Aš jus sveikinu. Madmuazele Zija, kaip gaila, kad jūs grįžtate į

* Tarp mūsų.

Paryžių! Aš labai tikėjausi, kad dabar, kai mano reikalai baigti, galėčiau dažnai su jumis susitikti.

— Ar nebus nekuklu, jeigu pasidomėsiu, kokie tai buvo reikalai? — pasiteiravo mesjė Papopolus.

— Visai ne. Man pavyko užmesti ant Markizo kaklo arkaną.

Mesjė Papopolus veidas įgavo abejingą išraišką.

— Markizas? — pasiteiravo jis. — Kodėl šis vardas man atrodo girdėtas? Ne, negaliu prisiminti.

— Tai nenuostabu. Markizas — garsus nusikaltėlis, svetimų brangenybių medžiotojas. Jį neseniai areštavo už anglų ledi misis Ketering nužudymą.

— Iš tikrųjų? Kaip įdomu!

Pasigirdo mandagus atsisveikinimas ir, Puaro nuėjus, mesjė Papopolus atsisuko į dukrą.

— Zija, — jausmingai tarė jis. — Šis žmogus — velnias!

— Bet jis man patinka.

— Man taip pat, — prisipažino mesjė Papopolus. — Bet vis tiek jis — velnias!

36 SKYRIUS

PRIE JŪROS

Mimozos jau beveik peržydėjo. Nuvytusių gėlių kvapu vargu ar malonu gėrėtis. Ledi Templin vilos baliustradą puošė rožinės pelargonijos. Gvazdikai pripildė orą malonaus, bet pernelyg svaigaus aromato. Viduržemio jūra spindėjo ryškia melsvuma.

Puaro sėdėjo ant “Margerit” vilos terasos šalia Lenoks Templin. Jis pasakojo jai tą pačią istoriją, kaip ir prieš dvi dienas van Aldinui. Lenoks jo klausėsi įtempusi ausis, retsykiais raukdama antakius.

Kai jis baigė, Lenoks jo paklausė:

— O Derekas?

— Jį vakar paleido.

— Ir jis... išvažiavo?

— Taip. Jis išvažiavo iš Nicos vakar vakare.

— Į Sent Meri Midą...

— Taip, į Sent Meri Midą.

Įsivyravo tyla.

— Aš nesupratau Katarinos, — staiga ištarė Lenoks. — Aš maniau, kad ji nemyli jo.

— Ji labai uždara ir niekuo nepasitiki.

— Manimi ji vis dėlto galėjo pasitikėti, — nusiminusi tarė Lenoks.

— Taip, galėjo, — niūriai pritarė Puaro, — bet madmuazelė Katarina beveik per visą savo gyvenimą įprato tiktai klausyti. O tiems, kurie įpratę tiktai klausyti, ne taip paprasta kalbėti. Jie laiko savyje ir džiaugsmą, ir liūdesį, ir niekam nieko nesako.

— Aš buvau tiesiog kvailė, — prisipažino Lenoks. — Aš tvirtai tikėjau, kad ji myli Klaitoną. Galbūt aš maniau taip dėl to... dėl to, kad man norėjosi taip galvoti.

Mažasis seklys ją paėmė už rankos ir draugiškai paspaudė.

— Laikykitės, madmuazele, — švelniai tarė jis.

Lenoks žiūrėjo tiesiai į jūrą, o jos paprastai sustingęs, nemalonus ir abejingas veidas staiga tapo tragiškai gražus.

— Taip, žinoma, — pagaliau atsiliepė ji. — Šito reikėjo tikėtis. Aš pernelyg jauna Derekui, o jis pats kaip kūdikis, kuris niekada netampa suaugusiu žmogumi. Jam reikalinga tikra moteris, tikra madona.

Lenoks, ilgokai tylėjusi, staiga atsisuko į Puaro:

— Bet juk aš jums padėjau, mesjė Puaro. Tiesa, aš padėjau?

— Taip, madmuazele. Kaip tik jūs man pakišote mintį, kad žudikui visai nebuvo būtina susitikti su misis Ketering Paryžiuje. Iki to laiko negalėjau suprasti, kaip buvo įvykdytas nusikaltimas.

Lenoks giliai atsiduso.

— Aš džiaugiuosi. Šiaip ar taip, nors truputį jums galėjau padėti.

Tolumoje pasigirdo pratisas lokomotyvo švilpukas.

— Vėl šis prakeiktas "Žydrasis traukinys"! — sušuko Lenoks. — Traukiniai negailestingi, ar ne tiesa, mesjė Puaro? Žmonės juose miršta, juos ten nužudo, o traukiniai važiuoja lyg niekur nieko. Aš plepu nesąmones, bet jūs mane suprantate...

— Taip, taip, suprantu. Gyvenimas panašus į traukinį, madmuazele. Jis amžinas. Ir gerai, jog taip yra.

— Kodėl?

— Juk traukiniai galų gale atvažiuoja į galinę stotį. Yra gera patarlė jūsų kalba, madmuazele.

— "Kelionės baigiasi susitikus įsimylėjėliams", — tarė Lenoks ir karčiai nusijuokė. — Ši patarlė ne man!

— Ne, jūs neteisi. Jūs dar jauna, madmuazele. Jaunesnė, negu jūs manote. Pasitikėkite gyvenimo traukiniu. Pasitikėkite juo, nes jį vairuoja le bon Dieu*.

Tolumoje vėl sugaudė lokomotyvas.

— Pasitikėkite šiuo traukiniu, madmuazele, — pakartojo mažasis belgas. — Ir pasitikėkite Erkiuliu Puaro. Jis žino.

---

* Gerasis Dievas.

AGATA KRISTI

SITAFORDO MĮSLĖ

TURINYS

SITAFORDO BUVEINĖ

Majoras Barnebis apsiavė ilgaaulius batus, standžiau užsisagstė milinės apykaklę ir išeidamas pasiėmė štorminį žibintą. Jis atsargiai atvėrė savo mažo bungalo* duris ir pažvelgė į lauką.

Jo akys išvydo tipišką Anglijos peizažą, kokį jį vaizduoja kalėdiniuose atvirukuose arba senamadiškose melodramose. Visur baltuoja sniegas — ne šiaip sau vieno dviejų colių storio sniegelis, o gilios pusnys. Keturias dienas visoje Anglijoje smarkiai snigo, ir čia, Dartmuro** pakraštyje, jo storis siekė keletą pėdų. Visoje Anglijoje namų savininkai skundėsi susproginėjusiais vamzdžiais, ir turėti pažįstamą vandentiekio darbininką — arba pažįstamą su vandentiekininku — buvo pavydėtina privilegija.

Šiame mažučiame ir taip jau toli nuo pasaulio, o dabar jau beveik visiškai atkirstame nuo jo Sitafordo kaimelyje žiema sukėlė daug rūpesčių.

Tačiau majoras Barnebis buvo nesujaudinamas. Porą kartų numykęs ir kartelį nusikeikęs, jis ryžtingai žengė į sniegą.

Jo kelias buvo netolimas: keli žingsniai vingiuotu taku, po to — pro vartus ir aukštyn, jau beveik nuvalytu nuo sniego keliuku prie įspūdingo dydžio granitinio namo.

Duris atidarė tvarkinga kambarinė. Ji paėmė majoro milinę, batus ir garbaus amžiaus šaliką.

Durys buvo atviros, ir jis įėjo į kambarį, kuris kažkaip nesuvokiamai pasikeitė.

Nors laikrodis rodė dar tiktai pusę keturių, užuolaidos buvo užtrauktos, degė elektra, o židinyje pleškėjo ugnis. Senojo kario išėjo pasitikti dvi puošniai apsirengusios moterys.

— Majore Barnebi! Kaip gerai, kad jūs pas mus užėjote, — tarė vyresnioji.

— Na ką jūs, misis Vilet, ką jūs! Ačiū jums už kvietimą, — ir jis abiems paspaudė rankas.

— Ketina ateiti misteris Harfildas, — tęsė misis Vilet,

* Nedidelis vieno buto namas.

** Pietvakarių Anglijos Devonšyro grafystės kalvota ir pelkėta vietovė.

— ir misteris Diukas, ir misteris Rikroftas pasakė, kad ateis, bet vargu ar jo sulauksime: amžius, o ir toks oras. Jis jau pernelyg bjaurus! Jautiesi tiesiog privalanti kažką daryti, kad būtum žvalesnė. Violeta, įmesk dar į ugnį malkų.

Prašymą įvykdyti galantiškai atsistojo majoras.

— Leiskite man, misis Violeta.

Jis išmaningai įdėjo malkų ir vėl atsisėdo į šeimininkės pasiūlytą kėdę. Stengdamasis neatkreipti dėmesio, jis akimis mėtė į šalis. Nuostabu, kaip dvi moterys, net neatlikusios nieko, į ką būtų galima parodyti pirštu, gali pakeisti kambario išvaizdą.

Sitafordo namą prieš dešimtmetį pastatė atsargos kapitonas Džozefas Treviljanas, išėjimo iš laivyno proga. Būdamas pasiturintis ir smarkiai prisirišęs prie Dartmuro žmogus, jis pasirinko savo gyvenamąja vieta nedidelį Sitafordo kaimelį. Jis buvo įsikūręs ne slėnyje, kaip dauguma kaimų ir fermų, o pelkės pakraštyje, netoli nuo Sitafordo švyturio. Treviljanas nusipirko didelį sklypą žemės ir pasistatė namą su visais patogumais, net su nuosava elektros stotimi ir elektriniu siurbliu, kad nereikėtų rankomis pumpuoti vandens. Po to, norėdamas turėti pajamų, pastatė palei kelią šešis nedidelius bungalus, kurių kiekvienas turėjo ketvirtį akro žemės.

Pirmasis, prie pat vartų, buvo skirtas senam kapitono draugui Džonui Barnebiui, kiti palengva buvo parduoti tiems, kurie prispirti reikalo arba gera valia praktiškai norėjo gyventi nuošaly nuo pasaulio. Gyvenvietėje stovėjo vaizdingi, bet aptriušę kotedžai, kalvės, o viename pastate buvo paštas ir konditerijos parduotuvės. Iki artimiausio Ekzemptono miestelio buvo šešios mylios, o ant stataus šlaito teko pastatyti taip dažnai Dartmuro keliuose pasitaikantį ženklą: “Vairuotojau, būk atsargus, sumažink greitį!”

Kaip jau minėjome, kapitonas Treviljanas buvo pasiturintis žmogus. To nepaisant arba galbūt dėl to, jis nepaprastai mėgo pinigus. Spalio pabaigoje samdinių ir nekilnojamojo turto agentas Ekzemptone jo raštiškai paklausė, ar jis nenorėtų išnuomoti Sitafordo namo: yra norinčių jį išsinuomoti visai žiemai.

Iš pradžių kapitonas ketino atsisakyti, bet pasvarstęs paprašė smulkesnės informacijos. Pasirodė, namu domisi kažkokia našlė su dukra, misis Vilet. Jos neseniai atvyko iš Pietų Afrikos, ir joms žiemai reikalingas namas Dartmure.

— Tegul juos visus velniai griebia! Moteris turbūt labai susijaudinusi, — tarė kapitonas Treviljanas. — Na, Barnebi, ką tu manai?

Barnebis galvojo tą patį ir šiuo reikalu visiškai pritarė savo draugui.

— Tu juk vis tiek nesiruoši išnuomoti, — tarė jis. — Tegul ši kvailė trenkiasi kur nors į kitą vietą, jeigu ji nori sušalti. Ir tai po Pietų Afrikos!

Bet čia kapitoną Treviljaną užgožė meilė pinigams. Ir vienas šansas iš šimto, kad vidury žiemos tikrai nepavyks namo išnuomoti. Jis pasidomėjo, kiek mokės.

Pasiūlymas už savaitę mokėti dvidešimt ginėjų* viską nulėmė. Kapitonas Treviljanas išvažiavo į Ekzemptoną, išsinuomojo ten pakraštyje už dvi ginėjas savaitei nedidelį namelį ir perdavė Sitafordo būstą misis Vilet, pareikalavęs iš anksto pusę nuomos mokesčio.

— Kvailiams įstatymai negalioja, — sumurmėjo jis.

Tačiau Barnebis, šiandien slapta pažvelgęs į misis Vilet, pamanė, kad ji nepanaši į kvailę. Ši aukšta, gana beprasmiškų manierų moteris, kaip atrodė iš veido, buvo greičiau gudri negu kvaila. Ji, matyt, mėgo pasipuošti ir kalbėjo kolonijiniu akcentu. Atrodė, kad sandėriu ji visiškai patenkinta. Be abejo, jos reikalai klostėsi sėkmingai ir dėl to, kaip ne kartą minėjo Barnebis, sandėris atrodė dar labiau keistesnis. Ji buvo ne iš tų moterų, kurios su džiaugsmu mokėtų už vienatvę.

Ji pasirodė besanti nuostabiai svetinga kaimynė. Kvietimai aplankyti Sitafordo namą pylėsi į dešinę ir į kairę. Kapitonui Treviljanui buvo nuolat sakoma: "Manykite, kad mes ir nenuomojame jūsų namo". Tačiau Treviljanas garsėjo neapykanta moterims. Sklido gandai, kad jaunystėje jis buvo atstumtas. Matyt, dėl to jis į kvietimą neatsiliepė.

Nuo to laiko, kai Vilet su dukra apsigyveno, praslinko du mėnesiai, ir jų pasirodymo sukeltas triukšmas atlėgo.

Iš prigimties nekalbus Barnebis visiškai užmiršo pokalbį, jis tyrinėjo šeimininkę. "Apsimeta paikše, o pati anaiptol ne paprasta", — tokios buvo jo išvados. Jo žvilgsnis sustojo ant Violetos Vilet. Graži, liekna, žinoma, juk jos dabar visos to-

---

* Piniginis vienetas, lygus 21 šilingui. Buvo vartojamas iki 1971 metų. Iki 1813 metų vienos ginėjos moneta buvo kalama iš įvežamo Gvinėjos aukso. Iš čia kilęs pavadinimas.

kios. Na, kas gero moteryje, kuri nepanaši į moterį? Laikraščiai rašo, mados keistenybės kartojasi kaip spiralės gijos, laikai irgi... Jis prisivertė tęsti pokalbį.

— Mes bijojom, kad jūs negalėsite ateiti, — tarė misis Vilet. — Prisimenate, sakėte, kad negalėsite? Mes taip apsidžiaugėme, kai jūs patvirtinote, kad vis dėlto ateisite.

— Penktadienis, — pasitikinčiu balsu tarė majoras Barnebis.

Misis Vilet buvo suglumusi.

— Penktadienis?

— Penktadieniais vaikštau pas Treviljaną. Antradieniais jis ateina pas mane. Ir taip jau daug metų.

— A! Suprantu. Žinoma, taip arti gyvendami...

— Savotiškas įprotis.

— Ir iki šiol? Juk jis dabar gyvena Ekzemptone...

— Sunku atsikratyti įpročių, — tarė majoras Barnebis. — Mums labai stigtų šių vakarų.

— Jūs, atrodo, dalyvaujate konkursuose? — paklausė Violeta. — Akrostichai*, kryžiažodžiai ir kitokie dalykučiai.

Barnebis linktelėjo:

— Aš sprendžiu kryžiažodžius. Treviljanas — akrostichus. Kiekvienam savo, — ir neištaręs pridūrė: — Praeitą mėnesį gavau už kryžiažodžius prizą — tris knygas.

— O, iš tikrųjų? Tai puiku! Knygos įdomios?

— Nežinau. Neskaičiau. Iš išvaizdos nepasakysi.

— Svarbiausia, kad jūs jas išlošėte, ar ne? — išsiblaškiusi tarė misis Vilet.

— Kaip jūs prisikapstote iki Ekzemptono? — paklausė Violeta. — Juk jūs neturite automobilio.

— Pėsčiomis.

— Kaip? Nejaugi? Šešias mylias...

— Gera mankšta. Ką reiškia dvylika mylių? Išsaugoti lieknumą — didelis dalykas.

— Tik įsivaizduokit! Dvylika mylių! Bet jūs su kapitonu Treviljanu, atrodo, buvote geri sportininkai?

— Būdavo, važiuodavome kartu į Šveicariją. Žiemą — žiemos sporto rūšys, vasarą — pasivaikščiojimai. Treviljanas buvo neįveikiamas ant ledo. O dabar kur jau ten mums!

---

* Eilėraštis, kuriame pirmosios eilučių raidės, skaitant iš viršaus žemyn, sudaro žodį arba frazę.

— Juk jūs buvote armijos teniso čempionas? — paklausė Violeta.

Barnebis išraudo it mergiotė.

— Kas jums pasakė? — sumurmėjo jis.

— Kapitonas Treviljanas.

— Džo derėjo prikąsti liežuvį, — tarė Barnebis. — Pernelyg daug plepa. Kaip ten su oru?

Jausdamas, kad jis sutrikęs, Violeta priėjo su juo prie lango. Jie atitraukė užuolaidą. Už lango buvo nyku.

— Greitai vėl ims snigti, — tarė Barnebis. — Ir gana smarkiai.

— Oi, kaip aš džiaugiuosi! — sušuko Violeta. — Aš manau, jog sningant taip romantiška. Aš sniego niekada anksčiau nemačiau.

— Kokia gi čia romantika, jeigu užšąla vamzdžiai, kvailute! — tarė motina.

— Jūs visą laiką gyvenote Pietų Afrikoje, mis Vilet? — paklausė majoras Barnebis.

Pagyvėjimas išblėso, mergina tarsi sutrikusi atsakė:

— Taip, aš iš ten išvažiavau pirmą kartą. Ir visa tai siaubingai įdomu.

Įdomu būti uždarytai kaime tarp pelkių? Juokinga. Jis niekaip negalėjo šitų žmonių suprasti.

Atsidarė durys ir tarnaitė pranešė:

— Misteris Rikroftas ir misteris Harfildas.

Įkiceno mažas išdžiūvęs senukas, paskui jį įžengė nukaitęs energingas vaikinas. Vaikinas prabilo pirmas:

— Aš, misis Vilet, jį pasiėmiau su savimi. Pasakiau, kad neleisiu mirti vėpūtiniuose. Cha, cha! Matau, kad čia pas jus kaip pasakoje. Židinyje kalėdinė ugnis.

— Taip, mano jaunasis draugas toks malonus, kad mane palydėjo pas jus, — tarė misteris Rikroftas, ceremoningai sveikindamasis. — Kaip gyvenate, mis Vilet? Tinkamas orelis. Bijau, net per daug.

Jis pasuko prie židinio pasikalbėti su misis Vilet. Ronaldas Harfildas ėmė plepėti su Violeta.

— Klausykite, ar čia nėra kur pačiužinėti pačiūžomis? Ar nėra arti tvenkinių?

— Manau, kad vienintelė pramoga jums bus keliukų valymas.

— Tuo užsiėmiau visą rytą.

— O! Štai čia tai vyras!

— Nesijuokit, ant mano rankų vien nuospaudos.

— Kaip jūsų tetulė?

— O, vis vienodai. Sako, tai geriau, tai blogiau. Mano nuomone, vis taip pat. Suprantat, sumautas gyvenimas. Kasmet stebiuosi, kaip dar atlaikau. Tai kur pasikarti! Neužvažiuosi pas seną raganą Kalėdoms, tai ir lauk, kad paliktų pinigus kačių prieglaudai. Ji jų turi net penkias. Visad glostau šitas šlykštybes, apsimetu, kad esu jomis beprotiškai patenkintas.

— Aš labiau myliu šunis.

— Aš irgi, kaip čia pasakius. Aš štai ką turiu galvoje: šuo — tai... na, šuo — yra šuo. Suprantate?

— Jūsų teta visada mylėjo kates?

— Aš manau, kad jomis žavisi visos senos mergos. Ū-ū, bjaurybės, negaliu pakęsti!

— Jūs turite nuostabią tetą, bet aš jos labai bijau.

— Suprantu, kaip niekas kitas. Man nuneria kailį. Mane laiko tešlagalviu.

— Na, ką jūs?..

— Oi, tiktai taip smarkiai jūs nesirūpinkite! Daugelis vyrukų atrodo lyg asilai, o patys viduje tiktai kikena.

— Misteris Diukas čia atsirado visai neseniai. Jis spalį pirko paskutinį iš šešių bungalų. Šis stambus ramus vyras žavisi sodininkyste. Misteris Rikroftas, kuris gyveno greta jo ir buvo paukščių mėgėjas, jį pradėjo globoti. Jis buvo iš tų, kurie tvirtino, kad misteris Diukas neabejotinai geras žmogus, be pretenzijų. O beje, ar jau taip? O kodėl gi ir ne, jis anksčiau kapstėsi prekyboje, kas žino?..

Bet niekas nesirengė jo klausinėti. Juk žinodamas tai, ko nederėtų, jautiesi nejaukiai, ir tokioje nedidelėje kompanijoje tai, žinoma, visi gerai suprato.

— Ar tokiu oru neinate į Ekzemptoną? — paklausė jis majoro Barnebio.

— Ne. O ir Treviljanas vargu ar manęs šiandien laukia.

— Siaubinga, ar ne? — krūptelėjusi ištarė misis Vilet. — Būti čia palaidotam, ir taip metų metai — kaip baisu!

Misteris Diukas žvilgtelėjo į ją. Majoras Barnebis taip pat smalsiai pasižiūrėjo.

Bet šį momentą atnešė arbatos.

2 SKYRIUS

ŽINIA

Po arbatos misis Vilet pasiūlė bridžo partiją:

— Mes esame šešiese, du gali prisigerti!

Roniui sublizgėjo akys.

— Jūs keturiese ir pradėkite, o mes su mis Vilet ateisime vėliau.

Bet misteris Diukas pasakė, jog bridžo nelošia.

Ronis paniuro.

— Nagi pasirinkite tokį žaidimą, kuriame galėtų visi dalyvauti, — pasiūlė misis Vilet.

— Arba surenkime spiritizmo seansą, — tarė Ronis. — Šiandien tinkamas vakaras. Prisimenate, mes šiomis dienomis kalbėjome apie vaiduoklius? Mes su misteriu Rikroftu juos prisiminėme šiandien, pakeliui į čia.

— Aš Psichinių tyrinėjimų draugijos* narys, — paaiškino misteris Rikroftas, kuris visur mėgo tikslumą. — Man pavyko įtikinti vaikiną vienu ar dviem punktais.

— Gryniausias paistalas, — aiškiai ištarė majoras Barnebis.

— Bet tai labai įdomu, tiesa? — tarė Violeta Vilet. — Vadinasi, aš noriu pasakyti, kad niekas tuo arba kažkuo panašiu netiki. Tai tiesiog pramoga. O ką jūs pasakysite, misteri Diukai?

— Kaip tiktai jums patiks, misis Vilet.

— Reikia išjungti šviesą, surasti tinkamą stalą. Ne ne, ne šį, mama. Įsitikinusi, kad šis pernelyg sunkus.

Pagaliau, visų džiaugsmui, viskas buvo parengta. Iš gretimo kambario atneštas nedidelis apskritas poliruotas staliukas. Jį pastatė prie židinio ir visi susėdo. Šviesą išjungė.

Majoras Barnebis atsidūrė tarp šeimininkės ir Violetos. Iš kito šono greta merginos sėdėjo Ronis Harfildas. Majoro lūpas iškreipė ciniška pašaipa.

Jis pagalvojo: "Jaunystės metais šis žaidimas vadinosi "Apas Dženkinsas", ir pabandė prisiminti mergaitės su švelniais, vešliais plaukais vardą, kurios ranką jis ilgai laikydavo po stalu. Taip, geras buvo žaidimas "Apas Dženkinsas".

---

* Psichinių reiškinių tyrinėjimo draugija, įkurta 1882 metais, veikia ir dabar.

Ir štai pasigirdo juokučiai, šnabždesiai, pasipylė lėkšti juokai:
— Tolimos dvasios.
— Ilgai joms keliauti...
— Liaukitės! Nieko nesigaus, jeigu būsime nerimti.
— Na, prašau, nusiraminkite!
— Žinoma, juk iš karto nieko nebus.
— Na, ir kada jūs nuščiūsite?
Po valandėlės šnabždesys ir pokalbiai nutilo.
— Jokio rezultato, — pasipiktinęs sumurmėjo Ronis Harfildas.
— Nutilkite.
Stalo viršus sudrebėjo. Stalas ėmė sūpuotis.
— Užduokite jam klausimus. Kas kalbės? Roni, pradėkite.
— Ė-ė, paklausykite... o ką man klausti?
— Ar čia dvasia? — pasufleravo Violeta.
— Ei, ar dvasia čia?
Smarkiai susiūbavo stalas.
— Vadinasi, "taip", — pakomentavo Violeta.
— Ė-ė, kas jūs?
Atsakymo nėra.
— Paprašykite, kad jis pasakytų vardo raides, — pasufleravo Violeta.
— Kaip tai?
— Mes skaičiuosime svyravimus.
— Hm, aišku. Prašau, pasakykite savo vardo raides.
Stalas ėmė lėtai sūpuotis.
— A...B...C...D...E...F...G...H...I...J... Paklausykite, ta I ar J?
— Paklauskite jo: ar tai I?
Vienas susiūbavimas.
— Taip. Prašau kitą raidę.
Dvasios vardas buvo Ida.
— Jūs norite kam nors iš mūsų pasakyti žinią?
— Taip.
— Kam? Mis Vilet?
— Ne.
— Misis Vilet?
— Ne.
— Misteriui Rikroftui.

— Ne.
— Man?
— Taip.
— Roni, dvasia nori kalbėtis su jumis. Tęskite ir paprašykite pasakyti paraidžiui.
Stalas paraidžiui pasakė: DIANA.
— Kas ta Diana? Jūs ką nors pažįstate tokiu vardu?
— Nežinau. Bent jau...
— Žiūrėkite. Jis žino.
— Paklauskite jos, ar ji našlė?
Pramoga tęsėsi. Misteris Rikroftas atlaidžiai šypsojosi. Tegul jaunimas linksminasi. Ryškiau plykstelėjus liepsnai, jis išvydo šeimininkės veidą. Jame matėsi kažkoks rūpestis ir abejingumas. Ir kas žino, kur buvo jos mintys?
Majoras Barnebis mąstė apie sniegą. Vakarop vėl pradės snigti. Jis dar neprisiminė tokios rūsčios žiemos.
Misteris Diukas žiūrėjo į žaidimą rimtai. Dvasios, deja, į jį nesikreipė. Matyt, jų pranešimai buvo tiktai Violetai ir Roniui.
Violetai buvo pasakyta, kad ji važiuos į Italiją. Ir kažkas keliaus su ja. Ne moteris. Vyras, vardu Leonardas.
Vėl kažkieno juokas. Stalas pasakė ir miestą. Angliškų raidžių derinys — nieko panašaus į italų kalbą.
Pasigirdo įprasti kaltinimai.
— Violeta! (Mis Vilet krūptelėjo). Tai jūs stumdote!
— Ne. Žiūrėkite, aš nuimu rankas nuo stalo, o jis vis tiek siūbuoja.
— Man geriau patiktų stuksenimas. Aš noriu jį paprašyti pastuksenti. Garsiai.
— Turi būti stuksenimas, — Ronis atsisuko į misterį Rikroftą: — Būtinai turi būti stuksenimas, ar ne taip, sere?
— Priklausomai nuo aplinkybių. Vargu ar mums tai pavyks, — sausai tarė misteris Rikroftas.
Stojo tyla. Stalas nejudėjo. Jis į klausimus neatsakinėjo.
— Ida išėjo?
Vienąsyk vos pastebimai stalas susvyravo.
— Kviečiame kitą dvasią!
Nieko... Ir staiga stalas sujudėjo ir ėmė smarkiai sūpuotis.
— Valio! Tai nauja dvasia?
— Taip.

— Jūs norite ką nors pasakyti?
— Taip.
— Man?
— Ne.
— Violetai?
— Ne.
— Majorui Barnebiui?
— Taip.
— Majore Barnebi, kreipiasi į jus. Prašau, paraidžiui.
Stalas ėmė lėtai suktis.
— T...R...E...V... Jūs įsitikinę, jog tai V? Negali būti. Trev... kažkokia nesąmonė.
— Tikriausiai Treviljanas, — tarė misis Vilet. — Kapitonas Treviljanas!
— Kalbama apie kapitoną Treviljaną?
— Taip.
— Kapitonui Treviljanui žinia?
— Ne.
— Tada kas gi?
Stalas ėmė lėtai ritmingai suktis. Taip lėtai, kad vos buvo galima įskaityti raides.
— N... (Pauzė) E...G...Y...V...A...S...
— Negyvas.
— Kažkas mirė?
Vietoj "taip" arba "ne" stalas vėl susvyravo, kol priėjo iki raidės T.
— T... Tai Treviljanas?
— Taip.
— Kas čia dabar? Mirė Treviljanas?
Labai staigiai stalas pasviro.
— Taip.
Kai kam užgniaužė kvapą. Už stalo kilo nedidelis bruzdesys. Ronio balsas, kai jis pakartojo savo klausimą, nuskambėjo kita gaida — baimės ir pagarbos gaida:
— Jūs norite pasakyti... mirė kapitonas Treviljanas?
— Taip.
Įsivyravo tyla.
Ir tyloje stalas susvyravo vėl.
Lėtai ir ritmingai Ronis tarė raidę paskui raidę:

— N...U...Ž...U...D...Y...M...A...S...

Misis Vilet riktelėjo ir atitraukė nuo stalo rankas:

— Tai klaiku! Aš daugiau nenoriu!

Pasigirdo misterio Diuko balsas. Jis paklausė:

— Jūs norite pasakyti, kad nužudytas kapitonas Treviljanas?

Vos jis ištarė paskutinį žodį, čia pat pasigirdo atsakymas. Stalas susiūbavo taip smarkiai, kad vos neapsivertė. Tiktai vieną kartą.

— Taip.

— Ar žinote, — tarė Ronis, nuėmęs nuo stalo rankas, — mano nuomone, tai kvaili pokštai, — jo balsas drebėjo.

— Uždekite šviesą, — paprašė misteris Rikroftas.

Majoras Barnebis atsistojo ir uždegė šviesą. Visi sėdėjo išblyškusiais, ištįsusiais veidais ir nieko nesuvokdami žiūrėjo vienas į kitą, nežinodami, ką sakyti.

— Visa tai, žinoma, niekai, — nevykusiai vyptelėjęs, tarė Ronis.

— Kvailystės, nesąmonė, — pritarė misis Vilet. — Tokių juokų krėsti negalima.

— Apie mirtį... — tarė Violeta. — Ne, ne, tai ne man.

— Aš nesukinėjau, — sutriko Ronis, jausdamas kitų nebylų priekaištą. — Prisiekiu.

— Tą patį galiu pasakyti ir aš, — įsiterpė misteris Diukas. — O jūs, misteri Rikroftai?

— Jokiu būdu, — įsiteikdamas tarė misteris Rikroftas.

— Na, ar tik jau jūs nemanote, kad tokius juokus aš pajėgiu krėsti? — sumurmėjo majoras Barnebis. — Pasipiktinimą keliantis chuliganiškumas!

— Violeta, brangioji...

— Ne, ne, mama. Jokiu būdu. Aš niekada neleisčiau tokių dalykų.

Mergina vos neverkė.

Visi buvo sutrikę. Linksmybė virto netikėtu liūdesiu. Majoras Barnebis staigiai pastūmė stalą, priėjo prie lango ir truputį atitraukė užuolaidą. Jis stovėjo į visus nugara.

— Dvidešimt penkios minutės šeštos, — tarė misteris Rikroftas, pažvelgęs į sieninį laikrodį. Jis sutikrino jį su savuoju ir visi kažkaip pajuto momento svarbą.

— Na, — apsimestinai linksmai tarė misis Vilet, — ma-

nau, mums reikia išgerti po kokteilį. Nuspauskite mygtuką, misteri Harfildai.

Atnešė viską, ko reikia geriant kokteilį. Roniui patikėjo juos išmaišyti. Atmosfera truputį atslūgo.

— Taigi, — tarė, pakeldamas stiklinę, Ronis, — išgerkim!

Likusieji prisidėjo. Visi, išskyrus prie lango stovintį tylų žmogų.

— Majore Barnebi! Jūsų kokteilis.

Majoras krūptelėjo, lėtai atsisuko.

— Ačiū, misis Vilet. Negersiu, — jis dar kartą pažvelgė pro langą į tamsą, po to grįžo prie sėdinčių palei židinį: — Mielaširdingiausiai dėkingas už maloniai praleistą laiką. Ramios nakties!

— Nejaugi jūs ruošiatės išeiti.

— Manau, kad metas.

— Taip anksti, ir dar tokį vakarą!

— Atleiskite, misis Vilet... bet tai būtina. Štai jeigu telefonas...

— Telefonas?

— Taip... tiesą sakant, aš... man norėtųsi... reikėtų įsitikinti, ar su Džo Treviljanu viskas tvarkoj. Suprantama, aš netikiu šiais kvailais paistalais, žioplais prietarais, ir taip toliau... Bet vis dėlto...

— Bet juk telefonų nėra visame Sitaforde, jums nėra iš kur paskambinti.

— Taigi kad taip. Jeigu nėra telefonų, tai ir teks keliauti.

— Keliauti! Bet juk tokiu keliu nė joks automobilis nevažiuos! Tokiu oru Elmeris nevažiuos.

Elmeris buvo vienintelio automobilio savininkas srityje. Jis turėjo seną "fordą". Jį už gana aukštą užmokestį pasisamdydavo tie, kam būtinai reikėdavo nuvykti į Ekzemptoną.

— Ne ne, jokių automobilių, misis Vilet. Aš savo kojelėmis.

Visi suošė:

— Majore Barnebi, juk tai neįmanoma! Jūs pats sakėte, kad tučtuojau pradės snigti.

— Tai už valandos — pusantros. Prisikapstysiu, nieko baisaus.

— Na, ką jūs! Mes jūsų niekur neleisim!

Misis Vilet ne juokais sunerimo ir sutriko.

Išvados ir įkalbinėjimai nepadėjo. Majoras Barnebis buvo nepalaužiamas. Jis buvo užsispyręs. Jeigu jau ką nusprendė, jokios jėgos negalėjo priversti tai pakeisti.

Jis nusprendė pėsčias nueiti į Ekzemptoną ir įsitikinti, kad jo draugas gyvas ir sveikas. Ir jis tai pakartojo vos ne dešimt kartų.

Galų gale jam teko nusileisti. Jis apsivilko milinę, užsidegė šturminį prožektorių ir žengė į tamsą.

— Užbėgsiu namo gertuvės, — žvaliai tarė jis, — o po to tiesiai ten. Treviljanas mane pasiliks nakčiai. Esu įsitikinęs, kad be reikalo išsigandom. Tikriausiai viskas gerai. Nesijaudinkite, misis Vilet, sniegas ne sniegas, aš ten būsiu už poros valandų. Ramios nakties.

Jis išėjo. Likusieji grįžo prie ugnies.

Rikroftas pažvelgė į dangų.

— O snigti vis dėlto pradės, — suburbleno jis misteriui Diukui. — Ir snigs anksčiau, negu majoras pasieks Ekzemptoną. Duok Dieve, kad jam viskas pasisektų laimingai.

Diukas paniuro.

— Taip, taip. Jaučiu, man reikėjo eiti su juo. Kažkam reikėjo su juo eiti.

— Aš taip bijau, Violeta, — tarė misis Vilet. — Kad aš dar kada nors užsiimčiau šiomis nesąmonėmis! Dieve mano, o jeigu misteris Barnebis prasmegs į vėpūtinį arba sušals! Jo amžiuje taip elgtis nerimta. O kapitonui Treviljanui tikriausiai nieko neatsitiko.

Ir tarsi aidas visi pakartojo:

— Tikriausiai.

Bet ir dabar jiems pasidarė nejauku. O jeigu vis dėlto kapitonui Treviljanui kažkas atsitiko?

Jeigu...

3 SKYRIUS

PENKIOS-PENKIOS DVIDEŠIMT

Praslinkus porai valandų, beveik aštuntą vakaro, majoras Barnebis su šturminiu žibintu rankose, nulenkęs galvą prieš siaučiančią pūgą, atklampojo iki keliuko, einančio iki "Lazdynų" — mažo namelio, kurį nuomojo kapitonas Treviljanas.

Maždaug prieš valandą didžiuliais baltais kąsniais ėmė

versti sniegą. Majoras Barnebis uždusо — tai buvo sunkus visiškai nuvargusio žmogaus dusulys. Nuo šalčio majoro rankos sugrubo. Patrepsenęs kojomis ir su švilpesiu plaučiuose atgavęs kvapą, jis prikišo prie mygtuko nelinkstantį pirštą.

Pasigirdo garsus skambutis.

Barnebis palaukė. Praėjo kelios minutės, niekas neatsakė. Jis vėl nuspaudė mygtuką.

Vėl jokių gyvybės ženklų.

Barnebis paskambino trečią kartą. Šį kartą neatitraukdamas nuo mygtuko piršto.

Skambutis skambėjo, o name vis niekas neatsiliepė.

Ant durų kabėjo žiedas. Majoras juo pabeldė, sutrinksėjo.

Mažajame namelyje vyravo kapų tyla.

Majoras susimąstė, neryžtingai patrepseno, po to lėtai pasuko už vartelių. Jis pasuko Ekzemptono keliu. Šimtas jardų, ir jis jau atsidūrė prie nedidelio policijos skyriaus.

Valandėlę padvejojęs, pagaliau jis apsisprendė ir įėjo.

Puikiai pažinojęs majorą, konsteblis Greivzas nustebęs pašoko.

— Viešpatie, sere, tokiu laiku!

— Štai kas, — nutraukė jį Barnebis. — Aš beldžiau ir skambinau kapitonui, bet namuose niekas neatsiliepė.

— Nieko nuostabaus, šiandien penktadienis. Ar tik nenorite pasakyti, kad tokį vakarą atėjote iš Sitafordo? — paklausė Greivzas, gerai žinojęs draugų įpročius. — Žinoma, kapitonas nė negalvojo jūsų laukti.

— Ar jis manęs laukė ar ne, aš atėjau, — plykstelėjo Barnebis. — Ir kaip jau sakiau, negalėjau patekti į namą. Skambinau, beldžiau — niekas neatsiliepė.

Atrodė, kad sunerimo ir policininkas.

— Keista, — paniuro jis.

— Žinoma, keista, — patvirtino Barnebis.

— Manau, kad jis vargu ar kur tokį vakarą išėjo.

— Žinoma, vargu ar išėjo.

— Iš tikrųjų keista, — vėl tarė Greivzas.

Barnebį erzino jo nerangumas.

— Jūs ketinate ko nors imtis? — griežtai paklausė jis.

— Ko nors imtis?

— Taip, ko nors imtis.

Policininkas susimąstė.

— Jūs manote, kad jam kas nors atsitiko? — jo veidas prašviesėjo. — Pabandysiu paskambinti.

Telefonas buvo po ranka, jis nukėlė ragelį ir pasakė numerį.

Bet į telefono skambutį, kaip ir į durų skambutį, kapitonas neatsakė.

— Atrodo, kad jam vis dėlto kažkas atsitiko, — tarė jis, padėjęs ragelį. — Ir visiškai vienas namuose. Reikėtų su savimi pasiimti daktarą Voreną.

Daktaro Voreno namas buvo už dviejų žingsnių nuo policijos skyriaus. Daktaras su žmona ką tik sėdo pietauti ir svečiais nelabai apsidžiaugė. Tačiau pamurmėjęs sutiko su jais eiti, apsivilko seną milinę, apsiavė ilgus aulinius batus ir apsivyniojo megztu šaliku kaklą.

Vis dar snigo.

— Velniškas oras! — burbleno daktaras. — Ar tik jūs nekuoktelėjote? Treviljanas sveikas kaip bulius. Niekada niekuo nesiskundė.

Barnebis tylėjo.

Pasiekę “Lazdynus”, jie vėl skambino, beldė, bet nieko nepešė.

Tada daktaras pasiūlė prieiti prie namo iš kito šono, prie lango:

— Jį lengviau išlaužti negu duris.

Greivzas sutiko, ir jie nuėjo už namo. Pakeliui pabandė atidaryti šonines duris, bet jos taip pat buvo užrakintos, ir jie nuėjo į apsnigtą pievelę po langais. Staiga Vorenas apstulbęs riktelėjo.

— Kabineto langas atdaras!

Ir tiesų langas, prancūziškas langas*, buvo atdaras. Iš kambario plonu geltonu spinduliu krito šviesa. Kam ateis į galvą atverti tokį vakarą langą? Jie paspartino žingsnius.

Trys vyrai atsidūrė prie lango vienu metu! Barnebis ėjo pirmas, konsteblis — įkandin jo.

Įėję jie taip ir apmirė, o buvęs kareivis prislopintu balsu riktelėjo. Akimirksniu prišoko Vorenas ir išvydo tai, ką jie matė.

Kapitonas Treviljanas kniūbsčias gulėjo ant grindų. Ran-

* Didelis dvigubas langas iki grindų.

kos plačiai išskėstos. Kambarys sujauktas: biuro stalčiai ištraukyti, popieriai išmėtyti ant grindų. Langas, toje vietoje, kur jį išlaužė, prie užrakto, buvo suskaldytas. Prie kapitono Treviljano gulėjo dviejų colių storio žalios gelumbės rulonas.

Vorenas puolė pirmyn. Atsiklaupė ant kelių prie išsikėtojusio kūno.

Pakako minutės. Jis atsistojo, jo veidas išblyško.

— Negyvas? — paklausė Barnebis.

Daktaras linktelėjo. Po to jis atsisuko į Greivzą:

— Dabar jūs nuspręskite, ką daryti. Turėčiau apžiūrėti mirusįjį, bet ir to negaliu daryti, kol neateis inspektorius. Mirties priežastį galiu pasakyti ir dabar. Lūžęs kiaušo pagrindas. Manau, nesuklysiu ir dėl ginklo, — jis parodė žalios gelumbės ruloną.

— Treviljanas juo visada paremdavo nuo skersvėjų duris, — tarė Barnebis, jo balsas buvo kimus.

— Taip... savotiškas maišas su smėliu... ir labai praktiškas.

— Dieve mano!

— Tad kas gi čia?.. — įsiterpė konsteblis, kuriam tik dabar ėmė aiškėti įvykio esmė. — Jūs manote, žmogžudystė?

Policininkas priėjo prie stalo, ant kurio stovėjo telefonas.

Majoras Barnebis prisiartino prie daktaro.

— Kokia jūsų hipotezė? — paklausė jis, sunkiai kvėpuodamas. — Ar jis seniai nužudytas?

— Prieš dvi, o galbūt ir tris valandas. Apytikriai.

Barnebis perbraukė liežuviu sausas lūpas.

— O galima pasakyti, — paklausė jis, — kad jį nužudė penktą — penktą dvidešimt?

Susidomėjęs daktaras pažvelgė į jį.

— Jau jeigu kalbėti tiksliau, taip, ko gero, apie šį laiką.

— Viešpatie Dieve mano! — sušuko Barnebis.

Vorenas įsistebeilijo į jį.

Majoras apgraibomis, tarsi aklas, priėjo prie kėdės, nevikriai atsisėdo ant jos ir iš siaubo sustingusiu veidu sumurmėjo sau po nosimi:

— *Tarp penkių ir penkių dvidešimties...* Viešpatie Dieve mano, juk visa tai buvo *teisybė*!..

4 SKYRIUS

INSPEKTORIUS NARAKOTAS

Kitą rytą mažame “Lazdynų” kabinete stovėjo dviese.

Vienas iš jų, inspektorius Narakotas, apsidairė, truputį susiraukė.

— Ta-aip, — susimąstęs ištarė jis. — Ta-aip.

Inspektorių dažnai lydėdavo sėkmė. Jis buvo ištvermingas, logiškai svarstė ir skyrė ypatingą dėmesį detalėms, ir tai jam laiduodavo sėkmę ten, kur kiti galbūt nieko ir nebūtų pešę.

Jis buvo aukštas, lėtokas, mąslių pilkų akių vyras, kalbantis neskubia, švelnia Devonšyro tarme.

Jį iškvietė iš Ekstero specialiai šiai bylai, ir jis atvyko rytą pirmuoju traukiniu. Automobiliai, net ir su grandinėmis, negalėjo įveikti pusnynų, antraip jau jis čia būtų atsidūręs vakar vakare. Ir štai jis stovėjo Treviljano kabinete. Ką tik baigė apžiūrą. Su juo buvo Ekzemptono policininkas, seržantas Polakas.

— Ta-aip, — tarė inspektorius Narakotas.

Už lango švietė blyški žiemos saulė. Akino sniegas. Per šimtą jardų nuo lango buvo tvora, už jos status apsnigtos kalvos šlaitas.

Inspektorius Narakotas dar kartą pasilenkė prie kūno, kurį jam paliko apžiūrai. Inspektorius mėgo sportą, buvo atletiškos išvaizdos, plačiapetis, lieknomis šlaunimis, raumeningas. Galva nedidėlė, smakrą puošė kruopščiai pakirpta siaura jūrininko barzdelė. Jis nustatė, kad kapitonas turėjo šešiasdešimt metų, nors pagal išvaizdą jam buvo galima duoti ne daugiau kaip penkiasdešimt vieną — penkiasdešimt dvejus.

— O-o! — ištarė seržantas Polakas.

Inspektorius atsisuko į jį.

— Ką jūs ten tokio pamatėte?

— Kas? — seržantas Polakas pasikasė pakaušį, jis buvo atsargus žmogus ir nemėgo be reikalo užbėgti į priekį. — Tad štai kas... — tarė jis, — kaip aš suprantu, sere, žmogus priėjo prie lango, sulaužė užraktą ir ėmėsi raustis kambaryje. Manau, kad kapitonas Treviljanas buvo viršuje. Be abejo, įsilaužėlis manė, kad namas tuščias...

— Kur kapitono Treviljano miegamasis?

— Viršuje, sere, virš šio kambario.

— Šiuo metų laiku ketvirtą valandą jau tamsu. Jeigu kapitonas Treviljanas būtų buvęs viršuje, savo miegamajame, ten būtų degusi šviesa, ir įsilaužėlis, artindamasis prie lango, būtų ją pamatęs.

— Jūs manote, kad jis laukė...

— Joks normalus žmogus nesilauš į apšviestą namą. Jeigu kažkas išlaužė langą, jis tai padarė, manydamas, kad namas tuščias.

Seržantas Polakas pasikasė pakaušį.

— Sutinku, tai keistoka, bet taip yra.

— Ką gi, trumpam sutikime, jog tai tiesa. Tęskite.

— Taigi, tarkim, jog kapitonas Treviljanas girdėjo apačioje triukšmą. Jis nulipo sužinoti, kas ten darosi. Plėšikas girdėjo, kaip jis lipo. Jis pagriebė šitą panašų į volą daiktą, pasislėpė už durų, ir, kapitonui įėjus į kambarį, smogė jam į nugarą.

Inspektorius Narakotas linktelėjo.

— Taip, panašu į tiesą. Jam smogė, kai jis buvo nusisukęs į langą. Bet vis dėlto, Polakai, man tai nepatinka.

— Nepatinka, sere?

— Ne. Jau sakiau, kad netikiu, jog į namus galima laužtis penktą valandą vakaro.

— Na, tarkim, jam pasitaikė patogus atvejis...

— Koks gi atvejis? Įsibrovė, kadangi pamatė, jog langas užstumtas velke? Bet juk susidūrėme su iš anksto apgalvotu įsilaužimu. Pažvelkite, visur viskas sujaukta. Kur pirmiausia plėšikas pasuko? Į bufetą, kur laikomas sidabras.

— Ką gi, ko gero, jūs teisus, — pritarė seržantas.

— O betvarkė, šis chaosas, — tęsė Narakotas, — ištraukti stalčiai, išversti daiktai? Žiū! Visa tai niekai...

— Niekai?

— Pažvelkit, seržante, į langą. Langas nebuvo uždarytas, vadinasi, jo nelaužė! Jis buvo tiktai privertas. Čia tik bandė sudaryti vaizdą, kad buvo įsilaužta.

Polakas, nustebęs ir kažką mykdamas, kruopščiai apžiūrinėjo skląstį.

— Jūs teisus, sere, — pagarbiai tarė jis. — Kas dabar būtų galėjęs suvokti!

— Mums norėjo apmuilinti akis — nepasisekė.

Seržantas Polakas buvo dėkingas už šitą "mums". Tokiomis

smulkmenomis inspektorius Narakotas užsitarnavo pavaldinių palankumą.

— Tuomet tai ne apiplėšimas. Jūs manote, sere, jog tai įvykdė kas nors iš saviškių?

Narakotas linktelėjo.

— Taip, — tarė jis. — Nors įdomiausia, manau, kad žmogžudys vis dėlto pateko per langą. Kaip sakėte jūs ir Greivzas, ir kiek aš dabar galiu pats įžiūrėti, čia yra drėgnos dėmės — ant žmogžudžio batų buvo prilipę sniego. Pėdsakai tiktai šiame kambaryje. Konsteblis Greivzas visiškai įsitikinęs, kad hole nieko panašaus nebuvo, kai jis ten nuėjo su daktaru Vorenu. Šiame kambaryje jis iškart pamatė pėdsakus. Vadinasi, žmogžudį per langą įsileido pats kapitonas Treviljanas. Matyt, tai buvo jo pažįstamas. Seržante, jūs čionykštis, sakykit, ar kapitonas Treviljanas nebuvo iš tų žmonių, kurie greitai įsigyja priešų?

— Ne, sere, pasakyčiau, kad jis visame pasaulyje neturėjo jokio priešo. Ko gero, buvo truputį gobšus pinigams, truputį pedantas, negalėjo pakęsti suskretėlių ir storžievių, bet, Dieve sergėk, jį už tai gerbė.

— Jokių priešų, — susimąstęs tarė Narakotas.

— Tai reiškia, kad neturėjo jokių priešų čia.

— Visiškai teisingai, mes nežinome, kokių priešų jis galėjo įsigyti tarnaudamas jūroje. Žinau iš patirties, seržante, kad žmogus, kuris turėjo priešų vienoje vietoje, jų įsigyja ir kitoje, ir aš sutinku, kad mums visiškai neverta atmesti tokios galimybės. Dabar logiškai priėjome prie kito, paprasčiausio kiekvieno nusikaltimo motyvo — pralobimas. Kiek suprantu, Treviljanas buvo turtingas žmogus?

— Sako, labai turtingas. Bet šykštus. Iš jo gauti pinigų buvo sunku.

— Taip, taip, — susimąstęs tarė Narakotas.

— Gaila, kad snigo, — tarė seržantas, — sniegas paslėpė visus pėdsakus...

— Namuose daugiau nieko nebuvo? — paklausė inspektorius.

— Ne. Paskutinius penkerius metus kapitonas Treviljanas turėjo tiktai vieną tarną, pažįstamą jūrininką. Kai jis gyveno Sitaforde, už jį kasdien valydavo ateinanti moteris, o šis tarnas Evansas virdavo šeimininkui valgį ir jį aptarnaudavo. Didžiausiam kapitono nepasitenkinimui, prieš mėnesį jis vedė. Aš ma-

nau, jog tai dėl to jis išnuomojo Sitafordo namą Pietų Afrikos ledi. Kapitonas būtų jokiu būdu nesutikęs, kad jame apsigyventų moteris. Evansas su žmona dabar gyvena Foro gatvėje, tuoj už kampo, ir kiekvieną dieną jis čia ateina virti. Aš jį išsikviečiau. Jis tvirtina, kad iš kapitono išėjo dieną, pusę trijų: kapitonui jo ilgiau nereikėjo.

— Taip, jį reikia pamatyti. Galbūt iš jo sužinosime ką nors naudingo.

Seržantas Polakas smalsiai pažvelgė į vyresnį karininką: jo balse nuskambėjo kažkas neįprasta.

— Jūs manote... — pradėjo jis.

— Man rodos, — lėtai tarė inspektorius, — jog šis dalykas savyje slepia gerokai daugiau, negu atrodo iš pirmo žvilgsnio.

— Kuria prasme, sere?

Bet inspektorius išsisuko nuo atsakymo.

— Jūs sakote, kad Evansas čia?

— Jis laukia valgomajame.

— Gerai, ten su juo ir pasikalbėsiu. Kaip jis atrodo?

Seržantas Polakas buvo geresnis specialistas ataskaitoms negu charakteristikoms.

— Buvęs jūrininkas. Pasakyčiau, pavojingas muštynėse žmogus.

— Geria?

— Kiek žinau, niekas jo girto nematė.

— O ką jūs pasakysite apie jo žmoną? Ar ji nekrito kapitonui į akį, ar kas nors panašaus?

— Na, ką jūs, sere! Taip sakyti apie kapitoną Treviljaną! Jis ne toks žmogus. Jį, ko gero, net laikė mirtinu moterų priešu.

— O Evansas?.. Jūs manote, kad jis buvo ištikimas savo šeimininkui?

— Tokia žmonių nuomonė, sere. Ir jeigu kas nors būtų kitaip, tai būtų aišku kaip ant delno: Ekzemptonas — nedidelis miestelis.

Inspektorius Narakotas linktelėjo.

— M-m-taip, — numykė jis. — Čia daugiau nėra ko veikti. Apklausiu Evansą, apžiūrėsiu likusią namo dalį, ir mes nueisim į "Tris karūnas", susitiksime su tuo majoru Barnebiu. Jo pastaba dėl nužudymo laiko labai įdomi. Penkios valandos dvidešimt minučių, ką? Galbūt jis ir dar kai ką žino. O kaip kitaip

jis būtų nustatęs nusikaltimo laiką?

Abu pasuko prie durų.

— Įtartinas reikalas, — tarė seržantas Polakas, atsisukęs į išmėtytus daiktus. — Atrodo, čia tyčia imitavo vagystę su įsilaužimu.

— Aš stebiuosi ne tuo, — tarė Narakotas. — Esant tam tikroms aplinkybėms, tai įmanoma. Mane stebina langas.

— Langas, sere?

— Taip. Kam žudikui prireikė eiti prie lango? Tarkim, jog jis buvo Treviljano pažįstamas, ir šeimininkas jį įsileido nieko neklausinėjęs, bet kodėl neiti prie paradinių durų? Maknoti prie šio lango iš visai kitos pusės, ne nuo kelio tokį vakarą, kaip vakar, nelengva, o dar per tokį gilų sniegą. Tam turi būti kokia nors priežastis.

— Galbūt žmogus nenorėjo, kad nuo kelio pamatytų, kaip jis eina prie namo, — padarė išvadą Polakas.

— Vakar čia jį vargu ar kas būtų pamatęs. Vakar nuo pusiaudienio visi kiurksojo namuose. Ne, čia visai kita priežastis. Ką gi, vėliau galbūt viskas paaiškės.

5 SKYRIUS

EVANSAS

Evansas jų laukė valgomajame. Jiems pasirodžius, jis mandagiai atsistojo.

Jis buvo augalotas vyras, ilgomis rankomis, kurias iš įpročio laikė suspaustais kumščiais. Švariai nusiskutęs, mažomis lyg kiaulės akutėmis, jis atrodė energingas ir pasirengęs padėti žmogui. Tai šiek tiek kompensavo jo buldogišką išvaizdą.

Inspektorius Narakotas mintyse sugrupavo savo įspūdžius: "Protingas ir praktiškas. Atrodo susijaudinęs". Po to jis prakalbo:

— Vadinasi, jūs Evansas?

— Taip, sere.

— Vardas?

— Robertas Henris.

— Ta-aip. Ką jūs žinote apie šį įvykį?

— Visiškai nieko, sere. Mane tai tiesiog pribloškė. Tiktai įsivaizduokit, nužudė keptiną!

— Kada jūs paskutinį kartą matėte šeimininką?

— Ko gero, tai buvo, sere, antrą valandą. Po priešpiečių aš sutvarkiau stalą ir padengiau, kaip matote, vakarienei. Keptinas pasakė, kad man tada nebereikės ateiti.

— O kaip jūs paprastai elgiatės?

— Paprastai apie septintą porai valandų sugrįžtu. Tiesa, ne visada. Pasitaikydavo, kai keptinas pasakydavo, kad ateiti nebereikės.

— Vadinasi, jūs nenustebote, išgirdęs, jog vakare jūs daugiau nebūsite reikalingas?

— Ne, sere. Aš ir užvakar vakare taip pat negrįžau. Dėl oro. Keptinas buvo labai mandagus džentelmenas, žinoma, jeigu neišsisukinėji nuo darbo. Jau aš tai jį pažinojau kaip nuluptą.

— Tai ką jis vakar konkrečiai sakė?

— Jis iškišo galvą pro langą ir pasakė: "Kad Barnebis šiandien ateis, nėra jokios vilties. Nėra ko ir stebėtis, — sakė, — jeigu Sitafordas visai atkirstas. Nuo vaikystės neatsimenu tokios žiemos". Barnebis — tai jo draugas iš Sitafordo. Visada penktadieniais ateidavo. Jie su kapitonu žaisdavo šachmatais. Įmindavo akrostichus. O antradieniais keptinas eidavo pas majorą Barnebį. Savo įpročių keptinas nekeisdavo. Po to jis man pasakė: "Tu dabar, Evansai, gali eiti ir būti laisvas iki rytoj ryto".

— Jis nesakė, kad dar ko nors laukia, išskyrus majorą Barnebį?

— Ne, sere, nė žodžio.

— Ar jo elgesys jums nebuvo keistas?

— Ne, sere, nieko nepastebėjau.

— Ta-aip. Aš girdėjau, Evansai, kad jūs neseniai vedėte.

— Taip, sere. Prieš du mėnesius misis Beling dukterį iš "Trijų karūnų".

— Ir kapitonas Treviljanas ne pernelyg tuo džiaugėsi?

Evanso veide vos šmėkštelėjo šypsenėlė.

— Kas teisybė, tai teisybė. Kapitonas piktinosi. Mano Rebekė — puiki mergina, sere, ir skaniai verda. Aš tikėjausi, kad galėsim pas keptiną dirbti dviese, o jis... jis nė girdėti nepanoro. Pasakė, kad jo namuose niekada nebus tarnaičių moterų. Tad, sere, reikalai įstrigo aklavietėje, o čia kaip tik atsirado ledi iš

Pietų Afrikos ir panoro žiemai išsinuomoti Sitafordo namą. Keptinas namą išnuomojo, aš ateidavau čia kiekvieną dieną jo aptarnauti ir neslėpsiu nuo jūsų, sere, tikėjausi, kad pavasariop keptinas apsigalvos ir mes su Rebeke grįšime į Sitafordą. Juk jis būtų nė nepamatęs, kad ji namie. Ji būtų tupėjusi savo virtuvėje ir pasistengusi jam niekada nelįsti į akis.

— Kaip jūs manote, kodėl kapitonas Treviljanas taip nekenčia moterų?

— Tai kvailystės, sere. Tiesiog kaprizai, ir tiek. Aš ir anksčiau pažinojau tokių džentelmenų. Jeigu jums patinka, sere, taip jie elgiasi neva dėl drovumo ar kokio velnio. Pričiupo juos jaunystėje ledi už pakarpos, štai ir atsirado šitas paikas įnoris.

— Kapitonas Treviljanas nebuvo vedęs?

— Žinoma, ne, sere.

— Kokių jis turi giminių? Jūs nežinote?

— Man atrodo, sere, kad jis turi Eksetere seserį. Prisimenu, jis kartą užsiminė apie sūnėną ar sūnėnus.

— Ar jo niekas iš giminaičių neaplankydavo?

— Ne, sere. Manau, jis su seserimi susipykęs.

— Ar žinote jos pavardę?

— Atrodo, Gardner, bet tikrai nežinau.

— Jos adreso jūs neturite?

— Bijau, jog ne, sere.

— Na, mes būtinai ją surasime, peržiūrėję kapitono popierius. Dabar, Evansai, sakykite, ką jūs darėte vakar nuo ketvirtos valandos dienos?

— Buvau namuose, sere.

— Kur jūsų namai?

— Čia už kampo, Foro gatvė, aštuoniasdešimt penki.

— Jūs visai neišėjote iš namų?

— Ką jūs, sere? Tiek privertė sniego, kad pabandyk išbristi.

— Ta-aip. Ar kas nors gali patvirtinti jūsų žodžius?

— Atleiskite, sere?

— Ar kas nors žino, kad jūs buvote visą šį laiką namuose?

— Mano žmona, sere.

— Jūs su ja namuose buvote vieni?

— Taip, sere.

— Na, gerai, aš neturiu pagrindo abejoti. Kol kas tiek, Evansai.

Buvęs jūrininkas delsė. Jis mindžikavo vietoje.

— Ar nereikia ko nors, sere... galbūt pavalyti?

— Ne, kol kas viskas turi būti savo vietose.

— Aišku.

— Beje, kol viską apžiūrėsiu, geriau palaukite, — tarė Narakotas. — Galimas daiktas, gal norėsiu ko nors paklausti.

— Gerai, sere.

Inspektorius Narakotas pradėjo apžiūrinėti kambarį.

Apklausa vyko valgomajame. Čia buvo padengta vakarienė: šaltas liežuvis, pikuli*, Stiltono sūris, sausainiai, o ant dujinės plytelės ties židiniu stovėjo puodas su sriuba. Ant servanto padėklas vyno, sifonas su sodos vandeniu, du buteliai alaus. Čia pat išrikiuotos sidabrinės taurės, o greta jų, aiškiai ne vietoje trys iš išvaizdos visiškai naujutėliai romanai.

Inspektorius Narakotas apžiūrėjo vieną kitą taurę, perskaitė ant jų užrašus.

— Kapitonas Treviljanas buvo neblogas sportininkas, — tarė jis.

— O kaipgi, — tarė Evansas. — Jis sportavo visą gyvenimą.

Inspektorius garsiai perskaitė romanų pavadinimus.

— "Meilė pasuka raktą", "Linksmieji žmonės iš Linkolno", "Meilės belaisvis". Hm, matyt, kapitonas neturėjo ypatingo literatūrinio skonio, — tarė jis.

— O, sere! — nusijuokė Evansas. — Tai ne skaitymui. Tai prizai, kuriuos jis išlošė konkurse, sugalvojęs užrašus po įvairiais geležinkelių paveikslėliais. Dešimt sprendinių keptinas nusiuntė skirtingomis pavardėmis, įskaitant ir mano. Jis manė, jog Foro gatvė, aštuoniasdešimt penki, šis adresas bus laimingesnis, kuriam tikriausiai duos prizą. "Juo paprastesnė pavardė ir adresas, — sakė keptinas, — juo didesnė tikimybė gauti prizą." Ir iš tikrųjų aš gavau prizą, bet ne du tūkstančius svarų, o viso labo tik tris naujus romanus ir, mano nuomone, iš tų, kurių niekas neperka knygynuose.

Narakotas nusišypsojo ir, dar kartą paprašęs, kad Evansas palauktų, apžiūrinėjo kambarį. Viename kambario kampe stovėjo labai didelė spinta. Ji buvo panaši į nedidelį kambarėlį. Čia buvo nerūpestingai surištos dvi poros slidžių, pora irklų, apie dešimt begemoto ilčių, meškerės, valai, įvairūs žūklės

* Acte su prieskoniais marinuotos daržovės.

reikmenys, krepšys golfui žaisti, teniso raketė, išdžiovinta ir kažko prikimšta dramblio pėda, tigro kailis. Buvo aišku, jog, sutikęs išnuomoti Sitafordo namą, kapitonas Treviljanas pasiėmė brangiausius jam daiktus, jų nepatikėdamas moterims.

— Juokinga visa tai vežtis su savimi. Juk namas buvo išnuomotas tiktai keliems mėnesiams?

— Visiškai teisingai, sere.

— Ar ne geriau būtų buvę užrakinti šiuos daiktus Sitafordo name?

Evansas dar kartą išsiviepė.

— Suprantama, tai garantuočiausias reikalas, — pritarė jis. — Ir juk ten *daugybė* spintų. Keptinas pats kartu su architektu projektavo namą, ir tiktai moteris pajėgtų įvertinti jo drabužių spintas. Ten palikti daiktus, sere, būtų protingiausia išeitis. Visa tai tempti čia — tai, pasakysiu jums, buvo darbas, ir dar koks! Bet kur ten, keptinas nė pagalvoti negalėjo, jog kažkas liesis prie jo daiktų. O užrakink juos, tai moteris, anot jo, būtinai suras būdą prie jų prieiti. Tai, anot jo, iš smalsumo. Jau geriau jų nerakinti, jeigu norite, kad jų neliestų. Bet teisingiausia — pasiimti juos su savimi, tada būsi tikras, kad su jais viskas tvarkoj. Na štai, mes juos ir paėmėm čia, taip... viskas buvo ne taip jau paprasta, o ir nepigu, bet juk šie daiktai keptinui tarsi jo vaikai.

Daugiau Evansui jau nepakako kvapo, ir teko padaryti pauzę.

Inspektorius susimąstęs linktelėjo. Buvo dar vienas klausimas, kuris jį domino, ir jis laikė šį momentą tinkamiausiu nepriekabiai pereiti prie naujos temos.

— Šita misis Vilet, — atsainiai metė jis, — kas ji per viena? Ar kapitono bičiulė, ar stačiai pažįstama?

— Na ką jūs, sere, jie visai nebuvo pažįstami.

— Jūs tuo įsitikinęs? — greitai paklausė inspektorius.

— Įsitikinęs?.. — inspektoriaus mitrumas buvusį jūrininką išmušė iš vėžių. — Apskritai tai keptinas apie tai nepasakojo... Absoliučiai nė žodžio, tikrai žinau!

— Aš klausiu, — paaiškino inspektorius, — nes gana neįprastas namo išnomojimo laikas. Bet jeigu ta misis Vilet pažinojo kapitoną Treviljaną ir žinojo namą, ji galėjo jam parašyti ir dėl nuomos susitarti.

Evansas papurtė galvą:

— Tai padarė "Viljamsono" agentai, jie parašė, pranešė,

kad ledi klausinėja namo.

Inspektorius Narakotas paniuro. Sitafordhauso išnuomojimas jam atrodė labai keistas.

— Aš manau, jog kapitonas Treviljanas ir misis Vilet vis dėlto susitiko? — paklausė jis.

— Žinoma. Ji atvažiavo apžiūrėti namo, ir jis viską parodė.

— Ir jūs visiškai įsitikinęs, kad jie anksčiau nebuvo susitikę?

— Visiškai, sere.

— O jie... — inspektorius stabtelėjo, galvodamas, kaip delikačiai suformuluoti šį pedantišką klausimą, — ar jie sutarė vienas su kitu? Buvo draugiškai nusiteikę?

— Ji — taip, — Evanso lūpose šmėkštelėjo vos pastebima šypsena. — Galima sakyti, buvo jam dėmesinga. Žavėdamasi namu, domėjosi, ar ne pagal jo projektą pastatytas. Galima net pasakyti — buvo jau net pernelyg dėmesinga.

— O kapitonas?

— Dar taip nėra buvę, kad tokia dama, išliejusi savo širdį, truputėlį būtų pralaužusi ledą. Jis buvo mandagus, ir tiek. Ir nepriėmė pakvietimų.

— Pakvietimų?

— Taip, sere. Ji sakė, manykite, kad jūs nė neišnuomavote namo, ir bet kada galite užsukti. Taip ji ir pasakė, — užsukite. O daug čia užsuksi, kai gyveni už šešių mylių!

— Ji, atrodo, būtų neprieštaravusi su kapitonu susitikinėti dažniau?

Narakotas ėmė svarstyti. O ar su tuo tiktai nesusijusi namo nuoma? Ar tai tik ne pretekstas susipažinti su kapitonu Treviljanu? Ar tai iš tikrųjų ne triukas? Ji galėjo tikėtis, kad jis apsigyvens viename iš mažųjų bungalų, pavyzdžiui, pas majorą Barnebį.

Evanso atsakymas mažai ką jam paaiškino.

— Kalba, kad jau labai ji svetinga ledi. Kiekvieną dieną pas ją kas nors tai pietauja, tai vakarieniauja.

Narakotas linktelėjo. Daugiau čia nieko nepeši. Reikia kuo greičiau pasišnekėti su misis Vilet. Išsiaiškinti viską, kodėl ji čia netikėtai atvažiavo.

— Na štai, Polakai, dabar lipsime į viršų, — tarė jis ir, palikę Evansą valgomajame, jie užlipo į antrąjį aukštą.

— Manote, kad viskas tvarkoj? — pakuždom paklausė seržantas ir linktelėjo galva per petį į uždarytas duris į valgyklą.

— Atrodo, taip, — tarė inspektorius. — Bet kas žino? Jis ne kvailys, šis vaikinas, kas norite, tiktai ne kvailys.

— Taip, matyti, kad galvotas vyrukas.

— Tai, ką jis sako, — tęsė inspektorius, — panašu į tiesą. Atsakinėja sklandžiai, neišsisukinėja. Ir vis dėlto, kas žino...

Taręs šiuos žodžius, atitinkančius jo atsargų ir įtarų būdą, inspektorius pradėjo apžiūrėti viršutinį aukštą.

Trys miegamieji ir vonia. Du miegamieji — aiškiai negyvenami, jais, matyt, nesinaudojo keletą savaičių. Trečias — kapitono Treviljano miegamasis — labai sutvarkytas. Inspektorius juo pavaikščiojo, patraukinėdamas stalčius ir atidarydamas spintą. Viskas buvo savo vietose. Tai buvo iki fanatizmo kruopštaus žmogaus kambarys. Baigęs apžiūrą, Narakotas žvilgtelėjo į greta esantį vonios kambarį. Ir čia viskas buvo vietoje. Jis užmetė akį į kruopščiai paklotą lovą su paruošta, tvarkingai sulankstyta pižama.

— Ir čia nieko, — tarė jis, palingavęs galvą.

— Taip, viskas lyg ir tvarkoj.

— Kabinete, ant stalo, yra popierių. Geriau apžiūrėkite juos, Polakai. O Evansą paleisime. Aš galėsiu vėliau užeiti pas jį į namus.

— Gerai, sere.

— Kūną galima paimti. Tarp kitko, reikės susitikti su Vorenu. Juk jis gyvena čia netoliese?

— Taip, sere.

— "Trijų karūnų" link ar į kitą pusę?

— Į kitą pusę.

— Tada aš iš pradžių užeisiu į viešbutį. Na iki, seržante.

Polakas nuėjo į valgyklą paleisti Evansą. Inspektorius išėjo per paradines duris ir greitai nužingsniavo "Trijų karūnų" link.

6 SKYRIUS

"TRIJOSE KARŪNOSE"

Inspektoriui Narakotui pavyko išvysti majorą Barnebį ne anksčiau, negu jis baigė ilgą pokalbį su misis Beling — pilnateise viešbučio šeimininke. Misis Beling buo stora ir imli

įspūdžiams, be to, nepaprastai kalbi: nebeliko nieko kito, kaip jos kantriai klausyti, kol nebus išsemta tema.

— Ir tai atsitiko tokį vakarą, — sakė ji. — Kas galėjo pamanyti!.. Vargšas, mielas džentelmenas. Ir vis šitie purvini valkatos. Kiek kartų sakiau ir dar kartą kartoju: negaliu pakęsti šių purvinų valkatų. O kas juos myli? Kapitonas net šuns neturėjo, kad jį apgintų. Nepakentė šunų, valkatų irgi. O beje, niekada nežinai, kas tau vyksta po nosimi. Taip, misteri Narakotai, — tęsė ji, atsakydama į jo klausimą, — majoras dabar pusryčiauja. Jūs rasite jį valgomajame. Ir kokią jis praleido naktį, be pižamos ir visa kita... Net negaliu įsivaizduoti. Sako, jam viskas vienodai rodo... Toks sutrikęs, keistas... O ir nenuostabu, juk geriausią draugą nužudė, jau labai jie abu malonūs džentelmenai, tiesa, sako, kad kapitonas labai mėgo pinigėlius. Na jau, aš visada maniau, kad Sitaforde, užkampyje, baisoka gyventi, ir še jums — užplumpino kapitoną pačiame Ekzemptone. Gyvenime pasitaiko tokių dalykų, kokių visai nė nesitiki, ar ne, misteri Narakotai?

Inspektorius pasakė, jog, be abejo, taip ir yra, po to paklausė:

— Kas pas jus vakar apsistojo, misis Beling? Buvo naujų atvykėlių?

— Dabar leiskite suvokti. Misteris Morsbis ir misteris Džaunsas — tai komersantai — ir dar jaunas džentelmenas iš Londono. Daugiau nieko. O šiuo metų laiku daugiau nė nebūna. Žiemą čia labai ramu. Taip, buvo dar vienas jaunas džentelmenas, atvažiavęs paskutiniu traukiniu. Aš jį pavadinau "didžianosiu vyriškiu". Jis dar guli.

— Paskutiniu traukiniu? — pasitikslino Narakotas. — Tuo, kuris atvažiuoja dešimtą valandą? Nemanau, kad mums verta dėl jo jaudintis. O štai dėl kito, kuris iš Londono? Jis jums pažįstamas?

— Gyvenime nemačiau. Bet jau ne komersantas, ne, ko gero, kilmingesnis. Dabar neprisimenu jo pavardės, bet galima pasižiūrėti įrašų knygoje. Šiandien rytą išvažiavo pirmuoju traukiniu į Eksēterą, ir viskas. Šeštą valandą dešimt minučių. Labai įdomu. Norėtųsi žinoti, ko jam čia reikėjo.

— Ir jis nieko nepasakojo apie savo reikalus?

— Nė žodžio.

— O kelintą jis išėjo iš namų?

— Atvažiavo per pietus, išėjo apie pusę penkių, o grįžo maždaug dvidešimt minučių septintos.

— Ir kurgi jis išėjo?

— Neturiu nė mažiausio supratimo, sere. Galbūt tiesiog pasivaikščioti. Tada dar nesnigo, bet diena pasivaikščiojimams buvo vis tiek nepernelyg maloni.

— Ketvirtą valandą trisdešimt minučių išėjo ir šeštą dvidešimt grįžo... — susimąstęs tarė inspektorius. — Gana keista. Jis neužsiminė apie kapitoną Treviljaną?

Misis Beling ryžtingai pakratė galvą:

— Ne, misteri Narakotai, nieko jis neužsiminė. Buvo matyti, kad jis galvoja tik apie save. Gana gražus, malonios išvaizdos vyrukas, bet kažko, galima sakyti, susirūpinęs.

Inspektorius linktelėjo ir nuėjo susipažinti su registracijos knyga.

— Džeimsas Pirsonas, Londonas, — tarė jis. — Tai mums nieko nesako. Teks apie misterį Džeimsą Pirsoną pasiteirauti plačiau.

Inspektorius patraukė į valgyklą ieškoti majoro Barnebio.

Majoras ten buvo vienas. Jis gėrė į srėbalą panašią kavą, prieš jį gulėjo "Taims".

— Majoras Barnebis?

— Tai aš.

— Inspektorius Narakotas iš Eksetero.

— Labas rytas, inspektoriau. Kas nors naujo?

— Taip, sere. Manau, kai kas yra. Net tvirtai galiu pasakyti.

— Džiaugiuosi girdėdamas, — sausai atsiliepė nė kiek juo netikėdamas majoras.

— Tad štai, norėčiau patikslinti kai kurias aplinkybes, — tarė inspektorius. — Tikiuosi, jūs padėsite.

— Kuo galėsiu, padėsiu, — tarė Barnebis.

— Kaip jūs manote, ar kapitonas Treviljanas turėjo priešų?

— Nė vieno, — negalvodamas atsakė Barnebis.

— O šis žmogus, Evansas, jūs manote, vertas pasitikėjimo?

— Manau, taip. Žinau, kad Treviljanas juo pasitikėjo.

— Ar nekilo tarp jų priešiškumo dėl jo vestuvių?

— Priešiškumo? Ne. Treviljanas buvo nusivylęs: jis nemėgo keisti įpročių. Suprantat, senas viengungis.

— Beje, apie viengungius. Kapitonas Treviljanas nebuvo

vedęs, jūs nežinote, ar jis nepaliko testamento? Ir jeigu ne, kaip jūs manote, kas paveldės jo turtą?

— Treviljanas parašė testamentą, — nedelsdamas atsakė Barnebis.

— Štai kaip... jūs tai žinote?

— Taip. Jis mane paskyrė testamento vykdytoju. Taip ir pasakė.

— O kaip jis paskirstė pinigus?

— Aš nežinau.

— Matyt, jis buvo gerai apsirūpinęs?

— Treviljanas buvo turtingas žmogus, — patvirtino Barnebis. — Manyčiau, kad jis buvo apsirūpinęs daug geriau, negu gali atrodyti.

— Ar jis turėjo giminių?

— Yra sesuo, sūnėnų, dukterėčių. Niekada nė vieno jų nemačiau, bet, mano nuomone, jie nebuvo susipykę.

— O jo testamentas? Ar žinote, kur jį laikė?

— "Voltersas ir Kirkvudas", čionykštė advokatų kontora. Ten jis ir parašytas.

— Tada galbūt jūs, kaip testamento vykdytojas, nueisite dabar su manimi pas "Voltersą ir Kirkvudą"? Man norėtųsi kuo greičiau susipažinti su šiuo testamentu.

Barnebis sunerimęs žvilgtelėjo į inspektorių.

— Ką tai reiškia? — paklausė jis. — Kuo čia dėtas testamentas?

Bet inspektorius Narakotas nebuvo nusiteikęs anksčiau laiko atskleisti savo kortų.

— Dalykas ne toks paprastas, kaip manėme, — tarė jis. — Tarp kitko, dar norėčiau jūsų paklausti. Kaip supratau, majore Barnebi, jūs klausėte daktaro Voreno, ar kapitono mirtis neištiko penktą — penktą dvidešimt?

— Žinoma, — kimiai tarė majoras.

— Kodėl jūs pasakėte šį laiką?

— O ką? — paklausė Barnebis.

— Tikriausiai, tai sakydamas, jūs kažką turėjote galvoje?

Kol majoras pasirengė atsakyti, įsivyravo ilgoka tyla. Inspektorių Narakotą tai dar labiau sujaudino. Vadinasi, Barnebis iš tikrųjų kažką bandė nuslėpti. Jį šiuo momentu stebėti buvo tiesiog juokinga.

— Na, jeigu aš būčiau pasakęs penktą valandą dvidešimt penkios minutės, — įžūliai paklausė majoras, — arba be dvidešimt šešios, arba keturios dvidešimt? Kokią tai turėtų reikšmę?

— Taip, jūs teisus, sere, — taikiai tarė Narakotas: dabar su majoru jam nesinorėjo ginčytis. Bet jis sau davė žodį, kad dar iki šio vakaro prisikapstys iki esmės. — Yra dar viena įdomi detalė, — tęsė jis.

— Kokia?

— Tai susiję su Sitafordo namo išnuomojimu. Nežinau, ką apie tai manote jūs, bet man visa tai atrodo labai keista.

— Jeigu jus domina mano nuomonė, — tarė Barnebis, — ta nuoma buvo velniškai keistas dalykas.

— Jūs taip manote?

— Visi taip mano.

— Sitaforde?

— Ir Sitaforde, ir Ekzemptone. Šiai damai turbūt atsisukę varžteliai.

— Na, dėl skonio nesiginčijama, — tarė inspektorius.

— Velniškai keistas tos poniutės skonis.

— Jūs su ja pažįstami?

— Pažįstamas, juk aš pas ją buvau, kai...

— Kai kas?.. — paklausė Narakotas, kadangi majoras staiga nutilo.

— Nieko, — tarė Barnebis.

Inspektorius įdėmiai pažvelgė į jį. Nuo jo negalėjo praslysti tai, kad majoras Barnebis akivaizdžiai sutriko. Jis vos neprasitarė. O apie ką?

“Viskam savo laikas, — tarė sau Narakotas. — Dabar nereikia jo jaudinti.”

— Tai jūs, sere, sakote, jog buvote Sitaforde. Ar seniai ta dama ten gyvena?

— Apie porą mėnesių.

Majoras labai norėjo užglaistyti įspūdį, sukeltą savo neatsargių žodžių, todėl jis dabar pasidarė kalbesnis nei paprastai.

— Su dukra?

— Taip.

— Kaip ji aiškina, kodėl čia atvyko?

— Na šit... — majoras susimąstė ir patrynė nosį, — ji iš tų moterų romantikių — gamtos grožis... toli nuo likusio pasaulio... kažkas maždaug taip. Bet...

Įsivyravo nejauki tyla. Inspektorius Narakotas atėjo jam į pagalbą:

— Jus apstulbino, kad ji elgiasi nenatūraliai?

— Taip, panašu, jog taip. Ji — aukštuomenės moteris. Labai prašmatniai rengiasi, duktė — grakšti, puiki panelė. Joms labiau tiktų apsigyventi “Ricoje”, “Klaridže” arba dar kokiame nors dideliame viešbutyje. Jūs įsivaizduojate, kokiame?

Narakotas linktelėjo.

— Apskritai, jos ne iš tų, kurios gyvena vilose, taip? — paklausė jis. — Ar jūs nemanote, kad jos, tarkime, slepiasi?

Majoras Barnebis ryžtingai papurtė galvą.

— Ne ne! Nieko panašaus. Jos labai svetingos, net, ko gero, pernelyg svetingos. Aš manau, kad tokiame mažučiame kaimelyje, Sitaforde, visai netinka pernelyg dažnai susitikinėti, ir kuomet pakvietimai jums taip birte byra, tai darosi truputį nejauku. Jos pernelyg nuoširdžios, svetingos moterys, bet, mano nuomone, pernelyg.

— Kolonijinis bruožas, — tarė inspektorius.

— Manau, taip.

— Jūs neturite pagrindo manyti, kad jos anksčiau pažinojo kapitoną Treviljaną?

— Ne.

— Jūs tuo įsitikinęs?

— Džo man būtų pasakęs.

— O ar jūs nemanote, kad čia galėjo būti būdas susipažinti su kapitonu?

Tai buvo aiškiai netikėta mintis majorui. Jis apie ją mąstė keletą minučių.

— Ta-aip, toks dalykas man niekada neatėjo į galvą. Žinoma, jos su juo buvo labai malonios. Bet jos iš Džo nieko nepešė. Beje, tai jų įprastinė elgesio maniera. Kolonijų gyentojams būdingas toks didelis lipšnumas, — pridūrė šis tikrasis Britanijos gynėjas.

— Na gerai. Dabar dėl pastato. Kiek supratau, jį statė kapitonas Treviljanas?

— Taip.

— Ir niekas jame daugiau niekada negyveno? Aš noriu pasakyti, ar jis anksčiau nebuvo išnuomotas?

— Niekada.

— Tuomet nepanašu, kad taip buvo stengtasi dėl namo. Mįslė. Beveik garantuota, kad namas su šiuo įvykiu neturi nieko bendro, ir teisinga sakyti, jog tai atsitiktinis sutapimas. O namas, kurį išsinuomojo kapitonas Treviljanas, "Lazdynai", kam jis priklausė?

— Mis Larpent, pagyvenusiai damai. Ji išvažiavo žiemai į Čeltenchemo pensioną. Išvažiuoja kasmet. Namą paprastai užrakina arba išnuomoja, bet tai pavyksta nedažnai.

Čia, žinoma, niekas neteikė vilties. Inspektorius suglumęs palingavo galvą.

— Kiek supratau, Viljamsonai buvo tarpininkai? — paklausė jis.

— Taip.

— Jų kontora Ekzemptone?

— Šalia "Volterso ir Kirkvudo".

— A! Tada, jeigu nieko prieš, užeikim pakeliui.

— Neprieštarauju. Kirkvudo vis tiek nerasite kontoroje anksčiau kaip dešimtą. Juk jūs žinote, kas yra advokatai.

— Vadinasi, vykstame.

Majoras, kuris jau seniai baigė pusryčiauti, sutikimo ženklan linktelėjo ir atsistojo.

7 SKYRIUS

TESTAMENTAS

Viljamsonų kontoroje jų pasitikti paslaugiai atsistojo vyriškis.

— Labas rytas, majore Barnebi.

— Labas rytas.

— Šiurpi istorija, — energingai prašneko vyriškis. — To Ekzemptone seniai nebuvo.

Majoras tiktai susiraukė.

— Tai inspektorius Narakotas, — tarė jis.

— O! — susižavėjęs tarė vyrukas.

— Man reikalinga informacija, kurią, manau, jūs turite, — paaiškino inspektorius. — Kiek žinau, jūs užsiėmėte Sitafordo namo nuoma?

— Misis Vilet? Taip, tvarkėme tuos reikalus.

— Prašyčiau papasakoti smulkmenas, kaip tai įvyko. Dama kreipėsi asmeniškai ar raštu?

— Raštu. Ji parašė... Leiskite prisiminti... — Jis išsitraukė stalčių, pasirausė kartotekoje. — Taip, iš Karltono viešbučio, Londone.

— Ji tiesiai užsiminė apie Sitafordo namą?

— Ne, laiške tiesiog buvo minima, kad ji norėtų išsinuomoti žiemai namą, kad jis turėtų būti Dartmure ir jame būtų mažiausiai aštuoni kambariai. Geležinkelio stotis ir atstumas iki miesto neturėjo reikšmės.

— Ar jūsų sąrašuose Sitafordo namas buvo?

— Ne. Tačiau jis buvo vienintelis namas, kuris atitiko šiuos reikalavimus. Dama laiške užsiminė, kad ji gali mokėti iki dvidešimties ginėjų. Šis atvejis mane galutinai įtikino, kad reikia parašyti kapitonui Treviljanui ir paklausti, ar jis nepanorėtų namo išnuomoti. Kapitonas atsakė teigiamai, ir reikalas buvo išspręstas.

— Ir misis Vilet namo net neapžiūrėjo?

— Ne. Ji sutiko ir be išankstinės apžiūros pasirašė sutartį. Vėliau ji atvyko čia, nuvažiavo į Sitafordą, susitiko su kapitonu Treviljanu, susitarė su juo dėl stalo sidabro, patalynės ir kitų dalykų ir apžiūrėjo namą.

— Ji liko patenkinta?

— Ji atėjo ir pasakė, jog esanti sužavėta.

— O ką apie tai manote jūs? — paklausė inspektorius Narakotas, įdėmiai žvelgdamas į jį.

Vyriškis truktelėjo pečiais.

— Biznis su nekilnojamuoju turtu moko niekuo nesistebėti, — tarė jis.

Šiomis filosofinėmis išvadomis jie baigė pokalbį ir išsiskyrė. Inspektorius padėkojo vyriškiui už pokalbį.

— Nėra už ką, tiesą sakant, garantuoju jums, jog tai tik vienas malonumas.

Ir jis, mandagiai šypsodamasis, palydėjo juos iki durų.

"Volterso ir Kirkvudo" kontora, kaip ir sakė majoras Barnebis, buvo kaimynystėje. Kai jie ten nuvyko, jiems pasakė, kad misteris Kirkvudas ką tik atėjęs ir nuvedė į jo kabinetą.

Misteris Kirkvudas buvo pagarbaus amžiaus, romus žmo-

gus. Ekzemptono čiabuvis, jis paveldėjo savo tėvo firmoje dar senelio dalį.

Jis atsistojo, apsimetė esąs liūdnas ir, ištiesęs ranką, pasisveikino su majoru.

— Labas rytas, majore Barnebi, — tarė jis. — Tai baisus sukrėtimas. Labai baisus. Vargšas Treviljanas.

Jis įdėmiai žvilgtelėjo į Narakotą, ir majoras Barnebis dviem žodžiais paaiškino jo pasirodymą.

— Jūs tiriate šią bylą, inspektoriau Narakotai?

— Taip, misteri Kirkvudai. Atėjau pas jus, nes bylos tyrimui prireikė iš jūsų kai kurių duomenų.

— Džiaugsiuosi galėdamas jums padėti, jeigu tai reikia padaryti, — tarė advokatas.

— Norėjau sužinoti apie velionio kapitono Treviljano testamentą, — tarė Narakotas. — Girdėjau, kad jis pas jus čia, kontoroje.

— Tiesa.

— Ar jis buvo seniai surašytas?

— Prieš penkerius ar šešerius metus. Dabar negarantuoju, ar data tiksli.

— Man labai norėtųsi, misteri Kirkvudai, greičiau susipažinti su šiuo testamentu. Galimas daiktas, jis turės bylai svarbios reikšmės.

— Jūs taip manote? — tarė advokatas. — Taip, aišku, man reikėtų suprasti, kad jūs žinote, ką darote, inspektoriau. Tad štai, — ir jis žvilgtelėjo į antrąjį lankytoją, — majoras Barnebis ir aš esame testamento vykdytojai. Jeigu jis neprieštarauja...

— Jokiu būdu.

— Tada, inspektoriau, nematau priežasčių vilkinti jūsų prašymo.

Paėmęs ant stalo stovinčio telefono ragelį, jis tarė keletą žodžių. Po dviejų trijų minučių į kambarį įėjo klerkas, padėjo priešais advokatą užanspauduotą voką ir tuoj pat pasišalino. Misteris Kirkvudas paėmė paketą, popieriaus pjaustymo peiliu jį atidarė, išėmė įtaigios išvaizdos dokumentą, nusikosėjo ir pradėjo skaityti:

— *Aš, Džozefas Arturas Treviljanas, gyvenantis Sitaforde, Devono grafystėje, šiandien, tūkstantis devyni šimtai dvide-*

šimt šeštųjų metų rugpjūčio tryliktą dieną, pareiškiu savo paskutinę valią:

1. Skiriu Džoną Edvardą Barnebį, kotedžas Nr. 1, Sitafordas, ir Frederiką Kirkvudą, Ekzemptonas, savo testamento vykdytojais.

2. Užrašau Robertui Henriui Evansui, kuris ilgai ir ištikimai man tarnavo, šimtą svarų sterlingų, laisvą nuo palikimo mokesčių, jo asmeninei nuožiūrai su sąlyga, kad jis man tarnaus mano mirties metu ir negaus įspėjimo apie atleidimą.

3. Užrašau aukščiau minėtam Džonui Edvardui Barnebiui mūsų draugystės vardan, taip pat iš meilės jam visus savo sportinius trofėjus, įskaitant žvėrių galvų ir kailių kolekciją, varžybų taures ir prizus, kuriais mane apdovanojo už nuopelnus įvairiose sporto šakose, taip pat kitus man priklausančius medžioklių laimikius.

4. Užrašau visą savo kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, kitaip nepaskirstytą šio testamento arba kitokio papildymo prie jo, savo testamento vykdytojų globai, kad jie išnaudotų jį , parduotų ir paverstų pinigais.

5. Įgalioju savo testamento vykdytojus apmokėti laidotuves, testamento išlaidas ir skolas, visus su mirtimi susijusius mokesčius ir kitas pinigines sumas, taip pat išmokėti atitinkamas sumas pagal šį mano testamentą arba kitus papildymus prie jo paveldėtojams.

6. Įgalioju savo testamento vykdytojus likutį šių pinigų arba medžiagų, laikinai paverstų į vertingus, perduotus jų globai popierius, dalyti į keturias lygias dalis.

7. Po aukščiau minėto skyriaus įgalioju savo testamento vykdytojus išmokėti vieną tokią dalį mano globojamai seseriai Dženifer Gardner jos visiškai nuožiūrai.

Įgalioju savo testamento vykdytojus likusias tris tokias lygias dalis išmokėti po vieną trims mano globojamiems velionės sesers Meri Pirson vaikams kiekvieno nuožiūrai.

Tai patvirtindamas aš, aukščiau minėtas Džozefas Arturas Treviljanas, prie šito pridedu savo ranką metais ir dieną, pažymėtais teksto pradžioje.

Pasirašyta aukščiau minėto testatoriaus kaip jo paskutinė valia, dalyvaujant mums abiem ir tuo pačiu metu, jam ir mums dalyvaujant, mes padedame savo parašus kaip liudytojai.

Misteris Kirkvudas įteikė dokumentą inspektoriui.

— Šioje kontoroje jis patvirtintas dviejų mano klerkų.

Inspektorius susimąstė, perbėgo akimis testamentą.

— "Mano velionė sesuo Meri Pirson", — tarė jis. — Ar jūs galite man ką nors papasakoti apie misis Pirson, misteri Kirkvudai?

— Labai nedaug. Man atrodo, kad ji mirė prieš dešimt metų. Jos vyras, biržos makleris, mirė dar anksčiau. Kiek žinau, ji niekada nebuvo atvažiavusi pas kapitoną Treviljaną.

— Pirson, — pakartojo inspektorius. — Ir dar vienas dalykas: neminimas kapitono Treviljano palikimo dydis. Kaip jūs manote, kiek jis gali sudaryti?

— Sunku tiksliai pasakyti, — atsakė misteris Kirkvudas, jausdamas, kaip ir visi advokatai, malonumą, paprastą klausimą pavertus sudėtingu. — Tai susiję su kilnojamuoju ir nekilnojamuoju turtu. Be Sitafordo namo, kapitonas dar turėjo kažkokią nuosavybę netoli Plimuto, o įvairūs kapitalo įdėjimai, kuriuos jis kartkartėmis atlikdavo, pakeitė jų vertę.

— Aš tiesiog norėčiau bent apytikriai žinoti, — tarė inspektorius Narakotas.

— Man nesinorėtų imtis atsakomybės...

— Bent primityviausią, orientacinį skaičių. Na, pavyzdžiui, dvidešimt tūkstančių svarų. Kaip jūs manote?

— Dvidešimt tūkstančių svarų? Gerbiamiausias sere, kapitono Treviljano turtas yra mažiausiai keturgubai didesnis. Aštuoniasdešimt arba net devyniasdešimt tūkstančių svarų būtų daug arčiau teisybės.

— Aš jums sakiau, kad Treviljanas — turtingas žmogus, — priminė Barnebis.

Inspektorius Narakotas atsistojo.

— Didelis jums ačiū, misteri Kirkvudai, už duomenis, kuriuos jūs man pateikėte, — tarė jis.

— Jūs manote, jie jums bus naudingi?

Advokatas, be abejo, labai nekantravo, bet inspektorius nebuvo nusiteikęs tuoj pat jį patenkinti.

— Tokiais atvejais nieko negalima paleisti iš akių, — išsisukinėdamas tarė jis. — Tarp kitko, ar jūs neturite tos Dženifer Gardner ir Pirson šeimos adresų? Beje, kokie jų vardai?

— Apie Pirsonus nežinau nieko. Misis Gardner adresas — "Laurai", Voldonraudas, Ekseteras.

Inspektorius jį užsirašė į knygutę.

— To pakanka, kad judėtume toliau, — tarė jis. — O gal jūs žinote, kiek vaikų paliko velionė misis Pirson?

— Atrodo, tris. Dvi mergaites ir berniuką. Ar du berniukus ir mergaitę. Negaliu tiksliai prisiminti.

Inspektorius linktelėjo, įsikišo užrašų knygelę, dar kartą padėkojo advokatui ir atsisveikino.

Kai jie išėjo į gatvę, jis staiga atsisuko į savo palydovą.

— O dabar, sere, — tarė jis, — klokite man tiesą apie šią istoriją su dvidešimt penkiomis minutėmis šeštos.

Majoras Barnebis iš pasipiktinimo paraudo.

— Aš jau jums sakiau, kad...

— Jūs manęs neapmausite. Slepiate duomenis — štai ką jūs darote, majore Barnebi. Juk jus kažkas paskatino pasakyti daktarui Vorenui šį laiką. Ir aš net įsivaizduoju, kas būtent.

— Jeigu žinote, tai kam mane klausinėjate? — suurzgė majoras.

— Reikia manyti, kad jūs žinojote, jog tam tikras asmuo susitarė su kapitonu Treviljanu būtent šiuo metu. Argi ne taip?

Majoras Barnebis išvertė akis.

— Nieko panašaus! — atkirto jis. — Nieko panašaus!

— Atsargiau, majore Barnebi. O kaip dėl misterio Džeimso Pirsono?

— Džeimso Pirsono? Kas tas Džeimsas Pirsonas? Jūs kalbate apie Treviljano giminaitį?

— Manau, tikrą giminaitį. Juk jis turėjo vieną Džeimso vardu?

— Nežinau. Girdėjau, kad Treviljanas turėjo giminių. Bet kaip juos vadina, negaliu įsivaizduoti.

— Vyriškis, apie kurį kalbama, vakar vakare buvo "Trijose karūnose". Jūs tikriausiai jį pažinote?

— Aš nieko nepažinau! — suriaumojo majoras. — O ir nebūčiau pažinęs: gyvenime nemačiau nieko iš Treviljano giminių.

— Bet juk jūs žinojote, kad kapitonas Treviljanas vakar vakare laukė giminaičio?

— Ne! — užriko majoras.

Žmonės gatvėje atsisuko ir žiūrėjo į jį.

— Velniai rautų, juk jūs norite sužinoti teisybę! Aš nežinau nieko apie jokius susitikimus! O Treviljano giminės galbūt kur nors Timbuktu, iš kur aš galiu apie juos žinoti?

Inspektorius Narakotas buvo truputį priblokštas. Įnirtingas majoro protestas aiškiai buvo nuoširdus.

— Tada kas tai per istorija su dvidešimt penkiomis minutėmis šeštos?

— A-a! Gerai, ko gero, geriau jau papasakosiu, — majoras truputį sutrikęs atsikosėjo. — Bet jus įspėju, kad visa tai siaubinga nesąmonė. Niekai, sere. Joks normalus žmogus nepatikėtų tokiu kliedesiu!

Inspektorius Narakotas dar labiau nustebo. O majoras Barnebis dar labiau sutriko ir tarsi gėdijosi pats savęs.

— Ar jūs žinote, kas tai, inspektoriau? Tenka žaisti tokį žaidimą, kad suteiktum damoms malonumą. Žinoma, niekada nemaniau, jog kažkas gali atsitikti.

— Kada, majore Barnebi?

— Siūbuojant stalą.

— Siūbuojant stalą?

Ko tiktai nesitikėjo inspektorius Narakotas, bet tiktai ne šito! Majoras tebesiteisino. Mikčiodamas ir be galo kratydamasis šios kvailystės, jis papasakojo praėjusio vakaro įvykius ir apie žinią, kuri jį išgelbėjo iš nepatogios padėties.

— Majore Barnebi, norite pasakyti, kad stalas pranešė Treviljano pavardę ir jums pasakė, kad jis mirė, nužudytas?

Majoras Barnebis nusišluostė kaktą.

— Taip, būtent tai ir įvyko. Aš tuo netikėjau. Suprantama, netikėjau, — jis atrodė susigėdęs. — Na štai, o buvo penktadienis, ir aš pamaniau: reikia įsitikinti, nueiti ir įsitikinti, ar viskas tvarkoj.

Supratęs, kaip sunku buvo nubristi šešias mylias per gilius pusnynus, inspektorius pamanė, jog tiktai smarkus dvasios pranešimo įspūdis galėjo priversti majorą Barnebį sukarti šį nelengvą kelią, o dar laukiant smarkios pūgos. “Keista, labai keista”, — mąstė Narakotas. Tokios rūšies triuko niekaip nepaaiškinsi. Galų gale kažkas jame galbūt ir yra. Tai buvo pirmas visiškai akivaizdus atvejis, su kuriuo jam teko susidurti.

Apskritai, tai labai keista istorija, tačiau kiek jis suprato, ji, nors ir paaiškino majoro Barnebio poziciją, praktiškai vis dėlto

neturėjo nieko bendro su byla, kurią jis tyrė. Jis tyrinėjo materialaus pasaulio reiškinius, ir telepatija čia buvo niekuo dėta.

Jo tikslas — rasti žudiką.

Ir ieškodamas jo, inspektorius nepageidavo spiritizmo jėgų pagalbos.

8 SKYRIUS

MISTERIS ČARLZAS ENDERBIS

Žvilgtelėjęs į laikrodį, inspektorius suvokė, jog paskubėjęs kaip tik suspės į Eksetero traukinį. Jis labai norėjo kuo greičiau pasikalbėti su velionio kapitono Treviljano seserimi ir sužinoti kitų šeimos narių adresus. Ir štai skubiai atsisveikinęs su majoru Barnebiu, jis nuskuodė į stotį. Majoras Barnebis grįžo į "Tris karūnas". Vos jam peržengus slenkstį, jį prakalbino energingas vaikinas, blizgančiais nuo pomados plaukais ir putliu berniukišku veidu.

— Majoras Barnebis? — paklausė jis.

— Taip.

— Sitafordas, pirmas kotedžas?

— Taip, — atsakė majoras Barnebis.

— Aš esu iš "Deili vaier", — tarė vaikinas. — Ir aš...

Jis nespėjo užbaigti. Kaip tikrai senas ir užsigrūdinęs kariškis, majoras Barnebis pratrūko:

— Nė žodžio daugiau! — sustaugė jis. — Pažįstu jūsiškius. Jokios tvarkos ir kantrybės. Sulekiat pulkais kaip maitvanagiai į žmogžudystės vietą! Bet štai ką aš jums pasakysiu, jaunikli: iš manęs neišgirsite nieko. Nė žodžio. Jūsų velnio laikraščiui jokių sensacijų! Jeigu norite ką nors sužinoti, eikite ir klausinėkite policiją. Turėkit nors truputėlį sąžinės: palikite ramybėje mirusiojo draugus!

Vaikino šie žodžiai, rodos, nė kiek nesujaudino. Maža to, jis dar labiau nušvito.

— Paklausykite, sere, matau, kad jūs mane neteisingai supratote. Aš nieko nežinau apie šią žmogžudystę.

Tiesą sakant, tai buvo melas. Niekas Ekzemptone negalėjo pasakyti, jog ničnieko nežino apie įvykį, sukrėtusį vir-

žių dykynėje pasimetusį miestelį.

— "Deili vaier" mane įgaliojo, — tęsė vyrukas, — įteikti jums penkių tūkstančių svarų čekį ir jus pasveikinti. Jūs vienintelis, atsiuntęs teisingą mūsų futbolo konkurso sprendimą.

Majoras Barnebis buvo nepaprastai apstulbęs.

— Aš neabejoju, — tęsė vyrukas, — kad jūs dar vakar rytą gavote mūsų laišką su šia malonia žinia.

— Laišką? — tarė majoras Barnebis. — Atminkite, vaikine, jog Sitafordas užverstas dešimties pėdų storio sniegu. Kaip galima kalbėti apie reguliarų pašto pristatymą?

— Bet jūs tikriausiai perskaitėte rytą "Deili vaier", kad esate paskelbtas nugalėtoju?

— Ne, — tarė majoras Barnebis. — Aš neskaičiau ryto laikraščių.

— Ak, taip. Žinoma... Ši tragiška istorija. Suprantu, nužudytasis buvo jūsų draugas...

— Mano geriausias draugas, — tarė majoras.

— Baisi lemtis, — tarė vaikinas, taktiškai nukreipęs žvilgsnį; po to jis išsitraukė iš kišenės nedidelį sulenktą šviesiai rožinės spalvos lapelį ir nusilenkęs jį įteikė majorui Barnebiui.

— Priimkite "Deili vaier" sveikinimus, — tarė jis.

Majoras Barnebis atsakė vieninteliu tokiomis aplinkybėmis pasiūlymu:

— Išgerkime, misteri, e...

— Enderbis, mano pavardė, Čarlzas Enderbis. Aš atvažiavau vakar vakare. Teiravausi, kaip nuvykti į Sitafordą: mes asmeniškai įteikiame nugalėtojams čekius, net spausdiname nedidelį interviu, na, o man sakė, jog apie tai negali būti nė kalbos — taip vertė sniegą, kad apie tai nėra ko galvoti, ir štai laimingo atsitiktinumo dėka sužinojau, kad jūs, pasirodo, čia, apsistojęs "Trijose karūnose", — jis nusišypsojo. — Jokių rūpesčių dėl asmenybės nustatymo. Šioje pasaulio dalyje, atrodo, visi vienas kitą pažįsta.

— Ką gersite? — paklausė majoras.

— Man alaus, — tarė Enderbis.

Majoras užsakė du bokalus alaus.

— Visas miestelis dėl šios žmogžudystės tarsi išsikraustė iš proto, — tarė Enderbis. — Sako, gana mįslinga istorija.

Majoras kažką sumurmėjo. Jis atsidūrė šiek tiek keblio-

je padėtyje. Jo nuomonė žurnalistų adresu nepasikeitė, bet žmogus, tik ką įteikęs 5000 svarų čekį, žinoma, reikalauja pagarbaus elgesio. Jam juk nepasakysi, kad jis nešdintųsi velniop.

— Ir jokių priešų? — paklausė vyrukas.

— Jokių, — atsakė majoras.

— Ir policija, girdėjau, nemano, jog tai apiplėšimas? — tęsė Enderbis.

— Iš kur jūs žinote? — paklausė majoras.

Deja, misteris Enderbis informacijos šaltinio nenurodė.

— Girdėjau, kad jūs ir aptikote kūną, — tarė vyrukas.

— Taip.

— Tai tikriausiai jus baisiai sukrėtė.

Pokalbis tęsėsi. Nors majoras Barnebis ir nebuvo nusiteikęs ką nors pasakoti, tačiau aiškiai nusileido misterio Enderbio apsukrumui. Šis išpešė patvirtinimus, su kuriais majoras buvo priverstas sutikti arba nesutikti ir tuo būdu suteikė žinių, kurių atvykėlis troško. Jis taip korektiškai elgėsi, kad šis procesas nebuvo kankinantis, ir majoras Barnebis net nepajuto, kad vyruko išradingumui pajuto palankumą.

Greitai misteris Enderbis atsistojo, pasakęs, jog jam reikia nueiti į paštą.

— Sere, ar aš galiu jūsų paprašyti raštelio, kad gavote šį čekį?

Majoras priėjo prie rašomojo stalo, parašė raštelį ir įteikė jam.

— Puiku, — tarė vyrukas ir įsikišo jį į kišenę.

— Aš manau, — tarė majoras Barnebis, — jūs šiandien vėl išvyksite į Londoną?

— O ne! — atsakė Enderbis. — Noriu padaryti keletą nuotraukų: jūsų kotedžo Sitaforde, kaip jūs šeriate kiaules arba grumiatės su kiaulpienėmis, arba turite kokį nors jūsų mėgstamą užsiėmimą. Jūs neįsivaizduojate, kaip mūsų skaitytojai mėgsta tokius dalykėlius. Po to man norėtųsi iš jūsų gauti keletą žodžių tema "Ką aš ketinu daryti su penkiais tūkstančiais svarų". Skaitytojai bus nusivylę, jeigu jiems nepateiksi ko nors įdomaus.

— Taip, bet nusikapstyti tokiu oru iki Sitafordo neįmanoma jokiu transportu. Nepaprastai smarkiai snigo. Praeis mažiausiai trys dienos, kol viskas kaip reikiant aptirps.

— Žinau, — tarė vyrukas. — Tai iš tikrųjų sunku. Ką gi,

teks per prievartą pramogauti Ekzemptone. "Trijose karūnose" maitina gana padoriai. Taigi, sere, iki greito susitikimo!

Jis išėjo į pagrindinę Ekzemptono gatvę, nubrido į paštą ir pranešė savo laikraščiui, jog jam nepaprastai pasisekė ir jis gali gauti pikantiškos, ypatingos informacijos apie žmogžudystę Ekzemptone.

Po to jis apgalvojo savo tolimesnius veiksmus ir nusprendė pasikalbėti su kapitono tarnu Evansu, kurio vardą majoras Barnebis neatsargiai paminėjo pokalbyje.

Nereikėjo smarkiai klausinėti, kaip patekti į Foro gatvę, 85: nužudytojo tarnas šiandien buvo svarbi asmenybė, ir kiekvienas buvo pasirengęs parodyti, kur jo namas.

Enderbis garsiai pasibeldė į duris. Atidarė vyras, buvęs tipiškas jūrininkas, ir abejonių neliko, jog tai ir yra Evansas.

— Evansas, taip? — žvaliai paklausė Enderbis. — Aš ką tik iš majoro Barnebio.

— Užeikite, sere, — sutrikęs tarė tarnas.

Enderbis kvietimą priėmė. Tolėliau stovėjo simpatiška, jauna, tamsiaplaukė, rausvais skruostais moteris.

Enderbis susigaudė, jog tai "naujai iškepta" misis Evans.

— Šlykšti istorija su jūsų velioniu šeimininku, — tarė Enderbis.

— Siaubinga istorija, sere, siaubinga.

— Ir kas, jūs manote, tai padarė? — paklausė Enderbis, apsimetęs atlapaširdžiu.

— Kažkas iš šitų purvinų valkatų, daugiau niekas, — tarė Evansas.

— Na ne, meldžiamasis! Ši hipotezė visiškai atmesta.

— O kodėl?

— Visa tai falsifikacija. Policija iš karto atspėjo.

— Iš kur jūs žinote, sere?

Enderbiui tai išporino "Trijų karūnų" kambarinė, kurios sesuo buvo tikra konsteblio Greivzo žmona, bet jis atsakė:

— Mano duomenys iš centro. Apiplėšimo versija buvo inspiruota.

— Tai ką jie sau mano? — paklausė, išėjusi į priekį, misis Evans: jos žvilgsnis buvo baikštus ir smalsus.

— Na, Rebeka, tu tik taip nesijaudink, — tarė jai vyras.

— Šitie policininkai visiškai kuoktelėjo, — tarė misis

Evans. — Iš pradžių areštuoja, o po to jau pradeda svarstyti, — ji greitai žvilgtelėjo į misterį Enderbį: — Jūs, sere, neturite ryšių su policija?

— Aš? O ne! Aš iš "Deili vaier" laikraščio. Atvažiavau pas majorą Barnebį. Jis ką tik išlošė mūsų futbolo konkurse penkis tūkstančius svarų.

— Ką? — sušuko Evansas. — Velniai griebtų, vadinasi, visa tai galų gale teisinga?

— O jūs manėte, čia kas nors ne taip? — paklausė Enderbis.

— Na taip, sere, mūsų nuodėmingame pasaulyje, — Evansas truputį susigėdo, jausdamas, kad jo replika buvo nelabai taktiška. — Aš girdėjau, kad tie konkursai — gryna apgavystė. Dar velionis keptinas, būdavo, sakydavo, jog prizų niekada nesiunčia padoriu adresu. Štai kodėl jis kartkartėmis naudodavosi manuoju.

Ir jis atviraširdiškai papasakojo, kaip kapitonas išlošė tris naujus romanus.

Enderbis sumaniai vadovavo pokalbiui. Jis matė, jog iš Evanso galima išpešti neblogą pasakojimą. Ištikimas tarnas, jūrų vilkas. Tiktai truputį keista, kad taip nervinasi misis Evans. Beje, nusprendė jis, įtarumas būdingas jos klasės neišprusimui.

— Jūs rasite niekšą, kuris taip padarė, — tarė Evansas. — Sako, laikraščiai daug gali.

— Tai buvo plėšikas, — tarė misis Evans, — štai kas.

— Žinoma, plėšikas, — patvirtino Evansas. — Niekas Ekzemptone nebūtų pakėlęs prieš keptiną rankos.

Enderbis atsistojo.

— Gerai, — tarė jis. — Man reikia eiti. Jeigu galėsiu, kaip nors užbėgsiu paplepėti. Jeigu jau kapitonas išlošė "Deili vaier" konkurse tris romanus, tai dabar mūsų laikraštis žudiko persekiojimą laikys savo garbės reikalu.

— Geriau ir nepasakysi, sere. Ne, ne, geriau už jus nepasakysi.

Palinkėjęs jiems geros kloties, Enderbis išėjo.

— Įdomu, kas vargšą iš tikrųjų nužudė? — sumurmėjo panosėje jis. — Nemanau, kad mūsų draugas Evansas. Greičiausiai iš tiesų plėšikas. Jeigu taip, tai nieko ypatingo. Rodos, čia ir jokia moteris neįsipainiojusi, o gaila. Reikalingas sensacingas fonas, antraip istorija greitai išblės, ir tada sudie mano sėk-

mei... Ne, reikia iš kailio nertis, juk aš pirmąsyk susidūriau su tokia byla! Čarlzai brangusis, tu turi šansą! Išspausk iš jo viską! Mūsų kareiva, matau, greitai bus visai prijaukintas, jeigu aš, žinoma, elgsiuos su juo gana pagarbiai ir nepamiršiu vis pridurti "sere". Įdomu, ar jis neturėjo nieko bendro su Indijos maištu*? Ne, žinoma ne, dar per jaunas. Bet štai Pietų Afrikos** karas — šitas tinka. Pakamantinėsiu jį apie Pietų Afrikos karą, tada jį visai palenksiu.

Susimąstęs Enderbis lėtai pasuko atgal į "Tris karūnas".

9 SKYRIUS

"LAURAI"

Nuo Ekzemptono iki Eksetero traukiniu važiuoti teko maždaug pusvalandį. Be penkių minučių dvyliktą valandą inspektorius Narakotas skambino į paradines "Laurų" duris.

"Laurai" — truputį aptriušęs namas, kurį, be jokių abejonių, reikėjo skubiai dažyti. Sodas aplinkui apleistas, pakrypę varteliai.

"Nelabai žmonės turi pinigų, — pagalvojo sau inspektorius Narakotas. — Matyt, sunkiai verčiasi."

Jis buvo gana objektyvus žmogus, o tyrimas rodė, jog mažai tikėtina, jog kapitoną būtų nužudęs savas priešas. Antra vertus, kaip jis suprato, keturi žmonės po senio mirties gautų dideles sumas. Ir kiekvieno iš šių keturių žmonių kelionės turi būti kruopščiai ištirtos. Įrašas viešbučio registracijos knygoje vertė pasamprotauti, bet galų gale Pirsonai — išplitusi pavardė. Inspektorius Narakotas neketino daryti pernelyg skubių išvadų ir užsibrėžė kuo greičiau ir išsamiau atlikti išankstinį tyrimą.

Duris atidarė nevalyvai apsirengusi tarnaitė.

— Laba diena, — tarė inspektorius Narakotas. — Prašyčiau pakviesti misis Gardner. Tai susiję su jos brolio, kapitono Treviljano, mirtimi, — jis specialiai neįteikė kambari-

* Turimas galvoje 1857 — 1859 metų Indijos nacionalinis sukilimas, anglų žiauriai nuslopintas.

** 1899 — 1902 metų anglų — būrų karas, kurio išdavoje vėliau susikūrė Pietų Afrikos Sąjungos valstybė.

nei savo oficialios kortelės, iš patirties žinodamas, jog žmogus tampa sukaustytas ir nekalbus, sužinojęs, jog turi reikalą su policijos karininku. — Ar ji gavo pranešimą apie brolio mirtį? — tarsi tarp kitko paklausė jis, kai kambarinė pasitraukė įleisdama jį į prieškambarį.

— Taip, ji gavo telegramą. Iš advokato, misterio Kirkvudo.

Kambarinė palydėjo jį į svetainę, kambarį, kuris, kaip ir išorinė namo dalis, verkiant prašėsi, kad jam būtų skirta truputis pinigų, bet vis dėlto buvo išsaugojęs kažkokią žavesio atmosferą, kurią inspektorius nesugebėjo konkretizuoti.

— Tikriausiai kapitono mirtis jūsų šeimininkei buvo didelis smūgis, — tarė jis.

Atrodė, kad mergina nelabai įdėmiai jo žodžių klausėsi.

— Ji retai su juo susitikdavo, — atsakė ji.

— Uždarykite duris ir eikite čionai! — inspektorius nusprendė išbandyti netikėtos atakos efektą. — Ar telegramoje buvo parašyta, jog tai žmogžudystė?

— Žmogžudystė! — mergina plačiai atvėrė akis, jose buvo ir siaubas, ir susižavėjimas. — Jis nužudytas?

— Taip, — tarė inspektorius Narakotas. — Aš taip ir maniau, jog jūs to nežinote. Misteris Kirkvudas nenorėjo didinti jūsų šeimininkei nemalonumo. Štai taip, meilute. Tarp kitko, koks jūsų vardas?

— Beatrisė, sere.

— Tad štai, Beatrise, šiandien apie tai vis tiek praneš vakariniai laikraščiai.

— Vajetau mano! Užmuštas! Kaip baisu! — tarė Beatrisė. — Ar jam galvą perkirto, ar nušovė, ar dar kaip?..

Inspektorius buvo patenkintas jos susidomėjimu smulkmenomis ir tarsi atsitiktinai tarstelėjo:

— Girdėjau, kad jūsų šeimininkė vakar dieną važiavo į Ekzemptoną.

— Nieko apie tai nežinau, sere, — tarė Beatrisė. — Šeimininkė dieną išėjo pirkinių, o po to nuėjo į kiną.

— Kada ji grįžo?

— Apie šešias.

Tuo būdu misis Gardner atpuolė.

— Aš blogai šią šeimą pažįstu, — tęsė jis tuo pačiu atsainiu tonu. — Ką, misis Gardner — našlė?

— Ne, sere. Yra šeimininkas.

— Ką jis veikia?

— Jis nieko neveikia, — nustebusi pažvelgė į inspektorių Beatrisė. — Jis negali, jis invalidas.

— Ak, invalidas, taip. Atleiskite, nežinojau.

— Jis negali vaikščioti. Jis visą laiką guli lovoje. Namuose laikome slaugę. O jau ne bet kuri sutiks dirbti ten, kur prie ligonio tupi slaugė. Tampyk jai padėklus ir virk arbatą.

— Taip, sunku, — švelniai tarė inspektorius. — Dabar, būkit gera, eikite ir šeimininkei pasakykite, kad aš atvykau iš Ekzemptono nuo misterio Kirkvudo.

Beatrisė nuskubėjo, o po kelių minučių į kambarį įžengė aukšta moteris. Jos laikysena buvo kaip viršininkės, stebino platūs antakiai. Juodi, prie smilkinių žilumos pabalinti plaukai buvo sušukuoti aukštyn. Ji pažvelgė į inspektorių.

— Jus atsiuntė Kirkvudas iš Ekzemptono?

— Ne visai, misis Gardner. Taip prisistačiau jūsų kambarinei. Vakar buvo nužudytas jūsų brolis, kapitonas Treviljanas, o aš — apylinkės inspektorius Narakotas ir tiriu šią bylą.

Nors ir kokia būtų buvusi misis Gardner, jos nervai, be abejo, buvo geležiniai. Ji prisimerkė ir, parodžiusi inspektoriui kėdę, atsisėdo pati ir tarė:

— Nužudytas! Kaip keista! Kas sumanė žudyti Džo?

— Tai aš ir stengiuosi sužinoti, misis Gardner.

— Ak štai kaip! Žinoma, aš jums galbūt ir padėčiau, bet vargu ar kas iš to išeis. Paskutinį dešimtmetį mes su broliu labai retai matėmės. Aš nepažįstu nė jo draugų, nežinau jokių ryšių.

— Jūs man atleiskite, misis Gardner, ar jūs nesusipykusi su broliu?

— Ne, mes nesusipykę. Aš manau — "nebebendravę" būtų kur kas tinkamesnis žodis mūsų santykiams apibūdinti. Nenoriu leistis į šeimynines smulkmenas, bet brolis buvo labai nepatenkintas mano ištekėjimu. Mano nuomone, broliai retai pripažįsta seserų pasirinkimą, bet, man atrodo, dauguma jų šį nepalankumą rodo ne taip pastebimai. Brolis, kaip tikriausiai žinote, turėjo didelį, iš tetos paveldėtą, turtą. O mes su seserimi ištekėjome už neturtingų žmonių. Kai vyras po kontūzijos kare tapo invalidu, būtų pravertusi net nedidelė finansinė pagalba,

aš būčiau galėjusi sumokėti už brangų gydymo kursą, kuris antraip mums buvo ne pagal kišenę. Aš prašiau brolio, bet jis mums atsisakė padėti. Nuo to laiko mes matėmės labai retai ir beveik nesusirašinėjome.

Visa tai buvo išklota tiesiai šviesiai.

Inspektorius susimąstė. Šita misis Gardner bylą stumia tiesiai į aklavietę. Ir kažkodėl jos niekaip iki galo nesuprasi. Į brolio mirtį ji reaguoja nenatūraliai ramiai, taip pat nenatūraliai ir šaltakraujiškai ji išklojo faktus. Jam buvo keista ir tai, jog, nepaisant viso dramatiško ir jai netikėto įvykio, ji nesidomėjo jokiomis jo smulkmenomis. Tai labai jį apstulbino.

— O jūs nenorite sužinoti, kas įvyko Ekzemptone? — pradėjo jis.

Ji paniuro:

— Ar man tai reikia išklausyti? Mano brolis buvo nužudytas. Tikiuosi, neskausmingai?

— Aš, manau, visiškai.

— Tada, būkite geras, išgelbėkite mane nuo šlykščių smulkmenų.

"Tai nenatūralu, — pamanė inspektorius, — aiškiai nenatūralu".

Tarsi perskaičiusi jo mintis, ji ištarė žodį, kurį jis turėjo mintyse:

— Jūs manote, inspektoriau, jog tai nenatūralu, bet aš jau siaubų prisiklausiau iki kaklo. Vyras per vieną baisų savo priepuolį pripasakojo visokiausių dalykų... — ji sudrebėjo. — Aš manau, jūs mane suprastumėte, jei geriau žinotumėte mano gyvenimą.

— Taip, taip, be abejo, misis Gardner. Aš, tiesą sakant, atvažiavau išgirsti iš jūsų kai kurių smulkmenų apie šeimą.

— Ta-aip.

— Ar jūs žinote, kiek dar, be jūsų, brolis turėjo giminių?

— Iš artimiausių tiktai Pirsonus. Mano sesers Meri vaikus.

— Ir kas jie?

— Džeimsas, Silvija ir Braijanas.

— Džeimsas?

— Jis pats vyriausias. Dirba draudimo kontoroje.

— Kiek jam metų?

— Dvidešimt aštuoneri.

— Jis vedęs?

— Ne, bet, mano nuomone, susižiedavęs su labai šaunia mergina. Aš su ja dar nesusipažinau.

— O jo adresas?

— Pietvakariai, trys, Kromvelio gatvė, dvidešimt vienas.

Inspektorius užsirašė.

— Aš klausau, misis Gardner.

— Po to eina Silvija. Ji ištekėjusi už Martino Deringo, galbūt jūs skaitėte jo knygas. Jis turi šiokį tokį pripažinimą.

— Ačiū. O jų adresas?

— Vimbldonas, Sureiraudas, "Kampelis".

— Aš klausau.

— Ir pats jauniausias — Braijanas, bet jis išvažiavęs į Australiją. Bijau, kad nesurasiu jo adreso, bet arba brolis, arba sesuo būtinai jį žino.

— Ačiū jums, misis Gardner. Ir grynas formalumas, kaip jūs praleidote vakar dieną?

Ji labai nustebo.

— Leiskite prisiminti. Aš kai ką pirkau... Taip, po to nuėjau į kiną. Grįžau namo apie šeštą ir po pietų atsiguliau: po filmo man pradėjo skaudėti galvą.

— Dėkoju jums, misis Gardner.

— Ką nors dar?

— Ne. Mano nuomone, aš daugiau neturiu ko jūsų klausinėti. Dabar susisieksiu su jūsų sūnėnais ir dukterėčia. Nežinau, ar jums pranešė misteris Kirkvudas, bet jūs ir trys jaunieji Pirsonai esate kapitono Treviljano turto paveldėtojai.

Jos veidas išraudo nuo smarkaus susijaudinimo.

— Tai nuostabu, — ramiai tarė ji. — Taip buvo sunku, taip sunku... Visą laiką suki galvą, taupai, o tiek visko norisi...

Ji greitai pakilo nuo kėdės, kai viršuje pasigirdo irzlus vyriškas balsas:

— Dženifere, Dženifere, eikš čionai!..

— Atleiskite, — tarė ji.

Vos ji atidarė duris, kai vėl dar garsiau ir nekantriau nuskambėjo šauksmas:

— Dženifere, kur tu? Ateik čia!

Inspektorius pasuko paskui ją prie durų. Jis sustojo prieškambaryje ir žiūrėjo, kaip ji užbėgo laiptais aukštyn.

— Einu, brangusis, einu! — riktelėjo ji.

Ligonio slaugė, kuri lipo žemyn, ją praleisdama, pasitraukė į šalį.

— Prašau, eikite pas misterį Gardnerį, jis labai susijaudinęs. Jums visada pavyksta jį nuraminti.

Inspektorius Narakotas nenorom atsidūrė šalia slaugės, kai ji lipo laiptais žemyn.

— Galima su jumis trumpai pakalbėti? — paklausė jis. — Mūsų pokalbis su misis Gardner nutrūko.

Slaugė pasirengusi pasuko į svetainę.

— Ligonį sujaudino žinia apie nužudymą, — paaiškino ji, pasitaisydama kietus krakmolytus rankogalius. — Beatrisė, kvaila mergiotė, atbėgo ir tučtuojau viską išklojo.

— Apgailestauju, — tarė inspektorius. — Tai mano kaltė.

— Ką jūs, iš kur jūs galėjote žinoti! — koketiškai tarė slaugė.

— Ar misteris Gardneris pavojingai serga?

— Liūdna istorija, — tarė slaugė. — Nors jam, tiesą sakant, nėra nieko rimto. Jis nejudina galūnių grynai dėl nervinio šoko... Ir jokių kitokių invalidumo požymių.

— Ar vakar dieną jo niekas nebuvo sukrėtęs? — paklausė inspektorius.

— Kažkodėl neprisimenu, — truputį nustebusi atsakė tarnaitė.

— Jūs buvote su juo visą dieną?

— Turėjau būti visą dieną, tiktai štai kapitonui Gardneriui prireikė pakeisti bibliotekoje knygas, o žmonai pasakyti jis užmiršo ir ji išėjo. Aš ir išskubėjau vykdyti jo prašymo. Po to jis manęs paprašė nupirkti kai kurių smulkmenų, dovanų žmonai. Jis toks mums rūpestingas. Ir pasakė, kad aš už jo pinigus išgerčiau "Buce" arbatos, sako, jūs, slaugės, negali be arbatos. Tai jo tokie juokeliai... Aš iki keturių neišėjau, o juk parduotuvės, žinote, taip prieš Kalėdas sausakimšos, tai šen, tai ten, ir aš grįžau tiktai pusę šešių. Bet vargšelis jautėsi visiškai patenkintas. Tiesą sakant, jis net man pasakė, jog beveik visą laiką miegojo.

— Misis Gardner tuo laiku jau buvo grįžusi?

— Taip, atrodo, ji prigulė nusnausti.

— Ar ji labai ištikima vyrui?

— Ji dievina vyrą. Prisiekiu, ši moteris dėl jo pasirengusi padaryti viską, ką tik nori. Labai graudu ir nepanašu į tuos atve-

jus, su kuriais man teko susidurti. Tiktai štai praeitą mėnesį...

Bet inspektorius Narakotas sumaniai atrėmė jam grėsusį praeito mėnesio gandą. Jis pažvelgė į laikrodį ir garsiai sušuko:

— Dieve mieliausias! Vėluoju į traukinį. Ar toli stotis?

— Iki Sent Devis — trys mylios ėjimo, jeigu reikalingas Sent Devis. O gal jums į Kvino gatvę?

— Reikia bėgti, — tarė inspektorius. — Atsiprašykite misis Gardner už tai, kad neatsisveikinau. Labai jums dėkingas už pokalbį.

Slaugė buvo labai sujaudinta.

"Gana malonus vyras, — tarė ji sau, kai už jo užsitrenkė durys. — Gana malonus. Ir taip gerai išsiauklėjęs."

Ir, tyliai atsidususi, ji nuėjo į viršų pas savo pacientą.

10 SKYRIUS

PIRSONAI

Inspektoriaus Narakoto laukė kitas darbas — raportas savo tiesioginiam viršininkui, superintendantui Maksvelui. Šis susidomėjęs jį išklausė.

— Atrodo, kad byla sukels triukšmo, — susimąstęs tarė jis. — Laikraščiai apie ją rašys stambiomis antraštėmis.

— Jums pritariu, sere.

— Mūsų darbas turi būti tikslus. Klaidų negalima daryti. Bet aš manau, kad jūs pasirinkote teisingą kelią. Reikia kuo greičiau prisikasti iki šito Džeimso Pirsono ir išsiaiškinti, kur jis buvo vakar dieną. Jūs sakote, jog tai gana paplitusi pavardė, bet juk dar yra vardas. Tai, kad jis užsirašė savo vardu, rodo, kad jis iš anksto neapgalvojo veiksmų. Antraip reikėtų būti idiotu. Man atrodo, kad jie galėjo susiginčyti, o po to sekė netikėtas smūgis. Šis Pirsonas turėjo išgirsti apie Treviljano mirtį tą patį vakarą. Na, o jeigu tai jo dėdė, tai kodėl jis, niekam nesakęs nė žodžio, išmovė šeštą valandą rytiniu traukiniu? Tai nelabai gerai. Ir čia ne šiaip sau sutapimas. Reikia viską kuo greičiau patikslinti.

— Būtent apie tai aš ir galvoju, sere. Ko gero, važiuosiu į miestą traukiniu pirmą valandą keturiasdešimt penkios mi-

nutės. Ir dar aš noriu pasikalbėti su moterimi, kuri išsinuomojo kapitono namą, su Vilet. Ten irgi kažkas sudėtingo. Bet dabar iki Sitafordo vis tiek nenusibelsi: užpustytas kelias. O ji nė negali turėti tiesioginio ryšio su žmogžudyste. Jos su dukra nusikaltimo įvykdymo metu sukinėjo stalą. Ir, tarp kitko, įvyko labai keistas dalykas... — Ir inspektorius perpasakojo istoriją, kurią išgirdo iš majoro Barnebio.

— Įtartina! — dusliai tarė superintendantas. — Manot, senis sakė teisybę? Tokias istorijas greičiau post factum sukuria tie, kas tiki vaiduokliais ir kitokia velniava.

— Aš manau, jis nesukūrė, — pašaipiai tarė Narakotas. — Man teko nemažai pavargti, kol tai iš jo išpešiau. Jau jis tai netiki, greičiau priešingai: senam kariui visos šios nesąmonės kelia pasibjaurėjimą.

Superintendantas linktelėjo.

— Taip, keista, bet tai mums nieko neduoda, — užbaigė jis.

— Tai aš važiuosiu į Londoną pirmą keturiasdešimt penkios?

Maksvelas jį paleido.

Atvykęs į miestą, Narakotas iš karto pasuko į Kromvelio gatvę, 21 namą. Jam ten pasakė, kad misteris Pirsonas kontoroje ir bus apie septintą valandą.

Narakotas nerūpestingai linktelėjo, tarsi šie duomenys jam neturėtų nė mažiausios vertės.

— Aš užeisiu dar, jeigu galėsiu, — tarė jis. — Nieko ypatingo, — ir, nepasakęs savo pavardės, jis išėjo.

Jis nenuėjo į draudimo kontorą, bet pasuko į Vimbldoną pasikalbėti su misis Martin Dering, mergautine pavarde Silvija Pirson.

"Kampelis" neatrodė apleistas. "Bet nors ir naujas namas, tačiau šlamštas", — nusprendė Narakotas.

Misis Dering buvo namuose. Familiari, rožine suknele kambarinė jį nuvedė į prašmatniai apstatytą svetainę. Jis paprašė perduoti šeimininkei savo vizitinę kortelę.

Misis Dering su jo kortele rankoje pasirodė beveik iš karto.

— Aš manau, jūs dėl vargšo dėdės Džozefo, — pasisveikino ji. — Tai kažkoks siaubas! Aš pati baisiai nervinuosi dėl tų valkatų. Praeitą savaitę įstačiau į atsargines duris dar du užraktus, o į langus — naujas specialias sklendes.

Iš misis Gardner inspektorius žinojo, kad Silvijai Dering

dvidešimt penkeri metai, bet ji atrodė turinti gerokai daugiau negu trisdešimt. Ji buvo neaukšto ūgio, išblyškusi, susirūpinusi, neramiu veidu. Jos kalboje visą laiką skambėjo nemaloni nepasitenkinimo gaidelė. Vis dar neleisdama inspektoriui nieko pasakyti, ji tęsė:

— Aš, žinoma, su malonumu jums kuo nors padėčiau, tačiau juk dėdulės Džozefo mes, tiesą sakant, beveik nepažinojome. Jis buvo nelabai malonus žmogus, ne iš tų, kam pasiguosi savo bėdomis. Amžinai kibo, niurzgėjo. Ir jis ne iš tų, kas bent šiek tiek nusimanytų apie literatūrą. Sėkmė, tikroji sėkmė, ne visada matuojama pinigais, inspektoriau.

Pagaliau ji nutilo, ir inspektoriui, kuriam jos kalba sukėlė tam tikrų minčių, atsirado galimybė pašnekti.

— Jūs gana greitai sužinojote apie tragediją, misis Dering.

— Tetulė Dženiferė man atsiuntė telegramą.

— Aišku.

— Tikriausiai apie tai parašys vakariniuose laikraščiuose. Koks siaubas!

— Kaip supratau, pastaraisiais metais jūs nematėte savo dėdės?

— Ištekėjusi aš jį mačiau tiktai du kartus. Paskutinį sykį jis buvo nepaprastai šiurkštus su Martinu. Žinoma, jis visais atžvilgiais buvo eilinis gyventojas, domėjosi sportu. Ir jokios, kaip jums sakiau, pagarbos literatūrai.

“Vyras jo paprašė paskolinti pinigų ir išgirdo atsisakymą”, — taip pakomentavo situaciją inspektorius Narakotas.

— Ir grynas formalumas, misis Dering. Ar jūs nepasakysite, ką jūs veikėte vakar antrojoje dienos pusėje?

— Ką veikiau?.. Keista, kad jūs to klausiate, inspektoriau. Didesnę laiko dalį praleidau lošdama bridžą, paskui užėjo draugė, ir mes dviese praleidome vakarą, kadangi vyro nebuvo.

— Nebuvo? Jo apskritai nebuvo namuose?

— Literatūriniai pietūs, — oriai paaiškino misis Dering. — Su amerikiečių leidėju jis dalyvavo priešpiečiuose, o vakar — šie pietūs.

— Suprantu (daugiau negu pakankamai!). Jūsų jaunesnysis brolis, misis Dering, atrodo, Australijoje! — tęsė inspektorius.

— Taip.

— Ar jūs turite jo adresą?

— O, aš galiu jį suieškoti, jeigu norite. Toks neįprastas pavadinimas, niekaip iš karto neprisiminsi. Kažkur Naujajame Pietų Velse.

— O jūsų vyresnysis brolis, misis Dering?

— Džimas?

— Taip. Man reikia susisiekti su juo.

Misis Dering paskubėjo jį aprūpinti adresu, tuo pačiu, kurį jam jau davė misis Gardner.

Jausdamas, jog nei tai, nei kitai pusei jau nėra ko pasakyti, inspektorius liovėsi klausinėjęs. Jis pažvelgė į laikrodį: laikas eiti, į miestą jis grįš septintą, kai Pirsonas jau bus namuose.

Toji pat savimi patenkinta pagyvenusi moteris atidarė jam dvidešimt pirmu numeriu pažymėto namo duris. Taip, misteris Pirsonas dabar namuose. Džentelmenas norėtų jį pamatyti?

Ji palydėjo inspektorių, pasibeldė į duris, ir meilikaujančiu, atsiprašančiu balsu tarė:

— Jus nori matyti džentelmenas, sere, — ir pasitraukė į šalį, užleidusi vietą inspektoriui.

Vidury kambario stovėjo smokingu vilkįs jaunikaitis. Jis buvo malonios išvaizdos, net gražus, jeigu nekreiptum dėmesio į silpnavalius burnos bruožus ir neryžtingą žvilgsnį.

Jis pažvelgė į įėjusį inspektorių.

— Kriminalinės policijos inspektorius Narakotas, — tarė pareigūnas.

Dusliai sudejavęs, vaikinas dribo ant stalo, atsirėmė į jį alkūnėmis ir, susiėmęs rankomis galvą, sumurmėjo:

— Dieve mano! Prasidėjo...

Po dviejų trijų minučių jis pakėlė galvą ir tarė:

— Na ką gi jūs, tęskite...

Inspektoriaus išvaizda buvo labai sutrikusi.

— Aš tiriu jūsų dėdės, kapitono Treviljano, mirties bylą. Leiskite man jūsų paklausti, sere, ką jūs galite apie tai papasakoti?

Vaikinas lėtai pakilo iš užstalės ir nenatūraliai žemu balsu tarė:

— Jūs atėjote manęs areštuoti?

— Ne, sere, ne. Jeigu būčiau atėjęs jūsų areštuoti, būčiau pateikęs arešto orderį. Aš tiesiog prašau jūsų papasakoti, ką veikėte vakar antroje dienos pusėje. Jeigu turite tam savo priežasčių, galite į mano klausimus ir neatsakyti.

— Neatsakyti į jūsų klausimus man nenaudinga. Taip, taip, žinau jūsų metodus. Vadinasi, jūs žinote, kad aš ten vakar buvau?

— Jūs užsirašėte viešbučio registracijos knygoje, misteri Pirsonai?

— Taip, neigti beprasmiška. Aš ten *buvau*. O kodėl nebūti?

— O kodėl buvote? — negarsiai paklausė inspektorius.

— Aš nuvažiavau pasimatyti su dėde.

— Jūs susitarėte?

— Ką jūs turite galvoje?

— Na, ar jūsų dėdė žinojo, kad jūs pas jį važiuojate?

— Aš... ne... Jis nežinojo. Tai taip... netikėtai išėjo.

— Ir jokios priežasties?

— Priežasties?.. Ne... Kodėl būtinai priežastis? Aš... aš tiesiog norėjau pamatyti savo dėdę.

— Sutinku su jumis, sere. Ir jūs jį matėte?

Įsivyravo tyla, labai ilga tyla. Vaikino veidas buvo neryžtingas. Inspektorius jo sieloje net pasigailėjo. Nejaugi berniūkštis nesupranta, kad visiškai išsiduoda?

Pagaliau Džimas Pirsonas giliai atsiduso:

— Aš... aš manau, kad geriau man nuoširdžiai prisipažinti. Taip. Aš su juo mačiausi. Stotyje paklausiau, kaip nuvykti į Sitafordą. Man pasakė, jog apie tai negali būti nė kalbos. Keliais neįmanoma pravažiuoti. O aš sakau, kad man skubiai reikia.

— Skubiai? — nustebo inspektorius.

— Taip, aš... labai norėjau susitikti su dėde.

— Sakykim, sere.

— O nešikas tiktai purto galvą: neįmanoma, ir tiek. Čia aš pasakiau dėdės pavardę, ir jo veidas nušvito. Paaiškėjo, jog dėdė kaip tik Ekzemptone.

— Kurią valandą tai buvo, sere?

— Mano nuomone, apie pirmą. Aš nuėjau į viešbutį, į "Tris karūnas"... Užsisakiau ten kambarį, truputį užkandau. O po to... po to aš nuėjau pasimatyti su dėde.

— Taip iš karto ir nuėjote?

— N-n-ne, ne iš karto.

— Kuri buvo valanda?

— Na... aš, ko gero, negaliu tiksliai pasakyti.

— Pusė keturių? Keturios? Pusė penkių?

— Aš... aš... — Jis ėmė dar labiau mikčioti. — Aš nema-

nau, kad galėjo tiek daug būti.

— Misis Beling, šeimininkė, pasakė, kad jūs išėjote pusę penkių.

— Taip? Aš manau... manau... ji klysta...

— Kas įvyko toliau?

— Aš susiradau dėdės namą, pasikalbėjau su juo ir grįžau į viešbutį.

— Kaip jūs į namą patekote?

— Aš paskambinau, ir jis man atidarė duris.

— Jis nenustebo, išvydęs jus?

— Taip, taip... Buvo labai nustebęs.

— Kiek laiko pas jį buvote, misteri Pirsonai?

— Penkiolika — dvidešimt minučių. Bet paklausykite, juk jis buvo, kaip sakoma, kai aš išėjau, visiškoj tvarkoj! Visiškoj tvarkoj, galiu prisiekti.

— Ir kurią valandą jūs iš to *išėjote*?

Vaikinas nuleido akis. Ir vėl jo balse suskambėjo netikrumas.

— Aš tiksliai nežinau.

— Aš manau, žinote, misteri Pirsonai.

Tvirtas tonas paveikė. Pirsonas tyliai ištarė:

— Buvo ketvirtis šeštos.

— Jūs grįžote į "Tris karūnas" be ketvirčio šešios. Nuo jūsų dėdės namo iki viešbučio ne daugiau kaip septynios aštuonios minutės pėsčiomis.

— Aš ne iš karto grįžau atgal, dar paslankiojau po miestelį.

— Per tokį šaltį, pustant?

— Tada nesnigo. Snigti ėmė vėliau.

— Aišku. Ir koks buvo jūsų su dėde pokalbis?

— Na, šiaip sau... Nieko ypatingo... Tiesiog norėjosi pasišnekėti su senioku... jį pamatyti. Štai ir viskas, suprantate?

"Nemoka meluoti, — pagalvojo inspektorius Narakotas. — Aš, ko gero, būčiau ką nors sklandesnio sugalvojęs!" Garsiai jis tarė:

— Labai gerai, sere. Ar aš galiu dabar pasidomėti, kodėl, išgirdęs apie dėdės mirtį, jūs palikote Ekzemptoną, nė žodeliu neprasitaręs apie savo giminystę su nužudytuoju?

— Išsigandau, — atvirai prisipažino vaikinas. — Aš supratau, kad jį nužudė maždaug tuo laiku, kai iš jo išėjau. Tai galėjo išgąsdinti ką tik nori, juk taip? Aš išsigandau ir išmoviau pir-

mu pasitaikiusiu traukiniu. Juk žinote, būna, kad neišlaiko nervai. Ir vargu ar tokioje situacijoje kam išlaikytų nervai.

— Ir tai viskas, ką jūs man galite pasakyti, sere?

— Taip. Taip, žinoma.

— Tikiuosi, jūs neatsisakysite paėjėti su manimi, kad užrašytume jūsų parodymus.

— Ir viskas?

— Labai gali būti, misteri Pirsonai, kad jus teks sulaikyti, kol paaiškės aplinkybės.

— Dieve mano, — ėmė maldauti Pirsonas, — na, ir kas man dabar padės?

Atsivėrė durys ir į kambarį įėjo jauna moteris.

Tai buvo, kaip iš karto pastebėjo inspektorius, labai ypatinga moteris. Ir ne tai, kad ji buvo nepaprastai graži, bet jos veidas buvo kažkoks itin patrauklus, toks veidas, kurį kartą išvydęs jau negali užmiršti. Jame buvo ir sveikos išminties jausmas, ir tai, ką prancūzai vadina savoir faire*, ir nenumaldomas ryžtas, ir beprasmes viltis teikiantis žavesys.

— Džimai! — sušuko ji. — Kas atsitiko?

— [illegible]kas žuvo, Emile, — tarė vaikinas. — Jie įtaria, kad aš nužudžiau dėdę.

— O kam taip atrodo? — reikliai paklausė Emilė.

Vaikinas parodė į savo lankytoją.

— Čia inspektorius Narakotas, — tarė jis ir, pavaizdavęs oficialų pristatymą, niūriai pridūrė: — Mis Emilė Trefusis.

— O! — ištarė Emilė Trefusis.

Ji tyrinėjo inspektorių įdėmiu pilkų akių žvilgsniu.

— Džimas, — tarė ji, — siaubingas idiotas, bet jis žmonių nežudo.

Inspektorius nutylėjo.

— Aš įsitikinusi, — tarė Emilė, atsisukusi į Džimą, — kad tu čia pripliurpei neįtikinamiausių kvailysčių. Jeigu tu, Džimai, dažniau skaitytum laikraščius, žinotum, kad su policininkais negalima kalbėtis, kol greta tavęs nėra žmoniško advokato, kuris jiems galėtų padoriai atsakyti. Kas čia darosi? Jūs jį areštuojate, inspektoriau?

Inspektorius juridiškai raštingai ir korektiškai paaiškino, ką jis būtent daro.

---

* Nuovokumas.

— Emile! — sušuko jaunuolis. — Tu juk nepatikėsi, kad aš tą padariau, juk nepatikėsi?

— Ne, brangusis, — romiai ištarė Emilė, — žinoma, ne. — Ir mąsliai pridūrė: — Tokiam dalykui tau neužtektų ryžto.

— Neturiu aš, neturiu nė vieno draugo pasaulyje, — sukūkčiojo Džimas.

— Kaip tai ne! — tarė Emilė. — Tu turi mane! Ir nenukark galvos, Džimai. Tiktai pažiūrėk, kaip žėri briliantai ant mano kairės rankos bevardžio piršto! Štai tavo ištikima draugė. Eik su inspektorium, o visa kita palik man.

Džimas Pirsonas atsistojo. Jo veidas vis dar buvo sutrikęs. Jis pasiėmė nuo kėdės nugarėlės paltą ir jį apsivilko. Inspektorius Narakotas padavė jam skrybėlę, kuri gulėjo greta ant biuro. Jie pasuko prie durų. Atiduodamas pagarbą mandagumui, inspektorius tarė:

— Viso gero, mis Trefusis.

— Au revoir*, inspektoriau, — svajingai tarė Emilė.

Ir jeigu jis būtų pažinojęs mis Emilę Trefusis geriau, būtų supratęs, jog šie trys žodžiai slepia iššūkį.

11 SKYRIUS

EMILĖ IMASI BYLOS

Pirmadienio rytą buvo atliekamas koronerinis tyrimas**. Beveik iš karto perkeltas į kitą savaitę, jis plačiajai visuomenei jau nebebuvo sensacija. Tačiau šeštadienis ir sekmadienis Ekzemptoną išgarsino. Pranešimas apie tai, jog areštuotas sūnėnas, įtartas dėdės nužudymu, pavertė paskutinio laikraščio puslapio žinutės eilutes didžiulėmis antraštėmis. Pirmadienį į Ekzemptoną privažiavo nemažai reporterių. O Čarlzas Enderbis turėjo pagrindą dar kartą apsidžiaugti išskirtine padėti-

---

* Iki pasimatymo.

** Įvykus priverstinei arba nepaaiškinamoms aplinkybėms mirčiai, Anglijoje ir JAV lavono tyrimas vykdomas kaip teisminis bylos nagrinėjimas, paprastai su prisiekusiaisiais, koroneriu — specialiu vietinės savivaldybės pareigūnu. Jie arba bylą nutraukia, arba perduoda ją teismui.

mi, kurią jis įgijo dėl laimingo atsitiktinumo su futbolo konkurso prizu.

Žurnalisto intuicija jam pakuždėjo nepamesti iš akių majoro Barnebio. Jo kotedžo fotografavimo pretekstu, jis gviešėsi gauti įdomių žinių apie Sitafordo gyventojus ir jų santykius su velioniu.

Nuo Enderbio akių nepraslydo, jog per priešpiečius mažą staliuką prie lango buvo užėmusi gana patraukli mergina. Jį sudomino, ką ji Ekzemptone veikia. Ji buvo apsirengusi paprastai ir pikantiškai geros kokybės drabužiais ir į velionio giminaitę nebuvo panaši. Jos nebuvo galima priskirti ir dykinėjantiems žiopliams.

"Ar ilgai ji čia bus? — susimąstė Enderbis. — Kaip gaila, kad šiandien pusiaudienį man reikia išvykti į Sitafordą. Tai nesiseka! Ką gi, dviejų kiškių nesugausi..."

Bet tuoj po priešpiečių Enderbis buvo maloniai nustebęs. Jis stovėjo netoli "Trijų karūnų", stebėdamas greitai tirpstantį sniegą ir džiaugdamasis švelniais žiemos saulės spinduliais, kai staiga išgirdo balsą, į jį besikreipiantį nepaprastai žavingą balsą:

— Atsiprašau, gal galėtumėte man patarti, ką galima apžiūrėti Ekzemptone?

Čarlzas Enderbis iš karto atsidūrė aukštumoje:

— Aš girdėjau, čia yra pilis, ir nelabai toli. Gal leisite man jus tenai palydėti?

— Tai būtų labai malonu, jeigu jūs galite, — tarė mergina. — Jeigu jūs, žinoma, nelabai užsiėmęs...

Čarlzas Enderbis tuoj pat nuginė mintį, kad jis užsiėmęs. Jie išvyko kartu.

— Jūs juk misteris Enderbis, ar ne taip?

— Taip. O kaip jūs tai sužinojote?

— Man jus parodė misis Beling.

— A-a, aišku.

— Mano pavardė Emilė Trefusis. Noriu, kad jūs man padėtumėte, misteri Enderbi.

— Jums padėti?.. — nustebo Enderbis. — Ką jums į tai atsakyti? Žinoma, aš... bet...

— Suprantate, aš susižiedavusi su Džimu Pirsonu.

— O! — ištarė misteris Enderbis, ir jo vaizduotę sukrėtė atsivėrusios galimybės.

— O policija ketina jį areštuoti. Aš tai tikrai žinau. Ir aš žinau, misteri Enderbi, kad Džimas to nepadare. Aš ir atvažiavau čia, jog įrodyčiau, kad jis niekuo dėtas. Bet man reikalinga pagalba. Be vyro nieko neįmanoma padaryti. Vyrai turi tokių žinių, jie moka tokiais būdais gauti informacijos, jog moterims su jais nėra ko lygintis.

— Ką gi, aš manau, jūs teisi, — patenkintas savimi tarė Enderbis.

— Aš šį rytą mačiau visus tuos žurnalistus, — tęsė Emilė. — Ir, mano nuomone, daugelio iš jų tokie buki veidai. Aš pasirinkau jus, kaip vertą kur kas didesnės pagarbos.

— Paklausykit, aš dievaži su tuo negaliu rimtai sutikti, — tarė dar labiau patenkintas savimi misteris Enderbis.

— Aš jums noriu pasiūlyti savotiškai bendradarbiauti, — pasakė Emilė Trefusis. — Čia laimės abi šalys. Jūs, kaip žurnalistas, man galite lengvai padėti. Aš noriu...

Emilė truputį sutriko. Juk iš tikrųjų misteriui Enderbiui jos planuose buvo skirtas privataus seklio vaidmuo. Jai reikėjo, kad jis eitų, kur ji pasakys, užduotų klausimus, kuriuos ji nori užduoti, — žodžiu, būtų jos vergas. Bet ji suprato, kad tokį pasiūlymą reikia suformuluoti labai subtiliai, kad jis atrodytų maloniai ir patraukliai. Esmė vis tiek buvo tokia: ji turėjo būti padėties šeimininkė.

— Tai aš noriu, — tarė Emilė, — visiškai jumis pasikliauti.

Jos balsas buvo toks žavus, ji šiuos žodžius ištarė taip išraiškingai, kad misteriui Enderbiui saldžiai sugnybo širdį. Tik pamanykit, ši miela, silpna būtybė atsiduoda jo globai!

— Jums tikriausiai labai sunku, — tarė misteris Enderbis ir, paėmęs jos ranką, karštai paspaudė. — Bet, suprantate, — tęsė jis mitriai kaip žurnalistas, — aš visiškai sau nepriklausau, — juk man tenka vykti ten, kur siunčia, na ir visa kita.

— Taip, taip, — tarė Emilė. — Aš apie tai pagalvojau, ir jūs pamatysite, aš irgi galiu būti naudinga. Be abejo, ir aš esu jums tai, ką jūs vadinate sensacija. Jūs galite imti iš manęs kiekvieną dieną interviu, galite iš manęs išgirsti viską, kas, jūsų nuomone, patiktų skaitytojams: "Džimo Pirsono nuotaka", "Mergina, kuri įsitikinusi, kad jis nekaltas!", "Prisiminimai apie Pirsono vaikystę!" Tai yra, aš iš tikrųjų apie jo vaikystę nieko nežinau, — pridūrė ji, — bet kokią tai turi reikšmę!

— Na, jūs tiesiog stebuklas! — sušuko misteris Enderbis. — Tikras stebuklas!

— O po to, — tarė Emilija, įsitikinusi savo sėkme, — aš, savaime suprantama, galiu prieiti prie Džimo giminių. Aš jus galiu pas juos nusivesti kaip savo draugą, o šiaip ten tiesiog prieš jūsų nosį užtrenktų duris.

— Nejaugi jūs manote, kad aš to nesuprantu! — jausmingai sušuko Enderbis, prisiminęs kai kurias savo nesėkmes.

Prieš jį atsivėrė šauni perspektyva. Jam čia visokeriopai sekėsi. Iš pradžių — laimingas atsitiktinumas su futbolo konkursu, o dabar štai Emilė.

— Ką gi, tai šaunu! — karštai sušuko jis.

— Va ir gerai, — tarė atkutusi Emilė ir tuoj pat praktiškai paklausė: — Taigi, ko mes iš pradžių imsimės?

— Aš šiandien vykstu į Sitafordą.

Jis papasakojo apie atsitiktinumą, kuris jį suvedė su majoru Barnebiu: "Neužmirškite, jis iš tų senių, kurie mirtinai neapkenčia laikraštininkų. Bet juk jis negalėjo išgrūsti už durų vyro, kuris jam įbruko penkis tūkstančius svarų?"

— Taip, tai būtų buvę nepatogu, — pritarė Emilė. — Na, o jeigu jūs vykstate į Sitafordą, aš keliauju su jumis.

— Puiku, — tarė misteris Enderbis. — Tiesa, nežinau, ar mes rasime ten kur nors apsigyventi. Kiek žinau, ten yra Sitafordo namas ir keli nedideli kotedžai, priklausantys tokiems kaip Barnebis.

— Kaip nors įsikursime, — tarė Emilė. — Aš jau būtinai ką nors surasiu.

Misteris Enderbis galėjo tvirtai tikėti, kad tokia kieto būdo moteris sėkmingai įveiks visas kliūtis.

Taip jie priėjo sugriuvusią pilį, bet nesusidomėję jos senove atsisėdo ant sienų griuvėsių, priešais nelabai šildančią saulutę, ir Emilė pasakojo toliau.

— Aš žiūriu į šį reikalą be jokių sentimentų, visiškai rimtai. Ir iš pradžių turiu jums pasakyti, kad Džimas nenužudė. Ir tai ne dėl to, kad jį myliu ar noriu pasakyti, kad jo nuostabus charakteris arba dar kas nors panašaus. Matot, aš nuo šešiolikos metų gyvenau visiškai savarankiškai. Aš su moterimis, tiesą sakant, nesiveržiau bendrauti ir labai mažai jas pažįstu, užtat pažįstu vyrus. O jeigu mergina negali teisingai įvertinti vy-

ro ir suprasti, kas jos laukia, ji nieko nepasieks gyvenime. Aš šio to pasiekiau. Dirbu "Liusi" manekene ir jums turiu pasakyti, misteri Enderbi, kad taip prasimušti reikia nemažo talento.

Tad štai, aš tvirtinu, kad pažįstu vyrus, ir galiu aiškiai pasakyti, kad Džimas — silpno būdo žmogus. Gali būti, — tarė Emilė, užmiršusi tvirtų vyrų garbintojos vaidmenį, būtent dėl to jis man ir patinka. Ir aš galiu įsivaizduoti daug įvairių rūšių poelgių, kuriems sugebėčiau jį pastūmėti, net ir nusikaltimą. Bet žmogžudystė! Ne! Juk jis net paprasčiausiai nebūtų galėjęs šiuo daiktu žmogaus apsvaiginti. Jis garantuotai jam būtų kaukštelėjęs ne taip, net jeigu tokia nesąmonė iš tiesų būtų galėjusi įvykti. Jis, misteri Enderbi, pernelyg švelnus sutvėrimas. Jis net negali tverti, kai naikinamos vapsvos. Jis visada stengiasi jas išleisti pro langus jų nepalietęs, ir jos paprastai jį įgelia. Beje, apie tai užteks. Jums tiktai reikia įsiklausyti į mano žodžius ir vadovautis tuo, jog Džimas nekaltas.

— Jūs manote, kad kažkas sąmoningai jį bando apkaltinti? — žurnalisto maniera paklausė Čarlzas Enderbis.

— Ne, nemanau. Matot, niekas nežinojo, kad Džimas važiuoja susitikti su dėde. Žinoma, tvirtai pasakyti negalima, bet čia tik keistas sutapimas ir nesėkmė. Mums reikia rasti tą žmogų, kuris turėjo pretekstą nužudyti kapitoną Treviljaną. Policija įsitikinusi, jog tai "saviškių" darbas, ne valkatos, o langas išlaužtas norint suklaidinti policiją. Juk jis buvo neuždarytas?

— Ir visa tai jūs sužinojote policijoje?

— Iš esmės taip, — atsakė Emilė.

— Ką tai reiškia — iš esmės?

— Viešbučio kambarinė man pasakojo, o jos sesuo ištekėjusi už konsteblio Greivzo, tai ji, be abejo, žino, ką apie tai mano policija.

— Gerai, — tarė Enderbis. — Vadinasi, ne plėšikai. Dirbo "savi".

— Teisingai, — patvirtino Emilė. — Ir policija, tiksliau, inspektorius Narakotas, o jis, mano nuomone, labai blaiviai mąstantis žmogus, ėmė aiškintis, kam naudinga kapitono Treviljano mirtis, o čia it vinis kyšo Džimas, tad jie dabar nė neketina kaip reikiant imtis kitų variantų. Būtent juos mes ir turėsime tirti.

— Tai būtų sensacija, jeigu mes su jumis išaiškintume tik-

rąjį žmogžudį. "Kriminalistas iš "Deili vaier" — štai kokį gaučiau titulą. Beje, tai pernelyg gerai, kad būtų tiesa, — niūriai pridūrė jis. — Tokie dalykai atsitinka tiktai romanuose.

— Kvailystės, — tarė Emilė. — Tokie dalykai atsitinka ir man.

— Jūs nuostabi! — vėl nesusilaikė Enderbis.

Emilė išsitraukė mažą užrašų knygutę.

— Dabar apibendrinkime informaciją. Džimas, jo brolis, sesuo ir teta Dženiferė po kapitono Treviljano mirties gauna po lygiai pinigų. Silvija — Džimo sesuo, ji nė musės nenuskriaus, bet aš to nepasakyčiau apie jos vyrą, jis šlykštus galvijas. Matot, kūrybinė asmenybė. Bjaurus tipas, turi meilužių ir taip toliau. Atrodo, kad jam striuka su pinigais. Pinigai, kuriuos jie turi gauti, faktiškai priklauso Silvijai, bet tai neturi jokios reikšmės. Jis greitai sugebės juos iš jos išmelžti.

— Atrodo, labai nemaloni asmenybė, — tarė misteris Enderbis.

— Taip. Bet įdomus ir kai kuriais atvejais labai drąsus. Moterys taip ir skrenda prie jo. Užtat vyrai, tikri vyrai, jo negali pakęsti.

— Vadinasi, jis — įtariamasis numeris pirmas, — tarė misteris Enderbis ir užsirašė į bloknotą.

— Išsiaiškinti, kur jis buvo penktadienį, nesunku, prisidengus pretekstu paimti interviu ryšium su žmogžudyste. Kaip jūs manote, ką?

— Nuostabu, — tarė Emilė. — Po to eina Braijanas, jaunesnysis Džimo brolis. Jis lyg ir Australijoj, bet juk gali ir grįžti. Žmonėms kartais būdinga veikti be įspėjimo.

— Galbūt jam telegrafuoti?

— Telegrafuokim. Na, o teta Dženiferė, manau, su šiuo įvykiu nieko bendro neturi. Sprendžiant iš to, ką apie ją girdėjau, ji nuostabi ir tvirta moteris. Tačiau juk ji vis dėlto buvo Eksetere, ne taip jau ir toli... Ji galėjo atvažiuoti, aplankyti brolį, o jis galėjo pasakyti ką nors nemalonaus apie jos vyrą, kurį ji dievina, ir ji galėjo įniršti, čiupti šitą daiktelį ir jam tvoti.

— Nejaugi jūs iš tikrųjų taip manote? — nepatikliai paklausė misteris Enderbis.

— Ne, nemanau, Bet, beje, kas žino?.. Po to, žinoma, šio ordonanso eilė. Jis pagal testamentą gauna tiktai šimtą sva-

rų ir, atrodo, patenkintas. Tačiau vėlgi — kas žino?.. Jo žmona — misis Beling giminaitė. Jūs pažįstate misis Beling, "Trijų karūnų" šeimininkę? Ko gero, sugrįžusi jai patapšnosiu per petį. Ji tokia gera, romantiška. Ji, žinoma, manęs pasigailės — juk mano mylimajam teks keliauti į kalėjimą, ir jai gali nutrūkti nuo liežuvio kas nors mums naudingo. Na, ir po to dar yra tas Sitafordo namas. Ir žinote, kas mane stebina?

— Ne. O kas?

— Tos damos. Na tos, kurios vidury žiemos išsinuomojo kapitono būstą. Nepaprastai keista aplinkybė.

— Taip, neįprasta, — pritarė misteris Enderbis. — Ir jos, matyt, kažkaip susijusios su kapitono Treviljano praeitimi. O istorija su spiritizmo seansu irgi gana įtartina. Aš manau, gal man parašyti apie jį į laikraštį? Sužinosiu sero Oliverio Lodžo ir sero Artūro Konano Doilio*, aktorių, kitų skaitytojų nuomonę.

— O kokia istorija apie spiritizmo seansą?

Misteris Enderbis jai čia pat išpasakojo visas smulkmenas. Juk viską, kas buvo susiję su žmogžudyste, jis, šiaip ar kitaip, žinojo.

— Keista, tiesa? — užbaigė jis. — Drįstu manyti, kad verta pasukti galvą. Aš pirmąkart gyvenime susiduriu su tokiu atveju.

Emilė truputį pašiurpo.

— Negaliu pakęsti visokios velniavos, — tarė ji. — Tiktai, atrodo, iš tikrųjų kažkas yra. Bet koks siaubas!

— Bendravimas su dvasiomis neturi praktinės prasmės. Jeigu dvasia sugebėjo pranešti, kad kapitonas negyvas, kodėl ji nepasakė, kas jį nužudė?

— Jaučiu, kad šios mįslės raktas paslėptas Sitaforde, — mįslingai tarė Emilė.

— Taip, mums dera ten kaip reikiant viską sužinoti, — tarė Enderbis. — Aš pasisamdžiau automobilį ir maždaug po pusvalandžio ten važiuoju. Jums geriau keliauti su manimi.

— Būtinai, — tarė Emilė. — O majoras Barnebis?

— Jis nuėjo pėsčias, — paaiškino Enderbis. — Iš karto

* Oliveris Lodžas (1851 — 1940) — anglų fizikas, savo veikaluose rėmęsis idealistinėmis teorijomis, artimomis machizmui.

Artūras Konanas Doilis (1859 — 1930) — anglų rašytojas, išgarsėjęs savo novelėmis ir apysakomis apie seklį Šerloką Holmsą. Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais žavėjosi spiritizmu.

po koronerinio tyrimo. Žinote, kvietė ir mane keliauti kartu. Ir turi noro vilktis per tokį purvą!

— O automobilis ar galės važiuoti?

— Taip. Šiandien kaip tik pirma diena, kai jau galima pravažiuoti.

— Na, ką gi, — tarė pakildama Emilė. — Laikas grįžti į viešbutį. Susidėsiu lagaminą ir truputį paverksiu ant misis Beling peties.

— Tik labai nesusigraudinkite, — gana kvailai palydėjo ją misteris Enderbis. — Viskuo pasikliaukite manimi.

— Taip aš ir padarysiu, — tarė Emilė, — visiškai priešingai savo ketinimams. Taip šaunu, kai yra į ką atsiremti!

Emilė Trefusis iš tikrųjų buvo gana viliojanti jauna moteris.

12 SKYRIUS

AREŠTAS

Grįžusi į "Tris karūnas", Emilė susidūrė su koridoriuje stovinčia misis Beling.

— Oi, misis Beling! — sušuko ji. — O aš šiandien išvažiuoju.

— Suprantu, mis. Traukiniu ketvirtą dešimt į Ekseterą?

— Ne, važiuoju į Sitafordą.

Misis Beling veidas iš smalsumo net ištįso.

— Taip, norėjau jūsų paklausti, gal patarsite, kur ten galima apsigyventi?

— Jūs ten ketinate užtrukti? — smalsavo Beling.

— Taigi taip. Oi, misis Beling, gal galėtume čia kur nors su jumis pasikalbėti? Skirkite valandėlę.

Aiškiai apsidžiaugusi, misis Beling ją nusivedė į savo kabinetą, nedidelį jaukų kambarėlį, kuriame židinyje linksmai spragsėjo ugnis.

— Žinoma, juk jūs niekam nieko nesakysite? — įspėjo Emilė, puikiai žinodama, kad tokia pradžia tiktai padidina smalsumą ir sukelia užuojautą.

— Žinoma, mis, jokiu būdu, — užtikrino misis Beling, ir jos tamsios akys plykstelėjo iš nekantrumo.

— Matote, misteris Pirsonas, tai...

— Vaikinas, kuris buvo apsistojęs pas mane penktadienį ir kurį areštavo policija?

— Areštavo? Iš tikrųjų areštavo?

— Taip, mis, prieš pusvalandį.

Emilė smarkiai išblyško.

— O jūs neklystate?

— Na ne, mis. Mūsų Emė girdėjo iš seržanto.

— Koks siaubas! — tarė Emilė, ji, žinoma, laukė arešto, bet nuo to ne lengviau. — Matote, misis Beling, aš su juo susižiedavusi. Ir jis ne nusikaltėlis, ne! O Viešpatie, kaip aš bijau! — ir Emilė pravirko.

Štai juk ką tik jį išpasakojo savo ketinimus Čarlzui Enderbui, o dabar pati nustebo, kaip lengvai pasirodė akyse ašaros. Verkti pagal užsakymą ne toks paprastas uždavinys. Bet šitos ašaros buvo kažkodėl jau pernelyg tikros. Tai ją išgąsdino. Ne, ne, jai jokiu būdu negalima praskysti. Reikia dėl Džimo susitvardyti. Ryžtingumas, logika, blaivi galva — štai kokios šio žaidimo savybės. Ašarojimas dar niekam niekada nepadėjo.

Ir tuo pat metu ji, davusi valią savo jausmams, pajuto palengvėjimą. Galų gale paverkti ir buvo jos planas. Ašaros, be abejo, sukels misis Beling užuojautą, norą padėti. Tai kodėl nuoširdžiai nepaverkus, jeigu ji vis tiek ketino tai padaryti? Pabliauti tikroviškai, taip, kad išnyktų visos jos abejonės, susijaudinimas, baimė...

— Na ne, brangioji, nusiraminkite, tvardykitės, — tarė misis Beling, ji apkabino Emilės pečius didele motiniška ranka, truputį patapšnojo per nugarą. — Argi aš iš pat pradžių nesakiau, kad jis šito negalėjo padaryti! Toks šaunus jaunas džentelmenas. O šioje policijoje — tikri stuobriai, aš visada taip sakydavau. Visų greičiausiai tai valkatos darbas. Na, tik taip nesijaudinkite, mano geroji, štai pamatysite, viskas susitvarkys.

— Aš jį labai myliu.

Brangus Džimas, mielas, bejėgis berniūkštis, debesyse skrajojantis Džimas! Atsidurti tokioje situacijoje vien dėl to, kad padarė ne tai, ką reikia, ir ne tada, kai reikia. Kokie gi tavo šansai prieš nesujaudinamą, ryžtingą inspektorių Narakotą?

— Mes jį *turime* išgelbėti, — šniurkščiojo ji.

— Būtinai, būtinai, — ramino ją misis Beling.

Emilė ryžtingai nusišluostė akis, paskutinį kartą sukukčiojo

ir mėšlungiškai gurktelėjo. Pakėlusi galvą, ji greitai paklausė:

— Kur galima Sitaforde apsistoti?

Misis Beling susimąstė.

— Yra tiktai viena vieta... Ten stovi didžiulis namas, kurį pastatė kapitonas Treviljanas, jis dabar išnuomotas damai iš Pietų Afrikos; jis ten pastatė ir šešis kotedžus. Tad štai, penktu numeriu pažymėtą kotedžą užima Kurtis, kuris buvo Sitafordo sodininkas, ir misis Kurtis. Ji vasarą nuomoja kambarius, kapitonas jai leido. Daugiau jums nėra kur apsistoti, tai jau tikrai. Kalvis — jo žmona laukiasi aštunto, ten neatsirastų nė vieno laisvo kampo. Dar yra paštas, ten Meri Hibert laiko šešis žmones, o dar moša (vyro sesuo) gyvena sykiu. Na, o kaip jūs ketinate nuvykti į Sitafordą? Jūs samdote automobilį?

— Aš važiuoju su misteriu Enderbiu.

— Ak taip! O kurgi jis apsistos?

— Tikriausiai jam irgi teks apsigyventi pas misis Kurtis. Juk ten atsiras kambarių abiem?

— Nežinau, nežinau... Ar tai padoru jaunai ledi? — tarė misis Beling.

— Jis mano pusbrolis, — tarė Emilė.

O, ji gerai pajuto, kad pažeidusi dorovinius misis Beling principus, nuteiks ją prieš save.

Šeimininkės veidas nušvito.

— Na, tada nieko, — nenorom pritarė ji. — O jeigu netiks, jeigu pas misis Kurtis jums bus nepatogu, jus įkurdins didžiajame name.

— Atleiskite už tai, kad buvau tokia idiotė, — tarė Emilė, dar kartą šluostydamasi akis.

— Tai taip natūralu, mano brangioji. Ir jums nuo to lengviau.

— Taip, — patvirtino nenusižengdama sąžinei Emilė. — Man gerokai lengviau.

— Paverkti ir išgerti geros arbatos — nėra puikesnės priemonės, o puoduką arbatos, mano brangioji, aš jums tučtuojau užplikysiu, kol jūs išeisite į šitą šaltį.

— Oi, ačiū, bet aš visai nenoriu.

— Nieko, kad nenorite, — tarė misis Beling, — reikia būtinai išgerti, — ir ryžtingai atsistojusi, ji nuėjo prie durų. — Ir paprašykite mano vardu Ameliją Kurtis, kad jus prižiūrėtų ir rūpintųsi.

— Jūs tokia gera, — tarė Emilė.

— O aš jau būsiu akyla, — tarė misis Beling, apimta romantiškos nuotaikos. — Aš čia girdžiu daug tokių dalykų, ko net nežino policija... Ir viską, ką sužinosiu, papasakosiu jums, mis.

— Tiesa?

— Dar ko betrūko! Tik jūs nesijaudinkit, mano brangioji, mes greitai išleisim jūsų balandėlį.

— Man reikia susidėti daiktus, — tarė Emilė ir pakilo

— Paprašysiu, kad jums nuneštų arbatą, — tarė misis Beling.

Emilė užlipo į viršų, susidėjo į lagaminą savo negausų turtą, nusiprausė šaltu vandeniu, truputį pasipudravo.

"Tau reikia padoriai atrodyti, — tarė ji pati sau, žvelgdama į veidrodį, po to pridėjo pudros, truputį pasirausvino skruostus. — Įdomu, — pamanė ji, — man iš tikrųjų pasidarė lengviau. Vertėjo truputį atsižadėti savo įpročių."

Ji paskambino. Tuoj pat atsirado kambarinė (užjaučianti konsteblio Greivzo žmonos sesuo). Emilė jai įteikė vieno svaro banknotą ir paprašė neužmiršti jai siųsti naujienas, kokias tiktai jai pavyks gauti iš policininkų. Mergina linktelėjo.

— Pas misis Kurtis į Sitafordą? Būtinai, mis. Viską, ką tiktai iššniukštinėsiu. Mes visi jūsų taip gailimės, mis, aš to nepajėgiu apsakyti. Aš tiktai ir tvirtinu: "Tu pabandyk įsivaizduoti, kad tai atsitiko tau, ir tiek! Viską, viską, ką išgirsiu, viską perduosiu jums, mis.

— Jūs angelas, — tarė Emilė.

— Šiomis dienomis iš "Vulvorto" pirkau šešiapensį* "Siringo nužudymą" — tokia panaši istorija. Ir jūs žinote, mis, kas padėjo aptikti tikrą žudiką? Tiesiog paprastas smalkos gabalėlis. O jūsų džentelmenas labai gražus, juk tiesa, mis? Visai ne toks, koks laikraščiuose išspausdintose nuotraukose. Na, žinoma, padarysiu viską, ką galėsiu, dėl jūsų ir dėl jo.

Ir štai romantiškoji Emilė apleido "Tris karūnas", suprantama, išgėrusi misis Beling skirtą puodelį arbatos.

— Tarp kitko, — tarė ji Enderbiui, kai senutėlis "Fordas"

---

* "F. U. Vulvortas" — amerikiečių prekybinės kompanijos Anglijos filialas, daugelyje Anglijos miestų turi universalinių parduotuvių, parduoda pigias prekes. Šešiapensis — pigi serijinė 1920-ųjų metų pabaigoje leistų detektyvų knygelė.

truktelėjo į priekį, — neužmirškite, — kad jūs — mano pusbrolis!

— Nesuprantu?

— Labai paprasta, — tarė Emilė, — kaime tokie papročiai, jog taip bus geriau.

— Nuostabu! Tokiu atveju aš jus vadinsiu tiesiog Emile, — nesutriko Enderbis.

— Gerai, pusbroli. O koks tavo vardas?

— Čarlzas.

— Gerai, Čarlzai.

Automobilis riedėjo į Sitafordą.

13 SKYRIUS

SITAFORDAS

Sitafordas Emilei sukėlė džiaugsmo. Maždaug už dviejų mylių nuo Ekzemptono jie pasuko iš plento ir duobėtu keliu ėmė ropštis įkalne per viržių brūzgynus, kol pasiekė dešinėje prie durpyno įsikūrusią gyvenvietę. Jie pravažiavo kalvą, kartu su konditerijos parduotuve sujungtą paštą ir siauru keleliu pasuko prie neseniai pastatytų granitinių bungalų eilės. Prie antrojo vairuotojas savo nuožiūra sustojo ir pasakė, jog čia gyvena misis Kurtis.

Misis Kurtis pasirodė esanti mažutė, liesa, žila moteriškutė, bet energinga ir šneki. Ji buvo labai susijaudinusi, kai išgirdo apie žmogžudystę, nes šis girdas į Sitafordą atsirito tiktai šiandien.

— Taip, taip, žinoma, aš jus priimsiu, mis, ir jūsų pusbrolį taip pat, jeigu tiktai jis palauks, kol pavalysiu kambarį. Tikiuosi, jūs neatsisakysite pas mus ir maitintis? Na, kas galėtų pagalvoti! Nužudytas kapitonas Treviljanas, o dabar tyrimas ir kitokie rūpesčiai! Nuo penktadienio ryto mes atkirsti nuo pasaulio. O šį rytą atėjo šita žinia ir mane tiesiog pribloškė. Kapitoną nužudė, — sakau aš Kurčiui, — štai ir įrodymas, kad blogis pasauly dar egzistuoja. Bet ką aš čia jus vaišinu pokalbiais, mis! Eikite gi, eikite! Ir jūs, vaikine, taip pat. Mano arbatinukas karštas, tuojau išgersite po puodelį arbatos: jūs tik-

riausiai pakeliui sušalote, nors šiandien, žinoma, jau šilčiau. O sniego čia pas mus buvo iki dešimties pėdų.

Taip nesiliaujant plepėti, Emilei ir Čarlzui Enderbiui buvo parodytas jų naujasis būstas. Emilei teko mažutis, švarus, nedidelis kambarėlis su vaizdu į kalvos šlaitą, su Sitafordo švyturiu viršuje. Čarlzo kambarys buvo siauras it plyšys, užtat fasadinėje namo dalyje ir su langu į gatvę. Šiame kambariūkštyje tilpo tiktai lova, mažutė komoda ir prausykla.

"Didelis dalykas, kad mes būtent čia! — tarė jis pats sau, kai vairuotojas, padėjęs ant lovos jo lagaminą, gavo atitinkamą atpildą ir išėjo. — Aš pasirengęs suvalgyti savo skrybėlę, jeigu per kitą ketvirtį valandos nesužinosim reikalingų smulkmenų apie kiekvieną Sitafordo gyventoją."

Po dešimties minučių jie sėdėjo apačioje, jaukioje virtuvėje, buvo pristatyti Kurčiui, iš išvaizdos gana griežtam pagyvenusiam žilam žmogui, ir vaišinosi stipria arbata, Devonšyro grietinėle ir kietai virtais kiaušiniais. Jie valgė, gėrė ir klausėsi. Per pusvalandį abu sužinojo viską apie mažo kaimelio gyventojus.

Pirmoji buvo mis Persehaus, kuri gyveno ketvirtu numeriu pažymėtame kotedže: sena neaiškaus amžiaus ir charakterio merga, atvažiavusi čia prieš šešis metus, anot misis Kurtis, numirti.

— Bet, norite — tikėkite, norite — ne, mis, Sitafordo oras toks sveikas, kad ji tapo kur kas raudonesnė, negu atvažiavo. Oras nepaprastai naudingas plaučiams. Mis Persehaus turi sūnėną, kuris ją kartais aplanko, — tęsė ji. — Jis ir dabar štai atvažiavęs pas ją. Bijo, kad iš šeimos neišplauktų pinigai, štai ko atsirito. Gana niūrus jaunimui metų laikas. Bet yra daug būtų laiką sutrumpinti, ir jo atvažiavimas tapo tiesiog išsigelbėjimas jaunajai Sitafordo ledi. Vargšė jauna būtybė, tiktai pagalvokite, atvežti ją vidury žiemos į tokį didžiulį namą! Štai kokios būna motinos egoistės. O juk toji jauna ledi gražutė. Na, o misteris Ronaldas Harfildas ir stengiasi ten dažniau lankytis, neužmiršdamas ir savo tetulės.

Čarlzas Enderbis ir Emilė žvilgtelėjo vienas į kitą. Čarlzas prisiminė, jog Ronaldas Harfildas dalyvavo spiritizmo seanse.

— Į kotedžą iš kitos pusės nuo manojo, į šeštą numerį, ką tik atsikėlė džentelmenas, vardu Diukas, — tęsė misis Kurtis. — Jeigu, žinoma, jį galima pavadinti džentelmenu.

Beje, koks skirtumas! Žmonės dabar vis tiek nelabai susigaudo — ne taip kaip anksčiau. Jam maloniai leido naudotis sklypu. Toks drovus džentelmenas. Iš išvaizdos lyg ir kariškis, tiktai jo manieros ne tos. Visai kas kita majoras Barnebis. Į jį tik dirstelsi, iš karto suprasi — kariškis.

Trečias numeris — tai žemaūgio, garbingo amžiaus misterio Rikrofto būstas. Sako, jis anksčiau važinėjęs į tolimus kraštus paukščių Britų muziejui*. Jis gamtininkas. Nė kiek nesėdi namuose, vis braidžioja po pelkę, kol leidžia oras. Jis turi puikią biblioteką. Visas kotedžas pristatytas knygų spintų.

Antras numeris — tai invalido, kapitono Vajato. Jo tarnas indas. Vargšas, kaip jis šąla! Tai aš apie tarną, ne apie kapitoną. Dar ko, juk jis iš karštųjų kraštų, nieko nuostabaus. Na, ir karštį jie ten pasidarę — siaubas kažkoks. Kaip į krosnį patenki.

Pirmasis numeris — majoras Barnebis. Gyvena jis vienas, aš einu rytais jo kambarių valyti. Jis nepaprastai tvarkingas, galima net sakyti — pedantas. Su kapitonu Treviljanu jie buvo neišskiriami draugai. Ir ant abiejų sienų iškabinėtos vienodos užjūrio galvos.

Kai dėl misis ir mis Vilet, štai jau ko niekaip nesuprasi. Pinigų jos turi iki kaklo. Jų reikalus tvarko Amosas Parkeris iš Ekzemptono, tai jis sako, kad per savaitę jos išleidžia daugiau kaip aštuonis ar devynis svarus. Jūs nepatikėsite, jeigu pasakysime, iš kur joms į šį namą gabena kiaušinius! Įsivaizduokite, tarnai juos veža iš Eksetero! Ir tarnams visa tai nepatinka, aš juos suprantu ir nesistebiu. Misis Vilet juos siunčia į Ekseterą du kartus per savaitę, ir dar automobiliu, ir štai tokio gero gyvenimo jie nori atsikratyti. Ir neklausinėkite, manęs neklausinėkite! Keistas čia dalykas — tokia įdomi ledi slepiasi tokiame užkampyje. Na gerai jau, gerai, matau, arbatėlės atsigėrėt, man reikia nukraustyti indus.

Ji giliai atsiduso, atsiduso ir Čarlzas su Emile. Tokiu greičiu ant jų užgriuvusios naujienos juos tiesiog pribloškė.

Čarlzas išdrįso paklausti:

— Ar majoras Barnebis jau grįžo?

---

* Britų muziejus — vienas iš seniausių ir didžiausių pasaulio muziejų. Jam priklauso Archeologijos ir etnografijos muziejus, gamtos istorijos muziejus, biblioteka, graviūrų ir piešinių rinkiniai. Saugoma gausybė įvairių šalių pasaulinės kultūros paminklų.

Misis Kurtis sustojo su padėklu rankose:

— Taip, sere, žinoma. Kaip visada, atėjo pėsčias, maždaug prieš pusvalandį. "Ar tai jūs, sere? — riktelėjau jam aš. — Nejaugi pėsčias iš Ekzemptono?" O jis taip ramiai atsakė: "O kodėl ne? Jeigu žmogus turi dvi kojas, jam nereikalingi keturi ratai. Taip ar antraip, aš, kaip jūs žinote, misis Kurtis, tai aš atlieku kartą per savaitę". — Taip, sere, bet dabar — kitas reikalas. Toks sukrėtimas: ir žmogžudystė, ir tyrimas. Nuostabu, kaip jūs tam suradote jėgų". Jis tiktai kažką burbtelėjo ir nuėjo toliau. Vis dėlto jis atrodė nekaip. Ir tai stebuklas, kad jis sukorė tokį kelią penktadienio vakarą! Drąsus, galima sakyti, būdamas tokio amžiaus. Tokia kelionė, ir dar tris mylias jau per sniego audrą. Galite sakyti, ką norite, bet šiuolaikinis jaunimas nevertas senių nė puspadžių. Šitas misteris Ronaldas Harfildas niekada to nebūtų padaręs, ir dar aš manau, ir misis Hibert, kuri pašte, taip pat ir misteris Paundas, kalvis, — visi mes manom, kad misteriui Harfildui nederėjo jo leisti vieno. Jam reikėjo eiti kartu. Jeigu majoras Barnebis būtų kur nors prasmegęs pusnynuose, kaltė už tai būtų kritusi misteriui Harfildui. Tai jau tikrai, — ir ji su pergalinga išvaizda skambant indams dingo indų plovykloje.

Misteris Kurtis mįslingai perstūmė seną pypkę iš dešiniojo burnos kampo į kairįjį.

— Moterys, — tarė jis, — daug plepa, — po ilgokos pauzės jis pridūrė: — O pačios nė pusės to, ką pliurpia, iš tikrųjų nežino.

Emilė ir Čarlzas šiuos žodžius išklausė tylėdami. Tačiau, įsitikinęs, kad daugiau nebus nieko pridurta, Čarlzas pritardamas sumurmėjo:

— Jūs visiškai teisus, visiškai.

— A-a, — tarė misteris Kurtis ir nugrimzdo į malonią pasyvią tylą.

Čarlzas atsistojo.

— Aš, ko gero, pasivaikščiosiu, aplankysiu senį Barnebį, — atsiduso jis. — Pasakysiu, jog fotografuosime rytoj rytą.

— Aš eisiu su tavim, — tarė Emilė. — Noriu žinoti, ką jis galvoja apie Džimą ir kaip jis įsivaizduoja šį nusikaltimą.

— Ar turi kuo nors apsiauti, pavyzdžiui, guminius batus? Baisi pliurzalynė.

— Kažkokius velingtonus* nusipirkau, — tarė Emilė.

— Na, kokia tu praktiška, viską apgalvojai.

— Deja, tai nelabai padeda išaiškinti, kas žudikas, — atsiduso Emilė, — bet galėtų padėti įvykdyti žmogžudystę, — susimąsčiusi pridūrė ji.

— Na, tik manęs nenužudyk, — tarė Enderbis.

Jie išėjo. Misis Kurtis tuoj pat grįžo į virtuvę.

— Jie nusprendė užsukti pas majorą, — tarė misteris Kurtis.

— A-a, — atsakė misis Kurtis. — Na, ir ką tu apie tai manai? Kuo ne porelė? Tiesa, sako, vestuvėms pusbrolis su pussesere blogai. Po to gimsta kurti, nebyliai, visokie silpnapročiai. Jis tai ją įsimylėjęs, iš karto matosi. O va ji — ji gudri paukštytė, panaši į mano garsiąją tetulę Sarą Belindą. Žino, ko nori, ir žino, ko reikia vyrams. Įdomu, ko ji trokšta dabar? Ir žinai, ką aš, Kurti, galvoju?

Misteris Kurtis kažką sumurmėjo.

— Šis jaunas džentelmenas , kurį už žmogžudystę sulaikė policija, jis ir yra jos atodūsių objektas, aš tuo įsitikinusi. Ir ji čia atsitrenkė apsiuostyti, ką nors sužinoti. Ir prisiminsi mano žodžius, — tarė misis Kurtis, suskambinusi indais, — jeigu čia galima ką nors *sužinoti*, tai ji būtinai sužinos.

14 SKYRIUS

MOTINA IR DUKTĖ

Tuo metu, kai Čarlzas ir Emilė nuėjo aplankyti majorą Barnebį, inspektorius Narakotas sėdėjo Sitafordhauso svetainėje ir bandė išsiaiškinti, kas tokia misis Vilet.

Jis negalėjo su ja anksčiau susitikti, nes keliais iki šio ryto pravažiuoti nebuvo įmanoma. Jis visaip ją įsivaizdavo, tačiau tokio dalyko, šiaip ar taip, nesitikėjo. Ne jis, o misis Vilet paėmė iniciatyvą į savo rankas.

Ji energingai įėjo į kambarį: dalykiška, pasirengusi susitikimui. Prieš jį stovėjo aukšta, pailgaveidė, įdėmaus žvilgs-

* Velingtonai (nuo hercogo Velingtono) — aukšti odiniai batai, skirti jodinėjimui, iš priekio pridengiantys kelį. Dabar dažniau (taip pat ir čia) guminiai batai su aulais iki kelių.

nio moteris. Ji vilkėjo šilkinio trikotažo įmantriu kostiumu, mūvėjo plonas šilkines kojines, avėjo lakuotus, aukštais kulnais batelius. Ant rankų — brangūs žiedai, ant kaklo — dirbtinių, bet gerai pagamintų perlų vėrinys. Visa tai niekaip nesiderino su kaimo gyvenimu.

— Inspektorius Narakotas? — tarė misis Vilet. — Man suprantama, kodėl jus panorote aplankyti šiuos namus. Tokia tragedija! Tiesiog neįmanoma patikėti. Ir suprantate, mes apie tai sužinojome tiktai šiandien rytą. Mes baisiai sukrėsti. Prašom sėsti, pone inspektoriau. O čia mano duktė, Violeta.

Jis iš karto nė nepastebėjo merginos, kuri įėjo paskui jį, aukštos ir gana simpatiškos, šviesiaplaukės, žydraakės merginos.

Misis Vilet atsisėdo.

— Jeigu tiktai jums galėčiau padėti, inspektoriau! Aš taip mažai žinau apie vargšą kapitoną Treviljaną, bet jeigu jums kas nors ateis į galvą...

— Ačiū, madam... Be abejo, niekada nežinai, kas gali praversti, o kas ne, — lėtai tarė inspektorius.

— Aš jus suprantu. Galbūt namuose ir atsiras kas nors, kas galės nors kiek nušviesti šį siaubingą įvykį, bet aš smarkiai tuo abejoju. Kapitonas Treviljanas išsivežė visus asmeninius daiktus. Mano nuomone, jis bijojo, kad aš paliesiu žvejybos įrankius. Šaunus buvo žmogus, — ji truputį šyptelėjo.

— Jūs nebuvote su juo pažįstami?

— Anksčiau, kol dar negyvenau šiame name? Ne! O po to, po to aš jį kviečiau kelis kartus, bet jis taip ir neatvažiavo. Vargšelis buvo labai drovus. Čia ir visa esmė. Pažinojau nemažai tokių vyrų. Žmonės sako, kad jie neapkenčia moterų, kalba apie juos visokias kvailystes, o iš tikrųjų didžiausias kaltininkas — nuolatinis drovumas. O, jeigu tiktai aš jį būčiau dažniau kvietusi į svečius, būčiau įveikusi visas šias kvailystes, — ryžtingai tarė misis Vilet. — Tokie vyrai reikalauja pastangų.

Inspektorius Narakotas pradėjo suprasti gynybinę kapitono Treviljano poziciją savo gyventojų atžvilgiu.

— Mes abi jį kvietėme, — tęsė misis Vilet. — Juk tiesa, Violeta?

— Taip, taip, mama.

— Iš esmės jis širdyje buvo paprastas jūrininkas, — tarė misis Vilet. — O moterims patinka jūrininkai, inspektoriau.

Išėjo taip, kad pokalbiui visą laiką vadovavo misis Vilet. Inspektorius Narakotas įsitikino, kad ji nepaprastai vikri moteris. "Sprendžiant iš jos elgesio, ji čia niekuo dėta, — pagalvojo inspektorius. — Antra vertus, galbūt ir kalta?.."

— Štai apie ką norėčiau sužinoti... — tarė jis ir susimąstė.

— Aš jūsų klausau, inspektoriau.

— Kaip jūs, be abejo, žinote, kūną aptiko majoras Barnebis. Jo atradimui pasitarnavo šiame name atsitikęs įvykis.

— Jūs norite pasakyti?..

— Taip, turiu omeny stalo sukimą. Ir jūs man atleisite...

Mergina tyliai riktelėjo.

Jis staigiai atsisuko.

— Vargšė Violeta, — tarė misis Vilet. — Ji buvo taip susijaudinusi. Žinoma, ir mes visi buvom susijaudinę. Tiesiog galva neišneša! Aš neprietaringa, bet čia jau iš tikrųjų kažkas visiškai nepaaiškinama.

— Ir tai iš tikrųjų tada įvyko?

Misis Vilet išplėtė akis:

— Ar įvyko? Žinoma, įvyko. Pamaniau, jog tai juokai, labai žiaurūs juokai, kvailio išmonė. Aš įtariau Ronaldą Harfildą...

— Ką tu, ką tu, mama! Aš įsitikinusi, kad tai ne jis. Jis prisiekė, kad čia niekuo dėtas.

— Aš sakau, kad pagalvojau tą momentą, Violeta. Kas tai galėjo būti, jeigu ne pokštas?

— Įdomu, — tarė inspektorius. — Ir jūs buvote susijaudinusi, misis Vilet?

— Mes visi buvome susijaudinę. Mes juk tiesiog kvailiojome, be jokių blogų minčių. Juk jūs žinote, kaip tai būna. Taip malonu pasilinksminti žiemos vakarą. Ir štai netikėtai — šitas dalykas! Aš buvau labai supykusi.

— Supykusi?

— Žinoma. Juk pamaniau, jog tai kažkas tyčia pajuokavo.

— O dabar?

— Ką dabar?

— Ką dabar manote?

Misis Vilet sutrikusi skėstelėjo rankomis:

— Nežinau, ką ir sakyti. Tai tiesiog kažkas antgamtiška.

— O jūs, mis Vilet?

— Aš? — mergina krūptelėjo. — Aš... aš nežinau. Aš nie-

kada šito neužmiršiu. Man per naktis sapnuojasi. Aš daugiau niekada nedrįsiu sukti stalo.

— Aš manau, kad misteris Rikroftas imtų tvirtinti, kad čia negalėjo būti jokios apgavystės, — tarė motina. — Jis tokiais triukais tiki. Tiesa, aš linkusi ir pati tikėti. Kuo tai dar galima paaiškinti, jei ne dvasios laišku?

Inspektorius Narakotas pakratė galvą. Pokalbį apie stalo siūbavimą jis užmezgė tam, kad atitrauktų dėmesį. Jo kitas žingsnis buvo lyg ir atsitiktinė pastaba.

— Ir nenuobodu jums čia žiemą, misis Vilet?

— O, čia nuostabu! Mums didelė permaina. Mes juk, žinote, pietų afrikietės.

Jos tonas buvo guvus ir be gudravimų.

— Ak, štai kaip? Ir iš kokios jūs Pietų Afrikos dalies?

— Iš Keipo*. Violeta dar niekada nebuvo Anglijoje. Ji sužavėta.

— Ir kas jus privertė atsikraustyti į tokį tolimą užkampį?

Jo balse nuskambėjo tarsi neįkyrus smalsumas.

— Mes daug skaitėme apie Devonšyrą, ypač apie Dartmurą. Mums ir garlaivyje pateko viena knyga — viskas apie Videkombo mugę. Aš taip svajojau pamatyti Dartmurą!

— O kodėl apsigyvenome Ekzemptone? Tai juk nedidelis, mažai žinomas miestelis.

— Na, štai mes skaitėme, kaip jau sakiau, knygas, o po to garlaivyje atsirado vaikinas, kuris daug pasakojo apie Ekzemptoną. Miestas jam taip patiko!

— Kokia to vaikino pavardė? — paklausė inspektorius. — Jis iš šių vietų kilęs?

— Kaipgi jį vadino? Mano nuomone, Kalenas. Ne, Smitas. Bet kas čia man pašidarė? Ir iš tikrųjų negaliu prisiminti. Juk jūs žinote, inspektoriau, kaip būna: susipažįstate garlaivyje su žmonėmis, ketinate su jais susitikti, o išlipate į krantą ir po savaitės jau negalite prisiminti jų vardų! — ji nusijuokė. — Toks buvo nuostabus berniukas! — Ir neypatingai gražus, rudokas, bet simpatiškai šypsojosi.

— Ir dėl jo nusprendėte išsinuomoti šiame krašte namą? — nusišypsojo inspektorius.

— Negi jau mes atrodome tokios beprotės?

“Išmintinga, — pamanė Narakotas, — tikrai išmintinga.”

* Keiptaunas.

Jis ėmė suprasti misis Vilet triukus. Ji stengėsi atsakyti priekaištais į priekaištus.

— Vadinasi, jūs parašėte į nuomojimo kontorą ir teiravotės būsto?

— Taip, ir jie mums atsiuntė duomenis apie Sitafordą. Tatai buvo kaip tik, ko mes norėjome.

— Aš čia nesutikčiau gyventi tokiu metų laiku, — šyptelėjo inspektorius.

— Reikia pasakyti, kad mes irgi, jeigu būtume anksčiau gyvenę Anglijoje, — atsakė misis Vilet.

Inspektorius atsistojo:

— Kaip jūs sužinojote Ekzemptono agento pavardę, adresą? Tai tikriausiai buvo nelengva?

Stojo tyla. Pirmoji tyla pokalbyje. Jam pasirodė, kad jis išvydo misis Vilet akyse apmaudą. Į šį klausimą ji neturėjo atsakymo. Motina atsisuko į dukrą:

— Kaip, Violeta? Aš kažkodėl negaliu prisiminti.

Merginos akyse buvo kita išraiška. Ji atrodė išsigandusi.

— Ak, taip! — tarė misis Vilet. — Delfridžas. Informacijos biuras. Jis visiškai neįprastas. Aš ten visada apie viską teiraujuosi. Aš jų paprašiau pasakyti patį patikimiausią agentą, ir jie pasakė.

"Išradinga, — pamanė inspektorius. — Labai išradinga, bet vieno išradingumo nepakanka. Aš jus sugavau, madam."

Jis prabėgomis apžvelgė namą. Nebuvo nei popierių, nei uždarytų dėžių, nei užrakintų spintų. Misis Vilet jį lydėjo žvaliai plepėdama. Jis jai padėkojo, nusilenkė ir pasuko prie durų. Ir čia, atsisukęs, jis už nugaros išvydo merginos veidą. Jo išraiška buvo visiškai aiški — baimė! Kai jos niekas nestebėjo, jos veidas buvo išsigandęs!

Misis Vilet tebekalbėjo:

— Deja, mes turime vieną apmaudžią kliūtį. Namų bėdos, inspektoriau. Tarnams čia nepatinka, visi grasina greitu laiku išeisią. O žinia apie žmogžudystę, atrodo, juos visai sukėlė ant kojų. Nežinau, ką daryti. Tikriausiai teks priimti tarnauti vyrus. Būtent taip pataria tarnų nuomojimo biuras Eksetere.

Inspektorius kažką automatiškai atsakė. Jis jos plepėjimo neklausė. Jam iš galvos neišėjo merginos veidas. Taip, misis Vilet, žinoma, nieko nepasakysi dėl išradingumo stokos. Bet vien išradingumo čia maža. Jeigu šios moterys ne-

turi nieko bendro su kapitonu Treviljanu, tad kas taip sujaudino Violetą?

Jis, sukdamas dėl to galvą, jau buvo bežengiąs per slenkstį. Ir staiga jis išnaudojo savo paskutinį šansą.

— Tarp kitko, — atsisukęs tarė jis, — juk jūs pažįstama su jaunuoju Pirsonu?

Įsivyravo tyla. Po to misis Vilet prakalbo:

— Pirsonas? Kažkodėl neprisimenu...

— A-ach! — nuskambėjo užpakaly jo kambaryje ir pasigirdo krentančio kūno garsas.

Inspektorius bematant peržengė slenkstį ir įėjo į kambarį. Violeta Vilet gulėjo apalpusi.

— Vargšė mergaitė! — verkė misis Vilet. — Visa ši įtampa, ir dar toks smūgis... Šis kvailas bendravimas su dvasiomis, po to žmogžudystė... Ji tokia silpnutė... Aš dėkoju jums, inspektoriau. Taip, taip, prašau paguldyti ją ant sofos. Ir jeigu jūs dar paskambintumėte tarnaitei... Ne, manau, jūs daugiau niekuo negalite padėti. Labai jums ačiū...

Inspektorius, niūriai sučiaupęs lūpas, žingsniavo keliuku. Jis žinojo, kad Džimas Pirsonas susižiedavęs su ta žavinga mergina, kurią jis matė Londone. Tai kodėl Violeta Vilet, tik išgirdusi jo pavardę, alpsta? Koks čia ryšys?

Išėjęs už vartų, jis neryžtingai sustojo. Po to išsitraukė iš kišenės nedidelę užrašų knygutę. Joje buvo šešių bungalų gyventojų sąrašas su trumpomis pastabomis prie kiekvienos pavardės. Panašus į bigę inspektoriaus Narakoto smilius sustojo ant užrašo ties šeštojo numerio kotedžu.

“Taip, — tarė sau jis. — Reikia dabar pas jį užsukti.”

Dideliais žingsniais jis žvaliai nužingsniavo pirmyn ir, paėmęs už durų žiedo, ryžtingai pasibeldė į šeštu numeriu pažymėto bungalo duris, kuriame gyveno misteris Diukas.

15 SKYRIUS

VIZITAS PAS MAJORĄ BARNEBĮ

Priėjęs prie paradinių majoro Barnebio durų, misteris Enderbis linksmai į jas pasibeldė. Durys tuoj pat atsivėrė, ir įraudusiu veidu ant slenksčio pasirodė misteris Barnebis.

— Ak, tai jūs? — be ypatingo entuziazmo tarė jis ir jau ketino dar kažką sakyti, bet jo žvilgsnis įsmigo į Emilę, ir jo veidas pasikeitė.

— Čia mis Trefusis, — pristatė ją Čarlzas tokiu tonu, tarsi būtų ištraukęs kozirio tūzą. — Ji labai norėjo su jumis susipažinti.

— Ar galima užeiti? — meiliausiai nusišypsojusi paklausė Emilė.

— O, be abejo! Žinoma, užeikite! — mikčiodamas tarė šeimininkas.

Nupėdinęs į svetainę, jis kažkodėl ėmėsi perstumdyti stalus ir kėdes.

Emilė, savo ruožtu, iš karto griebė jautį už ragų.

— Matote, majore Barnebi, aš susižiedavusi su Džimu, Džimu Pirsonu. Natūralu, kad aš dėl jo jaudinuosi.

Stumdamas stalą, majoras ir sustojo išsižiojęs.

— O Viešpatie! — tarė jis. — Blogi reikalai! Aš net nepajėgiu išreikšti, kaip dėl to gailiuosi.

— Majore Barnebi, nuoširdžiai pasakykite, ar jūs tikite, kad jis kaltas? Jeigu taip, tai ir sakykite. Norėčiau, kad man nemeluotų.

— Nemanau, kad jis kaltas, — garsiai ir tvirtai tarė majoras Barnebis; kitą kartą jis energingai pliaukštelėjo per minkštą kėdės sėdynę ir atsisėdo veidu į Emilę. — Šaunus, šaunus vyrukas. Bet neužmirškite, jis gali būti ir silpnavalis. Neįsižeiskite, jeigu pasakysiu, pasipainiojus jo kelyje pagundai, jis gali nesunkiai pasukti į šalį. Bet ryžtis žmogžudystei — ne. Ir supraskite, aš žinau, ką sakau, per mano rankas perėjo nemažai pavaldinių. Dabar priimta pajuokauti iš išėjusių į atsargą, bet kai kur, mis Trefusis, mes vis dėlto nutuokiame.

— Aš tuo neabejoju, — tarė Emilė. — Aš jums labai už šiuos žodžius dėkinga.

— Gal išgersite viskio su soda? — pasiūlė majoras. — Manau, kad daugiau nieko nėra, — atsiprašinėdamas tarė jis.

— Ačiū, majore Barnebi, ne.

— Galbūt tiktai sodos?

— Ačiū, nereikia, — tarė Emilė.

— Reikėtų jums pasiūlyti arbatos, — susimąstęs tarė majoras.

— Mes jau gėrėm, — tarė Čarlzas, — pas misis Kurtis.

— Majore Barnebi, — tarė Emilė, — ir kas gi, kaip jūs manote, tai padarė? Kokios jūsų prielaidos?

— Ne, tebūnie aš prakeiktas, jeigu ką nors drįsčiau kaltinti! — tarė majoras. — Visiškai aišku, kad ten įsilaužė diegas, na, o policija dabar tvirtina, kad taip negalėjo būti. Beje, tai jų reikalas, vadinasi, jiems geriau ir žinoti. Sako — niekas neįlindo, taip, galbūt niekas nelindo. Bet tiktai tai neįtikėtina, mis Trefusis. Kiek žinau, Treviljanas visam pasauly neturėjo nė vieno priešo.

— Ir jau jūs tai tikrai žinotumėte, jeigu toks būtų? — sukluso Emilė.

— Na, žinoma, Aš tai jau žinojau apie Treviljaną tikriausiai daugiau negu dauguma jo giminių.

— O ar jūs negalite prisiminti ką nors tokio... na, tokio, kad nors kiek padėtų?.. — paklausė Emilė.

Majoras papašė trumpučius ūsus.

— Nutuokiu, nutuokiu apie ką jūs. Tai tik knygose. Turėtų būti menka smulkmena, kurią man derėtų prisiminti ir ji būtų bylos raktas. Bet ne, atleiskite, nieko tokio nėra. Treviljanas gyveno įprastą, normalų gyvenimą. Laiškų gaudavo labai nedaug, o rašė dar mažiau. Incidentų su moterimis gyvenime neturėjo, dėl to galiu galvą guldyti. Ne, aš apstulbęs, mis Trefusis.

Visi trys nuščiuvo.

— O kaip jo tarnas? — paklausė Čarlzas.

— Jie kartu daug metų. Jis tikrai ištikimas.

— Jis neseniai vedė, — tarė Čarlzas.

— Vedė labai kuklią, padorią merginą.

— Majore Barnebi, — tarė Emilė, — atleiskite, jeigu ką ne taip pasakysiu, bet argi jūs neišsigandote, sužinojęs... apie jį?

Majoras patrynė nosį, jis buvo sutrikęs, kaip ir visada, prasidėjus kalboms apie stalo sukimą.

— Na, neneigsiu. Žinojau, kad visa tai gryna nesąmonė, ir vis dėlto...

— Vis dėlto kažkaip pajutote, kad čia kažkas ne taip, — padėjo užbaigti Emilė.

Majoras linktelėjo.

— Štai tas mane ir stebina, — tarė Emilė.

Vyrai smalsiai pažvelgė į ją.

— Aš galbūt nesugebėsiu tiksliai išreikšti to, ką noriu, —

tarė Emilė, — bet esmė štai kur: jūs sakote, kad netikite stalo sukiojimu, ir vis dėlto, nepaisant baisaus oro, nepaisant absurdiško fakto, jus apėmė toks nerimas, kad jūs nusprendėte eiti ir savo akimis įsitikinti, ar kapitonas gyvas ir sveikas. O jūs nemanote, jog taip galėjo būti dėl to... dėl to, kad atmosferoje buvo kažkas tokio... Na, aš noriu pasakyti, — beviltiškai tęsė ji, majoro veide nematydama supratimo ženklų, — noriu pasakyti, kad kažkieno galvoje, kaip ir jūsų, taip pat kažkas buvo. Ir tą "kažką" jūs pajutote.

— Na, jau aš nežinau, — tarė majoras ir vėl pasitrynė nosį. — Žinoma, — paslaugiai pridūrė jis, — moterys, štai jos iš tikrųjų tokius dalykus priima rimtai.

— Moterys! — sušuko Emilė, o sau panosėj tyliai pridūrė: — Na, atrodo, nuo šito niekur nedingsi, — ji skubiai atsisuko į majorą: — O kas per vienos tos damos Vilet?

— O, jos... — Majoras pasirausė atmintyje. Jis nebuvo mokovas apibūdinti, — jos, žinote, labai malonios... paslaugios, na, žodžiu, maždaug tokia prasme...

— Ir kam joms staiga prireikė tokio namo Sitaforde ir dar šiuo metų laiku?

— Nesuprantu, — atsakė majoras, — o ir niekas to negali suprasti, — pridūrė jis.

— Ir tai jums neatrodo pernelyg keista? — neatsitraukė Emilė.

— Be abejo, keista. Tačiau visokių būna skonių. Taip ir inspektorius sakė.

— Tai kvailystės, — tarė Emilė. — Žmonės nieko nedaro be priežasties.

— Na, nežinau, — atsargiai tarė majoras Barnebis. — Kai kurie nedaro. Jūs, mis Trefusis, nedarysite. O kai kurie... — jis atsiduso ir palingavo galvą.

— Jūs tvirtai tikite, kad jos anksčiau nepažinojo kapitono Treviljano?

Majoras atmetė šią prielaidą. Treviljanas jam būtinai būtų apie tai sakęs. Ne, ne, jis ir pats buvo nustebęs, kaip ir kiti.

— Vadinasi, ir jam tai atrodė keistai?

— Žinoma. Aš jums ką tik sakiau, kad mes visi buvome tos pat nuomonės.

— O kaip misis Vilet žiūrėjo į kapitoną Treviljaną? — paklausė Emilė. — Ar stengėsi jo vengti?

Majoras negarsiai sukikeno.

— Ką jūs, jokiu būdu! Tiesiog jam nedavė praeiti, vis kvietė jas aplankyti.

— O... — susimąsčiusi nutęsė Emilė, truputį patylėjo ir vėl prakalbo: — Taip ji galėjo, ir tai visiškai įmanoma, galėjo išsinuomoti šį namą, turėdama tikslą susipažinti su kapitonu Treviljanu.

— M-m-taip, — susimąstė ir majoras. — Manau, galėjo. Ko gero, labai brangus savo ketinimų įgyvendinimo būdas.

— Nežinau, — tarė Emilė. — Su kapitonu Treviljanu tikriausiai kitu būdu būtų sunku susipažinti?

— Taip, ko gero, sunku, — pritarė velionio kapitono draugas.

— Įdomu, — tarė Emilė.

— Inspektorius irgi apie tai pagalvojo, — tarė Barnebis.

Emilė staiga pajuto, kad šis inspektorius Narakotas ją erzina. Viskas, apie ką ji galvojo, atrodė, jau buvo apgalvota inspektoriaus. Tai žeidė jaunosios moters, kuri save laikė įžvalgesne už kitus, savimeilę.

Ji atsistojo ir ištiesė ranką.

— Labai jums ačiū, — tarė ji paprastai.

— Jeigu tik būčiau galėjęs jums daugiau padėti, — pratarė majoras. — Aš tiesus žmogus. O jeigu būčiau truputėlį nuovokesnis, galbūt ir sugrabaliočiau ką nors tokio, kas jums atstotų raktą. Šiaip ar taip, galite manimi pasikliauti.

— Ačiū, — tarė Emilė, — turėsiu omeny.

— Iki pasimatymo, sere, — nusilenkė Enderbis. — Aš rytoj pas jus ateisiu su kamera, suprantate?

Barnebis kažką burbtelėjo.

Emilė ir Čarlzas grįžo pas misis Kurtis.

— Užeikim pas mane, — tarė Emilė Enderbiui. — Reikia pasikalbėti!

Ji atsisėdo ant vienintelės kėdės, o Čarlzas — ant lovos. Nuplėšusi skrybėlę, Emilė ją sviedė į kambario kampą.

— Dabar paklausyk, — tarė ji. — Man rodos, kad radau vieną atramos tašką. Galbūt aš teisi, galbūt — ne, šiaip ar taip, kirba mintis. Aš jau visko prisigalvojau dėl to stalo sukiojimo. Tu juk šituo kartais užsiimdavai, taip?

— Taip, kartais, bet, žinoma, nerimtai.

— Aišku, nerimtai. Tokiais dalykais užsiima lietingu oru

ir visą laiką vienas kitą kaltina, jog jis slapta pasukęs stalą. Na, žodžiu, jeigu tu dalyvavai, tai žinai, kaip tai vyksta. Stalas pradeda paraidžiui rodyti kažkieno vardą, kažkam pažįstamą vardą. Labai dažnai jį jau atspėja iš pirmųjų raidžių, bet mano, jog visa tai niekai ir iš tikrųjų nieko neišeis, ir tuo pat metu stalą, kaip sako, sąmoningai pasuka. Noriu pasakyti, kad atspėjus būtinai nevalingai kas nors stukteli, pasirodo kita raidė, ir reikalas baigtas. Ir taip būna, kad kuo mažiau jūs to norite, tuo dažniau taip išeina.

— Taip, tai teisybė, — pritarė Enderbis.

— Aš nė akimirksniu nepatikėsiu dvasių egzistavimu ir kitais panašiais dalykais. Bet, tarkime, vienas iš tų žaidėjų, žinojo, kad šią valandėlę žudo kapitoną Treviljaną...

— Na, žinai, — užprotestavo Čarlzas, — tai jau per daug!

— Juk nebūtinai turi būti taip. Aš manau, kad taip galėjo būti. Mes tiesiog kuriame hipotezę, ir tiek. Mes manome, kad kažkas žinojo, jog kapitonas Treviljanas negyvas, ir negalėjo to paslėpti. Stalas jį išdavė.

— Tai, žinoma, sąmoninga, — tarė Čarlzas, — bet aš nė už ką nepatikėsiu, jog tai tiesa.

— Mes sakysim, jog tai tiesa, — ryžtingai tarė Emilė. — Aš įsitikinusi, jog aiškinant nusikaltimą, nereikia bijoti prielaidų.

— Taip taip, aš sutinku, — tarė misteris Enderbis. — Mes sakysim, jog tai tiesa, jeigu taip nori.

— Ir ką mums reikia padaryti, — tarė Emilė, — tai kaip reikiant ištirti tuos, kas dalyvavo žaidime. Pradėsim nuo majoro Barnebio ir misterio Rikrofto. Ta-aip, atrodo visiškai neįtikėtina, kad vienas iš jų būtų nusikaltimo bendrininkas. Po to misterio Diuko eilė. Hm-m, dabar mes nieko apie jį nežinom. Jis visai neseniai čia atvažiavo ir, galimas daiktas, jis ir yra tas kraupusis nežinomasis, kažkokios gaujos dalyvis. Padėsim prie jo pavardės raidę “iks”. Ir štai pagaliau motina ir duktė. Jos yra labai mįslingos.

— O kokia joms nauda iš kapitono Treviljano mirties?

— Iš pirmo žvilgsnio — jokios. Bet jeigu mano teorija teisinga, kažkoks ryšys turi būti. Mums reikia išaiškinti, kur jisai glūdi.

— Gerai, — tarė misteris Enderbis. — Na, o jeigu ne?

— Ką gi, pradėsim viską iš pradžių, — tarė Emilė.

— Klausykit! — staiga sušuko Čarlzas.

Jis pakėlė ranką. Po to priėjo prie lango ir jį atidarė, ir Emilė taip pat išgirdo garsą, kuris patraukė jos dėmesį. Tai buvo tolimas didelio varpo garsas.

Iš apačios pasigirdo susijaudinęs misis Kurtis balsas.

— Jūs girdite — varpas, mis, jūs girdite?

Emilė atidarė duris.

— Kas tai? — paklausė ji.

— Tai Prinstono varpas, mis, netoli, už dvylikos mylių. Vadinasi, pabėgo katorgininkas. Džordžai, Džordžai, na kur jis dingo? Skambina varpas! Katorgininkas laisvėje!

Ji nuėjo į virtuvę, ir jos balsas nuščiuvo.

Čarlzas uždarė langą ir vėl atsisėdo ant lovos.

— Gaila, kad viskas vyksta ne taip, — ramiai tarė jis. — Kad šis katorgininkas būtų pabėgęs penktadienį! Iš karto mūsų žudiko niekas nebūtų įtaręs. Ir jokių paieškų. Alkanas, sužvėrėjęs nusikaltėlis įsilaužia į namą, o Treviljanas gina savo tvirtovę*, niekšas jam smogia. Viskas taip paprasta.

— Kad taip būtų... — atsidususi pridūrė Emilė.

— O čia, — tarė Čarlzas, — jis pabėga trim dienom vėliau. Tai juk visiškai niekam netinka.

Ir jis liūdnai palingavo galvą.

16 SKYRIUS

MISTERIS RIKROFTAS

Kitą rytą Emilė nubudo anksti. Būdama sveikai galvojanti jauna moteris, ji suprato, kad pabendrauti su misteriu Enderbiu, kol rytas kaip reikiant neprasidėjo, mažai vilties. Apimta nerimo, ji ilgiau negalėjo gulėti lovoje ir panoro pasivaikščioti. Ji nuėjo keliu į visai priešingą pusę nuo tos, iš kurios jie atvažiavo vakar vakare.

Emilė pražingsniavo pro Sitafordhauso vartus, juos paliko dešinėje, ir kelias taip pat staigiai pasuko dešinėn, pakilo aukštyn į kalvą, atvedė į platų viržyną, pavirto į žolėtą takelį, o greitai ir visai dingo. Rytas buvo nuostabus — gaivinantis, žva-

* Anglų priežodis: “Mano namai — mano tvirtovė”.

linantis, o vaizdas — žavintis. Emilė užkopė į aukščiausią Sitafordo Toro viršūnę — ant fantastiškų pilkų akmenų luitų sangrūdų. Iš šios aukštumos ji žvelgė į viržių brūzgynus. Juose, kiek tik aprėpė akys, nesimatė nė gyvenviečių, nė kelių. Po jos kojomis, Toro papėdėje, gulėjo pilki granito uolų luitai. Apžvelgusi priešais ją atsivėrusį peizažą, ji apsigręžė ir pažvelgė į šiaurę, iš kur atėjo. Tiesiai po ja buvo Sitafordas; truputį į šoną nuo kalvos — kvadratinis pilkas Sitafordhauso masyvas, už jo — mažų kotedžų eilė. Toli slėnyje stūksojo Ekzemptonas.

"Visada geriau viską apžiūrėti iš tokio aukščio, — susižavėjusi pamanė Emilė. — Tarsi iš viršaus apžiūrėtum lėlių namo vidų."

Kad taip nors trumpam būtų galima susipažinti su Treviljanu! Bet teko remtis kitų žmonių nuomone, o Emilė kol kas nežinojo atvejo, kad kitų įvertinimas būtų tikslesnis negu jos pačios. Ne, kitų žmonių įspūdžiai jai nepatiko. Jie, žinoma, gali būti visiškai teisingi, bet jais vadovautis negalima. Negalima, taip sakant, naudotis kito žmogaus regėjimo kampu.

Apmaudžiai svarstydama šią temą, Emilė atsiduso ir pasuko toliau.

Ji buvo taip panirusi į savo mintis, kad nieko aplinkui nepastebėjo. Ji krūptelėjo iš netikėtumo, per keletą pėdų nuo savęs išvydusi nedidelio ūgio pagyvenusį džentelmeną. Jis mandagiai laikė rankose skrybėlę ir smarkiai alsavo.

— Atleiskite, — tarė jis, — jūs tikriausiai mis Trefusis.

— Taip, — tarė Emilė.

— Mano pavardė Rikroftas. Atleiskite man, kad kreipiuosi į jus, bet tarp tiek nedaug žmonių, kaip čia, labai greitai plinta žinios ir natūralu, kad apie vakarykštį jūsų atvažiavimą jau visi žino. Drįstu jums teigti, kad mes jus labai užjaučiame, mis Trefusis. Ir mes visi kaip vienas norėtume jums padėti.

— Labai miela girdėti tokius žodžius, — tarė Emilė.

— Na, ką jūs, ką jūs! — tarė misteris Rikroftas. — Žavinga dama patenka į bėdą, atleiskite man už senamadišką manierą išsireikšti, ir aš... Vienu žodžiu, mano jaunoji ledi, jeigu tiktai turėčiau jėgų padėti, jūs visiškai galite manimi pasikliauti. Puikus vaizdas, ar ne?

— Nepaprastas, — pritarė Emilė. — Viržynė. Nuostabi vieta.

— Jūs girdėjote, kad šiąnakt iš Prinstono pabėgo kalinys.

— Taip. Ar jį sugavo?

— Atrodo, dar ne. Beje, vargšą, be abejo, greitai sučiups. Aš manau, nesuklysiu pasakęs, kad per dvidešimt metų niekam nepavyko iš Prinstono pabėgti.

— O į kurią pusę tas Prinstonas?

Misteris Rikroftas ištiesė ranką į viržius, į pietus.

— Šta-ai ten, maždaug už dvylikos mylių, jeigu bus tiesiai, per viržynus. O keliu — šešiolika mylių.

Emilė truputėlį krūptelėjo. Ji įsivaizdavo šį vilties nebetekusį, persekiojamą žmogų. Misteris Rikroftas ją stebėjo ir vos linktelėjo.

— Taip taip, — tarė jis. — Tą patį jaučiu ir aš. Įdomu, kaip sukyla mūsų instinktas galvojant apie persekiojamą žmogų, nors visi šie Prinstono žmonės — labai pavojingi nusikaltėliai, tokie žmonės, kuriuos tikriausiai ir jūs, ir aš kuo greičiau pasodintume, — jis lyg atsiprašinėdamas šyptelėjo. — Ir vėl atsiprašau, mis Trefusis, mane labai domina nusikaltimo tyrimas. Nepaprastai įdomus užsiėmimas. Ornitologija ir kriminologija — du mano potraukiai. Štai kodėl, — tęsė kiek pamąstęs jis, — jums leidus, man norėtųsi prisidėti šioje byloje prie jūsų. Tyrinėti nusikaltimą — mano sena neįgyvendinta svajonė. Patikėkite manimi, leiskite pateikti jūsų paslaugoms savo patirtį. Aš daug skaičiau ir rimtai tyrinėjau šį dalyką.

Emilė valandėlę tylėjo. Ji sveikino save su sėkme.

Jai iš pirmų rankų siūlė duomenis apie gyvenimą, apie tą gyvenimą, kurį gyveno Sitafordo žmonės. "Regėjimo kampas", — pakartojo sau Emilė visai neseniai jai dingtelėjusią mintį. Jos žinioje jau buvo majoro Barnebio matymo kampas — be fantazijos šešėlio, nesudėtingas, aiškus. Apimantis tiktai faktus ir visai nesuvokiantis subtilybių. Dabar jai siūlėsi dar vienas, kuris, kaip ji įtarė, galėjo prieš ją atskleisti visai kitus horizontus. Šis mažas, susiraukšlėjęs džentelmenas daug skaitė, giliai išstudijavo ir gerai žinojo žmogaus prigimtį. Ir jis degė nekantrumu, kaip tai būdinga stebėtojui, o ne veiklos žmogui.

— Prašau, padėkite man, — tiesiai paprašė ji. — Aš tokia prislėgta, tokia nelaiminga!

— Tikiu, mano brangioji, tikiu. Taigi, kiek aš suprantu situaciją, vyresnysis Treviljano sūnėnas areštuotas ir saugomas

sargybinių, prieš jį įkalčiai gana paprasti ir iš esmės aiškūs. Aš, suprantama, būsiu atviras. Jūs man turite tai leisti.

— Žinoma, — tarė Emilė. — Ir kodėl jūs turite tikėti jo nekaltumu, jeigu apie jį nieko nežinote.

— Visiškai teisingai, — tarė misteris Rikroftas. — O jūs, mis Trefusis, jūs pati — įdomiausias stebėjimo objektas. Tarp kitko, jūsų kornvališka pavardė, kaip ir mūsų vargšo draugo Treviljano.

— Taip, — tarė Emilė. — Mano tėvas buvo kornvalietis, motina — škotė.

— Ak, štai kaip! — tarė misteris Rikroftas. — Labai įdomu. Tačiau grįšime prie mūsų nedidelės problemos. Taigi, iš pradžių sakykim, kad vaikinui, vardu Džimas — juk jį vadina Džimu, ar taip? — na, tarkime, kad šiam Džimui nepaprastai reikia pinigų, jis atvažiavo aplankyti dėdės ir paprašė pinigų, o dėdė atsisakė. Ir čia, netvėręs įtūžiu, Džimas griebė tą patį nužudymo įrankį, kuris buvo prie durų, ir smogė dėdei per galvą. Nusikaltimas buvo iš anksto neapgalvotas. Nelaimei, įvykdytas kvailas, beprotiškas dalykas. Vadinasi, taip galėjo būti. Bet, antra vertus, jis galbūt ir supyko ant dėdės, tačiau išėjo. O kitas žmogus netrukus užėjo ir įvykdė nusikaltimą. Tai toji hipotezė, kurią spėjate jūs, arba truputį kitaip kalbant, ko tikiuosi aš. Manęs nepatenkina, kad nusikaltimą atliko jūsų jaunikis, tai būtų jau pernelyg neįdomu. Dėl to aš renkuosi antrąjį atvejį: nusikaltimą padarė kitas žmogus. Ar žinojo tas kitas apie ginčą, kuris tik ką įvyko? Galbūt ginčas ir iš tikrųjų pagreitino žmogžudystę? Jūs mane suprantate? Kažkas sumanė atsikratyti kapitonu Treviljanu ir griebėsi šios progos, tikėdamasis, kad įtariamasis bus jūsų draugas.

Emilė pažvelgė į įvykį šiuo regėjimo kampu.

— Tokiu atveju... — lėtai pradėjo ji.

Misteris Rikroftas užbaigė už ją frazę.

— Tokiu atveju, — gyvai tęsė jis, — žmogžudys glaudžiai susijęs su kapitonu Treviljanu. Jis turėtų gyventi Ekzemptone. Iš visa ko spėjant, jis ginčo metu buvo arba name, arba atėjo netrukus po ginčo. Ir kadangi mes ne teismo salėje ir galime laisvai vardyti pavardes, tarnas Evansas prieš mus iškyla kaip žmogus, atitinkantis mūsų reikalavimus. Žmo-

gus, kuris, galimas daiktas, galėjo būti name, girdėti ginčą ir nepraleisti atsivėrusios galimybės. Kitas mūsų uždavinys — sužinoti, ar Evansas ką nors išlošia iš savo šeimininko mirties.

— Man atrodo, kad jis kažką pagal testamentą gauna, — tarė Emilė.

— Tai ir gali, ir negali būti pakankamas motyvas. Mums teks išsiaiškinti, ar Evansui labai reikėjo pinigų. Mums reikia taip pat nepamiršti ir misis Evans. Jeigu jūs, mis Trefusis, domėtumėtės kriminologija, jums paaiškėtų keistas kraujo giminių santuokų efektas, ypač kaimo vietovėje. Brodmure* yra mažiausiai keturios jaunos, malonaus elgesio, bet turinčios vieną charakterio keistumą moterys — žmogaus gyvybė joms beveik nieko nereiškia. Ne, mes negalime išleisti misis Evans iš akių.

— O ką jūs manote, misteri Rikroftai, dėl to stalo sukinėjimo?

— Ta-aip, nuostabi istorija. Nepaprastai nuostabi. Prisipažinsiu, mis Trefusis, aš tiesiog jos sukrėstas. O juk aš, jūs tikriausiai jau girdėjote, — aš paslaptingų psichikos reiškinių egzistavimą laikau galimu. Tam tikru laipsniu aš tikiu ir spiritizmu. Aš jau parašiau smulkią ataskaitą ir nusiunčiau į Psichinių tyrinėjimų draugiją. Absoliučiai įtikimas ir pritrenkiantis atvejis. Dalyvavo penki žmonės ir niekam iš jų nė į galvą negalėjo ateiti, kad nužudytas kapitonas Treviljanas.

— O jūs nemanote, kad?.. — ir Emilė užsikirto. Juk ne taip lengva jam pasakyti, kad, galimas daiktas, kažkas iš šių penkių susijęs su nusikaltimu ir iš anksto apie jį žinojo, juk misteris Rikroftas pats buvo ten. Ir ne dėl to, kad ji įtartų, jog misteris Rikroftas kažkaip susijęs su tragedija, ne, tiesiog ji pajuto, jog tai tiesiai pasakyti būtų ne visai taktiška. Ir ji pasirinko kitą būdą. — Visa tai mane labai sudomino, misteri Rikroftai, tai iš tikrųjų, kaip jūs sakėte, stulbinantis reiškinys. O jūs nemanote, jog kažkas iš dalyvių, išskyrus, žinoma, jus, buvo savotiškas mediumas?

— Mano mieloji jaunoji ledi, aš tai jau ne mediumas**. Aš tam neturiu reikiamos jėgos. Aš viso labo tiktai susidomėjęs stebėtojas.

---

* Kriminalinis kalėjimas.

** Tarpininkas tarp “dvasių” pasaulio ir žmonių, per kuriuos perduodami mirusiųjų pranešimai.

— O kaip dėl to misterio Harfildo?

— Neblogas vyrukas, — tarė misteris Rikroftas, — bet jame nėra nieko ypatingo.

— Tikriausiai gerai apsirūpinęs? — pasiteiravo Emilė.

— Man atrodo, visiškai nuskurdęs, — tarė misteris Rikroftas. — Tikiuosi, teisingai pasakiau. Atvažiuoja čia pamaloninti savo tetos, į kurią, man rodos, deda dideles viltis. Mis Persehaus — labai įžvalgi ledi ir, matyt, supranta, kuo ji sukėlė tokį dėmesį. O kadangi jai būdingas ypač sardoniškas humoras, ji ir priverčia misterį Harfildą šokti pagal savo dūdelę.

— Man norėtųsi su ja susipažinti.

— Taip, jums teks su ja susipažinti. Ji, be abejo, panorės su jumis susitikti. Deja, smalsumas, brangioji mis Trefusis, smalsumas.

— Papasakokite man apie šias damas Vilet, — paprašė Emilė.

— Žavios, — tarė miteris Rikroftas. — Nepaprastai žavios. Suprantama, iš kolonijinės valstybės. Aš neturiu reikiamo palyginimo, tikiuosi, jūs mane suprantate. Pernelyg didelis ir jų svetingumas, visoks veržimasis į ištaigingą gyvenimą. Na, o mis Violeta — kerinčio grožio mergina.

— Keista. Žiemą apsigyvenusi tokioje vietoje... — tarė Emilė.

— Taip, čia yra kažkas neįprasto. Bet, antra vertus, tai net logiška. Mes, čia gyvenantys, dažnai ilgimės saulės, karšto klimato, mus vilioja siūbuojančios palmių šakos. Taip ir Australijos arba Pietų Afrikos gyventojus traukia su sniegu ir šalčiais mūsų senamadiškos Kalėdos.

“Įdomu, — pamanė Emilė, — kuri iš jų jam tai pasakė?” Ji manė, jog nėra jokio reikalo save laidoti kaime tarp pelkių, kad sutiktum senoviškas su sniegu ir šalčiu Kalėdas. Be abejo, misteriui Rikroftui toks damų žiemos kurorto pasirinkimas neatrodo įtartinas. “Tačiau, — toliau mąstė ji, — tai visiškai natūralu ornitologui, be to, dar ir užsiiminėjančiam kriminalistika. Matyt, Sitafordas — misteriui Rikroftui ideali vieta ir jis negali net pagalvoti, kad ji kam nors gali būti netinkama.”

Jie lėtai nusileido kalvos šlaitu ir jau ėjo keliu.

— Kas gyvena šiame kotedže? — staiga paklausė Emilė.

— Kapitonas Vajatas. Invalidas. Bijau, kad ne itin svetingas.

— Jis buvo kapitono Treviljano bičiulis?

— Šiaip ar taip, ne artimas draugas. Tiesiog kartkartė-

mis Treviljanas jį aplankydavo. Bet Vajatas nelabai draugiškai svečius sutinka. Paniuręs žmogus.

Emilė tylėjo. Reikėjo rasti progą niūrųjį kapitoną aplankyti. Ji neketino palikti be dėmesio kokį nors regėjimo kampą.

Čia ji prisiminė dar vieną spiritizmo seanso dalyvį.

— O ką jūs pasakysite apie misterį Diuką? — paklausė ji.

— Apie misterį Diuką?

— Na, taip. Kas jis toks?

— M-m-m, — numykė misteris Rikroftas. — Šito niekas nežino.

— Keista, — tarė Emilė.

— Tiesą sakant, tai iš esmės ne taip, — atsakė misteris Rikroftas. — Matot, Diukas anaiptol ne kokia nors mįslinga asmenybė. Aš pasakyčiau, mįslė tiktai jo socialinė kilmė. Nesupraskite manęs atbulai. Apskritai tai jis nepaprastas žmogus, — paskubėjo pridurti jis.

Emilė tylėjo.

— O štai ir mano kotedžas, — tarė misteris Rikroftas ir patylėjęs pasiūlė: — gal sutiksite užeiti, apžiūrėti mano būstą?

Jie pakilo takeliu ir įėjo į namą. Interjeras buvo neįprastas: visos sienos nukabinėtos knygų lentynomis. Emilė ėjo nuo vienos prie kitos, smalsiai skaitydama knygų pavadinimus. Čia buvo ir okultiniai mokslai, ir naujausia detektyvinė literatūra, bet daugiausia darbų apie kriminologiją ir visame pasaulyje garsių teismo procesų aprašymai. Knygos apie ornitologiją užėmė palyginti nedaug vietos.

— Visa tai nuostabu, — tarė Emilė, — bet man laikas grįžti. Tikriausiai misteris Enderbis jau atsikėlė ir laukia manęs. Tiesą sakant, aš dar nė nepusryčiavau. Mes susitarėme su misis Kurtis pusę.dešimtos, o dabar jau beveik dešimt. Aš gerokai vėluoju, ir viskas dėl to, kad su jumis buvo taip įdomu ir jūs man skyrėte tokį dėmesį.

— Džiaugiuosi galįs padėti... — sumurmėjo misteris Rikroftas, kai Emilė jį apdovanojo kerinčiu žvilgsniu. — Galite manimi pasikliauti. Mes su jumis dabar bendradarbiai.

Emilė ištiesė jam ranką, ir jis pajuto jos šiltą paspaudimą.

— Taip puiku, kai yra į ką atsiremti, — tarė ji, pakartojusi frazę, kurios efektyvumu ji turėjo progą taip greitai įsitikinti.

MIS PERSEHAUS

Kai Emilė grįžo, kiaušinienė su kiauliena jau buvo ant stalo, ir Čarlzas jos laukė.

Misis Kurtis vis dar jaudinosi dėl pabėgusio katorgininko.

— Nuo paskutinio pabėgimo jau praslinko dveji metai, — tarė ji. — Tada ieškojo tris dienas. Surado prie Mortonchempstedo.

— Jūs manote, kad ir šitas eis ten? — paklausė Čarlzas.

Misis Kurtis paneigė tokią prielaidą.

— Jie niekada neina šiuo keliu — visur vien tik viržių šabakštynai, o jeigu iš jų išlįsi — tiktai nedideli miestukai. Ne, greičiausiai jis pasuks Plimuto link. Bet greičiau, negu jis iki ten prisikapstys, jį sučiups.

— Galima surasti gerą slėptuvę tarp uolų, anoje Toro pusėje, — tarė Emilė.

— Jūs teisi, mis, ir slėptuvė yra. Ji vadinasi Piksio urvas, plyšys tarp uolų toks siauras, kad net sunku įsivaizduoti. Bet viduje jis išsiplečia. Sako, jog kažkas iš karaliaus Karolio* žmonių jame slėpėsi dvi savaites, o tarnaitė jiems iš fermos nešiojo valgyti.

— Aš noriu apžiūrėti Piksio urvą, — tarė Čarlzas.

— Jūs nustebsite, sere, kaip sunku jį rasti. Daugelis atvažiavusiųjų vasarą į piknikus jo ieško kiauras dienas ir neranda. Na, o jeigu jau jums pavyktų, būtinai įmeskite monetą, kad būtumėt laimingas.

— O ką, — tarė Čarlzas, kai jie su Emile po pusryčių vaikščiojo sode, — ką, o gal man keliauti į Prinstoną? Stebėtina, kaip sėkmingai viskas klostosi, kai tau nors truputį sekasi. Štai aš pradėjau nuo įprasto futbolo konkurso prizo ir dar nesuspėjau atsitokėti, kur aš, kai susiduriu su pabėgusiu katorgininku ir žmogžudžiu. Stebuklai!

— O ar fotografuosi majoro Barnebio kotedžą?

Čarlzas pažvelgė į dangų.

---

* Tikriausiai turimas omeny Karolis II (1630 — 1685), kuris atstatė Anglijos buržuazinės revoliucijos panaikintą karaliaus valdžią ir Stiuartų dinastiją.

— Chm, — tarė jis. — Ko gero, pasakyčiau, kad netinkamas oras. Man reikia tvirtai laikytis savo raison d'efre* ir pasilikti kuo ilgiau Sitaforde, o perspektyvos tampa visiškai neaiškios. E-e, tikiuosi, tu neprieštarausi, kad aš nusiunčiau į laikraštį interviu su tavimi?

— Ką tu, žinoma ne, — abejingai atsakė Emilė. — Ir ką aš tau priplepėjau?

— Na, įprasti dalykai, kurie domina žmones, — tarė misteris Enderbis. — "Mūsų specialusis korespondentas susitiko su mis Trefusis, sužadėtine Džeimso Pirsono, kuris areštuotas policijos, įtariant nužudžius kapitoną Treviljaną." Po to mano atsiliepimas apie tave kaip apie gražią, kilnią merginą.

— Ačiū, — tarė Emilė.

— Tavo trumpai kirpti plaukai, — tęsė Čarlzas.

— Ką tu tuo nori pasakyti?

— Tai, kad tavo trumpai kirpti plaukai.

— Na, tai teisybė, — tarė Emilė. — Bet kam tai užsiminti?

— Tai visada domina skaitytojas, — tarė Čarlzas Enderbis. — Tai buvo puikus interviu. Tu neįsivaizduoji, kaip jautriai, grynai moteriškai tu kalbėjai, kad nesiliausi kovojusi dėl savo jaunikio, nors prieš jį ir sukiltų visas pasaulis.

— Taip ir pasakiau? — truputį susiraukusi paklausė Emilė.

— O tu prieš? — susirūpinęs susidomėjo misteris Enderbis.

— O ne! — tarė Emilė. — Pramogauk, brangusis.

Misteris Enderbis apstulbęs pažvelgė į ją.

— Nieko ypatingo. Tiesiog šitie žodžiai buvo išsiuvinėti ant mano prikyštės, — tarė Emilė, — kai buvau mažiukė. Ant išeiginės prikyštės. O ant kasdieninės — "Nebūk apsirijėlis".

— A, suprantu. Ir aš dar gerokai pridėjau žinių apie kapitono Treviljano jūrų karjerą, kokius tolimų kraštų stabus jis atsivežęs, užsiminiau apie nežinomo žynio galimą kerštą. Supranti, tiktai užsiminiau.

— Na, atrodo, tau šiandien puikiai sekėsi dirbti, — tarė Emilė.

— O ką tu suspėjai? Labai anksti atsikėlei, Dievas žino kada.

Emilė pradėjo pasakoti apie savo susitikimą su misteriu Rikroftu ir staiga nuščiuvo. Enderbis, sekdamas jos žvilgsnį, atsisuko ir išvydo raudonskruostį, sveika trykštantį vaikiną. Atsirėmęs į vartelius, jis visaip stengėsi atkreipti į save dėmesį.

---

* Pretekstas.

— Atsiprašau, kad sutrukdžiau, — tarė vaikinas. — Man baisiai nepatogu, bet tai vis teta, ji mane atsiuntė.

— O! — vienu balsu sušuko Čarlzas ir Emilė, nieko iš šito paaiškinimo nesupratę.

— Taip, taip, — tarė vaikinas. — Tiesą sakant, mano teta — tikra furija. Sugeba pasiimti savo, jūs suprantate, ką aš turiu omeny. Žinoma, labai nemandagu ateiti tokį momentą, bet jeigu jūs pažintumėte mano tetą... Beje, jeigu įvykdysite mano prašymą, jūs su ja patys susipažinsite...

— Jūsų teta mis Persehaus? — nutraukė Emilė.

— Visiškai teisingai, — su didžiausiu palengvėjimu tarė vaikinas. — Vadinasi, jūs apie ją jau girdėjote? Tikriausiai senė Kurtis pripliurpė. Jau jos liežuvėlis tai neiškęs, argi ne taip? Ne, ne, aš nenoriu pasakyti, kad ji blogas žmogus. Na, bet gerai... Esmė ta, jog teta pareiškė, kad ji norinti jus matyti, tai aš ir turėjau ateiti ir jums tai perduoti... taip pat sveikinimus, linkėjimus ir taip toliau. Ir jeigu jūsų labai neapsunkintų, — ji invalidė ir visai nevaikšto, — tai būtų nepaprastai pageidautina... Na, jūs suprantate... Tai vis grynas smalsumas, tad jeigu suversti bėda skaudančiai galvai arba skubiam laiškui — žodžiu, ne man sakyti... Ir viskas tvarkoj, jums jau nebus ko jaudintis.

— Tačiau aš nieko prieš ir pasijaudinti, — tarė Emilė. — Aš tiesiai su jumis ir žingsniuosiu. Misteriui Enderbiui reikia susitikti su majoru Barnebiu.

— Reikia? — tyliai apstulbo Enderbis.

— Taip, reikia, — ryžtingai patvirtino, truputį linktelėjusi, Emilė, paliko jį ir pakeliui pasivijo savo naująjį pažįstamą.

— Manau, jūs misteris Harfildas? — tarė ji.

— Tikrai taip. Man derėjo prisistatyti.

— Nieko, — tarė Emilė, — ne taip jau sunku buvo suvokti.

— Taip šaunu, kad jūs iš karto ir sutikote, — tarė misteris Harfildas. — Dauguma merginų tai būtų palaikę savo orumo pažeminimu. Bet jūs suprantate, kas tokios pagyvenusios ledi.

— O juk jūs gyvenate ne čia, misteri Harfildai?

— Žinoma, ne, — karštai atsakė Ronis Harfildas. — Jums teko kada nors matyti tokią Dievo užmirštą vietą? Nelabai čia linksmas gyvenimėlis. Nenuostabu, jeigu čia kas ir atliks žmogžudystę... — ir jis, išsigandęs savo žodžių, nutilo. — Paklausykite, atleiskite man, jau aš toks nevykėlis. Amžinai ką nors ne

taip lepteliu. Aš visai to nenorėjau pasakyti, ką dabar...

— Tikiu, kad nenorėjote, — švelniai tarė Emilė.

— Štai mes ir atėjome, — tarė misteris Harfildas.

Jis pastūmė vartelius, ir jie nuėjo takeliu prie nedidelio kotedžo, tokio, kaip ir kiti. Į sodą atsuktoje svetainėje stovėjo kušetė. Ant jos gulėjo pagarbi ledi, lieso, raukšlėto veido su smalsiausia ir aštriausia nosim, kokias Emilei kada nors teko matyti. Moteris gana sunkiai pasirėmė alkūne.

— Taigi tu ją atvedei, — tarė ji. — Labai džiaugiuosi, kad jūs manęs paklausėte, brangioji, ir aplankėte seną moterį. Bet jūs suprantate, ką reiškia būti invalide. Juk reikia žinoti visus reikalus, ir jeigu negali nueiti ir viską išsiaiškinti savanoriškai, tad štai tenka laukti, kad kas ateitų ir papasakotų. Ir nemanykite, jog visa tai įprastas smalsumas, ne, čia yra kai kas daug svarbesnio. Roni, eik dažyti sodo baldų. Po uždangalu, gale sodo. Dvi pintas kėdes ir staliukus. Dažai ir visa kita ten padėta.

— Gerai, teta Karolina, — ir paklusnus sūnėnas nuėjo.

— Sėskitės, — tarė mis Persehaus.

Emilė atsisėdo ant kėdės. Keista, bet ji iš karto pajuto šiai gana aštraus liežuvio ligotai moteriai pagarbą ir simpatiją. Ji net jautė su ja kažkokią giminystę.

“Štai žmogus, — pamanė Emilė, — kuris eina tiesiai į tikslą, eina savo keliu ir moka įsakinėti žmonėms. Lygiai kaip aš, tiktai man laimė lėmė būti patraukliai, o jai visur tenka pasikliauti charakteriu.”

— Aš žinau, kad jūs ta pati mergina, kuri susižiedavusi su Treviljano sūnėnu, — tarė mis Persehaus. — Viską apie jus girdėjau, o dabar jus matau ir man visiškai aiškios jūsų galimybės. Linkiu sėkmės.

— Ačiū, — tarė Emilė.

— Pakęsti negaliu snarglį nukabinusių moterų, — tarė mis Persehaus. — Aš gerbiu tas, kurios priima sprendimą ir veikia, — ji rūsčiai pažvelgė į Emilę. — Štai jums, atrodo, manęs gaila — guli atseit čia, nė atsistoti, nė žingsnio žengti negali?

— Ne, — susimąsčiusi tarė Emilė. — Nežinau, gailiuosi ar ne. Aš manau, jog žmogus, jeigu jis turi ryžto, kai ko gyvenime gali pasiekti. Jeigu ne tuo, tai kitu būdu.

— Visiškai teisingai, — tarė mis Persehaus. — Tenka tiktai žiūrėti į gyvenimą kitokiu kampu negu kiti.

— Regėjimo kampu, — sumurmėjo Emilė.

— Kaip, kaip jūs pasakėte?

Ir Emilė, kiek ji sugebėjo, bendrais bruožais paaiškino savo teoriją, kurią parengė šį rytą, kai ji jau buvo suspėjusi ją pavartoti praktiškai.

— Neblogai, — tarė mis Persehaus, linksėdama galvą. — Na, o dabar, mano brangioji, pereisime prie reikalo. Būdama nekvaila, manau, kad jūs atvažiavote į kaimą, kiek sugebėsite, sužinoti apie žmones ir pažiūrėti, ar neturi tai, ką jūs sužinojote, kokį nors ryšį su nužudymu. Taigi, jeigu norite ką nors išgirsti apie žmones, aš jums galiu kai ką papasakoti.

Emilė negaišo laiko. Daug netuščiažodžiaudama, dalykiškai ėmėsi reikalo.

— Majoras Barnebis?

— Tipiškas atsargos karininkas, ribotas, akiratis siauras, linkęs į pavydą. Piniginiuose reikaluose lengvabūdis. Pasirengęs investuoti pinigus į tuščiavidurę pietinių jūrų įmonę, o sau po nosimi nė dramblio nepastebės. Mėgsta greitai grąžinti skolas ir nekenčia tų, kurie valosi į kilimėlį kojas.

— Misteris Rikroftas? — paklausė Emilė.

— Užsiėmęs mažas žmogelis, baisus savimyla. Kaprizingas. Save laiko didele asmenybe. Manau, jis jau jums pasiūlė savo pagalbą aiškinant bylą, remdamasis savo nepaprastomis kriminologijos žiniomis.

Emilė prisipažino, kad viskas taip ir buvo.

— Misteris Diukas? — paklausė ji.

— Visiškai nieko nežinau apie šį žmogų, nors ir turėčiau žinoti. Tipiškas atvejis: reikėtų žinoti, o vis dėlto nežinau. Keista. Taip sykiais būna su pavarde — sukasi tau ant galo liežuvio, o prisiminti negali.

— Misis ir mis Vilet? — paklausė Emilė.

— Ak, Vilet! — mis Persehaus truputį susijaudinusi vėl pasirėmė ant alkūnės. — Na taip, motina ir duktė. Dabar aš jums kai ką apie jas papasakosiu, mano brangioji. Galbūt jums pravers. Eikite tenai prie mano rašomojo stalo ir ištraukite mažą viršutinį stalčių, tą iš kairės. Taip, taip, teisingai. Atneškite man švarų voką, kuris ten guli.

Emilė atnešė, kaip buvo liepta, voką.

— Nesakysiu, jog tai svarbu, visų greičiausiai — ne, —

tarė mis Persehaus. — Šiaip ar taip, visi meluoja, ir misis Vilet turi pilną teisę elgtis kaip kiti.

Ji paėmė voką ir ėmė jame raustis.

— Papasakosiu viską iš eilės. Kai šitos Pietų Afrikos damos atsikraustė čia su savo nepaprastai gražiais drabužiais, su kambarinėmis ir naujamadžiais lagaminais, tai motina su dukra važiavo su “Fordu”, o tarnai su lagaminais — atviru stoties automobiliu. Ir iš tikrųjų tai buvo, kaip jūs suprantate, įvykis. Aš žiūrėjau, kaip jos pravažiavo, pro langą, ir pastebėjau, kaip nuo lagamino nukrito spalvotas lipdukas ir ėmė pleventi mano sklypo pakrašty. O aš negaliu pakęsti netvarkos ir visokių besimėtančių popierių. Žinoma, nusiunčiau Ronį jį pakelti ir ketinau išmesti. Bet jis buvo toks spalvotas ir gražus, jog, ko gero, pravers albumui, į kurį aš klijuoju iškarpas vaikų ligoninei. Daugiau apie jį būčiau nė neprisiminusi, jeigu misis Vilet ne kartą ir ne du būtų pabrėžusi, jog Violeta niekada nebuvo išvažiavusi iš Afrikos, o ji pati buvo tiktai Anglijoje ir Rivjeroje.

— Štai kaip? — nustebo Emilė.

— Būtent taip. O dabar pažiūrėkite čionai, — Mis Persehaus ištiesė Emilei etiketę; ant jos buvo užrašyta: “Mendelso viešbutis, Melburnas”. — Australija — ne Pietų Afrika, bent jau anksčiau taip nesivadino. Manau, tai neturi ypatingos reikšmės, bet už kiek pirkau, už tiek ir parduodu. Ir dar štai ką aš jums pasakysiu. Aš girdėjau, kaip misis Vilet vadina savo dukrą. Ji ją šaukia “Ku-u i-i”, o tai vėl greičiau būdinga Australijai negu Pietų Afrikai. Aš jums pabrėžiu, jog tai įtartina. Kam slėpti, kad jūs atkeliavote iš Australijos, jeigu jūs tikrai iš ten?

— Iš tikrųjų keista, — tarė Emilė. — Ir kodėl jos čia atsikraustė žiemą?

— Žinoma, tai juk krinta į akis, — pritarė mis Persehaus. — Pas jas jau buvote?

— Ne. Ketinau šiandien vykti. Tiktai neįsivaizduoju, ką aš joms pasakysiu.

— O, aš jums tuojau sugalvosiu pretekstą, — žvaliai tarė mis Persehaus. — Nagi duokite man tušinuką, laiškams popierių ir voką. Štai taip. Dabar minutėlę, — ir patylėjusi ji staiga netikėtai ėmė garsiai klykti: — Roni, Roni, Roni! Ką, jis apkurto? Ir kodėl jis neina, kai jį kviečia? Roni! Roni!

Ronis tuoj pat atlėkė su teptuku rankose.

— Kas atsitiko, teta Karolina?

— Kas čia turėjo atsitikti? Aš tave šaukiu, ir tiek. Vakar pas misis Vilet geriant arbatą buvo koks nors ypatingas tortas?

— Tortas?

— Tortas, sumuštiniai, dar kas nors panašaus? Ak, ir sunkiai tu protauji, mano berniuk. Na ką jūs ten valgėte, gerdami arbatą?

— A, prie arbatos? Kavos tortas, — atsakė vos atsitokėjęs Ronis. — Sumuštiniai su paštetu.

— Kavos tortas, — tarė mis Persehaus. — Tiks! — ir linksmai ėmėsi rašyti. — Gali eiti dažyti, — atsisuko ji į Ronį, — nėra čia ko stypsoti išsižiojus! Tonziles tau išpjovė dar vaikystėj, tad gali drąsiai užsičiaupti.

Ji parašė:

Brangioji misis Vilet!

Girdėjau, kad vakar prie arbatos vaišinote nepaprastai skaniu kavos tortu. Būkite tokia gera ir malonėkite duoti man jo receptą. Žinau, kad jūs neatsisakysite mano prašymui, — juk invalidė tik ir paįvairina gyvenimą smaližiaudama. Mis Trefusis maloniai pažadėjo jums perduoti šį raštelį, kadangi Ronis šiandien rytą užsiėmęs. O, koks siaubas, juk pabėgo katorgininkas?!

Nuoširdžiai jūsų
Karolina Persehaus

Ji įdėjo raštelį į voką, užklijavo ir užrašė.

— Štai jums, mano mieloji. Jūs tikriausiai pamatysite, kad prie durų grūdasi reporteriai. Daug jų atvažiavo fordiniu šarabanu*. Jūs paklauskite misis Vilet, pasakykite, kad nuo manęs, ir tada įsiskverbsite vidun. Man nėra reikalo jūsų mokyti, kad ten nežiopsotumėte ir išpeštumėte kuo daugiau naudos.

— Jūs tokia gera, — tarė Emilė, — tokia gera!

— Aš padedu tiems, kurie sugeba patys sau padėti, — tarė mis Persehaus. — Tarp kitko, jūs nepaklausėte, ką aš manau apie Ronį. Galimas daiktas, jis irgi yra jūsų sąraše. Savotiškai jis neblogas vyrukas, bet apgailėtinai silpnas. Su kartėliu turiu pasakyti, kad už pinigus jis pasirengęs bet kam. Tiktai pamanykit, ką jam tenka iš manęs išgirsti! O protėlio ne-

* Ekskursijų automobilis.

užtenka suprasti, jog jis man būtų dešimt kartų brangesnis, jeigu kartkartėmis užsiožiuotų arba pasiųstų mane velniop. Taip, dar lieka kapitonas Vajatas. Šis, man atrodo, rūko opiumą. Jį lengva įsiutinti, ir jis tada būna nepakenčiamas. Na štai, dar ką nors norite sužinoti?

— Lyg ir ne, — tarė Emilė. — Bet tai, ką jūs pasakojote, mano nuomone, verta dėmesio.

18 SKYRIUS

EMILĖ APLANKO SITAFORDHAUSĄ

Linksmai žingsniuodama keliu, Emilė dar kartą pastebėjo, koks permainingas rytas. Viską aplinkui jau gaubė rūkas.

"Siaubinga vieta šita Anglija, — pamanė ji. — Jeigu ne sniegas, ne lietus, ne žvarbus vėjas, tai rūkas. O jeigu ir saulutė šviečia, tai vis tiek taip šalta, kad dantys kalena".

Jos apmąstymus sutrukdė gana šiurkštus balsas, pasigirdęs tiesiai palei jos ausį:

— Atleiskite, gal jūs kartais matėte bulterjerą?

Emilė krūptelėjo ir atsisuko. Per vartelius buvo persisvėręs aukštas, liesas, tamsiaveidis, žilas, krauju pasruvusiomis akimis žmogėnas. Viena ranka jis rėmėsi į ramentą ir susidomėjęs apžiūrinėjo Emilę. Ji nesunkiai suvokė, kad prieš ją kapitonas Vajatas. Invalidas, trečiu numeriu pažymėto kotedžo savininkas.

— Ne, nemačiau, — atsakė ji.

— Pabėgo... — tarė kapitonas Vajatas. — Toks švelnus padaras — ir visiškai kvailas. O čia tos mašinos...

— Nepasakyčiau, kad ant kelio daug mašinų.

— Vasarą daug šarabanų, — niūriai tarė kapitonas Vajatas. — Rytais turistai atvyksta iš Ekzemptono už tris šilingus šešis pensus. Paskui kopia į Sitafordo švyturį, kuris yra pusiaukelėje nuo Ekzemptono truputėlį pasistiprinti.

— Bet juk dabar ne vasara, — tarė Emilė.

— Tas pats velnias. Va, ką tik nurūko šarabanas. Tikriausiai reporterai atsitrenkė paspoksoti į Sitafordo namą.

— Jūs gerai pažinojote kapitoną Treviljaną? — paklausė Emilė.

Jos nuomone, incidentas su bulterjeru buvo paprasčiausia, kapitono Vajato smalsumo padiktuota dingstis. Ji buvo įsitikinusi, kad jos asmuo — dabar svarbiausias Sitafordo objektas, ir nebuvo nieko nuostabaus, kad kapitonas Vajatas, kaip ir visi kiti, būtinai panoro pažiūrėti į ją.

— Iš kur man jį gerai pažinoti? — tarė kapitonas Vajatas. — Jis man pardavė šį kotedžą.

— Na taip, — paskatinančiai tarė Emilė.

— Šykštuolis jis buvo, štai kas, — tarė kapitonas Vajatas. — Pagal sutartį jis viską turėjo padaryti, kaip pageidavo pirkėjas. Bet norėjau šokoladinės spalvos rėmus paryškinti gelsviau, ir jis iš manęs pareikalavo pusantro karto daugiau. Atseit pagal sutartį numatyta visų kotedžų vienoda spalva.

— Jūs nesutarėte? — paklausė Emilė.

— Taip, mes dažnai su juo bardavomės, — tarė kapitonas. — Aš ir su kitais nuolat baruosi, — pridūrė pagalvojęs jis. — Tokiose vietose, kaip čia, tenka mokyti žmones, kad tavęs netrukdytų. Nuolat beldžiasi, užeina, plepa. Aš nieko prieš priimti svečius, kai būnu geros nuotaikos, bet nuotaika turi būti mano, o ne jų. Kas čia gero — vaikštinėjo čia kaip lordas savo dvare, atsivilkdavo, kai jam šaudavo į galvą! Dabar jau pas mane nė vienas velnias nosies nekiša, — patenkintas baigė jis.

Emilė tylėdama linktelėjo.

— O tarnus geriausia turėti vietinius, — tarė kapitonas Vajatas. — Jie paklusnūs. Abdula! — suriaumojo jis.

Iš kotedžo išėjo aukštas indas su čalma ir sustojo, pagarbiai laukdamas.

— Užeikite, kuo nors pavaišinsiu, — pakvietė kapitonas. — Apžiūrėsite mano kotedžą.

— Atleiskite, — tarė Emilė, — bet aš skubu.

— O jūs neskubėkite, — patarė kapitonas Vajatas.

— Ne, reikia, — atkirto Emilė. — Man paskirtas susitikimas.

— Niekas dabar nevertina meno gyventi, — tarė kapitonas. — Bėga į traukinius, susitaria susitikti, viskam nustato laiką, o visa tai — niekai. Kelkitės su saule, valgykite, kai užsimanysite, nesaistykite savęs su dienomis ir valandomis — štai ką aš jums patariu. Aš išmokyčiau žmones gyventi, jeigu tik jie manęs klausytų.

“Tokio doro gyvenimo būdo rezultatai būtų nelabai pa-

guodžiantys", — pamanė Emilė. Į griuveną panašesnio žmogaus už kapitoną Vajatą Emilė dar nebuvo sutikusi. Jausdama, kad šį momentą jo smalsumas patenkintas, ji nuėjo toliau.

Durys į Sitafordhausą buvo masyvios, ąžuolinės. Tvarkinga skambučio virvelė, didžiulis vielinis takelis ir iki blizgesio nušveista geltono vario pašto dėžutė... Apsižvalgiusi Emilė pamatė, kad viskas aplinkui buvo komforto ir solidumo įkūnijimas. Išgirdusi skambutį, pasirodė tvarkingai apsirengusi tradicinė tarnaitė.

Iš to, kaip ji šaltai pareiškė, jog "misis Vilet šiandien nepriima", Emilė suprato, kad žurnalistai atliko savo juodą darbą.

— Aš turiu mis Persehaus raštelį, — tarė Emilė.

Tai paveikė. Padvejojusi tarnaitė pakvietė:

— Prašau užeiti!

Emilė įėjo į patalpą, kurią nuomos agentai pavadintų "gerai įrengtu prieškambariu", iš ten ją nuvedė į didelę svetainę. Židinyje ryškiai liepsnojo ugnis, prieš akis matėsi moters buvimo pėdsakai: kelios stiklinės tulpės, prabangi darbinė pintinėlė, mergaitiška skrybėlė, neįprastai ilgomis kojomis Pjero lėlė. Ji pastebėjo, kad niekur nesimatė fotografijų.

Užfiksavusi savyje viską, ką buvo galima išvysti, Emilė ėmė šildytis prie židinio rankas, kai atsivėrė durys ir įėjo maždaug jos metų mergina. Emilė pastebėjo, kad ji buvo labai žavi, apsirengusi gražiais ir brangiais drabužiais. Ji taip pat pamanė, kad nedažnai sutiksi tokią jautrią merginą. Ne, tai pamatyti buvo ne taip paprasta, — juk mis Vilet stengėsi laikytis laisvai ir svetingai.

— Labas rytas, — tarė ji, ir priėjusi ištiesė ranką. — Man labai gaila, bet mama negali ateiti, ji visą rytą guli lovoje.

— Ak, kaip apmaudu! Matau, kad atėjau nelaiku.

— Ne, ne, ką jūs! Virėjas jums tučtuojau užrašys torto receptą. Mums labai malonu suteikti paslaugą mis Persehaus. Jūs pas ją apsistojote?

Širdyje šypsodamasi, Emilė pamanė, jog tai tikriausiai vienintelis namas Sitaforde, kurio gyventojai tiksliai nežino, kas ji tokia ir ko čia atsirado. Sitafordhause tarp šeimininkių ir tarnų buvo savotiški santykiai. Tarnai tikriausiai apie ją žinojo, šeimininkės — ne.

— Tiesą sakant, ne visai pas ją, — tarė Emilė. — Aš apsigyvenau pas misis Kurtis.

— Žinoma, kotedžas baisiai mažas, o juk ji turi dar sūnėną Ronį, taip? Manau, kad jums ten vargu ar būtų atsiradę vietos. Ji puikus žmogus, tiesa? Dažnai pagalvoju, kokia ji tvirta moteris. Aš net truputėlį jos bijau.

— Ji juk, ko gero, vaidinga? — žvaliai atsiliepė Emilė. — O kaip traukia būti vaidininke, ypač jeigu neprieštarauja žmonės.

Mis Vilet atsiduso.

— Kaip norėčiau mokėti prieštarauti žmonėms! — tarė ji. — Mums šįryt baisiai įgriso reporteriai.

— Na, žinoma, — tarė Emilė. — Juk tai kapitono Treviljano, to paties, kurį nužudė Ekzemptone, namas?

Emilė bandė nustatyti tikrąją Violetos nervingumo priežastį, — juk mergina buvo aiškiai sudirgusi. Kažkas ją jaudino, ir jaudino gana smarkiai. Emilė tyčia pabrėžė kapitono pavardę. Mergina aiškiai į ją nereagavo.

— Taip. Jūs manote, tai nebaisu?

— Na, papasakokite, jeigu jums, žinoma, apie tai neuždrausta kalbėti.

— Ne, ne, tiktai nuo ko man pradėti?..

— Na, kad ir nuo to stalo sukimo, — tęsė Emilė. — Aš apie tai išgirdau visiškai atsitiktinai, ir man pasirodė labai įdomu, tai yra noriu pasakyti, juk tai kažkoks siaubas.

"Greičiausiai tai vaikiška baimė, — pamanė ji sau. — Vaikiška baimė, ir tiek".

— Taip, tai buvo siaubas, — tarė Violeta. — Aš to vakaro niekada neužmiršiu. Mes, žinoma, manėm, jog kažkas tiesiog pakvailiojo, tiesa, mūsų požiūriu, tai buvo bjaurus pokštas.

— Taip, taip...

— Aš neužmiršiu, kaip visi atrodė, kai įjungė šviesą. Štai misteris Diukas ir majoras Barnebis — jie sugeba susitvardyti ir niekada nebūtų prisipažinę, kokį tai jiems sukėlė įspūdį. O jūs būtumėt mačiusi, kaip majoras Barnebis buvo iš tikrųjų persigandęs. Man atrodo, jis patikėjo daugiausia už mus visus. Na, o vargšas misteris Rikroftas! Aš jau bijojau, kad tik jo neištiktų širdies priepuolis ar dar kas nors. O juk jis domisi psichikos tyrimais, atrodytų, turėtų ramiai žiūrėti į tokius dalykus. O Ronis — jūs pažįstate Ronį Harfildą — šis atrodė taip, tarsi jam

iš tikrųjų būtų pasirodžiusi dvasia. Net mama baisiausiai sutriko, aš jos niekada tokios nemačiau.

— Ko gero, tikras vaiduoklis, — tarė Emilė. — Norėčiau į jį žvilgtelti.

— Ne, tai iš tikrųjų buvo siaubinga. Mes visi apsimetėme, jog tai paprasčiausi juokai, bet juk iš tikrųjų į tai visai nebuvo panašu. O po to majoras Barnebis staiga sumanė eiti į Ekzemptoną. Mes bandėme jo neleisti, įtikinėjome, kad tokiu oru galima pražūti, bet jis vis tiek išėjo. Mes dar pasėdėjome truputį jam išėjus, mums visiems buvo baisu. O po to, štai jau vakar vakare — ne, rytą, sužinojome šią naujieną.

— Tai jūs manote, jog čia buvo kapitono Treviljano dvasia? — paklausė Emilė virpančiu balsu. — Arba galbūt aiškiaregystė... telepatija

— Aš... aš nežinau. Bet aš daugiau niekada nesijuoksiu iš tokių dalykų.

Įėjo su sulenktu ant padėklo lapeliu kambarinė, įteikė jį Violetai ir vėl išėjo.

Violeta išlankstė lapelį, perskaitė ir atidavė Emilei.

— Tai jums, — tarė ji. — Žodžiu, jūs kaip tik pačiu laiku. Žmogžudystės istorija labai sujaudino tarnus. Jie mano, jog čia, atkampioje vietoje, gyventi pavojinga. Vakar su jais kalbėdamasi mama suirzo ir liepė jiems susidėti daiktus. Ir štai po pietų jie išvažiuoja. Mes ketiname vietoj jų priimti du vyrus. Vienas tvarkys namų ūkį, o kitas — eis lyg ir šveicoriaus, ir vairuotojo pareigas. Manau, tai bus daug geriau.

— Tarnai tiesiog kvailiai, ar ne? — tarė Emilė.

— Žinoma, jeigu kapitoną Treviljaną dar būtų nužudę šiame name...

— Beje, ir kaip jūs ryžotės čia apsigyventi? — paklausė Emilė, stengdamasi, kalbėti laisviau, neva smalsumo skatinama.

— O, mums atrodė, kad čia bus taip įdomu! — tarė Violeta.

— O jūs nemanote, jog čia gana liūdna?

— Ką jūs, visai ne! Man kaime patinka.

Tačiau jos akys vengė susitikti su Emilės žvilgsniu. Tiktai akimirksniui jose šmėkštelėjo įtarimas, net išgąstis. Ji nekantriai subrazdėjo kėdėje ir Emilė gana nenoriai atsistojo.

— Man laikas eiti, — tarė ji. — Aš jums labai dėkoju, mis Vilet. Tikiuosi, kad jūsų mama greitai pasveiks.

— Apskritai tai ji jaučiasi neblogai, tiktai jaudinasi dėl tarnų.

— Taip, suprantu.

Nepastebimu vikriu judesiu Emilė padėjo ant staliuko savo pirštines. Violeta ją palydėjo iki paradinių durų, ir jos atsisveikino, viena kitai ištarusios įprastus malonius žodžius.

Įleidusi Emilę, tarnaitė duris atrakino, o kai Violeta jas uždarė paskui išeinančią viešnią, nesigirdėjo, kad spynoje pasisuktų raktas. Lėtai eidama prie vartelių, Emilė taip ir neišgirdo spynos trakštelėjimo.

Sitafordo namas patvirtino Emilės įtarimą, kad viduje vyksta kažkas keisto. Ne, ji nemanė, jog Violeta — tiesioginė nusikaltimo bendrininkė (jeigu, žinoma, labai sumaniai neapsimetinėjo), bet čia buvo kažkas ne taip. Ir šis "kažkas", iš visa ko spėjant, turėjo ryšį su tragedija. Šitas "kažkas" vienaip ar kitaip turėjo sieti abi Vilet ir Treviljaną. Šis "kažkas" galėjo tikriausiai įminti mįslę.

Emilė vikriai grįžo, priėjo prie paradinių durų, nuspaudė rankeną, lengvai jas atidarė ir peržengė slenkstį. Prieškambaris buvo tuščias. Emilė sustojo, nežinodama, ką daryti. Svetainėje gulėjo "užmirštos" pirštinės. Ji stovėjo nekrutėdama ir įsiklausydama. Niekur nė garso, tik viršuje girdėjosi balsai. Kuo atsargiau Emilė įsmuko prie laiptų ir sustojo, įsmeigusi į viršų žvilgsnį. Po to ji tyliai ir greitai užkopė į aikštelę. Tai jau buvo rizikinga. Vargu ar buvo galima teigti, jog pirštines pačios savaime užkopė į antrąjį aukštą, bet buvo nepaprastai didelis noras pasiklausyti. Dabartiniai staliai, svarstė Emilė, nedaro padorių durų. Pro jas girdisi balsai. Žinoma, jeigu prieisi arčiau, aiškiai išgirsi kambaryje vykstantį pokalbį. Dar žingsnis... dar vienas... Dviejų moterų balsai. Be abejo, Violeta ir jos motina.

Ir staiga pokalbis nutrūko. Pasigirdo žingsniai. Emilė žaibiškai nešė kudašių.

Kai Violeta išėjo iš motinos kambario ir nulipo žemyn, ji nustebo, išvydusi prieškambaryje klaidžiojančią it pasimetęs šuo neseną viešnią.

— Pirštinės, — paaiškino Emilė. — Tikriausiai jas pamiršau pas jus...

— Manau, jos čia, — tarė Violeta.

Jos nuėjo į svetainę, ir iš tikrųjų ant mažo staliuko, greta kurio sėdėjo Emilė, gulėjo "užmirštos" pirštinės.

— Ak, ačiū! — tarė Enilė. — Ir kokia aš kvaiša! Viską užmirštu.

— O šiandien pirštinės reikalingos, — tarė Violeta. — Toks šaltis.

Ir ji vėl atsisveikino, tik šį sykį Emilė girdėjo, kaip spynoje brakštelėjo raktas.

Ji ėjo kelio viduriu ir turėjo apie ką galvoti. Juk kai viršutinėje aikštelėje atsivėrė durys, ji aiškiai išgirdo irzliai ir skausmingai vyresnės moters ištartus žodžius: *"Dieve mano! Aš jau nebegaliu to ištverti. Ar kada nors ateis vakaras?"*

19 SKYRIUS

TEORIJOS

Kai Emilė grįžo į kotedžą, savo bičiulio ten neberado. Misis Kurtis paaiškino, kad jis išėjo su kažkokiais dviem džentelmenais, o ledi atėjo dvi telegramos. Emilė jas paėmė, atplėšė ir įsikišo į megztinio kišenę; misis Kurtis jas palydėjo godžiu žvilgsniu.

— Tikiuosi, nieko blogo? — paklausė ji.

— Ne, ne, — atsakė Emilė.

— Telegramos visada įvaro baimės, — tarė misis Kurtis.

— Žinoma, kad labai sujaudina.

Šią valandėlę Emilės niekas nedomino. Ji norėjo pabūti viena. Reikėjo surikiuoti savo pačios mintis. Ji užlipo į viršų, į savo kambarėlį ir, paėmusi pieštuką ir popieriaus lapą, pagal savo pačios susikurtą sistemą ėmėsi darbo. Ji suspėjo taip pasitreniruoti dvidešimt minučių, kai pasirodė misteris Enberdis.

— Sveika, sveika! Štai kur tu! O visą rytą tave vaikosi Flyto* gatvė. Tu visur nuo jų pasprukdavai. Čia, žinoma, neapsiėjo be mano pagalbos: kam tave dar sykį jaudinti? Jau jeigu tai susiję su mano Emile, pasistengsiu parodyti iniciatyvą, — jis atsisėdo ant kėdės (Emilė įsitaisė ant lovos) ir patenkintas nusijuokė. — Pavydas ir pyktis — tai jau tikrai! — tarė jis. Aš juos visus pažįstu ir žinau, kam ko reikia. Viskas jau

* Londono gatvė, kurioje yra dauguma stambių laikraščių redakcijų. *Čia* — grupė reporterių.

pernelyg gerai, kad būtų teisybė. Aš visą laiką žnaibau save ir jaučiu, kad tuoj tuoj nubusiu. Tu matei, koks rūkas?

— Tikiuosi, kad jis man nesutrukdys nuvažiuoti į Ekseterą, — tarė Emilė.

— Tu nori važiuoti į Ekseterą?

— Taip. Man reikia susitikti su savo patikėtiniu misteriu Dakrsu. Jis yra Džimo gynėjas ir nori su manimi susitikti. Na, o jeigu jau aš ten būsiu, ketinu aplankyti ir misis Dženiferę, Džimo tetulę. Galų gale Ekseteras — tai tik pusvalandis važiavimo... Aš noriu pasakyti, kad ji galėjo šoktelti traukiniu, tvoti broliui per makaulę, ir niekas jos nebuvimo namuose nė nepastebėtų. Suprantu, jog tai atrodo mažai įtikėtina, bet juk visko atsitinka. Na, ne, aš visai ne už tai, jog taip būtų padariusi tetulė Dženiferė. Aš norėčiau, jog tai būtų padaręs Martinas Deringas. Neapkenčiu tokių žmonių: pretenduoja į žentus, o pats tokius pokštus krečia, kad taip ir knieti vožti jam į snukį.

— Nejaugi jis toks?

— Gali neabejoti. Į žudikus tinkantis egzempliorius. Nuolatinės telegramos iš bukmekerių — švaisto pinigus arklių lenktynėms. Tiktai apmaudu, kad jis turi puikiausią alibi. Man sakė misteris Dakrsas. Leidėjas, o paskui, matot, literatūriniai pietūs. Tai ir respektabilu, ir kažkaip nepajudinama.

— Chm... literatūriniai pietūs... — tarė Enderbis. — Penktadienio vakarą! Martinas Deringas... Nagi, palauk, palauk! Na taip, Martinas Deringas, aš beveik tuo įsitikinęs. Velniai rautų, aš net visiškai įsitikinęs, bet galima patikrinti. Aš telegrafuosiu Karutersui.

— Apie ką? — paklausė Emilė.

— Paklausyk, tu žinai, kad aš atvažiavau į Ekzemptoną penktadienio vakarą? Ir aš dar ketinau iš savo bičiulio — laikraštininko Karuterso — gauto šiokių tokių žinių. Jis pažadėjo pas mane užvažiuoti pusę septynių, kad vėliau suspėtų į literatūrinius pietus. Pasakė, jeigu nesuspės, tai brūkštelės eilutę kitą. Tai jis nesuspėjo ir man parašė.

— Ką visa tai turi bendra su byla? — nustebo Emilė.

— Neskubėk. Tuojau pasakysiu. Tad štai, bičiulis per pietus neblogai praleido laiką ir gerokai įkaušo. Be informacijos, kurios iš jo laukiau, jis pasistengė kuo vaizdingiau aprašyti šį sambūrį. Kokie ten buvo keliami tostai, kaip apsijuokė garsus rašytojas ir vienas dramaturgas. Jis neiškentė ir

parašė, kad už stalo sėdėjo šlykščioje vietoje. Iš vieno šono buvo tuščia Rubi Makelmot, tos baisios, fabrikuojančios bestselerius, kėdė, o iš kito šono turėjo sėdėti Martinas Deringas, bet jo irgi nebuvo. Karutersas pasislinko arčiau prie gerai žinomo Blechtito poeto ir pasistengė išnaudoti savo padėtį. Tu supratai, kam aš visa tai pasakojau?

— Čarlzai! Brangusis! — susijaudino Emilė. — Vadinasi, šio galvijo ir nebuvo per pietus?

— Taigi, kad ne.

— Tu tiki, kad neklysti?

— Tikiu. Ir štai nesėkmė, juk laišką tai aš sudraskiau. Bet galima telegrafuoti Karutersui. Jis patvirtins.

— Dar, žinoma, yra leidėjas, su kuriuo jis praleido dieną. Bet aš linkusi manyti, kad leidėjas ruošėsi grįžti į Ameriką. Na, o jeigu taip, tai čia kažkas yra. Vadinasi, jis parinko tokį liudytoją, kurį ne taip lengva pagauti.

— Tu iš tikrųjų manai, kad mes prisikapstėme? — paklausė Enderbis.

— Lyg ir. Atrodo, geriausia būtų kreiptis į tą inspektorių Narakotą. Mes patys nepagausime amerikiečių leidėjo, kuris dabar kur nors "Mauritanijos" ar "Berengarijos"* denyje.

— Dieve mano! Jeigu pasitvirtins, tai bus sensacija! — sušuko Enderbis. — O jeigu taip, tai, aš manau, "Deili vaier" man gali pasiūlyti ne mažiau kaip...

Emilė negailestingai sudrumstė jo savanaudiškas mintis:

— Tačiau mums negalima prarasti galvos ir viską paleisti vėjais. Aš važiuosiu į Ekseterą. Manau, grįšiu ne anksčiau negu rytoj. O tau aš turiu darbą.

— Kas tai per darbas?

— O štai... — ir Emilė pasakojo, ką matė pas ponias Vilet ir pakartojo keistą frazę. — Mums reikia tiksliai žinoti, kas įvyks šį vakarą. Kažkas čia ne taip.

— Iš tikrųjų keista!

— Na, štai matai. Ir dar vienas dalykas: žinoma, galbūt tai sutapimas, o gal ir ne. Atkreipk dėmesį, kaip netikėtai paspruko visi tarnai. Šiandien ten įvyks kažkas neįprasta ir *tau* reikia būti budriam ir sužinoti.

---

* Karalienė Berengarija — Valterio Skoto romano "Talismanas" personažas.

— Nori pasakyti, kad man visą naktį teks kalenti dantimis po krūmu?

— Bet juk tu neprieštarausi? Tikras žurnalistas juk visada pasiryžęs kentėti už tiesą.

— Kas tau taip sakė?

— Nesvarbu kas, svarbu, jog aš tai žinau. Tai tu tuo užsiimsi?

— Žinoma. Aš juk irgi nenoriu ką nors pražiopsoti, — tarė Čarlzas. — Jau jeigu Sitafordhause šiąnakt turi kas nors įvykti, aš ten tikrai būsiu.

Emilė jam papasakojo apie bagažo etiketę.

— Įdomu, — tarė misteris Enderbis. — Juk Australijoje gyvena trečiasis Pirsonas, ką? Pats jauniausias. Tikriausiai tarp jų yra kažkoks ryšys.

— Ko gero, ir viskas, — tarė Emilė. — Kuo tu gali mane nudžiuginti?

— Chm, — tarė Čarlzas. — Turiu dar vieną argumentą.

— Kokį?

— O tu nesupyksi?

— Manau, ne. Tai yra aš pasistengsiu kantriai ir įdėmiai tavęs išklausyti.

— Na, esmė ta... — pradėjo Čarlzas Enderbis dvejodamas.

— Suprask, aš nenoriu nieko įžeisti žodžiu. Ar tu nemanai, kad tavo šaunuolio likimas priklauso nuo grynos tiesos?

— Tu nori pasakyti, kad vis dėlto nužudė jis? Bet jau tau iš pat pradžių sakiau, jog tai visai galimas požiūris, tačiau mums su tavimi reikia padaryti prielaidą, kad jis nežudė.

— Aš ne apie tai, — atsakė Enderbis. — Aš taip pat manau, kad jis nežudė. Bet kas įvyko iš tiesų? Jis pasakė, kad atėjo pas dėdę, su juo pakalbėjo ir jį paliko sveiką ir gyvą.

— Taip.

— O ar tu nemanai, kad jis galėjo ateiti ir rasti dėdę jau nebegyvą? Man rodos, jog jis galėjo išsigąsti ir pabūgo apie tai kalbėti.

Čarlzas dvejodamas išdėstė savo teoriją ir nudžiugęs pamatė, kad Emilė neužpyko. Ji tik truputį paniuro, susimąsčiusi susiraukė.

— Aš neketinu prieštarauti, — tarė ji. — Gali visko būti. Man tai anksčiau neatėjo į galvą. Žinau, kad Džimas ne-

sugeba nužudyti, bet išsigąsti, kvailai sumeluoti, o po to laikytis savo melo — jis gali.

— Blogai, kai negalima nueiti ir jo paklausti. Juk pasimatyti su juo akis į akį neleidžia.

— Aš galiu paprašyti, kad jį aplankytų misteris Dakrsas, — tarė Emilė. — Su advokatu galima kalbėtis be liudytojų. Blogai, kad Džimas siaubingai užsispyręs: vieną kartą kažką pasakęs, jis įsikibęs laikosi savo versijos.

— O tai *mano* versija, ir jos laikysiuosi.

— Aš džiaugiuosi, Čarlzai, jog tu man tai priminei, man tokie dalykai visai į galvą neatėjo. Mes ieškome to žmogaus, kuris atėjo *po* jo, o jeigu žmogžudystė įvyko anksčiau?..

Ji, susipainiojusi mintyse, nutilo. Dvi visiškai skirtingos teorijos siūlė du būdus. Vieną pasiūlė misteris Rikroftas, ir joje Džimo ir dėdės ginčas buvo pagrindinis momentas. Ir štai — kita, rodanti, kad Džimas visiškai niekuo dėtas. Emilė juto, jog pirmiausia reikia susitikti su daktaru, kuris pirmasis apžiūrėjo kūną. Jeigu būtų paaiškėję, kad Treviljanas galėjo būti nužudytas, tarkime, ketvirtą valandą, tai galėjo iš esmės pakeisti alibi. Antra, reikėjo pareikalauti, kad misteris Dakrsas įtikintų savo klientą, kad jis privalo papasakoti tiesą.

Ji pasikėlė nuo lovos.

— Na, tarė ji, — geriau pagalvokim, kaip man nuvykti į Ekzemptoną... Kažkas kalvėje turi automobilį. Atrodo, senas trantas. Bet galbūt vis dėlto nueisi ir susitarsi? Iškart po pietų ir išvažiuočiau. Trečią valandą dešimt minučių į Ekzemptoną važiuoja traukinys. Tai man leis iš pradžių susitikti su gydytoju. Kuri valanda?

— Pusė pirmos, — pažvelgęs į laikrodį, atsakė misteris Enderbis.

— Tada einam kartu tartis dėl automobilio, — tarė Emilė. — Man, tiesa, išvažiuojant iš Sitafordo, dar reikia kai ką padaryti.

— O ką?

— Aplankyti misterį Diuką. Tai vienintelis stalo sukimo dalyvis, su kuriuo nesimačiau.

— Mes pakeliui į kalvą eisime pro jo kotedžą.

Misterio Diuko kotedžas buvo paskutinis. Emilė atitraukė vartelių sklendę, ir jie patraukė takeliu. O po to įvyko kažkas nuostabaus: atsivėrė durys ir iš namo išėjo žmogus. Tas žmo-

gus buvo inspektorius Narakotas.

Jis buvo apstulbęs. Ir Emilė, nors ir labai geros nuomonės buvo apie save, sutriko. Beje, ji tuojau pat savo kėslus pakeitė.

— Aš taip džiaugiuosi jus matydama, inspektoriau, — tarė ji. — Norėčiau, jeigu galima, su jumis pasikalbėti.

— Su malonumu, mis Trefusis, — jis išsiėmė laikrodį, — bet matau, kad jums teks kalbėti labai glaustai. Manęs laukia automobilis. Aš skubiai grįžtu į Ekzemptoną.

— Na, ir pasisekė! — sušuko Emilė. — Jūs galbūt mane pavežėsite, inspektoriau?

Inspektorius gana sausai atsakė, jog džiaugsis, jai galėdamas suteikti pagalbą.

— Gal nueitum, Čarlzai, mano lagamino, — tarė Emilė. — Aš jau sukroviau daiktus.

Čarlzas nedelsdamas nuskubėjo.

— Visiškai nesitikėjau čia jūsų sutikti, mis Trefusis, — tarė inspektorius Narakotas.

— Juk aš sakiau "au revoir", — priminė jam Emilė. — Ir žinote, inspektoriau, juk jūs klydote. Džimas ne tas žmogus, kuris jums reikalingas.

— Nejaugi?

— Be to, inspektoriau, manau, kad sielos gilumoje jūs man pritariate.

— Kodėl jūs taip manote, mis Trefusis?

— Ką jūs veikėte pas misterį Diuką? — klausimu į klausimą atsakė Emilė.

Narakotas buvo aiškiai sutrikęs, o Emilė tęsė:

— Jūs abejojate, inspektoriau, va kur šuo pakastas, abejojate. Jūs manėte, kad nutvėrėte tą, ką reikia, bet pats tuo abejojate ir dar kažką aiškinatės. Na, o aš turiu dar kai ką, kas man galėtų padėti. Aš jums papasakosiu pakeliui į Ekzemptoną.

Pasigirdo žingsniai, ir pasirodė Ronis Harfildas. Jis atrodė kaip pabėgęs iš pamokų mokinys, kaltas, sulaikęs kvapą.

— Mis Trefusis, — pradėjo jis, — ar jūs nieko prieš, jei mudu pasivaikščiotume, kai mano tetulė užmigs?

— Nepavyks, — tarė Emilė, — aš išvažiuoju į Ekseterą.

— Kaip tai? Visai išvažiuojate?

— Ne, — atsakė Emilė. — Rytoj sugrįšiu.

— O, tada viskas tvarkoj.

Emilė ištraukė iš megztinio kišenės raštelį ir ištiesė jam:
— Atiduokite jį savo tetai, gerai? Kavos torto receptas. Ir pasakykite, kad ji suspėjo pačiu laiku: virėjas, kaip ir visi kiti tarnai, šiandien išvažiuoja. Būtinai pasakykite, tai ją sudomins.
Lengvas vėjelis atnešė tolimą šauksmą:
— Roni! Roni! Roni!
— Tai tetulė, — nervingai krūptelėjęs, ištarė Ronis. — Man geriau eiti!
— Manau, taip, — pritarė Emė. — Jūsų kairysis skruostas žaliai nudažytas! — riktelėjo įkandin ji.
Ronis dingo už tetulės tvoros.
— O štai ir mano bičiulis su lagaminu, — tarė Emilė. — Einam, inspektoriau, aš jums viską papasakosiu važiuojant.

20 SKYRIUS

VIZITAS PAS TETĄ DŽENIFERĘ

Pusę trijų daktaras Vorenas priėmė Emilę. Jam iš karto patiko ši dalykiška ir patraukli mergina. Jos klausimai buvo tiesūs ir dalykiški.
— Taip, mis Trefusis, aš jus puikiai suprantu. Matote, skirtingai nei rašoma romanuose, tiksliai nustatyti mirties laiką nepaprastai sunku. Aš apžiūrėjau kūną aštuntą valandą. Galiu tvirtai pasakyti, kad nuo mirties buvo praėjusios dvi valandos. O kiek daugiau, pasakyti sunku. Jeigu manęs paklaustų, ar jį galėjo nužudyti ketvirtą valandą, būčiau pasakęs, gali būti, nors pats linkęs manyti, jog tai įvyko kur kas vėliau. Antra vertus, kūnas negalėjo ilgai gulėti. Keturios su puse valandos — tai didžiausia šiuo atveju riba.
— Ačiū, — tarė Emilė. — Tai viskas, ką aš norėjau sužinoti.
Jis suspėjo į stotį, į trečią valandą dešimt minučių išvažiuojantį traukinį ir po to pasuko tiesiai į viešbutį, kuriame buvo apsigyvenęs misteris Dakrsas.
Jų pokalbis buvo grynai dalykiškas — jokių emocijų. Misteris Dakrsas pažinojo Emilę, kai ji buvo dar maža mergaitė, o kai ji subrendo, ėmė tvarkyti jos reikalus.
— Jūs turite būti pasirengusi netikėtumams, Emile, — tarė

jis. — Džimo Pirsono reikalai gerokai blogesni, negu manėme.

— Blogesni?

— Taip. Ko sukti užuolankomis! Iškilo faktai, kurie jam labai nepalankūs. Šitie faktai, matyt, ir įtikino policiją jo kalte. Aš jums nepadėčiau, jeigu jis juos slėptų nuo jūsų.

— Būkite geras, papasakokite man.

Emilės balsas buvo ramus. Nors ir koks smūgis ant jos užgriūtų, ji nenorėjo rodyti savo jausmų. Ji Džimui Pirsonui ketino padėti visai ne jausmais, o darbais. Ir jai reikėjo tvardytis, išsaugoti tvirtą dvasią.

— Visai nekyla jokių abejonių, kad jam skubiai reikėjo pinigų, — pradėjo misteris Dakrsas. — Nenoriu dabar gilintis į etinę klausimo pusę. Aišku, jog Pirsonas anksčiau — tarkime, panaudodamas eufemizmą, — skolindavosi pinigus iš savo firmos be valdybos žinios. Jis įjunko lošti biržoje ir, kartą žinodamas, jog po savaitės jam bus priskaičiuoti dividendai, išeikvojo pinigus pirkti akcijoms, kurios, jo nuomone, turėjo kilti. Sandėris buvo sėkmingas, pinigus jis grąžino, ir jam, matyt, nebuvo jokių abejonių, ar ši operacija sąžininga. Matyt, jis tą patį padarė maždaug prieš savaitę. Firmos atsakomybė buvo tikrinama nustatytu laiku, bet dėl kažkokios priežasties šį kartą buvo patikrinta anksčiau, ir Pirsonas atsidūrė prieš gana nemalonią dilemą. Jis puikiai suvokė, kaip bus aiškinami jo veiksmai, ir tuo pat metu visiškai nepajėgė grąžinti visų pinigų. Jis išbandė visas priemones ir griebėsi paskutinės — atskubėjo į Devonšyrą prašyti dėdės pagalbos. Bet kapitonas Treviljanas padėti kategoriškai atsisakė.

Me, brangioji Emile, negalime sukliudyti tirti šiuos faktus. Policija jau prisikapstė iki esmės. Ir juk jūs suprantate, nusikaltimo motyvas labai įtikinantis. Net po kapitono Treviljano mirties Pirsonas galėjo lengvai gauti pinigų iš misterio Kirkvudo kaip, tarkim, avansą ir tuo išvengti bėdos, o galbūt ir kriminalinio persekiojimo.

— O, idiotas! — bejėgiškai sušuko Emilė.

— Pritariu jums, — sausai patvirtino misteris Dakrsas. — Ir man atrodo, mūsų vienintelis šansas — įrodyti, jog Džimas Pirsonas nežinojo apie dėdės testamento sąlygas.

Emilė susimąstė. Stojo tyla. Po to ji ramiai tarė:

— Bijau, tai neįmanoma. Visi trys — Silvija, Džimas ir

Braijanas — žinojo. Jie dažnai prisimindavo turtingą dėdulę iš Devonšyro, juokaudavo ir krėsdavo pokštus.

— Prasti popieriai, — tarė misteris Dakrsas. — Liūdna, mano brangioji.

— Juk jūs jo nelaikote kaltu, misteri Dakrsai?

— Nors ir kaip keista, nelaikau, — atsakė teisininkas. — Kai kuriose vietose man Džimas Pirsonas gana aiškus. Jeigu jūs nesupyksite, jis negali būti komercinio dorumo etalonas, bet aš niekaip negaliu įsivaizduoti, kad jis pakeltų ranką prieš dėdę.

— Tai labai malonu, — tarė Emilė. — Norėčiau, kad ir policija būtų tokios pat nuomonės.

— Visiškai teisingai. Bet mūsų asmeniniai įspūdžiai, mūsų nuomonės neturi praktinės reikšmės. Nelaimei, visi įkalčiai prieš jį. Neketinu nuo jūsų slėpti, mielas vaikeli, jis kaip reikiant įmerkęs uodegą. Aš gynėju pasiūlyčiau karaliaus advokatą* Lorimerą, — gyvai pridūrė jis.

— Man norėtųsi sužinoti dar štai ką, — tarė Emilė. — Juk jūs, žinoma, matėte Džimą?

— Taip.

— Noriu, kad jūs man sąžiningai pasakytumėte, ar jis sakė tiesą, visą tiesą, — ir ji išklojo Enderbio prielaidą.

Juristas susimąstė.

— Mano nuomone, pasakodamas pokalbį su dėde, jis sakė tiesą. Galima neabejoti, kad tas pokalbis jam buvo gana nemalonus ir jeigu grįždamas jis apėjo ratu ir per langą išvydo negyvą dėdės kūną, tai taip išsigando ir nusprendė apie tai nekalbėti.

— Štai ir aš taip manau, — tarė Emilė. — Kai jį pamatysite, gal sugebėsite jį priversti sakyti tiesą. Tai gali labai pakeisti padėtį.

— Aš pabandysiu. Ir vis dėlto, — tarė jis, patylėjęs valandėlę, — man vis dėlto atrodo, kad jūs klystate. Žinia apie kapitono Treviljano mirtį Ekzemptone paplito maždaug pusę devynių, kai į Ekseterą paskutinis traukinys jau buvo išvažiavęs. Džimas Pirsonas sėdo į pirmą rytinį. Kaip tik šis nelabai protingas žingsnis ir sudomino policiją, o jeigu jis būtų išvažiavęs kitu dieniniu traukiniu, to nebūtų atsitikę. Tad štai, jeigu, tarkime, jis dėdės kūną surado tuoj po pusės penkių, manau, kad jis

---

* Aukščiausias advokato laipsnis, kuris suteikiamas karaliaus raštu pagal lordo kanclerio rekomendaciją.

tuoj pat ir būtų išvažiavęs. Juk yra traukinys kelios minutės po šešių ir po to be ketvirčio aštuntą.

— Tai logiška, — pritarė Emilė. — Aš nepagalvojau.

— Aš iš jo sužinojau smulkias vizito pas dėdę detales, — tęsė misteris Dakrsas. — Jis pasakė, jog kapitonas Treviljanas jį privertė nusiauti batus ir palikti juos ant slenksčio, todėl hole ir nerado drėgnų pėdsakų.

— O ar jis nesakė apie kokius nors garsus, na, apie tai, kad dar kažkas buvo name?

— Ne, bet aš jo paklausiu.

— Ačiū, — tarė Emilė. — Jeigu aš jam parašyčiau raštelį, ar jūs perduosite?

— Bet, savaime suprantama, jį reikės perskaityti.

— Ten nebus nieko slapto.

Ji nuėjo prie rašomojo stalo ir brūkštelėjo keletą žodžių:

Brangiausias Džimai!

Nenukark nosies. Viskas bus gerai. Aš dirbu kaip šimtas tūkstančių negrų, kad sužinočiau tiesą. Koks tu buvai idiotas, mano brangusis!

Linkėjimai! Emilė

— Štai, — tarė ji.

Misteris Dakrsas perskaitęs nutylėjo.

— Aš stengiausi kuo aiškiau, — tarė Emilė, — kad galėtų perskaityti kalėjimo vadovybė. O dabar man reikia eiti.

— Leiskite pasiūlyti jums puodelį arbatos.

— Ačiū, misteri Dakrsai. Laikas nelaukia. Aš einu pas Džimo tetą Dženiferę.

"Lauruose" Emilei pasakė, jog misis Gardner išėjusi, bet greitai grįš.

Emilė meiliai nusišypsojo kambarinei.

— Aš užeisiu ir jos palauksiu.

— Ar nenorite kol kas pasikalbėti su slauge Devis?

O, Emilė visada buvo pasirengusi kalbėti su kuo tik nori.

— Noriu, — tučtuojau atsakė ji.

Po kelių minučių pasirodė išsikrakmolinusi, žingeidi slaugė Devis.

— Laba diena! Aš — Emilė Trefusis, — prisistatė Emilė. — Šiokia tokia misis Gardner giminė. Tiksliau sakant, ketinu ja tapti, bet mano jaunikis Džimas Pirsonas areštuotas, o tai, aš manau, jūs žinote.

— Ak, kaip baisu! — sušuko slaugė Devis. — Mes apie tai perskaitėme šiandien rytą laikraščiuose. Siaubinga istorija! Bet jūs šaunuolė, jūs, atrodo, esate stipri, — slaugės balse pasigirdo nepalankumo gaidelė. Ji manė, kad ligoninės slaugės visokiausius išgyvenimus įveikia, nes yra tvirto būdo, o kiti mirtingieji privalo *duoti jausmams valią*.

— Nėra ko verkšlenti, — tarė Emilė. — Tikiuosi, jūs man pritarsite. Suprantu, kaip nejauku būti susijusiai su žmogžudžio šeima.

— Žinoma, labai nemalonu, — truputį atlėgusi nuo šio dėmesio ženklo, tarė slaugė Devis. — Bet svarbiausia pareiga — prižiūrėti ligonį.

— Puiku! — tarė Emilė. — Tikriausiai tetai Dženiferei labai malonu jausti, kad ji turi į ką atsiremti.

— Na, žinoma, — tarė apsimestinai nusišypsojusi slaugė. — Jūs tokia gera. Bet, suprantama, aš turėjau įvairiausių įdomių atvejų ir iki šiol, na štai, tarkime, praeitą kartą prižiūrėjau...

Emilei teko kantriai išklausyti įvairias sudėtingo skyrybų proceso ir tėvystės nustatymo smulkmenas. Pabėrusi slaugei Devis glėbį komplimentų dėl takto, išminties ir kantrybės, Emilė nepastebimai pasuko kalbą apie Gardnerius.

— Aš visiškai nepažįstu misis Gardner vyro. Jo niekada nepažinojau. Juk jis visai neišeina iš namų?

— Neišeina, vargšas.

— O kas jam yra?

Slaugė Devis su profesiniu pasimėgavimu įsigilino į šią temą.

— Vadinasi, jis gali pasveikti, — susimąsčiusi tarė Emilė.

— Jis vis tiek bus labai silpnas, — tarė slaugė.

— Taip, bet jo sveikata pamažu gerėja, tiesa?

Slaugė nusiminusi pakratė galvą:

— Tokiais atvejais mažai kas gali padėti...

Mažoje Emilės užrašų knygutėje buvo išvardyta tai, ką ji vadino tetos Dženiferės *alibi*. Ir šit norėdama pasitikrinti, ji tarsi atsitiktinai tarė:

— Keista pamanyti, kad teta Dženiferė buvo kine, kai tuo metu nužudė jos brolį.

— Taip, labai liūdna, — tarė slaugė Devis. — Žinoma, ji nežinojo, bet vis tiek liko nemalonios nuosėdos.

Apie tai tiesiogiai neklausinėdama, Emilė bandė sužinoti, ko jai reikia.

— Ar prieš tai ji ko nors nesapnavo, ar nenujautė? — paklausė ji. — Ar ne jūs jai grįžus, sutikote ją prieškambaryje ir pastebėjote, kad jos kažkokia neįprasta išraiška?

— Ne, — tarė slaugė, — ne aš. Aš jos nemačiau iki to laiko, kol mes sėdome pietauti, ir ji atrodė kaip visada.

— Galbūt aš kažką painioju, — tarė Emilė.

— Tikriausiai ją pasitiko kas nors kitas, — ėmė spėlioti slaugė. — Aš pati gana vėlai grįžau. Ir aš už tai, kad ilgam palikau pacientą, jaučiausi kalta, bet jis pats manęs prašė, kad aš eičiau, — ji staiga dirstelėjo į laikrodį. — Ak, jis manęs prašė atnešti šildyklę. Man reikia skubėti. Atleiskite, mis Trefusis.

Emilė maloniai jai linktelėjo ir, priėjusi prie židinio, paspaudė skambučio mygtuką.

Įėjo nevalyva, išsigandusiu veidu tarnaitė.

— Koks jūsų vardas? — paklausė Emilė.

— Beatrisė, mis.

— Ak, Beatrise, galų gale aš tikriausiai taip ir nesulauksiu savo tetos — misis Gardner. Aš norėjau paklausti apie jos penktadienio pirkinius. Jūs nežinote, ar ji parsinešė didelį ryšulį?

— Ne, mis. Nemačiau, kaip ji parėjo.

— O ar ne jūs sakėte, kad ji grįžo šeštą valandą?

— Taip, mis. Tokiu laiku ji ir grįžo. Aš nemačiau, kaip ji įėjo, bet septintą jai nunešiau į kambarį karšto vandens ir nusigandau, nes ji gulėjo ant lovos tamsoje. “Oi, madam, — tariau aš, — jūs mane taip išgąsdinote”. — “Aš grįžau seniai, šeštą valandą”, — tarė ji. Ir aš niekur nemačiau jokio didelio ryšulio, — pakartojo Beatrisė, uoliai stengdamasi padėti.

“Na, ir kaip viskas sudėtinga! — susirūpino Emilė. — Tiek visko reikia prigalvoti. Jau sukūriau ir apie nuojautą, ir ryšulį bet, kiek suprantu, jeigu nenoriu sukelti įtarimo, dar reikia kažką išrasti.”

— Nieko, Beatrise, tai ne taip svarbu, — švelniai nusišypsojo ji.

Beatrisė išėjo. Emilė išsitraukė iš rankinuko vietinių traukinių tvarkaraštį, perbėgo jį akimis. Iš Eksetero išvyksta trečią valandą 10 minučių, atvažiuoja į Ekzemptoną — trečią keturiasdešimt dvi. Nuvykti į brolio namus ir nužudyti — koks laukinis, žiaurus žodis, kokia klaikuma visas šis paistalas! — prireiks, tarkime, nuo pusės iki trijų ketvirčių valandos. Kada atgal važiuoja traukiniai? Vienas yra ketvirtą dvidešimt penkios ir dar, kurį minėjo misteris Dakrsas, šeštą dešimt, kuris atvažiuoja be dvidešimt trijų septintą. Tinka ir vienas, ir kitas. Gaila, kad nėra priežasties įtarti slaugę. Jos visą dieną nebuvo, ir niekas nežino, kur ji buvo. Juk negali būti žmogžudystės be motyvo! Žinoma, aš iš tikrųjų netikiu, kad kas nors iš šio namo nužudė kapitoną Treviljaną, bet kažkaip džiugu žinoti, kad būtų galėję. Aha, lauko durys..

Prieškambaryje pasigirdo balsai, durys atsivėrė ir į kambarį įėjo Dženiferė Gardner.

— Aš — Emilė Trefusis, — tarė Emilė. — Toji pati, kuri susižiedavusi su Džimu Pirsonu.

— Vadinasi, jūs Emilė? — tarė ištiesusi ranką misis Gardner. — Na, ir siurprizas!

Ir staiga Emilė pasijuto bejėgė ir maža, visiškai mažutė mergaitė, krečianti kažkokią kvailystę. Teta Dženiferė — nepaprastas žmogus. Tvirto charakterio, štai kas. Tetos Dženiferės charakterio būtų užtekę dviem asmenims ir trims ketvirčiams trečio žmogaus.

— Jūs gėrėte arbatos, brangioji? Ne? Tada tuojau išgersim. Tiktai valandėlę, aš turiu iš pradžių užlipti viršun, dirstelti į Robertą.

Jos veide šmėkštelėjo keista išraiška, kai ji ištarė vyro vardą. Tarytum per tamsius vandens raibulius būtų nuslydęs saulės spindulys. Ir gilus gražus balsas sušvelnėjo.

“Ji vyrą dievina, — pamanė Emilė, likusi viena svetainėje. — Ir vis tiek joje yra kažkas bauginančio. Ir ar patinka dėdulei Robertui toks dievinimas?”

Kai Dženiferė Gardner grįžo ir nusiėmė skrybėlę, Emilė grožėjosi jos glotniais, nuo kaktos aukštyn sušukuotais plaukais.

— Emile, jūs atėjote pasikalbėti apie reikalus? Jeigu ne, aš jus labai suprantu.

— Nuo svarstymo bus ne kažin kokia nauda, ar ne taip?

— Mums belieka tikėtis, kad jie ras tikrąjį žudiką, — tarė misis Gardner. — Būkite gera, Emile, paskambinkite. Aš nusiųsiu slaugei arbatos. Nenoriu, kad ji čia plepėtų. Negaliu pakęsti ligoninių slaugių.

— Ar ji nors gera?

— Tikiuosi. Šiaip ar taip, Robertas patenkintas. Man ji visai nepatinka ir niekada nepatiko. Bet Robertas sako — daug geresnė už tas, kurios buvo anksčiau.

— Ji ir atrodo neblogai, — tarė Emilė.

— Kvailystės. Su tokiomis letenomis?

Emilė pažvelgė, kaip ilgi balti tetos pirštai liečia pieno puodelį, žnybtukus cukrui.

Įėjo Beatrisė, paėmė puodelį arbatos, lėkštelę su sausainiais ir išėjo.

— Robertas labai susijaudinęs dėl šio įvykio, — tarė misis Gardner. — Jį apima tokia keista būsena. Manau, visa tai ligos požymiai.

— Ar jis artimai pažinojo kapitoną Treviljaną?

Dženiferė Gardner pakratė galvą:

— Jis jo nepažinojo ir juo visiškai nesidomėjo. Tarp mūsų kalbant, aš ir pati negaliu giliai liūdėti dėl jo mirties. Jis buvo žiaurus, šlykštus žmogus. Jis žinojo, kaip mums sunku. Skurdas! Jis žinojo, kad Robertui būtų prieinamas specialus gydymo kursas, kuris galėtų viską pataisyti, jeigu jis mums būtų paskolinęs pinigų. Na štai jam ir atlyginta pagal nuopelnus.

Ji kalbėjo dusliu, niūriu balsu. “Kokia keista moteris, — pagalvojo Emilė. — Graži ir šiurpi, tarsi iš kažkokios graikų tragedijos.”

— Galbūt dar ir nevėlu, — tarė misis Gardner. — Aš šiandien parašiau Ekzemptono advokatams ir paklausiau, ar man negalima gauti šiek tiek pinigų avansu. Gydymą, apie kurį aš kalbu, kiti vadina šarlatanizmu, bet daugeliu atvejų jis davė gerų rezultatų. Kaip būtų nuostabu, jeigu Robertas vėl galėtų vaikščioti, — ir jos veidas, sakant šiuos žodžius, tarsi nušvito.

Emilė visiškai išseko. Jai buvo sunki diena, ji vis nesuspėdavo pavalgyti, ją išvargino nuolatinis savo jausmų tramdymas. Ir staiga prieš jos akis ėmė suktis kambarys.

— Jums bloga, brangioji?

— Nieko, — skubiai ištarė Emilė ir, savo nuostabai ir apmaudui, pravirko.

Misis Gardner nebandė prie jos prieiti ir paguosti, už tai Emilė būtų buvusi jai dėkinga. Ji tiesiog tylėdama sėdėjo, kol Emilė išsiverkė. Tada ji susimąsčiusi tarė:

— Vargšas kūdikis! Kokia nelaimė, kad Džimą Pirsoną teko areštuoti, kokia nelaimė! Bet ką padarysi?..

21 SKYRIUS

PASIŠNEKUČIAVIMAI

Likęs vienas, Čarlzas Enderbis veiklos nenutraukė. Norint pratęsti pažintį su Sitafordo gyvenimu, jam pakako tiktai "įjungti" misis Kurtis, kaip įjungia vandens siurblį. Truputį priblokštas užgriuvusio istorijos, prisiminimų, gandų ir prielaidų srauto, jis sutelkė didvyriškas pastangas, kad atskirtų grūdus nuo pelų. Jam pakakdavo paminėti kokią nors pavardę, ir srautas verždavosi atitinkama linkme. Taip jis sužinojo apie kapitoną Vajatą, jo karštą temperamentą, šiurkštumą ir ginčus su kaimynais, išgirdo apie jo netikėtą palankumą malonios išvaizdos jaunoms moterims, jo gyvenimo būdą ir tarną indą, apie savitą valgymo laiką, apie tai, kad jis laikosi keistos dietos. Jis sužinojo apie misterio Rikrofto biblioteką, jo plaukų priežiūros priemones, jo nepaprastą kruopštumą ir punktualumą, apie neįprastą smalsumą, taip pat apie tai, kaip jis neseniai pardavė keletą senų brangių daiktų, apie jo nesuprantamą meilę paukščiams ir apie pasklidusį gandą, kad misis Vilet bandė už jo ištekėti. Jis išgirdo apie misis Persehaus, jos aštrų liežuvį, apie tai, kaip ji vaiko savo sūnėną, ir apie linksmą gyvenimą, kurį tas pats sūnėnas, anot gandų, gyvena Londone. Jis vėl išklausė apie majoro Barnebio draugystę su kapitonu Treviljanu, apie tai, kaip dažnai jie prisimindavo savo praeitį, kaip mėgo šachmatus. Jis sužinojo viską, kas buvo žinoma apie ponią Vilet ir jos dukrą, šeimininkė patvirtino, jog mis Violeta Vilet misterį Ronį Harfildą tiktai vilioja, bet iš tikrųjų neketina jo užvaldyti. Sklido kalbos ir apie jos paslaptingus vizitus į viržynus, kur ją matė vaikštinėjančią su kažkokiu vyriškiu. Būtent dėl to, svarstė misis Kur-

tis, ponia Vilet ir pasirinko tokią atkampią vietą. Motina ją išsivežė, kad “visa tai liautųsi”. Bet kur ten: “Merginos daug išradingesnės, negu ledi mano”. Savo nuostabai, jis beveik nieko neišgirdo apie misterį Diuką. Tiktai buvo aišku, kad jis čia visai neseniai ir užsiima vien tik sodininkyste.

Buvo pusė keturių, ir šiek tiek apsvaigęs po pokalbio su misis Kurtis, misteris Enderbis išėjo pasivaikščioti. Jis ketino užmegzti glaudesnę pažintį su mis Persehaus sūnėnu. Atsargi žvalgyba netoli jos kotedžo nedavė jokių rezultatų, bet laimingai susiklosčius aplinkybėms, jis sutiko sūnėną einant pro Sitafordhauso vartelius. Jo išvaizda buvo tokia, tarsi jį būtų išviję.

— Labas! — tarė Čarlzas. — Paklausyk, kas čia — kapitono Treviljano namas?

— Taip, — tarė Ronis.

— Aš ketinau jį šiandien rytą nufotografuoti laikraščiui, bet oras buvo prastas.

Ronis patikliai priėmė šį paaiškinimą, visai negalvodamas apie tai, kad laikraščiuose nuotraukų būtų nepaprastai mažai, jeigu fotografuoti būtų įmanoma tiktai tomis dienomis, kai ryškiai šviečia saulė.

— Tikriausiai jūsų labai įdomus darbas, — tarė jis.

— Šuniškas gyvenimas, — tarė Čarlzas, ištikimas savo įpročiui niekada nedžiūgauti dėl savo darbo; jis dar kartą pro petį pažvelgė į Sitafordhausą. — Čia, ko gero, gana niūru.

— Bet taip viskas pasikeitė, kai atvažiavo ponia Vilet, — tarė Ronis. — Pernai maždaug šiuo metu nieko panašaus nebuvo. Ir niekaip nesuprantu, ką jos ypatingo padarė. Na, atsivežė truputį baldų, įsigijo ten įvairių pagalvėlių, niekučių... Apskritai man jas pats Dievas atsiuntė.

— Vis tiek vargu ar čia jau taip linksma, — paprieštaravo Čarlzas.

— Linksma? Aš čia būčiau pagyvenęs porą savaičių, ir galas. Tetulė, ir ta laikosi tiktai dėl to, kad mane baksnoja. Jūs nematėte jos kačių, ką? Tad štai man rytą reikėjo vieną sušukuoti, ir pažiūrėkit, kaip toji bjaurybė mane apdraskė, — ir jis ištiesė ranką.

— Taip, sunkus atvejis, — tarė Čarlzas.

— Taip ir aš manau. Paklausykit, ar jūs tiriate bylą? Jeigu

taip, tai gal galima jums padėti? Būsiu kaip Votsonas greta Šerloko Holmso ar kas nors panašaus?

— Ar yra kokių nors įkalčių Sitafordhause? — abejingai paklausė Čarlzas. — Aš noriu pasakyti, ar kapitonas Treviljanas ten ką nors paliko iš savo daiktų?

— Nemanau. Teta sako, kad išsivežė absoliučiai viską. Pasiėmė dramblių kojas, begemoto dantų kabliukus ir kitas keistenybes.

— Lyg neketintų grįžti, — tarė Čarlzas.

— Paklausykit, gera mintis! Ar jūs nemanote, kad tai galėjo būti savižudybė?

— Na, bet kad taip vikriai sau smogtų smėlio maišu per pakaušį, šioje srityje reikia būti virtuozu, — tarė Čarlzas.

— Taip, ko gero, buvo kitaip. Greičiausiai tokia nuojauta, — nušvito Ronis. — O ką jūs manote, jeigu taip? Jį persekioja priešai, jis žino, kad jie kaipmat užgrius, greitai išneša muilą ir, taip sakant, palieka jiems Vilet su dukra?

— Šios ponios jau ir pačios savaime pilnos visokių keistenybių, — tarė Čarlzas.

— Taip, nieko negaliu suprasti. Atsikraustyti į tokį kaimą! Ir Violeta lyg ir neprieštarauja, sako — patinka. Ir kas jai pasidarė šiandien? O gal kokie nors namų nesklandumai? O tarnai? Ir ko moterys taip išgyvena dėl jų? Jeigu jie įgriso, imk ir išvyk.

— Jie kaip tik taip ir padarė, ar ne? — paklausė Čarlzas.

— Taip, taip, žinau. Bet jos baisiausia dėl to susijaudinusios. Motina beveik apimta isterijos, net atsigulė, o duktė prunkščia it vėžlys. Tiesiog šiandien mane išgrūdo iš namų.

— Ar ten buvo policija?

— Policija? O ką? — įsistebeilijo Ronis į Čarlzą.

— Šiaip sau pasiteiravau. Šiandien rytą Sitaforde mačiau inspektorių Narakotą.

Ronis triukšmingai išmetė savo lazdelę ir pasilenkė ją pakelti.

— Kaip jūs pasakėte? Šiandien rytą čia buvo inspektorius Narakotas?

— Taip.

— Tai jis tiria Treviljano bylą?

— Visiškai teisingai.

— Ką gi jis Sitaforde veikė? Kur jūs jį matėte?

— Tikriausiai, ką nors suuodė, — tarė Čarlzas. — Išsiaiškino, taip sakant, kapitono Treviljano praeitį.

— Ar tik jis nemano, jog kas nors iš Sitafordo čia nagus prikišęs?

— Mažai įtikėtina.

— Ne, ne, jūs nežinote policijos. Amžinai jie kiša nosį ne ten, kur reikia. Bent jau taip rašo detektyviniuose romanuose.

— Aš manau, kad ten dirba gudrūs žmonės, — atkirto Čarlzas. — Žinoma, ir spauda jiems nemažai padeda, — pridūrė jis. — Bet jeigu jūs iš tikrųjų daug skaitėte apie tokius dalykus, gal paaiškinsite, kaip jie suseka žmogžudžius praktiškai be jokių įkalčių?

— Taip, žinoma, būtų labai įdomu sužinoti. Štai jie labai greitai suuodė ir Pirsoną. Bet čia tai jau visiškai aiškus atvejis.

— Aiškus kaip krištolas, — nusišaipė Čarlzas. — Gerai, kad jo vietoje buvome ne mes su jumis, ką? Na, gerai, man reikia išsiųsti telegramas. Šiose vietose nelabai prie telegramų įpratę. Pakanka vieną kartą išsiųsti daugiau kaip už pusę kronos* telegramų, ir jus laiko pabėgusiu iš beprotnamio.

Čarlzas išsiuntė telegramas, nusipirko cigarečių pakelį, keletą abejotinos išvaizdos "bulaizų"**, du kažkokius senus romanus. Po to jis grįžo į kotedžą, dribo ant lovos ir užmigo palaimintu teisuolio miegu nė nenujausdamas, kad jis pats, jo reikalai ir ypatingai mis Emilė Trefusis yra smarkiai apšnekami.

Galima tvirtai pasakyti, jog Sitaforde šiuo metu buvo tiktai trys pokalbių temos: žmogžudystė, nusikaltėlio pabėgimas, mis Trefusis ir jos pusbrolis. Ir štai maždaug vienu metu, bet skirtingose vietose įvyko keturi pokalbiai, kurių pagrindinis svarstymo objektas buvo Pirsono nuotaka.

Pokalbis numeris pirmas įvyko Sitafordhause. Violeta ir jos motina, išvijusios tarnus, ką tik pačios suplovė indus.

— Misis Kurtis sako, kad čia panelė atvyko su pusbroliu arba su kažkuo panašiu, — tarė Violeta; ji vis dar buvo išblyškusi, išsikankinusi.

— Nenoriu girdėti apie šitą moterį.

— Aš žinau. Panelė pati pasakė, jog apsigyveno pas misis

---

* Krona — penkių šilingų vertės moneta.

** Pažodžiui "jaučio akis" — tada plačiai paplitusių Anglijoje apskritų, dažnai juostuotų ledinukų pavadinimas.

Kurtis, aš ir pamaniau, kad pas mis Persehaus paprasčiausiai neatsirado vietos. O pasirodo, mis Persehaus ji iki šios dienos ir į akis nematė.

— Kokia nemaloni moteris!

— Misis Kurtis?

— Ne, Persehaus. Tokios moterys pavojingos. Tiktai tuo ir gyvena, kad viską šniukštinėja apie žmones. Atsiųsti čia recepto tą mergą! Aš su malonumu jai nusiųsčiau ne kavos, o užnuodyto torto receptą, kad ji visam laikui liautųsi kišusis į svetimus reikalus!

— Ir kaip aš nesuvokiau... — pradėjo Violeta, bet motina ją nutraukė:

— Vargu ar ji turėjo konkretų tikslą. Tiesiog zondavo dirvą. Misis Kurtis įsitikinusi, kad ji susižiedavusi su Džimu Pirsonu?

— Man atrodo, mergina taip ir pasakė misteriui Rikroftui. O misis Kurtis sako, jog tai įtarė iš pat pradžių.

— Gaila, kad nemačiau tos ypatos, — tarė misis Vilet. — Šiandien rytą aš buvau tikras nervų kamuolys. Tai po vakarykščio pokalbio su policijos inspektoriumi.

— Tu, mama, laikeisi nuostabiai. Štai jeigu tik aš nebūčiau buvusi tokia kvailė — imti ir apalpti! Man gėda, kad aš taip viską sugadinau! Na, o tu buvai visiškai rami, nė vieno netikro judesio...

— Aš gerai išsitreniravusi, — sausai tarė misis Vilet. — Jeigu tu būtum išgyvenusi tai, ką aš... Na, gerai, tikiuosi, tau neteks. Manau, kad tau prieš akis laimingas, ramus gyvenimas.

Violeta palingavo galvą:

— Kas žino, kas žino...

— Kvailystės. O dėl to, kad tu išsidavei, nieko baisaus, neimk į galvą. Maža nuo ko merginos alpsta!

— Bet juk inspektorius tikriausiai pamanė...

— Kad apalpimo priežastis buvo Džimo Pirsono pavardė? Taip, jis būtent šitaip ir pamanys. Jis ne kvailys, tas inspektorius Narakotas. Bet jeigu tai ir taip, jis įtars kokį nors ryšį, ims jo ieškoti ir nesuras.

— Manai, nesuras?

— Žinoma, ne! Patikėk manimi, Violeta, juk tai neįmanoma. Galbūt tu apalpai pačiu laiku. Kaip ten bebūtų, taip ir bus!

Antrasis pokalbis įvyko majoro Barnebio kotedže. Jis bu-

vo panašus į monologą: pagrindinę jo dalį vairavo misis Kurtis, kuri užėjo paimti išskalbti majoro patalynės ir štai jau pusė valandos, kai ruošėsi išeiti.

— Lygiai tokia kaip mano garsioji teta — Sara Belinda — štai ką aš šį rytą pasakiau Kurčiui, — iškilmingai tarė misis Kurtis. — Nuoširdi ir tokia, kad kiekvieną vyrą privers šokti pagal savo dūdelę.

Iš majoro Barnebio lūpų pasigirdo smarkus murmėjimas.

— Susižiedavusi su vienu jaunuoliu, o flirtuoja su kitu, — tarė misis Kurtis. — Kaip nulieta mano garsioji teta — Sara Belinda. Ir ne dėl pramogos, drįstu jums pasakyti. Ir tai ne koks nors vėjo pamušalas — o, ji geras paukštukas! Štai jaunasis misteris Harfildas, ji suvystys jį it šiltą vilną. Niekada nemačiau, kad vyrukas būtų taip panašus į avį. Tai jau garantuotas reikalas, — ji nutilo įtraukti oro.

— Taip, taip, — tarė majoras Barnebis. — Bet bijau, aš jus sutrukdžiau, misis Kurtis.

— Na, žinoma, mano Kurtis tikriausiai laukia nesulaukia arbatos, — tęsė ji, tačiau nejudėdama iš vietos. — Aš niekada nenešioju gandų. Dirbkite savo darbus, štai kaip aš manau, ir kalbėkite apie reikalus. O ką jūs manote, sere, gal verta perstatyti baldus?

— Ne, — ryžtingai tarė majoras Barnebis.

— Nuo to laiko praėjo mėnuo...

— Ne. Aš mėgstu, kad viskas būtų savo vietoje. Perstačius baldus, nieko nesurasi.

Misis Kurtis atsiduso. Ruoša ir baldų perstatinėjimas buvo jos aistra.

— Štai kapitonas Vajatas, kaip jis susidoroja su pavasariniu apsikuopimu? — pridėjo ji. — Šis jo šlykštus svetimtautis, ką jis supranta ruošoje, norėčiau žinoti. Šlykštus juodasnukis bernas.

— Nieko nėra geriau už svetimtaučius tarnus, — tarė majoras Barnebis. — Jie žino savo darbą ir neliežuvauja.

Bet šioje frazėje glūdinčią užuominą misis Kurtis praleido pro ausis. Ji grįžo prie ankstesnės temos:

— Ji gavo dvi telegramas. Dvi — per vieną pusvalandį. Aš taip jaudinausi, bet ji jas taip abejingai perskaitė. Po to pasakė, kad važiuoja į Ekseterą ir grįš tiktai rytoj rytą.

— Ar pasiėmė kartu vyruką? — su viltimi pasidomėjo majoras Barnebis.

— Ne, jis liko čia. Toks jis malonus pašnekovas. Gera būtų pora.

Vėl pasigirdo majoro Barnebio murmėjimas.

— Na, štai, — tarė misis Kurtis, — aš einu.

Majoras Barnebis tiesiog sulaikė kvapą, bijodamas ją atitraukti nuo tikslo. Bet šį kartą misis Kurtis buvo ištikima savo žodžiui. Ji uždarė paskui save duris.

Lengviau atsidusęs, majoras išsitraukė pypkę ir įniko nagrinėti kažkokios šachtos projektą, kuris buvo išdėstytas tokia optimistine forma, kad galėjo sukelti įtarimą kiekvienai širdžiai, išskyrus našlės arba buvusio kareivio širdį.

— Dvylika procentų, — sumurmėjo Barnebis, — atrodo neblogai...

Kaimynystėje kapitonas Vajatas kategoriškai teigė misteriui Rikroftui:

— Tokie, kaip jūs, apie pasaulį nieko nežino. Jūs niekada negyvenote. Jūs niekada nepajutote vargo.

Misteris Rikroftas tylėjo. Buvo taip lengva sukelti kapitono Vajato pyktį ne vietoje ištartu ir jam nepatinkančiu žodžiu, jog saugiau buvo tylėti.

Kapitonas persilenkė per savo invalido krėslo alkūnramstį.

— Kur ta kalė dingo? Malonios išvaizdos merga, — pridūrė jis.

Jo minties eiga buvo visiškai natūrali. Bet visai kitaip ją suvokė misteris Rikroftas ir buvo šiek tiek priblokštas.

— Tiktai va, ką ji čia veikia? Štai ką aš noriu žinoti! — garsiai pasiteiravo kapitonas Vajatas. — Abdula!

— Taip, sahibe.

— Kur Buli? Ji vėl pabėgo?

— Ji virtuvėje, sahibe...

— Žiūrėk, neduok jai ėsti, — jis vėl atsilošė į krėslo nugarėlę ir grįžo prie kitos temos: — Ko jai čia reikia? Su kuo ji čia ketina bendrauti tokioje sumautoje vietoje? Šiandien ryte aš su ja pašnekėjau. Manau, ji nustebo, kad surado tokį žmogų kaip aš, — jis paraitė ūsą.

— Ji Džimo Pirsono sužadėtinė, — tarė misteris Rikroftas. — Žinote, to žmogaus, kurį areštavo dėl Treviljano nužudymo.

Vajatas išmetė ant grindų viskio stiklinę, kurią ką tik kėlė prie burnos, ir nedelsdamas sustaugė: “Abdula!” — ir išbarė tarną už tai, kad stalas pastatytas ne tuo kampu į krėslą. Po to atnaujino pokalbį:

— Tad štai kas ji! Pernelyg gera tokiam tipui. Tokiai mergiščiai reikalingas tikras vyras.

— Jaunasis Pirsonas labai gražus, — tarė misteris Rikroftas.

— Gražus! Gražus! Merginai nereikia kurpalio perukui. Kas per vyras, kuris visą dieną tupi kontoroje? Kokia jo gyvenimo patirtis?

— Galbūt jam pateikti žmogžudystės kaltinimai bus gera gyvenimo patirtis, — sausai tarė misteris Rikroftas.

— Ir policija įsitikinusi, jog tai jis?

— Tikriausiai ji gana smarkiai įsitikinusi, antraip nebūtų areštavusi.

— Juodnugariai, kaimo liurbiai! — paniekinančiai sumurmėjo kapitonas Vajatas.

— Nesakykite, — atšovė misteris Rikroftas. — Inspektorius Narakotas rytą man padarė žinančio ir energingo žmogaus įspūdį.

— O kur jį rytą matėte?

— Jis atėjo pas mane į namus.

— O pas mane jis neužėjo, — tarė įsižeidęs kapitonas Vajatas.

— Na, jūs nebuvote artimas kapitono Treviljano draugas, jūs su juo neturėjote nieko bendro.

— Nežinau, ką jūs turėjote galvoje. Treviljanas buvo šykštuolis, ir aš jam tai pasakiau į akis. Čia jam nepasisekė pajodinėti ant mano sprando. Aš jam nesilanksčiau be galo, kaip kiti. Ir amžinai atsivilkdavo pas mane, ir atsivilkdavo, ir atsivilkdavo. O jeigu jau aš ko nenoriu matyti visą savaitę ar mėnesį, ar net metus — tai jau mano reikalas.

— Ir jūs galite nieko nematyti visą savaitę? — nustebo misteris Rikroftas.

— Žinoma, galiu. O ir kam man? — įširdęs invalidas tvojo į stalą: misteris Rikroftas suprato, jog, kaip visada, pasakė ne tai. — Pasakyk, kuriam velniui man tai reikalinga?

Misteris Rikroftas išmintingai nutylėjo. Kapitono įniršis išblėso.

— Vis tiek, — murmėjo jis, — jeigu policija nori ką nors sužinoti apie kapitoną Treviljaną, jiems reikia užeiti pas ma-

ne. Aš pasitrankiau po pasaulį ir pažįstu žmones. Aš galiu įvertinti žmogų. Ko jie velkasi tiktai pas silpnapročius ir senas mergas? Jiems reikalingas žmogus, sugebantis pažinti žmones, — jis vėl tvojo į stalą.

— Manau, jie patys žino, ko jiems reikia, — tarė misteris Rikroftas.

— Jie tikriausiai domėjosi manimi, — tarė kapitonas Vajatas. — Ir čia nėra nieko nuostabaus.

— E, e, kažkodėl aš to neprisimenu, — atsargiai tarė misteris Rikroftas.

— Kaip tai neprisimenate? Juk jūs dar pilno proto.

— Man atrodo, e e, aš tiesiog buvau sutrikęs, — taikiai atsakė misteris Rikroftas.

— Sutrikęs! Na jau! Bijote policijos! Aš nebijau. Tegul ateina, štai ką aš pasakysiu. Jie iš manęs sužinos! Jūs žinote, vakar nudobiau iš šimto jardų* katę?

— Nejaugi? — sušuko misteris Rikroftas.

Kapitono įprotis iš revolverio pyškinti į realias ir įsivaizduojamas kates kaimynams buvo tikra kankynė.

— Na, aš pavargau, — staiga tarė kapitonas. — Dar išgerkite prieš kelionę.

Teisingai supratęs šią užuominą, misteris Rikroftas atsistojo. Kapitonas Vajatas tebesiūlė jam išgerti.

— Jūs būtumėt dvigubas vyras, jeigu išgertumėt. Vyras, kuris atsisako išgerti, yra mazgotė!

Bet misteris Rikroftas nepasidavė. Jis jau šiandien išgėrė gerą porciją viskio su soda.

— Kokią jūs geriate arbatą? — paklausė kapitonas Vajatas. — Aš tai nieko apie arbatos rūšis nenutuokiu. Liepiau Abdulai truputį nupirkti. Manau, kada nors užeis mergina išgerti arbatos. Velniškai gera mergina. Jai tikriausiai iki mirties įgrįso tokioje vietoje, kur net nėra su kuo pakalbėti.

— Ji su vaikinu, — tarė misteris Rikroftas.

— Man vemti norisi nuo šiuolaikinio jaunimo, — tarė kapitonas Vajatas. — Kokia iš jo nauda?

Kadangi duoti tinkamą atsakymą į šį klausimą buvo sunku, misteris Rikroftas nė nemėgino, jis atsisveikino.

* Ilgio vienetas, lygus 0,9144 m.

Bulterjeras, šeimininko kalė, palydėjo jį iki pat vartelių, tuo jam sukėlusi nemalonų nerimą.

Ketvirtu numeriu pažymėtame kotedže mis Persehaus kalbėjosi su savo sūnėnu.

— Jeigu tau suteikia malonumą kaip sapne slankioti paskui panelę, kuriai tu visiškai nereikalingas, tai tavo reikalas, Ronaldai, — aiškino ji. — Geriau būk arčiau Vilet. Čia dar tau gali būti šansas, nors ir tai man atrodo mažai įtikėtina...

— Paklausykit... — bandė prieštarauti Ronis.

— Toliau noriu tau pasakyti, kad jeigu Sitaforde pasirodė policijos karininkas, aš turiu būti apie tai informuota. Kas žino, gal aš jam būčiau naudinga.

— Aš ir pats apie jį nežinojau, kol jis neišvažiavo.

— Tai taip, Roni, į tave panašu! Labai tipiška.

— Atleiskite, teta Karolina.

— Ir kai dažai sodo baldus, nėra reikalo dažyti savo skruostų. Tai visai nepuošia, o ir be reikalo eikvojami dažai.

— Atleiskite, teta Karolina.

— O dabar, — tarė prisidengusi akis mis Persehaus, — daugiau su manim nesiginčyk, aš pavargau.

Ronis liko stovėti, mindžikuodamas nuo kojos ant kojos.

— Na? — griežtai paklausė mis Persehaus.

— Ne, ne, nieko, tiktai...

— Ką?

— Aš noriu paklausti, ar jūs neprieštarausite, jeigu aš rytoj nulėksiu į Ekseterą?

— Ko?

— Aš noriu susitikti su vienu bičiuliu.

— Kas per bičiulis?

— Tiesiog bičiulis.

— Jeigu vaikinui malonu meluoti, jis tai turi daryti sumaniai, — tarė mis Persehaus.

— Bet paklausykite...

— Nėra ko teisintis.

— Vadinasi, galima nuvažiuoti?

— Nežinau, ką tu nori pasakyti šituo “galima nuvažiuoti”. Tu ne mažas vaikas. Dvidešimt vieneri metai* jau seniai suėjo.

* Dvidešimt vieneri metai — pilnametystės amžius Anglijoje iki 1970 metų, dabar — aštuoniolika metų.

— Taip, bet štai ką aš turiu galvoje. Aš nenoriu...

Mis Persehaus vėl užsidengė akis:

— Aš jau tau sakiau — nesiginčyk. Aš pavargau ir noriu pailsėti. Jeigu "bičiulis", su kuriuo tu nori susitikti Eksetere, nešioja sijoną ir jį vadina Emile Trefusis, tai dar didesnė kvailystė, kurią tu kreti. Štai ir viskas, ką aš norėjau pasakyti.

— Bet paklausykite...

— Aš pavargau, Ronaldai, gana.

22 SKYRIUS

NAKTINIAI ČARLZO NUOTYKIAI

Čarlzo nesužavėjo naktinio budėjimo perspektyva. Jis pats manė, jog tai tuščias sumanymas. Emilė, jo nuomone, buvo apdovanota pernelyg gera vaizduote. Jis buvo įsitikinęs, kad tuos kelis žodžius, kuriuos jai pavyko nugirsti, ji perdėtai sureikšmino. Galimas daiktas, tiesiog nuovargis privertė misis Vilet su tokiu nekantrumu laukti vakaro.

Čarlzas iškišo galvą pro langą ir susitraukė. Buvo šaltas, drėgnas ir miglotas vakaras. Tokį vakarą jam visų mažiausiai norėjosi bastytis gatvėje ir laukti kažkokių įvykių. Ir vis dėlto jis neišdrįso paklusti savo norui tūnoti namuose. Jis prisiminė, kokiu melodingu balsu Emilė jam sakė: "Tai taip puiku, kai yra kuo pasikliauti". Ji juo, Čarlzu, pasikliovė, ir jos viltys turi pasiteisinti. Kaip? Nuvilti šią mielą bejėgę merginą? Niekada!

"O be to, — svarstė jis, vilkdamasis visus savo atsarginius marškinius, o paskui ketindamas įsipakuoti į du puloverius ir paltą, — bus velniškai nepatogu, jeigu Emilė grįžusi pamatys, kad neįvykdžiau savo pažado. Ji tikriausiai prišnekės nemaloniausių dalykų. Ne, taip rizikuoti negalima. Ar tai reliatyvu, kad kažkas atsitiks... Kas žino, ar atsitiks ir svarbiausia, kada ir kur?" Juk negali jis vienu metu būti visur. Visų greičiausiai, kad ir kas įvyktų pačiame Sitafordhause, jis taip nieko ir nesužinos.

— Tiesiai kaip mergiotė, — pyko jis. — Nulėkė į Ekseterą ir suvertė man purviną darbą.

Bet čia jis vėl prisiminė švelnų Emilės balsą, ir jam dėl savo karščiavimosi pasidarė gėda.

Baigęs rengtis ir pasidaręs panašus į Dudutį*, jis išėjo iš kotedžo. Vakaras buvo net šaltesnis ir nemalonesnis, negu jam atrodė. Ar įvertins Emilė kančias, į kurias su jos malone jis pasinėrė? Jis tikėjosi, jog taip.

Jis palietė kišenę ir švelniai paglostė ten paslėptą gertuvę.

— Geriausias draugas, — sumurmėjo jis. — Žinoma, tokiai nakčiai kaip ši.

Imdamasis kokių tik sugebėjo atsargumo priemonių, jis įsiskverbė į Sitafordhauso sodą. Šeimininkės nelaikė šuns, tad bijoti nebuvo ko. Šviesa sodininko namelyje liudijo, kad jame gyvenama. Pats Sitafordo namas buvo visas paskendęs tamsoje, švietė tik antrojo aukšto langas.

"Šitos dvi moterys vienos namuose, — pamanė Čarlzas. — Man nedera labai jaudintis, — tačiau jam per nugarą nubėgo skruzdės. — Tarkime, kad Emilė iš tikrųjų girdėjo šią frazę: "Ar ateis kada nors pagaliau šis vakaras". Ką gi ji reiškė? Įdomu, o jeigu jos staiga sugalvojo išnešti kudašių?" Ne, kas beatsitiktų, Čarlzas bus čia ir viską pamatys.

Jis iš tolo apėjo namą. Rūkas buvo labai tirštas, ir Čarlzas nebijojo, kad jį pamatys. Kiek jis galėjo įsitikinti, viskas atrodė kaip visada. Atsargiai apėjęs kiemo pastatus, jis įsitikino, kad jie užrakinti.

"Tikiuosi, kad vis dėlto kas nors atsitiks", — tarė sau Čarlzas.

Laikas ėjo. Jis taupiai gurkštelėjo iš gertuvės. "Neprisimenu tokio šalčio. Na, tėveli, tai beveik tas pats, ką tu iškentėjai Didžiojo karo metu.**"

Jis žvilgtelėjo į laikrodį ir nustebo: tiktai be dvidešimties dvylika, o jis buvo įsitikinęs, kad tuoj turi švisti.

Netikėtas garsas jį privertė suklusti. Girgžtelėjo atitraukiama velkė. Čarlzas tyliai perbėgo nuo krūmo prie krūmo. Taip, visiškai teisingai... Lėtai atsivėrė mažos šoninės durelės, ir ant slenksčio pasirodė tamsi figūra.

"Misis ar mis Vilet, — pamanė Čarlzas. — Greičiausiai puikioji Violeta."

---

* Dudutis ir Tututis — komiški personažai iš Luiso Kerolio knygos "Alisa Veidrodžio karalystėje". Dručkiai, besikaunantys vienas su kitu dėl niekingų priežasčių.

** Pirmasis pasaulinis karas.

Stabtelėjusi figūra uždarė paskui save dureles ir pasuko takeliu per nedidelę giraitę už Sitafordhauso prie viržyno.

Takas vingiavo visiškai netoli krūmų, už kurių buvo prigludęs Čarlzas. Ji buvo taip arti, kas jis galėjo įžiūrėti moterį, kai ši praėjo pro šalį. Taip, jis buvo teisus, — Violeta. Ji vilkėjo ilgą tamsų paltą, ant galvos dėvėjo beretę. Čarlzas tylutėliai slinko paskui ją. Jis nebijojo, kad jį pamatys, bet būgštavo būti išgirstas, o jos išgąsdinti nenorėjo. Laikydamasis viso įmanomo atsargumo, jis vos neišleido jos iš akių, bet, greitai perkirtęs giraitę, vėl ją pamatė priekyje. Ji buvo sustojusi prie tvoros. Čia buvo varteliai. Atsirėmusi į juos, Violeta žvelgė į naktį.

Čarlzas prisislinko kiek galėdamas arčiau ir prigludo prie žemės. Laikas ėjo. Mergina turėjo kišeninį žibintuvėlį ir jį retkarčiais įjungdavo, žvilgčiodama, kaip manė Čarlzas, į rankinį laikrodį. Ji, be abejo, kažko laukė.

Staiga pasigirdo tylus švilpimas. Pasikartojo dar kartą.

Čarlzas išvydo, kaip mergina įsitempė, po to atsakė tokiu pat negarsiu švilpesiu.

Po to nakties tamsoje išryškėjo vyro figūrą. Mergina kažką tyliai riktelėjo, per žingsnį atsitraukė, atvėrė vartelius, ir vyras priėjo prie jos. Ji pusbalsiu kažką su juo prakalbo. Jis pabandė prie jų prisiartinti, bet jam po kojomis trakštelėjo šakelė.

Vyras tučtuojau atsisuko.

— Kas čia? — sušuko jis ir tuojau pamatė tolstantį Čarlzą. — Ei jūs, stokite! Ką jūs čia veikiate? — ir jis akimirksniu prišoko prie Čarlzo.

Čarlzas atsisuko ir vikriai jį čiupo. Kitą akimirksnį, tvirtai susikibę, jie raičiojosi žeme.

Susirėmimas buvo trumpas. Čarlzo priešas buvo gerokai stipresnis ir už jį sunkesnis. Jis atsistojo ant kojų ir staigiu judesiu pakėlė savo belaisvį.

— Įjuk žibintuvėlį, Violeta, — tarė jis. — Pažiūrėsim, kas čia toks.

Išsigandusi mergina stovėjo už kelių žingsnių nuo jų. Ji paklusniai įjungė žibintuvėlį.

— Tikriausiai atvažiavęs žurnalistas.

— Ak, žurnalistas! — sušuko vyras. — Nekenčiu šitos veislės. Ką tu čia uostai svetimam sode vidury nakties?

Žibintuvėlis sudrebėjo Violetos rankose, ir Čarlzas iš-

vydo savo priešą. Jam šmėkštelėjo šiurpi mintis, jog tai pabėgęs katorgininkas. Bet vienas žvilgsnis tokią prielaidą išsklaidė. Tai buvo dvidešimt keturių — dvidešimt penkerių metų vaikinas, Aukštas, simpatiškas, ryžtingas, į pabėgusį katorgininką visai nepanašus.

— Na, o dabar, — tarė vyrukas, — jūsų pavardė?

— Čarlzas Enderbis, — atsakė Čarlzas, — tačiau jūs nepasakėte savosios.

— Prikąsk liežuvį.

Čarlzą nušvietė netikėta mintis. Ji buvo jau pernelyg neįtikėtina, bet jam rodėsi, kad jis neklysta. Jį jau ne kartą išgelbėjo tokia nuovoka.

— Man atrodo, aš ir taip žinau, — tarė jis ramiai.

— Atspėjote? — sutrikęs tarė nepažįstamasis.

— Taip, — tarė Čarlzas. — Matyt, turiu garbės kalbėtis su misteriu Braijanu Pirsonu iš Australijos. Neklystu?

Stojo gana ilga tyla. Čarlzui atrodė, kad jie pasikeitė vaidmenimis.

— Tai velnias! — pagaliau tarė ateivis. — Kaip jums tai šovė į galvą, aš net negaliu įsivaizduoti. Bet jūs teisus. Aš iš tikrųjų Braijanas Pirsonas.

— Tokiu atveju, — tarė Čarlzas, — einam į kambarį ir viską apsvarstysime.

23 SKYRIUS

"LAZDYNUOSE"

Majoras Barnebis užsiiminėjo savo apskaičiavimais, arba, anot Dikenso, peržiūrinėjo popierius. Majoras buvo itin metodiškas žmogus. Veršiuko oda įrištoje knygoje buvo surašytos jo pirktos ir parduotos akcijos ir atitinkamai išlaidos ir pajamos. Daugiausia — išlaidos, nes kaip ir daugelis atsargos karininkų, majoras buvo azartiškas ir kuklus; be jokios rizikos procentai jo netraukė.

— Šios naftos verslovės atrodė tokios patikimos, — murmėjo jis. — Man rodės, bus pelno, o, pasirodo, tokie pat niekai kaip ir deimantų kasyklos. Kanados žemės — štai kas dabar

turi būti patikimas reikalas!

Jis nutraukė savo svarstymus, kadangi pro atidarytą langą įkišo galvą misteris Ronaldas Harfildas.

— Labas! — džiugiai tarė Ronis. — Tikiuosi, nesutrukdžiau?

— Jeigu jūs ketinate užeiti, tai prašau pro duris, — tarė majoras. — Ir atsargiau, nesumindžiokite augalų ant pakylos. Atrodo, jūs dabar kaip tik ant jų stovite.

Ronis atsiprašydamas pasitraukė ir tuoj pat įėjo pro duris.

— Jeigu nesunku, nusivalykite į kilimėlį kojas! — riktelėjo jam majoras.

Jis manė, jog jaunimą tiesiog sunku pakęsti. Ir iš tikrųjų žurnalistas Čarlzas Enderbis kol kas buvo vienintelis vaikinas, kuriam jis gana ilgą laiką juto palankumą. "Šaunus vyrukas, — kalbėjo sau majoras. — Be to, domisi mano pasakojimais apie karą su būrais." Roniui Harfildui majoras nejautė tokio palankumo. Praktiškai, kad ir ką nelaimingasis Ronis būtų kalbėjęs ar daręs, viskas majorą erzino. Tačiau svečias yra svečias.

— Išgersite? — paklausė ištikimas tradicijoms majoras.

— Ne, ačiū. Aš, tiesą sakant, užėjau sužinoti, ar manęs nepavėžinsite? Šiandien ruošiuosi vykti į Ekzemptoną ir sužinojau, kad jūs pasisamdėte Elmerą.

Barnebis linktelėjo.

— Reikia nuvažiuoti Treviljano daiktų, — paaiškino jis. — Policija ten savo darbą baigė.

— Matote, — žvaliai tęsė Ronis, — aš šiandien ketinau važiuoti į Ekzemptoną ir pamaniau, kad mes galėtume vykti kartu, o kelionės išlaidas pasidalyti perpus. Kaip jūs manote?

— Žinoma, — tarė majoras, — aš neprieštarauju. Beje, jums geriau pasivaikščioti pėsčiomis, — pridūrė jis. — Mankšta. Jūs, jaunimas, dabar visai nesportuojate. Geros šešios mylios ten ir šešios atgal. Jums nieko nėra geresnio. Jeigu nebūtų reikėję vežti kai kurių Treviljano daiktų, aš ir pats būčiau ėjęs pėsčias. Išlepimas — tai mūsų amžiaus rykštė.

— Aš jums pritariu, — tarė Ronis. — Bet aš nepasitikiu savo jėgomis ir džiaugiuosi, kad mes su jumis taip gerai susitarėme. Elmeras sakė, kad jūs važiuojate vienuoliktą. Juk taip?

— Taip.

— Gerai, ateisiu.

Ronis nebuvo toks punktualus. Pažadėjęs būti sutartą

valandą, jis dešimt minučių pavėlavo ir užklupo majorą labai supykusį. Šis visai nebuvo linkęs pasitenkinti tuščiais atsiprašymais.

"Ir amžinai šitie seni sukriošėliai kelia triukšmą, — pagalvojo vienas sau Ronis. — Jie nė nenutuokia, koks prakeikimas kitiems yra jų punktualumas, jų noras viską daryti minutę į minutę, jų kvaili pratimai norint išsaugoti žvalumą ir sveikatą." Jo galvoje maloniai švystelėjo išganinga mintis apie majoro ir jo tetos santuoką. "Įdomu, kas iš jų būtų tikrasis padėties šeimininkas? Be abejo, teta. Smagu įsivaizduoti, kaip ji, pliaukšėdama delnais ir veriančiai klykdama, šauktų majorą".

Išmetęs iš galvos šias mintis, jis gyvai prašneko.

— O Sitafordas dabar maloni vietelė, ką? Mis Trefusis, šis Enderbis ir dar vyrukas iš Australijos. Tarp kitko, kada jis atvyko? Eina sau rytą lyg niekur nieko, ir niekas nežino, iš kur jis atsirado. Tetulė, tai išgirdusi, iš susijaudinimo net pamėlo.

— Jis vieši Viletų šeimoje, — kandžiai įgėlė majoras.

— Taip, bet iš kur jis atsirado? Net šios turtuolės neturi nuosavo aerodromo. Ir be to, žinote, man atrodo, jog šis vyrukas — Pirsonas — yra kažkoks velniškai paslaptingas. Jo akys, aš pasakyčiau, nemaloniai blizga, pikta ugnelė jo akyse. Man susidaro įspūdis, jog tai tas pats vyrutis, kuris nugnybo vargšelį Treviljaną.

Majoras tylėjo.

— Į visa tai aš žiūriu taip, — tęsė Ronis, — šaunuoliai, kurie išneša kudašių į kolonijas, paprastai būna įmerkę uodegas. Giminės jų neapkenčia ir dėl šios priežasties juos iškrapšto. Štai jums ir tvarka. Po to toks bernužėlis grįžta, žinoma, su kišenėje švilpiančiais vėjais. Kalėdų išvakarėse jis nukanka pas turtingą dėdulę. Turtingas giminaitis nenori vargšui sūnėnui pagelbėti ir sūnėniukas jam vožteli per makaulę. Va, kokia mano teorija!

— Jums tai reikia pasakyti policijai, — burbtelėjo majoras Barnebis.

— Aš manau, tai patogiau atlikti jums. Juk jūs su Narakotu tarsi du bičiuliai. Beje, jis, atrodo, vėl knisasi Sitaforde?

— Iš kur žinai?

— Ar pas jus šiandien nebuvo užėjęs?

Majoro trumpi atsakymai, matyt, paveikė. Ronis nutilo.

Ekzemptone mašina sustojo prie "Trijų karūnų". Ronis išėjo ir, susitaręs su majoru susitikti čia pat pusę penkių, kad galėtų grįžti atgal, nužingsniavo į krautuves, kurias siūlė jo dėmesiui miestas.

Majoras iš pradžių nuėjo susitikti su misteriu Kirkvudu. Po neilgo pokalbio su juo, jis paėmė raktus ir pasuko į "Lazdynus". Evansui buvo įsakyta jo ten laukti dvyliktą valandą, ir ištikimas tarnas niūriu veidu jau sutiko prie slenksčio svečią. Majoras Barnebis įkišo raktą į skylutę ir įėjo į vidų. Evansas jam iš paskos. Majoras nebuvo namuose nuo to tragiško vakaro ir, nepaisant geležinio ryžto neparodyti silpnumo, jis eidamas per svetainę, truputėlį krūptelėjo.

Evansas ir majoras dirbo tylėdami ir visiškai sutardami. Kai vienas iš jų trumpai kažką tarstelėdavo, tą pastabą atitinkamai įvertindavo ir suprasdavo kitas.

— Tai nemalonus reikalas, bet reikia, — tarė majoras Barnebis.

Evansas, tvarkingai dėliodamas į krūveles kojines ir perskaičiuodamas pižamas, atsakė:

— Galbūt tai net ir nenatūralu, bet, kaip jūs sakote, būtina.

Evansas buvo vikrus ir nuovokus. Greitai viskas buvo surūšiuota, sudėta krūvelėmis, surašyta. Pirmą valandą dienos jie nuėjo į "Tris karūnas" papietauti. Kai grįžo į namą ir Evansas uždarė paskui save duris, majoras staiga čiupo jį už rankos.

— Tyliau! — tarė jis. — Girdite viršuje žingsnius? Džo miegamajame!

— Dieve mano! Taip ir yra, sere.

Trumpam abu apėmė prietaringa baimė. Po to ją įveikęs, piktai ištiesęs pečius, majoras priėjo prie laiptinės ir griausmingu balsu riktelėjo:

— Ei, kas ten?

Jo dideliam nustebimui ir apmaudui, pripažinsime, ir kai kuriam palengvėjimui, viršuje pasirodė Ronis Harfildas. Jis buvo sutrikęs ir kvailokai šypsojosi.

— Sveiki, — tarė jis. — Aš jūsų ieškau.

— Ką jūs man norite pasakyti?

— Kad pusę penkių neateisiu. Man reikia važiuoti į Ekseterą, tad nelaukite.

— Kaip jūs patekote į namą?

— Buvo atidarytos durys! — sušuko Ronis. — Na, aš ir pamaniau, kad jūs čia!

Majoras staiga atsisuko į Evansą:

— Jūs ką, neuždarėte durų, kai išėjome?

— Ne, sere. Aš neturiu rakto.

— Tai bent kvailystė, — sumurmėjo majoras.

— Na, ir kas atsitiko? — tęsė Ronis. — Aš nieko nesuradau apačioje ir užlipau į viršų.

— Čia niekai! — atšovė majoras. — Jūs mane tiktai smarkiai nustebinote, ir tiek.

— Gerai, — nerūpestingai tarė Ronis. — Man reikia judėti. Kol kas.

Majoras kažką sumurmėjo. Ronis nulipo laiptais.

— Paklausykite, o jūs nepasakysite, kur tai įvyko? — berniukiškai paklausė jis.

Majoras dūrė pirštu svetainės link.

— Ar galima tenai dirstelėti?

— Jeigu tik norite! — suriaumojo majoras.

Ronis atvėrė svetainės duris. Jis ten pabuvo keletą minučių, po to išėjo.

Majoras užlipo laiptais aukštyn, o Evansas liko prieškambaryje. Jis buvo panašus į sarginį šunį, jo mažutės, giliai įdubusios akys sekiojo Ronį su kažkokiu įniršiu.

— Klausykit, — tarė Ronis, — aš maniau, kad kraujo dėmės niekada neišsiplauna. Atrodė, kad ir kiek jas plautum, jos vis tiek lieka. Ak taip, juk jam vožtelėjo šituo daikčiuku? — jis čiupo atremtą į duris rulonėlį, susimąstęs jį pakilnojo rankoje, paridinėjo. — Nieko žaisliukas, ką? — ir kelis kartus juo mostelėjo į orą.

Evansas tylėjo.

— Gerai, — tarė Ronis, supratęs, kad tylėjimas — nepritarimo ženklas. — Geriau aš eisiu. Atrodo, kad aš buvau truputį netaktiškas, ką? — jis linktelėjo viršutinio aukšto link. — Taip, o aš ir užmiršau, kad jie buvo tokie bičiuliai. Neišskiriami draugai, juk taip? Na, dabar tai jau aš tikrai einu! Atleiskite, jeigu ką ne taip pasakiau.

Jis perėjo prieškambarį ir dingo. Evansas nejudėdamas stovėjo iki tol, kol išgirdo, kaip brakštelėjo už Harfildo nugaros

vartelių sklendė. Tada jis užlipo laiptais pas Barnebį. Tyliai perėjęs kambarį, jis atsiklaupė ant kelių prie avalynės dėžės ir tęsė pradėtą darbą.

Pusę keturių jie baigė. Viena patalynės ir rūbų dėžė buvo skirta Evansui, kita buvo perrišta raiščiais ir paruošta išsiųsti į jūrininkų našlaičių prieglaudą. Dokumentai ir sąskaitos tvarkingai sudėti į portfelį. Evansui buvo liepta sužinoti vietinėje baldų pervežimo firmoje, ar galima atiduoti saugoti sportinį inventorių ir medžioklės trofėjus, nes majoro kotedže jiems nebuvo vietos. Kadangi "Lazdynai" buvo išnuomojami tik su baldais, kitų problemų nekilo.

Kai taip viskas buvo sutvarkyta, Evansas kostelėjo kartą kitą, po to tarė:

— Atsiprašau, sere, bet man bus reikalingas darbas — tarnauti džentelmenui. Toks pat, kaip dirbau keptinui.

— Taip taip. Jūs galite kitiems pasakyti, kad aš pasirengęs duoti rekomendaciją. Tai visiškai patogu.

— Atsiprašau, sere, tai ne visiškai tas, ko man reikia. Rebekė, ir aš, sere — mes su ja apie tai kalbėjome, — norėtume žinoti, ar jūs mūsų nepaimsite bandomajam laikotarpiui?..

— Ak, štai kas! Bet juk aš pats apsitarnauju. O šita — kaip ten jos pavardė? — ateina sutvarkyti mano kambarių ir šį tą pagamina valgyti. Ir tai, ko gero, viskas, ką galiu sau leisti.

— Čia reikalas ne tik piniguose, sere, — greitai prakalbo Evansas. — Matote, sere, aš labai mylėjau keptiną ir... na, žodžiu, jeigu aš jums tikčiau, kaip tikau jam, tai kaip tik būtų mano svajonė, jeigu jūs mane suprantate.

Majoras nusikosėjo ir nukreipė žvilgsnį.

— Labai esu sujaudintas, garbės žodis. Aš... aš pagalvosiu apie tai, — ir, skubiai žingsniuodamas, jis vos ne bėgte pasileido gatve.

Evansas stovėjo ir žiūrėjo jam įkandin. Jo veide šmėkščiojo supratinga šypsena.

— Kaip du vandens lašai — jis ir keptinas, — sumurmėjo jis.

Po to šypseną pakeitė susirūpinimas.

— Kurgi jie dingo? — prašneko jis. — Keista, reikia paklausti Rebekę, ką ji galvoja.

24 SKYRIUS

INSPEKTORIUS NARAKOTAS SVARSTO SITUACIJĄ

— Aš nelabai patenkintas šia byla, sere, — tarė inspektorius Narakotas.

Policijos šefas klausiamai pažvelgė į jį.

— Taip, — tarė Narakotas. — Ne toks patenkintas, kaip buvau.

— Jūs manote, jog tai ne tas žmogus?

— Aš nepatenkintas. Matote, iš pradžių buvo tiriama viena versija, dabar — kita.

— Juk įkalčiai prieš Pirsoną lieka tie patys.

— Taip, bet atsirado ir daugybė kitų įkalčių. Yra kitas Pirsonas — Braijanas. Manydamas, kad mums daugiau nėra ko ieškoti, aš aklai pasitikėjau, kad jis Australijoje. Dabar paaiškėjo, kad jis visą šį laiką buvo Anglijoje. Iš visa ko spėjant, jis atvyko į Angliją prieš du mėnesius ir, ko gero, tuo pačiu garlaiviu, kaip ir Viletų šeima. Atrodo, kad kelionės metu jis merginą įsimylėjo. Dėl kažkokios priežasties jis su niekuo iš savo giminių nebendravo. Ir brolis, ir sesuo net nenujautė, kad jis Anglijoje. Praeitą ketvirtadienį jis paliko Raselo aikštėje esantį "Ormsbio" viešbutį ir išvažiavo į Padingtoną*. Nuo to laiko iki nakties iš pirmadienio į antradienį, kai su juo susidūrė Enderbis, neaišku, kur buvo ir apie savo buvimo vietą pasakoti atsisako.

— Jūs įspėjote jį, koks pavojingas jo elgesys?

— Atsakė, kad jam nusispjauti, jog tai neturi nieko bendro su žmogžudyste, ir mūsų reikalas įrodyti, jeigu jis meluoja. Pasakė, jog kaip jis tvarkė savo laiką — tai jo asmeninis reikalas ir niekas į tai neturi kišti nosies. Apskritai kategoriškai atsisakė kalbėti, kur buvo ir ką veikė.

— Daugiau negu keista, — tarė policijos šefas.

— Taip, sere. Suprantat, nėra prasmės slėpti: šis tipas gerokai įtartinesnis, negu anas, pirmasis. Kažkaip nesitiki, kad Džimas Pirsonas galėjo smogti seniui per galvą tuo voleliu. Tai labiau panašu, mano nuomone, į Braijaną Pirsoną. Jis karštas, užgaidus vaikinas, jis gauna lygiai tokią pat dalį, atsimenate? Taip, jis atvažiavo šiandien su misteriu Enderbiu, labai

* Stotis vakarinėje Londono dalyje.

linksmas, gyvas, toks paslaugus, atviras, bet tai tik poza. Jis mūsų neapgaus, sere, neapgaus!

— Hm, jūs manote?..

— Faktai nepasitvirtina. Bet kodėl jis neatsiliepė anksčiau? Apie jo dėdės mirtį laikraščiai pranešė šeštadienį. Jo brolis areštuotas pirmadienį. O jis nerodo jokių gyvybės ženklų. Ir jis taip būtų ir nepasirodęs, jeigu tas laikraštininkas nebūtų vakar pusiaunaktį Sitafordo sode užšokęs.

— Ką gi jis ten veikė? Aš turiu omeny Enderbį?

— Ar jūs žinote, kas tokie laikraštininkai? — tarė Narakotas. — Amžinai kažką seka, uosto. Tiesiog klaiki liaudis!

— Taip, jie velniškai įkyrūs, — pritarė šefas. — Nors reikia pasakyti, būna naudingi.

— Aš manau, jį tam užsiundė jaunoji ledi.

— Jaunoji ledi?

— Taip, mis Emilė Trefusis, — tarė inspektorius Narakotas.

— Ir kaip ji suvokė?

— O, ji buvo Sitaforde, viską ten sužinojo. O ji, kaip ten besakytum, subtili asmenybė, nieko nepraleis.

— Kaip savo pasirodymą tenai aiškina Braijanas Pirsonas?

— Sako, atvažiavo į Sitafordhausą aplankyti merginos mis Vilet. Kai visi jau miegojo, ji išėjo jo pasitikti. Ji nenorėjo, kad sužinotų motina. Toks jų pasakojimas, — inspektoriaus Narakoto balsas rodė, kad jis abejoja. — Aš manau, jeigu Enderbis nebūtų jų sugavęs, Braijanas būtų taip ir nepasirodęs. Jis būtų grįžęs į Australiją ir iš ten pareikalavęs savo palikimo dalies.

— Kaip jis tikriausiai keikia šituos visur zujančius reporterius! — policijos šefo lūpose šmėkštelėjo pašaipėlė.

— Paaiškėjo ir dar kai kas, — tęsė inspektorius. — Egzistuoja trys Pirsonai. Jūs atsimenate: Silvija Pirson ištekėjusi už Martino Deringo — romanų rašytojo. Jis man pasakė, kad praleido dieną su amerikiečių leidėju, o vakare buvo vadinamuosiuose literatūriniuose pietuose. Ir štai dabar išaiškėja, kad ten jo nebuvo.

— Kas taip pranešė?

— Ir vėl Enderbis.

— Aš manau, man reikia su Enderbiu susitikti, — tarė policijos šefas. — Jis, matyt, vienas iš šio tyrimo aktyvistų. “Deili vaier” turi nepaprastai gabių žurnalistų.

— Taip, žinoma, nelabai esminė aplinkybė, — tęsė inspektorius. — Treviljanas buvo nužudytas iki šeštos valandos, ir kur Deringas praleido vakarą, tai apskritai neturi reikšmės. Bet kam jis sumelavo? Man tai nepatinka, sere.

— Taip, — pritarė šefas. — Atrodo, tam būtinybės nebuvo.

— Tai verčia manyti, kad ir kiti jo duomenys melagingi. Ir aš manau, jog Deringas galėjo išvažiuoti iš Padingtono traukiniu dvylika dešimt, atvažiuoti maždaug po penkių į Ekzemptoną, nužudyti senį, sėsti į traukinį šešios dešimt ir būti apie vidurnaktį namuose. Šiaip ar taip, tai dera patikrinti, sere. Reikia taip pat išsiaiškinti ir jo finansinę padėtį, sužinoti, ar jis neturėjo piniginių sunkumų. Na, o pinigus, kuriuos būtų gavusi jo žmona, — aš jums galvą guldau, būtų užvaldęs jis. Kad ir ką suprastum, tereikia tik pažvelgti į ją. Lieka vienas dalykas — nustatyti, ar teisingi jo kiti parodymai.

— Taip, neįprasta byla, — užbaigė policijos šefas. — Bet vis dėlto aš manau, kad įkalčiai prieš Pirsoną gana svarūs. Jūs, matau, man nepritariate. Jums atrodo, kad jūs, sulaikęs Pirsoną, padarėte klaidą.

— Su įkalčiais viskas tvarkoj, — pritarė inspektorius Narakotas. — Netiesioginiai, ir taip toliau. Kiekvienas prisiekusysis jį pripažins kaltu. Ir vis dėlto jūs teisus, aš jame žudiko nematau.

— Ir jo mergiotė veikia aktyviai, — tarė šefas.

— Mis Trefusis? Taip, tai teisybė... Ir nė karto neprašovė pro šalį. Tiesiog nuostabi asmenybė. Ir kupina ryžto jį išgelbėti. Ji pasinaudojo šiuo žurnalistu Enderbiu ir, būkite tikras, išnaudos jį kaip reikiant. Ji, tiesa, per gera tokiam Džeimsui Pirsonui. Aš jo nepavadinčiau vyru su charakteriu, nebent tiktai jis išoriškai patrauklus.

— Na, jeigu ji tokia energinga, tai jai tatai turi imponuoti, — tarė policijos šefas.

— Na, gerai, — pasakė inspektorius Narakotas. — Dėl skonio nesiginčijama. Jūs pritariate, sere, kad man reikia nedelsiant patikrinti šito Deringo alibi?

— Taip, taip, užsiimkite nedelsdamas. O kaip ketvirtoji testamentu suinteresuota pusė? Juk yra ketvirtoji, teisingai?

— Taip, sesuo. Su ja viskas normalu. Aš jau apklausinėjau. Čia viskas tvarkoj, ji šeštą valandą buvo namuose, sere. Taigi aš užsiimsiu Deringu.

Maždaug po penkių valandų inspektorius Narakotas vėl atsidūrė mažoje "kampelio" svetainėje. Šį kartą misteris Deringas buvo namuose. "Jo negalima trukdyti, jis rašo", — tarė kambarinė, bet inspektorius pateikė savo kortelę, ir liepė ją skubiai įteikti šeimininkui. Laukdamas jis vaikštinėjo pirmyn ir atgal po kambarį. Jo mintys įtemptai dirbo. Retkarčiais jis kažką paimdavo nuo stalo, nematančiu žvilgsniu apžiūrinėdavo ir vėl dėdavo į vietą. Iš pradžių tai buvo cigarečių dėžutė iš Australijos smuikinės vienasluoksnės faneros*, matyt, Braijano Pirsono dovana, po to — nušiurusi knyga "Puikybė ir prietarai"**. Jis ją atsivertė ir išvydo vos įskaitomą, išblyškusį užrašą "Marta Rikroft". Pavardė jam pasirodė girdėta, bet iš karto jis negalėjo prisiminti, su kuo ji susijusi. O po to atsidarė durys ir įėjo Martinas Deringas.

Romanistas buvo vidutinio ūgio, jo stori kaštoniniai plaukai buvo gana tankūs. Atrodė jis neblogai, bet jau turėjo polinkį tukti, jo lūpos buvo storos, raudonos. Jis inspektoriui palankaus įspūdžio nesukėlė.

— Laba diena, misteri Deringai. Atleiskite, kad vėl jus trukdau.

— Nieko, nieko, inspektoriau. Tiktai, tiesa, negaliu jums nieko pasakyti be to, ką jūs jau žinote.

— Jūsų žmona mus įtikino, kad jūsų svainis Braijanas Pirsonas Australijoje, Naujajame Pietų Velse. O mes sužinojome, kad jis jau du mėnesiai čia.

— Braijanas Anglijoje! — Deringas, atrodė, buvo nuoširdžiai nustebintas. — Patikėkit, inspektoriau, aš tai pirmąkart girdžiu, manau, kad ir žmona nežinojo.

— Jis nepalaiko su jumis ryšių?

— Žinoma, ne. Tiesa, žinau, kad Silvija jam porą kartų rašė į Australiją.

— Tokiu atveju atsiprašau, sere. Suprantama, maniau, kad jis apie tai pranešė giminėms, ir aš buvau truputį pasipiktinęs, kad jūs nuo manęs tai nuslėpėte.

— Ne ne, kaip jau sakiau, mes nieko nežinojome. Ar nenorite cigaretės, inspektoriau? Tarp kitko, jūs lyg ir sugavote tą

* Ploni medienos lakštai, naudojami styginiams instrumentams gaminti.

** Anglų rašytojos Džeinės Osten (1775 — 1817) romanas.

pabėgusį katorgininką?

— Antradienio naktį. Jam nepasisekė, nes buvo tirštas rūkas. Jis nuėjo apie dvylika mylių, pasiklydo ir vis suko vienoje vietoje. Jį sulaikė už pusės mylios nuo Prinstono.

— Tik žiūrėk, ką gali žmonėms padaryti rūkas? Gerai, kad jis nepabėgo penktadienį. O tai juk tikriausiai šią žmogžudystę būtų jam pripaišę.

— O, tai pavojingas žmogus: plėšikas, prievartautojas. Jį vadina Fredžiu Frimantlu. Jis gyveno visiškai neįprastą dvigubą gyvenimą. Vienas — tai visiškai respektabilaus, išsilavinusio žmogaus gyvenimas. Aš net ne visiškai įsitikinęs, kad Brodmuras jam tinkama vieta. Retkarčiais jį apsėsdavo savotiška nusikalstama manija. Tada jis dingdavo ir bendraudavo su tamsiausiomis padugnėmis.

— Tikriausiai mažai kam pavyksta pabėgti iš Prinstono?

— Tai beveik neįmanoma, sere. Bet šis pabėgimas buvo labai gerai parengtas. Mes dar iki galo neišsiaiškinome, kaip jį pavyko įgyvendinti.

— Ta-aip, — Deringas atsistojo, dirstelėjo į laikrodį. — Jeigu daugiau man klausimų neturite, norėčiau atsisveikinti. Atsiprašau, inspektoriau, aš labai užsiėmęs žmogus ir...

— Valandėlę, misteri Deringai. Man norėtųsi žinoti, kam jums prireikė man sakyti, kad penktadienį vakare jūs buvote kviestas į literatūrinius pietus “Sesilo” viešbutyje?

— Aš... aš nesuprantu jūsų, inspektoriau.

— Manau, suprantate, sere. Jūsų per pietus nebuvo.

Martinas Deringas sutriko. Jis nukreipė žvilgsnį nuo inspektoriaus veido į grindis, paskui į duris, po to į savo kojas.

Inspektorius kantriai laukė.

— Na, — pagaliau tarė Martinas Deringas, — tarkime, nebuvau. Kuriems velniams jums tai reikalinga? Kodėl jus domina, ką aš veikiau praslinkus penkioms valandoms po žmogžudystės?

— Jūs mums davėte tam tikrus parodymus, aš juos tikrinau. Dalis iš jų buvo neteisingi. Vadinasi, reikia patikrinti ir kitus. Štai jūs dar sakėte, kad visą dieną praleidote su draugu: valgėte priešpiečius ir taip toliau.

— Taip, su savo leidėju iš Amerikos.

— Jo pavardė?

— Rozenkraunas. Edgaras Rozenkraunas.

— O jo adresas?

— Jis iškeliavo iš Anglijos. Iškeliavo sekmadienį.

— Į Niujorką?

— Taip.

— Vadinasi, šiuo momentu jis jūroje. Kokiame garlaivyje?

— Neatsimenu.

— Na, jūs žinote liniją. “Kunardas” ar “Baltoji žvaigždė”?

— Iš tikrųjų neprisimenu.

— Ką gi? — tarė inspektorius. — Išsiųsime radiogramą į Niujorko firmą. Jie žino.

— Tai buvo “Gargantiua”, — niūriai tarė Deringas.

— Ačiū, misteri Deringai. Aš taip ir maniau, kad vis dėlto prisiminsite. Vadinasi, jūs tvirtinate, kad praleidote dieną su misteriu Rozenkraunu. Kada jūs išsiskyrėte?

— Ko gero, apie penktą.

— O kas paskui?

— Aš atsisakau atsakinėti. Tai jau ne jūsų reikalas. Tai, ko jums reikėjo, aš pasakiau.

Inspektorius Narakotas susimąstęs linktelėjo. Jeigu Rozenkraunas patvirtins Deringo parodymus, tada įtarimas atkris. Nors ir kokie mįslingi būtų vakare jo veiksmai, jie nebeturės reikšmės.

— Ką jūs ketinate daryti? — sutrikęs paklausė Deringas.

— Siųsti radiogramą į “Gargantiua”.

— Ak, velniai rautų! — sušuko Deringas. — Jūs taip viską išgarsinsite. Štai žiūrėkite...

Jis priėjo prie stalo ir ant skiautės popieriaus suskrebeno kelis žodžius. Perdavė inspektoriui. Ant popieriaus buvo iškeverzota:

Rozenkraunui, p/x “Gargantiua”. Patvirtinkite mano pareiškimą, jog penktadienį, keturioliktą dieną, aš buvau su jumis iki penktos valandos pobūvyje.

Martinas Deringas.

— Atsakymą tegu siunčia asmeniškai jums, aš neprieštarauju. Tiktai ne į Skotlend Jardą ir ne į policijos skyrių. Jūs žinote amerikiečius, mažiausia užuomina, kad aš įsivėlęs į kokią nors istoriją, ir kontraktas, kurį aš apsvarsčiau, prapuls šuniui ant uodegos. Tegul tai būna asmeninis reikalas, inspektoriau.

— Gerai, misteri Deringai. Viskas, ko man reikia, — tai tiesa. Išsiųsiu iš anksto apmokėjęs atsakymą ir duosiu savo Eksetero adresą.

— Ačiū. Jūs šaunus vyras. Nelengvas dalykas, inspektoriau, užsidirbti pragyvenimui plunksna. Štai pamatysite, viskas bus gerai. Aš iš tikrųjų sumelavau dėl pietų, bet juk aš taip pasakiau savo žmonai. Štai ir su jumis aš ketinu to paties laikytis, antraip neišvengsiu visokių nemalonumų,

— Jeigu misteris Rozenkraunas patvirtins jūsų žodžius, jums nebus ko bijoti.

“Kažkoks vis dėlto nemalonus žmogus, — pagalvojo išeidamas iš namų, inspektorius. — Bet, atrodo, tikiu, kad šis amerikiečių leidėjas patvirtins jo žodžius.”

Kai jis jau įšoko į pajudėjusį traukinį, staiga prisiminė Rikrofto pavardę. “Nagi juk taip vadina pagyvenusį džentelmeną, gyvenantį Sitafordo kotedže! — toptelėjo jam. — Įdomus sutapimas.”

25 SKYRIUS

DELERO KAVINĖJE

Emilė Trefusis ir Čarlzas sėdėjo Delero kavinėje Eksetere. Buvo pusė keturių, gana ramus laikas. Keli lankytojai prie arbatos puodelių, ir viskas.

— Na, — tarė Čarlzas, — ką tu apie jį manai?

Emilė paniuro.

— Tai ne taip paprasta.

Po pokalbio policijoje Braijanas pusryčiavo su jais. Jis buvo su Emile labai malonus, jos nuomone, net pernelyg. Jai pasirodė nenatūralu: vaikinas skuba į pasimatymą su mergina, o čia įsikiša įžūlus nepažįstamasis. Braijanas Pirsonas tai nemurmėdamas ištveria, sutinka važiuoti su Čarlzu į policiją. Iš kur toks paklusnumas? Tai buvo aiškiai ne jo būdui. “Pažiūrėkime, kas ką!” — toks principas labiau tiko jo prigimčiai. Šio vyruko paklusnumas buvo įtartinas.

Emilė pabandė savo samprotavimus paaiškinti Enderbiui.

— Aš tave supratau, — tarė Enderbis. — Atrodo, mūsų

Braijanas kažką slepia ir dėl to negali natūraliai elgtis.

— Taigi kad taip.

— Tu manai, kad jis galėjo nužudyti Treviljaną?

— Braijanas, — susimąsčiusi tarė Emilė, — asmenybė, su kuria reikia skaitytis. Jis nesirinks priemonių, jeigu jam reikės ką nors pasiekti. Ir aš manau, jog jis nesutiks, kad jam kelią užtvertų visų priimtinos normos. Jis ne koks nors prijaukintas anglas.

— Iš jo tikriausiai labiau galima tikėtis nenumatytų veiksmų negu iš Džimo?

Emilė linktelėjo:

— Be abejonės. Ir jis viską atliktų švariai, nes jis tvirtų nervų.

— Tai tu vis dėlto manai, kad tai jo darbas?

— N-nežinau. Bet jis atitinka visas sąlygas, jis — vienintelis, kuris atitinka.

— Kaip tai suprasti? Kokios sąlygos?

— Labai paprastai. Pirmoji — motyvas, — ji sulenkė vieną pirštą. — Tas pats. Dvidešimt tūkstančių svarų. Antroji — galimybė, — užlenkė dar vieną pirštą. — Niekas nežino, kur jis buvo penktadienį. Jeigu tai būtų kas nors tokio, apie ką būtų galima papasakoti, jis būtų papasakojęs. Taigi mes teigiame, kad penktadienį jis buvo kažkur netoli "Lazdynų".

— Juk jie nesurado nieko, kas jį būtų Ekzemptone matęs, — tarė Čarlzas. — O jis gana pastebima asmenybė.

Emilė pašaipiai palingavo galvą:

— Jo nebuvo Ekzemptone. Nejaugi tu nesupranti, Čarlzai, jeigu jis įvykdė žmogžudystę, tai ją buvo susiplanavęs iš anksto. Tiktai niekuo nekaltas vargšelis Džimas atvažiavo kaip naivuolis ir čia apsistojo. Yra Lidfordas, Čegfordas arba galbūt net Ekseteras. Jis būtų galėjęs iš Lidfordo ateiti — čia pagrindinis kelias, ir sniegas tikriausiai jam nebūtų sutrukdęs.

— Manau, kad reikia visur teirautis.

— Tuo užsiima policija, — tarė Emilė. — Jie tai atliks daug geriau negu mes. Visas viešas akcijas policija atlieka daug geriau. O štai privačiais ir asmeniniais klausimais: išklausyti misis Kurtis, pagauti užuominą mis Persehaus žodžiuose, stebėti Sitafordhauso gyventojus — čia laimime mes.

— Galbūt tiesiog tai atsitiktinumas, — tarė Čarlzas.

— Grįšime prie Braijano, — atšovė Emilė. — Mes per-

žvelgėme dvi sąlygas — motyvą ir galimybę. Yra dar trečia, ko gero, pati svarbiausia.

— O kokia?

— Aš iš pat pradžių jaučiau, kad negalima palikti nuošaly šito stalo sukimo. Aš bandžiau prieiti prie šito dalyko kuo logiškiau ir giliau. Čia galimi tik trys paaiškinimai. Pirma: taip, tai buvo kažkas antgamtiška. Tiktai turėk omeny, kad aš to asmeniškai nepripažįstu. Antra: kažkas tai padarė sąmoningai. Bet kadangi negalima rasti jokios svaresnės priežasties, tai irgi galima išbraukti. Trečia: atsitiktinumas. Kažkas išsidavė nenorėdamas, vadinasi, — tai netyčinio demaskavimo atvejis. Jeigu taip, tai kažkas iš šių šešių žmonių tiksliai žinojo numatytos žmogžudystės dieną ir valandą. Niekas iš šešių žudiku būti negalėjo, bet vienas iš jų turėjo būti su žmogžudžiu susitaręs. Nei majoras Barnebis, nei misteris Rikroftas, nei Ronaldas Harfildas tarytum su žmogžudyste lyg ir nesusiję, o kai dėl moterų — čia kitas reikalas. Violeta Vilet ir Braijanas Pirsonas, pasirodo, gana artimi. Taip pat žinoma, kad Violeta po žmogžudystės buvo nepaprastai susijaudinusi.

— Manai, kad ji žinojo?

— Ji arba jos motina — viena iš jų.

— Yra dar žmogus, kurio tu neprisimeni — misteris Diukas.

— Taip, žinau, — tarė Emilė. — Keista, jis vienintelis, apie kurį mes nieko nežinome. Aš dukart bandžiau jį pamatyti ir nieko neišėjo. Atrodo, jis nebuvo susijęs nei su kapitonu Treviljanu, nei su jo giminėmis, ir vis dėlto...

— Na? — tarė Čarlzas, kadangi Emilė nuščiuvo.

— Ir vis dėlto mes sutikome jo namuose inspektorių Narakotą. Ką apie jį inspektorius Narakotas žino?..

— Kaip tau atrodo?

— Tarkim, kad Diukas — abejotina asmenybė ir policija jį stebi. Kapitonas Treviljanas kažką sužinojo apie Diuką ir ketino pranešti policijai. Ir štai Diukas kažkam padedant suplanuoja šią žmogžudystę... O, aš žinau, tai atrodo baisiai melodramiška, bet juk galėjo panašiai atsitikti!

— Ką gi, čia taip pat versija, — lėtai tarė Čarlzas.

Abu nutilo ir susimąstė.

Staiga Emilė tarė:

— Tau pažįstamas toks keistas pojūtis, kai į tave kas nors

įdėmiai žiūri? Aš jaučiu, kažkieno akys taip ir gręžia mano pakaušį. Taip man atrodo ar iš tikrųjų kažkas spokso į mane?

Čarlzas patraukė kėdę ir tarsi šiaip sau apmetė akimis kavinę.

— Moteris už staliuko prie lango, — tarė jis. — Aukšta, tamsiaplaukė, įdomi. Ji į tave ir žiūri.

— Jauna?

— Ne, nelabai. Še tau, kad nori!

— Kas yra?

— Ronis Harfildas. Įėjo, spaudžia jai ranką, sėda už jos staliuko. Man atrodo, ji jam kažką sako apie mus?

Emilė atsidarė rankinuką. Ji tarsi ketino pasipudruoti nosį, o iš tikrųjų nukreipė reikiamu kampu mažą veidrodėlį.

— Tai teta Dženiferė, — negarsiai tarė ji. — Keliasi.

— Jie eina, — tarė Čarlzas. — Sėdasi už kito staliuko. Tu nori su ja pasikalbėti?

— Ne, — tarė Emilė. — Manau, geriau apsimesti, kad ji manęs nepastebėtų.

— Galų gale, — tarė Čarlzas, — kodėl teta Dženiferė negali būti pažįstama su Roniu Harfildu ir nepasikviesti jį arbatos.

— O kodėl turi būti pažįstama?

— O kodėl neturi?

— Dėl Dievo, liaukis, Čarlzai. Gana to: turi neturi, turi neturi. Apskritai, visa tai kvailystė, ir tiek. Tiesiog sakėme, kad niekas iš kitų seanso dalyvių nebuvo susijęs su Pirsonų šeima, o nepraėjus nė penkioms minutėms, Ronis Harfildas geria arbatą su kapitono Treviljano seserimi.

— Tai matai, kas žino?.. — tarė Čarlzas.

— Viską tenka pradėti iš pradžių, — tarė Emilė.

— Kiekvieną kartą kitaip, — tarė Čarlzas.

Emilė pažvelgė į jį.

— Ką turi galvoje?

— Dabar — nieko, — tarė Čarlzas ir padėjo savo ranką ant jos. Ji rankos neatitraukė.

— Reikia šitų reikalų imtis, — tarė Čarlzas. — Po to...

— Po to? — tyliai paklausė Emilė.

— Aš viską dėl tavęs padaryčiau, — tarė Čarlzas. — Viską, ką nori.

— Padarytum? — paklausė Emilė. — Man labai malonu girdėti tokius tavo žodžius, Čarlzai.

26 SKYRIUS

ROBERTAS GARDNERIS

Nepraslinkus gal nei dvidešimčiai minučių, Emilė jau skambino į paradines "Laurų" duris. Ji žinojo, kad teta Dženiferė dar su Roniu pas Delerą. Atvėrusią jai duris Beatrisę, ji pasveikino žavinga šypsena.

— Tai vėl aš, — tarė Emilė. — Misis Gardner viena namuose, aš žinau, bet ar aš galiu pamatyti misterį Gardnerį.

Prašymas buvo pernelyg neįprastas. Beatrisė aiškiai svyravo.

— Aš net nežinau. Užlipsiu į viršų, paklausiu. Gerai?

— Prašau, — tarė Emilė.

Beatrisė išėjo, palikusi Emilę prieškambaryje. Ji greitai grįžo ir pakvietė ją lipti į viršų.

Robertas Gardneris gulėjo ant kušetės dideliame antrojo aukšto kambaryje. Šis stambus, žydraakis, šviesiaplaukis vyras jai priminė Tristaną iš trečiojo "Tristano ir Izoldos" veiksmo.

— Laba diena, — tarė jis. — Tai jūs ketinate tapti nusikaltėlio žmona?

— Taip, dėde Robertai, — tarė Emilė. — Ar nieko, kad aš jus taip vadinu?

— Dėl Dievo, jeigu tik Dženiferė neprieštaraus. Na, į ką tai panašu, kad jaunikis sėdėtų kalėjime?

"Žiaurus žmogus, — pamanė Emilė. — Jis džiaugiasi, barstydamas druska atviras žaizdas". Bet ji atkakli ir šypsodamasi tarė:

— Iš tikrųjų baisiai komiška.

— Nemanau, kad tai būtų taip komiška misteriui Džimui, ką?

— Deja, taip, — atsakė Emilė. — Bet užtat kokia gyvenimo patirtis!

— Laikas jam patirti, kad gyvenimas — ne tiktai pokštai ir pasilinksminimai, — piktai tarė Robertas Gardneris. — T-ta-taip... kariauti Didžiajame kare jis buvo pernelyg jaunas, na tai gauk į sprandą iš kitos vietos! — jis smalsiai pažvelgė į Emilę. — O jūs dėl kokios priežasties pageidavote mane pamatyti? — jo balse nuskambėjo įtarimas. — Beje, jeigu ketinate ištekėti, tai, žinoma, pravartu susipažinti su vyro giminėmis. Tai jūs iš tikrųjų ruošiatės tekėti už Džimo?

— O kodėl ir ne?
— Nors jį ir kaltina žmogžudyste?
— Nepaisant to.
— Puiku, — tarė Robertas Gardneris. — Bet aš kažkodėl nepastebiu, kad jums būtų liūdna. Net galima pamanyti, kad jūs džiaugiatės.
— O aš ir džiaugiuosi. Siaubingai įdomu sekti žmogžudį.
— Kaip kaip?
— Aš sakau, siaubingai įdomu sekti žmogžudį, — pakartojo Emilė.
Robertas Gardneris į ją įdėmiai pasižiūrėjo, po to atsilošė į pagalvę.
— Aš pavargau, — kaprizingai tarė jis, — ir negaliu daugiau kalbėti. Slaugė! Kur slaugė? Aš pavargau.
Iš gretimo kambario skubiai išėjo slaugė Devis.
— Misteris Gardneris labai greitai pavargsta. Aš manau, mis Trefusis, jums geriau išeiti.
Emilė atsistojo. Ji vikriai linktelėjo ir tarė:
— Viso gero, dėde Robertai. Galbūt aš kaip nors dar užšoksiu.
— Ką jūs tuo norite pasakyti?
— *Au revoir*, — tarė Emilė.
Ji jau priėjo prie durų, kai staiga sustojo.
— Oi, pamiršau pirštines, — tarė ji Beatrisei.
— Aš jas atnešiu, mis.
— Ne ne, aš pati, — ir ji, lengvai užbėgusi laiptais, atidarė duris.
— O, o! — tarė Emilė. — Atsiprašau. Atleiskite. Mano piršinės, — ji demonstratyviai jas pasiėmė ir apdovanojusi žavinga šypsena du kambario gyventojus, kurie sėdėjo susiėmę už rankų, greitai nulipo laiptais ir išėjo iš namų.
"Užmiršti pirštines — toks primityvas, — tarė sau Emilė, — ir štai padeda antrą kartą. Vargšė teta Dženiferė! Įdomu, ar ji žino? Tikriausiai ne. Reikia skubėti, nes Čarlzas jau nesulaukia."
Enderbis jos jau laukė sutartoje vietoje Elmerio "Forde".
— Ką nors pešei? — paklausė jis, apkamšydamas aplink ją pledą.
— Kai kuria prasme — taip. Beje, aš neįsitikinusi.
Enderbis nesuprasdamas žvilgtelėjo į ją.
— Ne, — tarė Emilė. — Aš nesiruošiu tau pasakoti. Su-

pranti, greičiausiai tai su byla neturi nieko bendro. O jeigu taip, neverta nė kalbėti.

— Na, ir griežta tu, — atsiduso Čarlzas.

— Atleisk, — tarė Emilė, — bet čia jau nieko nepadarysi.

— Tau geriau matyti, — šaltai atsiliepė Čarlzas.

Jie važiavo tylėdami. Čarlzas jautėsi įžeistas. Emilę užvaldė naujos idėjos. Jau pasirodė Ekzemptonas, kai jis vis dėlto netikėtu klausimu sudrumstė tylą:

— Čarlzai, tu loši bridžą?

— Taip, lošiu. O ką?

— Štai ką aš pagalvojau. Kaip žaidėjai paprastai įvertina savo kortas? Jeigu tu numuši — vadinasi, išlošei, jeigu puoli — vadinasi, pralošei. Mes dabar puolame, o elgiamės, matyt, ne taip.

— O kodėl?

— Na, juk mes skaičiuojame “išloštas kortas”, taip? Mes tikriname žmones, kurie galėjo nužudyti kapitoną Treviljaną. Matyt, todėl taip ir įstrigome.

— Aš neįstrigau.

— Na, vadinasi, aš taip įstrigau, kad jau nepajėgiu įsivaizduoti. Imkim ir pažiūrėkim į tai antraip, paskaičiuokime žmones, kurie greičiausiai Treviljano nežudė.

— Paskaičiuokim... — Enderbis susimąstė. — Pirmiausia motina ir dukra Vilet, Barnebis, Rikroftas, Ronis ir... Diukas.

— Taip, — pritarė Emilė, — mes žinome, kad niekas iš jų negalėjo jo nužudyti, kadangi žmogžudystės metu jie buvo Sitafordhause ir matė vienas kitą. Juk jie visi negali meluoti.

— Faktiškai visi gyvenantys Sitaforde negali būti įtariami, — tarė Enderbis. — Net Elmeris, — jis staiga pritildė balsą, kad vairuotojas jo neišgirstų. — Juk penktadienį kelias buvo neįveikiamas.

— Jis galėjo nueiti pėsčias, — taip pat tyliai tarė Emilė. — Jeigu tą vakarą sugebėjo nusikapstyti Barnebis, Elmeris juo labiau galėjo, išėjęs iš pobūvio pasiekti Ekzemptoną penktą valandą, nužudyti kapitoną ir grįžti atgal.

Enderbis palingavo galvą:

— Netikiu, kad galėjo grįžti. Prisimink, pustyti ėmė pusę septynių. Šiaip ar taip, juk tu Elmerio nekaltini? Ar kaltini?

— Ne, — tarė Emilė. — Nors, žinoma, juk jis galėjo būti pagautas nužudymo idėjos...

— Š-š, — pakėlė pirštą Čarlzas, — jis įsižeis, jeigu tave išgirs.

— Šiaip ar taip, — tarė Emilė, — tu negali tvirtai teigti, kad jis negalėjo Treviljano nužudyti.

— Bet jis negalėjo nueiti į Ekzemptoną ir sugrįžti taip, kad niekas Sitaforde jo nepastebėtų ir neimtų kalbėti.

— Taip, čia jau iš tikrųjų visi apie viską žino, — pritarė Emilė.

— Būtent, — patvirtino Čarlzas. — Dėl to aš ir sakau, kad Sitafordo gyventojai negali būti įtariami. Namuose sėdėjo mis Persehaus ir kapitonas Vajatas, bet abu — invalidai ir nepajėgtų bristi iki kelių per sniegą. O štai jeigu kas nors tai atliktų iš Kurčių, žinoma, nuvykę į Ekzemptoną iš anksto su visais patogumais tarsi į pikniką, ir grįžę, kai jau visi būtų atsigulę miegoti.

Emilė nusijuokė:

— Iš Sitafordo nepastebėtam nuvykti į pikniką neįmanoma.

— Kurtis šį faktą nutylėtų, jeigu jis būtų susijęs su misis Kurtis, — tarė Čarlzas.

— Žinoma, kur kas labiau tinkamesnė asmenybė — Abdula. Knygoje parašytų: "Šis indas buvo jūrininkas, o kapitonas Treviljanas maišto metu išmetė už borto jo mylimą brolį..."

— Aš atsisakau tikėti, kad šis nelaimingasis, užmirštas kitatautis galėtų ką nors nužudyti, — tarė Čarlzas. — O, žinau, žinau! — staiga sušuko jis.

— Kas? — nekantriai paklausė Emilė.

— Kalvio žmona. Toji, kuri laukiasi aštunto. Narsi moteris, nebodama savo nėštumo, pėsčia sukorė šį kelią ir kaukštelėjo kapitonui.

— Viešpatie, o kam?

— Nors kalvis ir buvo ankstesnės šeimos tėvas, Treviljanas buvo jos būsimo aštunto kūdikio tėvas.

— Čarlzai, — tarė Emilė, — ar negalima delikačiau? Ir apskritai, tada jau žudo anaiptol ne ji, o pats kalvis. Tai bent istorija! Tu tik įsivaizduok šį ruloną raumeningoje rankoje! O žmona vyro dingimo galėjo ir nepastebėti: ne taip paprasta susitvarkyti su septyniais vaikais.

— Tai panašu į idiotizmą, — tarė Čarlzas.

— Taip, ko gero, — pritarė Emilė. — Toks tyrimo būdas nežada sėkmės.

— O kaip dėl tavęs? — paklausė Čarlzas.

— Manęs?

— Taip. Kur tu buvai žmogžudystės metu?

— Nieko sau! Man tai nė į galvą neatėjo. Kur? Londone, žinoma. Bet nežinau, ar sugebėčiau įrodyti. Bute buvau viena.

— Va, va, — tarė Čarlzas. — Ir motyvas yra. Tavo jaunikis gauna dvidešimt tūkstančių svarų. Ko tau dar reikia?

— Tu gudruolis, Čarlzai, — tarė Emilė. — Aš suprantu, kad aš iš tikrųjų įtartiniausia asmenybė. Kaip apie tai anksčiau nepagalvojau?

27 SKYRIUS

NARAKOTAS VEIKIA

Praėjo dvi dienos. Trečią rytą Emilė sėdėjo inspektoriaus Narakoto kabinete. Ji buvo ką tik atvažiavusi iš Sitafordo.

Inspektorius Narakotas žiūrėjo į ją susižavėjęs. Jį žavėjo Emilės narsumas, jos ryžtas nepasiduoti, neišsenkanti energija. Ji buvo narsi, o inspektorius žavėjosi narsuoliais. Ir jis buvo įsitikinęs, kad ji jau pernelyg gera šitam Džimui Pirsonui, net jeigu jis ir nekaltas dėl žmogžudystės.

— Knygose paprastai rašoma, — tarė jis, — kad policija veržiasi kuo greičiau surasti kaltininką ir nelabai rūpinasi, ar iš tikrųjų šis žmogus kaltas ar ne. Kad tik pakaktų įrodymų apkaltinimui. Tai netiesa, mis Trefusis. Mums reikalingas tik kaltininkas.

— Jūs nuoširdžiai tikite, kad Džimas kaltas? — paklausė Emilė.

— Aš negaliu, mis Trefusis, jums duoti oficialų atsakymą į šį klausimą. Tačiau jums garantuoju, kad mes labai kruopščiai tiriame įkalčius ne tiktai prieš jį, bet ir prieš kitus žmones.

— Jūs turite galvoje jo brolį Braijaną?

— Braijanas Pirsonas,nemalonus džentelmenas. Atsisakė atsakinėti į klausimus, nepateikė žinių apie save, bet aš manau... — inspektorius Narakotas truputį šyptelėjo ir lėtai

Devonšyro tarme tęsė: — Manau, nesunku įsivaizduoti kai kuriuos jo veiksmus. Per artimiausią pusvalandį tikiuosi gauti savo prielaidoms patvirtinimą. Po to misterio Deringo eilė.

— Jūs matėtės su juo? — paklausė Emilė.

Inspektorius pažvelgė į jos tyrą veidą ir, pasidavęs pagundai, prakalbo ne taip oficialiai. Atsirėmęs į kėdės atlošą, jis išpasakojo jai pokalbį su misteriu Deringu. Po to išsitraukė iš popierių stirtos kopiją radiogramos, kurią jis išsiuntė misteriui Rozenkraunui.

— Štai ką aš išsiunčiau, — tarė jis. — Ir štai jo atsakymas.

Emilė perskaitė:

Narakotas, 2, Drisdeilas, Ekseteras. Žinoma, patvirtinu misterio Deringo pareiškimą. Jis penktadienį praleido su manimi visą dieną.

Rozenkraunas

— Tegul jį kipšas griebia! — sušuko Emilė, pasirinkusi švelnesnį, negu ji norėjo pavartoti, posakį: juk policininkai senamadiški ir juos lengva šokiruoti.

— T-taip, — susimąstęs tarė inspektorius Narakotas. — Apmaudu, tiesa, — ir vėl nusišypsojo:

— Aš pedantiškas žmogus, mis Trefusis. Misterio Deringo argumentai buvo įtikinantys, bet aš suabejojau ir dar nusiunčiau radiogramą, — inspektorius padavė du popieriaus lapelius.

Pirmajame buvo:

Būtina informacija tardymui dėl kapitono Treviljano nužudymo. Ar jūs patvirtinate misterio Deringo pareiškimą, kad jis penktadienį buvo su jumis?

Apylinkės inspektorius Narakotas
Ekseteras

Sunerimęs misteris Rozenkraunas atsakė:

Apie šį nusikaltimą nieko nežinau. Martino Deringo penktadienį nemačiau. Sutikau paliudyti bičiuliškai, patikėjęs, kad jį seka žmona, norėdama jam iškelti skyrybų bylą.

— Oho! — tarė Emilė. — Jūs šaunuolis, inspektoriau.

Ir inspektorius, be abejo, apsidžiaugė, koks jis protingas: jis patenkintas nusišypsojo.

— Ir kaip šitie vyrai vienas kitą dangsto! — tarė Emilė susimąsčiusi. — Vargšė Silvija! Nejučia imi galvoti, kad vyrai kai kuria prasme tikri gyvuliai... Štai kodėl, — greitai pridūrė ji, — kaip gerai, kai randi vyrą, kuriuo gali pasikliauti, — ir ji apdovanojo inspektorių žavinga šypsena.

— Tiktai visa tai, mis Trefusis, lieka tarp mūsų, — įspėjo inspektorius. — Aš, jus apie tai informavęs, nuėjau toliau, negu derėjo.

— O, tai labai miela jūsų atžvilgiu, — tarė Emilė. — Aš niekada, niekada šito neužmiršiu.

— Tai atminkite, — dar kartą tarė inspektorius. — Niekam nė žodžio.

— Jūs norite pasakyti, kad aš negaliu papasakoti Čarlzui... misteriui Enderbiui?

— Reporteriai yra reporteriai, — tarė inspektorius Narakotas. — Nors ir kaip jūs jį prijaukintumėte, mis Trefusis, bet sensacija yra sensacija, juk taip?

— Tada nesakysiu nė jam, — tarė Emilė. — Tikiuosi, aš jam uždėjau gerą antsnukį, bet, kaip jūs pastebėjote, laikraštininkas lieka laikraštininku.

— Niekada nesidalyk informacija, jei nėra būtino reikalo — štai mano taisyklė, — tarė inspektorius.

Emilė, sulaikiusi šypseną, žvilgtelėjo į jį: “Bet, inspektoriau, jūs teikėtės pažeisti savo taisykles!” Ir čia jai toptelėjo į galvą užduoti dar vieną klausimą, kuris jau seniai ją kankino.

— Inspektoriau! — tarė ji. — O kas toks misteris Diukas?

— Misteris Diukas?..

Atrodė, ji netikėtai užklupo inspektorių.

— Jūs prisimenate, — tarė Emilė, — mes sutikome jus Sitaforde, kai jūs išėjote iš jo namų?

— O, taip, taip, atsimenu. Tiesą sakant, man norėjosi išgirsti dar vieną, lyg ir objektyvią, nuomonę apie šį stalo sukimą. Majoras Barnebis šiuo reikalu menkas šaltinis.

— Ir vis dėlto, — susimąsčiusi tarė Emilė, — jeigu būčiau jūsų vietoje, aš būčiau prašiusi padėti Rikroftą. Kodėl gi kreipėtės į misterį Diuką?

Stojo tyla. Po to inspektorius tarė;

— Na, tai skonio reikalas.

— Įdomu, labai įdomu, ar ką nors policija žino apie misterį Diuką?

Inspektorius neatsakė. Jis buvo nudelbęs akis į sugeriamąjį popierių.

— Nepriekaištingos reputacijos žmogus! — tarė Emilė. — Taip, atrodo, misterį Diuką galima apibūdinti gana tiksliai. Bet galbūt ne visada jo reputacija buvo nepriekaištinga? Ir gal policija taip pat kai ką apie tai žino?

Ji išvydo inspektoriaus veide kažkokį judesį, tarsi jis būtų bandęs paslėpti šypseną.

— Jūs, mis Trefusis, esate labai nuovoki, — geraširdiškai tarė jis.

— Kai nenorite kalbėti, tenka griebtis spėlionių, — įgėlė Emilė.

— Jeigu žmogus, kaip jūs sakote, yra nepriekaištingos reputacijos arba jeigu jam nepageidautina, nemalonu, kad kiti raustųsi po jo praeitį, tai ir policija sugeba išsaugoti šią paslaptį. Mes nenorime išdavinėti žmogaus.

— Aišku, — tarė Emilė, — bet jūs vis dėlto nuėjote su juo susitikti. Ir tai atrodė taip, tarsi jūs manėte, bent iš pradžių, kad jis į šią bylą įsipainiojęs. Norėčiau iš tikrųjų sužinoti, kokia misterio Diuko praeitis? — ji maldaudama pažvelgė į inspektorių Narakotą.

Inspektorius padarė medinį veidą. Supratusi, kad jau čia jis nenusileis, Emilė atsiduso ir atsisveikino.

Ji išėjo, o inspektorius dar sėdėjo valandėlę, įsispoksojęs į sugeriamojo popieriaus pokelį, ir nuo jo veido vis netirpo šypsena. Po to jis paskambino. Įėjo pavaldinys.

— Na? — paklausė inspektorius Narakotas.

— Visiškai teisingai, sere, bet tai buvo ne vilos Prinstone, o viešbutis “Du tiltai”.

— Mat kaip! — inspektorius paėmė popierius. — Taip, — tarė jis. — Gerai. Tai patvirtinimas. Jūs nustatėte, kur buvo penktadienį kitas vyras?

— Jis atvažiavo į Ekzemptoną paskutiniu traukiniu, bet dar nesužinojau, kada jis išvažiavo iš Londono. Teiraujamės toliau.

Narakotas linktelėjo.

— Štai, sere, išrašas iš Somersethauso*.

Narakotas jį išlankstė. Tai buvo 1894 metų įrašas apie Viljamo Martino Deringo ir Martos Elžbietos Rikroft santuoką.

— Aha! — tarė inspektorius. — Kas nors dar?

— Taip, sere. Misteris Braijanas Pirsonas atplaukė iš Australijos, iš Filijo, garlaiviu "Blu Fanel Bout". Jis užsuko į Keiptauną, tačiau keleivių, pavarde Vilet, jame nebuvo. Ir jokios motinos su dukra iš Pietų Afrikos. Buvo misis ir mis Evans ir misis ir mis Džonson iš Melburno. Jų apibūdinimas atitinka misis Vilet su dukra apibūdinimą.

— Hm, — tarė inspektorius, — Džonson. Matyt, nei Džonson, nei Vilet nėra tikros pavardės. Aš manau, reikia jomis užsiimti kaip pridera. Kokios dar naujienos?

— Pasirodo, viskas.

— Taip, — tarė inspektorius Narakotas. — Manau, mes dabar turime darbelio.

28 SKYRIUS

BATAI

— O mano mieloji jaunoji ledi, — tarė inspektorius Kirkvudas. — Na, ką jūs "Lazdynuose" galite surasti. Visi kapitono Treviljano daiktai išvežti. Policija atliko kruopščią kratą. Aš visiškai suprantu jūsų padėtį ir jūsų norą išteisinti misterį Pirsoną. Bet ką jūs čia galite padaryti?

— Visai nemanau ką nors surasti, nesitikiu ką nors užtikti, ko nepastebėjo policija, — atsakė Emilė. — Aš net negaliu jums kaip reikiant paaiškinti, misteri Kirkvudai. Aš noriu... noriu pajusti vietos atmosferą. Leiskite man paimti raktą. Čia nėra nieko blogo.

— Žinoma, čia nėra nieko blogo, — oriai patvirtino misteris Kirkvudas.

— Tada būkite tokie geri... — tarė Emilė.

Ir misteris Kirkvudas buvo toks geras, kad atlaidžiai šypsodamasis davė raktą. Jis, tiesa, labai stengėsi eiti kartu su ja,

* Didelis pastatas Londone ant Temzės kranto, kuriame įsikūrusios įvairios valstybinės įstaigos.

bet šito pavyko išvengti tik didžiausio Emilės takto ir atkaklumo dėka.

Tą rytą Emilė gavo laišką.

Brangioji mis Trefusis, jūs sakėte, kad apsidžiaugsite išgirdusi, jeigu atsitiktų kas nors neįprasto, nors ir nereikšmingo, ir štai jau jeigu tai neįprasta, nors ir nesvarbu, aš pamaniau, mis, kad mano pareiga jums pranešti, tikėdamasi, jog tai iš karto atkeliaus paskutiniu paštu arba pirmuoju rytoj. Mano giminaitė užėjo ir pasakė, jog tai visai nesvarbu, bet neįprasta, su tuo aš irgi sutinku. Policija pasakė ir visi pritarė, kad iš kapitono namų niekas nepaimta ir nieko tokio nebuvo, kas būtų vertinga. Bet kai ko trūksta, nors laiku nepastebėjo, kadangi neturi reikšmės. Bet, atrodo, mis, kad stinga batų poros, ir tai pastebėjo Evansas, kai ėjo su majoru Barnebiu daiktų. Aš ir nemanau, mis, kad tai svarbu, bet jums tai jau, suprantama, įdomu tai žinoti. O batai, mis, buvo stori, tokie, kuriuos tepa taukais ir jais kapitonas apsiaudavo, eidamas į sniegą, bet kadangi jis neišėjo, tai šitas neturėjo reikšmės. Bet štai jų trūksta, kas juos paėmė, niekas nežino, ir nors aš gerai žinau, kad tai neturi reikšmės, aš laikau savo pareiga parašyti ir tikiuosi, kad tai jus pasieks, kai aš išsiųsiu. Manau, kad jūs nesijaudinate jau labai dėl savo vaikino. Pasilieku nuoširdžiai jūsų misis

Dž. Beling

Emilė šį laišką skaitė ir skaitė iš naujo. Aptarė jį su Čarlzu.

— Batai... — susimąstęs tarė Čarlzas. — Čia nematau jokios prasmės.

— Tai turi kažką reikšti, — suko galvą Emilė. — Kodėl turėtų dingti pora batų?

— Tu nemanai, kad Evansas išsigalvojo?

— O kam? Ir galų gale, jeigu jau žmonės kuria, tai ką nors esmingo. Ne tokią kvailystę.

— Batai... Čia turi būti koks nors ryšys su pėdsakais, — neryžtingai tarė Čarlzas.

— Aš žinau. Bet apie pėdsakus, atrodo, byloje nieko nėra. Jeigu vėl nebūtų snigę...

— Taip, galbūt, bet tiktai šiuo atveju, — svarstė Čarlzas, — jis galėjo juos atiduoti valkatai, o valkata paskui jį nudobė.

— Taip, bet nepanašu, kad kapitonas Treviljanas taip pada-

rytų. Jis, žinoma, galėjo pasamdyti žmogų darbams ir jam duoti kelis šilingus. Bet atiduoti jam gerus žieminius batus?..

— Na, pasiduodu, — tarė Čarlzas.

— O aš neketinu pasiduoti, — tarė Emilė. — Ragais ar nagais, bet prisikapstysiu iki esmės.

Štai ji ir atvažiavo į Ekzemptoną ir pirmiausia apsilankė "Trijose karūnose", kur misis Beling ją priėmė nepaprastai nuoširdžiai.

— O jūsų vaikinas vis kalėjime, mis! Na, čia didžiausia neteisybė, ir niekas iš mūsų netiki, kad jis nužudė. Tegul tik jie bando man tai pasakyti. Tai jūs gavote mano laišką? Norite susitikti su Evansu? Jis čia gyvena netoli, už kampo, Foro gatvėje aštuoniasdešimt penki. Aš jus palydėčiau, tačiau negaliu atsitraukti, bet jūs rasite, nepaklysite.

Emilė nepaklydo, surado. Paties šeimininko nebuvo, bet misis Evans ją pakvietė užeiti. Emilė atsisėdo, teko ir šeimininkei pasekti jos pavyzdžiu. Viešnia iš karto perėjo prie reikalo:

— Aš atėjau pakalbėti apie tai, ką jūsų vyras papasakojo misis Beling. Aš turiu galvoje kapitono Treviljano poros batų dingimą.

— Taip, įdomu, bet taip yra iš tiesų, — tarė misis Evans.

— Jūsų vyras visiškai įsitikinęs, kad batai dingo?

— O, taip. Kapitonas šiuos batus nešiojo beveik visą žiemą. Tokie dideli jie buvo, kad jis juos apsiaudavo ant dviejų porų kojinių.

Emilė linktelėjo.

— Jų negalėjo atiduoti pataisyti ar dar kur nors?

— Evansas būtų žinojęs, be jo negalėjo, — išdidžiai atsakė jo žmona.

— Taip, tikriausiai negalėjo.

— Keista, žinoma, — tarė misis Evans, — bet nemanau, jog tai turi ką nors bendro su žmogžudyste. O jūs, mis?

— Lyg ir ne, — pritarė Emilė.

— O ar jie nesurado ko nors naujo? — jauna moteris buvo smalsi.

— Na šiaip sau, kažkokios smulkmenos, nieko ypatingo.

— Štai kodėl, aš matau, inspektorius iš Eksetero šiandien vėl čia! Na, manau, ką nors suras.

— Inspektorius Narakotas?

— Taip, mis, jis.

— Atvažiavo traukiniu?

— Ne, automobiliu. Iš pradžių nuėjo į “Tris karūnas”, paklausinėjo apie jaunojo džentelmeno bagažą.

— Kokio jaunojo džentelmeno?

— Džentelmeno, su kuriuo jūs vaikštote, mis.

Emilė apstulbusi pažvelgė į ją.

— Klausinėjo Tomo, — tęsė misis Evans. — Tomas man po to ir papasakojo. Jis, Tomas, viską pastebi. Jis prisiminė, kad ant vaikino bagažo buvo du lipdukai: vienas į Ekseterą ir vienas į Ekzemptoną.

Emilės veide pasirodė nesąmoninga šypsena, kai ji įsivaizdavo, kaip Čarlzas atlieka nusikaltimą, kad atsikąstų savo kąsnį. Net galima, nusprendė ji, šia tema parašyti baisų apsakymą. Ir tuo pat metu ją nustebino tas kruopštumas, su kuriuo Narakotas tikrina kiekvieną detalę, nors ir kam ji priklausytų, nors ir kaip ji nesusijusi su nusikaltimu. Inspektorius tikriausiai išvažiavo iš Eksetero iš karto atsisveikinęs su ja. Automobilis, žinoma, greitesnis už traukinį, be to, ji dar Eksetere valgė priešpiečius.

— O kur inspektorius išvyko po to? — paklausė ji.

— Į Sitafordą, mis. Tomas girdėjo, kaip jis sakė šoferiui.

— Į Sitafordhausą? (Ji žinojo, kad tenai dar viešì Braijanas Pirsonas.)

— Ne, pas misterį Diuką.

Vėl Diukas. Emilė susierzino ir pasijuto bejėgė. Vėl Diukas — šis nežinomas žmogus. Ne, jai reikia pabandyti išsiaiškinti jo praeitį, o juk jis visiems toks įprastas, malonus, nežymus žmogus.

“Aš turiu jį pamatyti, — tarė sau Emilė, — kai tiktai grįšiu į Sitafordą, iš karto eisiu pas jį.”

Ir štai padėkojusi misis Evans ir paėmusi iš misterio Kirkvudo raktą, ji dabar stovėjo “Lazdynų” prieškambaryje ir bandė įsivaizduoti, kaipgi jai pajusti nusikaltimo atmosferą.

Ji lėtai užlipo laiptais ir įėjo antrame aukšte į pirmąjį kambarį. Tai, be abejo, buvo kapitono Treviljano miegamasis. Antklodės tvarkingai sudėtos į kruopščią krūvelę, stalčiai tušti, spintoje nebuvo net tokios smulkmenos kaip pakaba. Avalynės spintoje — tuščios lentynos.

Emilė atsiduso, apsisuko ir nulipo žemyn. Čia buvo svetainė, joje gulėjo nužudytasis, o pro atvirą langą vėjas nešė sniegą.

Kieno ranka pakilo prieš kapitoną Treviljaną? Kodėl?

Jį nužudė, kaip visi mano, penktą — penktą dvidešimt. O jeigu Džimui neištvėrė nervai ir jis sumelavo, o iš tikrųjų neprisiskambinęs jis žvilgtelėjo pro langą ir išvydo dėdulę jau negyvą... Jeigu ji tiktai žinotų! Misteris Dakrsas sako, kad Džimas laikosi savo pasakojimo. Taip, bet jam galėjo neišlaikyti nervai. Negalima taip tvirtai tikėti jo nekaltumu.

Ar nebuvo, kaip mano misteris Rikroftas, namie dar ko nors, kuris, išgirdęs ginčą, pasinaudojo šia proga?

Jeigu taip, ar tada paaiškėja, kur dingo batai? Ar buvo tas žmogus viršuje, o galbūt kapitono miegamajame? Emilė vėl perėjo prieškambarį, žvilgtelėjo į valgomąjį. Ten stovėjo dvi perrištos ir užantspauduotos dėžės. Servantas buvo tuščias: sidabrines taures pervežė į majoro Barnebio bungalą.

Tačiau mergina pamatė, kad už prizą gauti trys nauji romanai, apie kuriuos Čarlzas girdėjo iš Evanso, užmiršti, vieniši guli ant kėdės.

Ji dar kartą apsidairė ir palingavo galvą. Čia nieko nebuvo.

Ji vėl užlipo į viršų ir dar kartą užėjo į miegamąjį.

Reikia sužinoti, kodėl nebuvo batų! Kol ji nesugebės sukurti tinkamos versijos apie batus, jie jai niekaip neišeis iš galvos. Batai tarsi staiga išaugo, užgožė visa kita, kas buvo susiję su byla. Nejaugi jai jau niekas negalės padėti?

Ji ištraukinėjo visus stalčius, viską apšniukštinėjo už jų. Detektyvinėje istorijoje ten būtų likusi svarbaus dokumento skiautelė. Bet, matyt, realiame gyvenime to nebūna arba inspektorius Narakotas ir jo žmonės buvo labai pedantiški. Ji apšniukštinėjo tuščias lentynas, apčiupinėjo kilimo pakraščius, atsiklaupusi perbraukė čiužinio spyruokles. Ką ji čia tikėjosi rasti, ji ir pati nežinojo, bet užsispyrusi viską kruopščiai tikrino.

O po to, kai ji pakilo nuo kelių ir atsistojo, jos žvilgsnis sustingo ant žiupsnelio suodžių židinyje, kurie ardė pavyzdingą tvarką kambaryje.

Nenuleisdama nuo jų akių, Emilė priėjo arčiau. Ji nekūrė jokių logiškų galvosūkių, nesvarstė priežasčių ir pasekmių. Jai visiškai nereikėjo sukti galvos — suodžių krūvelė rodė, kad kažkas buvo sudeginta. Ir Emilė, pasiraičiusi rankoves, įkišo iš viršaus į kaminą ranką. Netrukus ji apžiūrinėjo nerūpestingai sulankstytą į laikraštį paketą. Bematant ji laikraštį numetė į šalį. Prieš ją buvo dingusi pora batų.

"Bet kodėl? — klausinėjo savęs Emilė. — Štai jie čia, bet kodėl? Kodėl? Kodėl?"

Na, tarkime, kažkas paėmė kapitono Treviljano batus ir juos paslėpė kamine. Kodėl taip padarė?

— O-o! — sušuko Emilė. — Aš išsikraustysiu iš proto!

Ji atsargiai pastatė batus vidury grindų ir, prisitraukusi kėdę, atsisėdo priešais. Ji nejučia ėmė apgalvoti visus žinomus faktus, perkratė visas smulkmenas. Ji mintyse išrikiavo visus ką nors bendra su drama turėjusius žmones.

Ir staiga jai į galvą šovė keista, dar neaiški mintis, kuri ėmė įgauti ryškesnius kontūrus. Ir šią mintį padiktavo pora batų, tyliai prieš ją stovinčių ant grindų.

— Bet jeigu taip... — tarė sau Emilė, — jeigu taip...

Ji čiupo batus ir nuskubėjo žemyn. Mergina atvėrė duris ir priėjo prie spintos. Čia buvo saugomi įvairiausi sportiniai trofėjai ir sportiniai reikmenys, visa tai, ką šeimininkas nesiryžo palikti name, kuriame apsigyveno moterys. Slidės, kaukolės, dramblio koja, iltys, žvejybos prietaisai — vis dar laukė šeimininkų "Janga ir Pibodi", kad šie juos sumaniai supakuotų saugojimui.

Emilė pasilenkė su batais rankose.

Po valandėlės ji išsitiesė, išraudo, jos veide pasirodė skeptiška išraiška.

— Tad štai kaip! — tarė ji. — Štai kaip...

Ji susmuko į kėdę, daug ko, dar labai daug ko ji nesuprato.

Po valandėlės ji atsistojo ant kojų ir tvirtai tarė:

— Aš žinau, kas nužudė kapitoną Treviljaną. Tiktai nežinau kodėl. Aš dar negaliu suvokti kodėl? Bet man negalima gaišti laiko.

Ji skubiai apleido "Lazdynus". Surasti automobilį ir nuvykti į Sitafordą prireikė penkių minučių.

Ji paprašė sustoti prie misterio Diuko bungalo. Užmokėjusi vairuotojui, ji nuėjo takeliu aukštyn.

Duris jai atvėrė didelis, stambus, ramus vyras. Emilė jį matė pirmą kartą.

— Misteris Diukas? — paklausė ji.

— Taip.

— Aš mis Trefusis. Jūs man leisite įeiti?

Padvejojęs jis pasitraukė į šalį ir ją įleido. Emilė įėjo į kambarį. Jis uždarė duris ir nusekė paskui ją.

— Aš noriu pamatyti inspektorių Narakotą, — tarė Emilė. — Jis čia?

Vėl stojo tyla. Atrodė, misteris Diukas sutrikęs. Pagaliau jis, matyt, apsisprendė ir nusišypsojo. Ši šypsena buvo gana mįslinga.

— Inspektorius Narakotas čia, — tarė jis. — Kodėl jį norite pamatyti?

Emilė paėmė ryšulį, kurį atsivežė su savimi, išvyniojo ir pastatė ant grindų batus.

— Aš jam noriu parodyti šiuos batus.

29 SKYRIUS

ANTRASIS SPIRITIZMO SEANSAS

— Labas! Labas! — riktelėjo Ronis Harfildas.

Misteris Rikroftas, lėtai lipantis stačiu šlaitu nuo pašto, sustojo, palaukė, kol Ronis jį pasivijo.

— Viešėjote pas Garodzus? — paklausė Ronis. — Pas Hibert mamą?

— Ne, — tarė misteris Rikroftas. — Tiesiog vaikštinėjau ant kalvos. Šiandien puikus oras.

Ronis pažvelgė į žydrą dangų.

— Taip, visai ne tas, koks buvo praeitą savaitę. Tarp kitko, man atrodo, jūs traukiate į Sitafordo namą?

— Taip. Jūs irgi?

— Ir aš taip pat. Šitos mielos moterys — mūsų išsigelbėjimas. "Nenukabink nosies!" — štai jų devizas! Nepraskysk, laikykis kaip niekur nieko. Mano teta sako, kad jos tikros beširdės, nes kviečia žmones arbatai taip greitai, po laidotuvių, bet visa tai plepalai, o iš tikrųjų tetulė labai sutrikusi dėl Peru Imperatoriaus.

— Peru Imperatoriaus? — nustebo misteris Rikroftas.

— Na, taip. Tai viena iš jos velnio kačių. Imperatorius pasirodė besanti imperatorienė, ir tetai Karolinai, suprantama, tai nemalonu. Ji nekenčia šitų lytinių problemų. Tad štai aš ir sakau, kad ji atveria sielą, laidydama kandžias pastabas apie misis ir mis Vilet. O ir ko joms nepasikviesti žmonių arbatai? Juk Treviljanas ne jų giminė.

— Šventa teisybė, — tarė misteris Rikroftas, pasukęs galvą ir lydėdamas žvilgsniu paukštį, kaip jam pasirodė kažko-

kį retą egzempliorių. — Tai kad jį paraliai, — sumurmėjo jis, — nepasiėmiau su savimi akinių.

— Nagi klausykite, ar jums neatrodo, kad misis Vilet pažinojo kapitoną geriau, negu sako?

— Kodėl jūs taip klausiate?

— Juk jūs pastebėjote, kaip ji pasikeitė. Per savaitę paseno dvidešimčia metų. Ar jūs matėte ką nors panašaus? Štai ir še tau. Treviljano mirtis tikriausiai jai buvo baisus smūgis. Nesistebėčiau, jeigu paaiškėtų, kad ji — seniai dingusi jo žmona, pamesta dar jaunystėje.

— Vargu ar tai įmanoma, misteri Harfildai.

— Pernelyg panašu į kino filmą, taip? Bet vis tiek pasauly atsitinka keisčiausių dalykų. Aš skaičiau "Deili vaier" apie tokius dalykus, kuriais būčiau niekada nepatikėjęs, jeigu jų nebūtų buvę laikraštyje.

— Nejaugi juos aprašius, jie pasidaro įtikinamesni? — kandžiai paklausė misteris Rikroftas.

— Na, jaučiu, jūs galandate dantį prieš Enderbį, ką?

— Negaliu pakęsti, kai kiša nosį į svetimus reikalus, — tarė misteris Rikroftas.

— Bet juk vis dėlto su juo susiję. Aš noriu pasakyti, kad viską išuostyti — tai juk vargšelio darbas. Atrodo, jam pavyko prisijaukinti senį Barnebį. Komiška. Jis vos mane pakenčia, aš jam kaip buliui raudonas skuduras.

Misteris Rikroftas nutylėjo.

— Dievaži, — tęsė Ronis, vėl žvilgčiodamas į dangų. — Jūs suprantate, kad šiandien penktadienis. Lygiai prieš savaitę maždaug šiuo laiku mes su jumis irgi čia ėjome. Atsimenate, koks buvo orelis?

— Taip, prieš savaitę, — tarė misteris Rikroftas. — O atrodo, tai buvo taip seniai.

— Tarsi ištisi metai praslinko, teisybė? Sveikas, Abdula! — jie praėjo kapitono Vajato vartelius, ant kurių rymojo melancholiškai nusiteikęs indas.

— Laba diena, Abdula! — tarė misteris Rikroftas. — Kaip jūsų šeimininkas?

Indas palingavo galvą:

— Šeimininkas blogai šiandien, sahibe. Nežiūrėti nieko. Nežiūrėti nieko ilgai ilgai.

— Žinote, — pasakė Ronis, kai jie žengė toliau, — šis

šaunuolis galėtų ramiai nudobti savo šeimininką ir niekas nesusigaudytų. Jis visą savaitę taip linguotų galvą ir sakytų, kad šeimininkas nieko nenori matyti, ir niekam tai neatrodytų keista.

Misteris Rikroftas tokiam tvirtinimui pritarė.

— Bet, — tarė jis, — o kur tarnas dėtų kūną?

— Taip, čia visada kliuvinys, juk teisybė? Nepatogus daiktas žmogaus kūnas.

Jie praėjo majoro Barnebio kotedžą. Majoras stovėjo sode ir piktai žiūrėjo į piktžoles, kurios išaugo ten, kur joms augti nederėjo.

— Laba diena, majore, — tarė misteris Rikroftas. — Jūs taip pat einate į Sitafordhausą?

Barnebis pasitrynė nosį.

— Manau, ne. Jos man atsiuntė kvietimą. Bet taip... kažkodėl neturiu noro. Tikiuosi, suprasite.

Misteris Rikroftas supratingai nulenkė galvą.

— Vis tiek, — tarė jis, — man norėtųsi, kad jūs ateitumėt. Aš turiu pretekstą.

— Pretekstą? O kas tai per pretekstas?

Misteris Rikroftas susvyravo. Ronio dalyvavimas aiškiai jį trikdė. Bet vaikinas, visiškai nieko nebodamas, stovėjo vietoje ir klausėsi ausis pastatęs.

— Man norėtųsi atlikti eksperimentą, — pagaliau lėtai tarė Rikroftas.

— Kas dar per eksperimentas? — susidomėjo Barnebis.

Misteris Rikroftas svyravo.

— Geriau apie tai iš anksto nekalbėsiu. Bet jeigu jūs ateisite, prašau jūsų mane paremti visur, ką tik pasiūlysiu.

Barnebis užsidegė smalsumu.

— Gerai, — tarė jis, — einu. Galite manimi pasikliauti. Kur mano skrybėlė?

Suradęs skrybėlę, netrukus jis atėjo prie kaimynų. Visi trys įėjo pro Sitafordhauso vartelius.

— Jūs taip pat laukiate svečių, misteri Rikroftai? — paklausė Barnebis, nutraukęs nemalonią tylą.

Senio veidu nuslinko susierzinimo šešėlis.

— Kas jums sakė?

— Nagi ta šarka, misis Kurtis. Ji valyva ir sąžininga, bet jau jos liežuvis tarsi pušinė šluota, ir ji nepaiso, klausosi kas nors jos ar ne.

— Visiškai teisingai, — prisipažino misteris Rikroftas. — Aš rytoj laukiu savo dukterėčios misis Dering su vyru.

Tuo laiku jie priėjo prie paradinių durų ir paskambino. Jiems atidarė Braijanas Pirsonas.

Kol jie prieškambaryje nusivilko paltus, misteris Rikroftas suspėjo gerai apžiūrėti šį aukštą vyriškį. "Puikus egzempliorius, — pamanė jis. — Labai geras egzempliorius. Labai tvirti žandikauliai. Muštynėse šis vyras gali būti labai pavojingas priešas. Ir apskritai jis gana pavojingas."

Keistas nerealus jausmas apėmė majorą, kai jis įėjo į svetainę, ir misis Vilet atsistojo su juo pasisveikinti.

— Kaip gerai, kad jūs pas mus užėjote!

Tie patys žodžiai, kaip ir prieš savaitę. Ta pati ryški ugnis židinyje. Jam net atrodė, bet jis nebuvo visiškai įsitikinęs, kad moterys buvo apsirengusios tais pačiais drabužiais. Tai sukėlė keistą jausmą: tarytum vėl tas, praėjęs penktadienis, tarsi Džo Treviljanas visai ne miręs, tarytum nieko neįvyko, niekas nepasikeitė. Stop! Pasikeitė vyresnioji Vilet. Griuvena, štai kas ji dabar buvo. Jau ne visur suspėjanti, ryžtinga moteris, kuri beviltiškai stengėsi atrodyti kaip visada!

"Kad aš prasmegčiau šioje vietoje, kaip ją sugniuždė Džo mirtis", — pamanė majoras. Ir dar šimtąjį kartą jis įsitikino, kad šios damos turi kažką velniškai neįprasto.

Jis staiga pajuto, kad greta jo visi kalbasi, o jis tyli.

— Man rodos, kad čia mūsų draugija susirenka paskutinį kartą, — tarė misis Vilet.

— Ką ką? — pažvelgė į ją Ronis Harfildas.

— Taip, — liūdnai šypsodamasi palingavo galvą misis Vilet. — Mums tenka atsisakyti planų praleisti žiemą Sitaforde. Man, žinoma, patinka ir sniegas, ir uolos, ir tokia gamta aplinkui. Bet tarnai! Su tarnais taip sunku, ir tai mane žudo.

— O aš maniau, kad jūs pasisamdysite vairuotoją — šveicorių ir dar kokį nors mitrų vyruką, — tarė majoras Barnebis.

Misis Vilet staiga tiesiog sudrebėjo.

— Ne, — tarė ji. — Man... man teks atsisakyti šios minties.

— Mieloji, brangioji misis Vilet, — tarė misteris Rikroftas. — Tai toks smūgis visiems. Labai gaila. Mes vėl grįšime prie savo smulkių rūpesčių, kai mus paliksite. O kada jūs išvažiuojate?

— Aš manau, pirmadienį, — tarė misis Vilet. — O jeigu

galėsiu, išsikrapštysiu rytoj. Taip blogai be tarnų. Dar reikia sutvarkyti reikalus su misteriu Kirkvudu. Aš išsinuomojau namą keturiems mėnesiams.

— Jūs važiuojate į Londoną? — paklausė misteris Rikroftas.

— Taip, iš pradžių greičiausiai tenai. Po to, manau, keliausime į užsienį, į Rivjerą*.

— Mums labai gaila, — tarė misteris Rikroftas, galantiškai linguodamas galvą.

Misis Vilet kažkaip keistai numykė.

— Jūs tokia gera, — tarė misteris Rikroftas. — Na, tai gersime arbatą?

Arbata buvo paruošta ir paduota. Misis Vilet pilstė, Ronis su Braijanu nešiojo puodelius. Už stalo vyravo keista nuotaika.

— O jūs? — staiga paklausė majoras Barnebis Braijaną Pirsoną. — Jūs taip pat išvažiuosite?

— Į Londoną — taip, bet, žinoma, nevažiuosiu į užsienį, kol nebus baigta ši byla.

— Ši byla?

— Taip, kol mano broliui nepanaikins šio kvailo kaltinimo, — įžūlokai tarė jis.

Niekas nežinojo, ką ir sakyti. Padėtį išgelbėjo majoras Barnebis:

— Aš niekada, nė vieną sekundę tuo netikėjau.

— Ir *niekas* iš mūsų netiki, — tarė Violeta, dėkingai pažvelgusi į jį.

Užsitęsusią tylą sudrumstė skambutis.

— Tai misteris Diukas, — tarė misis Vilet.

Pirsonas priėjo prie lango.

— Ne, ne Diukas. Tai tas velnio reporteris.

— Aš manau, mes vis dėlto jį įsileisime, — tarė misis Vilet.

Braijanas linktelėjo ir netrukus pasirodė su Čarlzu Enderbiu.

Enderbis įėjo linksmas ir nerūpestingas. Mintis, kad jis galbūt čia pasirodė visai nelaiku, atrodė, jam neatėjo į galvą.

— Aš jus sveikinu, misis Vilet! Manau, nagi imsiu, užbėgsiu, dirstelsiu, kaip jūs gyvenate. Nesuvokiau, kurgi visi Sitaforde dingo? Dabar matau.

— Arbatos, misteri Enderbi?

— Ačiū. Būtinai. Aš čia nematau Emilės. Tikriausiai ji pas jūsų tetą, misteri Harfildai?

* Viduržemio jūros Prancūzijos — Italijos pakrantės juosta.

— Iš kur man žinoti! — niūriai tarė Ronis. — Maniau, kad ji išvažiavo į Ekzemptoną.

— Taip, bet ji grįžo. Kas man pasakė? Boba vienaakė. O tiksliau — ponia Kurtis. Ji matė, kaip keliu pro paštą nuvažiavo automobilis, o grįžo tuščias. Jos nėra penktajame kotedže ir nėra Sitafordhause. Įdomu, kurgi ji? Jeigu jos nėra pas misis Persehaus, vadinasi, ji geria arbatą su nepalaužiamu širdžių ėdiku kapitonu Vajatu.

— Galbūt ji nuėjo į Sitafordo švyturį pasigrožėti aušra? — ėmė spėlioti Rikroftas.

— Aš ją būčiau matęs, — tarė Barnebis. — Aš buvau sode iki paskutinio momento.

— Beje, nemanau, kad tai jau taip svarbu, — linksmai tarė Čarlzas. — Neatrodo, kad ją pagrobė arba nužudė ir apskritai, kad jai kas nors atsitiko.

— Tai bent nuostolis jūsų laikraščiui, ką? — nusišaipė Braijanas.

— Net vardan visų aštuonių skilčių aš nepaaukočiau Emilės, — tarė Čarlzas. — Emilė nepakartojama, — susimąstęs pridūrė jis.

— Ji žavinga, — tarė misteris Rikroftas. — Tiesiog žavinga. Mes, e-e, veikiame su ja bendrai — aš ir ji.

— Jeigu viską užbaigėte, — tarė misis Vilet, — ar mums nesulošus bridžo?

— Ė-ė, atsiprašau! Valandėlę! — tarė misteris Rikroftas, jis reikšmingai nusikosėjo, ir visų žvilgsniai įsmigo į jį. — Misis Vilet, kaip jūs žinote, aš rimtai domiuosi psichiniais reiškiniais. Prieš savaitę šiame pačiame kambaryje mes surengėme stulbinantį, neabejotinai sukeliantį palaimingą virpulį bandymą.

Violeta Vilet kažkaip sunkiai atsiduso. Rikroftas atsisuko į ją:

— Žinau, mano brangioji mis Vilet, žinau. Bandymas jums sugadino nuotaiką. Bet dabar, po įvykdyto nusikaltimo, policija ieško kapitono Treviljano žudiko. Jie jau vieną įtariamąjį areštavo. Tačiau kai kurie, bent jau tie, kurie yra šiame kambaryje, netiki, kad misteris Džeimsas Pirsonas kaltas. Tai, ką aš noriu pasiūlyti, yra štai kas: mes pakartojame praeitos savaitės eksperimentą, tiktai šį kartą iškviečiame kitą dvasią.

— Ne! — sušuko Violeta.

— Na, — sumurmėjo Ronis, — tai man nepatinka. Aš jokiu būdu neketinu dalyvauti.

Misteris Rikroftas nekreipė į jį dėmesio.

— Misis Vilet, ką jūs pasakysite?

Ji patylėjo:

— Atvirai kalbant, misteri Rikroftai, man tai nepatinka. Šis liūdnas sumanymas praeitą savaitę man sukėlė nemalonių išgyvenimų. Praeis daug laiko, kol jį pamiršiu.

— Ko jūs bijote? — įsikišo Enderbis. — Tai jūs ką, manote, kad dvasios pasakys, kas kapitono Treviljano žudikas? Tai bent saliamoniškas sumanymas!

— O ar ne pernelyg saliamoniškai, kaip jūs teikėtės išsireikšti, praeitą savaitę buvo gauta žinia apie kapitono Treviljano mirtį!

— Taip, tiesa, — pritarė Enderbis. — Bet jūs suprantate, kad ši jūsų idėja gali turėti visiškai nelauktų pasekmių?

— Pavyzdžiui?

— Tarkime, pasakome pavardę. Ar jūs galite būti įsitikinęs, kad kas nors iš mūsų tyčia pa...

Čia jis nutilo, ir Ronis baigė už jį:

— ...suks stalą. Štai ką jis nori pasakyti. Sakykim, kažkas ims ir pasuks.

— Tai rimtas eksperimentas, sere, — tarė misteris Rikroftas. — To padaryti niekas neišdrįs.

— Nežinau, — abejodamas atsakė Ronis. — Negarantuočiau už visus. Štai aš, pavyzdžiui, prisiekiu nesukti stalo. O jeigu visi staiga užpuls mane ir ims sakyti, jog tai aš padariau? Neblogas reikaliukas!

— Misis Vilet, aš visiškai rimtai, — tarė mažasis džentelmenas, daugiau nekreipdamas dėmesio į Ronį. — Meldžiu jūsų, imkim ir atlikim eksperimentą.

Misis Vilet krūptelėjo.

— Man tai nepatinka. Iš tikrųjų nepatinka. Aš... — ji atsisuko atgal, tarsi ieškodama pritarimo. — Majore Barnebi, štai jūs buvote kapitono Treviljano draugas, ką jūs pasakysite?

Majoras susitiko žvilgsniu su misteriu Rikroftu. Jis suprato, kad atėjo tas momentas, kurį Rikroftas buvo numatęs.

— O kodėl gi ir ne? — kimiai tarė jis.

Jo balsas buvo lemiamas.

Ronis nuėjo į gretimą kambarį ir atnešė nedidelį staliuką, kurį suko ir praeitą kartą, pastatė jį vidury kambario, aplinkui sustatė kėdes. Niekas nekalbėjo. Eksperimentas buvo aiškiai nepopuliarus.

— Mano nuomone, viskas gerai, — tarė misteris Rikroftas. — Galime pakartoti tai, kas įvyko praeitą penktadienį, esant visiškai analogiškoms aplinkybėms.

— Ne visai, — paprieštaravo misis Vilet, — nėra misterio Diuko.

— Teisingai, — tarė misteris Rikroftas. — Gaila, kad jo nėra. Na ką gi, sakysime, kad jį pakeitė misteris Pirsonas.

— Braijanai, meldžiu tave, nedalyvauk! — sušuko Violeta. — Prašau tavęs, nereikia!

— Kokią tai turi reikšmę? Vis tiek visa tai kvailystės.

— Tai visai kita dvasia, — griežtai tarė misteris Rikroftas.

Braijanas Pirsonas neatsakė ir atsisėdo greta Violetos.

— Misteri Enderbi, — pradėjo Rikroftas, bet Čarlzas jį nutraukė:

— Manęs aną kartą nebuvo. Aš žurnalistas ir jūs manimi nepasitikite. Aš užrašinėsiu viską, kas vyksta. Sutinkate?

Taip ir nusprendė. Taigi viskas buvo suderinta. Aplink stalą susėdo šešiese. Čarlzas išjungė šviesą ir atsisėdo ant židinio grotelių.

— Valandėlę, — tarė jis, — kiek dabar laiko? — ir pažvelgė židinio liepsnos šviesoje į laikrodį. — Tai keista, — tarė jis, — kaip tik dvidešimt penkios minutės šeštos.

Violeta tyliai riktelėjo.

Misteris Rikroftas griežtai tarė:

— Tylos!

Slinko minutės. Atmosfera buvo visiškai kita negu prieš savaitę. Nei prislopinto juoko, nei kuždesio — tiktai tyla, pagaliau sudrumsta garsaus stalo stuktelėjimo.

Pasigirdo misterio Rikrofto balsas.

— Ar čia kas nors yra?

Vėl stuktelėjimas, ne, ne stuktelėjimas — beldimas.

Violeta garsiai suriko, o misis Vilet pravirko.

Nuskambėjo ramus Braijano Pirsono balsas:

— Nieko baisaus. Tai beldžia į paradines duris. Aš einu atidarysiu, — jis išėjo iš kambario.

Visi tylėjo.

Staiga durys atsivėrė ir plykstelėjo šviesa.

Tarpdury stovėjo inspektorius Narakotas. Už jo nugaros Emilė Trefusis ir misteris Diukas.

Narakotas žengė į kambarį ir prabilo:

— Džonai Barnebi, aš jus kaltinu šio mėnesio keturioliktą dieną, penktadienį, nužudžius Džozefą Treviljaną ir kartu jus įspėju, jog viskas, ką jūs galite pasakyti, bus užrašyta ir panaudota įrodymams.

30 SKYRIUS

EMILĖ AIŠKINA

Svečiai, taip smarkiai nustebę, kad prarado žadą, apsupo Emilę.

Inspektorius Narakotas išvedė areštuotąjį iš kambario. Pirmasis atgavo balsą Čarlzas Enderbis.

— Emile, dėl Dievo, na nors žodį, — tarė jis. — Aš tučtuojau lekiu į telegrafą. Brangi kiekviena minutė.

— Taip, majoras Barnebis nužudė kapitoną Treviljaną.

— Na, mačiau, kaip Narakotas jį areštavo, ir manau, kad inspektorius sveiko proto. Juk jis netikėtai nekuoktelėjo? Bet kaip tai galėjo atsitikti? Aš noriu pasakyti, kaip Barnebis galėjo nužudyti Treviljaną penktą — penktą dvidešimt, jeigu?..

— Ne penktą dvidešimt, o be ketvirčio šešios.

— Bet ir šiuo atveju...

— Aš suprantu. Jums niekada nešautų į galvą tokia mintis. *Slidės* — štai kur paaiškinimas, *slidės*.

— Slidės? — apstulbo visi.

Emilė linktelėjo:

— Taip. Jis vikriai pasinaudojo tuo stalo sukimu. Tai nebuvo atsitiktinis ir nesąmoningas veiksmas, kaip mes abu manėme, Čarlzai. Tai buvo antroji versija, kurią su tavimi atmetėme: padaryta sąmoningai. Jis matė, kad artėja pūga, ji panaikins visus pėdsakus, ir jam buvo galima veikti visiškai saugiai. Jis sukūrė regimybę, jog kapitonas Treviljanas mirė, ir privertė visus jaudintis. Jis ir pats apsimetė, kad labai susijaudino, ir užsispyręs laikėsi savo, kad turi eiti į Ekzemptoną.

Jis grįžo namo, užsidėjo slides (jos buvo saugomos daržinėje kartu su kitu sportiniu inventoriumi ir apranga) ir leidosi į kelią. Jis buvo šios srities meistras, o kelias — visą laiką žemyn į pakalnę — nuostabus. Kelyje užtruko tiktai dešimt minučių. Barnebis prislinko prie lango ir pasibeldė. Nieko ne-

įtardamas, kapitonas jį įsileido. Po to, kai Treviljanas nusisuko į jį nugara, jis pasinaudojo proga ir smogė jam tuo daikteliu. Ak, tiesiog koktu apie tai pagalvoti.

Ji visa sudrebėjo.

— Visa tai buvo labai nesunku. Jis turėjo aibę laiko. Jis tikriausiai nuvalė nuo sniego slides, po to jas pastatė į sieninę spintą valgomajame tarp kitų daiktų. Po to, aš manau, jis ištraukinėjo stalčius, viską išmėtė ir išėmė langą, kad susidarytų įspūdis, jog apsilankė plėšikai. Po to jau prieš aštuonias jis užuolankom išėjo į kelią ir atbrido toks uždusęs, tarsi pėsčiomis būtų sukoręs visą kelią iš Sitafordo. Kadangi niekas neįtarė apie slides, jis buvo visiškai saugus. Daktaras neklydo, pasakęs, kad mirtis užklupo prieš valandą ar dvi. Ir, kaip jau sakiau, kadangi niekas nepagalvojo apie slides, majoras Barnebis turėjo nepriekaištingą alibi.

— Bet juk jie — Barnebis su Treviljanu buvo draugai, — tarė misteris Rikroftas, — seni draugai. Visą gyvenimą buvo draugai. Tai nesuvokiama.

— Aš nežinau, — tarė Emilė. — Tai ir man mįslė. Aš negalėjau suprasti, už ką nužudė. Aš spėliojau, spėliojau ir nusprendžiau nueiti pas inspektorių Narakotą ir misterį Diuką, — ji nutilo ir pažvelgė į šaltakraujišką misterį Diuką. — Galima, aš pasakysiu jiems? — paklausė ji.

Misteris Diukas nusišypsojo:

— Jeigu jums taip norisi, mis Trefusis.

— O jūs galbūt norėtumėte, kad aš tylėčiau. Ne? Na, tai štai, aš nuėjau pas juos, ir mes išsiaiškinome. Atsimeni, Čarlzai, tu man sakei, kaip Evansas kartą užsiminė, kad kapitonas Treviljanas dažnai siųsdavo konkursų sprendimą jo vardu. Jis manė, jog Sitafordhausas — penelyg solidus adresas. Tad štai, tą patį jis padarė ir su atsakymais į futbolo konkursą, už kurį tu įteikei majorui Barnebiui penkis tūkstančius svarų. O iš tikrųjų tai buvo kapitono Treviljano sprendimas, bet išsiųstas Barnebio vardu. Kotedžas numeris pirmas, Sitafordas, — jo nuomone, skambėjo daug geriau. Dabar jūs suprantat, kas atsitiko? Penktadienio rytą majoras Barnebis gavo laišką, kuriame buvo pranešama, kad jis išlošęs penkis tūkstančius svarų. Tarp kitko, jus turėjo sujaudinti tai, kad jis neprisipažino gavęs šio laiško, sakė, kad jis jo negavo dėl blogo oro. Tai melas. Penktadienio rytą paštas dar dirbo. Kur aš sustojau? Ak, taip, ma-

joras Barnebis gavo laišką. Jam reikalingi šie penki tūkstančiai. Labai reikalingi. Jis sukišo pinigus į kažkokias kvailas akcijas ir patyrė didelių nuostolių.

Ši mintis, matyt, jam atėjo į galvą visiškai netikėtai. Galbūt, tada, kai jis suprato, kad vakare bus pūga. "Jeigu Treviljanas mirtų, — pamanė jis, — būtų galima šiuos pinigus pasilikti sau ir niekas apie tai nesužinotų".

— Nepaprasta, — sumurmėjo misteris Rikroftas. — Labai nepaprasta. Kas būtų galėjęs pamanyti! Bet miela mano jaunoji ledi, kaip jūs visa tai sužinojote? Kas jus išvedė į teisingą kelią?

Emilė papasakojo apie misis Beling laišką ir apie tai, kaip ji užtiko kamine batus.

— Kai išvydau šituos batus, o tai buvo slidžių batai, man, suprantama, norėjosi pažvelgti ir į slides. Aš nurūkau žemyn, atsidariau spintą ir ten radau dvi poras slidžių: vienos ilgos, kitos trumpesnės. Batai tiko ilgajai porai ir netiko kitai. Jose buvo apkaustai mažesnio dydžio batams. Vadinasi, trumpesnė slidžių pora priklausė kitam žmogui.

— Jam derėjo paslėpti slides kur nors į kitą vietą, — tarė, aiškiai smerkdamas, misteris Rikroftas.

— Ne ne, — pasakė Emilė, — o kur jis jas dar galėjo paslėpti? Iš tikrųjų tai buvo visiškai saugi vieta. Po dienos kitos visą kolekciją būtų paėmę į saugyklą, ir vargu ar policiją būtų dominę, ar kapitonas Treviljanas turėjo vieną porą slidžių ar dvi.

— Bet kam jis paslėpė batus?

— Aš manau, — tarė Emilė, — jis bijojo, kad policija padarys tai, ką padariau aš. Radus batus, galėjo kilti noras ieškoti slidžių, todėl juos įkišo į kaminą. Ir štai čia jis iš tikrųjų padarė klaidą, kadangi Evansas pastebėjo, kad jie dingo, o aš apie tai sužinojau.

— Vadinasi, jis specialiai norėjo suversti bėdą Džimui? — pasipiktino Braijanas Pirsonas.

— O ne! Tiesiog Džimui, kaip visada, idiotiškai sekasi. Jis ir elgėsi kaip idiotas.

— Na, dabar tai viskas tvarkoj, — tarė Čarlzas, — ir tau jau nėra ko jaudintis. Tu man viską paaiškinai, ir aš lekiu į telegrafą. Atsiprašau visų svečių, — ir jis puolė iš kambario.

— Ugnis! — tarė Emilė.

— Jūs pati buvote kaip ugnis, mis Trefusis, — ištarė savo žemu balsu misteris Diukas.

— Taip, taip! — susižavėjęs sušuko Ronis.

— O Viešpatie! — tarė Emilė ir, visiškai išsekusi, tiesiog krito į kėdę.

— Jums dabar reikia išgerti ko nors tonizuojančio, — subruzdo Ronis. — Gal kokteilį?

Emilė pakratė galvą.

— Truputį brendžio? — rūpestingai pasiūlė misteris Rikroftas.

— Puodelį arbatos? — pasiūlė Violeta.

— Man reikėtų truputį pasipudruoti, — ilgesingai tarė Violeta. — Automobilyje pamiršau pudrinę. Aš žinau, kaip aš iš susijaudinimo degu.

Violeta ją nusivedė į viršų ieškoti šitos raminančios priemonės.

— Štai taip daug geriau, — tarė Emilė, — ryžtingai apibėrusi pudra nosį. — Kokia puiki! Dabar man truputį geriau. O pomados ar turi? Aš jau beveik jaučiuosi žmogumi.

— Jūs nuostabi, — tarė Violeta. — Tokia drąsi.

— Visai ne, — pasakė Emilė, — po šiais sluoksniais aš visa drebu kaip želė. Ir viduje toks šlykštus koktumo jausmas.

— Žinau, — tarė Violeta. — Aš jaučiuosi irgi beveik taip pat. Taip drebėjau paskutinėmis dienomis dėl Braijano. Žinoma, jie negalėjo jo pakarti už kapitono Treviljano nužudymą, bet jeigu jis tik jiems būtų pasakęs, kur jis visą laiką buvo, jie būtų greitai suuodę, kad tai jis suorganizavo tėtės pabėgimą.

— Ką ką? — paklausė Violeta, liovusis dažytis.

— Tėtė — tas pats katorgininkas, kuris bėgo. Štai dėl ko mes čia atvažiavom, mama ir aš. Vargšas tėtė, jis kartais būdavo labai baisus, ir tada jis krėsdavo visas niekšybes. Mes susitikome Braijaną pakeliui iš Australijos, ir jis, ir aš... Na, žodžiu...

— Aišku, — tarė ateidama jai į pagalbą Emilė. — Nieko nuostabaus.

— Aš jam viską papasakojau ir, tarp mūsų kalbant, mes viską ir sumanėme. Laimei, mes turėjome daug pinigų, o Braijanas apgalvojo visas smulkmenas. Žinote, iš Prinstono tiesiog neįmanoma pabėgti, bet Braijanas viską apmąstė. Tiesiog stebuklas! Buvo susitarta taip, jog pabėgęs tėtė dykyne pasieks kaimą ir pasislėps Piksio urve, o po to vėliau jis su Braijanu turėjo apsimesti esą mūsų tarnai. Mes čia atvažiavome dar kur kas anksčiau prieš pabėgimą, kad niekas mūsų neįtartų. Brai-

janas mums papasakojo apie šią vietą ir pasiūlė kuo daugiau sumokėti kapitonui.

— Man labai gaila, kad nieko nepavyko, — tarė Emilė.

— Tai visiškai pakirto mamą, — tarė Violeta. — Bet Braijanas, manau, nuostabus vaikinas: ne kiekvienas sutiktų vesti katorgininko dukrą. Nemanau, kad mano tėvas — nusikaltėlis. Prieš penkiolika metų jam įspyrė arklys. Smūgis pakliuvo į galvą. Nuo to laiko jam prasidėjo šie keistumai. Braijanas sako, kad jeigu jis būtų turėjęs gerą advokatą, tokios bausmės būtų negavęs. Bet geriau daugiau apie tai nekalbėkime.

— Ir nieko negalima padaryti?

Violeta palingavo galvą:

— Jis labai nesveikas, tai didelė rizika. Toks šaltis. Jam prasidėjo plaučių uždegimas. Jeigu jis mirtų, tai jam būtų geriausia išeitis. Žinoma, negerai taip kalbėti, bet juk jūs suprantate, ką turiu omeny.

— Vargšė Violeta! — tarė Emilė. — Prakeiktos negandos!

Mergina palingavo galvą.

— Aš turiu Braijaną, — tarė ji. — O tu... — ir ji droviai nutilo.

— Ta-aip, — susimąsčiusi atsakė Emilė, — būtent taip.

31 SKYRIUS

LAIMINGASIS

Po dešimties minučių Emilė skubiai ėjo keliu. Persisvėręs per vartelius kapitonas Vajatas pabandė ją sulaikyti.

— Ei! — riktelėjo jis, — mis Trefusis. Ir ką aš dabar išgirdau?

— Viskas teisybė, — tarė nesustodama Emilė.

— Taip, bet užeikite gi, išgerkite stikliuką vyno arba puodelį kavos. Laiko yra. Ir kur skubinatės. Tai pats bjauriausias jūsų, civilizuotų žmonių, įprotis.

— Mes apskritai visi siaubingi, aš žinau, — tarė Emilė ir nuskubėjo toliau.

Emilė sprogo pas mis Persehaus tarsi bomba.

— Aš atėjau jums viską papasakoti, — tarė ji. Ir čia pat išklojo visą istoriją.

Mis Persehaus tiktai retkarčiais ją nutraukdavo šūksniais:

“Viešpatie pasigailėk!”, “Na ką jūs sakote!”, “Nieko sau!”

Kai Emilė baigė pasakoti, mis Persehaus pasirėmė ant alkūnės ir iškilmingai pakėlė pirštą.

— O ką aš jums sakiau? — paklausė ji. — Aš jums sakiau, kad Barnebis — labai pavydus žmogus. Tikri draugai! Bet daugiau kaip dvidešimt metų Treviljanas darė viską truputį geriau negu Barnebis. Sportavo su slidėmis — geriau, laipiojo po kalnus — geriau, šaudė — geriau, sprendė kryžiažodžius — geriau. Barnebis nebuvo toks kilnus, kad be galo visa tai kentėtų. Treviljanas buvo turtingas, o jis vargšas. O draugo pranašumas jam dirgino nervus.

— Aš taip ir maniau, kad jūs būsite teisi, — tarė Emilė, — todėl ir užėjau jums pasakyti. Būtų neteisinga, jeigu jūs viso to nesužinotumėte. Tarp kitko, ar jūs žinojote, kad jūsų sūnėnas pažįstamas su Dženifere Gardner? Jie kartu pas Delerą trečiadienį gėrė arbatą.

— Gardner jo krikšto motina, — tarė mis Persehaus. — Tai štai kokį “bičiulį” jis norėjo pamatyti Eksetere! Pasiskolinti pinigų! Na, Roni, palauk, aš su tavim pasišnekėsiu!

— Aš jums draudžiu ką nors barti tokią džiugią dieną, — tarė Emilė. — Lekiu toliau, turiu tiek reikalų!

— Kokie dabar jūsų reikalai, mano mieloji? Aš pasakyčiau, kad jūs savo darbą padarėte.

— Ne visai. Man reikia važiuoti į Londoną, susitikti su Džimo draudimo kompanijos žmonėmis ir juos įtikinti, kad dėl laikinai pasiskolintų pinigų jo teisiškai nepersekiotų, juk tai menkniekis.

— Hm, — tarė mis Persehaus.

— Nieko, — pasakė Emilė, — Džimas ateityje bus ganėtinai doras. Jis gavo gerą pamoką.

— Galbūt. O jūs manote, kad sugebėsite juos įtikinti?

— Taip, — ryžtingai tarė Emilė.

— Na, tarkime, — suabejojo mis Persehaus. — O po to?

— Po to? — perklausė Emilė. — Po to aš sutvarkysiu reikalą iki galo. Aš padarysiu dėl Džimo viską, ką galiu.

— Tada galbūt mes pasakysim, o kas bus toliau? — tęsė mis Persehaus.

— O būtent?

— Kas bus toliau? Arba, jeigu norite, kuris gi iš jų?

— O... — tarė Emilė.

— Taip taip. Būtent šitą noriu pasakyti. Kuris iš jų taps laimingu žmogumi?

Emilė nusijuokė. Pasilenkusi ji pabučiavo pagyvenusią ledi.

— Neapsimeskite kvailute, — tarė ji. — Jūs puikiai žinote kas.

Mis Persehaus sukikeno.

Emilė lengvai išbėgo iš namų ir praėjo pro vartelius, kai keliu skubiai žingsniavo Čarlzas.

Jis čiupo ją už rankos:

— Emile, brangioji.

— Čarlzai, argi tai ne puiku?

— Leisk aš tave pabučiuosiu, — tarė misteris Enderbis ir pabučiavo. — Emile, aš užimantis tvirtą padėtį žmogus. Na, ką tu į tai pasakysi, brangioji?

— Dėl ko?

— Na žinoma, tai, kaip čia pasakius, nekilnu, kai vargšelis Pirsonas kalėjime, o čia tokie reikalai... Bet jis dabar išteisintas, ir jam, kaip ir kiekvienam žmogui, teks susitaikyti su nesėkme.

— Apie ką tu? — paklausė Emilė.

— Puikiai žinai, kad aš dėl tavęs einu iš proto, — tarė misteris Enderbis. — Ir aš tau patinku. Pirsonas buvo tiesiog klaida. Ką aš noriu pasakyti? Štai mes, tu ir aš, sukurti vienas kitam. Visą šį laiką abu tai jautėme, juk taip? Kas tau labiau patinka — registracijos skyrius ar bažnyčia?

— Jeigu tu turi galvoje jungtuves, tai jos čia niekuo dėtos, — tarė Emilė.

— Kaipgi taip? Paklausyk...

— Ne, — tarė Emilė.

— Bet, Emile...

— Jeigu nori žinoti, aš myliu Džimą. Aistringai myliu!

Čarlzas tiesiog suakmenėjo ir žvelgė į ją baisiausiai sutrikęs.

— Negali būti!

— Gali! Myliu! Visada mylėjau! Ir mylėsiu!

— Aš sakiau, — negarsiai tarė Emilė, — kaip nuostabu, kai yra į ką atsiremti.

— Taip, bet aš maniau...

— Nieko negaliu padaryti su tavo mintimis.

— Tu nesąžiningas velnias, Emile!

— Aš žinau, Čarlzai, brangusis, žinau. Aš nepykstu, nors ir kaip tu mane vadintum. Bet neliūdėk. Tiktai pamanyk, kaip

tu išgarsėjai! Tu gavai didžiąją pyrago dalį! Sensacingą pranešimą “Deili vaier”! Tu užėmei tvirtą padėtį. Na, o kas tokia moteris? Ji tik dulkė. Nė vienam tikrai tvirtam vyrui moters nereikia. Ji, kabindamasi it gebenė, tiktai varžo jo judesius. Tikras vyras nepriklauso nuo moters. Tikram vyrui nieko nėra geresnio už karjerą, kuri teikia kur kas didesnį pasitenkinimą. Tu, Čarlzai, tvirtas vyras, sugebi veikti savarankiškai...

— Ar tu pagaliau liausiesi, Emile? Tai tiesiog kaip dviejų jaunuolių pokalbis per radiją. Tu sužeidei mano širdį. Tu neįsivaizduoji, kaip žavingai atrodei, kai įėjai į kambarį su Narakotu. Tu spindėjai!

Kelyje pasigirdo žingsniai, ir pasirodė misteris Diukas.

— O! Štai kur jūs, misteri Diukai! — tarė Emilė. — Čarlzai, aš noriu tave supažindinti. Tai policijos eksšefas, inspektorius Diukas iš Skotlend Jardo.

— Ką? — sušuko Čarlzas, prisiminęs garsią pavardę. — Tas pats inspektorius Diukas?

— Taip, — tarė Emilė. — Išėjęs į atsargą, jis atsikraustė čia gyventi ir, būdamas puikus, kuklus žmogus, nepanoro, kad žinotų, kas jis toks. Dabar aš suprantu, kodėl inspektoriui Narakotui taip sublizgėjo akys, kai paprašiau pasakyti, kokius nusikaltimus atliko misteris Diukas.

Misteris Diukas nusijuokė.

Čarlzas krūptelėjo. Tarp žurnalisto ir įsimylėjėlio vyko trumpa kova. Nugalėjo žurnalistas.

— Aš laimingas, inspektoriau, galėdamas su jumis susipažinti, — tarė jis. — Ir norėčiau žinoti, ar aš galiu tikėtis, kad jūs parašysite nedidelį straipsnį, na, apie aštuoniasdešimt žodžių dėl Treviljano bylos?

Emilė greitai pasitraukė į šalį ir pasuko į misis Kurtis kotedžą. Ji užlipo į viršų, į savo kambarį, išsitraukė lagaminą. Misis Kurtis atlėkė paskui ją.

— Jūs išvažiuojate, mis?

— Išvažiuoju. Aš turiu labai daug reikalų: Londonas, mano jaunikis...

Misis Kurtis priėjo arčiau.

— Tiktai sakykite, kuris gi iš jų?

Emilė kaip pakliuvo svaidė daiktus.

— Žinoma tas, kuris kalėjime. Kito niekada nebuvo.

— O jums neatrodo, mis, kad darote klaidą? Jūs įsitikinusi, kad anas, kitas vyras, vertas šito!

— O ne! — tarė Emilė. — Nevertas. Šis... — ji pažvelgė į langą: Čarlzas vis dar kalbėjosi su policijos eksšefu rimtomis temomis. — Šis išgyvens. Jis sukurtas tam, kad tobulėtų. Bet nežinau, kas atsitiks, jeigu nebus manęs kitam... Pamanykite, kas jam būtų buvę, jeigu ne aš!..

— Ir galit man nieko daugiau nesakyti, — tarė misis Kurtis.

Ji nulipo žemyn, kur, įsistebeilijęs į tuštumą, sėdėjo jos teisėtas vyras.

— Kaip du vandens lašai panaši į mano garsiąją tetą Sarą Belindą, — tarė misis Kurtis. — Puola strimagalviais, kaip toji su šituo nelaimingu Džordžu Planketu iš "Trijų karvių". Išpirko už jį įkaitinį raštą, ir vis čia. O po dvejų metų verslas davė pajamų, ir ji savo kapitalą susigrąžino su palūkanomis.

— A-a, — pasakė misteris Kurtis ir truputį patraukė pypkę.

— Jis buvo gražus, tas Džordžas Planketas, — tarė misis Kurtis, pasinėrusi į prisiminimus.

— A-a, — pritarė misteris Kurtisas.

— Bet, vedęs Belindą, jis daugiau nė karto nepažvelgė į jokią moterį.

— A-a, — atsakė misteris Kurtis.

— Ji jau niekada jam nesuteikė tokios progos, — tarė misis Kurtis.

— A-a, — pasakė misteris Kurtis.

Kristi A.
Kr-267 "Žydrojo traukinio" paslaptis. Sitafordo mįslė: Romanai: Serija "Pasaulio detektyvo meistrai"/ Iš rusų kalbos vertė A. Degutis. — K.: Tyrai, 1997. — 382 p.

ISBN 9986-797-75-6

Detektyvo mėgėjus sudomins garsios anglų rašytojos, detektyvinių romanų meistrės Agatos Kristi kūriniai "Žydrojo traukinio" paslaptis" ir "Sitafordo mįslė".

"Žydruoju traukiniu" į Rivjerą atsigauti nuo pašlijusių šeimos santykių ir susitikti su meilužiu išvyksta turtuolė Ruta Ketering. Ji galėtų būti laiminga, juk netrukus išsiskirs su neištikimu vyru, be to, tėvas prieš kelionę dukrai padovanojo imperatorienės Jakaterinos brangakmenius, kuriuos ji dievina. Nepaisydama tėvo draudimo, Ruta pasiima juos į kelionę. Jos širdis jaučia nelaimę.

Traukinyje moteris nužudoma, brangenybės dingsta. Aišku, įtariamas jos vyras, netikėtai važiavęs tuo pačiu traukiniu, ir jo meilužė šokėja.

"Žydrojo traukinio" paslaptį atskleidžia garsusis seklys Erkiulis Puaro. Jis tikrina kiekvieną žmogžudystės versiją. Įtariamųjų vis mažėja ir mažėja...

Nuošalų Sitafordo kaimelį gili žiema atkirto nuo viso pasaulio. Žiemą čia nuobodu, tačiau pilkas dienas paįvairina vakarėliai. Gūdų vakarą, siaučiant pūgai, svečiai prie arbatos puodelio surengia spiritizmo seansą ir sužino, kad nužudytas kapitonas Treviljanas. Jo senas draugas, majoras Barnebis, nebodamas prasto oro, išsirengia pas draugą, nepatikėjęs bloga žinia...

Intriguojantis pasakojimas, kvapą gniaužiantys nuotykiai, paslaptinga romanų atmosfera skaitytojams tikrai neleis nuobodžiauti.

UDK 820-3

Agata Kristi

"Žydrojo traukinio" paslaptis
Sitafordo mįslė

Romanai

Redaktorė *R. Sakalauskaitė*
Viršelis *Leidyklos "Tyrai"*

SL 250. 1997 02 24. 12 sp. l. Užsak. Nr.167.
Leidykla "Tyrai", Karaliaus Dvaro 8, 3000 Kaunas.
Iš užsakovo pateiktų pozityvų spausdino
SPAB spaustuvė "Spindulys", Gedimino 10, 3000 Kaunas.
Sutartinė kaina

PASAULIO DETEKTYVO MEISTRAI

AGATA KRISTI

Detektyvo mėgėjus sudomins garsios anglų rašytojos, detektyvinių romanų meistrės Agatos Kristi kūriniai "Žydrojo traukinio" paslaptis" ir "Sitafordo mįslė".

"Žydruoju traukiniu" į Rivjerą atsigauti nuo pašlijusių šeimos santykių ir susitikti su meilužiu išvyksta turtuolė Ruta Ketering. Ji galėtų būti laiminga, juk netrukus išsiskirs su neištikimu vyru, be to, tėvas prieš kelionę dukrai padovanojo imperatorienės Jakaterinos brangakmenius, kuriuos ji dievina. Nepaisydama tėvo draudimo, Ruta pasiima juos į kelionę. Jos širdis jaučia nelaimę.

Traukinyje moteris nužudoma, brangenybės dingsta. Aišku, įtariamas jos vyras, netikėtai važiavęs tuo pačiu traukiniu, ir jo meilužė šokėja.

"Žydrojo traukinio" paslaptį atskleidžia garsusis seklys Erkiulis Puaro. Jis tikrina kiekvieną žmogžudystės versiją. Įtariamųjų vis mažėja ir mažėja...

Nuošalų Sitafordo kaimelį gili žiema atkirto nuo viso pasaulio. Žiemą čia nuobodu, tačiau pilkas dienas paįvairina vakarėliai. Gūdų vakarą, siaučiant pūgai, svečiai prie arbatos puodelio surengia spiritizmo seansą ir sužino, kad nužudytas kapitonas Treviljanas. Jo senas draugas, majoras Barnebis, nebodamas prasto oro, išsirengia pas draugą, nepatikėjęs bloga žinia...

Intriguojantis pasakojimas, kvapą gniaužiantys nuotykiai, paslaptinga romanų atmosfera skaitytojams tikrai neleis nuobodžiauti.

„Žydrojo traukinio" paslaptis
Sitafordo mįslė

ISBN 9986-797-75-6